กรมศิลปากร

ประวัติศาสตร์ชาติไทย

ชายชาตรีแห่งเอเชีย

โดย
สมรัตน์ ศรีศิลปนันท์
หอสมุดแห่งชาติรัชมังคลาภิเษก
จันทบุรี

ผู้แทนจำหน่าย

แพร่พิทยา
โทร. 24283

PRAE BHITTHAYA
P.O. BOX 914

ราคา ๒๕ บาท

เลขห้อง ๙๔,

เลขหมู่ ๙๒๕.๑๙๑๔
ส๕๖๕ส

เลขทะเบียน ม ๓๑๒.๑๓๐๘๓

๑๑๕๘

สิ่งนี้ของหนังสือเล่มนี้

ที่พิมพ์ออกขายในท้องตลาด

เมื่อใด ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา

ต้องนำหนังสือนี้ส่งมอบ

ให้แก่หอสมุดแห่งชาติ

ตามพระราชบัญญัติ

ว่าด้วยการพิมพ์

พ.ศ. ๒๕๓๕

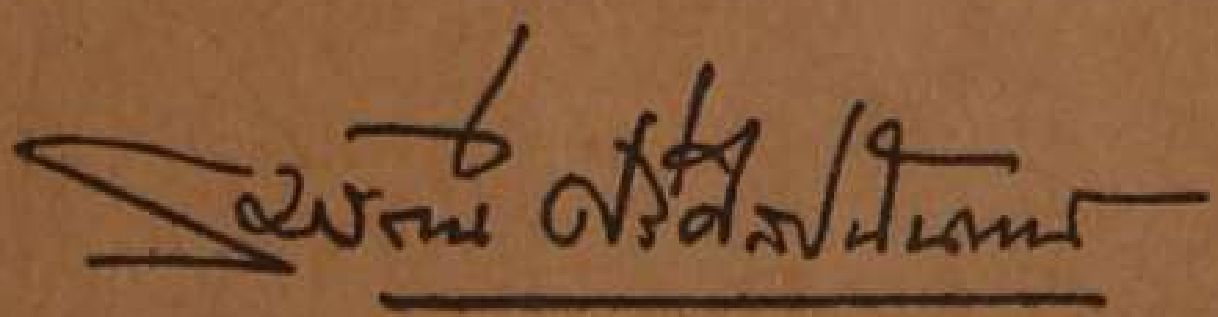

ความเป็นมาของหนังสือเล่มนี้

ข้าพเจ้ามีความสนใจในหัวข้อเรื่องในการประชุมประจำปีของยุวสมาคมภาคพื้นเอเชียครั้งที่ ๖ ซึ่งมีขึ้นที่สิงคโปร์เมื่อเดือนเมษายน ๒๔๙๙ มาก เพราะหัวข้อของการประชุมครั้งนั้นสะกิดความรู้สึกของข้าพเจ้าตลอดเวลาแม้จนกระทั่งบัดนี้

หัวข้อนั้นมีว่า "Asia Looks To Her Young Men" หมายความว่า "เอเชียหวังคนหนุ่มเจ้าของถิ่นเป็นที่พึ่ง" ทวีปเอเชียนั้นกว้างใหญ่ไพศาล พลเมืองก็มาก ทรัพยากรก็อุดมสมบูรณ์ มีอารยธรรมความเจริญรุ่งเรืองกว่าที่ใด ๆ ทั้งสิ้น แต่ทว่าสถานะการณ์ทั่วไปของเอเชียกลับตรงกันข้าม ทั่วทวีปเอเชียประสพแต่ความวิปโยค ความแตกแยก ความระส่ำระสาย เอเชียประสพเคราะห์นักจะเสาะเท่าใดก็ไม่มีทางหาย ต้องตกไปอยู่ในความทุกข์มหันต์อยู่ตลอดเวลาหลายร้อยหลายพันปี

ข้าพเจ้าเห็นจริงอยู่ที่ว่า คนหนุ่มชาวเอเชียด้วยกันเท่านั้นจะต้องช่วยกันพยุงฐานะของตนให้ดีขึ้น ทุกคนจะต้องช่วยกัน ต่างคนต่างทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุดเท่าที่จะดีได้

ข้าพเจ้าเข้าประชุมยุวสมาคมครั้งนี้ในฐานะเป็นผู้แทนยุวสมาคมแห่งประเทศไทย และกลับบ้านด้วยความรู้สึกอย่างหนึ่งที่ไม่เคยมีมาก่อน สุนทรพจน์ในวันเปิดประชุมครั้งนี้ดังก้องอยู่ในหูของข้าพเจ้าตลอดเวลา คำพูดทุกคำฉาดฉาน และเน้นหนักอยู่ตลอดเวลา ทำให้ข้าพเจ้าคิดมาก คิดว่าทำไมหนอพวกเราเจ้าของแผ่นดินเอเชียจึงจะช่วยเอเชียให้รอดพ้นจากภัยพิบัติต่าง ๆ นานาได้บ้าง พวกเราชาวเอเชียจะได้อยู่กันเป็นสุขเสียที

ฉะนั้นข้าพเจ้าจึงได้คิดเลยต่อไปว่าคงจะถึงเวลาแล้วกระมังที่พวกเราคนหนุ่มทั้งหลายจะต้องหันความสนใจ และเริ่มเอาใจใส่ในการสร้างบุคลิกภาพของคน เพื่อจรรโลงชาติบ้านเมืองของตนให้เจริญ และโอกาสนั้นแหละที่จะได้เป็นหลักที่พึ่งแก่เอเชียทั้งมวลได้

ข้าพเจ้ากลับบ้านด้วยความคิด และความคิดต่าง ๆ ได้ปรากฏมาหลายทาง ชั้นแรกที่สุดก็คือ บทความของ

ข้าพเจ้า เริ่ม ทยอย ออก สู่ หนังสือ พิมพ์ และโอกาส เดียว กัน ข้าพเจ้าก็ต้องทำงานหนัก เพื่อค้นคว้าหาสมุฏฐานต่าง ๆ เพื่อเอาความจริงมาเขียน เพื่อให้คนทั้งปวงได้คิด และทำในสิ่งที่เราเห็นว่าควรจะทำได้

ข้าพเจ้าคงดำเนินงานของข้าพเจ้าด้วยความคิดที่สงบเต็มไปด้วยความคิดที่มีเหตุผล เพราะข้าพเจ้าเชื่อแน่ว่าบุคคลที่มีสมอง มีความคิดคิดชอบคงมีอยู่มากมาย แต่แน่ละสิ่ง แวดล้อม ขณะนั้น ช่างไม่ อำนวย ให้ผู้ใด เอาเสียเลย แต่ข้าพเจ้าก็ไม่เคยละลดในความพยายามที่จะทำงานตามอุดมคติของข้าพเจ้าต่อไป

ในระยะเดียวกันนี้ ข้าพเจ้าได้มีโอกาสศึกษาชีวิตนักการเมืองต่าง ๆ อย่างถี่ถ้วน จากหลายกระแสร์ด้วยกัน และพบว่า บรรดาชาวเอเชียด้วนกันมบทบาทสาคญพอทจะนำมาเล่าสู่กันฟังได้ก็เห็นแต่ราโมน แม็กไซไซ สุภาพบุรุษแห่งฟีลิปปีนส์เท่านั้น

ด้วย เหตุผล ดังกล่าว มา แล้วนี้ แหละทำให้ ข้าพเจ้าเกิดความ รู้สึก อยากจะ นำ ประสพการณ์ จาก ชีวิต จริง ของแม็กไซไซ มาเผยแพร่ เพราะเมืองไทยของเรานี้มีอะไร

ต่ออะไรหลายอย่างที่จะต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลง แต่การที่จะทำงานใหญ่ใด ๆ นั้น จำต้องใช้ความคิด ความรอบคอบ และความสามารถ ส่วนความสำเร็จย่อมอยู่ที่ตัวบุคคลอันเป็นตัวจักร์สำคัญ และตามทรรศนะของข้าพเจ้านั้น เห็นว่า บุคคลอย่าง แม็กไซไซ..... นี่แหละควรจะเป็นแบบอย่างที่ดีอันเราท่านทั้งหลายควรจะได้ศึกษาพิจารณาว่า จะสนับสนุนบุคลิกภาพเช่นนั้นให้มีอยู่ในหมู่เสรีชนคนที่รักความเป็น.....ไท ! ได้บ้างหรือไม่เพียงใด

หนังสือนี้จึงได้รับการถ่ายทอดมาสู่ท่าน ทั้งหลายได้พิจารณาเอาด้วยตนเอง.

คำปรารภ

ชีวิตของคนอย่างแม็กไซไซหายากนัก เพราะฉะนั้นประวัติชีวิตของบุคคลผู้นี้จึงควรจะเป็นบทเรียนอย่างดีที่สุดแก่คนหนุ่มทั้งหลาย โดยเฉพาะเมืองไทยทุกวันนี้เพราะคนหนุ่มของเรามีหน้าที่จะต้องรับผิดชอบในชะตากรรมของบ้านเมือง จึงควรศึกษาชีวิตบุคคลนี้ไว้ และนำส่วนดีไปปฏิบัติในโอกาสที่ควรทำ โดยเฉพาะมีผู้สพโอกาสหลายคนในวงการบริหารบ้านเมืองของตน แต่ไม่กล้าใช้การตัดสินใจในโอกาสนั้น ๆ จึงน่าเสียดายเป็นอย่างยิ่ง จึงอยากจะหวังว่าผู้มีโอกาสทั้งหลายควรจะได้คิดคำนึงในเรื่องนี้ อย่ามัวพล่ามพูดไปเลยว่า ตัวตายดีกว่าชาติตาย เพราะชาติกำลังจะตายกันอยู่แล้ว ขณะที่คนในชาติบางคนกำลังรุ่งเรืองเพื่องเกียรติบริบูรณ์ด้วยของนอกกายทั้งปวง ทั้ง ๆ ที่สิ่งเหล่านี้หาใช่จะยั่งยืนถึงหมื่นปีก็หาไม่ ทุกคนจะต้องตายอย่างไม่มีปัญหา แต่การตายเพราะประกอบกรรมดีเท่านั้นที่คนทั้งปวงสรรเสริญ

การที่นำเรื่องแม็กไซไซมาเสนอในโอกาสนี้อีกก็เพราะความรู้สึกซาบซึ้ง และนิยมในบุคลิกลักษณะของบุคคลนี้มากกว่าสิ่งอื่นใด และสิ่งที่น่าคิดมากก็คือแม็กไซไซ เป็นชาวเอเชียเช่นเดียวกันกับเรา และแผ่นดินของเรากำลังเดือดร้อน ทุกคนคงไม่อยากเห็นอะไรมากกว่าสันติสุขอันแท้จริง เกลียดการรุกรานและการข่มเหงกัน เราควรจะอยู่ในโลกนี้ด้วยกันอย่างผาสุข ทำความเข้าใจในกันและกัน ช่วยพยุงฐานะซึ่งกันและกัน มิให้ต้องเดือดร้อนหมองหมาง

ปัญหาอยู่ที่ว่าการที่จะบรรลุผลนั้นจะทำอย่างไร ทุกคนล้วนแต่เพ้อฝัน มีอุดมคติสวยงามด้วยกันทั้งนั้น ส่วนการปฏิบัตินั้น ตราบเท่าที่ทุกฝ่ายมีศีลธรรมประจำใจ ไม่ใช่เอาอำนาจเป็นธรรม เห็นผิดเป็นชอบ ทุกอย่างก็อาจเรียบร้อย และทั้งหมดนี้สาคญอยู่ที่ คน เท่านั้น

คนอย่างไรหรือ? คนที่จะทำงานจริง ๆ และคนที่มีความรักชาติอย่างมั่นคง เราต้องการเห็นคนทุกคนร่วมมือกันทำงานเพื่อส่วนรวมด้วยความสามารถ มีความเสียสละและความไม่เห็นแก่ตัว ความปรารถนาของประชาชนไม่ว่ายุคใดสมัยใดก็คือต้องการรัฐบาลที่ตั้งอยู่บนรากฐานของซื่อสัตย์และเที่ยงธรรม

สารบาญ

	หน้า
อารัมภบท	๑
บทที่ ๑ วัยเรียน	๕
,, ๒ ผจญรักผจญศึก	๓๗
,, ๓ วีรบุรุษสงคราม	๖๗
,, ๔ เริ่มชีวิตการเมือง	๘๙
,, ๕ สิงห์ร้ายสู่สภา	๑๑๓
,, ๖ ปราบกบฏฮคบาตาฮับ	๑๕๑
,, ๗ รัฐมนตรีกตาโหมคนใหม่	๑๗๕
,, ๘ สงครามปราบคอร์รัปชั่น	๒๑๑
,, ๙ ตางแพ้ของคิริโน	๒๓๕
,, ๑๐ แผนการหาเสียง	๒๖๕
,, ๑๑ ชัยชนะของแม็กไซไซ	๓๒๓
,, ๑๒ ประธานาธิบดี	๓๗๕
,, ๑๓ คนของประชาชน	๔๒๕
,, ๑๔ เริ่มต้นแห่งอวสานต์	๔๗๒
,, ๑๕ จุดดับทซบู	๕๒๑

MALACAÑANG
MANILA

March 15, 1957

Dear Mr Srisilpanandana:

This is to convey to you my appreciation and thanks for your letter of February 23rd.

It pleased me to learn that you read my biography written by Carlos P. Romulo and Marvin Gray and that you thought highly of it. The fact that some incidents in your life are in some respects parallel to mine is very interesting and I do hope you will also succeed in realizing your present aspirations to be elected to your National Assembly. In such an elective position, you will surely be able to serve your country better.

You also expressed your admiration for Mr. Raul Manglapus who spoke recently at the Jaycee Conference in Singapore. He is at present my Undersecretary of Foreign Affairs. I must say that he is one of the really capable young men whose assistance I value very much.

Thank you very much for writing and please accept also the assurances of my warmest regards.

Sincerely yours

Ramon Magsaysay

Mr. Somratt R. Srisilpanandana
30 Ploenchit Road
Bangkok, Thailand

(จดหมายฉบับสุดท้ายที่แม็กไซไซมีมาถึงผู้เขียน หลังจากเขียนจดหมายนี้แล้วอีกวันเดียว แม็กไซไซก็จากไปเพราะอุบัติเหตุเครื่องบินตก)

Manila, June 13, 1957

Mr. Somratt R. Srisilpanandana
30 Ploenchit Road
Bangkok, Thailand

My dear Mr. Srisilpanandana:

Thank you for your very kind letter of May 18th and your complimentary remark regarding my speech before the Jaycees at Singapore.

You asked me for suggestions regarding your project of writing the story of Magsaysay. I think that Gen. Romulo's book provides an excellent basis for it. I would suggest that you look closely at the current serialized story entitled "The Guy and I" written by Mr. J. V. Cruz who, as you probably know, was Mr. Magsaysay's Press Secretary and close friend. The article is presently being serialized in the Manila Chronicle. You may wish to write the Manila Chronicle for clippings thereof. This is the only concrete suggestion I can make right now. I will let you know right away about any other suggestion that comes to my mind.

May I wish you all the success in your project and thank you for thinking of such a great homage to our hero.

Sincerely yours,

PAUL S. MANGLAPUS
Acting Secretary

(จดหมายของ ราอูล เอส. มังลาปุส มือขวาของแม็กไซไซ ในกิจการต่างประเทศขณะนั้น ผู้เป็นต้นเหตุอันหนึ่งที่ทำให้ผู้เขียนมีความตั้งใจในการทำหนังสือเล่มนี้)

ลูซ แม็กไซไซ ภรรยาสาวโฉมงามของแม็กไซไซ

แม็กไซไซ กับ มารดาผู้เฒ่า

ภรรยาและธิดาสาวของแม็กไซไซ แสดงความยินดีกับชัยชนะของแม็กไซไซ
เมื่อได้รับเลือกเป็นประธานาธิบดี

ᑲᓇᐧᐃᐣ ᑭ ᓂᒥᐢᑕᐢᑲᒪᑲᐧᐃᐣ

ประธานาธิบดี "ช่างฟีต" รูปนี้แม็กไซไซได้มอบให้แก่รัฐมนตรีกลาโหมแห่งสหรัฐอเมริกา ชาลส์ อี. วิลสัน เซ็นว่า "จากช่างฟีตคนหนึ่ง"

แม็กไซไซ ออกแนวหน้าร่วมกับทหาร ในการออกไป
ปราบปรามพวกคอมมิวนิสต์

เอกสารที่รวบรวมได้จากการยึดกุมพวกโปลิทบุโร

แม็กไซไซไปเยี่ยมสังฆราชแห่งมนิลา ผู้ที่เดินตามมาข้างหลัง คือ มานูเอล เจ. กอนซาเลซ ผู้มีฉายาว่า "ดินโด"

ภาพที่จะได้เห็นเสมอ ๆ ในทำเนียบมาลาคายัง แม็ก-ไซไซไม่เคยปฏิเสธที่จะให้ราษฎรสามัญเข้าพบ ไม่ว่าจะเป็นชาวนาหรือชาวบ้าน

แม็กไซไซเข้าไป รับมอบตำแหน่ง จากอดีตประธานาธิบดีคิริโน คิริโนต้อนรับเหตุการณ์อย่างอารมณ์ดี เขาเอ่ยถามแม็กไซไซว่า "เป็นไงเก้าอี้ตัวนี้ พอดีไหม?"

ประชาชนร้องเชียร์ประธานาธิบดีที่เขารักและบูชา
อย่างคลั่งไคล้ในวันพิธีปฏิญาณตัวรับตำแหน่งประ-
ธานาธิบดี

ผู้เขียนในที่ประชุมยุวสมาคมแห่งภูมิภาคเอเชีย กำลังรายงานกิจการของคณะกรรมาธิการ เกี่ยวกับการศึกษาและกิจกรรมเยาวชนต่อที่ประชุมใหญ่ในฐานะประธานคณะกรรมาธิการ

การชุมนุมในวันเปิดประชุมยุวสมาคมแห่งภูมิภาคเอเชียที่สิงคโปร์ปี ๒๔๙๙

คำขวัญของ พณ ฯ ท่านเอกอัครรัฐทูต แมนนู เอล เอ. อเดวา เอกอัครรัฐทูตแห่งสาธารณรัฐ-ฟิลลิปปินส์ประจำประเทศไทย

Message from H. E. the Philippine Ambassador to Thailand

Manuel A. Adeva

I wish to thank you for the complimentary copy of your book on President Ramon Magsaysay.

I am particularly interested in noting that you have dedicated your book to the youth of Thailand. It is my sincere hope that the life of the late President Magsaysay which is an inspiration to the Filipino youth, will serve as an example to all youths who have at heart the welfare and happiness of their respective countries.

You have contributed immeasurably to Thai-Philipine friendship by making possible for your countrymen who do not know English to know President Magsaysay and, through him, to have some knowledge of the Filipino people.

May your book find its way into many Thai homes.

Bangkok.
August 5, 1957

อารัมภบท

ชีวะประวัติของ แม็กไซไซ "ชายชาตรี" แห่งสาธารณะรัฐฟิลิปปินส์ เป็นตัวอย่างของ นักการเมือง ผู้ก้าวขึ้นมาสู่ความมีชื่อเสียงอย่างขาวสะอาด และตามวิถีทางประชาธิปไตยอันแท้จริง มันเป็นประวัติของเด็กท้องนาซึ่งตลอดชีวิตต้องผจญกับงานหนัก ความอดหยาก และความลำบากยากแค้น และก็เด็กท้องนาคนนี้แหละได้ก้าวขึ้นมาเป็นผู้นำประเทศ เป็นผู้ต่อสู้รักษาระบอบประชาธิปไตยของฟิลิปปินส์ไว้ได้

ในประเทศฟิลิปปินส์เอง เรื่องราวของแม็กไซไซเป็นที่กล่าวขวัญถึงอย่างยกย่องเสมอ หลุยส์ ตารุค หัวหน้า

ขบวนการคอมมิวนิสต์ในฟิลิปปินส์ และเป็นศัตรูคู่อาฆาตของแม็กไซไซมาตั้งแต่ต้น ถึงกับกล่าวว่า "อุปสรรคอันใหญ่หลวงที่สุด ของ พวก คอมมิวนิสต์ ก็คือ ศรัทธาในตัวประธานาธิบดีของประชาชน หากเราไม่สามารถทำลายศรัทธานี้เสียได้ พวกเราก็คงไปไม่รอด"

ในเอเชียเอง แม็กไซไซ ได้กลายเป็นบุรุษที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง หลังจากการเลือกตั้งในปี ๑๙๕๕ ซึ่งแม็กไซไซ ได้ ชัยชนะ อย่าง ใหญ่ยิ่งเป็น ประวัติการณ์ แล้วหนังสือพิมพ์ฮ่องกงแสตนดาร์ด ถึงกับกระตุ้นเตือนให้แม็กไซไซออกเดินทาง ไปเยี่ยม ประเทศ เพื่อนบ้านที่ไม่ได้อยู่ในอาณัติของคอมมิวนิสต์ เพื่อที่จะ "เบิกทางไปสู่เสรีภาพในโลกปัจจุบัน อันเต็มไปด้วยการต่อสู้ระหว่างความดีและความชั่ว"

ชาวเอเชียด้วยกันเริ่มจะมอง เห็นว่า บุรุษผู้นี้จะต้องมีคุณลักษณะพิเศษอย่างหนึ่งในตัว ซึ่งทำให้เขาสามารถเผด็จศึกคอมมิวนิสต์ และกอบกู้ประชาธิปไตยแห่งฟิลิปปินส์ไว้ได้เพียงชั่วเวลาสิบเอ็ดชั่วโมงเท่านั้น

ไม่เพียงแต่วิธีการณ์อุบัติอุบายและเกียรติยศต่อมต่อพวกฮิต การปฏิรูประบบที่ดิน การพยายามยกฐานะความเป็นอยู่ของราษฎรให้สูงขึ้น หรือการปราบคอรัปชั่นขนาดมโหฬารในวงการรัฐบาลเท่านั้น แต่ที่เหนือกว่าการกระทำใด ๆ ทั้งสิ้นก็คือ บุคลิกลักษณะของแม็กไซไซเอง ซึ่งชนะใจประชาชน ความรักใคร่และศรัทธาของประชาชนที่มีต่อแม็กไซไซนั้น สุดจะหาที่เปรียบได้ไม่ว่าในประเทศใด ความเลื่อมใสศรัทธาเหล่านี้อยู่ที่ตัวแม็กไซไซโดยแท้ เด็กท้องนาคนนี้ได้นำเอาความตรงไปตรงมา ความซื่อสัตย์ขยันขันแข็ง และอารมณ์ขัน มาใช้ในตำแหน่งประธานาธิบดีของเขาด้วย

ทางด้านศัตรู ของเขายังคงมี การต่อแคะ อยู่ต่าง ๆ นานา เป็นต้นเรียกว่า "คนบ้าเถื่อน" "ตลกหลวง" "ไอ้ง่อง" และอื่น ๆ สุดแต่จะสรรหา แม็กไซไซเองกลับหัวเราะในความเงอะงะของตนเอง บางครั้งเขาจะแสดงความซื่อจนดูเป็นเด็กไร้เดียงสาอย่างน่าจับใจ แต่บางโอกาส เขาก็กลับรักษา ความสง่าผ่าเผย ไว้อย่าง น่าเกรงขาม อย่างไรก็ตามไม่ว่าศัตรูจะโจมตีเขาในด้านใด แม็กไซไซ

ก็ยังเป็นคนเดิม คือเป็นคนของประชาชนอยู่นั่นเอง

แทบจะกล่าวได้ว่า ยังไม่เคยมีบุรุษใดในประวัติ-ศาสตร์สามารถเอาชนะความยากลำบาก และนำตัวก้าวขึ้นมาสู่ความรุ่งโรจน์ ในฐานะผู้นำและอัจฉริยะบุรุษ ผู้ยิ่งใหญ่ที่สุดของโลกคนหนึ่งได้ แม็กไซไซต่อสู้เพื่ออุดมการณ์ของประชาธิปไตย ความทุกข์ยากในตอนต้น ๆ ของชีวิตและความโชกโชนต่อประสพการณ์ต่าง ๆ ก่อให้เกิดความจรรโลงใจ อันมีผลเป็น อันมาก ต่อการดำเนินงาน ในด้านบริหาร ในฐานะประธานาธิบดีแห่งสาธารณรัฐฟิลิปปินส์

เรื่องราว ของ แม็กไซไซ เป็นเรื่อง ของความสำเร็จ อันมั่นคงต่อความจริงที่ว่า อุดมคติของสิทธิมนุษยชน และการทำงานหนักโดยซื่อสัตย์ ซึ่งเป็นเบื้องฐานแห่งประชาธิปไตย ย่อมจะเป็นคุณและให้ผลอันน่าชื่นใจ เหมือนอย่างที่บรรพบุรุษของเราก็ได้เคยประสบมาแล้ว

นี่คือชีวะประวัติของบุรุษที่ชาวฟิลิปปินส์ยกย่อง ที่เราเรียกเขาว่า “แม็กไซไซ ชายชาตรีแห่งเอเชีย” ณ

วัยเรียน

อิบา เมืองหลวงแห่งแคว้นซัมบาเล เป็นเมืองเล็ก ๆ มีพลเมืองเพียงประมาณหมื่นสองพันคน หากไม่เป็นเพราะเด็กชายคนหนึ่งได้ถือกำเนิดมาในครอบครัวของครูเล็ก ๆ ผู้หนึ่งในอิบาแล้ว ประวัติศาสตร์ก็คงจะไม่มีวันได้จารึกชื่อของอิบาไว้เป็นแน่ เด็กคนนี้เป็นหนึ่งในจำนวนแปดคนของครอบครัวแม็กไซไซ อันมีเอกส์เกลและภรรยาเปอร์เฟ็กตา เก็ล เพียโร เป็นหัวหน้า เด็กคนนี้ได้รับศีลบัพติศมา และได้ชื่อว่า ราโมน แม็กไซไซ

บ้านซึ่งเด็กน้อยผู้นี้ได้ลืมตาขึ้นเป็นครั้งแรก เป็นกระต๊อบไม้ไผ่หลังคามุงหญ้าแฝก ต่อมาภายหลังมารดา

ของเด็กผู้นี้เล่าว่า เมื่อคลอด ประธานาธิบดีในอนาคตของ
ฟิลิปปินส์ กำมือขวาน้อย ๆ ของเขาไว้แน่น เหนือ ทรวงอก
อันเป็นดางแสดงถึงความยิ่งใหญ่ในกาลภายหน้า เอกสเกด
ผู้เป็นบิดาได้ชื่อในความขยันขันแข็ง ไม่เลือกงาน ทำได้
ทั้งงานหนักงานเบา และความเป็นคนยึดมั่นในอุดมคติเก่า
แก่อันได้แก่ความศรัทธา เชื่อฟัง และความซื่อตรง สมัย
นั้นเขาเป็น ครูสอน วิชาช่างไม้ ในโรงเรียนอาชีวะศึกษาที่อิบา
รายได้ของเขาน้อยมาก แต่ความจำเป็นในครอบครัวก็ไม่มี
อะไรนัก เพราะดำรงชีวิตกันอย่างง่ายที่สุด ซึ่งเป็นปกติ
ธรรมดาของชาวบ้านทั่ว ๆ ไป นอกจากเจ้าของที่ดินที่มั่งคั่ง
เพียงไม่กี่ราย

เมื่อน้อย แม็กไซไซ เกือบจะ ต้องเสีย ชีวิตไป
เพราะโรค ท้องร่วง อย่าง แรง อันเนื่อง มา จากน้ำ บริโภค ไม่
สะอาดพอ หากไม่เป็นเพราะความรักอันสูงส่งของมารดา
ซึ่งไม่ยอมทอดอาลัยในชีวิตของเขาจนแล้วจนเล่า ทั้ง ๆ ที่
ร่างของเด็กน้อยเหลือแต่หนังหุ้มกระดูก นางรักษาบุตร
น้อยของนาง ตามบุญตาม กรรมด้วยวิธี ให้มันเทศเผา บทละ-
เอียด เป็นที่น่าประหลาดที่เด็กน้อยนอกจากจะรอดตายมา

ได้อย่างน่าอัศจรรย์แล้ว ยังกลับเป็นผู้มีสุขภาพดีเยี่ยมไม่เคยเจ็บป่วยอีกเลยตั้งแต่นั้นมา

ครอบครัว แม็กไซไซ ดำรง ชีวิต อยู่อย่าง แร้น แค้น อาหารการกินนั้นสักแต่ว่าพอให้ยังชีวิตอยู่ได้เท่านั้น เด็ก ๆ ต้องรับประทานอาหารอย่างลวก ๆ โดยไม่สนใจว่า จะมีรส ชาดประการใด ส่วนมากก็ไม่พ้นจากพวกปลา ของแห้ง ของเค็ม และพวกที่ทำง่าย ๆ เช่นปิ้งหรือทอด. อาหาร โปรดที่สุดของ ราโมน แม็กไซไซ ก็คือ แกงชนิดหนึ่ง ประกอบด้วยผักชนิดต่าง ๆ ต้มรวมกันไปกับมะเขือเทศ และ กุ้งตัวเล็ก ๆ หรือปลาอันได้มาจากลำธารใกล้บ้าน บรรดา ผักต่าง ๆ ก็ล้วนเป็นพืชจากสวนครัว ซึ่งบิดาเป็นคนปลูก ในยามว่างจากการสอน

เอ็กสเกล แม็กไซไซ เป็นชายที่ยึดมั่นในความซื่อ ตรง สิ่งใดก็ตามหากเขาเห็นว่าผิดแล้ว เขาไม่กระทำเป็น อันขาด แม้ว่าจะก่อให้เกิดผลร้ายในครอบครัวก็ตาม ดังนั้น เมื่อแม็กไซไซอายุได้ ๖ ปี ครอบครัวแม็กไซไซก็ได้รับ ผลสะท้อนอย่างหนัก เพราะผล ของการเป็น คนตรงไป ตรงมา และความเป็นคนซื่อถือสัตย์ยิ่งกว่าสิ่งใด และสิ่งเหล่านี้

แหละที่เอ็กสเกดได้ปลูกฝังไว้ ในจิตใจของเด็ก ๆ มาตั้งแต่ต้น ปัจจุบันนี้ประธานาธิบดีของฟิลิปปินส์ก็ยังคงยึดถือคำพูดของบิดาเป็นหลัก เมื่อเขาก้าวเข้าสู่ตำแหน่งอันมีเกียรติ นั่นว่า "ความซื่อตรงต้องอยู่เหนือสิ่งอื่นใด"

บิดาของเขาถูกไล่ออกจากงาน เพราะเขาทำให้ลูกชายของผู้อำนวยการโรงเรียนสอบได้ตก สมัยนั้นไม่มีใครกำแหง พอจะทำให้บรรดาผู้ยิ่งใหญ่ทั้งหลาย ในฟิลิปปินส์ต้องเสื่อมเสียศักดิ์ศรีได้ ครูเด็ก ๆ ผู้นี้ได้รับคำแนะนำให้ปล่อยให้เด็กผ่านไปสู่ชั้นสูงเสีย แล้วอนาคตของเขาก็จะปลอดภัย แต่เอ็กสเกดปฏิเสธ ผลก็คือเขาต้องหลุดจากตำแหน่งออกมาเตะฝุ่นหางานทำใหม่ ยิ่งกว่านั้นบรรดาเพื่อนบ้านยังต่างออกห่างจากครอบครัวนี้อีก ทำให้พวกเขาต้องได้รับความช้ำใจยิ่งขึ้น เพราะในยามที่เขาต้องการความช่วยเหลือเห็นอกเห็นใจจากพื่อนบ้าน เขากลับถูกหันหลังให้ประหนึ่งอยู่แต่ลำพังในโลกอันกว้างใหญ่นี้ มันเป็นยุคมืดยุคหนึ่งในชีวิตของแม็กไซไซ เพราะหลังจากที่เอ็กสเกดเป็นคนเข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ เขาภาคภูมิในความสามารถที่จะหาเลี้ยงครอบครัวด้วยมือและสมองของเขา

ในที่สุดเอ็กส์เกดก็ตัดสินใจย้ายไปจากอิบา เขาหยิบยืมเงินจำนวนหนึ่งมาได้ประมาณหนึ่งร้อยเปโซ * แล้วก็อพยพครอบครัวไปคาสติลเดโฮส์ ซึ่งอยู่ห่างออกไปประมาณ ๓๖ ไมล์ หมู่บ้านนี้นับว่าใกล้เมืองหลวงเข้ามาหน่อย คืออยู่ห่างจากมนิลาประมาณ ๘๐ กว่าไมล์ และที่นี่เองเขาได้เปิดร้านชำเล็ก ๆ ขึ้นด้วยเงินจำนวนหนึ่งที่ยืมเพื่อนฝูงมาได้นั่นเอง

ขั้นแรกการค้าขายของเอ็กส์เกดทำท่าจะดำเนินไปด้วยดีและควรจะก้าวหน้าอย่างยิ่ง เพราะแถบนั้นไม่มีร้านจีนมาแข่งเลย นี่เป็นความจริงที่ว่าร้านของคนจีนมาเปิดขึ้นที่ใด กิจการของเจ้าของถิ่นก็ทรุดโทรมลงไปทันที เพราะไม่สามารถตัดราคาแข่งขันกับจีนได้ ดังนั้นร้านของชาวฟิลิปปีโนจึงมักขาดทุนยุบยับในขณะเดียวกับที่ร้านคนจีนกำลังเจริญก้าวหน้า

อย่างไรก็ตามผลกำไรที่ได้จากร้านค้าไม่พอจะเลี้ยงครอบครัวแม็กไซไซอันขยายใหญ่ขึ้นทุกที่ได้ เอ็กส์เกดจึงมอบกิจการทางด้านร้านค้าให้ภรรยาจัดการแต่ผู้เดียว ส่วน

---

* ตามอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราปัจจุบัน ๑๐๐ เปโซเท่ากับ ๑๐๐๐ บาท ๑ เปโซมี ๑๐๐ เซ็นตาโว

ตัวเขาแลถูกหันไปหาอาชีพอื่น เพื่อหารายได้มาค้ำจุนครอบครัวต่อไป เวลานั้นราโมนอายุเพียง ๗ ปีเท่านั้น แต่เขาก็ต้องร่วมในภาระหาเลี้ยงครอบครัวกับบิดาด้วย

สองคนพ่อถูกได้งานกุลีสร้างทางแห่งหนึ่ง เอ็กสเกดได้เป็นหัวหน้าคนงานค่าจ้างวันละสองเปโซครึ่ง ส่วนราโมนได้เพียงวันละ ๓๕ เซ็นตาโวเท่านั้นเอง แต่ทั้งสองก็ไม่ย่อท้อ ทุกเช้าผู้เป็นบิดาจะปลุกราโมนให้ลุกขึ้นตั้งแต่ตีสาม รับประทานอาหารเช้ากันทั้ง ๆ ยังงัวเงียอยู่ แล้วสองพ่อถูกก็จะออกไปทำงานตั้งแต่ท้องฟ้ายังไม่สาง ทั้งคู่จะขี่ม้าซ้อนกันไปจนถึงที่ทำงาน ที่นั่นเด็กน้อยต้องรับหน้าที่เป็นคนหุงข้าวแลกว่าจะได้รับประทานอาหารอีกมื้อหนึ่งก็เป็นเวลาหลังจากทำงานหนักไปแล้วหลายชั่วโมง ชีวิตแบบนี้แหละที่ราโมนต้องเผชิญอยู่ตลอดไปอีกนานตลอดชีวิตในวัยหนุ่มของเขา

หลังจากรวบรวมเงินทุก ๆ เซ็นต์ที่เขาแลบุตรชายหามาได้ด้วยน้ำเหงื่อน้ำแรงแล้ว เอ็กสเกดก็ถาออกจากงานสร้างทางหันมาเปิดร้านช่างไม้ และช่างเหล็ก ขึ้นในคาสติลเดโฮส์ ใกล้ ๆ กับร้านชำของภรรยานั่นเอง

ตอนนี้ชีวิตของแม็กไซไซนับว่า ค่อยสบายขึ้นหน่อย

เขาได้รับอนุญาตให้นอนจนถึงสี่นาฬิกา และแทนที่จะต้องลุกขึ้นไปทำงานกุลีสร้างทางแต่ยังมืด เขาต้องเดินทางเพียง ๑ ไมล์เท่านั้นเอง ไปยังทุ่งแห่งหนึ่งเพื่อเลี้ยงควาย ๓ ตัวซึ่งเป็นสมบัติของครอบครัว งานนับว่าเบากว่างานอื่นบ้าง แต่ไม่ว่าฝนจะตกหรือแดดจะออก เด็กน้อยก็ต้องห่อกระป๋องไปด้วยใบหนึ่ง เพื่อรีดนมควายเหล่านั้นกลับบ้าน ดูเหมือนว่านมควาย จะเป็น อาหาร อันมี ประโยชน์ ต่อร่างกาย ประจำครอบครัวนั้นแต่อย่างเดียว เพราะร้านค้าทั้งสองแห่งยังได้ผลกำไรน้อยนัก หนี้สินเก่าก็ยังคงมีอยู่ซึ่งต้องทำการผ่อนชำระ ร้านช่างไม้และช่างเหล็กก็พึงจะตั้งตัวได้ จึงนับได้ว่าครอบครัวแม็กไซไซเป็นหนี้เด็กน้อยอายุแปดขวบ นักรีดนมผู้นั้นไม่น้อยเลย

นอกจาก ควาย ยังมี สัตว์ อื่นที่ ราโมน ต้อง ดูแล อีก ครอบครัวนี้มีม้าหลายตัวและสัตว์ประเภทอื่นอีก นิสัยรักสัตว์นี้จึงติดตัวราโมนมาตั้งแต่เยาว์ เนื่องจากภาระกิจของครอบครัวทำให้เด็ก ๆ ไม่มีเวลาได้เล่นหัวด้วยกันนัก พี่สาวน้องชายของเขาก็ต้องมีกิจต้องทำทุกคน สัตว์เหล่านี้จึงกลายเป็นเพื่อนเล่นของราโมนไปด้วยในตัว เมื่อเสร็จงานด้าน

เสียงสัตว์แล้วราโมนก็หันไปช่วยงานในร้านของบิดา เขาช่วยทุกอย่างที่จะทำได้ เป็นต้นช่วยสูบลมเตาเผาเหล็ก ซึ่งบางครั้งเขาต้องสูบ ติดต่อกันไปตั้งแต่เช็ดโมงเช้า จนถึงสองทุ่ม รวมเวลาทำงานทั้งสิ้นในวันหนึ่ง ๆ ถึงสิบสามชั่วโมง นอกจากนั้นเขายังช่วยหมุนแท่นกลึงเหล็กแบบโบราณ ซึ่งบิดาใช้กลึงดุมล้อเกวียน การหมุนแท่นกลึงนี้ยิ่งหนักไปเสียกว่าสูบลมอีก ราโมน แม็กไซไซ เล่าว่า บางครั้งเขาแทบจะล้มพับไปด้วยความเหน็ดเหนื่อย แต่ก็ไม่สามารถจะปล่อยตัวให้ล้มลงไปได้ เพราะมักจะมีชาวบ้านมายืนมุงดูบิดาของเขาทำงานด้วยความสนใจ

การที่ได้อยู่กับเครื่องเหล็กมาแต่เด็ก ๆ นี่แหละ ทำให้ราโมนมีความสนใจเรื่องเครื่องจักรเครื่องยนต์เป็นอันมาก ซึ่งความสนใจในด้านนี้ ได้รับการปลูกฝังจากเอ็กสเกด ผู้เป็นบิดาโดยแท้ เขาเป็นช่างเหล็กคนแรกที่คิดประกอบขอบเหล็กเข้ากับล้อเกวียน ราโมนเองเป็นถูกมือในการเชื่อมขอบเหล็กเหล่านั้น เขาเรียนรู้วิธีการที่จะเผาเหล็กให้ได้พอดีบพอดีและกะจังหวะการตีได้อย่างแม่นยำ ขอบเหล็กนั้นเขาจะต้องเอาออกจากเตาทั้ง ๆ ที่ยังร้อนอยู่และประกอบ

เข้าไปกับวงล้ออันทำด้วยไม้ ซึ่งทางนี้จะต้องอาศัยความชำนาญและความรวดเร็วเป็นอย่างยิ่ง ต่อจากนั้นก็ตรงรอยต่อจนกระทั่งเข้ากันสนิท แล้วก็ส่งวงล้อทั้งวงลงไปในน้ำเย็น เพื่อให้เหล็กเย็นและรัดตัวเข้ากับเนื้อไม้อย่างมั่นคง

ราโมนมีความภาคภูมิใจในฝีมือการทำเหล็ก และกล้ามเนื้ออันเจริญเติบโตของเขาเป็นอันมาก นอกจากงานช่างเหล็กแล้ว ราโมนยังต้องช่วยทำงานในฟาร์มของครอบครัวอีกด้วย เขาปลูกผักและผลไม้เพื่อช่วยเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัวซึ่งก็เป็นงานหนักไม่ใช่เล่น โดยที่ต้องคอยระวังถางหญ้าในสวนผักอยู่เสมอ ในฤดูแล้งก็ต้องไปตักน้ำมาจากที่ไกล ๆ เพื่อรดสวนผักและต้นผลไม้ที่ปลูกไว้ พอถึงวันหยุดปลายสัปดาห์ ราโมนและน้องชายชื่อเฮซุส ก็จะขน เอาพืช ผล ใน สวน บรรทุก ลง ใน เกวียน ออกไป ขาย ตาม รอบ ๆ เมือง

ทุก ๆ ปีในระหว่างฤดูฝน เด็กสองคนจะขึ้นไปอยู่บนเขาปลูกกระต๊อบเล็ก ๆ พอคุ้มศีรษะกันฝนได้ ส่วนอาหารก็มีเพียงข้าวและปลาเค็ม เขาจะต้องอยู่เช่นนั้นเดือนหนึ่งเต็ม ๆ พังดูแล้วก็น่าจะเป็นการผจญภัยที่น่าสนุก

ไม่น้อยสำหรับเด็ก ๆ ขนาดนั้น แต่เด็กสองคนไม่ได้ขึ้นไป เพื่อไปพักผ่อนตากอากาศ เขาทั้งสองไปทำงาน วันยังค่ำ ทั้งสองต้องใช้เวลาตัดต้นไม้ริดแขนงเล็ก ๆ ออกเสีย เพื่อสะดวกกับการขนและผ่าเป็นฟืน ฝนเทลงมาอย่างหนักทุกวัน เสื้อผ้าของเขาไม่เคยแห้งเลย แต่เด็กทั้งสองไม่เคยย่อท้อ นอกจาก ผ่าฟืนแล้ว บางทีเขา ก็หาลำไผ่ ด้วยการ เผา ถ่านอีกด้วย การใช้ชีวิตอยู่กับป่านี้แหละทำให้เด็กน้อยรักชีวิตกลางแจ้ง แม้ว่างานจะหนักเพียงใดก็ตาม เขารู้จักชนิดของต้นไม้ต่าง ๆ ดีพอใช้ เพราะเขาต้องอาศัยความชำนาญในการเลือกตัดไม้ที่เหมาะสมกับการทำฟืนและเผาถ่าน ในที่สุดเมื่อต้นไม้ต้นสุดท้ายถูกผ่าเป็นฟืน และถ่านที่เผาไว้ได้ที่แล้ว เด็กทั้งสองก็จะเริ่มขนสินค้าของเขาลงมาจากภูเขา ด้วยความร่วมมือของชาวบ้านซึ่งปลีกตัวมาช่วย เมื่อการขนฟืนและถ่านเรียบร้อยแล้ว ราโมนและเฮซุสก็กลับมาใช้ชีวิตกรากกรำในตัวเมืองคาสติลเลโฮส์ต่อไป

เมื่อหวนกลับไปนึกถึงความหลัง แม็กไซไซนึกถึงภาพตัวเองเมื่อเป็นเด็กที่มักจะเหนื่อย และค่อน ข้างจะหิวโหยอยู่เสมอ เนื่องจากมีภาระมากในการหาเลี้ยงครอบครัว

ซึ่งประกอบไปด้วยลูก ๆ ถึงแปดคน พ่อกับแม่จึงไม่มี โอกาสเอาใจใส่กับลูกมาก ทุกคนต้องช่วยตัวเอง และมีงานที่จะต้องทำด้วยกันทั้งนั้น จึงแทบจะหาเวลาเล่นหัวด้วยกันได้ยากเหลือเกิน พ่อต้องทำงานหามรุ่งหามค่ำอยู่ในโรงตีเหล็ก และแม่ก็ยุ่งอยู่กับร้านชำ ราโมน แม็กไซไซ ยังจำได้ว่าเขาแทบจะไม่ได้เห็นหน้าพ่อกับแม่เลย

"เราจนเกินไป เราต้องทำงานทั้งเด็กและผู้ใหญ่จนกระทั่งไม่มีเวลาสำหรับกันและกัน" เขาอธิบาย "เราทำงานกันตลอดเวลา เมื่อเลิกจากงานก็ต้องหาเวลานอน ซึ่งเราก็ไม่ค่อยได้นอนกันเต็มที่นัก"

เด็ก ๆ ถูกทิ้งให้อยู่แต่ลำพัง แต่เพราะมีงานทำเป็นประจำจึงไม่ใคร่รู้สึกเปล่าเปลี่ยวนัก นอกจากนั้นเอกซ์เกดยังเป็นคนเข้มงวดอย่างยิ่งอีกด้วย ต่อมาเมื่อได้เป็นบิดาของประธานาธิบดีชายชรา ๙๐ ปี ก็ยังคงยืนยันความคิดเห็นในวิธีเลี้ยงลูกของเขาอยู่เสมอ

"ผมยอมรับละว่าผมตีลูกบ่อย ๆ ผมคิดว่าเมื่อเด็กดื้อไม่เชื่อฟังบิดามารดาก็ควรจะถูกตีเสียบ้าง ผมไม่อยากจะตำหนิพ่อแม่คนอื่น แต่รู้สึกว่าสมัยนี้มักจะปล่อย

เด็กกันเกินไป เป็นต้นเด็ก ๆ ออกจากบ้านไปไหน ๆ ได้ตามชอบใจ โดยไม่ต้องขออนุญาตพ่อแม่เสียก่อน ที่ถูกเด็ก ๆ ไม่ควรจะออกจากบ้านโดยไม่ได้รับความเห็นจากพ่อแม่ และเมื่อไปแล้วก็ต้องกลับบ้านตามเวลาที่กำหนดไว้ด้วย ถ้ากลับไม่ตรงเวลาก็ควรจะถูกลงโทษเสียบ้าง" เด็ก ๆ ของเขาเองได้รับการเลี้ยงดูมาแบบนี้ และไม่เคยคิดจะขัดขืนคำสั่งของบิดาเลย ทุกคนจะต้องกลับบ้านก่อนมืด นอกจากว่ามีงานที่ต้องทำเท่านั้น และจะไม่ออกจากบ้านไปไหนเลยหลังจากพระอาทิตย์ตกแล้ว ราโมนไม่เคยเดือดร้อนในข้อบังคับเหล่านี้ เพราะเขาสนใจแต่อาหารมื้อเย็น ซึ่งดูเหมือนจะไม่ใคร่พอเลี้ยงร่างกายอันกำลังเจริญเติบโตของเขาเสียเลย และการนอนซึ่งก็ไม่ใคร่จะพอให้ร่างกายได้พักผ่อนพอหายเหนื่อยจากงานอันหนักสักที วันไหนมีเพื่อนบ้านมาเยี่ยมเยียน เด็ก ๆ จะรู้สึกเดือดร้อนเป็นอันมาก เพราะแทนที่จะได้นอนกลับต้องออกมานั่งอยู่กับบิดามารดา ทั้ง ๆ ที่ไม่มีส่วนในการสนทนาด้วย แต่ก็ต้องออกมานั่งเพื่อมารยาท บางครั้งราโมนทนง่วงนอนไม่ไหว เขามักจะแอบไปงีบอยู่ในห้องข้าง ๆ ครั้งหนึ่งบิดาของเขา

จับได้ว่าเขาหนีไปนอนที่พ่นห้องถัดไป เขาจึงถูกตีอย่างแรง เป็นการทำโทษ เรื่องการหย่อนใจนั้นเป็นอันว่านอกปัญหาไป สิ่งที่เขาต้องการยิ่งกว่าสิ่งใดก็คือการนอนซึ่งเป็นธรรมดาของเด็กที่ร่างกายกำลังเติบโต

หากเป็นเด็กอันที่ต้องถูกอบรมแบบเข้มงวดกวดขัน และตกอยู่ในสภาพแวดล้อมแบบนี้ อาจจะกลายเป็นคนอ่อนแอไม่กล้าสู้หน้าโลกไปได้อย่างง่ายดาย แต่ราโมนกลับตรงกันข้าม เขาเป็นคนเบิดเผยตรงไปตรงมา คบคนง่ายและบางครั้งยังกล้า "ต่อต้าน" คำสั่งของบิดาอย่างบ้าบิ่นด้วย ตามปกติเขาเป็นคนดีและเชื่อฟังนับถือบิดาเสมอ แต่ความรักในการล่าสัตว์มีมากกว่าความเชื่อฟัง ดังนั้นเรื่องจึงปรากฏว่าราโมนแอบขโมยปืนของบิดาไป แล้วก็หนีออกจากบ้านไปหลบซ่อนอยู่ในป่าถึงอาทิตย์หนึ่งเต็ม ๆ เขาท่องเที่ยวตระเวนไปทั่ว แม้แต่ชาวป่าเผ่าอีตาส์เขาก็เข้าไปผูกมิตรด้วยอย่างสนิทสนม ขนาดเข้าไปกินนอนและร่วมล่าสัตว์ด้วย แต่ในที่สุดเขาก็ต้องกลับบ้านทั้ง ๆ ที่ไม่เต็มใจนัก เขาเตรียมตัวรับการโบยเต็มที่ ด้วยการเอากระดาษ

แข็งรองก้นกางเกงไว้ แต่เอกสเกลผู้เฒ่าก็ฉลาดพอที่จะไม่ตีก้น ราโมนจึงได้รู้ฤทธิ์ไม้เรียวที่หวดลงไปกระทบขา และน่องว่าเจ็บปวดเพียงไรแทน แต่กระนั้นเขาก็คิดว่ามันคุ้มกับอิสระภาพ และความสนุกตลอดเวลา ของการท่องเที่ยวไปในป่าของเขา

เมื่อไปเข้าโรงเรียน ราโมนเป็นที่ชอบพอของเพื่อนนักเรียนส่วนมาก เพราะเป็นคนร่าเริงและมักจะทำตัวเป็นพี่ใหญ่ของเด็ก ๆ ครูหลายคนที่เคยสอนเขามายังจำได้ว่า เด็กชายราโมนเป็นคนน่าคบ เปิดเผย แต่ต้องรับภาระอันหนักของครอบครัวไว้ไม่ใช่น้อย ครู ๆ จึงมักจะอภัย ให้แก่ความพยายาม ที่จะต่อสู้ เพื่ออิสระภาพ ของเขาในบางครั้ง บางคนก็ว่าเขาเป็นคนฉลาด แต่ไม่อยู่สุข มักจะแอบหนีไปว่ายน้ำเล่นเสมอ ครั้งหนึ่งราโมนหนีโรงเรียน ตลอด ทั้งเดือน โดย แสร้ง ทำเป็น หอบ หนังสือ และอาหารกลางวันไปตามปกติ แต่ก็ไปใช้เวลานอนผึ่งเล่นอยู่ใต้ต้นไม้และไปว่ายน้ำเสียบ้าง จนกระทั่งได้ยินเสียงระฆังเลิกโรงเรียนเขาจึงจะแต่งตัวกลับบ้านตามปกติ เหตุการณ์คงจะดำเนินต่อไป หากครูประจำชั้นไม่ไปหาบิดาของเขาที่

บ้าน เพื่อถามข่าวคราวราโมนที่ขาดโรงเรียนไปตั้งเดือน ความจึงได้แดงออก

ราโมนเป็นคนรักดนตรี บิดาของเขาจึงพยายามขวนขวายให้เขาไปหัดไวโอลินกับครูคนหนึ่ง แต่ด้วยความเบื่อหน่ายในการฝึกเขาเรียนไปได้ไม่เท่าไหร่ก็ต้องหยุด เพราะปรากฏว่า ครูสอนไวโอลินชิงเคี่ยวหมากด้วยต้องรับประทานหมาก ผสมด้วยพริก อันเป็น ผีมือ ของ ราโมน เข้าไปจนน้ำหูน้ำตาไหล การเรียนไวโอลินจึงสิ้นสุดลงแค่เพียงเท่านั้น ราโมนรักดนตรีจริง แต่ก็รักในแบบของเขาโดยไม่ต้องการบังคับหรือฝึกสอนเป็นอันขาด

ความเกเรเหลวไหล แต่ครั้งยังเยาว์ ของเขา นี่แหละที่ทำให้พวกศัตรูของเขายกมาโจมตีอยู่บ่อย ๆ เป็นต้นอ้างราโมนเรียนไม่ดีเลย หรือไม่ก็ว่าเป็นคนไม่มีสติปัญญาพอจะเรียนหนังสือได้ แต่ตามความเป็นจริงแล้ว เขาชอบสนทนาและอ่านหนังสือให้คนอื่นฟัง เขาเป็นนักโต้วาทีที่เคยชนะได้รับรางวัลมาหลายครั้งแล้วด้วย นอกจากนั้นเขายังมีความสังเกตและไหวพริบดีด้วย เขาสนใจกับเหตุการณ์รอบตัวเสมอ จึงมักจะปรากฏว่า ราโมนเป็นหัวหน้าในการ

สนทนาเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ อันเป็นความรู้ทั่วไปในระหว่างพวกนักเรียนด้วยกันเสมอ อย่างไรก็ตาม แม้จะขนหรือเกเรเพียงใด เมื่อสอบไล่เสร็จในปี ๑๙๒๒ ราโมนสอบได้ในตำแหน่งที่ ๒

เมื่อสำเร็จชั้นประถมแล้ว ราโมนก็ต้องไปเข้าโรงเรียนมัธยมต่อที่ซัมบาเลวิทยาลัย ณ ซาน นาซิโซ ซึ่งเป็นเมืองเล็ก ๆ ห่างออกไปประมาณ ๑๒ ไมล์ เพราะที่คาสติเลโฮส์ไม่มีโรงเรียนมัธยม เขาได้รับค่าขนมเป็นเงินประมาณเดือนละห้าถึงเจ็ดเปโซ ซึ่งเงินจำนวนนี้เขาต้องชำระค่ากินอยู่และเสื้อผ้าด้วย เพราะต้องอาศัยอยู่ที่ซาน นาซิโซในระหว่างการศึกษาจนกว่าจะปิดเทอม จึงจะได้กลับบ้าน เขาขบปัญหาเรื่องที่อยู่ไปได้ด้วยการเช่ากระต๊อบเล็ก ๆ หลังหนึ่ง ด้วยราคา อันแสนถูก คือ เดือนละ หนึ่งเปโซ เพราะใคร ๆ ก็ว่าเป็นกระท่อมผีสิง สำหรับเรื่องเสื้อผ้าไม่เป็นปัญหา เพราะเด็กผู้ชายส่วนมากนุ่งกางเกงขายาวสีกากีและเชิ้ตขาวเหมือน ๆ กันทั้งนั้น รองเท้าของเขาก็คือเกี๊ยะ ซึ่งเป็นรองเท้าไม้ของชาวพื้นเมือง แบบการแต่งกาย

ด้วยกางเกงสีกากีและเสื้อขาวนี่แหละที่ราโมนยังคงใช้อยู่ แม้ว่าต่อมาภายหลัง เขาจะมีรายได้พอที่จะแต่งกาย ได้ดีกว่านั้น เขาอาศัยอยู่ที่กระต๊อบนั้น จนกระทั่งต่อมาน้องสาวชื่อคอนซิต้าเข้ามาเรียนต่ออีกคนหนึ่ง ทั้งสองจึงเข้าไปพักอยู่ในหอพักแห่งหนึ่ง ที่หอพักแห่งนี้ราโมนได้รับคำชมเชยมาก ในฐานะที่เป็นคนไม่นิ่งดูดาย สิ่งใดที่เขาจะแบ่งเบาภาระไปทำได้เขาไม่เคยรังเกียจที่จะช่วยเลย เมื่อไปอยู่ซาน นาซิโซใหม่ ๆ ราโมนไม่ได้กลับบ้านเลย เพราะระยะทางไกลเกินไป และไม่มีเงินที่จะเอามาเจียดเป็นค่ารถเมล์ไป ๆ มา ๆ ได้บ่อย ๆ ทั้ง ๆ ที่ราโมนได้พยายามช่วยด้วยการหางานทำพิเศษเสมอ แต่ก็ยังไม่พอสำหรับครอบครัวใหญ่เช่นของเขา ในที่สุดราโมนก็เห็นว่ามีอยู่ทางเดียวเท่านั้นที่จะตัดปัญหาเรื่องการเดินทางได้ นั่นคือครอบครัวของเขาจะต้องซื้อรถยนต์ไว้ใช้สักคันหนึ่ง ทั้ง ๆ ที่ไม่มีความรู้ในเรื่องรถยนต์แม้แต่บี๊กรน แต่ราโมนก็มั่นใจว่าเขาจะต้องใช้มันได้ ดังนั้นเขาจึงพยายามรบเร้าจนบิดายอมตกลงใจควักเงินมาซื้อรถฟอร์ดรุ่น ค.ศ. ๑๙๑๙ มาคันหนึ่ง ด้วยราคาเพียงสองร้อยห้าสิบเปโซ โดยที่ไม่มีโอกาสรู้ได้

เลยว่ารถคันนี้วิ่งไม่ได้แล้ว เพราะถูกชายไม่ได้พูดถึงเลย เงินจำนวนสองร้อยห้าสิบเปโซนี้ นับว่าเป็นจำนวนมหาศาลสำหรับครอบครัวจน ๆ อย่างแม็กไซไซ แต่เขาก็พยายามรวบรวมทุก ๆ เซนต์มาจนได้ และในที่สุดราโมนแม็กไซไซก็ได้มีรถยนต์ใช้เป็นคันแรก

ด้วยความเชื่อมั่นในความสามารถว่า จะทำให้มันวิ่งได้ ราโมนจึงไม่ท้อถอยเลย เขาถอดเครื่องยนต์ออกเป็นชิ้น ๆ แล้วก็ประกอบกันเข้าอีกดังเดิม จนกระทั่งเครื่องยนต์ใช้การได้ และนอกจากจะทาสีแล้วเขายังทำเบาะใหม่ใส่เสียด้วย ราโมนมีความพากพูมใจในฝีมือทาสีของเขาเป็นอันมาก พอจุ่มแปรงทาสีไปได้สัก ๔–๕ ครั้ง เขาก็ต้องถอยหลังออกมาพินิจดูฝีมือของเขาเสียทีหนึ่ง ดูเหมือนว่าศิลปินเอกไม่เกิดแองเจโลก็ยังไม่เคยพากพูมในฝีมือวาดภาพของเขาเท่าราโมนด้วยซ้ำ บางทีตอนกลางคืนราโมนถึงกับจุดตะเกียงออกมาส่องดูสีที่กำลังแห้ง เพื่อจะตรวจดูไม่ให้มียุงหรือแมลงเข้าไปติดสีอยู่ทำให้ไม่สวย

ตั้งแต่ได้รถมารา โมนก็สามารถ กลับมา พักบ้านได้

ตั้งแต่เย็นวันศุกร์และกลับโรงเรียนเอาจนเช้าวันจันทร์ เสียงเครื่องยนต์รถฟอร์ดคันนั้นดังพอ ๆ กับเครื่องบิน ดังนั้นราโมนจึงชอบเร่งเครื่องเต็มที่ ทั้ง ๆ ที่ระยะทางเพียงไม่กี่ไมล์ แต่ระหว่างทางก็ต้องหยุดเพราะยางแบนไม่ต่ำกว่าห้าหกครั้ง ยางรถนี่เก่าเสียจนไม่ทราบว่าเปลี่ยนมือมากี่เจ้าของแล้ว กว่าจะถึงมือแม็กไซไซ เขาต้องปะด้วยผ้าใบ

ครั้งแรกที่ครอบครัวแม็กไซไซบรรทุกกันเข้าไปในรถจนเพียบแปร มันวิ่งไปได้เพียงไม่กี่วาก็กระตุกแล้วก็หยุดเสียเฉย ๆ ราโมนวิ่งไปหมุนสตาร์ทอีกครั้งหนึ่ง แต่แล้วก็ดับอีก ติด ๆ ดับ ๆ อยู่อย่างนั้นจนในที่สุด ราโมนค้นพบสาเหตุว่าท่อน้ำมันตันเข้า จึงได้เคลื่อนที่ไปได้อีก แต่ไปได้ไม่เท่าไหร่ก็ยางแตกเสียอีก แต่อย่างไรก็ตาม เป็นที่เข้าใจกันตั้งแต่ต้นแล้วว่า รถคันนี้ไม่ได้ซื้อมาสำหรับนั่งเที่ยวเล่น แต่จะต้องใช้มันคุ้มค่าที่เดียว รถฟอร์ดรุ่นที่คันนี้เป็นที่รักดังดวงใจของราโมน แต่ก็ต้องใช้มันช่วยหาเงินด้วย เมื่อเขากลับมาบ้านได้ทุกอาทิตย์เช่นนี้ เขาก็สามารถช่วยครอบครัวทำงานได้อีก เขาผลิตเหล็กสำหรับตีตราวัวขาย

ให้แก่เจ้าของไร่ด้วยราคาอันละห้าเปโซ อาทิตย์หนึ่งเขาทำได้ ๒ อัน และด้วยเงินจำนวนนี้แหละที่เขาหักส่งไปให้น้องสาวคอนซิต้า ซึ่งได้เข้าเรียนอยู่ในมหาวิทยาลัยสตรีในมนิลาแล้ว ระหว่างอยู่ที่โรงเรียนเขาก็ค้นพบวิธีหาเงินได้อีกวิธีหนึ่ง นั่นคือขับรถออกไปแถบบ้านชาวประมงนอกเมืองซอปดาใส่มาจนเต็มหลังรถ แล้วก็นำมาขายชาวบ้านแถบในเมือง บางครั้งก็ทำกำไรได้ถึงเทียวละ ๑๕ เปโซ ซึ่งนับว่าไม่เลวนัก นอกจากนี้ยังรับคนโดยสารไปแถวซูบิค ซึ่งอยู่ห่างไปประมาณ ๒๕ ไมล์ โดยคิดค่าโดยสารเหมาไปกลับเป็นเงิน ๒๕ เปโซ ทั้งนี้แม้จะทำให้เขาต้องขาดเรียนบ้าง แต่ครูอาจารย์ก็เห็นใจเขา เพราะรู้ว่าความจำเป็นทางครอบครัวทำให้เขาต้อง กระเสือกกระสน ต่อสู้เพื่อการศึกษาของเขาเอง หาใช่ขาดเรียนเพราะเกเรไม่ ราโมนแทบจะไม่มีเวลาร่วมในการสมาคม กับเพื่อนฝูงนักศึกษาด้วยกันเลย ทั้ง ๆ ที่ชนชาติฟิลิปปีโนมีความสามารถในทางเต้นรำทำเพลง แต่ราโมนก็เพิ่งจะมีเวลาหัดเต้นรำจนเป็นเอาเมื่อวันก่อนนี้เอง เขากล่าวว่าระหว่างเป็นนักเรียน

และนักศึกษา เขาต้องทำงานหนักหามรุ่งหามค่ำ จนกล่าวได้ว่าไม่มีเวลาอภิรมย์กับชีวิตในวัยรุ่นเสียเลย อย่างไรก็ตาม ชีวิตในวัยเรียนของเขาก็ใช่ว่าจะไร้การสังคมเสียทีเดียว เนื่องจากเป็นนักร้องเสียงเทนเนอร์ที่ดีที่สุดของโรงเรียน เขาจึงมักจะได้ร่วมในรายการแสดงทางดนตรีเสมอ การโต้วาทีก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ราโมนสนใจและมีความสามารถเป็นพิเศษ เขาจึงได้รับเลือกเป็นประธานการโต้วาที ครั้งหนึ่งเขาอาจหาญถึงกับเชิญผู้แทนราษฎรของซัมบาเดมาโต้วาทีกับเขา ในญัตติเกี่ยวกับการเก็บภาษีสุราซึ่งต้มกลั่นเองในท้องถิ่น โดยที่เขาเห็นว่าชาวนาจน ๆ ซึ่ง ไม่มี ความสามารถ จะ แสวงหา ความ อภิรมย์ ในด้าน อื่นเพียงแต สุราพื้นเมือง ถูก ๆ กม ความหมาย แก่ชีวิต ของเขาเป็นหนักหนา เมื่อมาเก็บภาษีอย่างแรงจากสุราพื้นเมืองซึ่งต้มกลั่นเองเช่นนี้ จึงเหมือนเป็นการชูดรีดกับปู และไม่ยุติธรรมต่อชาวนาผู้ยากจนเลย แต่จะเป็นเพราะเหตุใดไม่ปรากฏ ผู้แทนของซัมบาเดคนนั้นได้ปฏิเสธไม่ยอมมาโต้วาทีกับเด็กหนุ่มซึ่งทำให้ชาวบ้านไม่พอใจเป็นอันมาก ผลก็คือแม้ผู้แทนคนนั้นจะได้รับเลือกเข้าไปสู่สภาอีกครั้งหนึ่ง

แค่คะแนนเสียงในเขตซัมบาเด เขากดับแพ้อย่างหฤดฤยที่เดียว

รถฟอร์ด แบบที่ ของเขา ก็มีบทบาท ร่วมใน การซนแผลง ๆ ของเขาไม่น้อย ครั้งหนึ่งทางโรงเรียนได้จัดงานเต้นรำประจำปีในงานรับประกาศนียบัตร และกันว่าจะมีการเลี้ยงไอสครีมด้วย ซึ่งนับว่าเป็นรายการมโหพารที่เดียว เพราะสมัยนั้นน้ำแข็งยังเป็นของหายากและถือเป็นของฟุ่มเฟือยเสียด้วย ในตัวเมืองซัมบาเดเองไม่มีโรงน้ำแข็ง ต้องไปซื้อมาจากเมืองโอดองกาโป แล้วบรรทุกเรือมาไว้ที่หมู่บ้าน เนื่องจากไม่มีที่เก็บน้ำแข็ง คณะครูจึงตกลงขุดหลุมฝังก้อนน้ำแข็งขนาดใหญ่ สองก้อนนั้นไว้ใต้ถุนบ้านของครูคนหนึ่ง เพื่อรอเวลาการปั่นไอสครีม แต่ในคืนนั้นเอง ก็มีนักเลงดี นำโดย ราโมนและรถฟอร์ด ของเขายกโขยงกันเข้าไปขุดเอาก้อนน้ำแข็งทั้งสองออกมา แล้วก็บรรทุกรถฟอร์ดโปเกคันนั้นไปยังริมธารน้ำแห่งหนึ่ง โดยแทนที่จะขับไปเขากดับช่วยกันเข็นไปอย่างเงียบกริบ และที่นั่นเอง เด็ก ๆ ทั้งหลายก็ เบิดปาร์ตี เลี้ยงไอสครีม กันอย่างมโหพาร ทุกคนอิ่มกันจนเพียบแปล้ และราโมนก็ขับรถ

ของเขา ไปบรรทุกเด็กคนอื่น ๆ มาช่วยกัน ฉดอง ไอสครีม จำนวน ๕ แกลลอนนั้น จนกระทั่งสักว่า ๆ จึงได้แยกย้ายกันกลับบ้าน ครูเจ้าของบ้านที่ถูกราโมนขโมยขุดเอาน้ำแข็งไป บัดนี้เป็นแขกไปเยี่ยมที่ทำเนียบประธานาธิบดีเสมอ ๆ และน่าประหลาด ทีจุบันนี้ นางเป็นคนหนึ่งที่สนับสนุน แม็ก-ไซไซอย่างแข็งขัน

รถฟอร์ดแบบที่คันนี้ ได้รับใช้ ครอบครัวแม็กไซไซอย่างสมบุกสมบันและคุ้มค่าสองร้อยห้าสิบเปโซของมัน เจ้าของของมัน ก็พยายาม ประคับ ประคอง ให้มันยังคงสภาพ ใช้การได้จนสุดความสามารถ และมันก็รับใช้เขาอย่างดีไม่เคยเหลวไหล นอกจากครั้งเดียวเท่านั้นซึ่งจะว่าไปก็ไม่ใช่ความผิดของมันด้วย เพราะมันเกินความสามารถของมันจริง ๆ เนื่องจากราโมนค้นพบวิธีนำเอาต้อเกวียนส่งไปยังลูกค้าของเขา ณ ที่ไกล ๆ ซึ่งทุ่นแรงและเวลาไปได้เป็นอันมาก โดยนำเอาต้อเกวียนเหล่านั้นมาผูกลากตามไปหลังรถคันย ๆ เทรลเดอร์ซึ่งก็ได้ผลดีมาก แต่ครั้งหนึ่งทางที่ต้องไปนั้นเวียนไปตามไหล่เขา ราโมนพยายามใช้เบรค

แต่ปรากฏว่าเบรคใช้การไม่ได้ ล้อเกวียนซึ่งถูกลากตาม
หลังมานั้นเริ่มแกว่งไปมา ทำให้รถเสียการทรงตัวและทำ
ท่าจะพุ่งลงจากไหล่เขา ซึ่งคงจะทำให้ทั้งรถทั้งคนแหลกพินาศ
ไปเป็นแน่ เคราะห์ดีที่ไม้ซึ่งประกบล้อเกวียนเหล่านั้นทาน
น้ำหนักไม่ไหวหักหลุดออกไปเสียก่อน วงล้อจึงหลุดออก
จากการพ่วงและกลิ้งหลุน ๆ ไปสู่เหวข้างทาง กว่าราโมน
จะหยุดรถ ได้ ก็ต้องผ่าน กับการ ผจญภัย อย่างน่า หวาดเสียว
เอ็กส์เกดถึงกับคร่ำครวญด้วยความเสียดายล้อเหล่านั้น ซึ่ง
เขาต้องเสียหยาดเหงื่อแลแรงงานไปไม่ใช่น้อย ๆ แต่
สำหรับราโมนนั้นอย่างอื่นไม่สำคัญเท่าที่ เขาสามารถหยุดเจ้า
รถฟอร์ดแสนรัก ของเขา จากการลงไปอยู่ ก้นห้วยไว้ได้ ก็พอ
ใจแล้ว

สำหรับผู้อ่าน ที่มีอารมณ์ อ่อนไหว คงจะ ยินดี ที่ได้
ทราบว่า แม้กระทั่งบัดนี้รถฟอร์ดแบบที่บุโรทั่งคันนี้ยังคง
จอดอยู่หน้าบ้านของเอ็กส์เกดผู้เฒ่าที่คาสติเลโฮส์ ซึ่งอยู่ไม่
ไกลนักจากร้านตีเหล็ก ซึ่งเอ็กส์เกดแม้จะอายุกว่าแปดสิบ
แล้ว ยังคง พากพูมใจ ที่จะ แสดงฝีมือ ในทาง ตีเหล็ก ของเขา
อยู่เสมอเป็นประจำวัน เจ้าของรถฟอร์ดคันนี้บัดนี้รถ

ประจำทำเนียบซึ่งมีเลขหมายทะเบียนรถเป็นเบอร์ "หนึ่ง" แต่ก็ไม่เคยถึงเจ้าฟอร์ดคู่ยากของเขาเลย แม้ว่ามันจะใช้การไม่ได้แล้ว แต่แม็กไซไซก็เชื่อว่า หากเขามีเวลาคอยดูแลแก้มันอยู่เสมอเหมือนสมัยเป็นนักเรียน มันก็คงจะวิ่งได้อีกอย่างแน่นอน

เนื่องจาก ปัจจุบัน ศัตรู ของเขา ยังคง ยก เอา การเรียนของเขา ในสมัยเด็กมาเป็นข้อประณามว่า เขาไม่มีความรู้และป่าเถื่อนอยู่เสมอ จึงสมควรที่ผู้อ่านจะได้รับทราบไว้ด้วยว่า ราโมนสำเร็จจาก ร.ร. ซัมบาเล ซึ่งควรจะใช้เวลาเรียนถึง ๔ ปี ด้วยการใช้เวลาเพียง ๓ ปีเท่านั้น และคะแนนของเขาที่ผ่านการสอบได้อย่างดีด้วย

ปี ๑๙๒๗ ราโมนเข้าไปเรียนต่อ ณ มหาวิทยาลัยบีลิบีนส์ แผนกลิเบอรัลอาร์ต เมื่ออายุได้ ๒๐ ปี เป็นชายหนุ่มที่เข้มแข็งเอาจริงเอาจัง และบึกบึนไปด้วยมัดกล้ามอันเนื่องมาจากการตีเหล็ก บวกกับเส่นห์ของอารมณ์ขันซึ่งช่วยให้เขาเอาตัวรอดมาได้เสมอ

ตามปกติอารมณ์ขันของแม็กไซไซมักจะเกิดขึ้นแก่ตัวเขาเองมากกว่าแก่คนอื่น เขามักจะหัวเราะขันในความเป็นของตัวเองเมื่อย่างเหยียบเข้ามาอยู่ในเมืองหลวงใหม่ ๆ ขันความซื่อและความเซ่อของตัวเอง และไม่เคยอับอายในความจนของตัวเอง

ชีวิตและการต่อสู้เพื่อการศึกษาในชั้นสูงสุดในมนิลาไม่ใช่ของง่ายสำหรับชายหนุ่มบ้านนอกอย่างราโมน งานเล็ก ๆ น้อย ๆ ซึ่งเขาเคยหาได้กลับหายากในเมืองหลวงอันเต็มไปด้วยลัทธิ "ตัวใครตัวมัน" เขาดิ้นรนดิ้นในความใหญ่โตของเมืองหลวง แต่ก็ต้องหนักใจในการดำรงชีวิตในเมืองใหญ่ ๆ เช่นนี้เป็นอย่างยิ่ง เขาพบว่าทุกสิ่งทุกอย่างช่างเป็นเงินเป็นทองไปเสียหมด ค่าหอพักแสนจะแพง แต่ค่าจ้างแรงงานคนก็แสนจะถูกอย่างไม่น่าเชื่อ แม็กไซไซไม่ได้นำรถฟอร์ดของเขามาด้วย แต่ความรู้ในทางเครื่องยนต์ของเขาทำให้เขาหางานเกี่ยวกับรถราได้อยู่เสมอ เขารับจ้างแก้รถ ล้างรถ ขับรถและงานทุกชนิดไม่ว่าจะต่ำต้อย

เพียงใดเป็นเอาทุกท่า แต่กระนั้นรายได้ที่เขาหาได้ก็ยังไม่เกินวันละ ๓๐ เซ็นตาโวเท่านั้น

ราโมน แม็กไซไซ รู้ว่ามนิลา เป็นเมืองของคนที่ถ้าไม่มั่งมีที่สุด ก็จนที่สุด และตัวเขาเป็นคนหนึ่งในจำนวนคนจนที่สุดด้วย แต่ราโมนไม่ปล่อยเวลาให้เสียไปแม้แต่วินาทีเดียว ด้วยการ มา นั่งเฝ้า คิด น้อยใจ ใน วาสนา ของ ตัว หากเขา จะคิด เอาตัวไป เปรียบเทียบ กับ ประธานา ธิบดี ดิน-คอล์นแห่งสหรัฐอเมริกาก็คงไม่ผิดกันไกลนัก ดินคอล์น-ต้องเดินทางถึง ๒๐ ไมล์ เพียงเพื่อจะอ่านหนังสือเล่มเดียว สำหรับชายหนุ่มน้อยท่าทางแจ่มใสร่าเริงคนนี้ เขาถือว่าประกาศนียบัตรเท่านั้น ที่จะช่วยให้ อนาคต ของเขา สดใส ขึ้น เขาเข้าอยู่ในหอพักราคาต่ำแห่งหนึ่งแถวซันตา แอนนา แต่ก็ต้องหุงหาอาหารกินเอง การเรียนของเขาก็ต้องแยกไปตั้งสองแห่ง คือที่คอลเลจ และบางครั้งที่ตัวมหาวิทยาลัยเอง ซึ่งเขาต้องเดินไปเดินมาเป็นระยะทางหลาย ๆ ไมล์ และทั้งสองแห่งก็อยู่ห่างจากบ้านพักของเขาถึง ๕ ไมล์ แม็ก-ไซไซจึงต้องตื่นนอนแต่ ๖.๐๐ น. หาอาหารเช้ารับประทาน

เอง แล้วก็ออกเดินไปมหาวิทยาลัย แล้วก็เดินไปยังคอดเดจอีก วันหนึ่ง ๆ จึงต้องหมดไปกับการเดินเสียไม่ใช่น้อย ๆ ทีเดียว สำหรับตัวเขานั้นไม่รู้สึกเดือดร้อนกับการเดินเท่าใดนัก แต่เขาเสียดายเวลาและรองเท้าซึ่งต้องสึกหรอไปไม่ใช่น้อย ๆ และเขาก็มีอยู่เพียงคู่เดียว ผ้าพันของมันสึกกร่อนเสียจน ทุก ๆ เช้า เขาต้องซ่อมผ้าพันเสียใหม่ด้วยกระดาษแข็ง เพราะกระดาษถูกกว่าหนัง ร้ายยิ่งกว่าสิ่งใดซึ่งเหมือนโชคชาตาชอบแกล้งเขา นั่นคือเขาต้องฝึกทหารทุกวัน บางวันก็ต้องย่ำเท้าหัดแถวไปตามถนนซึ่งเฉอะแฉะ ผลก็คือรองเท้าของเขาแทบจะไม่มีเวลาแห้งเลย เพราะรุ่งขึ้นเขาก็ต้องใส่มันอีก แม็กไซไซมักจะพูดอย่างขัน ๆ ว่า

"ผมเป็นโรค "มือเย็นเท้าเย็น" มาตั้งแต่นั้น เดียวนี้เวลาจะต้องไปพูดที่ไหนผมยังอดประหม่าจนเท้าเย็นไม่ได้"

ตอนเย็น เวลาหมดไป ด้วยการทำ อาหารเย็น กินเอง และดูหนังสือจนกระทั่งค่ำ หลังจากการนอนเพียง ๕ ชั่วโมง ราโมนก็ต้องตื่นขึ้นมาเพื่อชีวิตประจำวันอันแสนจะ

หนักแตะจำเจต่อไป วันเสาร์อาทิตย์ก็ถูกใช้ไปในการรับจ้างงานต่าง ๆ ตามแต่จะหาได้ นอกจากนั้นก็ต้องซักรีดเสื้อผ้าเอง แบบฉบับในการแต่งกายของเขาก็ยังคงเป็นเช่นเดิม คือกางเกงสีกากีและเสื้อเชิ้ตขาว ซึ่งก็เหมาะสมกับคนที่ไม่สนใจ ในเครื่องแต่งกาย นอกเหนือ ไปกว่า ความสะอาด และเรียบร้อย

อย่างไรก็ตาม แม้สุขภาพของแม็กไซไซจะดีเลิศเพียงไรก็ไม่สามารถตรากตรำต่อไปได้อีก ร่างกายของเขาต้องการพักผ่อนให้มากกว่านั้น ต้องการอาหารดี ๆ มาบำรุงกำลังที่เสียไป แม็กไซไซรู้ตัวว่าเขาไม่อาจจะฝืนสังขารต่อไปอีกได้ ดังนั้นจึงต้องพักการเรียนไปชั่วระยะหนึ่ง จนกระทั่งสุขภาพดีขึ้นจึงกลับมาอีก คราวนี้เขาเปลี่ยนเข็มการศึกษาใหม่ แทนที่จะเรียนหลาย ๆ อย่างแต่มุมานะเป็นบ้าเป็นหลัง เขาหันมามุ่งทางด้านพาณิชย์แทน และย้ายไปเข้าเรียนที่โฮเซริซาลวิทยาลัย เขายังคงต้องเดินวันละหลาย ๆ ไมล์และทำงานไม่ผิดทาสอยู่เช่นเดิม วันหนึ่งด้วย

ความเหน็ดเหนื่อย เหลือกำลัง ที่จะเดิน กลับบ้านได้ เขาจึงตัดสินใจขึ้นรถรางกลับบ้าน โดยที่คิดว่า อย่างไร ๆ เขาก็มีเงินสิบเซ็นตาโวเป็นค่ารถอยู่ในกระเป๋าแล้ว แต่เมื่อกระเป๋ารถมาเก็บค่าโดยสารเขาควักออกมานับแล้วนับอีก แต่ก็ปรากฏมีเพียงเก้าเซ็นตาโวเท่านั้น

แม็กไซไซพยายามอ้อนวอนให้คนกระเป๋ารับเงินเก้าเซ็นตาโวนั้นไว้ แต่กระเป๋าก็ไม่ยอมและไล่เขาลงจากรถ แม็กไซไซยอมรับว่าเวลานั้นเขาถึงกับน้ำตาไหลด้วยความอาดูร

“มันไม่ใช่ความอายหรอก ที่ทำให้ผมน้ำตาไหล” เขาอธิบาย “แต่ความใจดำของผู้โดยสารทั้งหลายซึ่งนั่งมองเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยไม่มีใครแม้แต่คนเดียว ที่จะใยดีเสียสละ สตางค์เพียงหนึ่งเซ็นตาโวมาช่วยผมเลย”

เขาสรุปอย่างเด็ดเดี่ยวว่า “นั่นคือบทเรียนสอนให้ผมรู้จักค่าของเงินละ!”

หากเป็นคนอื่น ค่าของเงินอาจจะทำให้เขา กลายเป็น

คนตระหนี่เหนียวแน่นไปก็ได้ แต่แม็กไซไซรู้คุณค่าของเงินดี เขาจึงใช้มัน ให้เป็นประโยชน์ ด้วยการ ช่วยเหลือผู้อื่นอย่างไม่เสียดมเสียดาย ทั้ง ๆ ที่เขาเองก็ต้องทำงานหนักหาเลี้ยงตัวเอง แต่หากมีผู้ใดเจ็บป่วยหรือขัดสนสิ่งใด แม็กไซไซจะช่วยเหลือด้วยความเต็มใจ เพื่อนเก่า ๆ หรือญาติห่าง ๆ ที่ไปมาหา หากไม่มีงานทำ หรือเกิดเจ็บป่วยเป็นอะไรไปเขาจะได้พบแม็กไซไซผู้พร้อมที่จะช่วยเหลือ หากใครขาดเงินที่จะให้ค่าหมอ หรือเป็นค่ารถกลับบ้าน ก็ไม่ต้องตกใจอีกเหมือนกันเขาจะหามาให้ได้เสมอ หลายคนประหลาดใจว่าด้วยรายได้เพียงวันละไม่กี่เซ็นตาโว ราโมนทำอย่างไร จึงกระเบียด กระเสียน มาช่วย คนอื่น ๆ ได้ อีกเช่นน้องสาวของเขา เล่าว่า แม็กไซไซ ประหยัดเงินไว้ได้ ด้วยการเดินไปโรงเรียนแทนการขึ้นรถรางนั่นเอง

ในปี ๑๙๓๒ ราโมน แม็กไซไซ ก็สำเร็จจากโฮเซริซาลวิทยาลัย พร้อมกับปริญญา บี.เอส.ซี. เป็นอันว่าเขาได้ก้าวข้าม อุปสรรค ทั้งหลาย และพาตัวเอง มาถึงหลักชัยแล้ว ตลอดชีวิตของการศึกษา แม็กไซไซต้องต่อสู้กับความขัดสน อดทนยิ่งกว่านักวิ่งมาราธอน และก้มหน้าทำ

งานสายตัวแทบขาดกว่าจะสำเร็จออกมาได้ หน้าประหลาดที่เขาไม่ล้มฟุบลงไปเสียก่อนจะถึงหลักชัย

เมื่อมีปริญญาอยู่ในมือแล้ว ราโมนก็ไม่มีเวลาไปสนใจกับความใฝ่ฝันจะเป็นใหญ่เป็นโต หรือมีความทะยานอยากอย่างใดต่อไปอีก เพราะต่อไปนี้เขาจะต้องก้มหน้าทำมาหากินต่อไปซึ่งเขาก็พร้อมแล้ว เพราะก่อนจะรับปริญญาเขาก็ได้หางานไว้แห่งหนึ่งแล้ว.

บทที่ ๒

ผจญรกผจญศก

แม็กไซไซเริ่มงานแห่งแรกของเขาที่บริษัทรถเมล์ไทรทราน ในมนิลา ในตำแหน่งนายช่างเมแคนิคส์ ด้วยอัตราเงินเดือน ๆ ละสามสิบเปโซ ผู้เป็นเจ้าของบริษัทคือมิสเตอร์ริโอดอร์อาร์ ยางโค ปี ๑๙๓๑ เป็นปีที่บริษัทขาดทุนอย่างยุบยับ มิสเตอร์ยางโคมีความเห็นว่าหากได้นายช่างหนุ่ม ๆ สมองใส มาช่วย บางทีฐานะและกิจการของบริษัทคงจะกระเตื้องขึ้น ดังนั้นด้วยความสามารถของแม็ก-ไซไซหลังจากเข้าทำงานได้เพียงสองสัปดาห์ เขาก็ได้เงินเดือนขึ้นทันที

แม็กไซไซ เป็นช่างเมแคนิคส์ที่เก่ง อย่างหาตัวจับได้

ยาก เขาสามารถจับความผิดปกติของเครื่องยนต์ได้ด้วยหู เท่านั้น อาจจะเป็นเพราะการที่ได้ปลุกปล้ำมากับเจ้าฟอร์ดที่ของเขานั่นเอง ที่ให้ความชำนาญแก่เขา ว่ากันว่า เขาจะเงี่ยงูฟังเสียง เครื่องยนต์ ของรถ ที่ถูกส่ง เข้าโรงซ่อม แต่ไกล และบอกได้ทันทีว่า เครื่องเสียตรงไหน เมื่อแก้เสร็จแล้ว เขาจะตั้งใจฟังเสียงเครื่องยนต์นอกครั้งหนึ่ง การกระทำทั้งนี้ ทำให้เขาเป็นที่นับถือของคนงานส่วนมาก แต่ก็ไม่น้อยที่ไม่ชอบหน้าเขาเลย เพราะทำให้เขาต้องเสียผลประโยชน์จากการโกงเปลี่ยนเอาเครื่องยนต์ดี ๆ ไปขาย และเอาของเก่าใส่ไว้แทน

เจ้าของบริษัทไม่เข้าใจว่า ทำไมรายได้ของบริษัทจึงเพิ่มขึ้นอยู่เรื่อย ๆ แต่ก็พอจะเดาได้ว่า คงจะมีอะไรบางอย่างเกี่ยวข้อง กับเมแคนิคส์ หนุ่ม หน้าใหม่ ซึ่งเข้ามา ทำงานให้แก่บริษัทตั้งแต่ยังไม่ได้ปริญญานั่นเอง แม็กไซไซได้รับความนิยมจากมิสเตอร์ยางโคมากยิ่งขึ้น เมื่อนายช่างใหญ่ของบริษัท ยกรถเมล์คันหนึ่งของบริษัทซึ่งไปคว่ำอยู่ในคู แต่แม็กไซไซยกรถคันนั้นขึ้นจากคูด้วยวิธีการเก่า ๆ นั่นคือใช้รอกช่วย มิสเตอร์ยางโคต้องขึ้นเงินเดือนให้เขาอีกเป็นครั้ง

ที่สาม รายได้ของแม็กไซไซจึงเพิ่มขึ้นเป็นเดือนละ ๘๐ เปโซ ชายหนุ่มจึงเต็มไปด้วยความเชื่อมั่น ในตนเองว่า ต่อไปนี้ เขาจะต้องได้ทุก ๆ สิ่งที่เขาปรารถนา หรือทุกอย่าง ที่เขาต้องการ ซึ่งเราจะได้เห็นกันต่อไป

วันหนึ่ง ชายหนุ่มเปิดประตูพรวดพราดเข้าไปในห้อง ของมิสเตอร์ยางโค ภายในเครื่องแต่งกายอันซมุกซมอม เปื้อนน้ำมันอันเป็นชุดทำงานของเขา แต่ปรากฏว่ามิสเตอร์ ยางโคไม่ได้อยู่แต่ลำพัง หญิงสาวสวยสองคนในเครื่องแต่ง กายหรูหราราคาแพงยืนอยู่ในห้องนั้นด้วย อย่างไรก็ตาม สายตาของชายหนุ่มร่างใหญ่ ตึงจ้องอยู่ที่ หญิงสาว คนเดียว เท่านั้น . . . !

ดูซ บันซอน ในเวลานั้นอายุพึงจะย่างสิบเจ็ดปี กำลังเป็นนักเรียนมัธยม อยู่ในโรงเรียน ประจำสตรี มิชชอแห่ง หนึ่งในมนิลา ครอบครัวบันซอนมีบ้านอยู่ในบาตาอัน ดูซ และน้องสาว ได้รับคำสั่งจากบิดา ให้มาเก็บเงินค่า โอนกิจการ บริษัทเดินรถ ของ ครอบครัว บันซอน ให้แก่ มิสเตอร์ ยางโค เธอจึงต้องมาที่ออฟพีศของบริษัทไทรทรานี้

แม็กไซไซเองไม่รู้อะไรในเรื่องนี้เลย แม้แต่ชื่อ

ของหญิงสาวเขาก็ไม่รู้จัก แต่ในวินาทีที่ได้เห็นดวงหน้าดูซันนั้นเอง ชายหนุ่ม ๒ ราย จากบ้านนอก ก็กลับ กลายเป็น ชายหนุ่มผู้กล้าหาญแต่เด็ดเดี่ยว เขาจะต้องหาทางทำความรู้จักกับเธอให้ได้

เมื่อมองออกไปนอกหน้าต่าง เขาเห็น รถคันใหญ่โก้มีคนขับนั่งอยู่ด้วยก็เดาได้ทันทีว่า คงจะเป็นรถที่มาส่งหญิงสาวทั้งคู่ เขาจำได้ว่าเป็นรถส่วนตัวของ ฟอนดูนาโต เดอดีออง ผู้แทนราษฎร ซึ่งเขาทราบภายหลังว่าเป็นบุตรบุญธรรมของครอบครัวบันซอน แม็กไซไซวิ่งตรงไปที่รถคันนั้น บอกคนขับว่ามิสเตอร์ดีอองได้โทรศัพท์มาสั่งให้คนรถนำรถไปหาเขาที่สมาคม ไว.เอ็ม.ซี.เอ. เดี๋ยวนี้

"ไม่ต้องเป็นห่วงสุภาพสตรีทั้งสองหรอก" แม็ก.ไซไซบอก "มิสเตอร์ยางโคจะให้รถของบริษัทไปส่งเธอเอง"

สองสาวพี่น้อง เห็นรถของตน ขับกลับไป โดย ไม่รอด้วยความประหลาดใจเป็นอย่างยิ่ง แต่มีชายหนุ่มร่างใหญ่ในเครื่องแบบ ช่างพีต เปอนน้ำมัน มอมแมม ยิ้มยิ้ม อยู่ แทนที่และบอกเธอว่า บังเอิญเหลือเกินที่มิสเตอร์ดีอองสั่งมาให้

รถกลับไปโดยด่วน มิสเตอร์ยางโคจึงสั่งให้เขาไปส่งเธอแทน เขายินดีเป็นที่สุดที่จะได้รับใช้เธอ ขอแต่ให้บอกมาเท่านั้นว่าจะให้ไปส่งที่ไหน ?

ทั้ง ๆ ที่ประหลาดใจไม่หาย สองพี่น้องก็บอกให้เขาพาเธอไปส่งที่โรงเรียนซึ่งเธอเรียนประจำอยู่

ระยะทางที่จะไปยังโรงเรียนไม่ไกลพอจุใจแม็กไซไซเลย เขาเล่าว่าเขาขับรถพาเธออ้อมไปเสียไกลแสนไกลอย่างที่ถ้าเป็นแท็กซี่ผู้โดยสารก็คงเป็นลมตายที่เดียว “ผมขับวกไป วกมา เสียทั้ว มินา แล้ว ก็นั่งจ้อง กระจก หลัง ดูดู๊ซ ตลอดเวลา”

ในที่สุด ระหว่างที่ ขับรถไป เขาก็หาทาง รู้จักชื่อเธอจนได้

วันรุ่งขึ้น ยามประตูโรงเรียนก็ได้ต้อนรับชายหนุ่มร่างใหญ่คนหนึ่งซึ่งเข้ามาถามหามิสดูซ บันซอน แต่โรงเรียนนี้กฎเคร่งครัดปาน ๆ กับโรงเรียนคอนแวนต์ แม็กไซไซจึงไม่ได้รับอนุญาตเข้าไปเยี่ยมดูซได้

“แต่เธอเป็นน้องสาวของผมนะ” แม็กไซไซอ้อนวอน “ผมชื่อ ราโมน บันซอน”

กลวิธีแบบนี้ยามประตูได้พบจากชายหนุ่มอื่นมาเสียจนใช้ไม่ได้แล้ว แม็กไซไซจึงต้องใช้วิธีใหม่

"ยังไง ๆ ผมก็ต้องพบเธอให้ได้ เพราะทางบ้านฝากเงินค่าเล่าเรียนมากับผม ผมจะต้องมอบให้แก่ตัวเธอเอง"

ยามประตูชักจะดังเดเพราะคำว่า "เงินค่าเล่าเรียน" ในที่สุดประตูก็ถูกเปิด แม็กไซไซจึงเข้าไปพบลูซจนได้ ขณะนั้นเธอยืนอยู่กับพวกเพื่อนสาว ๆ ที่กลางสนาม ไม่มีทางอื่นนอกจากตรงเข้าไปหาเธออย่างนั้น

"ผมมาบอกคุณว่า ความจริงผมไม่ได้เป็นคนขับรถของมิสเตอร์ยางโค" เขาริบอธิบาย "ที่ผมกล้าขับรถมาส่งคุณเมื่อวานนี้ก็เพราะอยากรู้จักคุณ อันที่จริงผมเป็นเมแคนิคส์ที่บริษัทไทรทราน"

ลูซตลึงพึงแล้วก็หน้าแดง พวกเพื่อนสาว ๆ หัวเราะกันกิกกัก และล้อเลียนกันเป็นการใหญ่ อย่างไรก็ตามดูเหมือนลูซ จะเห็นไปว่า มันเป็นสุนทรกถาที่น่าฟัง ไม่ใช่น้อย เป็นที่เข้าใจกันตั้งแต่บัดนั้นว่า นิยายรักกำลังจะเริ่มต้นแล้ว

เสียงต่าง ๆ เริ่มจะลอยมาเข้าหู ครอบครัวบันซอน

เพราะมนิดากับบาตาอันไม่ไกลกันเท่าใดนัก พ่อแม่ของฤซ
ตระหนกตกใจเป็นหนักหนาเมื่อทราบว่า ฤกสาวของเขาม
ชายหนุ่ม ช่างพีค ซึ่งไม่มีใคร รู้จัก หัวนอน ปลายเท้า มาเยี่ยม
เสมอ ดังนั้นฤซจึงถูกส่งตัวกลับบ้านอย่างกระทันหันโดย
ทางเรือ แต่ก็ปรากฏว่าครอบครัวบันซอนถึงบ้านเอา
เกือบ ๆ จะพร้อมกันกับแม็กไซไซ ซึ่งขับรถแข่งกับพายุมา
เหมือนกัน

การต่อสู้เพื่อสาวรัก ของแม็กไซไซ ดำเนินไป อย่าง
ทรหดเด็ดเดี่ยวไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคใด ๆ ทั้งสิ้น ซึ่งเป็นวิธี
การณ์เฉพาะแบบของแม็กไซไซ ไม่ว่าจะเกี่ยวกับเรื่องใด
หลังจากเสร็จจากงานที่บริษัทไทรทราน อันเป็นเวลา ๑๗.๐๐
นาฬิกา เขาจะขึ้นรถจากมนิดาไปบาตาอันซึ่งเป็นระยะทาง
กว่าร้อยไมล์ ความที่ถนนขรุขระเขาต้องใช้เวลาเดินทาง
อย่างน้อยสามชั่วโมงกว่าจะถึงบาตาอัน และเมื่อไปถึงแล้ว
ได้มีเวลา พบปะฤซ ต่อหน้าครอบครัวของเธอ ด้วยเพียง เวลา
ไม่กี่ชั่วโมง เขาก็ต้องขึ้นรถกลับมนิดาอีกและไปถึงเอาจวน
ค่ำค่อนเช้ามืด ได้นอนเพียงไม่กี่ชั่วโมงก็ต้องตื่นไปทำงาน
อีก

ปรากฏว่า ความพยายาม ของ แม็กไซไซ ดำเนิน ไป เป็นเวลาถึงสองปีเต็ม ๆ และรถยนต์พังไปถึงสามคัน เพราะความสมบุกสมบัน

ครอบครัว บันซอน ซึ่ง ค่อนข้าง จะ หัวเก่า งงงัน ไป หมดกับวิธีเกี้ยวถูกสาวแบบใหม่ของแม็กไซไซ มีชายหนุ่มฐานะดี ๆ ไม่น้อยที่มาติดพันถูซ แต่จะหาที่มีความตั้งใจรุนแรงเด็ดเดี่ยวเหมือนแม็กไซไซไม่มีเลย ชายหนุ่มเหล่านั้นล้วนแต่เป็นผู้ดีสำรวยและก็เต้นรำเป็นด้วย

ความกระวนกระวาย เริ่มเข้าเกาะกินหัวใจ ชายหนุ่มเขารู้ว่าเมื่อเทียบกับ ชายหนุ่มคนอื่น ๆ แล้วเป็นไม่มีหวังเด็ดขาด เวลาก็ล่วงเลยไปทุก ๆ วัน แต่จากความชำนาญในงานดีเหล็ก แม็กไซไซจึงรู้ว่าเมื่อใดควรจะ "ถงฆ้อน" ได้

เย็นวันหนึ่ง แม็กไซไซบุกเข้าไปในบ้านบันซอน เหมือนพายุร้าย ทุบมือลงบนโต๊ะบั้งใหญ่ พร้อมกับยืนอัดติเมตัมว่า

"ถูซ ผมขอให้คุณตัดสินเสียเดี๋ยวนี้" เขาออกคำสั่ง "ถ้าคุณไม่ตอบรับหรือปฏิเสธให้แน่นอนลงไป ผมจะไม่มาเหยียบที่นี่อีก คุณจะแต่งงานกับผมไหม"

ฤูซกำลังตกตึงพริงเพริด ได้แต่บอกอ่อย ๆ ว่า "ค่ะ"

บิดาของฤูซ ซึ่งประสพผลสำเร็จ ในชีวิตอย่างงดงาม มาแล้วรู้ดีว่า แม้แม็กไซไซจะจน แต่เมื่อเปรียบเทียบเขา กับชายหนุ่มคนอน ๆ ที่มาตีตพนฤูซแล้ว เขาก็เห็นว่าแม็กไซไซได้เปรียบคนอื่นอยู่ข้อหนึ่งคือ แม็กไซไซรู้จักใช้มือของเขาทำงานให้เป็นประโยชน์ เขาจึงเชื่อว่าการตัดสินใจของเขาไม่ผิดที่ยกฤูกสาวให้ชายหนุ่มผู้นี้ โชคชาตาคงจะไม่ทารุณกับฤูกสาวของเขาจนเกินไปนัก และก็คงไม่ถึงกับอดมื้อกินมื้อเป็นแน่

ข้อสำคัญที่สุด ที่บิดา มารดา ซึ่งรัก ฤูกสาว อย่างฤูซไม่อาจจะตัดสินใจฤกสาวได้ก็คือ หนุ่มสาวทั้งคู่รักกันปานจะกลืน

ราโมน แม็กไซไซ และฤูซ บันซอน แต่งงานกันเมื่อวันอาทิตย์ที่ ๑๐ เดือนมิถุนายน ๑๙๓๓ เขาอายุยี่สิบหก และเธออายุสิบแปด มันเป็นเวลาสองปีเต็ม ๆ หลังจากชายหนุ่มในชุดช่างพีตชมุกชมอม ได้ประสบพบหน้า หญิงสาวในออฟพีศของบริษัทไทรทรานครั้งกระนั้น ทั้ง ๆ ที่ตามรูป

การแต้ว ชายหนุ่มจะไม่มีหวังเลยหากไม่เบี่นเพราะความพยายามอย่างชนิดหัวชนฝาของเขาที่ทำให้เขาได้สมปรารถนาและสมรัก

ต่อแต่นั้นไป ความพยายามนั้นจะต้องถูกนำมาใช้ในการหาเลี้ยงครอบครัวและหญิงสาวคนรัก ซึ่งตลอดชีวิตของเธอไม่เคยพบกับความยากลำบากมาเลย บ้านหลังแรกของเขาในมินิลาเบี่นบ้านเล็ก ๆ พอสมฐานะ แต่ก็เต็มไปด้วยความสุข บุตรสาวคนแรกของเขาซึ่งชื่อ เทเรซิตา เกิดที่บ้านนี้ในปี ๑๙๓๕ ต่อมาอีกสองปีทั้งคู่ได้ลูกสาวอีกคนหนึ่งชื่อ มิลาโกรส และลูกชายชื่อ ราโมนน้อย แต่เบี่นที่น่าเสียดายที่ลูกชายอีกคนหนึ่งชื่อ เองเจิล เสียชีวิตตั้งแต่ยังเบ็นทารกอยู่

แม็กไซไซ ได้พิศูจน์ ตัวของเขาเอง ให้ บิดา มารดาของลูซเห็นความสามารถของเขา เขาได้เลื่อนตำแหน่งขึ้นมาเรื่อย ๆ จากตำแหน่งหัวหน้านายช่างขึ้นมาจนถึง ตำแหน่งผู้จัดการบริษัทไทรทราน

ในระยะนั้นได้มีการสไตร์คของคนงานขึ้น เหตุการณ์ทำท่าจะลุกลามรุนแรงขึ้นทุกที หากไม่ได้แม็กไซไซ

เป็นผู้รับหน้าสถานะการณ์นั้นไว้เสียทัน เขาทำตัวเป็นคนกลางระหว่างคนงานและนายทุนได้อย่างสมุนสม่อม เนื่องจากได้ประสบพบเห็นชีวิตมาแล้วทั้งสองด้าน เขาจึงสามารถเข้าใจความต้องการของคนงานและนายทุนได้ และดำเนินการให้ทั้งสองฝ่ายปรานีประนอมกันได้ การสไตร์คของคนงานครั้งนั้นพิสูจน์ให้เห็น คุณลักษณะของ การเป็นหัวหน้าคนของแม็กไซไซได้อย่างดี

บริษัทไทรทรานยังคงขาดทุนอยู่เรื่อย ๆ มิสเตอร์ยางโคสงสัยว่าจะมีการร่วมมือทุจริตกัน แม็กไซไซจึงออกไปสอบสวนเองด้วยการขับรถเมล์ไปตามที่ต่าง ๆ เขาแอบทำเครื่องหมายด้วย ดินสอได้ที่ตัวโดยสาร และจำ นัมเบอร์ตัวไว้ในใจ วันรุ่งขึ้นเมื่อไปตรวจดูที่เสมียนรับเงินเขาค้นพบว่าตัวซึ่งถูกฉีกแล้ว และมีนัมเบอร์ตรงกับที่เขาจำไว้ถูกส่งคืนเข้ามายังบริษัท แต่ไม่มีเครื่องหมายดินสอที่กาไว้ รถเมล์ทุกคัน ถูกค้น และก็ได้พบว่า คนขับ บางคน มีตั๋วปลอม ไว้จำหน่ายเป็นม้วน ๆ ด้วยเหตุนี้เอง บริษัทจึงขาดรายได้ไป วันละไม่ใช่น้อย

หลังจาก การค้นพบ วิธีโกง ของคนรถ และ กระเป๋า

แล้วปรากฏว่ารายได้ของบริษัทเพิ่มขึ้นอีกเกือบเท่าตัว

แม็กไซไซเริ่มมีฐานะมั่นคงขึ้น เงินเดือนของเขาเพิ่มขึ้นอยู่เรื่อย ๆ แต่พร้อมกันครอบครัวของเขาก็ขยายใหญ่ขึ้น แม็กไซไซจึงคิดขยับขยายปลูกบ้านของตัวเองขึ้นในมนิลา มิสเตอร์ยางโคชิ่งบัดนอกจากจะเป็นนายจ้างแล้วยังเป็นมิตรด้วย ได้อนุญาตให้เขาสั่งซื้อเครื่องเหล็กต่าง ๆ ซึ่งต้องใช้ในการก่อสร้างผ่านทางบริษัท แล้วก็หักเงินเดือนของเขาใช้เดือนละ ๒๐ เปโซ เครื่องเหล็กเหล่านั้นเป็นส่วนประกอบที่แพงที่สุด ของตัวบ้าน เพราะส่วนมากแม็กไซไซเป็นคนลงมือก่อสร้างเอง โดยใช้เวลาหลังจากเลิกงานแล้ว

กลางวันเขาเป็นผู้จัดการบริษัทรถเมล์ แต่ตอนเย็นจนถึงค่ำเขาเป็นช่างก่อสร้าง แปลนบ้านทุกส่วนสัดได้รับการพิจารณาอย่างถี่ถ้วน เพื่อพยายามจะตัดส่วนที่ไม่จำเป็นออก บางตอนเขาถึงกับตัดเอาหน้าต่างออกไปเสีย โดยหวังว่าจะค่อย ๆ เติมเข้าไปที่หลังเมื่อใช้หนี้เสร็จแล้ว

บ้านหลังนี้กินเวลาสร้างถึงปีหนึ่งเต็ม ๆ เพราะอาศัยเวลาทำงานเฉพาะเย็นเท่านั้น แต่พอสร้างเสร็จ มิส-

923.1914 (สม.
(ส 275ส) 43) ฉ 13063
๑๑๕๕

เตอร์ยางโค ถึงแก่กรรม แต่ะ กิจการ ของ บริษัท ไทรทราน ก็
เปลี่ยนมือใหม่ เจ้าของบริษัทคนใหม่เริ่มเปลี่ยนแปลงกิจ
การ ด้วยการ สั่งย้าย แม็กไซไซ ไปเป็น ผู้จัดการ สาขา บริษัท
ไทรทานที่ซัมบาเต นอกจากนั้นเมื่อตรวจบัญชีของบริษัท
พบหนี้สินของแม็กไซไซเข้า เขาก็ยินคำขาดให้ชำระหนี้
รายนี้โดยเร็วที่สุดที่จะทำได้ ซึ่งแม็กไซไซไม่มีทางใดที่จะ
ทำได้ นอกจากออกไปทำงานที่ซัมบาเตโดยไม่ได้รับเงิน
เดือนเลยตลอดทั้งปี

ครอบครัว แม็กไซไซ ต้องประสบ มรสุมชีวิต ขนาด
หนักอีกครั้งหนึ่ง แม้กระทั่งบัดนี้เมื่อเอ่ยถึงความลำบากยาก
แค้นในครั้งนั้น แม็กไซไซ ก็อดเล่าด้วยความสะเทือนใจไม่ได้

ความพยายามต่อสู้กับชีวิตด้วยการ ทำงาน อย่างเอา
เป็นเอาตายของเขาประสบความล้มเหลว เขาต้องกลับมา
ตั้งต้นใหม่ในบ้านนอก อีกครั้งหนึ่งที่เขาต้องออกไปรีดนม
ควายแต่เช้าตรู่เพื่อนำมาเลี้ยงครอบครัว แต่ควายนั้น
ตัวนั้นไม่ใช่ของเขาด้วยซ้ำไป แต่เขาไปยืมมาจากเพื่อนบ้าน
คนหนึ่ง เพื่อดูก ๆ จะได้มีนมรับประทาน ตลอดปีนั้นข้าว

ต้มกับนมควาย เป็นอาหาร ประจำ ของ ครอบครัว แม็กไซไซ บางครั้งเพื่อนบ้านบางคนที่ยากจนพอ ๆ กับเขา ก็เอาปลามาแบ่งปันให้บ้าง อาหารจำพวกผักก็เก็บเอาตามข้างรั้ว ไม่ผิดไปจากอาหารที่แม็กไซไซเคยได้รับ เมื่อครั้งเป็นเด็กเท่าใดนัก

ความชมชื่นใด ๆ ในชีวิตก็ไม่เท่าเทียมกับเมื่อแม็กไซไซ ได้เห็นลูก ๆ อันเคยมีสุขภาพแข็งแรงเริ่มผ่ายผอมซูบเซียวลงไปทุกที แต่ละไม่ใคร่เล่นหัวเหมือนเคย อีกหลายปีต่อมาประธานาธิบดีแม็กไซไซ กล่าว อย่างเศร้า ๆ ว่า "ลูก ๆ ของผมรู้จักความจนเป็นอย่างดี"

เรื่องของชีวิตที่กลับตาตะปัตรไปอย่างไม่น่าเชื่อ มีอยู่ว่า หลังสงครามต่อมาเจ้าของบริษัทไทรทราน คนใหม่ ซึ่งเป็น ต้นเหตุให้ครอบครัว แม็กไซไซ ต้องตก จนแทบกัดก้อนเกลือเพื่อที่จะใช้หนี้ให้กับบริษัท ถูกขนศาลฐานเป็นอาชญากรสงครามคนหนึ่ง แม็กไซไซคนนี้แหละได้พยายามช่วยเหลือไว้ด้วยการออกไปเป็นพยานว่า นายจ้างของเขาได้สละเงินช่วยเหลือในการต่อต้านข้าศึกมาแล้ว

ตลอดปีแห่งความยากแค้นนั้น ราโมนและลูซต้อง

รักษาหน้าเอาไว้ในฐานะผู้จัดการสาขา เขาและลูซต้องพยายามทำตัวให้สมฐานะพอไม่ให้คนดูถูกได้ ในขณะเดียวกันโลกก็เริ่มกรุ่นด้วยควันสงคราม ชาวฟิลลิปปีโนส์ไม่ใคร่จะไว้ใจญี่ปุ่นนัก เขาได้รับคำเตือนบ่อย ๆ จากบรรดานักการเมืองชั้นนำไม่ให้เชื่อใจชาวอาทิตย์อุทัย แต่กระนั้นเมื่อเพิลฮาร์เบอร์ถูกโจมตี และต่อมาอีกไม่กี่ชั่วโมงมนิลา เมืองหลวงของฟิลลิปปีนส์ถูกระเบิด พวกเขาก็ได้ได้แต่ตกตะลึงไปด้วยความไม่คาดฝัน

ครอบครัวแม็กไซไซ กะแผนการที่จะฉลอง คริสมาสกันอย่างมโหพารในปีนั้น ค.ศ. ๑๙๔๑ เพราะต่อแต่นั้นหนี้สินอันหนักนั้นก็จะหลุดพ้นไปเสียที เงินเดือนของแม็ก-ไซไซจะได้นำมาใช้จ่ายได้เต็มที่ เขาและลูซมองเห็นอนาคตข้างหน้าเต็มไปด้วยความแจ่มใส

แต่แล้วข่าวก็ระเบิดขึ้นว่า อเมริกาและฟิลลิปปีนส์ประกาศสงครามกับญี่ปุ่นแล้ว !

ปฏิบัติการขั้นแรก ของกองทัพ อเมริกัน ก็คือเกณฑ์รถมาใช้ในการสำเลียงทหาร บริษัทไทรทรานถูกเกณฑ์ไปใช้ในราชการทันที แม็กไซไซจึงอาสาสมัครเป็นทหาร

และได้รับยศเป็นร้อยเอก เพราะความรู้ความชำนาญในด้านเครื่องยนต์และความสามารถควบคุมคน บวกกับความจัดเจนต่อภูมิประเทศของซัมบาเล เขาได้รับมอบหมายให้เข้าอยู่ในหน่วยซ่อมยานยนต์ที่สามสิบเอ็ด มีรถพยาบาลอยู่ในความรับผิดชอบสิบคัน

ผู้บังคับบัญชาของแม็กไซไซ ในสมัยนั้น คือ พันเอกนโปเลียน วาเลริอาโน ซึ่งนับว่าเป็นนายทหารอาชีพที่เชื่อถือได้คนหนึ่ง นอกจากนั้นยังเป็นนายทหารที่เคร่งครัดระเบียบจัด เข้มงวดต่อทุก ๆ คนไม่เลือกหน้า แม็กไซไซมักจะพูดถึงวาเลริอาโนด้วยความยกย่องเสมอ แม้ได้เป็นประธานาธิบดีก็ไม่ลืมท่านผู้นี้ แม็กไซไซ ได้แต่งตั้งให้เป็นนายทหารที่ปรึกษาทันที เพราะแม็กไซไซ รู้แน่ว่าเขาสามารถจะพึ่งวาเลริอาโนได้ ในการที่จะอาศัยวิธีการและการตัดสินใจ แบบทหาร มาใช้ ในด้าน บริหาร ของเขาได้อย่างดี

ลูซและเด็ก ๆ ถูกส่งตัวขึ้นไปอยู่บนภูเขา และตลอดเวลาสงคราม แม่และลูกต้องหลบซ่อนไป ๆ มา ๆ

ระหว่างเขาลูกหนึ่ง ไปยังอีกลูกหนึ่ง มันเป็นเวลาที่ข้าวยากหมากแพง สตรีจากครอบครัวชั้นสูงต้องนำเอาเครื่องเพชรเครื่องทองออกมาขายเพื่อแลกข้าวกิน ลูซีไม่มีเครื่องเพชรแต่เธอและลูก ๆ ได้รับความ ช่วยเหลือให้รอด ชีวิต อยู่ด้วย พวกชาวนาซัมบาเล เขาเหล่านั้นช่วยส่งตัวเธอและเด็ก ๆ ไปเป็นทอด ๆ จากหมู่บ้านหนึ่งไปยังอีกหมู่บ้านหนึ่ง แบ่งอาหารให้รับประทานโดยปราศจากความรังเกียจ ทงนกเพื่อช่วยคุ้มครองรักษาครอบครัวของชายผู้มีชื่อว่าแม็กไซไซผู้ซึ่งกำลังเสี่ยง ชีวิต ต่อสู้ เพื่อ ปลดเปลื้อง อิสรภาพของฟิลิปปินส์จากมือญี่ปุ่น

ในปัจจุบันนี้เด็ก ๆ ของ แม็กไซไซ ยังคง เชื่อม จดหมายติดต่อกับบรรดาชาวนาและชาวชนบทอยู่เสมอ ชาวบ้านเหล่านั้นพากพูมใจ ที่ได้ รับจดหมายตรา ทำเนียบมาลาคายัง แลพูมใจที่เด็ก ๆ ยังไม่ลืมพวกเขาซึ่งครั้งหนึ่งได้ช่วยเหลือพวกเด็ก ๆ ไว้จากการต้องอดตาย หรือถูกศัตรูฆ่าตาย

หน่วยที แม็กไซไซ ประจำอยู่ได้รับ คำสั่ง ให้ โจมตีกองทัพญี่ปุ่นในซัมบาเลด้วยวิธีโจมตีจากด้านหลัง แต่ก่อน

จะได้ลงมือทำการข่าวอันประดุจ สายฟ้าฟาด ก็มา ถึงซัมบาเด น้นคือบาตาอันแตกเสียแล้ว แม็กไซไซเล่าว่าเมื่อได้ข่าว ปราชัยของบาตาอัน เขามีความรู้สึกเหมือนได้ข่าวตาย ของเพื่อนสนิทคนหนึ่ง เขาต้องพยายามหลีกเลี่ยงการจับกุม โดยหนีกลับไปคาสติลเดโฮส ระหว่างอยู่นั้นข่าวที่ได้รับ ล้วนแต่เลวร้ายลงไปทุกที ทั้งอเมริกันและฟิลลิปปีนส์ต้อง ร่วมรับความขมขื่น ขณะที่ต้องทนอยู่ใต้ทอบูตของทหาร ญี่ปุ่น ทุกหนทุกแห่งเต็มไปด้วยการประหัตประหารอย่าง ทารุณ การจับขังและการทรมานอย่างน่าเกลือน ขณะนั้น แม็คอาเธอร์และกองทัพผสม ฟิลลิปปีนส์—อเมริกันของเขา ถูกตรึงอยู่ที่คอริจิดอร์ ภายใต้การระดมยิงอย่าง หนาแน่นของ ฝ่ายศัตรู

พวกกู้ชาติที่เหลืออยู่กระจัด กระจายกันไปทั่วดูซอน ทุกคนยอมตาย เพื่อจะได้กอบกู้อิสระภาพของชาติ กลับคืนมา ในซัมบาเดเองใน ปี ๑๙๔๒ เดือนเมษายน พ.อ. กายเดส เมอริด และนายทหารอเมริกันอีกหลายคน รวมทั้ง ร.อ. ราฟ แม็คไกวส์ และ ร.อ. โจเซฟ บาร์เกอร์ ได้ร่วมมือ

กับ ร.อ แม็กไซไซ ก่อตั้งกองโจรขึ้นคณะหนึ่ง ซึ่งต่อมามีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันดีในนาม "กองโจรซัมบาเด"

มีหลายคนที่รับสมอ้างเอาว่าเขาเป็นตัวการชักนำให้แม็กไซไซก้าวเข้าสู่วงการเมือง แต่แม็กไซไซได้กล่าวคัดบทเสีย เมื่อมีผู้ถามถึงความจริงข้อนี้ว่ามีผู้หนุนหลังเขาจริงหรือไม่? เขาตอบว่า "จริง และผู้นั้นคือ พ.อ. กายเลส์ เมอริล"

บุรุษทั้งคู่ได้พบกันในครั้งนั้นด้วยความปรารถนาร่วมกัน คือพยายามจะปลดปล่อยฟิลิปปินส์ออกจากอุ้งมือของญี่ปุ่น พ.อ. เมอริลเป็นนายทหารพลาธิการของ พล. อ. โจนาธาน เอ็ม เวนไร้ท์ ผู้มีฉายาว่า "ไอ้ผอม" พล. อ. เวนไร้ท์ เป็นผู้รับช่วงตำแหน่งผู้บัญชาการทหารในฟิลิปปินส์ต่อจากแม็คอาเธอร์ และต่อมาถูกจับเป็นเชลยศึกเมื่อคอริจิดอร์แตกอย่างน่าอนาถใจที่สุด

กองโจร ซัมบาเด ก่อตั้งขึ้นมาด้วยความปรารถนาอันแรงกล้าที่จะแก้แค้นแทนบาตาอันและคอริจิดอร์ กองทหารถูกตั้งขึ้นอย่างฉับ ๆ ตามเขาถูกต่าง ๆ เพราะแม็กไซไซรู้จักภูมิประเทศของซัมบาเดอย่างละเอียดแทบจะว่า

ทุกตารางนิ้ว จึงเป็นประโยชน์ต่อกองทหารมาก โดยเหตุที่เป็นกองโจร นายทหารทุกคนจึงมีชื่อเป็นโค๊ดประจำตัวหลายคน คง ประหลาดใจ ที่จะได้ทราบว่าโค๊ด ประจำตัว ของแม็กไซไซคือ "CHOW" (ชาว) แปลว่า "ข้าว" โดยที่ฉายานี้ไม่เหมาะสม กับคนที่ไม่เคย สนใจใยดีกับ อาหาร อย่างแม็กไซไซเลย ขอแต่เพียงอิ่มท้องไปมื้อหนึ่ง ๆ เท่านั้น นับตั้งแต่สมัยเด็กมาแล้ว เขาไม่เคยมีเวลาได้รับประทานอาหารอย่างพิถีพิถันหรือมีพิธีรีตอง อาหารทุกมื้อเรียกได้ว่าถูกยัด ๆ เข้าไปเพื่อประทังร่างกายให้มีแรงทำงานได้เท่านั้น แต่เหตุที่เขาได้ฉายาว่า "ข้าว" ก็เพราะแม็กไซไซมีหน้าที่หาเสบียงมาเลี้ยงเหล่ากองโจร อาหารส่วนมากก็คงได้แก่พวกปลาและผักต่าง ๆ ตามที่พอจะหาได้จากในป่า นาน ๆ แม็กไซไซก็จะได้เก้งหรือกวางมาเลี้ยงกันสักตัวหนึ่ง เรื่องการล้างทำความสะอาดถ้วยชามนั้นเป็นอันว่าไม่มี เพราะใช้ใบตองกันทั้งนั้น

ในฐานะนายทหารผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องท้องของทหาร แม็กไซไซจะไม่ยอมนั่งลงรับประทานอาหาร

อันเป็นส่วนของเขา จนกว่าจะได้ตรวจดูเรียบร้อยแล้วว่า ทหารทุกคนไม่ว่าพลหรือนาย ต่างได้รับ ส่วนแบ่ง ของตนโดย ยุติธรรมถ้วนหน้ากันแล้ว นั่นแหละเขาจึงจะพอใจ ความยุติธรรมของ แม็กไซไซ เป็นเหตุผล ข้อใหญ่ ข้อหนึ่ง ที่ทำให้ ทหารทุกคนจงรักภักดีต่อเขาเป็นอย่างยิ่ง

หลายคนที่รอดชีวิตมาจาก ซัมบาเล ยังจำคำพูด ของ แม็กไซไซ เมื่อครั้งเขากล่าวขอร้องให้ทหารสละชีวิตเพื่อ ประเทศชาติได้ คอนนั้นพวกกองโจรเพิ่งจะรวบรวมกัน ขึ้นได้ใหม่ ๆ และกำลังวางแผนการที่จะต่อต้านญี่ปุ่น แม็กไซไซได้เรียกประชุมพวกเขาทั้งหมด และได้กล่าวกับ พวกเขาด้วยภาษาตะกาล็อคอันเป็นภาษาพื้นเมือง การที่ แม็กไซไซสามารถพูดภาษา พื้นเมืองต่าง ๆ ของฟิลิปปินส์ ได้ เป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้เขาเข้าถึงจิตใจของประชาชน และ เป็นประโยชน์ ต่อ กองโจร และต่อชีวิต ในอนาคต ของเขาได้ เป็นอย่างมาก

แม็กไซไซกล่าวว่า “พวกเราทั้งหลายคงรู้ดีว่า เหตุใดพวกเราจึงมาชุมนุมกันอยู่ที่นี่ เรากำลังต่อสู้เพื่อ อิสระภาพซึ่งไม่ใช่จะเป็นของเราแต่ผู้เดียว แต่เพื่ออิสระภาพ

แก่ลูกหลานของเราต่อไปด้วย เราจะต้องมีชัยในขั้นสุดท้าย แต่การจะเอาชนะได้นั้นเราจะต้องโจมตีโดยไม่หยุดยั้ง เพราะเหตุที่เรามีจำนวนคนจำกัด เราจึงต้องใช้วิธีรบแบบกองโจรเท่านั้น”

เขาหยุดพูดและกล่าวต่อไปด้วยน้ำตาคลอตา “เราต้องการพลอาสาสมัครหน่วยกล้าตาย ใครต้องการจะอาสาบ้าง ?”

หลายคนที่อาสาในครั้งนั้นรอดชีวิตมาเล่าพฤติการณ์และคำพูดของแม็กไซไซให้ลูกหลานฟังในปัจจุบันนี้

คงมีไม่น้อยคนที่คิดว่า คำพูด ของ แม็กไซไซ ไม่น่าเชื่อและเป็นไปได้ หากเป็น นายทหารคนอื่น ที่ไม่ใช่แม็กไซไซ คำพูดนั้นอาจจะฟังดูเหลือเชื่อ แต่สำหรับแม็กไซไซคำพูดทุกคำของเขามีความหมาย และมาจากใจจริงทั้งนั้น เมื่อแม็กไซไซน้ำตาไหล คนอื่นก็น้ำตาไหลด้วย และเมื่อเขาตื้นตันจนไม่สามารถกล่าวต่อไปได้ พวกทหารก็พลอยตื้นตันใจไปด้วย วิธีพูดของแม็กไซไซผิดแปลกจากนักพูดคนอื่น ๆ นั่นคือแม็กไซไซทำให้ผู้ฟังเชื่อคำพูดของเขาด้วยการพูดตรงไปตรงมาไม่บิดบัง วันนั้น

ซัมบาเดไม่มีใครนึกเดาถึงความร้ายแรงของสงครามได้ แต่แม็กไซไซ เดาได้แตะ ได้พูดให้ทหารเข้าใจ ถึงอันตราย ที่เขาจะต้องประสบโดยไม่บีดบัง จึงไม่ต้องสงสัยว่าพวกทหารจะรับฟังคำพูดของแม็กไซไซทุกคำ พวกอาสาสมัครที่ซัมบาเดซึ่งรอดชีวิตมา เชื่อว่าแม็กไซไซเอง ก็เชื่อคำพูดของตัวเองทุกคำเหมือนกัน

ตั้งแต่เริ่มการต่อต้านมา แม็กไซไซ ได้แสดงอุปนิสัยอีกด้านหนึ่งให้เห็น ซึ่งทำให้เป็นที่สนใจของคนหลายคน และชนะใจคนส่วนมาก นั่นคือความเห็นอกเห็นใจที่เขาให้แก่ผู้ได้ชื่อว่าร่วมมือกับชนชาติศัตรูหรือผู้ทรยศต่อชาติ

แม็กไซไซได้รับคำสั่งจาก ร.อ. แม็กไกวส์ว่า ผู้ทรยศไม่ว่าใครทั้งนั้นที่ถูกจับได้จะต้องถูกประหารชีวิต แทนที่จะทำตามคำสั่ง แม็กไซไซกลับตรงไปหาแม็กไกวส์ที่กองบัญชาการบนภูเขาลูกหนึ่ง คัดค้านคำสั่งนั้นอย่างรุนแรง เขาเชื่อว่าผู้ที่ทรยศเหล่านั้นควรจะได้มีโอกาสแก้ตัวบ้าง โดยยกเหตุเอาการทรมานข่มขู่ และสิ่งแวดล้อมมาประกอบเหตุผลของเขา การโต้เถียงกันระหว่างแม็กไซไซและแม็กไกวส์

ดำเนินไปจนรุ่งเช้า แม็กไซไซโต้อย่างไม่ลดละและอย่างอดทน เขายกเหตุผลข้อหนึ่งขึ้นมาว่า

"ข้อแรกที่สุด เราชาวฟิลิปปีโนส์จะไม่ยกโทษผู้ที่ประหัตประหารญาติพี่น้องของเขาเป็นอันขาด ถ้าท่านฆ่าเขาเพียงคนเดียวหมู่บ้านทั้งหมู่บ้านจะกลาย เป็นศัตรูของท่าน และเมื่อสงครามเสร็จแล้วผมขอเตือนว่า แทนที่ท่านจะได้มิตรท่านกลับจะได้ศัตรูอีก"

เขาอ้างถึงพระเจ้าโดยยกเอาพระคัมภีร์ไบเบิลมาทั้งคุ้น สำหรับแม็กไซไซ หน้าที่การต่อต้านและพิฆาตญี่ปุ่นกับการประหัตประหารพวกเดียวกันมันผิดกัน พระคัมภีร์ว่า "อย่าฆ่าคน จงยกโทษให้แก่ศัตรูของท่าน" แม็กไซไซกล่าวว่า "ถ้าเราฆ่าพวกนี้ วันหนึ่งเราจะต้องใช้หนี้การกระทำของเรา ขออย่าให้ผมต้องรับทำตามคำสั่งนี้เลย ให้ความยุติธรรมดำเนินไปตามวิถีทางของมันเองเถิด สำหรับคนทรยศชายชาติเหล่านี้ ปล่อยให้เขามีชีวิตต่อไป และตั้งหน่วย จารกรรม ของเราขึ้นมา ต่อต้าน บ้าง ก็คง จะได้ผลดีกว่า"

ในที่สุดแม็กไกวส์ก็ต้องยอมแพ้และถอนคำสั่ง แต่

ก่อนแม็กไซไซจะลากลับไป แม็กไกวส์เรียกเขากลับมาที่โต๊ะอีกครั้งหนึ่ง

"แม็กไซไซ" เขากล่าวอย่างขึงขัง "ทราบหรือเปล่าว่าโทษของการขัดขืนคำสั่งคืออะไร ?"

"ทราบดีครับ ประหารชีวิต"

"ท่านไม่ได้สาบานที่จะทำตามคำสั่งดอกรึ ?"

"สาบานครับ"

"ต่อไปขอให้พยายามจดจำเอาไว้บ้าง" แม็กไกวส์กล่าวหน้าเคร่งเครียด

อย่างไรก็ตาม คนทั้งคู่เป็นมิตรดีต่อกัน จนกระทั่งแม็กไกวส์เสียชีวิตไปอย่างน่าเสียดาย หลังจากเหตุการณ์ครั้งนี้ไม่นานพวกโจรนิกริโตได้บุกขึ้นมาบนภูเขาถูกน้ำ และแม็กไกวส์ถูกฆ่าตาย เป็นที่น่าเสียดายนายทหารอเมริกันผู้กล้าหาญยอมเสียชีวิตของเขาเพื่อกอบกู้อิสรภาพของชาวฟิลิปปีโนส์เป็นอย่างยิ่ง

แม็กไซไซยังคงปฏิบัติต่อพวกคนทรยศอย่างเดิมไม่ยอมประหารชีวิต และต่อมาเมื่อได้รับหน้าที่ปราบพวกกบฏฮุค แม็กไซไซทำเช่นเดียวกันต่อพวกที่ให้ความร่วม

มือกับพวกฮัค ซึ่งทำให้เขากลับได้รับผลดีในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น

ผู้ที่อยู่ใน แถบ ซัมบาเล ทุกคน ยังพากพูม ใจใน ตัว พลอาสาสมัครกองโจรของพวกเขาอยู่อย่างรุนแรง แม้แต่พวกที่อยู่ในเมือง ก็ยังยกย่องผู้ที่รอดชีวิต มาจาก การรบ ครั้งนั้นว่า เป็นผู้กล้าหาญที่ควรจะได้รับความช่วยเหลือและสนับสนุนทุกวิถีทาง พ.อ. กายเลส์ เมอริล นายทหารอเมริกันเป็นผู้หนึ่งที่เขายกย่อง และอีกคนหนึ่งก็คือคนชาติเดียวกับเขาคนนั้นคือ ร.อ. ราโมน แม็กไซไซ!

ระหว่างสงครามชาวบ้าน อดอยาก แร้นแค้น กันมาก เพราะกองทัพญี่ปุ่นกวาดต้อนเอาข้าวและพืชผลจาก ไร่รวมทั้งฝูงวัวควาย และเบ็ดไก่ ไปเลี้ยงกองทัพเสียเกือบหมดสิ้น แต่ยังมีชายหนึ่งที่ไม่เคยระย่อย่นต่อความเดือดร้อนใด ๆ ทั้งสิ้น ชายนั้นคือ แม็กไซไซ เขาจะห้อม้าไปตามหมู่บ้านต่าง ๆ เพื่อ อ้อนวอน ขอแบ่งปัน อาหารไป เลี้ยง พวก ทหาร ของเขา และพร้อมกันนั้น ก็เที่ยว เกลี้ย กล่อม ชายฉกรรจ์ ไปเข้า พวกต่อต้านแบบกองโจรของเขาด้วย

ซิกสโต คาโซ เป็นคนหนึ่งที่จดจำเหตุการณ์ใน

คืนวันหนึ่งที่แม็กไซไซห้อม้ามาหาเขา ที่บ้านใกล้ ๆ เมือง คาสคิดเดโฮส พอกระโดดลงจากหลังม้าได้ยังไม่ทันหายใจหายคอ แม็กไซไซก็ขยั้นขยอให้คาโชเข้าร่วมกับกองโจรของเขา คาโชเป็นช่างพีคเหมือนกัน เขาเป็นคนร่างใหญ่และเคยเป็นนักมวยมาแล้ว ปัจจุบันนี้เขาเป็นคณะกรรมการคนหนึ่งขององค์การเกมส์ และการละเล่น แห่ง รัฐบาดสาธารณะรัฐพีดลิปปีนส์

"คาโช เพื่อนรัก เวลานี้บ้านเมืองกำลังแย่ เราจะต้องรวมหัวกัน พวกเราต้องการตัวแกไปช่วยในการต่อสู้พวกญี่ปุ่น แกจะร่วมมือกับเราไหม ?" ราโมนถามอย่างรวดเร็ว

คาโชตอบโดยไม่ต้องคิดเหมือนกันว่า "ยินดีทีเดียว"

อีกสองสามคืนต่อมา แม็กไซไซกลับมาเยี่ยมคาโชอีกครั้งหนึ่ง พร้อมกับบรรดาหน่วยกองโจร ๓-๕ คน คิดตามมา เพื่อทำพิธีรับคาโชเข้าร่วมพรรคด้วย คาโชต้องเสี่ยงอันตรายอย่างใหญ่ หลวงในการ ร่วมมือ กับ แม็กไซไซ เพราะ เขาได้ รับหน้าที่ ให้ทำ จารกรรม และ หาอาหาร ให้แก่

หน่วยกองโจรภายในเขตคาสติลเดโฮส คาโซเหมาะกับหน้าที่นี้เป็นอย่างยิ่ง เพราะเขาเป็นสมาชิกในสมาคมเพื่อนบ้านชาวญี่ปุ่น และเพิ่งจะได้รับใบเบิกทางจากเค็มเปไตสารวัตรตำรวจญี่ปุ่นซึ่งจะทำให้เขาสามารถเข้านอกออกในได้โดยสะดวก ในฐานะเป็นเอเย่นต์จัดการเรื่องซื้อขายให้แก่ญี่ปุ่น

ตั้งแต่นั้นมา แม็กไซไซจะแอบไปหาคาโซในเวลากลางคืนอาทิตย์ละ ๓ ครั้ง เพื่อรับรายงานเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวของกองทัพญี่ปุ่น และเพื่อรับเอารายงานที่ซ่อนเสบียง ซึ่งคาโซแอบซ่อนไว้ให้แก่พรรคพวกของแม็กไซไซยิ่งใกล้จะสิ้นปี ๑๙๔๒ มากขึ้นเพียงใด อันตรายในการไปหาคาโซในเวลากลางคืนก็ยิ่งเพิ่มขึ้นทุกที ทุกหนทุกแห่งเต็มไปด้วยทหารญี่ปุ่น ในที่สุดหน่วยกองโจรก็ถูกตัดขาดจากการติดต่อต้องหลบอยู่แต่ในที่ซ่อน ขาดทั้งถูกกระสุนและอาหาร พลพรรคเริ่มอ่อนแอลงเพราะขาดอาหาร

ในที่สุดกองทัพผสม พีดลิปปีนส์-อเมริกันก็ยอมจำนนอย่างย่อยยับ กองทัพถูกพระอาทิตย์จึงหันมากวาดล้างหน่วยกองโจรที่แอบซุ่มซ่อนโจมตีอยู่เรื่อยๆ สำหรับนักต่อสู้

เพื่ออิสรภาพ เหล่านี้ดูเหมือนว่าศัตรูของเขามีอยู่ทั่วทุกหัวระแหงและคนทรยศก็มีอยู่รอบข้าง แม้แต่ในแถบภูเขาอันไกลผู้คน แม็กไซไซไม่ไว้ใจคำพูดที่อาจจะหลุดออกไปโดยไม่ตั้งใจ หรือคำสารภาพที่หลุดออกไปเพราะทนการทรมานไม่ไหว เพราะทุก ๆ วันจะมีพรรคพวกของเขาถูกจับและฆ่าตายเสมอ รายยงกวานนกคอ แม้แต่ครอบครัวของบุคคลเหล่านี้ก็จะถูกพวกทหารญี่ปุ่นล่าตัวด้วย เพื่อที่จะกวาดล้างให้สิ้นซาก

ตั้งแต่เกาะลูซอนถูกบุก ลูซและเด็ก ๆ ต้องซ่อนตัวอยู่ในซัมบาเล โดยได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อนฝูงให้หลบซ่อนอยู่ตามชนบท บางครั้งก็ต้องไปซ่อนอยู่ในป่า นับว่าเพื่อน ๆ ของครอบครัวแม็กไซไซ ได้ช่วยเหลือให้เขารอดอันตรายไปได้อย่างหวุดหวิดเสมอ กล่าวกันว่าลูซไม่เคยบ่นหรือแสดงความกลัวเลย เธอมีแต่ความพากพูมใจในตัวสามีผู้เสียสละชีวิตเพื่อชาติ แม็กไซไซเองก็กล่าวว่าการที่ต้องพลัดพรากจากกันระหว่างสงครามนี้ก็ให้เขาทั้งสองเคยชินกับชีวิตที่จะต้องเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม เมื่อ

มาเป็นนักการเมืองในภายหลัง ไม่ว่าเรื่องส่วนตัว จะเป็นเช่นไร สำหรับเขาและดูซแล้ว หน้าที่ต้องมาก่อนเสมอ

เด็ก ๆ ของแม็กไซไซ ในเวลานั้น ยังไม่รู้อะไรดีนัก กลับเห็นการที่ต้องหลบซ่อนไปมาในภูเขาและในป่า เป็นบิคนิคที่น่าสนุกไป เพียงแต่ว่าเป็นบิคนิคที่อาหารไม่ใคร่จะอร่อยและเพียงพอเท่านั้น เขารู้ว่าบิดาต้องเสี่ยงอันตราย แต่ก็ไม่รู้ว่าเป็นอันตรายร้ายแรงขนาดไหน วัยอันเยาว์และจิตใจไร้เดียงสาของเด็ก ๆ ทำให้เขาไม่คิดอะไรมาก นอกจากสนุกไปวันหนึ่ง ๆ เท่านั้น แต่บิดาของเด็กเหล่านี้ทราบดีว่าอันตรายกำลังคืบคลานมาหาครอบครัว ของเขาอยู่รอบ ด้าน ในฐานะที่เป็น ครอบ ครัวศัตรูหมายเลข หนึ่งของญี่ปุ่น

ในเดือนธันวาคม ปี ๑๙๔๒ นั้นเอง พวกญี่ปุ่นได้ตั้งสินบนไว้สำหรับแม็กไซไซเป็นเงิน ถึงหนึ่งแสนเปโซไม่ว่าจับเป็นหรือจับตาย เวลายิ่งจวนแจเข้าทุกที แม็กไซไซต้องพยายามหา ทางพา ครอบครัว ของเขา หนีไป ให้ พ้นจากอันตรายอันกำลังคุกคามอยู่.

บทที่ ๓

วีระบุรุษสงคราม

ไม่มีที่ใดจะปลอดภัยแก่ชายผู้มีค่าตัวตั้งหนึ่งแสน เปโซมากไปกว่าในเมืองใหญ่เช่นมนิลา ในซัมบาเลอันเป็นเมืองเล็กแม็กไซไซย่อมเป็นผู้รู้จักดีของคนส่วนมาก และศัตรูก็พลอยพลอยพลอยพ

คาโซเป็นผู้ชอบปัญหา สมุนของเขาคนหนึ่งไปได้ใบเบิกทางในนามของชายคนหนึ่งมา และด้วยใบเบิกทางนี้เอง ชายผู้มีค่าหัวแสนเปโซพร้อมกับภรรยา และลูก สามคนก็เดินผ่านเข้าไปในเมืองคาสติลเลโฮส ซึ่งถูก ยึดครองโดย กองทัพญี่ปุ่นอย่างหน้าตาเฉย คาโซติดตามคุ้มครองไปด้วย เผื่อเกิดเหตุคับขันขึ้นหากแม็กไซไซถูกจำได้

ครอบครัวนี้นรถเมล์ที่คาสติลเลโฮสในมนิลาอย่างใจเย็น คาโซตามไปส่งจนเห็นว่าปลอดภัยแล้ว จึงกลับคาสติลเลโฮสเพื่อส่งข่าวไปบอก พ.อ. เมอริลว่า แม็กไซไซปลอดภัยแล้ว

คืนแรกครอบครัวแม็กไซไซไปอาศัยอยู่กับ คอนชิ. ด้าน้องสาวแม็กไซไซ ซึ่งแต่งงานกับอเลโฮ เลบราดอร์ ผู้ซึ่งได้เป็น ผู้พิพากษา ศาลฎีกา ในสมัย ประธานาธิบดีคิริโน แต่เพื่อไม่ให้เลบราดอร์ต้องเดือดร้อน วันรุ่งขึ้นแม็กไซไซก็ไปเช่าบ้านอยู่ต่างหาก นับเป็นครั้งแรกที่ครอบครัวนี้ได้มาอยู่ใต้หลังคาเดียวกันอีกครั้งหนึ่งตั้งแต่เริ่มสงคราม แต่เขาก็ไม่ได้อยู่บ้านนานนัก เพราะทหารญี่ปุ่นยังคงตามล่าเขาอยู่เรื่อย ๆ จึงต้องย้ายบ้านกันบ่อย ๆ และอย่างรวดเร็วด้วย

มีอยู่ ครั้ง สองครั้ง ทหาร ญี่ปุ่น เข้ามา ค้นบ้าน ซึ่ง แม็กไซไซอาศัยอยู่โดยใช้ชื่อปลอม ขณะที่ตูซกำลังโต้ตอบกับทหารญี่ปุ่นอยู่ ราโมนน้อยซึ่งอายุเพียง ๔ ขวบ ค่อย ๆ เลี่ยงไปแอบเอาบีนของแม็กไซไซไปซ่อนเสีย เพราะถ้าทหารญี่ปุ่นค้นพบอาวุธในบ้านไม่ ว่าชนิดใด ทั้งสิ้นก็หมายถึงอวสานของครอบครัวแม็กไซไซนั่นเอง

บีนนี้เป็น บีที แม็กไซไซ ต้อง ทำงาน หนัก และเสี่ยงอันตรายที่สุด เขาต้องร่วมมือกับนายทหารอื่น ๆ ซึ่งหลบซ่อนอยู่ใน มนิลา เหมือน กัน ในการ รวมรวม เสบียง อาหาร อาวุธ กระสุนปืน และยาต่าง ๆ เช่น ซัลฟาและควินิน เพื่อส่งไปให้พวกกองโจรในซัมบาเล คาโชยังคงไป ๆ มา ๆ ระหว่าง ซัมบาเล และ มนิลา ในฐานะ เอเย่นต์ซื้อขาย ของญี่ปุ่นอยู่เสมอ จึงไม่เป็นการยากนักที่เขาเป็นผู้ลำเลียงเสบียงอาหารและอาวุธไป ส่งให้แก่ พวกกอง โจร และพร้อมกันก็นำข่าวคราวของพวกกองโจรมาแจ้งแก่พวกแม็กไซไซ

กองทัพญี่ปุ่น ยังคงไม่ ละความ พยา ยาม ที่จะกวาดล้างพวกกองโจรซึ่งยังคงต่อต้านอยู่ในซูลอน ไม่ต้องสงสัยว่าความเชื่อ ของ แม็กไซไซจะไม่ ส่งผล สะท้อน ให้คนอื่น ๆ

เชื่อไปด้วยว่า พวกญี่ปุ่นจะครอบครองดูซอนอยู่ได้เพียงชั่วคราวเท่านั้น แม็คอาเธอร์จะต้องกลับมาตามคำสัญญาที่ให้ไว้แก่พวกฟิลิปปินส์

แม็กไซไซจะพูดย้ำ ๆ เสมอว่า "แม็คอาเธอร์จะต้องกลับมา !"

มันเป็นความเชื่อที่ทำให้ ฟิลิปปินส์ มีกำลังใจต่อต้านศัตรูต่อไปโดยไม่ท้อถอย ไม่ว่าจะถูกจับ ถูกฆ่า ถูกทรยศ ทรมานเพียงใด การต่อต้านก็ยังคงเข้มแข็งอยู่เสมอ เขาเชื่อว่าความช่วยเหลือจะต้องมาจากด้านแปซิฟิก ไม่แต่แม็กไซไซเท่านั้นที่พูดเช่นนั้น แต่มันเป็นความเชื่อของชาวฟิลิปปินโส์ทั่วไปด้วย

สถานีวิทยุ "เสียงแห่งอิสรภาพ" จากอเมริกาถอดมาถึงหูพวกใต้ดินในมนิลา และไปถึงพวกต่อต้านซึ่งหลบซ่อนอยู่ตามภูเขา เขาได้รับคำบอกเล่าให้ต่อสู้ต่อไป เพราะอีกไม่นานนัก เขาจะไม่ต้องต่อสู้โดยลำพังอีกแล้ว เพราะแม็คอาเธอร์จะกลับมา พร้อมกับกองทัพอันเกรียงไรของเขา !

ในระหว่างนั้นเอง ก็เกิด การแตก แยก กันขึ้นในหมู่

พรรคกองโจร โดยเหตุที่พวกนี้ไม่เคยเป็นทหารมาก่อน เมื่อต้องประสพ กับความ อด อยาก และอยู่ใน ที่บังคับแบบทหาร เช่นนี้ประสาทก็เครียดเครียด พวกนาย ๆ ก็มักจะไม่ใคร่กินเกลียวกัน ระเบียบวินัยเริ่มรวนเร เปิดช่องให้ศัตรูเล่นงานเอาได้บ่อย ๆ หลังจากแม็กไซไซไปหลบซ่อนอยู่ในมินดาได้ประมาณหนึ่งปี พันเอกเมอริดีกเรียกตัวเขากลับมาอีก เพราะเห็น ว่าไม่มีใคร ที่จะช่วย กู้สถานะการณ์ และปกครองพวกต่อต้านเหล่านี้ได้ดีกว่าแม็กไซไซ!

แม็กไซไซรับ หน้าที่ ประสาน หน่วยกองโจรต่าง ๆ และควบคุมสถานะการณ์ไว้ ได้อย่าง เด็ดขาด ตามแบบฉบับของเขา กรณียุ่งยากหลายอย่างถูกสะสางไปด้วยการเจรจากันอย่างเปิดอกอย่างถูกผู้ชายต่อถูกผู้ชาย กรณีต่างๆ จึงลงบดงไปได้อย่างราบคาบ เมอริดีสนับสนุนการกระทำของแม็กไซไซทุกอย่าง ดังนั้นเมื่อแม็กไซไซเหยียบย่างเข้าไปในหน่วยใดและขอร้องให้เก็บการต่อสู้ในพวกกันเองไว้ไปต่อสู้กับศัตรู พวกนั้นจึงได้คิดและสำนึกตัวว่าเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของขบวนการกู้ชาติ

คู่ที่ทะเลาะกันอย่าง รุนแรงคู่หนึ่งถึงขนาดท้าดวลกัน

คือ ร.อ. โฮเซ เดอลาปาซ หัวหน้าหน่วยซูบิคและ ร.อ. จอห์นสัน หัวหน้าหน่วยอีกหน่วยหนึ่งใกล้ ๆ กัน ทั้งคู่มีเหตุวิวาทกันอย่างรุนแรงเนื่องมาจากอาหาร โดยลาปาซกล่าวหาว่าจอห์นสันไปบังคับกวาดต้อนเอาอาหารมาจากพวกชาวนาเสียหมดไม่เหลือหลอ ทำให้พวกเขาต้องเดือดร้อน แม็กไซไซตัดสิน คดีโดยการเรียกคู่พิพาททั้งสองมาพบกันที่กองบัญชาการ บังคับให้จับมือกันแล้วจึงถามสาเหตุ

เมื่อฟังลาปาซตั้งข้อกล่าวหาจอห์นสันแล้วแม็กไซไซพิจารณาเหตุการณ์ดูก็เห็นว่า ในฐานะที่ต้องรับผิดชอบในความเป็นอยู่ของทหารใต้บังคับบัญชา จอห์นสันก็ไม่ผิด แต่เมื่อพิจารณาจากด้านของชาวนาซึ่งเป็นผู้เสียหายแล้ว แม็ก-ไซไซก็เห็นว่าการกระทำของจอห์นสัน อาจจะทำให้ พวกชาวนาเกลียดชังพวกต่อต้านและไม่ให้ความร่วมมือต่อไป ในเวลานั้นพวกชาวนาเป็นที่พึ่งสำคัญของพวกต่อต้าน เพราะนอกจากจะให้ อาหารแล้วยัง ช่วยบีด บังที ซ่อนของพวกกองโจรจากญี่ปุ่นอีกด้วย แม็กไซไซไม่ยอมเสียเวลาพิจารณาอย่างอื่นอีกเลย เขาตัดปัญหาอย่างเด็ดขาดด้วยการสั่งย้าย

จอห์นสันเข้ากองบัญชาการโดยด่วน ซึ่งทั้งคู่ก็ยอมรับทำตามคำสั่งโดยดุษณีภาพ

เรื่องเหล่านี้เกิดขึ้นในสมัยที่ญี่ปุ่นพยายามทุกวิถีทางที่จะกวาดล้างพวกต่อต้านให้หมด กองทัพญี่ปุ่นมีเครื่องมืออยู่สองอย่างคือ กองทัพสุนัขบดัดฮาวน์และข้าว พวกบดัดฮาวน์สามารถล่าพวกกองโจรได้อย่างเก่งกาจ ไม่ว่าจะแอบหนีไปอยู่ที่ใด แม้แต่บนยอดไม้ก็ไม่พ้นหากถูกมันล่ากลิ่นได้แล้ว น้อยนักที่จะหนีพ้น

ข้าวเป็นเครื่องมืออันทรงอำนาจอีกอย่างหนึ่งเพราะเวลานั้นข้าวหายากและแพงยิ่งกว่าทองคำ พวกญี่ปุ่นจะเสนอให้รางวัลข้าวแก่พวกกองโจรที่ยอมจำนนวางอาวุธเข้ามา

พวกกองโจรไม่ใช่ทหารที่ต้องต่อสู้เพื่อรักษาประเทศชาติเท่านั้น แต่เขาต้องสู้กับภัยธรรมชาติเพื่อจะดำรงชีวิตอยู่ต่อไปด้วย นอกจากนี้ยังมีครอบครัวอันประกอบไปด้วยพ่อแม่ ภรรยาและลูก ๆ จะต้องดูแลด้วย บางครั้งเขาต้องหนีซอกซอนไปตามหน่วยต่าง ๆ พร้อมทั้งครอบครัวอันอด ๆ หยาก ๆ และเสื้อผ้ากะรุ่งกะริ่งแทบไม่มีพันกาย

ตามไปด้วย ถ้าสำพังแต่ของเขาชิ้นเดียว เขาคงอดทนได้เป็นเวลานาน ๆ แต่เมื่อมีครอบครัวมาเป็นห่วงเพิ่มขึ้นมาอีกเช่นนี้จึงทำให้ละล้าละลังขึ้น

แม็กไซไซกล่าวว่า “พวกทหารของเราไม่ได้ยอมจำนนเพราะมีข้าวมาส่อ แต่การที่เอาข้าวมาส่อนั้นทำให้กำลังต้านทานของเขาอ่อนแอลง”

นอกจากนั้น ยังมีรางวัลสูง ๆ ตั้งไว้เป็นค่าตัวของพวกหัวหน้าหน่วยกองโจรต่อใจอยู่ด้วย แต่ในกรณีของแม็กไซไซสินบนเหล่านั้นไม่มีความหมาย เพราะความจงรักภักดีของพวกนี้มีต่อแม็กไซไซ แน่นแฟ้นและมั่นคงเกินกว่าอำนาจใด ๆ จะมาทำลายได้ ครั้งหนึ่งแม็กไซไซนั่งคุยอยู่กับบรรดามิตรสหายและนายทหารญี่ปุ่นอย่างเปิดเผยโดยใช้ชื่อปลอม หากจะมีใครสักคนหนึ่งกระซิบบอกนายทหารญี่ปุ่นคำเดียวเท่านี้ก็จะได้เงินสินบนแสนเปโซใช้อย่างสบาย

“เพียงแค่ชี้ตัวผมเท่านั้น พวกญี่ปุ่นก็ได้ตัวผมไป” แม็กไซไซเล่า “แต่พวกเขาก็ไม่ทำ นี่เป็นบทเรียนสอนผมว่า ถ้าเราต้องการจะเป็นผู้ชนะเราจะต้องอยู่ฝ่ายเดียวกับประชาชนเสมอ”

หลายคนคงประหลาดใจว่าทำไมดาปาซและจอห์นสันซึ่งเป็นศัตรู กันอย่าง ร้ายแรง จึงยอมเชื่อ ฟัง แม็กไซไซอย่างง่ายดายเช่นนั้น เหตุผลก็มีอยู่ว่าทั้งคู่จึงรักภักดีในตัวแม็กไซไซเป็นอันมาก และยอมรับคำสั่งของแม็กไซไซโดยไม่มีข้อโต้แย้ง จอห์นสันนั้นเคยเป็นหนึ่งในสองคนที่ถูกชายของเขากับแม็กไซไซ โดยครั้งหนึ่งขณะที่จอห์นสันออกไปปฏิบัติงานข้างนอก ถูกชายของเขาเกิดล้มป่วยอย่างหนักโดยกระทันหัน ข้างนอกก็กำลังเกิดพายุใต้ฝุ่นขนาดหนัก แต่แม็กไซไซควบม้าฝ่าพายุฝนและน้ำท่วมไปตามหมอ ซึ่งอยู่ห่างออกไปถึงสิบสองไมล์มาช่วยชีวิตเด็กไว้ทันการ สำหรับดาปาซเองในกาลต่อมาก็เป็นผู้หนึ่งที่สนับสนุนให้แม็กไซไซสมัครเป็นผู้แทนราษฎรที่ซัมบาเล ทั้ง ๆ ที่คู่แข่งขันของแม็กไซไซเป็นลุงของเขาเอง แต่ดาปาซกลับหาเสียงให้แก่แม็กไซไซอย่างเข้มแข็ง

"ดูเหมือน ว่า ความรัก แม็กไซไซของผมจะเข้มข้นยิ่งกว่าสายเลือด" ดาปาซกล่าว

นอก จาก งาน ทาง ด้าน ประสาน สามัคคี ของหน่วยต่าง ๆ แล้ว แม็กไซไซยังต้องดูแลในเรื่องการเงินอีกด้วย

ในเรื่องเงินส่วน ตัวแล้ว เขาอาจ จะสุรุ่ยสุร่าย และหละหลวม แต่เมื่อมาถึงเงิน ของกองโจร แล้วเขา จะเข้ม งวดกวดขันทุกบาทสตางค์ และต่อมาเมื่อได้เป็นประธานาธิบดีเขาก็ปฏิบัติเช่นเดียวกันต่อเงินของรัฐบาล ในหมู่พวกต่อต้านกองโจรด้วยกันมักจะหละหลวมเรื่องการเงินเสมอ โดยถือเอาเหตุแวดล้อมเป็นข้ออ้าง แต่สำหรับแม็กไซไซแล้วความซื่อตรงจะต้องมาก่อน ไม่ว่าจะตกอยู่ในภาวะการณ์แวดล้อมเช่นไร มันเป็นหลักอันแน่วแน่ ที่เอกสเกด ได้ปลูกฝังไว้ในตัวลูกชายของเขาอย่างมั่นคงไม่มีวันคลอนแคลนได้เลย ความตรงของเขาทำให้สหายสนิทหลายคนต้องได้รับคำตำหนิอย่างแรงจากแม็กไซไซ ครั้งหนึ่ง ร.อ. บาเร็ตโต ซึ่งต่อมาได้เป็นผู้ว่าราชการซัมบาเล และนายทหารอื่น ๆ อีกหลายคนซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในการ จ่ายเงินเดือน ถูกเรียกตัวมาพบแม็ก-ไซไซ ณ กองบัญชาการ แม็กไซไซได้ตรวจพบบัญชีจ่ายเงินอันมีผิดพลาดหลายแห่งอันทำให้เขาโกรธจัด ถึงกับตะโกนดังลั่น ทุบโต๊ะปัง ๆ เตะเก้าอี้และท้ายสุดควักปืนออกมาวางลงบนโต๊ะ เป็นผลให้นายทหารเหล่านั้นยืนตัวแข็งด้วยความตกตะลึง บางคนเตลิดหนีออกไปทางหน้าต่างเลย

แต่แล้วแม็กไซไซก็เก็บปืนเข้ากระเป๋า นั่งดงแตะหัวเราะเหม่อนเด็ก ๆ พวกเหล่านั้นจึงค่อย ๆ เข้ามาล้อมโต๊ะใหม่ คราวนี้แม็กไซไซบอกเขาอย่างเรียบ ๆ ว่า เมื่อทำผิดพลาดไปแล้วก็ขอให้แก้ไขเสีย

หลายคน อาจจะเห็นว่า การเอะอะบึง บึ้ง ของ แม็ก-ไซไซออกจะเกินเหตุไป แต่มันก็ได้ผลทุกครั้ง และเป็นวิธีการของแม็กไซไซโดยเฉพาะ การเอ็ดอึงของเขาครั้งนี้ทำให้พวกนั้นไม่กล้าสะเพร่ากับบัญชีใช้จ่ายอีกเลย

ต่อมาภายหลังในฐานะประธานาธิบดี แม็ก-ไซไซก็ใช้วิธีการ เดียวกันนี้กับ คณะรัฐบาล ของ เขาบางคน ด้วยความปรารถนาจะให้คนเหล่านั้นสำนึก ในความบกพร่องของตนและแก้ไขเสีย และก็เพื่อจะให้คนอื่นที่ได้ยินเสียงของเขากล้วอารมณ์ร้ายของแม็กไซไซไว้บ้าง จะได้ระมัดระวังตัวไม่ปล่อยตัวตามสบายจนเสียงาน

มีน้อยคนนักที่เคยทำงานกับ แม็กไซไซมาแล้วพูดได้เต็ม ปาก เต็ม คำ ว่าไม่ เคยอก สั่นขวัญแขวน เมื่ออยู่ต่อหน้าแม็กไซไซ หรือกล้าขัดคำสั่งของเขาด้วยการทำงานอย่างครึ่ง ๆ กลาง ๆ แต่แม้จะโมโหร้ายเพียงใด แม็กไซไซก็

ไม่เคยใช้กำลังกายทำร้ายผู้ใดเลย เขาเป็นคนโกรธง่ายหาย
เร็ว เมื่อหายแล้วก็ยอมยกโทษให้โดยง่าย และหากว่า
เหตุการณ์นั้นไม่กระทบกระเทือนต่อสาธารณะจนเกินไปแล้ว
เขาก็ปล่อยให้สิ่งที่แล้วก็แล้วกันไป

ครั้งหนึ่ง เมื่อตรวจบัญชีเงินเดือนแม็กไซไซเข้าใจ
ว่าได้มีการจ่ายเงินเดือนย้อน หลังของหน่วยกอง โจรคนหนึ่ง
ผิดพลาดไป ผลก็คืออรินดุเกเจ้าหน้าที่ผู้ช่วยเหรัญญิกถูก
เรียกตัวมาพบแม็กไซไซทันที แม็กไซไซกำลังเดือดจัดเต็ม
ที่ เสียงทุบโต๊ะและเสียงตะโกนดังปาน ๆ สิงห์โต ได้ยินไป
ไกลสักหนึ่งไมล์ แต่แล้วอีกสองสามวันต่อมาปรากฏว่า
แม็กไซไซเป็นฝ่ายผิด เพราะบัญชีนั้นถูกต้องแล้ว แทนที่จะ
รักษาหน้าไว้ด้วยการทำเงียบ ๆ เสีย แม็กไซไซกลับเรียก
อรินดุเกมาพบและขอโทษขอโพยอย่างจริงใจ

การต่อต้านยึดเยื้อมาได้สามปีแล้ว ปี ๑๙๕๕ เกือบ
จะสิ้นสุดลง พวกต่อต้านทุกคนรู้ดีว่า การต่อสู้ของเขา
เกือบจะสิ้นสุดแล้ว แม็คอาเธอร์กำลังจะกลับมาฟิลิปปินส์
แม็กไซไซได้รับข่าวจากสถานีวิทยุกองบัญชาการ ของ แม็ค-
อาเธอร์ที่เมลเบิร์นว่า กองทัพอเมริกันจะส่งเสบียงอาหารมา

ช่วยเหลือพวกเขาโดยทิ้งร่มในเร็ว ๆ นี้ ข่าวที่แน่นอนก็คือ จะมีเครื่องบินขนส่งแบบซี ๔๗ สามลำมาที่ซัมบาเดในตอนเช้าวันที่นัดหมายกันวันหนึ่ง

ก่อนเวลานัดหมายเช้าวันนั้น แม็กไซไซและพรรคพวกทหารของเขาออกไปคอยอยู่แล้ว ทุกคนเท้าเปล่า เสื้อผ้าขาดกะรุ่งกะริ่ง และกำลังหิวโหย พวกนี้ต้องดำรงชีวิตอยู่และ ต่อสู้ในสภาพ อันไม่ผิดนรกมา ตลอดเวลาสามปี วันนี้พวกเขาเฝ้าแหงนดูท้องฟ้ากวาดตา ดูเครื่องบินด้วยความหวัง เครื่องบินมาถึงจุดนัดหมายเมื่อเวลาสิบนาฬิกา ร่มบรรทุกสัมภาระต่าง ๆ ถูกทิ้งทยอยลงมา แม็กไซไซและพรรคพวกต่างวิ่งกันเข้าไปเก็บของอันมีค่าเหล่านั้นด้วยความยินดี มีพร้อมทั้งคาไบน์ ทอมป์สัน ถูกกระสุนและสิ่งที่นำความยินดีมาให้มากที่สุดก็คือชอคโกแล็ตและบุหรี่

บีรุ่งขึ้นพวกกอง โจรต่อต้าน แห่งซัมบาเดจึงทำการต่อสู้ต่อไปอย่างทรหดยิ่งขึ้น ด้วยอาวุธและเสบียงอาหารที่ได้รับมาทำให้พวกเขามีกำลังใจดีขึ้น ในปี ๑๙๔๕ นั้นเอง นายพลเอก แม็คอาเธอร์ก็ยกพลขึ้นบุกมินดา กองทัพญี่ปุ่น

ต้องสู้รบทั้งสองด้านอย่างหนักหน่วง เพราะเหล่ากองโจร
แห่งซัมบาเลคอะเต็กระหนาบหลังอยู่ด้วย

นี่เป็นแผนการของกองพันที่ ๓๙ ก่อนที่บาตาอันจะแตกแต่เพิ่งจะนำออกใช้เอาเมื่อสามปีให้หลังไปแล้ว วันที่ ๒๓ มกราคม แม็กไซไซแจ้งแก่ ร.อ. จอห์นสันว่า เขาได้รับรายงานว่า จะมีหน่วยคุ้มกันของญี่ปุ่นประกอบด้วยรถบรรทุกสิบสี่คันผ่านมาในเขตของ พวกเขาในตอนเช้าตรู่ประมาณห้าโมง จอห์นสันได้รับคำสั่งให้นำคนของเขาดักซุ่มอยู่ตรงทางหลวงตอนที่ผ่านทุ่งนาซึ่งกะกันว่าพวกญี่ปุ่นจะผ่านไป พวกนี้จะซุ่มอยู่บนภูเขาใกล้ ๆ และดักยิงรถบรรทุกเหล่านั้นจากในระยะสูงประมาณสองร้อยหลา

ในจำนวนทหารสามสิบห้าที่ออกไปปฏิบัติการครั้งนั้นมีคนหนึ่งชื่อแคนอน ซึ่งแม็กไซไซเรียกตัวไว้แล้วบอกว่าครอบครัวของเขาทั้งลูกและภรรยาพึ่งจะมาถึง แคนอนควรจะไปหาครอบครัวเสียก่อน แต่แคนอนกลับปฏิเสธและบอกว่าเมื่อโจมตีญี่ปุ่นเสร็จแล้วค่อยกลับมาหาครอบครัวที่หลัง

จอห์นสันพาคนของเขาออกเดินทางไปตั้งแต่ตีสาม

โดยกะว่ากว่าพวกญี่ปุ่นมาถึงในราวตีห้า พวกเขาก็คงมีเวลาเตรียมตัวเต็มที่ แต่พอไปถึงทางหลวงตรงทุ่งนาอันโล่งปราศจากที่กำบัง ก็เผชิญหน้ากับรถบรรทุกของญี่ปุ่น อย่างจัง ปืนกลของญี่ปุ่นซึ่งตั้งจังก้าอยู่บนรถบรรทุกเบิดฉากด้วยการยิงกราดมาทันที ทหารญี่ปุ่นทั้งหมดประมาณร้อยห้าสิบคนต่อคนของจอห์นสันเพียงสามสิบห้า แต่กระนั้นการต่อสู้ก็ยังคงดำเนินไปตั้งสามชั่วโมง หากไม่เป็นเพราะความมืดช่วยกำบังไว้แล้ว ทั้งสามสิบห้าคนคงถูกกวาดล้างหมดเป็นแน่ ในที่สุดทหารญี่ปุ่นก็เคลื่อนขบวนต่อไป โดยไม่ปรารถนาจะงมอยู่ในความมืด อันเดาไม่ถูกว่าจะมีหน่วยกองโจรซ่อนอยู่อีกจำนวนเท่าใด เมื่อจอห์นสันรวบรวมคนทั้งหมดได้ ปรากฏว่าขาดหายไปถึงสิบสี่คน ในจำนวนนั้นมีแคนอนด้วยคนหนึ่ง แม็กไซไซซึ่งมาจากกองบัญชาการเมื่อได้ทราบข่าวร้าย จึงเข้าร่วมในการค้นหาตัวผู้เคราะห์ร้ายด้วย

เขาพบตัวแคนอนในป่าใกล้ ๆ แคนอนถูกกระสุน

ที่หลังและขาทั้งสองข้าง แต่ยังมีชีวิตอยู่พอที่จะกระซิบบอกแม็กไซไซว่า "ช่วยดูแลครอบครัวของผมด้วย"

แม็กไซไซรับคำชายคนเจ็บและค่อย ๆ อุ้มแคนอนออกมาจากในป่า เขาเล่าว่าความเงียบสงัดในเวลานั้นทำให้เขาได้ยินเสียงโลหิตของแคนอนซึ่งไหลหยดลงกระทบใบไม้ได้อย่างถนัด แต่พอเขากลับออกมาถึงทุ่งนาข้างนอกแคนอนก็สิ้นชีวิตเสียแล้ว จำนวนผู้เสียชีวิตทั้งหมดสิบสี่คนพอดี ศพทั้งหมดถูกฝังไว้ในป่ารวมกันในหลุมใหญ่หลุมเดียวกัน ส่วนผู้ที่บาดเจ็บถูกลำเลียงกลับกองบัญชาการจอห์นสันกลับมาภายหลังคนอื่น ๆ หมด ดูกเมียของจอห์นสันต่างวิ่งเข้ามาสรวมกอดด้วยความยินดี เพราะต่างก็แน่ใจว่าเขาคงเสียชีวิตเสียแล้ว แม็กไซไซเองก็เชื่อว่าจอห์นสันสิ้นชีวิตเสียแล้ว เขาเข้าไปกอดจอห์นสันไว้และน้ำตาไหลด้วยความดีใจ ดูกชายของจอห์นสันเองได้รับบาดเจ็บสาหัส และต่อมาก็สิ้นชีวิตภายในอ้อมแขนของบิดานั่นเอง

ปฏิบัติการชิ้นสำคัญที่สุดของแม็กไซไซชิ้นหนึ่ง ซึ่ง

แม็กไซไซ ได้รับ มอบหมาย มาจาก ทาง กองบัญชาการ ของ แม็คอาเธอร์ก็คือการกวาดล้างสนามบิน ซาน มาเซลิโน แผนการนี้มีอยู่ว่า ให้แม็กไซไซ พร้อมกับ พลพรรคหมื่นสอง พันคนเข้าโจมตีสนามบินแห่งนี้ในเวลาเที่ยงคืน นอกจาก จะทำลายเครื่องบินและกองทหารที่ตั้งสนามบิน แล้วยังต้อง ไปโจมตีกองทัพญี่ปุ่นที่โอลองกาโปด้วย

โอลองกาโป อยู่ห่างออกไป ประมาณ ยี่สิบห้าไมล์ ชาวบ้านบริเวณแถบนั้น จะต้องตกอยู่ในข่าย กระสุนของพวก ต่อต้านด้วย แม็กไซไซเตรียมพร้อมอยู่แล้วที่จะโจมตี ข้าศึก เพราะคาดการณ์ว่าจะต้องต่อสู้กันหลายวันกว่าจะ กวาดล้างสนามบินเสร็จ เขาจึงเตือนให้พวกชาวบ้าน อพยพออกไปเสียจากเขตอันตรายให้หมด แต่ในตอนเช้า ครู่วันนั้นเอง ชาวบ้านหลายพันคนก็แห่กันมาหาเขา อ้อน วอนไม่ให้เข้าโจมตีข้าศึก เพราะกำลังผิดกันมากนัก แม็ก-ไซไซอาจจะทำให้ญี่ปุ่นถอยไปได้ชั่วขณะ แต่แล้วพวก มันก็จะต้องกลับมาอีก คราวนี้แหละพวกชาวบ้านจะต้อง รับเคราะห์และใช้หนี้ด้วยชีวิต หญิงคนหนึ่งหอบลูกจูง หลานมาคุกเข่าลง ขอร้อง แม็กไซไซ ด้วยน้ำตาไหล อาบหน้า

แม็กไซไซรับฟังพวกชาวบ้านอยู่จนกระทั่งบ่ายสามโมง ในที่สุดเขายกมือขึ้นขอร้องให้พวกนั้นหยุดพูด ครั้นแล้วแม็กไซไซก็ยืนขึ้นพูดด้วยเสียงอันดัง

“ข้าพเจ้าได้ยินคำขอร้องของท่าน ด้วยความเห็นอกเห็นใจ แต่ข้าพเจ้าจะต้องทำตามคำสั่งที่ได้รับมอบหมายมา เราจะต้องโจมตีข้าศึกให้ได้ในเที่ยงคืนนี้”

เขายกมือข้างหนึ่ง ชูขึ้นสูงเหมือนกำดัง กล่าวคำปฏิญาณและเน้นเสียงดังยิ่งขึ้นว่า “ข้าพเจ้ารับรองว่าภายหลังการโจมตีญี่ปุ่นครั้งนี้ หากพี่น้องชาวซัมบาเลคนใดต้องเดือดร้อนเพราะการกระทำของข้าพเจ้าแล้ว ขอให้พวกเราจงนำตัวบุตรภรรยาของข้าพเจ้าและตัวข้าพเจ้าด้วย มายิงเป้าเสีย ที่ สี่ แยก หน้า โบสถ์ แคธอลิค ใน คาสติลเล โฮส เถิด เพราะข้าพเจ้านำความเสียหายมาสู่พวกท่าน”

เมื่อแม็กไซไซจบคำพูดของเขาแล้ว ภายในห้องนั้นเงียบงันกันไปชั่วอึดใจหนึ่ง ครั้นแล้วชาวบ้านก็ทยอยกันออกไปอย่างเงียบ ๆ หลายคนออกไปด้วยศีรษะที่ก้มตกด้วยความหมดหวัง แต่ทุกคนก็รับฟังคำสัญญานั้นด้วยความเข้าใจ

คืนนั้น แม็กไซไซ ขึ้นไปอยู่บนยอดเขา เพื่อสังเกตการณ์ เมื่อได้เวลาเขายิงปืนอาณัติสัญญาณขึ้น และเฝ้าดูผลจากการปฏิบัติงาน ของหน่วยกองโจร ด้วยอกใจ ตื่นเต้น ปรากฏว่าพวกญี่ปุ่นไม่รู้ตัวเลย ดังนั้นหน่วยกล้าตายจึงบุกเข้าไปในโรงเก็บเครื่องบิน และเผาเครื่องบินขับไล่ ให้มีพินาศไปถึง ๒๐ ลำ โรงเก็บเครื่องบินและถังน้ำมัน ๕๐๐ กว่าถัง ต่อจากนั้นเกิดการต่อสู้อย่างหนัก ซึ่งทั้งสองฝ่ายเสียหายพอ ๆ กัน แต่ฝ่ายแม็กไซไซยึดหัวหาดไปยังโอดองกาโปได้

ต่อมาในวันที่ ๒๙ มกราคม นั้นเองกองพันที่ ๑๑ ภายใต้การนำของ พ.ต. ชาลส์ พี. ฮอลล์ ก็มาถึงที่สนามบินซาน มาเซลิโน โดยไม่มีศัตรูโผล่มาให้เห็นแม้แต่คนเดียว

"ต่อมาอีกสิบห้าวัน เรายึดซัมบาเลไว้ได้ทั้งหมด" แม็กไซไซเล่าอย่างพากพูมใจ "กองทัพอเมริกันทยอยกันเข้ามา ครั้งแรกเขามีแผนการที่จะทิ้งระเบิดแบบปูพรมให้ทั่ว แต่ผมรับรองเขาว่า ไม่จำเป็นเลยเพราะเราขับไล่ศัตรูไปหมดแล้ว พวกอเมริกันแทบไม่เชื่อตาตนเอง เมื่อไม่ได้ต่อสู้กับทหารญี่ปุ่นเลย"

"สำหรับผม ผมพูดได้เต็มปากว่าไม่มีพลเรือนคนใดต้องเสียเลือดไปแม้แต่หยดเดียว เพราะผม" เขาสรุปเมื่อเร็ว ๆ นี้ทำเนียบ มาลาคายัง อันเป็นทำเนียบประธานาธิบดี เมื่อพูดถึงการยึดซัมบาเลกลับคืนมา แม็กไซไซเอนหลังพิงพนักเก้าอี้พลางหลับตา

"มันเป็นการย้อนไปถึงความหลัง" เขากล่าวช้า ๆ "บางครั้งหน้าที่อันแสนสบายของที่นี่มักจะทำให้ผมคิดนึกไปถึงความเสียสละอย่างใหญ่หลวงที่พวกนั้นได้ทำต่อประเทศชาติ เราเป็นหนี้พวกเขาเหล่านั้นมากเหลือเกิน ผมไม่ทราบจะใช้หนี้เขาได้อย่างไรดี"

เขารำพึงต่อไปดัง ๆ ว่า "ทางที่ดีที่สุดที่ผมจะตอบแทนความเสียสละ และความจงรักภักดี ของพวกเขาเหล่านั้นก็ได้คือ ใช้อำนาจในฐานะประธานาธิบดีของผมต่อสู้.....เพื่อดำรงอิสระภาพและเสรีภาพของพวกเราไว้เท่านั้นเอง"

ทันใดนั้น เขาร้องตะโกนเรียกนายทหารผู้ช่วยของเขาคนหนึ่งคือ ร.อ แม็ท การ์เซีย วิ่งเข้ามาอย่างรวดเร็ว แล้วแม็กไซไซสั่งให้เขา ออกไปค้นหา รายชื่อและที่อยู่ ของพวกที่

รอดชีวิตมาจากซัมบาเลทั้งหมด และนำตัวพวกนั้นมาพบกับเขา ณ ทำเนียบ

วันรุ่งขึ้น นั่นเอง พวกผู้กล้าหาญ ซึ่ง รอดชีวิต จาก ซัมบาเลก็ได้รับเหรียญตรา จากมือผู้บังคับบัญชาคนเก่า ของเขา ซึ่งบัดนี้เป็นประธานาธิบดีแห่งสาธารณะรัฐฟิลิปปินส์ แม็กไซไซ เป็นคนหนึ่งในจำนวน นายทหารสองสามคนที่เมื่อเสร็จสงครามแล้ว ก็ยังคงดำรงยศเดิมที่ได้รับตั้งแต่เมื่อสงครามใหม่ ๆ นั่นเอง เขาเห็นว่าการเลื่อนยศให้แก่ตัวเองเป็นสิ่งที่น่าละอาย พอ ๆ กับการโกงทีเดียว

" ถ้าพวกอเมริกันมาถึง คงจะหัวเราะเยาะการเลื่อนยศของพวกเราเองเป็นแน่" เขาอธิบาย "มันคงจะน่าขายหน้าไม่น้อย ถ้าต้องถูกลดยศลงมา"

และก็เป็นความจริงอย่างที่แม็กไซไซพูดไว้ นายทหารหลายคนที่เลื่อนยศตัวเองต้องหน้าแดง เพราะถูกลดยศกันเป็นแถว บางคนลดจากยศชั้นนายพลจัตวา (แต่งตั้งเอง) ลงมาเป็นแค่นายร้อยตรีกัม

แม็กไซไซเองได้เลื่อนยศขึ้นเป็นนายพันตรี !

นายพันตรี จอห์น แห่ง กองพันที่ ๓๗ ซึ่งพบกับแม็กไซไซ หลังจาก ที่กองทัพอเมริกันบุกยึน ที่ซัมบาเล ได้ไม่นาน ถามแม็กไซไซว่า

"ร.อ. แม็กไซไซ ท่านมีทหารอยู่ใต้บังคับบัญชาตั้งหมื่นสองพันคน ทำไมท่านไม่เลื่อนยศตัวเองเป็นนายพันเอกเล่า คงไม่มีใครค้านหรอก"

แม็กไซไซสั่นศีรษะอย่างจริงจังแล้วว่า "เลื่อนยศให้ตัวเองก็เหมือนยกไม้กางเขนใส่บ่าตัวเอง ผมคนหนึ่งละที่จะไม่ยอมพูดเลยว่า ผมควรจะได้เลื่อนยศ"

บทที่ ๔

เริ่มชีวิตการเมือง

เป็นความจริงที่แม็กไซไซกล่าวว่า พ.อ. กาย-เดส เมอริด เป็นคนเริ่มต้นชักนำเขาเข้าสู่วิถีทางแห่งการเมืองบันไดขั้นแรก ของชีวิตการเมือง ของ แม็กไซไซ เริ่มต้น ในปี ๑๙๕๕ หลังจากการยึดครองซัมบาเล เวลานั้นซัมบาเลซึ่งบอบช้ำเพราะสงครามกำลังต้องการผู้นำทางทหาร แม็คอาเธอร์มอบหน้าที่ให้เมอริดเสนอรายชื่อผู้เหมาะสมไปให้ท่านคัดเลือก โดยถือหลักว่าจะต้องเป็นคนที่รอบรู้ในภูมิประเทศดี ซื่อตรง มีสมรรถภาพสูงและที่สำคัญที่สุดก็คือเป็นที่นับถือรักใคร่ของชาวพื้นเมืองด้วย

เมอริดไม่ต้องเสียเวลาทำรายชื่อใครอีก เขาเสนอชื่อของแม็กไซไซเข้าไปเลย เมอริดมีเหตุผลดีพอที่จะ

เสนอชื่อแม็กไซไซ เพราะเขาเคยเห็นความตรงไปตรงมาของแม็กไซไซเมื่อทำงานร่วมกันมาแล้ว แม็กอาเธอร์ก็รู้จักชื่อของ นายทหารหนุ่ม ผู้ทำให้กองทัพ อเมริกัน ขับกบฏซัมบาเลได้ โดยไม่ต้องเสียเลือดเนื้อทหารอเมริกันเลย ดีอยู่แล้ว ดังนั้นจึงไม่ลังเลในการแต่งตั้งแม็กไซไซให้เป็นผู้ปกครองทางทหาร

เวลานั้น แม็กไซไซยังอยู่ที่ แนวรบร่วมกับ กองพันที่ ๓๘ ทหารสารวัตรคนหนึ่ง ได้รับคำสั่ง ให้พาแม็กไซไซ กลับไปที่กองบัญชาการ เมื่อไปถึงที่นั่นนายทหารของ พล. อ. ฮอดจ์ ก็มาสมทบและพาไปยังออฟฟิศของฮอดจ์ เมื่อได้รับการแนะนำแล้วฮอดจ์ก็หันมาหาแม็กไซไซกล่าวว่า

เรากำลัง ต้องการ ผู้ที่เหมาะสม จะเป็น หัวหน้า ปกครองถิ่นนี้ พันเอกเมอริลแนะนำว่า ท่านเป็นคนซื่อสัตย์กล้าหาญและรักชาติเป็นอย่างยิ่ง การสืบสวนของเราก็ปรากฏพยานยืนยันว่าเป็นความจริง เราจึงขอแต่งตั้งท่านเป็นข้าหลวงฝ่ายทหารแห่งซัมบาเลต่อไป”

พิธีการ รับตำแหน่ง ข้าหลวง มีขึ้น เมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๑๙๔๕ ผู้ที่ได้เข้าร่วมในพิธีกล่าวว่า เป็นภาพที่จับ

ใจมาก แม็กไซไซยืนอยู่หน้ากองทหารสองกอง กองหนึ่ง
คือทหารอเมริกันซึ่งหนุ่ม ๆ ละอาด และส่งผ่าเผยอยู่ในยูนิ-
ฟอร์มอันเรียบร้อย อีกกองหนึ่งคือทหารของแม็กไซไซ
ในเครื่องแบบต่าง ๆ กัน เช่น เท้าเปล่า สวมหมวกฟาง แต่
ถืออาวุธอันทันสมัย เมอริลได้ให้เกียรติแก่แม็กไซไซ
ด้วยการไปร่วมพิธีแต่งตั้งนี้ด้วย ทั้ง ๆ ที่เขาพึงจะถูกหาม
ลงมาจากภูเขา และกำลังจับไข้อยู่ ก็อุตส่าห์แข็งใจแต่งเครื่อง
แบบและพยุงสังขารออกจากเต็นท์ และมายืนระวังตรงอยู่
ตลอดเวลากระทั่งพิธีเสร็จ

เป็นอันว่า เมอริล ได้เห็น แม็กไซไซ ก้าวขึ้นมาสู่ตำ-
แหน่งอันสูงสมกับความคาดละเนของเขาแล้ว หลังจากนั้น
ไม่นานเมอริลก็กลับอเมริกา อีกสามปีต่อมาแม็กไซไซ
ซึ่งดำรงตำแหน่งผู้แทนของซัมบาเล และได้ไปเยี่ยมสหรัฐ
ในฐานะแขกผู้มีเกียรติ ได้เลยไปเอลปาโซเพื่อเยี่ยมเพื่อน
เก่าร่วมสมรภูมิของเขาด้วย ไม่ต้องสงสัยเลยว่าเมื่อเมอริล
พูดกับแม็กไซไซว่า “อันที่จริงการเป็นผู้แทนก็ดีหรอก
แต่ถ้าได้เป็นรัฐมนตรีคงจะดีกว่านั้น” ตาของเขาคงจะ
เปล่งประกายอย่างล้อเลียนอยู่ด้วย

สี่ปีต่อมา แม็กไซไซก็ไปเยี่ยมสหรัฐอีกครั้งหนึ่งและก็ได้เลยไปเยี่ยมเมอริดอีก คราวนี้เขามาในฐานะรัฐมนตรีจริง ๆ เพราะเวลานั้นแม็กไซไซเป็นรัฐมนตรีว่าการกลาโหมของฟิลิปปินส์

แม็กไซไซเล่ายิ้ม ๆ ว่า "คราวนี้เมอริดไม่ได้แนะนำผมว่า การเป็นรัฐมนตรีก็ดีหรอก แต่บอกเลยว่าถ้าเป็นประธานาธิบดีก็จะดีกว่า"

เมอริดเองก็คงจะคิดอยู่ว่าคำแนะนำใด ๆ ไม่จำเป็นสำหรับแม็กไซไซในเวลานั้น เพราะรูปการณ์มันบ่งชัดอยู่แล้ว และผลที่สุด พันเอก กายเลส เมอริด ก็ได้เห็นมิตรสนิทของเขาเป็นประธานาธิบดีสมใจ

เมื่อได้เป็นข้าหลวงฝ่ายทหาร แม็กไซไซตั้งกองบัญชาการของเขาขึ้นที่กรุงมะนิลา และเริ่มงานฟื้นฟูท้องถิ่นทันที สำหรับด้านกองทหารอเมริกันนั้นไม่มีปัญหาว่าจะไม่ได้รับความร่วมมือด้วยเป็นอย่างดี ทั้งนี้เพราะหน่วยราชการ พลเรือน ซึ่งต้อง เกี่ยวข้อง กับ แม็กไซไซ ล้วนชอบบุคลิกลักษณะอันตรงไปตรงมาของแม็กไซไซกันทั้งนั้น

เขาเพียงแต่พูดอย่างง่าย ๆ ว่า "ผมต้องการเงิน

มาซ่อมถนนสายนี้ เพราะมันชำรุดทรุดโทรมจนใช้ในการจราจรไม่ได้แล้ว แต่กองคลังของเราไม่มีเงินเลย จะทำอย่างไรดี"

คำขอร้องของเขาจะได้รับการเสนอสนอง อย่างทันทีทันควันเสมอ !

แม้จะได้ดำรงตำแหน่งเพียงระยะเวลาอันสั้น แม็กไซไซก็ได้ขจัดปัญหาอันใหญ่ยิ่งของประชาชนได้ นั่นคือ ปัญหาเรื่อง ท้อง ของ ประชาชน ซึ่งกำลัง อดอยาก ขาดแคลน ก่อนที่ข้าหลวงฝ่ายพลเรือนจะมารับงานต่อจากเขา แม็กไซไซ ก็ได้แผ้วถาง หนทาง สำหรับการ ดำเนิน เสบียงอาหาร ให้แก่ประชาชนไว้ได้เรียบร้อยแล้ว

เป็นที่น่าประหลาดใจที่แม็กไซไซสามารถช่วยเหลือประชาชนที่ไร้แผ่นดินจะอาศัย เพราะภัยสงครามได้มีที่ดินทำมาหากินได้ โครงการ "ที่ดินสำหรับผู้ไม่มีที่ดิน" เริ่มขึ้นตั้งแต่บัดนั้น และต่อมาได้กลายเป็นโครงการสำคัญที่เขาใช้ในการเกลี้ยกล่อมพวกกบฏฮค และในการบริหารด้วย นับว่า การ ได้ เป็น ข้าหลวง ฝ่ายทหาร ได้แสดง ให้เห็น ความสามารถในการเป็นรัฐบุรุษของแม็กไซไซอย่างแท้จริง

ขณะที่โครงการที่ดินกำลังดำเนินไป ป่าไม้เขตได้รับคำสั่งจากแม็กไซไซ ให้ดำเนินการแผ้วถางป่าแห่งหนึ่งเพื่อใช้เป็นที่ปลูกบ้านของพวกผ่านศึก สองอาทิตย์ต่อมาแม็กไซไซได้ไปสำรวจท้องที่นั้นอีกครั้งหนึ่ง ปรากฏว่างานยังไม่ได้คืบหน้าไปแม้แต่น้อย ป่าไม้เขตถูกเรียกตัวไปพบแม็กไซไซ ณ ที่ทำการทันที จนกระทั่งบัดนี้เขาก็ยังจำคำพูดของแม็กไซไซได้ทุกคำ

"ผมต้องการผลงาน!" แม็กไซไซตะโกนก้องด้วยความเดือดดาล "ราษฎรคอยต่อไปอีกไม่ได้แล้ว ผมจะไม่อภัยให้แก่การละเลยและการถ่วงเวลาเช่นนี้ คุณทำไมไม่บอกเสียตามตรงว่าทำไม่ได้ ผมจะได้ไปพันต้นไม้เหล่านั้นลงด้วยมือผมเอง"

แม็กไซไซดำรงตำแหน่งอยู่เพียงสองเดือน แม้จะเป็นเวลาอันสั้นแค่ก็เพียงพอแล้วที่จะพิศูจน์ว่า แม็กไซไซมีสมรรถภาพ ในการธำรงไว้ซึ่งสันติและ ในการรวบรวมประชาชน ซึ่งต่อมาทำให้เขามีชื่อเสียงขจรขจายไปทั่วประเทศและแม้ในต่างประเทศด้วย

ในระหว่างที่ถูกบุกโดยกองทัพญี่ปุ่น ความ

ปรารถนาที่จะต่อสู้ต้านทานระอุไปทั่วทุกหัวระแหง ไม่มีเว้น แม้แต่ในถิ่นภูเขาไกล ๆ ซัมบาเดซึ่งก่อนนี้ถูกรบกวนโดยกองทัพญี่ปุ่นไม่หยุดยั้ง บัดนี้กลับถูกปล้นสะดมก็โดยพวกนิกริโดอันเป็นพวก ชาวป่าพื้นเมือง เผ่าเดียวกับ พวกคนแคระที่แม็กไซไซเคยหนีไปล่าสัตว์ด้วยเมื่อสมัยยังเป็นเด็ก

เฉพาะในภูเขาแถบซัมบาเดมีคนแคระพวกนี้ประมาณ ๗,๐๐๐ คน พวกนี้จะรวบรวมกันเป็นหมู่เข้าปล้นตามหมู่บ้านชาวนาและชาวชนบท กวาดต้อนเอาสัตว์เลี้ยงและข้าวของทุกชนิดติดมือไป น่าประหลาดที่พวกนี้ไม่รบกวนกองทัพอเมริกันเลย ทั้งนี้เห็นจะเป็นเพราะเมื่อทหารอเมริกันยกพลขึ้นบกและเดินทัพผ่านภูเขาเหล่านั้นไป ได้แสดงน้ำใจด้วยการให้ปันข้าวของต่าง ๆ แก่พวกนี้ พวกนี้จึงตอบแทนด้วยการไม่มารบกวนเหล่าทหารอเมริกันเลย

วิธีการของแม็กไซไซแหวกแนวตามเคย นั่นคือแทนที่จะยกกองทหารไปปราบพวกนิกริโต แม็กไซไซกลับส่งทูตในนามของ แม็กไซไซ ไปเจรจากับ หัวหน้าเผ่า นิกริโต ไต่ถามถึงสาเหตุที่ไปปล้นสะดมก็ชาวบ้าน และพร้อมกันก็พยายามอธิบายให้หัวหน้าชาวเขาเข้าใจด้วยว่า การกระทำ

เช่นนั้นเป็นการประกาศสงคราม กับกองทัพ ฟิลิปปีโนส์ และสหรัฐอเมริกาด้วย เพราะฉะนั้นการปล้นสะดมก็เห่านั้นจะต้องยุติลง!

คำอธิบายของหัวหน้าเผ่านิกริโตน่าเห็นใจมาก นั่นคือ ที่ปล้นก็เพราะท้องหิว!

เมื่อได้รับคำตอบดังนั้น แม็กไซไซได้เชิญหัวหน้าเผ่านิกริโตไปเยี่ยมเขาที่ค่ายทหาร และเชื้อเชิญให้พวกนักรบเผ่าชาวเขาร่วมมือกับพลพรรคกองโจรของเขา พร้อมกับมอบหมายหน้าที่อาวุธและเสบียงกรังให้ด้วย

ไม่มีปัญหาเลย ถ้าแม็กไซไซยกทหารเข้าไปปราบพวกนิกริโตแล้ว พวกนักคงจะสู้ต่อไปจนกระทั่งบัดนี้ เพราะพวกนี้ชำนาญในการซุ่มซ่อนมาก หากไม่เป็นศัตรูแสนร้ายก็อาจจะเป็นมิตรที่ดีได้อย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้น ซึ่งข้อนี้แม็กไซไซเรียนรู้มาตั้งแต่สมัยเด็กแล้ว ฉะนั้นการขบปัญหาอย่าง ตรงไปตรงมาของ แม็กไซไซ จึงได้ผลดี อย่างยิ่ง เพราะนอกจากการปล้นสะดมก็จะหยุดยั้งไปแล้ว ยังได้พรรคพวกมาช่วยในการต่อต้านศัตรูอีกด้วย

ต่อมาในเดือนเมษายน หน้าที่ข้าหลวงฝ่ายทหาร
ของแม็กไซไซก็สิ้นสุดลง หน่วยทหารอาสาสมัครกู้ชาติ
เกือบจะได้รับการปลดปล่อยแล้ว หน้าที่ของพันตรีแม็ก-
ไซไซก็คือช่วยเหลือ ให้พลพรรคผ่านศึก ของเขา ทุกคนได้รับ
ใบรับรองฐานะทหารผ่านศึกของเขา เพื่อที่จะได้รับเงิน
เดือนย้อนหลังได้โดยสะดวก แต่เป็นที่น่าเสียใจที่เพราะความ
ยุ่งยากบางประการหลังสงครามแล้ว ทำให้หลายคนซึ่งควร
จะได้รับความช่วยเหลือและ เงินเดือน ย้อนหลัง กลับไม่ได้รับ
ส่วนบางคนไม่ได้ทำ อะไรเลย กลับได้รับเงิน และเกียรติยศอัน
เขาไม่สมควร จะได้แทน ซึ่งต่อมา ทำให้เกิดการวิพากษ์
วิจารณ์กันอย่างหนักในมนิลา แม็กไซไซจึงพยายามทุกวิถี
ทางที่จะให้ความยุติธรรมต่อบรรดาทหารผ่านศึกเหล่านั้น

ต่อมาเมื่อ ได้เป็น ประธานาธิบดี แม็กไซไซ ก็ ไม่ละ
ความพยายาม ที่จะ สะสาง ความยุ่ง ยากเกี่ยว กับการ จ่ายเงิน
ย้อนหลังให้พวกขบวนการกู้ชาติเหล่านี้ การที่เขาดังเดไม่
พยายามกระตุ้นรัฐบาล ก็เพราะเกรงไปว่า อเมริกาและ
คนอเมริกาจะเข้าใจไปว่าคนฟิลิปปินส์ต่อ สู้เพื่อเงินมิใช่เพื่อ

ชาติ ตัวเขาเองได้ปฏิเสธไม่ยอมรับเงินเดือนย้อนหลังอันเป็นสิทธิที่ควรจะได้ โดยที่เห็นว่าไม่สมควรอย่างยิ่งเพราะเขาได้สละแล้วเพื่อชาติ ข้อนี้ต่อมาภายหลังฝ่ายตรงข้ามได้ยกมากล่าวว่าไม่เป็นความจริง แท้จริงแม็กไซไซปฏิเสธไปเช่นนั้นเอง แต่ลับหลังก็แบมือรับเงินจำนวนนั้น ผู้แทนจากฝ่ายตรงข้ามคนหนึ่งถึงกับไปขอดูหลักฐานการ บัญชีจากค่ายเมอร์พีย์ แต่เมื่อเห็นหลักฐานต่าง ๆ ยันว่าเงินจำนวนนั้นยังอยู่ในบัญชีโดยไม่มีผู้ใดรับไป ฝ่ายศัตรูถึงกับงันไป

วันที่ ๓๑ สิงหาคม ๑๙๔๕ อันเป็นวันคล้ายวันเกิดของแม็กไซไซได้มีผู้แทนจากหน่วยขบวนการกู้ชาติพากันมาเยี่ยมแม็กไซไซ โดยมี ร.อ. ยูโดกิโอ เปเรกริโน เป็นหัวหน้า เขาทั้งหมดพึงจะได้รับเงินเดือนย้อนหลังมาเป็นจำนวนมาก ทุกคนยิ้มย่องด้วยความยินดี เปเรกริโนถือของใหญ่หน่าปีกมาด้วยซองหนึ่ง ที่บนซองเขียนไว้ว่า “แฮปปี้เบิร์ธเดย์ ท่านนายพัน”

เปเรกริโนรับหน้าที่เป็นผู้ยื่นซองนั้นให้แก่แม็กไซไซ พร้อมกับกล่าวคำอวยพรสั้น ๆ ว่า “พวกเราในฐานะผู้แทน

ขบวนการ กู้ชาติ ขอมอบของขวัญเล็กน้อยนี้ ให้แก่ท่าน ด้วยความสำนึกในบุญคุณที่ท่านได้ช่วยเหลือพวกเรามา"

"ขอบคุณ มาก ท่านทุกคน ในน้ำใจ อันดี ของ พวกท่าน" แม็กไซไซกล่าวตอบพร้อมกับแก้ซองนั้นออกดู ทันใดธนบัตรชนิดต่าง ๆ ก็โผล่ออกมา แม็กไซไซตะลึงจ้องดูแทบไม่เชื่อสายตาในธนบัตรจำนวนนั้น

"พวกเราทุกคนได้รับเงินเดือนย้อนหลังมา จึงพร้อมใจกันสละเงินคนละเล็กละน้อย ได้มาสามหมื่นกว่าเปโซ เพื่อมอบเป็นของขวัญแก่ท่าน" เปเรกริโนอธิบายอย่างพากพูมใจ

แม็กไซไซ ห่อเงิน ทั้งหมดไว้ อย่างเดิม ยื่นส่งให้แก่เปเรกริโน "เสียใจเหลือเกินที่ผมไม่อาจจะรับไว้ได้ มันเป็นสิทธิอันชอบธรรมของพวกท่าน ไม่ควรจะแบ่งมาให้ผมเลย"

ทันใดนั้นเขาระเบิดขึ้นอย่างเกรี้ยวกราดว่า "จงจัดการคืนเงินทุกเปโซ ให้แก่เจ้า ของ เสีย อย่าให้ขาดตกบกพร่องแม้แต่เซ็นต์เดียว พรุ่งนี้ผมจะตรวจดูว่าเรียบร้อยหรือเปล่า"

เป็นของแน่ที่ว่า แม็กไซไซจะต้องทำตามคำพูดของเขาที่ลั่นออกไปทุก ๆ คำ คณะผู้แทนทหารผ่านศึกทั้งหลายจึงต้องกลับไปด้วยความผิดหวัง พร้อมกับจำนวนเงินนั้นเพื่อนำกลับไปมอบคืนให้แก่ทหารทั้งหลายอันมีจำนวนทั้งสิ้นถึง ๘,๒๐๐ คน

นอกจากจะเป็นที่นับถือในความเป็นคนกล้าแล้ว แม็กไซไซยังเป็นนายทหารที่กว้างขวางที่สุด ในหมู่พวกทหารด้วยกัน ความกว้างขวางของเขานี่แหละทำให้เป็นที่สนใจของนักการเมือง ในจำนวนนักการเมืองเหล่านี้มีแมนูเอล โรฮัส, คนหนึ่ง ซึ่งเฝ้าดูความก้าวหน้าของแม็กไซไซอยู่ด้วยความสนใจ โรฮัสผู้นี้ต่อมาได้เป็นประธานาธิบดีคนแรกของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์

โรฮัสได้พยายามกระตุ้นเตือนให้ทางการทหารปลดปล่อยแม็กไซไซ ออกมาสู่การเป็นพลเรือนอย่างลับ ๆ โดยแม็กไซไซไม่ล่วงรู้ และขณะที่รอการปลดปล่อยอยู่นั้น โรฮัสก็ได้ขอร้องให้แม็กไซไซไปเยี่ยมเขาที่มนิลาให้ได้

โรฮัสเป็นนักการเมืองผู้เชี่ยวชาญ ในฐานะประธานสภาในเวลานั้น โรฮัสมั่นใจว่าหากเขาได้แม็กไซไซไว้

เป็นพวกในฐานะผู้แทนแห่งซัมบาเดแล้ว หากเขาสมัครเข้าเป็นประธานาธิบดีในกาลต่อไป ก็เท่ากับเขาได้เสียงของซัมบาเดไว้ในมือหมดแล้ว โรฮัสไม่มีความเข้าใจเป็นอื่นนอกจากว่า หนุ่มช่างคิดเหล่านี้คงจะคิดเห็นดีในวามนาของตนเป็นอย่างยิ่งหากได้เป็นผู้แทนราษฎรด้วยการหนุนหลังของเขา

"คุณจะเป็น นักการเมือง ที่มีชื่อ เสียง ได้คน หนึ่ง" โรฮัสกระตุ้นเตือนด้วยความมั่นใจ "ถ้าคุณเข้าสมัครในนามของผมแล้วคุณจะต้องได้แน่นอน"

"ขอบพระคุณครับ แต่ผมไม่สนใจในการเมืองเลย" เป็นคำตอบของแม็กไซไซ "ผมตั้งใจว่าเสร็จสงครามแล้วก็จะกลับไปทำงานค้าขายต่อไป"

โรฮัส ถึงกับนิ่งงันไป ด้วยความประหลาดใจ และไม่เชื่อใจว่า . ทำไมชายหนุ่มผู้นี้จึงปฏิเสธโอกาสทองซึ่งประธานาธิบดีในอนาคตของ ฟิลิปปินส์ออกปากเสนอให้ด้วยตนเอง ทั้ง ๆ ที่งานก็ยังไม่มีจะทำเลี้ยงครอบครัว นอกจากโรฮัสแล้ว คนอื่น อีก หลายคน ได้พยายานยุ ให้ แม็กไซไซเข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนแห่งซัมบาเด โรฮัสเองยังไม่

ยอมละความพยายาม แต่คำตอบของแม็กไซไซก็คือ "ไม่" อยู่นั่นเอง

แม็กไซไซบอกใคร ๆ ว่า เขาไม่มีความปรารถนาชีวิตการเมือง ความประสงค์ของเขามีอย่างเดียวคือกลับไปทำงานส่วนตัวในฐานะพลเรือน แต่กับบรรดาเพื่อนสนิทแม็กไซไซเปิดเผยให้ฟังว่า ความทะเยอทะยานของเขามีอยู่อย่างเดียวเท่านั้น นั่นคือขอให้ได้เป็นผู้อำนวยการรถไฟแห่งมนิลาสักครั้งหนึ่งเท่านั้นในชีวิต เป็นที่น่าประหลาดที่ความใฝ่ฝันของเขาได้เป็นความจริงขึ้นมาจนได้

เขายังคงปฏิเสธความหวังดีของโรฮัสและมิตรสหายหลายคนอยู่เรื่อย ๆ จนกระทั่งบรรดาทหารผ่านศึกทั้งหลายได้พร้อมใจกัน ลงนาม ใน คำขอร้อง ให้เขาสมัคร ผู้แทน เป็นบัญชีหางว่าวมีลายเซ็นถึงหมื่นกว่าคน แทบจะกล่าวได้ว่าพวกเขาถึงกับกราบกราน ขอให้แม็กไซไซ สมัคร ด้วยเหตุผลที่ว่าผู้สมัครคนอื่น ๆ ล้วนแต่เป็นผู้ที่เคยร่วมมือ กับ กองทัพญี่ปุ่นมาแล้ว ฐานะของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์จึงอยู่ในอันตราย อันเกิดขึ้นจากภายในนั่นเองหาใช่ข้าศึกศัตรูจากภายนอกไม่ เขาทั้งหลายพากันชี้ให้เห็นว่าแม็กไซไซมี

ความสามารถในการกำจัดผู้ทรยศมาแล้ว และรู้ถึงความชั่ว
ร้ายของพวกนั้น แม็กไซไซแต่ผู้เดียวเท่านั้นที่จะเป็นผู้แทน
อันแท้จริงของพวกเขา หาใช่พวกนักการเมืองนักฉวย
โอกาสที่พากันก้าวเข้ามาสมัครกันเป็นแถว ๆ ไม่ ยิ่งกว่านั้น
ในฐานะผู้แทน แม็กไซไซ จะทำประโยชน์ ให้แก่ ประเทศชาติ
ได้อย่างกว้างขวางยิ่งกว่าที่เคยทำมาแล้ว รัฐบาลใหม่ของ
สารธารณรัฐ ฟิลิปปินส์ ซึ่งเปรียบ เหมือน เด็กอ่อน พึ่งสอน
เดิน ต้องการตัวบุคคลที่เข้มแข็งเช่นแม็กไซไซเป็นอย่างยิ่ง

คำขอร้อง ของบรรดาทหาร ที่ร่วมตาย มาด้วยกัน ใน
สมรภูมินี่แหละ ที่ทำให้ แม็กไซไซ ใจอ่อน ยอม รับข้อเสนอ
ด้วยเป็น ที่ประจักษ์ แล้ว ว่า บรรดา เพื่อนทหาร สนับสนุนเขา
ด้วยใจบริสุทธิ์ ปราศจากอิทธิพลการเมืองใด ๆ หนุนหลัง
แม็กไซไซจึงประกาศว่า เขาจะสมัครอย่างอิสระ มิใช่ภายใต้
อาณัติของนักการเมืองใดทั้งสิ้น เมื่อตัดสินใจไปแล้ว
แม็กไซไซจึงได้ทราบว่า คู่ต่อสู้ ที่น่ากลัว ของเขาคือ ผู้ที่โรซัส
สนับสนุน หลังจากที่พยายามดึงตัวไปร่วมวงด้วยไม่สำเร็จ
นั่นเอง

วิธีการรณรงค์หาเสียง "แม็กไซไซเพื่อสภาของ

เรา” เริ่มต้นขึ้นในซัมบาเดอย่างง่าย ๆ ปราศจากพิธีรีตอง ตามแบบฉบับในการกระทำทุก ๆ อย่างของแม็กไซไซนั่นเอง เขาประกาศความตั้งใจที่จะออกไปพบปะประชาชนทุก ๆ หมู่บ้าน “จับมือกับทุก ๆ คน” และพูดกับทุกคนที่ได้พบปะ เพื่อเน้นให้เข้าใจถึงความจำเป็นที่จะต้องมีผู้แทน ซึ่งไม่ใช่ผู้ที่เคยร่วมมือกับญี่ปุ่นมาแล้ว พาหนะในการหาเสียงของเขาก็คือ รถจี๊ปปุโรทั่งอันเหลือใช้จากสงครามคันหนึ่ง บรรดาผู้สมัครอื่น ๆ รังเกียจรถจี๊ปกันนัก เขาเห็นว่ามันไม่สมเกียรติผู้ที่จะเป็นผู้แทนของจังหวัดใหญ่ ๆ เช่นซัมบาเดนี้ บรรดาผู้ที่สนับสนุน แม็กไซไซ ได้เรี่ยไรเงินมาจำนวนหนึ่ง ประมาณสองหมื่นเปโซ เพื่อจะให้เขาซื้อรถใหม่ใช้ในการหาเสียง คราวนี้แม็กไซไซปฏิเสธอย่างนุ่มนวลไม่ระเบิดปังปังเช่นครั้งที่แล้ว เพราะเขาเห็นใจในความหวังดีของมิตรสหายเหล่านั้น

“ถ้ารักที่จะช่วยผมละก็ ขอให้พวกเราทุกคน กลับไปหมู่บ้านของตนแล้วก็บอกให้ใคร ๆ ออกเสียงให้ผมก็แล้วกันเท่านี้ก็จะเป็นการช่วยเหลือผมอย่างใหญ่หลวงแล้ว”

แม็กไซไซเชื่อว่าหากเขารับเงินที่มาจากการเรี่ยไร

นี้ไว้ อนาคตในทางการเมืองของเขาจะต้องสั้นสุดลงอย่างไม่มีปัญหา เพราะใคร ๆ ก็จะพูดได้ว่า เขาริดเงินจากประชาชนมาเพื่อตัวเอง

ดังนั้น การหาเสียง จึงดำ เนิน ต่อไป อย่าง เรียบร้อย บรรดาทหารผ่านศึกทั้งหลายกลับ ไปยังภูมิลำเนาเดิม ของตน ด้วยจุดประสงค์เดียวกัน คือไปกระตุ้นเตือนชาวบ้านในหมู่ของตนให้โหวตให้แก่แม็กไซไซ ผลที่ได้รับนั้นเป็นที่น่าชื่นชมอย่างที่ไม่มีใครจะสามารถทำได้นอกจากแม็กไซไซ

คืนวันหนึ่งเขาพรวดพราดเข้าไปในเต็นของแมนูเอล บาเรตโต มิตรสนิทผู้หนึ่งปลุกให้ลุกขึ้นโดยไม่ยอมฟังอะไรทั้งสิ้น

"ลุกขึ้น ๆ" เขาตะโกน "ผมไม่สมัครผู้แทนแล้วละ"

บาเรตโตซึ่งตื่นขึ้นอย่างงง ๆ ลุกขึ้นมาถามว่าทำไมเขาจึงเปลี่ยนใจเอาในเวลาจวนแจเช่นนี้

แม็กไซไซตอบอย่างเดือดดาล "ผมยังไม่ทันได้ห้าเสียงอย่างเต็มที่เลย พวกเราก็มาทำเสียเสียแล้ว"

"เสียยังไง ไหนลองบอกมาซิ" บาเรตโตถาม

"นายทหารหลายคนอ้างชื่อผมในฐานะผู้แทนแล้วก็ขอยืมรถจี๊ปของทางการไปใช้เพื่อลากลับไปเยี่ยมบ้าน ผมยังไม่ทันได้ลงนามสมัครเป็นทางการเสียด้วยซ้ำ"

บาเรตโตถอนใจใหญ่ด้วยความอิดอัด "แต่คุณเองนะที่ขอร้อง ให้พวกเขากลับไปภูมิลำเนาเดิม เพื่อหาเสียงให้แก่คุณ"

"แต่ผมไม่ได้หมายให้เขาหยิบยืมรถของใครๆ มาใช้และถึงกับลางานให้เสียราชการอย่างนั้นนี่ นี่เป็นการอ้างชื่อผมไปใช้บังหน้าเท่านั้นเอง"

"เอาเถอะ เอาเถอะ" บาเรตโตชิงคุ้นเคยกับนิสัยตรงไปตรงมา และความซื่อ ของ แม็กไซไซ มาดี แล้วรีบตัดบท "ผมรับรองว่าจะจัดการให้เรียบร้อยทุกอย่าง คุณกลับไปนอนเสียเถอะ"

อย่างไรก็ตาม แม็กไซไซ ยังคงไม่ไคร่ไว้ใจบาเรตโตนัก เขายังคงพูดต่อไปอย่างหัวเสียว่า "ถ้าได้เป็นผู้แทนคราวนี้แล้ว ผมเห็นจะไม่สมัครอีกเป็นครั้งที่สองเป็นแน่ ให้ผมเป็นผู้อำนวยการการรถไฟมนิลาอย่างที่ต้องการเสียดีกว่า"

บาเรตโตคงจะอดยิ้มไม่ได้เมื่อหนุ่มร่างใหญ่ใจซื่อผู้นี้ก้าวออกไปจากเต็นท์ของเขา

ความจริงที่ว่าแม็กไซไซไม่สนใจในทางการเมืองมาแต่ต้นนี่แหละที่ทำให้หลายคนเข้าใจเขาผิด และฝ่ายศัตรูก็ถือเอาเป็นข้อโจมตีการปฏิบัติงานของเขา แต่บุคคลเหล่านี้หารู้ไม่ว่า ชายชาตรีเช่นแม็กไซไซนั้นแม้จะยากที่จะฉุดเขาลงสนามต่อสู้ แต่เมื่อก้าวลงไปแล้วเขาก็จะต่อสู้อย่างสุดชีวิต ชนิดที่จะไม่ยอมถอดนวมจนกว่าคู่ต่อสู้จะล้มพับลงไปนับสิบนั่นทีเดียว ต่อมาเมื่อได้เป็นประธานาธิบดี เขากล่าวว่า "ผมขอบอกว่า มีหลายคนที่กระตุ้นให้ผมก้าวลงไปในน้ำ แต่ผมว่า ก่อนที่ผมจะกระโจนลงน้ำ ผมจะต้องดูเสียก่อนว่ามีปลาฉลามบ้างไหม"

เมื่อได้ตัดสินใจแล้ว แม็กไซไซ ก็เป็นผู้ที่มีความตั้งใจอันมั่นคงเด็ดเดี่ยวยิ่ง เขาเอารายชื่อของบรรดาทหารผ่านศึกที่เซ็นไว้ สนับสนุนให้เขาสมัคร มาตรวจดูอีก ครั้งหนึ่ง หากรายชื่อของมิตรสหายผู้ใดขาดตกบกพร่องไป เขาจะไปหาคนผู้นั้นจนถึงบ้าน ถามถึงข้อข้องใจว่าทำไมจึงไม่สนับสนุนเขา คนหนึ่งซึ่งไม่มีชื่อในบัญชีหางว่าวนั่นคือ

โฮเซ ซาเปอเร็ยดา นายทหารฝ่ายการเงินของแม็กไซไซ แม็กไซไซจึงหาทางพบปะพูดจากับโฮเซจนได้ เขาบอกโฮเซว่า ขอพูดกันอย่างเบ็ดอกสักที่เถิด โฮเซซึ่งเดาไม่ออกว่าแม็กไซไซจะมาไม้ไหนก็รับคำ

"ถามจริง ๆ เถอะ คุณไม่เชื่อใจผมแล้วหรือ" แม็กไซไซถาม

"ผมจะไม่มีวันเสื่อมศรัทธาในตัวคุณเลย" โฮเซตอบด้วยความจริงใจ

"ถ้าอย่างนั้นทำไม คุณถึง ไม่สนับสนุน ผมให้ เป็นผู้แทนเล่า"

"เอ๊ะ ทำไมคุณถามผมอย่างนั้น" โฮเซงุนงงยิ่งขึ้น

"ที่ถาม ก็เพราะคุณเป็น นาย ทหารคนเดียว ที่ไม่ได้เซ็นชื่อสนับสนุนผม ผมถามจริง ๆ เถิดผมขาดคุณลักษณะอันใดที่จะเป็นผู้แทนที่ดี"

ขณะที่ถามนั้น สีหน้าของ แม็กไซไซ เศร้าสลดอย่างน่าสงสาร เหมือนเด็ก ๆ ที่จูงแขนบิดาเข้าไปในมุม มืดสักแห่งหนึ่งแล้วก็ถามอย่างขลาด ๆ อาย ๆ ว่า เดียวนี้บิดาไม่

รักเสียแล้วหรือ โฮเซ ยิมออกมาได้ เขาเอื้อมมือไปตบไหล่เพื่อน สนิท ด้วย ความรัก และ ตื่น ตันใจ ใน ความ ซื่อ ของสหาย

"จริงละ ผมไม่ได้เซ็นชื่อด้วย" เขาบอกยิ้ม ๆ

"ทำไมล่ะ ช่วยบอกเหตุผลให้ผมทราบที่เถิด"

"ทำไมหรือ ก็เพราะวันนั้นผมไม่ได้อยู่ที่แคมป์น่ะสิ ผมกำลังไปหาคู่รักที่มินิลา ไม่เช่นนั้นผมคงจะได้รับเกียรติให้เซ็นชื่อเป็นคนแรก เพราะผมสนับสนุนคุณร้อยเปอร์เซ็นต์เทียว เพราะผมเชื่อว่าคุณจะเป็นผู้แทนที่ดีที่สุดของเรา"

นั่นแหละแม็กไซไซถึงได้ยิ้มออกมาได้

ต่อมาอีกสองปี ซาเปอเรียดา ซึ่งทำหน้าที่ให้แก่หัวหน้ากบฏฮัคคนหนึ่ง ถูกจับ ในข้อหาฐาน เป็น คอมมิวนิสต์ แม็กไซไซขึ้นเครื่องบินตรงมาซันบาเดนัที เพื่อประกันตัว ซาเปอเรียดา หลังจากนั้นไม่นาน ซาเปอเรียดาก็ได้เข้าทำงานในแผนกร่างกฎหมายในสภาผู้แทนราษฎร

ตลอดระยะของการหาเสียง แม็กไซไซ คงยึด มั่น อยู่กับนโยบาย "จับมือกับทุก ๆ คน" อยู่อย่างมั่นคง มันไม่

ใช่เป็นแต่วิธีการเท่านั้นแม็กไซไซทำจริง ๆ เพราะความเกรงว่า หากเขาตะเกียผู้ใดไปเสียจะทำให้ผู้นั้นต้องเสียใจ แม็กไซไซ แตกต่าง ไปจาก นักการ เมืองคนอื่น ๆ ก็ตรง ที่มีความจริงใจอันเป็นคุณลักษณะที่ นำเสียงมาให้เขาอย่างไม่มีใครจะตีเสมอได้

รถจิปทหารคันนั้นจะวิ่งตะบึงไป ตามถนนสายต่าง ๆ ในซัมบาเลแต่จะหยุดแทบจะทุกระยะหนึ่งไมล์ เพื่อที่จะได้ลงไปจับมือกับชาวบ้านหรือคนงานในแถบนั้น ถ้ามีขบวนแห่ศพผ่านมา เขาจะหยุดรถแต่จะเข้าไปจับมือกับทุก ๆ คนที่ร่วมขบวนแห่ ไม่เว้นแม้ แต่คนหามศพ ซึ่งต้อง วาง หีบ ศพลงเพื่อที่จะได้จับมือกับแม็กไซไซ

ในระยะการ รณรงค์ หาเสียงเป็นครั้ง แรกของแม็ก. ไซไซนี่เองที่ควิริโนได้ วิจารณ์การ จับมือ อย่างไม่ รู้จักเหน็ดเหนื่อยของแม็กไซไซว่า “Magsaysay Stroke” ภายหลังเขาเปรียบใช้คำที่รุนแรงกว่านั้นอีก คือคำว่า “โสโครก”

จะโสโครกหรือไม่ก็ตาม ประชาชนที่ได้จับมือแม็กไซไซมาแล้วยังคงจำชายหนุ่มร่างใหญ่หน้าตาเด็ก ๆ พูดจาซื่อตรงไปตรงมา แต่งตัวอย่างคนชาวบ้านไม่พิถีพิถัน

ขับ รถจี๊ปเก่า ๆ คันหนึ่ง และสามารถสนทนา ด้วย ภาษาพื้น เมืองของชาวบ้านได้อย่างไม่ขัดเขิน เป็นที่ประจักษ์แจ้งว่า เขาเป็นคนหนึ่งในกลุ่มประชาชน เป็นตัวของตัวเอง ไม่มี อิทธิพลการเมืองกลุ่มใดหนุนหลัง จะว่าไปกลุ่มนักการเมือง เป็นคู่แข่งของเขาเสียด้วยซ้ำ ด้วยรถจี๊ปบุโรทั่งคันนั้นแหละ ที่เขาพากันห้อตะบึงไปตามถนนสายต่าง ๆ ไม่ว่าถนนสายนั้น จะขรุขระเป็นหลุมเป็นบ่อเพียงใด ด้วยความเชื่อมั่นว่าจะ นำรัฐมาสู่ประชาชน ถ้าแม็กไซไซจะได้เป็นผู้แทนราษฎร เขาก็อยาก จะให้ชาว บ้านทุก คนสำนึกว่า ผู้แทน ที่พวกเขาได้ เลือกเข้าไป นึกถึงพวกเขาอยู่เสมอ และพร้อมที่จะพบปะ พวกเขาทุกเวลาทุก ๆ คนโดยไม่มียกเว้น

ความหมายของรัฐบาล ในความคิด ของ แม็กไซไซ คือ "โดยประชาชน และเพื่อประชาชน"

คุณลักษณะ พิเศษของ แม็กไซไซ ในฐานะ นักการ เมืองก็คือความรอบรู้ใน ชีวิตความเป็นอยู่ และความต้องการ ของประชาชนซึ่งไม่มี อะไรมากนอกจากขอให้พืช ผลได้ราคา ดีพอสมควร มีโรงเรียนให้ลูกเรียน และมีผู้แทนที่ซื่อสัตย์ อยู่ในสภา สิ่งเหล่านี้แม็กไซไซรับรองไว้กับประชาชนว่า

เขาจะพยายามให้บรรลุถึงความต้องการ ของประชาชนให้จงได้

เมื่ออยู่ในสนามรบเขา เป็นนักพูดที่ตรึงพวกทหารไว้ประดุจต้องมนต์ เมื่อออกไปสู่ซัมบาเต คำพูดของเขาก็ได้ผลเช่นเดียวกันต่อหมู่ประชาชนทั่วไป ส่วนในสภาจะเป็นอย่างไรนั้นคงจะได้เห็นกันต่อไป

เขาเป็นคนคบคนง่าย เปิดเผย และสนใจในมนุษยชาติด้วยความจริงใจ เมื่อตัดสินใจสมัครผู้แทนแล้ว เขาก็เป็นผู้ที่หาเสียงอย่างแข็งขันที่สุด เขาเดินทางนับพัน ๆ ไมล์ จับมือกับประชาชนนับหมื่น แต่เงินที่ใช้จ่ายในการหาเสียงของเขาครั้งนี้หมดไป เพียงสองพันเปโซ เท่าที่เขาเก็บหอมรอมริบไว้เท่านั้นเอง นับว่า เป็นการใช้จ่ายในการหาเสียงที่ต่ำที่สุดซึ่งไม่มีใครทำได้ แต่แล้วในวันที่ ๒๓ เมษายน ๑๙๔๖ แม็กไซไซก็ชนะการเลือกตั้ง ได้เป็นผู้แทนซัมบาเต ด้วยคะแนนท่วมท้นอย่างไม่เคย ปรากฏมาก่อนใน ประวัติการเลือกตั้งของซัมบาเต ...!

บทที่ ๕

สิ่งท้ายสู่สภา

ผู้แทนราษฎรคนใหม่ ของซัมบาเดก้าวเข้าสู่สภา ซึ่งต้องอาศัยศึกเรียนเก่าสลักหัก พังของโรงเรียนแห่งหนึ่งในเมืองมนิลาเป็นที่ทำการ ปี ๑๙๔๖ เป็นปีที่เพิ่งจะเริ่มต้นบูรณะ มนิลาซึ่งประสบภัยสงครามมาอย่างยับเยิน ในศึกเก่า ๆ หลังนี้เอง ที่แม็กไซไซ ได้ ทำตัว ให้เป็นที่รู้จักในฐานะ นัก การ เมือง หน้า ใหม่ ที่ มี แบบ อย่าง ไม่เหมือนผู้ใดครั้งแรกบรรดา นักการ เมือง หน้าเก่า ผู้เชี่ยวชาญ สนามดูไม่ออกว่า นักการเมืองร่างใหญ่เหมือนเฮอคิวริสผู้นี้จะมาในรูปใด ดูเขาช่างจงใจที่จะชำระล้างความสกปรกทั้งหลาย

ในวงการเมืองให้หมดสิ้นไปอย่างจริงจัง ในเวลานั้นเป็นเวลาที่ศีลธรรมกำลังตกต่ำ เหมือนกับ ซากศพอันหักพังของตัวเมืองมนิลาอันสวยงาม มีหลายสิ่งหลายประการที่ต้องการการปรับปรุงแก้ไขโดยรีบด่วน สิ่งเหล่านี้ทำให้แม็กไซไซต้องทำงานหนักทั้งกลางวันกลางคืน

เขาพบปะกับทุก ๆ คน ที่มาเยี่ยมเหมือนดังคำพูดที่สัญญาไว้ ไม่มีราษฎรคนใดต่ำต้อยเกินกว่าที่จะเข้ามาพบเขาได้ ทุกคนได้รับความเอาใจใส่ต้อนรับเป็นส่วนตัวเสมอกัน ผู้ใดต้องการความช่วยเหลือผู้นั้นย่อมจะได้รับความช่วยเหลือเสมอ แม็กไซไซจะนำบุคคลผู้นั้นไปยังแหล่งหรือสำนักงานที่จะช่วยเหลือได้ด้วยตัวเอง แม้ว่าจะต้องเดินทางย้อนกลับไปซัมบาเลอีกก็ไม่ว่า ในทำนองเดียวกัน หากมีผู้ใดมาร้องขอการช่วยเหลือเป็นส่วนตัวโดยไม่สมควร เขาผู้นั้นก็จะได้รับแต่ความโกรธเกรี้ยวจากแม็กไซไซอย่างน่ากลัว ทำเอาผู้ที่อยู่ข้างเคียงพลอยตกอกตกใจไปด้วย

นักการเมืองรุ่นเดียวกันเมื่อได้ยินเสียงปานสิหนาทและไหล่อันกว้างของแม็กไซไซก็ออกคร้ามเสียแล้ว ครั้งหนึ่งนักการเมืองผู้หนึ่งเข้าไปเยี่ยมแม็กไซไซ ณ ออฟพีศ

ของเขาบนศีกเรียนเก่าแก่จวนจะพังมิพังแหล่หลังนั้น เขาจะทำอีท่าไหนไม่มีใครทราบ จึงแหย่เอาราชสีห์จากซัมบาเดโมโหโกรธาขึ้นมาได้ แม็กไซไซเทศนานักการเมืองผู้นั้นด้วยเสียงอันดัง และเน้นคำพูดด้วยการทุบกำปั้นลงไปบนกำแพงห้อง ผลก็คือกำแพงห้องนั้นพังลงไปแถบหนึ่งเพราะทานกำลังกำปั้นไม่ไหว ขณะนั้นผู้แทนโฮเซ เจ. รอยและมาร์โค คาโล กำลังรับแขกอยู่ในห้องถัดไป ความตกใจทำเอาคนเหล่านั้นกระโดดหนีออกไปจากห้อง เมื่อเห็นกำปั้นกำยำข้อหนึ่งทะลุกำแพงเข้ามา กว่าจะรวบรวมสติและทราบว่าอะไรเป็นอะไรก็เล่นเอาใจหายใจคว่ำไปตาม ๆ กัน หลายคนผิวปากหวีดออกมาดัง ๆ คนหนึ่งพึมพำออกมาดัง ๆ ด้วยความนับถือ “เอ้อเฮอ! แรงยังกะช้างสาร” อีกคนหนึ่งอุทานว่า “เกิดมาไม่เคยเห็นคนอย่างนี้เลย”

เลขานุการประจำตัวของแม็กไซไซ คือ อัลฟองโซ ดังเต้ ซึ่งเคยเป็นนายร้อยเอกของหน่วยกู้ชาติมาแล้ว ดังเต้จะต้องพร้อมเสมอที่จะทำงานไม่ว่าเวลาใด เรื่องอดหลับอดนอนนั้นเป็นธรรมดาสำหรับคนที่ทำงานกับแม็กไซไซ เพราะเขายังคงทำงานตามใจชอบไม่มีเวลำเวลากับใคร หาก

ไม่รู้ใจแล้วยากที่ใครจะทนทำงานร่วมกับเขาได้ แต่สำหรับคนที่รู้นิสัยแม็กไซไซดีย่อมจะอภัยให้แก่เขา เพราะถ้าถูกน้องทำงานเหนื่อย เพียงไร แม็กไซไซ เองก็เหนื่อยยิ่งกว่าถูกน้องเบื่นสองเท่าด้วยซ้ำ ถ้ามีงานสิ่งใดจะต้องทำแล้วเขาจะไม่ยอมหยุดจนกว่างานนั้นจะสำเร็จเรียบร้อยไป บางทีถูกน้องถึงกับหลับพับไปข้าง ๆ นั่นเอง วันใดที่งานคั่งค้างจนไม่มีเวลาจะหยุดไปรับประทานอาหาร แม็กไซไซก็จะลงมือทำอาหารกินในห้องนั้นเอง เมื่อเป็นนักเรียนเขาก็ทำอาหารกินเอง แม็กไซไซจึงไม่เห็นแปลกที่จะต้องทำอาหารกินเองอีกเมื่อเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ดังเต้ และคนอื่น ๆ รู้ดีในความต้องการของแม็ก-ไซไซว่ารายงาน ทุกราย งาน จะต้อง ถูกต้อง ไม่มี อะไรบิดบังหรือบิดเบือนจากความจริง แม็กไซไซไม่เคยเชื่อรายงานใด ๆ ที่เสนอมาอย่างหูหนวกตาบอด เขาจะสอบสวนแล้วสอบสวนอีกจนกว่าจะแน่ใจในความถูกต้องของมัน นั่นแหละจึงจะยอมรับฟังได้ หากเป็นคำร้องทุกข์ของราษฎรแล้วดังเต้จะมัวชักช้าอยู่ไม่ได้เป็นได้ถูก เอ็ดตะโรกันดังออฟ-พีศละไม่ว่าต่อหน้าใคร ถ้าเป็นคนอื่นคงไม่วายถูกเกลียด

น้ำหน้า แต่แม็กไซไซกลับเอาตัวรอดไปได้อย่างน่าประหลาด ทั้ง ๆ ที่เขาไม่เคยไว้หน้าหรือฉลาวาศอกให้ใครเลย

ดังเด็กล่าวว่า "ผมถูกดุทั้งนั้นไม่ว่าต่อหน้าใครต่อให้เทวดามายืนอยู่ต่อหน้าแม็กไซไซก็ไม่ละเว้น แต่ในขณะเดียวกันเมื่อผมเจ็บป่วยไป แม็กไซไซนี่แหละเป็นคนแรกที่ไปเยี่ยมผมพร้อมกับนำเงินมาช่วยเหลือ ผมมารู้ทีหลังว่าเงินนั้นก็ไปยืมคนอื่นเขามาอีกทีหนึ่ง เพราะแม็กไซไซไม่เคยมีเงินเลย ไม่ใช่ครั้งเดียวเสียด้วยที่ช่วยเหลือผม ทุกครั้งที่เจ็บแม็กไซไซก็จะเป็นเจ้ากเจ้าการส่งผมไปโรงพยาบาล ส่งเงินค่ารักษาตัวมาให้ และคอนบ่ายจะไปนั่งอยู่ข้างเตียงผม พร้อมกับยมอย่างกว้างขวางและผลไม้อีกหอบใหญ่" เขาสรุปง่าย ๆ ว่า "แล้วอย่างนี้จะไม่ให้ใคร ๆ รักแม็กไซไซอย่างไรได้"

เป็นความจริงที่แม็กไซไซไม่มีเงินเลย เมื่อสมัยเป็นผู้แทนสมัยแรก ทั้ง ๆ ที่เขาอาจจะหาทางกอบโกยเข้าพกเข้าห่อได้อย่างง่ายดายด้วยอำนาจทางการเมือง เป็นต้นการกู้เงินจากธนาคารชาติแห่งฟิลิปปินส์ นักการเมืองไม่น้อย

คนที่มีอิทธิพลสามารถกู้เงินจำนวน ล้านจาก ธนาคารชาติโดย ไม่มีอะไรประกันได้อย่างสบาย ๆ ดูเหมือนว่าการช่วยตัวเองด้วยการกอบโกยเงินรัฐเข้า กระเป๋าจะ เป็น ธรรมดา ของนักการเมืองทั่ว ๆ ไป ส.ส. ผู้หนึ่งเมื่อถูกถามว่าเขาใช้อภิสิทธิเอาเงินหลวงมาใช้บ้างหรือเปล่า ตอบอย่างไม่ละอายใจว่า "ถ้าไม่ทำแล้วจะมาเป็น ส.ส. หาอะไรกัน"

แม็กไซไซรู้ดีถึงความเหลวแหลกในวงการคลังของรัฐบาลเป็นอย่างดี วิธีการกู้เงินแบงก์โดยไม่มีอะไรค้ำประกันเป็นสิ่งที่เขาประณาม เขาเห็นว่านักการเมืองก็คือราษฎรคนหนึ่งไม่ควรมีอภิสิทธิใด ๆ นอกเหนือไปจากนั้น

ตัวเขาเองมีบ้านเล็ก ๆ อยู่สองแห่งอันเป็นของครอบครัว พอที่จะเป็นหลักฐานค้ำประกันการกู้ได้ แต่แทนที่จะกู้จาก ธนาคารชาติ เขากลับ ไปขอ กู้จากธนาคาร ของเอกชนแห่งหนึ่ง เพราะเห็นทมีคนรู้จักคนหนึ่งในธนาคาร การกู้เงินของแม็กไซไซจึงเป็นไปอย่างรวดเร็ว และได้เงินมาภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงเท่านั้น

สงคราม ทำ ให้ครอบ ครัว แม็กไซไซ แทบ สิ้น เนื้อประดาตัวเหมือนชาว ฟิลิปปินส์ ธรรมดา ทั่ว ๆ ไปนั่นเอง

ทุกสิ่งทุกอย่างต้องตั้งต้นกันใหม่หมด ยิ่งต้องมาในวิถีทางชีวิตอันเขาไม่คุ้นเคยมาก่อนคือ การเป็น การนักการเมือง ครอบครัวก็ขยายใหญ่ขึ้นเป็นเงาตามตัวด้วยแล้ว แม็กไซไซจึงต้องอยู่กันอย่างแร้นแค้นมาก ความยากจนของเขาจะเห็นได้จากความเป็นอยู่อย่างง่าย ๆ การหุงหาอาหารกินเองแทนการไปรับประทานตามร้านอาหารข้างนอก และวิธีการแต่งกายของเขา แม็กไซไซยังคงใช้กางเกงขายาวสีกากีและเสื้อเชิ้ตขาวเหมือนเมื่อครั้งเป็นนักเรียน โดยไม่เปลี่ยนแปลง เมื่อเป็นนักเรียนเขาไม่ชอบการแต่งกายโก้เก๋ให้แปลกไปจากเพื่อนนักเรียนด้วยกัน เมื่อเป็นผู้แทนเขาถือว่าเขาเป็นผู้แทนราษฎรซึ่งยากจน ทุกคนที่มาหาเขาแต่งกายปอน ๆ แม็กไซไซก็แต่งปอน ๆ พอ ๆ กันกับราษฎรด้วย เพราะเขาก็เป็นราษฎรคนหนึ่งเหมือนกน ความโก้เก๋ไม่สำคัญ เลยขอแต่ให้สะอาด หมดจด เท่านี้ก็พอแล้ว

ตั้งแต่เข้าสู่สภา ถ้าจะหาความเด่นจาก แม็กไซไซในด้านการแต่งกายโก้แล้วเป็นอันไม่มีหวัง ขณะเดียวกันนักพูดผู้ยิ่งใหญ่ จากซัมบาเล ผู้เคยสะกดฝูงชนนับร้อยให้นิ่ง

ฟังคำพูดของเขาเหมือนต้องมนต์ กลับกลายเป็นใบ้เมื่ออยู่ในสภา ดูเหมือนว่าเขาประหยัดถ้อยคำไว้ใช้เมื่ออยู่ในออฟพีศเท่านั้น นักการเมืองเจนสนามหน้าเก่า ๆ หลายคนแต่ละคนล้วนแต่เป็นนักพูดทั้งนั้น เมื่ออยู่ในสภาจะได้ยินบุคคลเหล่านี้อภิปรายด้วยโวหารอันน่าฟัง แต่แม็กไซไซไม่เคยได้ร่วมในการอภิปรายกับเขาด้วย ดูเหมือนเขาจะพูดเป็นแต่คำว่า "เห็นด้วย" กับ "ไม่เห็นด้วย" เท่านั้น

นักการเมืองหลายคนเริ่มสนใจในตัวผู้แทนร่างใหญ่เงียบขรึมคนนี้ ครั้งแรกพวกเขาคาดหวังที่จะได้เห็นลวดลายของนายทหารผ่านศึกผู้กล้าหาญ แต่แล้วก็ผิดหวัง ผู้กล้าหาญจากซัมบาเลกลับกลาย เป็นชายหนุ่มร่างใหญ่แต่งตัวปอน ๆ ท่าทางบ้านนอกและนิ่งเงียบไม่พูดไม่จาเลย ไม่ผิดกับคนใบ้

หลายคนเริ่มเยาะเย้ยถากถางเขา คนหนึ่งบ่นเปรย ๆ ว่ากางเกงของผู้แทนซัมบาเลทำให้เก้าอี้ของรัฐสภาสึกไปตั้งเยอะ แต่อีกคนค้านว่าเป็นไปไม่ได้ เพราะกางเกงของแม็กไซไซน่ะก้นมันสึกจนเป็นรู ๆ ตั้งหลายแห่งแล้วจะทำให้เก้าอี้สึกได้อย่างไรกัน

แม็กไซไซโกรธจัด หากไม่เพราะมิตรสหายหลายคนยึดไว้แล้วว่าน่ากลัวนัก การเมืองปาก กล้าสองคนนั้นคงจะต้องเจ็บตัวไปบ้าง ตั้งแต่นั้นมาผู้ชอบเยาะเย้ยถากถางเขาก็ชักขยาดรูปร่างอันล่ำสันของเขาไม่กล้าตอแยอีกต่อไป

แม็กไซไซไม่พยายามแก้ข้อกล่าวหาในเรื่องเครื่องแต่งกายของเขากับศัตรูเลย แต่กับเพื่อนสนิทแม็กไซไซพูดสั้น ๆ ว่า "ผมมันจนก็ต้องแต่งอย่างนี้"

พวกที่ค่อนแคะและด้อเลียนเขากล่าวหาว่า "แม็ก-ไซไซไม่ทำอะไร ได้แต่เกาะเก้าอี้แจ"

ข้อนี้แม็กไซไซอธิบายว่า เขารู้ตัวดีว่าภาษาอังกฤษของเขายังใช้การไม่ได้ พอที่จะไปอภิปรายในสภาได้ เมื่ออยู่นอกสภาเขาพูดเก่งก็เพราะใช้ภาษาตะกาล็อกซึ่งเป็นภาษาของเขา แต่ที่จะให้พูดคล่อง ๆ เป็นภาษาอังกฤษนั้นเขายังไม่ชำนาญพอ อย่างไรก็ตามใช่ว่าแม็กไซไซจะไม่รู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจในคำค่อนแคะของคนเหล่านั้นเสียเลยครั้งหนึ่งแม็กไซไซพาชาวนาคนหนึ่งซึ่งมาขอความช่วยเหลือจากเขาไปยังสถานที่ราชการแห่งหนึ่ง ด้วยความตั้งใจที่จะช่วยเหลือชาวนาผู้นั้นด้วยตนเอง ทั้งสองคนชาวนาและผู้

แทนแต่งกายไม่ผิดแผกแตกต่างกันเท่าใดนัก ถ้าไม่บอก ก็ไม่มีใครรู้ว่าเขาเป็นสมาชิกสภาผู้แทน แต่ก็บังเอิญไม่มีเจ้าหน้าที่ผู้ใดสนใจมาถามเสียด้วย แม็กไซไซกับชาวนาผู้นั้นนั่งคอยอยู่หน้าห้องข้าราชการผู้นั้น ตั้งแต่เช้าจนกระทั่งเที่ยง แต่ในขณะเดียวกันคนที่มาภายหลังแต่แต่งกายโอ่อ่าได้รับการเชื้อเชิญให้เข้าไปในออฟฟิศอยู่เรื่อย ๆ โดยไม่ต้องนั่งคอย

ในที่สุด แม็กไซไซ ทนไม่ไหว กระโดดลุกขึ้นพร้อมกับลากแขนชาวนาผู้นั้นเข้าไปในห้อง ตรงเข้าไปยืนที่โต๊ะทำงานของเจ้าหน้าที่ผู้นั้น เจ้าหน้าที่เงยหน้าขึ้นอย่างไม่พอใจ

"เสียใจ นี่เป็นเวลารับประทานอาหารกลางวัน" เขาบอกห้วน ๆ "พรุ่งนี้ค่อยมาใหม่ดีกว่า"

แม็กไซไซเถียงว่า "ชายผู้นี้อุตส่าห์เดินทางมาจากซัมบาเด เสียเงินค่ารถไปตั้งเยอะแล้วเพื่อมาพบคุณในมนิลา คุณควรจะให้เขาพบก่อนสิ"

เจ้าหน้าที่ผู้มีเกียรติโบกมือไล่คน ทั้งคู่ออกไปอย่างไม่สนใจใยดี นั่นแหละแม็กไซไซจึงนึกถึงความสำคัญของตัวเองขึ้นมาได้

"ผมเป็นสมาชิกรัฐสภาจากซัมบาเด" เขาบอกสั้น ๆ

เจ้าหน้าที่นั่งดงอย่างงง ๆ ชำเลืองดูกางเกงสีกากีเก่า ๆ ไม่ผิดไปจากของชาวนาอย่างไม่แน่ใจ ในที่สุดจึงอึกอักออกมาได้อย่าง ๆ ว่า

"ทำไมคุณไม่บอกผมเสียตั้งแต่แรกเล่าว่า คุณเป็นสมาชิกรัฐสภา"

แต่แล้วเขาก็ต้องก้มหัวหลบกำปั้นกำยำซึ่งเคยตีเหล็กมาแล้ว กำปั้นนั้นทุบลงไปบนโต๊ะอันเป็นมันปลาบของเขาดังสนั่น แม็กไซไซแผดสีหนาทดังลั่นด้วยความโกรธ

"เพราะผมอยากจะดูวิธีปฏิบัติงานของพวกคุณน่ะสิ" เขาตะโกน "เจ้าหน้าที่ผู้มีเกียรติมีมารยาทอย่างนี้เองรัฐบาลของเราจึงไปไม่รอด คุณหันหลังให้แก่ประชาชนคนเดินถนน วัดราคาคนด้วยเสื้อผ้าเท่านั้นเองแหละหรือ?"

บรรดาสมาชิกในรัฐสภามีนักพูดผู้มีชื่อเสียงคนหนึ่งชื่อ โฮเซ โทปาซิโอ นูเอโน ขณะที่เขายืนขึ้นพูดผู้ฟังทั้งหลายจะต้องนั่งอ้าปากค้างฟังด้วยความสนใจ เขามีสุ้ม

เสียงประหนึ่งนักละครแสะออกท่าทางประกอบอย่างน่าดู คำพูดก็สละสลวยเต็มไปด้วยถ้อยคำสำนวนคมคาย หลักวิชาที่ยกมาอ้างก็ถูกซึ้งหลักแหลม เสียงอันนุ่มนวลของเขาดังกังวานไปทั่วรัฐสภานาที่แล้วนาทีเล่าไม่รู้จักสิ้นสุดสักที

แม็กไซไซนั่งฟังอย่างไม่ใคร่สงบนักด้วยความอึดอัด ในที่สุดเขาชะโงกหน้าไปพูดกับผู้แทน ซึ่งชอบถากถางเขาเสมอเบา ๆ ว่า

"นี่ คุณอยากจะเห็นผมทำให้นูเอโนหยุดพูดไม่"

หลายคนที่ได้ยินหัวเราะอย่างดูหมิ่น เขามองไม่เห็นว่า "แม็กไซไซผู้ไม่เคยพูด" จะไปโต้กับนูเอโนถึงทองได้อย่างไรกัน

แต่แม็กไซไซลุกขึ้นจากที่นั่งอันอยู่แถวหลังสุด ผ่านคนอื่น ๆ ตรงไปยังแถวหน้า ขณะนั้นนูเอโนกำลังแสดงเต็มที่ เสียงอันนุ่มนวลของเขาเต็มไปด้วยความรู้สึก แขนสองข้างโบกไปมาประกอบคำพูดอย่างน่าดู แม็กไซไซตรงเข้าไปนั่งตรงหน้านูเอโน พลางจ้องตรงเข้าไปในดวงตาของนูเอโนโดยไม่พูดอะไรแม้แต่คำเดียว

นูเอโนหยุดพูดทั้ง ๆ ที่ยังอ้าปากค้างอยู่ มือที่กำถังโบกก็ค้างอยู่ในอากาศ ทั่วทั้งรัฐสภาเงียบสงัดไปชั่วอึดใจหนึ่งอย่างน่าตกใจ ทุก ๆ คนกลั้นใจดูว่าจะมีอะไรเกิดขึ้นระหว่างชายทั้งสองนั้น ในที่สุดแม็กไซไซลุกขึ้นก่อน หันหลังกลับและเดินออกไปจากที่ประชุม นูเอโนจึงทรุดตัวลงนั่งอย่างหมดแรง

หลายคนนำเอาเหตุการณ์วันนั้นมาถกเถียงกันและต่างก็เชื่อมั่นว่า แม็กไซไซสะกดจิตคนได้ ตัวแม็กไซไซเองได้แต่หัวเราะหึ ๆ

"ผมไม่ได้ทำอะไรหรอก เพียงแต่ใช้จิตวิทยาหน่อยเดียวเท่านั้น" เขาบอก

อย่างไรก็ตาม วิธีการทำให้นเอโนเงียบได้ทำให้สมาชิกรัฐสภายอมรับเอาว่า ผู้แทนจากซัมบาเลเป็นผู้แทนอย่างแท้จริงคนหนึ่ง

แม้ว่าจะไม่ได้ทำอะไรสัมฤทธิ์ผลมากในสภา แต่ในถิ่นของเขาเอง แม็กไซไซสามารถรักษาคำพูดที่สัญญาไว้กับประชาชนได้ เขายังไม่ลืมว่าโรงเรียนเป็นสิ่งที่ชาวซัมบาเลร่ำร้องปรารถนานักหนา เพราะไม่เคยมีโรงเรียน

พอสำหรับเด็ก ๆ แม็กไซไซจึงพยายามทุกวิถีทางที่จะสร้างโรงเรียนขึ้นในซัมบาเดให้ได้ เขาวิ่งไปติดต่อตามหน่วยราชการต่าง ๆ อย่างไม่ยอมท้อถอย แต่ทุกครั้งก็ได้รับแต่คำปฏิเสธ สงครามเพิ่งจะสิ้นสุดไปเพียงเมื่อเก้าเดือนก่อนเหลือไว้แต่ทรากสงคราม ทั่วประเทศต้องการบูรณะฟื้นฟู แต่ไม่มีวัตถุก่อสร้างเพียงพอ ยิ่งกว่านั้นยังสถานที่ราชการอื่นที่สำคัญกว่าโรงเรียนอีกมากนัก

แม็กไซไซยังไม่ยอมแพ้ เขาพยายามต่อไปอีกอย่างไม่ท้อถอย บุรุษที่ใคร ๆ ประมาทหน้าว่า หน้าเซ่อและไม่ได้รับการศึกษาผู้นี้แหละที่สนใจในการศึกษาของชาติยิ่งกว่าพวกที่ถือตัวว่ามีภูมิรู้และโก้หรูเหล่านั้น

ในที่สุดแม็กไซไซก็เบิดหน้ากากของคณะกรรมการควบคุมของเหลือใช้หลังสงคราม ซึ่งเขาเข้าไปกราบกรานขอบั้นควอนเซ้ทฮัทไป สร้างเป็น โรงเรียน ชั่วคราวให้แก่เด็กในซัมบาเดก่อน เขาได้พบว่า อันที่จริงความขาดแคลนวัตถุก่อสร้างนั้นไม่เท่าไหร่ แต่เป็นเพราะความละโมภของเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่ควบคุมผู้ไม่เคยนึกถึงชาติ บ้าน เมืองไม่มี

ศีลธรรมใดมาขัดขวางไม่ให้เขาร่ำรวยจากการค้าในตลอด
มีดหรือการรับ "ค่าน้ำร้อนน้ำชา" จากเอกชนผู้เข้ามาติด
ต่อซื้อขายกับหน่วยราชการได้ต่างหาก

แม็กไซไซเรียนรู้ว่า ถ้าเขาต้องการควอนเซ็ทฮัท
สำหรับไปสร้างโรงเรียนจริง ๆ แล้ว เขาก็อาจจะซื้อได้
แต่ต้องซื้อขายกันแบบ "ไต้โต๊ะ" คือมีการเลี้ยงน้ำร้อนน้ำ
ชาตามระเบียบ ผลก็คือการเบียดโปงความทุจริตในวงการ
คณะกรรมการควบคุมของเหมือ ใช้สงครามกันอย่างอื้อฉาว
ที่สุด การเบียดโปงครั้งนี้ทำให้ความเสื่อมเสียลุกลามเข้า
ไปถึงวงการสังคมและองค์การรัฐบาลต่าง ๆ เพราะเวลา
นั้นเจ้าหน้าที่ชั้นสูง ๆ ใช้ตำแหน่งหน้าที่ของตนกอบโกยความ
มั่งมีสุดนเองจากบรรดาวัตถุที่ควรจะนำมาใช้ในการบูรณะ
ประเทศกันทั้งสิ้น ไม่เป็นที่น่าสงสัยว่าทำไมลัทธิคอมมิว-
นิสต์จึงระบาดไปทั่วเกาะลูซอน ทั้งนี้เพราะประชาชน
หมดความไว้วางใจในรัฐบาลเสียแล้ว แม็กไซไซไม่รีรอ
เลยที่จะประกาศอย่างโผงผางว่า ในเมื่อรัฐบาลเป็นฝ่าย
ปล้นประชาชนเสียเองเช่นนี้แล้ว ความสงบสุขจะมีได้
อย่างไรกัน มันจะต้องเกิดเหตุร้ายขึ้นอย่างแน่นอนในเร็ว

วันนั้นข้อที่น่าตะอายที่สุดก็คือการปล้นประชาชนเป็นไปอย่างเปิดเผย โดยไม่มีผู้ใดกล้าจัดการอย่างใด มันเป็นการคบคาประชาชนด้วย การ อ้างเอา ความ รักชาติขึ้นมาบังหน้า ข้อนี้ยิ่งเป็น การ ส่งเสริม ให้ ประชาชน เอน เอียง เข้าหาลัทธิคอมมิวนิสต์มากยิ่งขึ้น

ในเมื่อผู้รักษากฎหมายทำผิดกฎหมาย แม็กไซไซจึงจัดการเอากฎหมายไว้ในมือเสียเอง เขายื่นใบลาพักต่อสภาเป็นเวลา ๑๕ วัน รวบรวมพลพรรคซึ่งเคยร่วมมือกันมาตั้งแต่ครั้งสงคราม เลือกล้วนแต่คนที่เชื่อมือมา ๑๕ คน เมื่อได้โอกาสดีในคืนวันหนึ่ง เขาทั้งหมด ได้ใช้เรือใบแล่นไปจอดในที่แห่งหนึ่งในตำแหน่งที่ใกล้กับโกดังเก็บควอนเซ็ทฮัทที่สุดด้วยความชำนิชำนาญอันเคยผึกปรือ มาทั้งหมดย่องกริบตรงไปยังโกดังเก็บคนยามเสียไม่ให้มีเสียงแล้วก็ช่วยกันถอดควอนเซ็ทฮัทเกือบร้อยหลังออกเป็นชั้น ๆ ขนลงไปบรรทุกเรือแล้วก็ออกแล่นไปตรงไปยังแซมเบลส์ เมื่อถึงแล้วก็ช่วยกันขนขึ้นไปยังที่ แม็กไซไซ ได้สัญญากับราษฎรไว้ว่าจะสร้างโรงเรียนให้ เหตุการณ์นี้ดำเนินไปอย่างเรียบร้อยภายใต้การอำนวยการของแม็กไซไซ

แม้กระทั่งทุกวันนี้ ผู้ไปเยือนมซัมบาเล จะได้เห็น โรงเรียนอันสร้างขึ้น จาก ควอนเซ็ทฮ์ท กระจาย อยู่เป็น หย่อม ๆ ควอนเซ็ทฮ์ทนี่แหละ ที่ทำให้ แม็กไซไซได้ไอเดีย ในการสร้างโรงเรียนสำเร็จรูปขึ้นในสมัยเป็นประธานาธิบดี

กรณี ควอนเซ็ทฮ์ท ปะทะขึ้น อย่าง รุนแรง เมื่อ เจ้าหน้าที่ ผู้หวังรวย ได้ทราบ ถึงการ กระทำ อย่าง อาจหาญ ของแม็กไซไซและพรรคพวก ขณะนั้นโรฮ์สซึ่งดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีถึงกับตลึงเมื่อได้รับรายงานจากเจ้าหน้าที่ เขาเรียกตัว แม็กไซไซ ไปพบทันที แล้วส่ง รายงาน ซึ่ง เจ้าหน้าที่กล่าวพ้องมาอย่างรุนแรงให้เขาดู

"นั่นไม่ใช่วิธีปฏิบัติงานของพวกเรา" โรฮ์สกล่าวอย่างเดือดดาล "คุณจะต้องชำระค่ากระท่อมควอนเซ็ทฮ์ทเหล่านั้น คุณมีเงินเท่าไหร่?"

"ท่านประธานาธิบดี" แม็กไซไซตอบ "ผมเสียใจที่ไม่สามารถชำระเงินให้ได้แม้แต่เซ็นต์เดียว"

"ทำไมถึงไม่ได้" ประธานาธิบดีถาม

"เพราะเหตุว่า วัตถุเหล่านี้ใช้สงครามเหล่านี้ถูก

ขายไปด้วยราคาอันสูงลิ่วอย่างไม่เป็นธรรม ทั้งนี้เพื่อสร้างความร่ำรวยให้แก่บุคคลที่ไม่มีสิทธิ์ บรรดาพ่อค้าและนักการเมืองพากันร่ำรวยขึ้นอย่างผิดหูผิดตา แต่ประชาชนกำลังเดือดร้อน พวกเราชนควอนเซ็ทฮัทไปไม่กี่หลัง และบัดนี้ได้กลายเป็นโรงเรียนสำหรับเด็ก ๆ ไปแล้ว ทั้งเป็นของประชาชนชาวซัมบาเลด้วย มันเป็นการหยุดยั้งการค้ากำไรเกินควรของพวกเหล่านั้น เราจึงไม่ยอมเสียเงินแม้แต่เซ็นต์เดียว แต่ที่ถูกควรจะหักเงินค่าควอนเซ็ทฮัทนี้จากผลกำไรที่พวกเจ้าหน้าที่ได้มาจากการ ขายวัตถุเหลือใช้สงครามของราชการทหารแล้วนำเงินเข้ากระเป๋าตัวเองเสีย แทนที่จะเป็นของประชาชน”

กรณีควอนเซ็ทฮัททำให้แม็กไซไซเริ่มมีศัตรูขึ้นในหมู่ผู้มีอิทธิพลและร่ำรวยในมนิลา หลายคนเริ่มโจมตีเขาด้วยความมุ่งหมายที่จะ ทำลายล้างชื่อเสียง อันเริ่มจะกระเดื่องดังขึ้นของแม็กไซไซ แต่พวกนี้ประสพผลน้อยเหลือเกิน เพราะ การจะกล่าวถึง กรณี ควอนเซ็ทฮัท โดยไม่ เป็น การยกย่องแม็กไซไซนั้นไม่มีทางเลย เป็นการแสดงให้เห็นความ

ตั้งใจอันเด็ดเดี่ยว ในอันที่จะรักษาคำพูดของเขา ที่ได้ให้ไว้แก่ประชาชนไม่ว่าจะมีอุปสรรคยากเข็ญเพียงใด

อย่างไรก็ตาม ประธานาธิบดีโรฮัสต้องยอมเห็นด้วยกับคำพูดของแม็กไซไซ และอีก ๒ ปีต่อมา โรฮัสได้แต่งตั้งให้ แม็กไซไซ เป็นประธาน คณะกรรมการ องค์การ ทหารผ่านศึกในการไปประชุมที่วอชิงตัน ทั้งนี้เพื่อกรุยทางไว้สำหรับกฎหมาย ของ รอเจอร์ ซึ่งจะยังประโยชน์ ให้แก่ทหารผ่านศึกฟิลิปปินส์ไม่ใช่น้อย

แม็กไซไซประสพความสำเร็จอย่างน่าชื่นชมในการไปวอชิงตันครั้งนั้น เขาได้พบเพื่อนเก่าหลายคนและได้รู้จักคนสำคัญ ๆ กว้างขวางออกไปอีก บุคลิกลักษณะอันน่าคบของเขาทำให้เขาได้รับแต่ความชื่นชม ขณะอยู่ใน เมืองหลวงของอเมริกา ขณะเดียวกันภาษาอังกฤษของเขาก็ดีขึ้นอย่างรวดเร็วด้วย

นักวิจารณ์ปากกล้าคนหนึ่งกล่าวว่า "แม็กไซไซน่าจะพูดภาษาอังกฤษไม่ถูกไวยากรณ์สักประโยคเดียว" แม็ก-ไซไซก็เคยย้อนว่า "เคราะห์ดีเหลือเกินที่ประธานาธิบดีทรูแมนพูดภาษาตะกาล็อคได้ ไม่งั้นผมก็คงกลับมาจาก

วอชิงตันด้วยมือเปล่า แทนที่จะ ได้มาให้ทหารผ่านศึก ของเรา ต้องสิบแปดต้านอย่างน้อย ๒๕,,

ระหว่างที่อยู่วอชิงตันนี่เอง แม็กไซไซจึงได้มีโอกาสหัดเต้นรำที่โรงเรียนของอาเธอร์ มอร์เร่ย์ แม้จะอาย ๔๑ ปีแล้ว แต่ความที่มีหัวทางดนตรีอยู่แล้วจึงไม่เป็นการยากนักที่เขาจะเต้นรำเป็นในเวลาอันรวดเร็ว เขาได้ออกโรงเต้นรำ เป็นครั้งแรก ในงานปาร์ตี จัดขึ้นโดย ชาวฟิลิปปีโนส์ในวอชิงตัน

เมื่อกลับมายังมนิลาอีกครั้งหนึ่ง แม็กไซไซต้องเผชิญกับปัญหาว่าจะเป็นนักการเมืองหรือว่าเป็นผู้อำนวยการการรถไฟแห่งมนิลาอย่างที่เคยใฝ่ฝันไว้ดี ผลที่สุดเขาก็ต้องยอมรับ กับตัวเองว่า เขาชักจะชอบ การเป็น นักการเมือง เสียแล้ว สองปีในสภาสอนให้เขามั่นใจตัวเองยิ่งขึ้น เขาจึงประกาศออกมาว่า ในปี ๑๙๕๙ เขาจะเข้าสมัครรับเลือกตั้งอีกครั้งหนึ่ง

พฤติการณ์ต่าง ๆ ที่แม็กไซไซได้ ทำลงไป ในสมัยสภาได้ก่อให้เกิดศัตรูขึ้นไม่ใช่น้อย หลายคนที่เคยสนับสนุนเขาเกิดความขัดเคือง แม้แต่พลพรรคกู้ชาติของเขาก็

ไม่พอใจในการกระทำบางอย่างของเขา เพราะเขาถือว่า แม็กไซไซ ควรจะสนับสนุน เฉพาะพวกที่ เคยร่วม สมรภูมิ มาด้วยกันเท่านั้น แต่ในการเลือกตั้งปี ๑๙๔๗ นั้น แม็กไซไซ กลับไปสนับสนุนกิดเยอโม เรเยส ซึ่งไม่เคยเป็นทหารผ่านศึกมาก่อน พลพรรคกู้ชาติทั้งหลายจึงไม่พอใจเป็นอย่างยิ่ง และก็บอกแม็กไซไซตรง ๆ ถึงความไม่พอใจของพวกเขา

แม็กไซไซกลับอธิบายว่า "การเลือกตั้งเพียงครั้งเดียวไม่สำคัญ แต่อนาคตของชาตินั้นสิสำคัญกว่า การที่ผล สนับสนุน เรเยส ก็เพราะ เห็นว่า เราควรจะ เลิกแบ่ง พรรค แบ่งพวกเสียที พวกพลเรือนซึ่งไม่ได้มีส่วนในการกู้รบญี่ปุ่นก็ควรจะมีส่วนร่วมในการบริหารประเทศด้วย ก็ธนจะทำให้เรารวบรวมกันเข้าเป็นปึกแผ่นได้"

นักการเมืองหลายคนทำนายไว้ว่า แม็กไซไซสนับสนุนเรเยสก็เท่ากับฆ่าตัวเอง แต่แล้วผลของการทายพวกนี้กลับตาละปัตรหมด นอกจากเรเยสจะผ่านการเลือกตั้งมาได้แล้ว ยังชนะใจพวกขบวนการกู้ชาติและทหารผ่านศึกด้วย หลายคนต้องยอมรับว่าความคิดเห็นของแม็กไซไซว่าถูกต้อง สายตาในด้านการเมืองของเขาไม่ผิดพลาดเลย

ความสามารถในด้านการคาดส์ถานะการณ์ การเมืองได้อย่างไม่ผิดพลาด ทำให้นักการเมืองหลายคนบอกว่า เหมือนพรายกระซิบดูช่างไม่น่าเชื่อเลย

ผลของการเลือกตั้งในปี ๑๙๕๙ พิศูจน์ให้เห็นว่าแม็กไซไซอีกตามเคย ซัมบาเลสามารถรวมกันได้ในทางการเมืองด้วยความสามารถของแม็กไซไซ และเขาได้รับเลือกอีกเป็นเอกฉันท์

การเลือกตั้งทั่วไปในปี ๑๙๕๙ เป็นปีที่ "สกปรกโสโครก" ที่สุด กล่าวกันว่าคณะรัฐบาลคิริโนยอมให้แม้กระทั่ง "นกกับหนู" มีสิทธิใช้เสียงเลือกตั้งได้ ทั้งนี้เพื่อจะนำตัวเข้ามาเป็นรัฐบาลให้ได้ เหล่าอันธพาลมีอาวุธพร้อมสรรพเข้าพิทักษ์หน่วยลงคะแนนอย่างแน่นหนา ในหีบบัตรเต็มไปด้วยพลร่มไฟไฟเป็นปึก ๆ ประชาชนหดหัวกันอยู่ในบ้าน ไม่กล้าไปใช้สิทธิใช้เสียง ด้วยความหวาดเกรง อันธพาลซึ่งใช้ปืนยิงขู่อยู่ตลอดเวลา หลายร้อยคนที่ไม่ยอมกลัวอันตรายพยายามไปใช้สิทธิใช้เสียงของตน กลับถูกยิงและถูกฆ่าอย่างทารุณ

บางตำบลเมื่อนับคะแนนเสียงแล้วปรากฏว่าคะแนน

เสียงมีมากกว่าจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งถึงสองเท่าตัว มือปืนเหล่านั้นได้รับการว่าจ้างอย่างเปิดเผย โดยบรรดาอัศวินของคณะริเบอรัดซึ่งเป็นคณะพรรคของเอดบิโด คิริโน ผู้ซึ่งได้รับการเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดี หลังจากมรณะกรรมของโรฮัสในปี ๑๙๔๘ อย่างไรก็ตามเพื่อความเป็นต่อคิริโนแม้ว่าเขาจะเป็นผู้นำชาติฟิลิปปินส์ในสมัยที่มีการคอร์รัปชั่นกันอย่างหายุคใดเปรียบเทียบอีกไม่ได้ แต่ทั้งหมดนั้นเป็นเพราะบรรดานักแสวงหาเงินที่เข้ามาทำให้ทำเนียบมาดาคายังโสมมหาใช่คิริโนไม่ ตัวคิริโนเองไม่ใช่คนชั่วร้ายเลวทรามนัก แต่สมุนที่อยู่ล้อมรอบกายเขาอยู่นั่นสิที่ร้ายนัก

"การเลือกตั้งที่ไม่เรียบร้อย" ในปี ๑๙๔๙ เป็นสัญญลักษณ์ของคอร์รัปชั่นในระยะเวลาหลังสงคราม และเป็นผลให้สถิติของคอมมูนิสต์สูงขึ้นอย่างรวดเร็ว

ในการหาเสียงเพื่อรณรงค์ครั้งนี้แม็กไซไซต้องพบคู่ต่อสู้ที่น่ากลัวมาก มาถึงตอนนี้ความเสื่อมใสในตัววีระบุรุษสงครามเริ่มเสื่อมคลายลงแล้ว ประชาชนได้รับความผิดหวังเมื่อพบว่าอิสระเสรีภาพที่เขาต่อสู้เพื่อให้ได้มา เป็นเสรีภาพที่เต็มไปด้วยความอยุติธรรม โรคคอร์รัปชั่นและ

คอมมูนิสต์เป็นศัตรู ที่ทำให้บรรดาผู้สมัครด้วย ใจบริสุทธิ์และเชื่อมั่นว่าเป็นประชาธิปไตยที่แท้นั้น ย่อมหมายถึงเสรีภาพและโอกาสของทุกคน เท่าเทียมกัน และรัฐบาลประชาธิปไตยจะตั้งมั่นอยู่ได้ ก็ด้วยแรงศรัทธา ของประชาชน หาใช่ด้วย ลูกปืนไม่

ประชาชนเสื่อมคลาย ความนับถือ รัฐบาล เสียแล้ว เขา ยากจน เหน็ดเหนื่อย เมื่อ สงคราม และ วิกฤติการณ์ หลังสงครามเป็นที่สุด ถ้ารัฐบาลอยากเป็นรัฐบาลเพื่อเงินแล้ว ราษฎรก็ต้องการเงินเหมือนกัน ไหน ๆ ก็เห็นมาตั้งแต่ต้นแล้วว่า เงินเท่านั้นที่จะช่วยให้การหาเสียงบรรลุผลสำเร็จเพียงใด

สำหรับแม็กไซไซเองก็ได้เห็นแล้วว่า การรณรงค์หาเสียงครั้งนี้เมื่อเปรียบกับปี ๑๙๕๖ แล้ว ยากผิดกันมากมายนัก สมัยก่อนเขาเป็นวีระบุรุษผู้กู้ชาติใคร ๆ ก็นิยมเขาแต่เดี๋ยวนี้ราษฎรอาจจะทำอะไรให้ใครก็ได้ทั้งนั้น ขอให้ได้เงินมากแล้วกัน

ฝ่ายศัตรูของเขา เริ่มให้ร้ายป้ายสี แม็กไซไซ อย่างหนัก เพราะบัดนี้ความเป็นจริงที่ประจักษ์แล้วว่าแม็กไซไซ

เป็นการก่อความเดือดร้อนให้แก่พวกเขา กรณีควอนเซ็ทฮัท เป็นเครื่องพิศูจน์เพียงพอแล้ว เขาเป็นชายที่ไม่ยอมให้สินบนใครและไม่ยอมรับสินบนจากใครด้วย ดังนั้นฝ่ายศัตรูจึงพยายามทุ่มเทเงินเข้าหักล้างแม็กไซไซอย่างเต็มที่

การให้ร้ายป้ายสีของศัตรูเริ่มขึ้นตั้งแต่เริ่มแรกออกหาเสียง ด้วยบรรดาผู้ชำนาญในการนี้เป็นพิเศษ พวกนี้รู้ว่าวิธีการ จะกล่าวหา แม็กไซไซว่า ฉ้อราษฎร์ บังหลวง คงจะไม่ได้ผล เขาจึงใช้วิธีใหม่ นั่นคือการเยาะเย้ยและถากถางอย่างเจ็บแสบ

บรรดา นัก การเมือง ผู้ โก้หรู เป็น ผู้ดี ชั้นสูง กล่าวประณามว่า แม็กไซไซเป็น "ไอ้ง่ง" เรียนหนังสือมาครึ่ง ๆ กลาง ๆ พูดก็ไม่เพราะ แต่งตัวเป็นไร้มารยาท ถ้าประชาชนเลือกคนอย่างนี้เข้าไปในสภา ก็รังแต่จะทำ ให้ชาติอับอายขายหน้า ทำไมถึงจะต้องไปเลือกเอาคนที่แม้แต่พูดภาษาอังกฤษก็ไม่ถูกไวยากรณ์ไปไว้ในสภาให้เสียเกียรติ

ความสำเร็จในทางการทูตของ แม็กไซไซซึ่งปฏิบัติไปในคราวไปวอชิงตันถูกมองข้ามไปเสียสิ้น แม็กไซไซเป็นแต่เพียง "ไอ้ง่ง" และก็เป็นสมญาที่ติดตัวเขาไปอีก

นานหลายปี แม้ว่าเหตุการณ์ต่าง ๆ จะพิศูจน์ให้เห็นว่ามันเป็นสมญาที่ตรงกันข้ามกับความจริงอย่างยิ่งก็ตาม

แม็กไซไซคงนิ่ง สงบฟังคำถากถางเหล่านั้นอย่างใจเย็น ใครจะว่าอย่างไรก็ช่าง เขามีภาระกิจมากเกินกว่าที่จะมาเสียเวลากับเรื่องเหลวไหลอย่างนั้น ถ้าใครอยากรู้ความจริงว่า เขาเป็นไอ้ง่อง ไม่รู้ประสีประสาจริงหรือไม่ ก็เชิญไปค้นดูประวัติที่โรงเรียนเอาเอง

คู่แข่งที่น่ากลัว ของแม็กไซไซ ก็คือ เอนริค คอร์ปุส ซึ่งมาจากครอบครัวที่มั่งคั่ง พอที่จะหว่านโปรย เปโซเล่นตามชอบใจ คอร์ปุสโจมตีแม็กไซไซอย่างไม่ไว้หน้า และถือเอาแม็กไซไซเป็นศัตรูตัวฉกาจที่จะต้องห้ำหั่นทุกวิถีทาง

"ชายคนนี้เป็นคนชั้นต่ำ" เขาประกาศก้อง "เขาเป็นแต่เพียงลูกช่างไม้จน ๆ ตัวเองก็เป็นช่างพีตเท่านั้นเอง"

ครั้นแล้ว ด้วยน้ำเสียง อันพากพูมใจ เขาจะ ประกาศก้องต่อไปอีกว่า "แต่ผมเป็นหมอกฎหมาย ผมย่อมเข้าใจภาระกิจของรัฐบาลดี ผมกินนอนอยู่กับกฎหมายตลอดเวลา"

ขณะเดียวแม็กไซไซก็กำลังกินนอนอยู่ตามภูมิภาค

อันเปลี่ยวแลกันดารอยู่กับชาวบ้าน แม็กไซไซยังคงยึดมติเดิมในการหาเสียงครั้งนี้ นั่นคือ "จับมือกับทุก ๆ คน" เขายังคงขับรถท่องเที่ยวไปทุกหัวระแหง ทั้งกลางวันกลางคืนด้วยความตั้งใจอันเด็ดเดี่ยว

ครูโรงเรียนคนหนึ่งชื่อเปโดร เอดาโน ซึ่งร่วมทางไปในการหาเสียงด้วยกล่าวว่า แม้แต่เวลานอนแม็กไซไซก็ยังอดหาเสียงไม่ได้ หลายครั้งที่เขาเหนื่อยกับการสมบุกสมบัน เดินทาง จนทนไม่ไหว ต้องนอนพักไป ในรถเขาก็ขอร้องให้เปโดรโบกมือให้แก่ชาวบ้านแทน เพื่อว่าชาวบ้านจะได้รู้ว่าเขามาแล้ว

ผลที่สุดเริ่มการเลือกตั้งผ่านไป การนับคะแนนสิ้นสุดลงแล้ว แม็กไซไซ "ไอ้ง่" ก็ได้เป็นผู้แทนของซัมบาเลอีก ส่วนคอร์รุปชั่นเป็นที่น่าเสียใจที่เขาต้องกลับไปกิน ๆ นอน ๆ อยู่กับหนังสือกฎหมายของเขาตามเดิม

เป็นที่น่าสังเกตว่า ราษฎรซัมบาเลหลายคนคง จะได้รับแจกเงินจากคู่แข่งขันของแม็กไซไซไว้ แต่เมื่อถึงเวลาใช้เสียงเขากลับพากันโหวตให้แม็กไซไซ การเลือกตั้งครั้งนี้จึงแสดงให้เห็นถึงความพยายามต่อสู้เพื่อ ประชาธิปไตย

อันแท้จริงของประชาชน ถ้าจะพูดไปการเลือกตั้งปี ๑๙๕๙ เป็นปีที่ตัดสินโชคชาตาของฟิลิปปินส์โดยแท้ เพราะถ้าแม็กไซไซไม่ได้รับเลือกตั้งคราวนี้ เขาก็คงไม่ได้เป็นรัฐมนตรีกลาโหม และเมื่อไม่ได้เป็นรัฐมนตรีกลาโหม คอมมูนิสต์ก็คงจะขยายตัวมีอำนาจมากยิ่งขึ้น แล้วผลที่สุดโฉมหน้าของเอเชีย ก็คงจะเปลี่ยนไปจากนอก อย่างคาดไม่ถึงก็ได้

ราษฎรซัมบาเลคงจะไม่ได้นึกฝันว่า "ไอ้ลั้ง" ที่พวกเขา ได้พร้อมใจกัน เลือกเข้าเป็น ผู้แทน ไปนั่ง ในสภา จะเป็นชายชาตรี ที่ยืนหยัด ต่อสู้กับ อิทธิพลราช ที่กดขี่ประชาชนอยู่อย่างสุดฤทธิ์ เพื่อที่จะให้ได้มาซึ่งประชาธิปไตยอันแท้จริงของฟิลิปปินส์.

บทที่ ๖

ปราบกบฏยศบาลาขับ

ท่ามกลางบรรยากาศ อันเต็ม ไปด้วย คอร์รัปชั่น และความเสื่อมโทรมในวงการเมืองของพีตลิปบีนส์ การต่อสู้เพื่อความยุติธรรมและความตงฉินของ แม็กไซไซ ในรัฐสภา ตลอดระยะเวลา ของสมัยที่เขาได้เป็น ผู้แทนทำให้เป็นที่สนใจของคนทั่วไปมาก นักการเมืองส่วนมากถือฉันทะมือใครยาวสาวได้สาวเอา วิธีการอันชั่วร้ายนั้นไม่แต่เพียงจะใช้ในการอุดหนุนพวกพ้อง แล้วพวกนั้นยังพยายาม กอบโกยเอาทรัพย์สินของประเทศชาติ เข้ากระเป๋า โดยไม่คำนึง ถึงผลเสีย ของส่วนรวมแต่ประการใด

ระหว่างที่เป็นผู้แทนแม็กไซไซได้พยายามเสนอกฎ-

หมายสองสามฉบับ ซึ่งแม้จะล้มเหลว แต่ก็ส่อเจตนาอันสุจริต ของเขา ที่พยายาม จะแก้ไขกฎหมาย ที่ดิน ซึ่งกำลัง ยุ่งยากอยู่ ทั่วประเทศ ด้วยความมุ่งหมายที่จะซื้อที่ดินจากนายทุนมา แบ่งสรรให้แก่ราษฎรผู้ไม่มีที่ทำกิน

เขาทำให้บรรดานักการเมือง ตกตื่นด้วยการ เสนอให้มีกฎหมายสำรวจทรัพย์สินของข้าราชการ และบังคับให้ ส่งรายงานทรัพย์สินของตนทุก ๆ เดือน

แม็กไซไซถือว่าศีลธรรมสำคัญกว่าพรรค ครั้งหนึ่ง สมาชิกสภาในพรรคเดียวกับเขาถูกหาว่ากินสินบน พรรค ของเขาซึ่งมีอิทธิพลอยู่ในเวลานั้น ริบออกรับและแก้แค้น แทนคนในพรรคของตัวทันที แต่แม็กไซไซกลับเสนอตัว เข้าเป็นพยานให้แก่ฝ่ายโจทก์เสียเอง ซึ่งทำให้พรรคพวก เดือดเขามาก

วิธีการ หาเงิน เข้ากระเป๋า อีกวิธีหนึ่ง ในสมัยนั้น คือ การเซ็งลี่ใบอนุญาตคนเข้าเมือง โดยเฉพาะคนจีน เวลา นั้น จำนวน คนจีน ที่อพยพ กัน หลั่งไหล เข้าไป อยู่ใน ประเทศ ต่าง ๆ ในอาเซียอาคเนย์ก่อให้เกิดปัญหาที่ยุ่งยากมาก ประ-เทศเล็ก ๆ ที่กำลังพึ่งตั้งตัวอย่างฟิลิปปินส์ต้องพยายามควบ

คุมคนจีนอย่างเข้มแข็งแตะกวดขัน ทั้งนี้เพื่อกันการถูกกดีน
ชาติในอนาคตอันใกล้ แต่สำหรับบรรดาสมาชิกสภาการณ์
กลับเป็นเรื่องของการเซ็งลี้กันอย่างไม่ตะอายใจ กฎหมาย
ยิ่งเข้มงวด คนจีนก็ยิ่งอยากเข้ามา แตะคนเหล่านี้ล้วนแต่มีเงิน
ทั้งนั้น วิธีการหาเงินง่าย ๆ อย่างนี้ยากที่ใครจะตะเตยเสีย
ได้ ดังนั้นพวกสมาชิกรัฐสภาจึงแบ่งสันปันส่วนโควต้าคน
เข้าเมืองในระหว่าง พวกเดียวกัน แล้วเข้าไปขาย ในตลาดมืด
ด้วยราคาขูดเลือดขูดเนื้อ แต่คนจีนก็ยอมซื้อ มันเป็นวิธี
การณ์ทรยศต่อประเทศชาติอย่างน่าตะอายที่สุด แต่ทั้ง ๆ ที่
นับได้ว่าเป็นสมาชิกรัฐสภาที่จนที่สุดคนหนึ่งในรัฐสภา แม็ก-
ไซไซกลับไม่ยอมรับส่วนแบ่งโควต้าอันควรจะเป็นของเขา

บัดนี้ชายร่างใหญ่เงียบขรึม ผู้แทนจากซัมบาเล
ไม่ยอมนั่งนิ่งเงียบต่อไปแล้ว เขาใช้เสียงของเขาอย่างเต็ม
ที่แตะแต่ละครั้งที่ใช้ก็นำเอาสมาชิกรัฐสภาด้วยกันต้องสะดุ้ง
ตกใจในความอาจหาญของเขา

ในฐานะ ประธานคณะกรรมการ ป้องกันราชอาณา
จักร แม็กไซไซ จึงได้ เห็นอย่าง ถนัด ชัดเจน ว่า สาธารณรัฐ
ฟิลิปปินส์กำลังก้าวย่างไปสู่อันตรายของลัทธิอนาคิสต์ พวก

คอมมูนิสต์กำลังเข้าครอบคลุม ฟิลิปปินส์อย่างช้า ๆ แต่มั่นคง แม็กไซไซจะต้องพยายามขบปัญหาอันใหญ่หลวงนี้ให้แตกหักให้ได้

ในเดือนสิงหาคม ๑๙๕๐ หลังจากการเลือกตั้งผ่านไปได้ ๒–๓ เดือน ผู้แทนซัมบาเลก็ตัดสินใจเด็ดขาดว่าวิธีเดียวที่จะกู้สถานะการณ์ของสาธารณรัฐ ฟิลิปปินส์ ให้รอดต้องปฏิบัติการโดยฉับไวและเด็ดขาด เมื่อคิดตกแม็กไซไซไม่ยอมเสียเวลาร่างแผนการณ์ใด ๆ ทั้งสิ้น เขาตรงไปยังทำเนียบมาลาคายัง และเรียกร้องขอพบกับประธานาธิบดีครโนทันที

เรื่องราว ของ คอมมูนิสต์ ที่เกือบ จะ ยึดครอง เกาะฟิลิปปินส์ไว้ได้มีผู้เขียนเล่าไว้หลายรายด้วยกัน แต่น้อยคนนักที่จะสำนึกถึงอันตรายอันจริงที่ครอบงำอยู่ ปี ๑๙๕๐ เป็นปีที่ สาธารณรัฐ ฟิลิปปินส์ ตกอยู่ใน ฐานะสิ้นหวัง เอาที่เดียว แต่ประชาชนพลเมืองจำนวนหมื่น ๆ แสน ๆ คนยังคงหลงคิดว่าเป็นเรื่องเหลวไหล มันจะเกิดขึ้นในฟิลิปปินส์ไม่ได้ แม้ว่าความไม่สงบจะมีขึ้นอยู่เรื่อย ๆ ทั่วประเทศ คอร์รัปชั่น ซึ่งเป็น โรคระบาด อยู่ เวลานั้น ก็เป็น ที่ยอมรับ กันเป็น

เรื่องธรรมดา ฆาตกรรมซึ่งเกิดขึ้นอยู่แทบทุกชั่วโมงตามสังคมต่าง ๆ แต่ประชาชนก็ยังไปทำงาน ไปโบสถ์ ดูหนังดูละคร อ่านหนังสือพิมพ์กันอย่างปกติไม่ใคร่ค่อยตกใจมากนัก

หากเขาเห่านั้น และโลก ภายนอก ด่วงรู้ถึง สถานะการณ์อันแท้จริงแล้ว คงจะไม่สามารถนอนตาหลับกันได้โดยง่าย

เวลานั้น มนิลาตกอยู่ ในเงื้อมมือ ของพวก ฮค แล้ว พวกมันมีอาวุธครบมือ และสามารถสัญจรไปตามถนนต่าง ๆ ตามความ พอใจ ของพวกมัน โดยไม่หวั่น สิ่งใด ทั้งสิ้น ไม่ว่ากลางวันกลางคืน ตามจุดต่าง ๆ หลายแห่งในตัวเมืองต้องสร้างสนามเพลาะขึ้น การออกนอกบ้านและการออกไปพ้นเขตตัวเมืองไม่เป็นที่ปลอดภัยใด ๆ ทั้งสิ้น พวกคอมมิวนิสต์กำลังแผ่อำนาจไปทั่วประเทศและมนิลาตกเป็นกองบัญชาการของพวกมัน

ตัวประธานาธิบดีคิริโนเองเปรียบเหมือนนักโทษอยู่ในมาลาคายัง ลูกเมียของเขาถูกพวกญี่ปุ่นฆ่าหมด เหลือ

แต่เพียงถูกสาวคนหนึ่งและถูกชายคนหนึ่งเท่านั้น พวกสมุนของคิริโน ตักเตือน ไม่ให้เขา ย่างเท้าออกไป พันเชต ทำเนียบ เพราะอาจจะถูกฆาตกรรมโดยพวกฮคได้โดยง่าย เขาจึงต้องทำตัวเหมือนนักโทษ กักขังตัวเอง อยู่แต่ ภายใน ทำเนียบ อันหรูหรา คอยรับแต่รายงานของกองทัพและพรรคการเมืองเท่านั้น

เงาร้ายของการปฏิวัติ ด้วยการ ใช้อาวุธ ครอบคลุม อยู่ทั่วทุกหนทุกแห่ง คิริโนรู้ว่าคอมมิวนิสต์กำลังได้รับความเห็นอก เห็นใจ เพราะต้นเหตุ ของการ เป็น คอมมิวนิสต์ อยู่ทั่วรัฐบาลเอง ทั้ง ๆ ที่อยู่ภายในกำแพงล้อม คิริโนไม่ได้รับความสบายใจ เขาจะผลักหัวหน้าการอพยพออกจาก ทำเนียบมาลาคายังอาทิตย์ละ ๒ ครั้ง แผนการมโหพาร ถูกกวาดไว้สำหรับการหนีให้พ้นเงื้อมมือคอมมิวนิสต์ ที่ปากแม่น้ำพาซิก ซึ่งโอบล้อมบริเวณทำเนียบมาลาคายังไว้มีเรือปืนลำหนึ่งจอดคอยอยู่ พร้อมที่จะนำตัวประธานาธิบดี และดูกสาวดูกชายออกไปยังปากอ่าวได้ทันที เมื่อเหตุการณ์คับขันมาถึง

แม้แต่บนเรือบิน ฉำนั้น นายทหาร ที่ได้รับการเลือก
เฟ้นมาอย่างดี เขาก็ยัง ไม่ไว้ใจ นักว่า บุคคล เหล่านี้ จะไม่ หัน
ปากกระบอกปืนมายังตัวเขา กลับไอของคอมมิวนิสต์
ตลบอบอวลไปทั่ว เพราะเหตุที่เป็นประเทศเล็กสถานะ
การณ์ของฟิลิปปินส์ จึงร้าย และทรุดหนัก ยิ่งกว่าสมัยเจียง-
ไคเช็คอพยพหนีจากแผ่นดินใหญ่เสียอีก พรรคการเมือง
ของคิริโนกำลังแตกแยกกันขนาดหนัก ขวัญของกอง
ทหารกำลังเสียขวัญกำลังเสื่อม กระทั่งทหารหมดความ
จงรักภักดีต่อบรรดานายทหาร และ นักการเมืองที่ เกียจคร้าน
ดีอย่างเดียวแต่คอรัปชั่น ประชาชนซึ่งพวกฮุคได้อาศัย
กำลัง สนับสนุน อยู่หมด ความ เชื่อถือ ในรัฐบาล และ วิถีทาง
ชีวิตในระบอบประชาธิปไตย จะว่าไปประชาชนกลัวกอง
ทัพซึ่งมีกำลังพร้อมสรรพมากเสียยิ่งกว่ากลัวคอมมิวนิสต์อีก

ด้วยเหตุที่เป็นชาติเคร่งศาสนา รักความอิสระเสรี
ชนชาติฟิลิปปินส์จึงไม่ปรารถนาลัทธิคอมมิวนิสต์เลย แต่
เขาปรารถนาและเรียกร้องการจัดสรรที่ดินเสียใหม่ เขา
ต้องการรัฐบาลที่สะอาด และต้องการกองทัพที่จะป้องกันพวก
เขาจากภัยอันตรายภายนอก มิใช่กองทัพที่ปล้นประชาชน

เสียเอง เขาต้องการรัฐบาลที่มีจุดมุ่งหมายจะบำรุงสุข ประชาชน แต่ประธานาธิบดีคิริโนไม่ได้แสดงให้เห็นเลยว่าสามารถกระทำสิ่งเหล่านั้นได้ เขาตกอยู่ในวงล้อมของรัฐบาล ญาติพี่น้องและสมุนที่คอยจะชักนำไปในทางเสื่อมเท่านั้น

ในฐานะประธานาธิบดีคิริโน ย่อมรู้ถึงอันตรายของสถานะการณ์ในเวลานั้น แต่บรรดาที่ปรึกษาของเขาไม่มีสักคนที่จะช่วยขบปัญหาให้ตกล่วงไปได้ และอีกไม่น้อยที่เห็นแก่ตัวไม่อยากให้มีอะไรเกิดขึ้น นอกจากให้ดำเนินไปเรื่อย ๆ เพื่อเขาจะได้ดำรงชีวิตอย่างฟุ่มเฟือยต่อไปนานที่สุดที่จะนานได้พร้อมกับกอบโกยไว้ให้มากที่สุดที่จะมากได้ นอกจากนั้น บางคนยังคิดว่าไม่มีหนทางที่จะต่อสู้หรือกอบกู้สถานะการณ์ได้เสียเลย ยิ่งพวกหน้าเลือดยิ่งตาบอดต่อสถานะการณ์แท้จริงเสียเลย เขาไม่ยอมเข้าใจเสียเลยว่าความโลภโมโทสันของเขานั่นแหละ กำลังลากประเทศชาติ เข้าไปสู่ร่างแหของมอสโคว์ทุกขณะ

ด้วยความงงงันตกใจ และสุดจะเหลียวไปหาที่พึ่งพาใดได้ คิริโนจึงเหมือน “หมูขนเขียง” พร้อมที่จะรับคำ

แนะนำจากแม็กไซไซทั้งนั้นไม่ว่าจะเป็นแบบใด

แม็กไซไซพุ่งเข้าหาจุดโดยทันทีไม่อ้อมค้อม

"ท่านประธานาธิบดี สถานะการณ์ของบ้านเมืองกับพวกฮัคกำลังคับขันอย่างยิ่ง ท่านจะยับยั้งการรุกของพวกฮัคไว้ไม่ได้สำเร็จ ถ้าคิดแต่เพียงส่งทหารออกไปยิงพวกนั้นเท่านั้น"

คิริโนมองดูผู้มาเยือนด้วยความทึ่ง

"ยังงั้นรึ คุณมีวิธีจะหยุดยั้งพวกฮคได้หรือ?"

แม็กไซไซบอกว่าเขามีแผนการแล้ว แต่ความเป็นจริงเขายังไม่ได้กะโครงการอย่างละเอียดเสียด้วยซ้ำก่อนที่จะตรงมายังทำเนียบ แต่เขาเชื่อมั่นว่าวิธีของเขาจะต้องได้ผล

คิริโนจึงบอกเขาว่า "ถ้าอย่างนั้นก็ดีแล้ว กลับไปร่างโครงการของคุณมาเสนอผมโดยเร็ว"

แม็กไซไซรีบกลับไปยังออฟพีศทำงานอย่างคร่ำเคร่งตลอดวันรุ่งขึ้นก็ไปปรากฏตัวที่ทำเนียบมาดาคายังอีก

คิริโนพิจารณาดูโครงการนั้นอย่างละเอียด เงยหน้าขึ้นมองแม็กไซไซอย่างประหลาดใจ "ผมไม่เคยเห็น

วิธีการแบบนี้ไหนเลย นายพลเอก คาสตาเนดา (ผู้บัญชาการทหารบก) ก็ไม่เคยแนะนำผมอย่างนี้"

"แน่ละครับ" แม็กไซไซตอบอย่างตรงไปตรงมา "คาสตาเนดาไม่เคยมีความรู้เกี่ยวกับการรบแบบกองโจรมาก่อน จึงไม่เข้าใจวิธีการที่จะต่อสู้เอาชนะกับพวกฮุคได้"

รู้สึกว่าคิริโนทึ่งและสนใจในแผนการของแม็กไซไซมาก แม็กไซไซเชื่อแน่ว่าเขาจะต้องได้ตำแหน่งรัฐมนตรีกลาโหมอย่างแน่นอน วันนั้นเขาตรงไปหาไมรอน โคเวน เอกอัครราชทูตอเมริกันประจำมนิลา

"ท่านทูตครับ ผมกำลังจะได้เป็นรัฐมนตรีกลาโหม ผมอยากทราบว่าถ้าผมได้เป็นจริง ๆ ท่านจะสนับสนุนผมหรือไม่ เพราะงานของผมคงจะไม่สำเร็จลงไปได้ถ้าไม่ได้รับความสนับสนุนจากท่าน"

โคเวนตอบว่าเขายินดีที่จะสนับสนุนแม็กไซไซอย่างเต็มกำลัง เพราะเขาพอจะรู้ว่า ใครเป็นคน ที่ควร จะเชื่อถือได้บ้าง เหตุการณ์กำลังเข้าตาจนอย่างนี้คนดี ๆ เท่านั้นจะแก้ไขได้

อีกไม่ถึง สองอาทิตย์ ต่อมา ก่อนการ แต่งตั้ง แม็ก-ไซไซเบ็นรัฐมนตรีกลาโหมจะปรากฏออกมา ประธานมนิลาไดออนส์ดับ คือ มานูเอล "ดินโด" กอนซาเลซได้เชื้อเชิญ นักการเมืองชั้นนำ ของฟิลิปปีนส์ สามคน มาพูดในงานของคณะเนื่องในวันที่ระลึกถึงวันเกิดของมานเอล เคซอนผู้เป็นประหนึ่ง "ยอชวอชิงตันแห่งฟิลิปปีนส์"

กอนซาเลซเองเกี่ยวดองกับคีรีโนด้วย คือน้องชายของเขาแต่งงานกับวิคกฤกสาวที่เหลืออยู่คนเดียวของคีรีโน

บัตรเชิญถูกส่งไปโฮเซ พี ลอเรล วุฒิสมาชิก ลอเร็นโซ ทานาดา และประธานาธิบดีคีรีโน ลอเรลเคยเป็นประธานาธิบดีในสมัยญี่ปุ่นยึดครองฟิลิปปีนส์ แต่ประชาชน ส่วนใหญ่ ยังคง เห็นใจ ในคำ กล่าวแก้ ของเขา ว่าเขาเสียสละ ด้วยการ เสี่ยงอันตราย ด้วยตัวเอง เพื่อคน ทั้งชาติ ในการเลือกตั้งปี ๑๙๔๙ ลอเรลก็ได้สมัครรับเลือกเป็นประธานาธิบดีด้วย แต่พ่ายแพ้คีรีโนอย่างย่อยยับ ซึ่งเขากล่าวหาว่าเป็นเพราะกลโกงของคีรีโนเขาจึงแพ้ ทานาดาเป็นหัวหน้าพรรค ประชาชน ซึ่งเป็น พรรคเล็ก แต่มีเสียงเข้มแข็งในการเป็นฝ่ายค้านรัฐบาลอยู่ในเวลานั้น

การเลี้ยงวันนั้นจัดรายการไว้อย่างมโหฬาร มนิลา ไดออนส์คลับ จัดงานนี้ขึ้น ด้วยจุด ประสงค์ จะดึงนักการเมืองผู้ยิ่งใหญ่ ทั้งสามมาร่วมโต๊ะอาหารกันให้ได้ เพื่อจะได้วางมือจากการเมืองเสียชั่วขณะหนึ่ง และหันหน้าเข้าหากันเพื่อประโยชน์สุขของประเทศชาติ สถานที่ๆ จัดขึ้นคือที่มนิลา โฮเต็ล บัตรราคาใบละ ๒๐ เปโซ ขายไปได้เป็นจำนวนพัน เงินทั้งหมดนั้นจะส่งไปบำรุงการกุศลทั้งสิ้น

ทั้งดอเรสและทานาดาตอบรับเชิญด้วยความเต็มใจ แต่คิริโนยังลังเลอยู่ เพราะไม่แน่ใจว่าจะมีอะไรเกิดขึ้นถ้าเขาไปร่วมโต๊ะกับคู่ต่อสู้ในทางการเมืองของเขา ในสถานที่สาธารณะต่อหน้าประชาชนเช่นนั้น แต่ในที่สุดด้วยการรับรองของ โฮเซ ยูโด ประธานสภาผู้แทนและกอนซาเลซ คิริโนก็ยอมรับคำเชิญ

ความสังหรณ์ใจของคิริโน ยังไม่ได้กึ่งหนึ่ง ของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงๆ แขกทั้งหมดประมาณพันกว่าคนมาร่วมในงานนั้น ที่โต๊ะประธานซึ่งคิริโน ดอเรส และทานาดา นั่งเรียงกันอยู่มีป้ายเขียนใจความไว้ว่า “ความภักดีต่อพรรคของข้าพเจ้าสิ้นสุดลง เมื่อความภักดีต่อชาติเริ่ม

ต้นฉบับ" ซึ่งเป็นหัวข้อใหญ่ที่ตงฉินสำหรับงานวันนั้น

ทานาดาเป็นคนแรก ที่ได้รับเชิญขึ้น พูดต่อหน้าประชาชนที่กำลังตั้งอกตั้งใจฟัง แต่ด้วยอารมณ์ของนักสู้ทำให้ทานาดา หันหน้า ไปหา คิริโน กล่าวหา ด้วยถ้อยคำ รุนแรง โดยกล่าวหาว่าคิริโน สนับสนุนความสกปรก โสมม ในวงการบริหาร เขาหยิบยกจุดต่าง ๆ ขึ้นมากล่าวโจมตีทีละข้อ ๆ บรรยายถึงความบีบบั่นยุ่งยากทั่วประเทศ เขาประกาศโครมครามว่า น้องชายของ คิริโน เอาเงิน เข้า กระเป๋าตัวเอง เป็นจำนวนแสน ๆ เหรียญด้วยการคอรัปชั่น สุดท้ายเขายกมือขึ้นชี้หน้าคิริโนกล่าว ด้วยน้ำเสียง อันเต็มไปด้วย ความขมขื่นว่า ท่านประธานาธิบดีได้ทรยศต่อหน้าที่อันมีต่อประเทศชาติ ก่อให้เกิดอันตรายต่ออนาคตของประชาธิปไตยของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์เสียแล้ว

ข้อกล่าวหาของทานาดา ร้ายแรงอย่าง ที่ไม่เคยปรากฏในที่ใด ๆ มาก่อน ไม่เคยมีประธานาธิบดีคนใดจะถูกชี้หน้าให้ได้รับความอัปยศอดสู ต่อหน้า ประชาชน นับจำนวนพันเหมือนคิริโนได้ประสบมา ทานาดาคงกล่าวโจมตีต่อไป

อย่างไม่หยุดยั้ง ท่ามกลาง ความ ตะลึง งัน ของ ผู้พัง ทั้งหลาย คิริโนได้แต่นั่งกระสับกระส่ายอยู่ตลอดเวลา ผลที่สุด ทานาดาก็นั่งลงให้ดอเรดพูดต่อไป

ดอเรดเป็นนักการเมือง มีอายุชาญสนาม ประดุจเสือเฒ่า เขาลุกขึ้นพูดอย่างนุ่มนวลแช่มช้าตามแบบฉบับ แต่ข้อความที่กล่าวก็ไม่ดีไปกว่าทานาดานัก เพียงแต่ว่าไม่รุนแรงเผ็ดร้อนเท่านั้น

เมื่อถึงคราวคิริโนลุกขึ้นพูดบ้าง เขาพูดด้วยเสียงสั่นด้วยโทสะ เขาหันกลับมากล่าวขอบคุณดอเรด ทั้งๆ ที่ดอเรดก็โจมตีเขาเหมือนกัน แต่คิริโนไม่รู้สึกเพราะน้ำเสียงของดอเรดนุ่มนวล แม้จะหมิ่นประมาท วงการบริหาร ของเขาโดยตรง เขาเห็นว่าคนที่มีส่วนรู้เห็นในการนี้ควรจะได้รับการประณามด้วย ด้วยน้ำเสียงสั่นสะท้านและน้ำตาคลอตา คิริโนพยายามแก้ข้อกล่าวหาเหล่านั้น และให้ความเชื่อมั่น ต่อประชาชนว่าเขายังคงยึดมั่นกับระบอบประชาธิปไตยอยู่เสมอ

กล่าวได้ว่าไม่เคยมีเหตุการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นในวงการเมืองเลย

มนิลาไลออนส์คลับเอง ไม่เคยนึกว่า งานจะสนุกสุดลง

แบบนั้น พวกสมาชิกทั้งหลายคงเข้าใจอยู่ว่าถ้าเขาสามารถนำนักการเมืองทั้งสามมาร่วมโต๊ะกันได้ก็คงจะช่วยสถานะการณ์ให้ดีขึ้น เมืองานเสร็จสิ้นลงแขกเริ่มทยอยกันออกไปอย่างค่อนเค้น มีไม่น้อยที่เชื่อว่าคิริโนถูกหลอกให้มาปรากฏตัวในงานนี้ จึงทำให้วงการบริหารของคิริโนได้รับความขายหน้าเป็นอย่างยิ่ง

อีกสองวันต่อมาคณะกรรมการไดออนส์คลับได้เข้ามาเยี่ยม ประธานาธิบดี ทีทำเนียบ มาดาคายัง เพื่อกล่าวขอรับโทษในเหตุการณ์อุบัติขึ้น คิริโนยังคงโกรธจัดอยู่ ผู้ที่ต้องรับกรรมมากกว่าใครก็คือ กอนซาเลซ เพราะไปชักชวนและรับรองคิริโนไว้

แต่ทั้งหมดก็ยังไม่เท่ากับ การต้องสูญหน้า กับหนังสือพิมพ์ซึ่งลงข่าวนี้กันอย่างเกรียวกราว แม้คิริโนจะได้รับความเห็นใจบ้างในการที่ถูกกล่าวหาโจมตี ในสถานที่เช่นนั้น แต่ก็ไม่มีใครสักคนที่ออกรับแทน แก้ข้อกล่าวหาของทานาดา และดอเรด เป็นที่รู้กันว่าข้อกล่าวหาเหล่านั้นถูกต้องตามความจริงเพียงแต่ผิดกาละไปเท่านั้น

ระหว่างความยุ่งยากเหล่านี้แหละที่แม็กไซไซก้าวเข้า

มาอย่างองอาจ เวลานี้วงการบริหารกำลังเกาะประธานาธิบดีแจ ประเทศกำลังจะแตกแยกเพราะความปั่นป่วนภายใน พวกคอมมิวนิสต์กำลังกระหยิ่มในชัยชนะเต็มที่ ไม่มีอะไรที่จะมากู้สถานะการณ์ไว้ได้ นอกไปเสียจาก ปรากฏการณ์มหัศจรรย์เท่านั้น

วันที่ ๓๑ สิงหาคม ๑๙๕๐ นั้นเองปรากฏการณ์มหัศจรรย์นั้นก็ได้บังเกิดขึ้น

มันเป็นวันคล้ายวันเกิดของแม็กไซไซ เป็นวันดีเหมาะแก่การตั้งต้นชีวิตใหม่ของชายผู้นี้ ขณะที่ขับรถไปพบคิริโนที่ทำเนียบไม่มีใครแม้แต่ตัวเขาเองทายถูกว่าเหตุการณ์จะแปรผันไปฉันใด

เขาได้เข้าไปพบคิริโนผู้ซึ่งยังไม่หายจากความอับยศอดสูที่ได้รับในงานของไลออนส์คลับ เหตุการณ์วันนั้นชี้ให้ท่านประธานาธิบดีเห็นอันตรายต่อเก้าอี้ของเขายิ่งกว่าภัยของพวกฮุคเสียอีก คิริโนเริ่มสำนึกว่าเขาจะต้องดำเนินการโดยเข้มแข็ง และคนที่จะปฏิบัติการได้จะต้องเป็นคนเข้มแข็งเท่านั้น ผู้แทนจากซัมบาเดผู้นี้นอกจากจะร่างกาย

แข็งแรงแล้วความตั้งใจของเขาก็รุนแรงเด็ดเดี่ยวด้วย คน ๆ นั้นแหละ ทรูวชการรบ แบบกองโจร และหาญ อาสา ปราบพวกฮค ดังนั้นโดยปราศจากความดังเดใจอีกต่อไป คิริโน ก็ประกาศ แต่งตั้ง ราโมน แม็กไซไซ เป็น รัฐมนตรี กลาโหม งานชิ้นแรกก็คือปราบพวกฮคให้ราบคาบ

นับแต่ ขณะแรก ที่ แม็กไซไซ ปฏิญาณตัว เข้ารับตำแหน่งรัฐมนตรีกลาโหม ในวันที่ ๑ กันยายน ๑๙๕๐ เหตุการณ์หมุนเวียนไปอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เพราะไม่แต่ภัย คอมมิวนิสต์ กำลัง คุกคาม ระบอบ ประชา ธิปไตย เท่านั้น แต่ศีลธรรมของประชาชน และกองทหารกำลัง เสื่อมโทรมไม่มีดี ชาวบ้านนอกกลัวเกรงทหารเสียยิ่งกว่าพวกคอมมิวนิสต์ พวกฮคนี้ยังน่าเห็นใจอยู่บ้าง เพราะพวกนี้ต่อสู้เพื่อช่วยเหลือประชาชน (ตามวิทยุมอสโควพูด) แต่กองทหารไม่เคยพูดหรือสัญญากับประชาชนเลย ไม่แต่เท่านั้น ยังถืออำนาจบาทใหญ่ ถือกฎหมายเป็นเครื่องมือปล้นสะดมประชาชนเสียอีก

ความ เสื่อมโทรม ของ กองทัพบก เป็นอันตราย อันใหญ่ยิ่งที่คุกคามสวัสดิภาพของรัฐบาลอยู่ พวกทหารซึ่งไม่

เคยภักดีต่อ รัฐบาลเคยอาจจะ หันหน้าไป เข้ากับพวก ฮุคเล็บ เวลาใดก็ได้ ซึ่งแน่ละการปฏิวัตินองเลือดจะต้องเกิดขึ้น เท่าที่เป็นอยู่เวลานั้น พวกทหารที่ถูกส่งตัวไปรบกับพวกฮุค จะออกไปตระเวนไปตระเวนมาสักพักหนึ่งแล้วก็ส่งรายงานเข้ามาเท่านั้นเองรัฐบาลอเมริกันเริ่มยืนคำขาดว่า ถ้าวินัยของกองทัพไม่ดีขึ้น ทางอเมริกาจะงด การช่วยเหลือ ทางทหาร ต่อไป

ในการเข้ามา รับตำแหน่ง รัฐมนตรี กลาโหม แม็ก-ไซไซต้องผจญกับปัญหาใหญ่ ๆ หลายประการ ซึ่งถ้าแก้ไม่ตกก็หมายถึง ความล้มเหลว ของสาธารณรัฐ ฟิลิปปินส์ ซึ่งเหมือนเด็กอ่อนพึ่งสอนเดิน เขาจะต้องหาวิธีการดึงศรัทธาและความเชื่อถือของราษฎรกลับมาให้ได้ และพร้อมกันนั้นก็ปราบพวกฮุคไปด้วย

เหตุการณ์อันน่าตื่นเต้นเกิดขึ้นตั้งแต่นาทีแรกที่แม็ก-ไซไซปฏิญาณตัวเข้ารับตำแหน่ง

มันเป็นเวลาเช้าสิบนาฬิกาที่ทำเนียบมาลาคายัง เมื่อมีคนนำข่าวมาเสนอประธานาธิบดีว่า ผู้สื่อสารของพวก

ฮคขอเข้ามาพบแม็กไซไซ คิริโนรับโน๊ตนั้นไว้จนกระทั่งมีการประชุมคณะรัฐมนตรีจึงได้ยื่นโน๊ตให้แม็กไซไซ ผู้ส่อข่าวของฮคกำลังคอยเขาอยู่ที่ห้องนั่งเล่น

ชายผู้นั้นแนะนำตัวเขาว่า เขาคือกราเซียโนริซาด หลานชายของ ดร. โฮเซ ริซาด ผู้กล้าหาญแห่งพิลดิปปีนส์ กราเซียโนบอกแม็กไซไซสั้น ๆ ว่า "ท่านรัฐมนตรีเวลาน หัวหน้าของ พวกฮค จำนวนสิบคน อยากจะขอพบ เพื่อปรึกษาหารือกับท่าน"

แม็กไซไซตอบรับคำทันที

"แต่ธรรมดาที่การพบปะนี้จะต้องเป็นไปอย่างปกปิดและระมัดระวังยิ่ง" กราเซียโนบอก

"ผมเข้าใจดี บอกมาเถอะว่าจะให้ทำอย่างไร" แม็กไซไซถาม

"คืนนี้เวลาสองยาม ขอให้ท่านไปที่บ้านหลังหนึ่งที่ทอนโน (ตำบลหนึ่งซึ่งเป็นแหล่งอันธพาลของมนิลา) แต่ต้องไปมือเปล่าและไปแต่ลำพังคนเดียวเท่านั้น"

แม็กไซไซ รับคำและ สัญญาว่า ไปพบกับพวกเขาที่นั่น การตัดสินใจอย่างรวดเร็วและเสี่ยงอันตรายแบบนี้

แม็กไซไซ ทำให้ผู้ใกล้ชิดต้องอกสั่นขวัญหาย ไปด้วยบ่อยครั้ง ครั้งนี้เช่นเดียวกันแม้จะสงสัยว่าพวกฮคอาจจะต่อเขาไปติดกับ แต่ก็ด้วยความกล้าอย่างบ้าบิ่นของเขาทำให้เขาตัดสินใจที่จะลองเสี่ยงดู ทั้งเชื่อมั่นว่าคงจะไม่มีอะไรเกิดขึ้นได้

เที่ยงคืนคืนนั้น แม็กไซไซขับรถตรงไปยังตำแหน่งที่นัดหมายไว้กับริซาด มีนายทหารคนสนิทคือร้อยเอกเจอรี ปาไดไปย์ ร่วมไปด้วย แต่เมื่อไปถึงที่นัดพบเขากลับไล่เจอรีกลับ ตัวเองเดินเข้าไปในบ้านหลังนั้น ห้องนั้นมืดสนิทและว่างเปล่า ไฟฟ้าก็ไม่มี ไม่มีทางใดนอกจากยืนคอยอยู่อย่างนั้น ทั้ง ๆ ที่ไม่แน่ใจว่าอาจจะมีลูกกระสุนสักลูกพุ่งมายังเขาขณะใดก็ได้

อีกสิบนาทีต่อมา ชายคนหนึ่งก็ก้าวเข้ามาในห้อง เขาสวมเสื้อคลุมสีน้ำเงินจึงเห็นได้ราง ๆ ในห้องมืดนั้น

"ผมคือ คอมมานเดอร์ อาเซอร์" เขาแนะนำตัว

"ผม — แม็กไซไซ มีอะไรที่เราจะตกลงกันได้บ้าง" รัฐมนตรีหนุ่มตอบ

คอมมานเดอร์ อาเธอร์ จึงเริ่มสาธยายความเหลว
แหลกแตะความอยุติธรรมต่าง ๆ ของรัฐบาลคิริโน เขา
อธิบายว่าพวกฮคมีจุดมุ่งหมายที่จะช่วย ประชาชนให้ พ้นจาก
ความบีบคั้นต่าง ๆ ของรัฐบาล แต่แม็กไซไซกล่าวแก้ว่า
การต่อต้านของพวกฮคนั้น อาจจะกลาย เป็นกบฏ ไปได้ง่าย ๆ
เวลานี้เขาเป็นรัฐมนตรีกลาโหม หน้าที่สำคัญที่สุดของเขา
หน้าที่หนึ่ง ก็คือ พยายามให้ความ ยุติธรรม และรับฟัง ข้อร้อง
ทุกข์ของประชาชนอยู่แล้ว แม็กไซไซพยายามเกลี้ยกล่อม
อาเธอร์อยู่ถึงสองชั่วโมงกว่าให้ยอมสวามิภักดิ์ และหัน
มาช่วยเขาหาวิธีที่จะช่วยเหลือพวกต่อต้านเหล่านี้ ตั้งต้นชีวิต
เสียใหม่ แต่หัวหน้าพวกฮคคนนี้ยังคงแข็งขืนอยู่กับอุดม
คติเดิมของเขาคือไม่ยอมทรยศต่อพวกเดียวกัน

ในที่สุดแม็กไซไซจึงลุกขึ้นกล่าวว่า “ถ้าอย่างนั้น
ผมเห็นจะต้องลากลับเสียที ผมไม่สามารถเกลี้ยกล่อมให้
คุณกลับใจได้ แต่ว่าก่อนที่ผมจะไปคุณจะช่วยส่งรายชื่อ
ของสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์ขึ้นหัวหน้าให้ผมได้ไหม”

"เสียใจ ผมไม่รู้จักพวกเหล่านั้นเลย" นาวาโท อาเธอร์ตอบ

"ถ้าอย่างนั้นการพบกันของเราวันนี้ก็ไม่ได้ก่อประโยชน์อะไรเลย ผมเสียใจ" แม็กไซไซกล่าว

แต่อาเธอร์ หยุดคิด อยู่ชั่วขณะ หนึ่ง จึงบอก เขาว่า "ขอให้คุณมาพบกับผมอีกครั้งหนึ่งได้ไหมคืนพรุ่งนี้"

หลังจาก นัดหมายจุด นัดพบ กัน ในที่แห่ง หนึ่ง แถวแชมป์ถ์อคซึ่งอยู่อีกแถบหนึ่งของมนิลา บุรุษทั้งคู่ก็จากกัน

คืนรุ่งขึ้นเขา ทั้งสอง ได้พบปะพูดจา กันอีก เป็นเวลานาน ทั้งคู่ถกเถียงกันอย่างตรงไปตรงมา ถึงความสกปรกโสมมในวงการบริหาร และวิธีการ ที่จะแก้ไขความชั่วร้ายนั้นครั้นแล้วก่อนจะจากกัน แม็กไซไซก็ขอรายชื่อของสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์ชั้นหัวหน้าอีกครั้งหนึ่ง

คราวนี้อาเธอร์ปฏิเสธแต่ไม่เข้มแข็งนัก เขารับว่า "จริงผมเคยไปประชุมร่วมกับคนเหล่านั้น แต่ก็จำได้แต่หน้าตาเท่านั้น ผมอาจจะบอกได้ว่าคนหนึ่งสูงอีกคนหนึ่งเตี้ย หรือผอมหรืออ้วนเท่านั้น ผมบอกอะไรคุณมากไปกว่านั้นไม่ได้"

วันรุ่งขึ้นเวลาบ่ายแม็กไซไซได้ขยายเรื่องการพบกับหัวหน้ากบฏฮคให้บรรดานายทหารชั้นผู้ใหญ่ฟังเป็นครั้งแรก พวกนั้นระเบิดเสียงหัวเราะกันอย่างขบขันล้อเลียนว่า เขากำลังจะเล่นโปลิศจับขโมยหรืออย่างไร สำหรับพวกนี้เห็นว่าการไปพูดกับอาเซอร์เป็นการเสียเวลาเปล่า ดูเหมือนพวกฮคจะทำขึ้นเพื่อให้แม็กไซไซ รัฐมนตรีหน้าใหม่เป็นตัวตลกกลางเมืองให้ใคร ๆ หัวเราะเยาะเท่านั้นเอง แต่แม็กไซไซไม่ยอมคิดอย่างนั้น เขาไม่ยอมฟังคำล้อเลียนเรื่อง "ชายในเสื้อสีครีม" และไม่ยอมฟังคำเตือนของใคร ๆ ด้วย แต่ทุกคนเห็นว่าการที่คนชั้นรัฐมนตรี ไปพบกับ พวก กบฏฮค โดยมือเปล่าไม่มีบอดีการ์ดนั้นเป็นความบ้าบิ่นโดยแท้ ทั้งแสนจะเสียเกียรติยศเป็น อย่างยิ่งที่รัฐมนตรี ต้องไป นั่งอยู่ในห้องกระจอกงอกง่อย ไม่มีแม้แต่แสงเทียนสักเล่มเดียว

แม็กไซไซรับฟังถ้อยคำเหล่านั้น อยู่จนกระทั่งเห็นว่าไม่มีอะไรจะพูดอีกแล้วเขาจึงลุกขึ้นพูดบ้าง "ท่านสุภาพบุรุษทั้งหลาย ผมทราบดีว่าพวกท่านทุกคนสำเร็จมาจากโรงเรียนนายร้อยมีชื่อทั้งในฟิลิปปินส์และอเมริกา แต่

บัดนี้ผมขอให้ทุกท่านถือ คำสั่งสอนที่ได้รับมาจาก ฟอร์ท ดิเวนเวอร์ท ฟอร์ท เบนนิง และโรงเรียนนายร้อยเสียให้หมด พวกฮุครบกับเราแบบกองโจร เราก็จะสู้กับเขาแบบกองโจรบ้าง" แล้วเขาก็โยนตำหรับตำราพิชัยสงครามทั้งหลายไปให้พ้นหูพ้นตา

ในฐานะที่เคยสู้รบกับ ญี่ปุ่น แบบ กองโจร มาแล้ว แม็กไซไซเชื่อมั่นว่าเขามีวิธีการที่จะให้คอมมิวนิสต์ พ่ายแพ้ได้ไม่มีตำหรับตำรา วิธีรบแบบไหน จะทำให้เขา เปลี่ยนใจได้ เขาได้รู้เห็นมามากมายหลายครั้งแล้วว่า อาวุธร้ายแรงที่สุดที่พวกศัตรูใช้บังคับ ให้พวกต่อต้าน ต้องยอม หมอบราบ ก็คือความกลัวและความหิว

อีกอย่างหนึ่งที่ แม็กไซไซได้ความรู้ มาจาก สงคราม ก็คือการที่ต้องอาศัยประชาชนเป็นหลัก หุยส์ ตารุค ผู้นำขบวนคอมมิวนิสต์เป็นเวลาหลายปียอมรับว่า หากไม่ได้ประชาชนคอยช่วยเหลืออยู่คอมมิวนิสต์ก็จะไปไม่รอด เมื่อครั้งแม็กไซไซต่อต้านญี่ปุ่นเขาก็ได้อาศัยกำลัง ประชาชนช่วยเหลืออยู่จึงรอดมาได้ การปราบพวกกบฏฮุคคราวนี้ก็เช่น

เดียวกัน เขาจะต้องใช้วิธีเดียวกันจึงจะได้ผล

ด้วยความชำชอง จากสนามรบนี้เอง ที่ทำให้ รัฐมนตรีกตาโหม หนุ่มผู้นวาง โครงการ ได้อย่างที่ ใคร คาด ไม่ถึง โครงการนี้คลุมไปถึงการ ให้รางวัล แก่ผู้ที่สามารถชี้ ตัวพวกฮคได้ การใช้สุนัขตำรวจและโครงการปฏิรูปสังคมที่ดึงดูดเอาพวกฮคมาสวามิภักดิ์ด้วยจำนวนไม่ใช่น้อย

โครงการ เหล่านี้ เขาวาดขึ้นด้วย ความ จัดเจน ที่ได้ประสบพบเห็นมา มิได้อาศัยหลักการหรือคำแนะนำของผู้ใด ทั้งหมดนี้เกิดขึ้นจาก "ดางสังหรณ์" ทั้งสิ้น นับแต่การออกไปพบกับนาวาโท อาเธอร์ ในเวลาสองยามเป็นต้นมา ถ้าเป็นรัฐมนตรีคนอื่นยังสงสัยว่าจะมีใครยอมรับคำเชิญลักษณ์ที่ส่งมายังทำเนียบมาดาคายังโดยผู้สื่อสารของพวกฮคบ้าง การรับคำเชิญนั้นเป็นจุดเปลี่ยนแปลงวิถีทางไปตามทางที่แม็กไซไซผู้เดียวเท่านั้นจะเป็นผู้ตัดสินชี้ขาด แม็กไซไซอาจจะรับสมอ้างเอาได้อย่างง่ายดายว่า ถ้าไม่เป็นเพราะเขาแล้วฟิลิปปินส์ทั้งประเทศ จะต้องตกอยู่ในเงื้อมมือของคอมมิวนิสต์อย่างแน่นอน

หนึ่งอาทิตย์ต่อจากวันที่ใครๆ หัวเราะเยาะแม็ก-ไซไซเรื่องการนัดพบอันเหลือเชื่อนั้น แม็กไซไซก็ได้รับโทรศัพท์จากชายในเสื้อคลุมสีครีมอีกครั้งหนึ่ง หลังจากการพบปะครั้งสองผ่านพ้นไป อาเธอร์บอกว่าเขาไปเห็นรถคันหนึ่งเข้าซึ่งเขาต้องการเหลือเกิน แต่เขาขาดเงิน ๖,๐๐๐ เปโซ แม็กไซไซจะยินดีให้เขากู้เงินจำนวนนี้ได้ไหม

คราวนี้ แม็กไซไซ ตั้งใจที่จะเก็บทุกสิ่งทุกอย่างไว้เป็นความลับเฉพาะตัว เพราะคนอื่นคงจะหัวเราะเยาะเห็นเป็นเรื่องตลกอีกอย่างแน่นอน แม็กไซไซเชื่อมั่นว่าเงินเพียงไม่กี่พันเปโซ ถ้าหากเงินนั้นจะนำไปสู่ผลสำเร็จอันยิ่งใหญ่แล้วก็น่าเสี่ยงเป็นอย่างยิ่ง แม็กไซไซจึงยอมตกลงและนัดหมายที่จะนำเงินจำนวนนั้นไปชำระค่ารถให้แก่อาเธอร์

เวลาล่วงเลยไปอีกสิบห้าวันอาเธอร์จึง โทรศัพท์มาอีก คราวนี้ เสียงของเขากระหึดกระหอบด้วยความตื่นเต้นขณะที่กระซิบกรอกมาตามสายโทรศัพท์

"ท่านรัฐมนตรี สิ่งที่ผมกำลังจะบอกท่านนี้เป็นความลับคอขาดบาดตายสำหรับตัวผมและครอบครัว แต่

ผมได้ประจักษ์ในน้ำใจของท่านแล้ว รู้ว่าท่านเมตตาคนยากจน ผมจึงตัดสินใจที่จะช่วยท่าน” เขาหยุดชะงักไปชั่วขณะหนึ่ง “ผมจะขยายความลับของพวกโปลิทบูโรละ”

“ผมรับรองว่าคุณจะไม่ต้องเสียใจในสิ่งที่คุณได้ทำลงไปเลย ความภักดีต่อประเทศชาติของคุณจะต้องได้รับผลตอบแทนอย่างแน่นอน” แม็กไซไซตอบรับรอง

อาเธอร์พูดต่อไปว่า “โปรดฟังให้ดี พรุ่งนี้เช้าเวลา ๙ นาฬิกา จะมีผู้หญิงแก่คนหนึ่งมาหยุดที่หน้าบ้านผม หญิงคนนี้จะถือตะกร้าสองใบ ใบหนึ่งใส่ผัก ใบหนึ่งใส่เนื้อ นางจะเข้ามาในบ้านผมเพื่อส่งเนื้อและผักให้ผม แล้วก็จะไปส่งยังบ้านอื่น ๆ อีก ๒๒ หลังในมนิลา บ้าน ๒๒ หลังนี้แหละเป็นบ้านของพวกโปลิทบูโรแห่งฟิลิปปินส์ละ ถ้าท่านส่งคนตามหญิงแก่ คนนั้น ไปท่านก็จะได้ทราบว่า คนเหล่านั้นคือใคร”

พูดจบเขาวางหูทันที

เป็นอันว่าแม็กไซไซประสบโชคโดยไม่คาดฝัน เขาเรียกประชุมบรรดานายทหารและข้าราชการผู้ใหญ่ทันที เริ่ม

วางโครงการอย่างละเอียดลออ เพื่อจะปฏิบัติการให้ได้ผลที่สุดจากคำให้การของอาเธอร์ ซึ่งถ้าคำพูดเหล่านั้นเป็นความจริง ก็หมายความว่าโปลิทบูโรทั้ง ๒๒ คนนั้นจะไม่มีทางหนีรอดไปได้เลย

หญิงแก่นั้น ถูก ติดตามเฝ้าดู ห่าง ๆ อย่างที่อาเธอร์แนะนำไว้ นางไปตามบ้านต่าง ๆ อย่างที่เขาบอกทุกประการ เมื่อทราบตำแหน่งแห่งที่บ้านใดแล้ว แผนการที่จะบุกเข้าจับจะถูกวางขึ้นอย่างรัดกุมพร้อมกับล้อมบริเวณใกล้เคียงไว้อย่างแน่นหนา เตรียมการกันอยู่ถึงยี่สิบห้าวันโดยไม่มีการกะโตกกะตาก นายพล คาสตาเนดา จึงเข้าไปพบแม็ก-ไซไซเรียนให้ทราบว่า บัดนี้กองทหารพร้อมที่จะปฏิบัติการได้แล้ว คืนหนึ่งคืนวันรุ่งขึ้นกองทหารจึงเข้าโอบล้อมบ้านทั้ง ๒๒ หลังไว้ เมื่อได้เวลากำหนดก็บุกเข้าไปพร้อมกันทุกด้าน ในจำนวนคอมมิวนิสต์ทั้งหมดมีเพียงคนเดียว ที่หนีออกไปได้ ขณะที่ทหารบุกเข้าไปเขาเบิดฉากต้อนรับ ด้วยปืนกล มือแตะกระโดดหนีออกไปทางหน้าต่าง แต่ก็หนีไปได้ไม่นานก็ไปจนมุมอยู่ในบ้านอีกหลังหนึ่ง ครานั้นเขาสาดกระสุนจากหัว

บันไดกราดลงมาทำเอาทหารต้องเสียชีวิตไปหลายคน แต่แล้ว ตัวเขาเองก็ต้องสิ้นชีวิตดับคาบันไดด้วยกระสุนปืนเหมือนกัน

การกวาดต้อนคอมมิวนิสต์ครั้งนั้นเป็นการกวาดต้างครั้งใหญ่แลได้ผลที่สุด จำนวนคนที่ถูกจับทั้งสิ้น ๑๐๕ คน ในจำนวนนี้มีผู้หญิงรวมอยู่ด้วย ๑๕ คน มีเด็กเล็ก ๆ ยังไม่อย่านมรวมอยู่ด้วย การไต่สวนเป็นไปอย่างรวดเร็ว แม็กไซไซรวบรวมหลักฐานแลเอกสารไว้ได้เป็นจำนวนมาก ได้ทั้งเงินสดสิ้นกว่าเหรียญ เครื่องอัดสำเนา พิมพ์ดีดแลใบปลิวที่เพิ่งพิมพ์เสร็จใหม่ ๆ นอกจากนั้นยังมีเครื่องทองหยองจำนวนไม่น้อย เช่นแหวน ตุ้มหู และนาฬิกาซึ่งวินิจฉัยกันไม่ได้ว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการเรี่ยไรหรือการปล้นสดมภ์ อาวุธต่าง ๆ ที่รวบรวมมาได้มีพร้อมทั้งทอมป์สัน ปืนสั้น ปืนยาว ระเบิดมือ และอื่น ๆ อีกจำนวนมาก

เมื่อการชำระสะสางเอกสารต่าง ๆ ที่ยึดมาได้ถึง ๕ คันรถเสร็จสิ้นลง ก็ปรากฏว่ากองทหารได้รายชื่อของสมาชิกคอมมิวนิสต์ทั่วประเทศไว้ในมือหมดสิ้น มีกระทั่ง

รายชื่อผู้ที่ให้ความช่วยเหลือ และผู้ที่มีท่าทางว่าจะให้ความช่วยเหลือได้ไม่ยาก ส่วนมากรายชื่อเหล่านี้เป็นรายชื่อพ่อค้าชาวจีนในมนิลา แต่ก็มีชาวฟิลิปปินส์ปะปนอยู่ด้วย

แต่ถึงกระนั้น เอกสารที่กวาดต้อนมาได้ก็เป็นผลได้แต่เพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น วงการบริหารของพวกฮุคได้เปิดเผยจนหมดสิ้นแล้วเป็นที่รู้กันว่ากองบัญชาการของพวกฮุคตั้งอยู่ที่ภูเขาเซียรา มาเดร และเป็นกองบัญชาการใหญ่ของพวกคอมมิวนิสต์ชั้นหัวกะทิด้วย แผนการต่าง ๆ รวมทั้งความเคลื่อนไหวทางการเมืองได้ถูกร่างขึ้นที่นั่นทั้งสิ้น พวกฮุคแบ่งแยกกันออกเป็น ๗ กอง ทุก ๆ กองขึ้นโดยตรงต่อกองบัญชาการที่เซียรา มาเดร หรือไม่ก็ขึ้นต่อรองกองบัญชาการซึ่งตั้งขึ้นในมนิลา ดังนั้นฟิลิปปินส์ทั้งประเทศจึงเหมือนถูกรัดคอไว้ด้วยคอมมิวนิสต์ชนิดที่จะบีบเมื่อไรเป็นได้เมื่อนั้น

ในเมือง มนิลา พวกหัวหน้าคอมมิวนิสต์ระมัดระวังตัวเป็นอย่างดี การพบปะประชุมกันจะไม่ทำซ้ำที่เดียวกันเป็นสองหนเป็นอันขาด เขาจะย้ายไปพบปะกันตามบ้านของโปลิทบูโรคนใดคนหนึ่งเรื่อย ๆ แต่แล้วก็กลับเสียท่าผู้หญิง

แก่ ๆ ขายเนื้อกับผักอย่างไม่น่าเชื่อ

รายชื่อของกบฏฮคชั้นหัวหน้าก็มี ดร. เฮซุส ดาวา นักการเมืองอาวุโสแห่งฎูซอนภาคเหนือ หลุยส์ ตารุค แห่งฎูซอนกลาง มติโอ เดล คาสติลโย แห่งมนิลา คาสโต อเลฮันดริโน แห่งภาคตะกาล็อคใต้ มาเรียโน พี บัลโกส แห่งบิโคล และกิลเยอโม คาปาโดเซีย แห่งวิสายาสและมินดาเนา หลุยส์ ตารุค และ อเลฮันดริโนเป็นนายใหญ่ที่สุด นอกนั้นก็รอง ๆ ลงมาตามลำดับ แต่ตัวโปลิทบูโรเองมี ดร. โฮเซ ดาวา เป็นหัวหน้า ทั้งหมดนี้ชาวิตแตกต่างกันไปอย่างน่าดู แต่ไม่มีใครสักคนหนึ่งได้เข้าไปว่าการในทำเนียบมาลาคายังตามที่คาดหวังไว้ก่อนหน้าที่แม็กไซไซจะได้ไปพบปะสนทนากับชายในเสื้อคลุมสีครีม

เป็นอันว่ากระดูกสันหลังของพวกโปลิทบูโรได้หักไปแล้ว ทั้งนี้ด้วยอิทธิพลเงิน ๖๐๐๐ เปโซ ซึ่งเป็นค่ารถคันหนึ่งบวกกับความกล้าเสี่ยงอันตรายของรัฐมนตรีกลาโหมที่เต็มใจออกไปพบกับใครก็ได้ที่นัดหมายมา

แต่ขณะเดียวผลตรงข้ามก็อาจจะเกิดขึ้นได้อย่างน่า

สดดใจเพราะต่อมาภายหลังพวกฮคสารภาพว่า พวกเขาได้เตรียมแผนการที่จะฆ่าแม็กไซไซ อย่างเฉียดเย็นตั้งแต่วันที่เขานัดพบที่ทอนโดแล้ว เพียงแต่ว่ารถจี๊ปที่บรรทุกมือปืนของพวกฮคเกิด เสียลง กลางทาง ทำให้ มาถึง จุดหมาย ช้าไป แม็กไซไซจึงรอดชีวิตมาได้อย่างปฏิหาริย์ และสามารถเกี่ยกล่อมเอาศัตรูมาเป็นพวกได้ด้วย มันเป็นการกระทำที่ไม่มีใครจะทำได้เหมือนนอกจากแม็กไซไซ ทั้งนี้เขาทำไปด้วยความ ประสงค์ดี และ ความ เข้าใจ จิตใจ มนุษย์ ด้วย กันเท่านั้น

ปัญหาสำคัญ เฉพาะหน้าที่ แม็กไซไซต้องผจญก็คือการให้ประกันตัวแก่พวกฮค เพราะกฎหมายบัญญัติไว้ให้ประกันได้ภายใน ๖ ชั่วโมงนั้น ทนายความหลายคนรวมทั้งวุฒิสมาชิกสภา คลาโร เอ็ม. เรดโต (คู่แข่งคนสำคัญในคราวเลือกตั้งครั้งที่สองของแม็กไซไซ และเป็นผู้ที่มีหวังที่สุดหลังจากการเสียชีวิตแม็กไซไซ) ผู้ซึ่งต่อมาเป็นฝ่ายค้านแม็กไซไซ และวิพากษ์วิจารณ์ การกระทำ ของแม็กไซไซอย่างรุนแรง ได้เสนอตัวเข้าเป็นทนายแก้ต่างให้แก่

พวกคอมมิวนิสต์ ถ้าพวกฮคได้รับประกันตัวแล้วเป็นของแน่ที่สุดที่ความวุ่นวายจะต้องเกิดขึ้นเพราะพวกนี้จะต้องหลบหนีไปสู่แถบภูเขาได้อย่างง่ายดาย

แม็กไซไซจึงตัดสินใจเสี่ยงกับสถานะการณ์ด้วยการไม่ยินยอมให้มีประกันตัว ไม่ว่าคดีใดทั้งสิ้นตลอดระยะเวลาหนึ่ง การกระทำครั้งนี้บรรดานักอุดมคติฉุกขึ้นคัดค้านว่าเป็นการตัดรอนสิทธิเสรีภาพประชาชน แต่แม็กไซไซก็ดึงดันทำต่อไป เพราะถ้าเขาขืนเชื่อฟังคำนักอุดมคติเหล่านั้นต่อไปประชาชนฟิลิปปินส์ทั้งประเทศ รวมทั้งนักอุดมคติเหล่านี้จะปราศจากเสียซึ่งสิทธิเสรีภาพใด ๆ ทั้งสิ้น

การที่จะดำรงไว้ซึ่งเสรีภาพนั้น แม็กไซไซเห็นว่าเพื่อที่จะทำลายพวกคอมมิวนิสต์ให้ราบคาบ การกระทำบางประการแม้จะแย้งกับกฎหมายก็ต้องดำเนินไป โดยเด็ดขาดการที่ต้องเสียเวลาและเงินของชาติอันมีค่าไปจำนวนไม่ใช่น้อยเพื่อจับพวกฮคครั้นจับมาได้แล้วกลับจะปล่อยตัวไปเสียเพราะช่องโหว่ของกฎหมายเปิดให้ จึงดูไร้สาระเป็นอย่างยิ่ง ผลที่สุดแม็กไซไซก็เป็นฝ่ายชนะตามเคย

การสอบสวนพวกฮคต่อมาปรากฏว่า มีรายชื่อของพวกที่พวกฮคหมายหัวไว้ถึง ๕๖ คน รายชื่อเหล่านำหน้าด้วยชื่อของรองประธานาธิบดีเฟอรินันโด โดเปซ คาร์โดส พี. รอมูโด และราโมน แม็กไซไซ ชื่อประธานาธิบดีคิริโนไม่มีรวมอยู่ด้วย อาจจะเป็นเพราะพวกฮคไม่แน่ใจว่าจะปฏิบัติอย่างไรดี ถ้าจับตัวคิริโนได้ อย่างไรก็ตามก็เป็นที่เข้าใจกันว่าเขาจะต้องถูกยิงแน่นอน

ในรายชื่อของพวกคอมมิวนิสต์มีอยู่คนหนึ่งที่ถูกเบ็ดเผย มิสเตอร์ เอกส์ ผู้นี้ได้ให้รายงานอย่างละเอียดเกี่ยวกับความลับในวงการบริหารเสมอมา ที่น่าอัศจรรย์ก็คือเขาเป็นเจ้าหน้าที่ชั้นผู้ใหญ่ในวงการทูต และการควบคุมเศรษฐกิจของชาติ และยิ่งกว่านั้นยังเป็นตัวแทนในการประชุมต่อต้านคอมมิวนิสต์ที่บากิโอก็ด้วย

การตัดสินคดีพวกฮคดำเนินไปถึง ๗ เดือนเต็ม ๖ คนถูกตัดสินประหารเพราะมีคดีฆาตกรรมติดตัวอยู่ รวมทั้งคดีฆาตกรรมออโรรา เคซอน ภรรยาหม้ายของมานูเอล เคซอน อย่างน่าสยดสยอง เป็นกรณีฆาตกรรมหฤโหดที่

สั่นสะเทือนไปทั่วโลก ดร. โฮเซ ตาวา นายใหญ่แห่งโปลิทบูโร ถูกตัดสินจำคุกตลอดชีวิต รวมกับพวก ๘ คน รวมทั้ง "มิสเตอร์ เอกซ์" แห่งวงการทูตด้วย นอกจากนั้นได้รับโทษตั้งแต่ ๑๐ ปี ถึง ๑๗ ปี ตามลำดับ

แม้จะไม่ได้รับโทษประหาร แต่โฮเซ ตาวา ก็เป็นจุดสนใจของประชาชนและคนทั่วโลก เขาเป็นผู้มีความรู้เคยเป็นผู้ตรวจการธนาคารของพีลิปปีนส์มาแล้ว เขาดำรงฐานะเลขาธิการใหญ่ของคอมมิวนิสต์ เป็นสมาชิกในคณะกรรมการบริหารฝ่ายทหาร เป็นโปลิทบูโร เป็นเลขาธิการผู้มีอำนาจเต็มในด้านการศึกษา การคมนาคมและการโปรปะกันดา ต่อมาในปี ๑๙๕๕ มาร์วินเกรย์ แลด มอร์ติเมอร์ แห่งนิวยอร์ค มิเรอส์ได้เข้าไปสัมภาษณ์เขาถึงในคุกเป็นที่น่าประหลาดที่แม้จะต้องติดคุกอยู่หลายปี แต่ความเชื่อมั่นในชัยชนะของคอมมิวนิสต์ยังมั่นคงอยู่ไม่เปลี่ยนแปลง เขายอมรับว่าองค์การคอมมิวนิสต์ในพีลิปปีนส์หาได้ดำเนินการโดยอิสระภาพอย่างที่เคยอวดอ้างไว้ไม่ แต่ขันกับองค์การคอมมิวนิสต์สากล ตาวากล่าวว่าการที่ต้องแสวงหาความ

ร่วมมือจากคอมมิวนิสต์อินก็เพราะเกรงว่าการ โปรประกันดา ต่อต้านการตั้งฐานทัพของ สหรัฐอเมริกาใน ฟิลิปปินส์จะไม่ได้ผล "ถ้าเราสามารถขับไล่อเมริกาออกจากฟิลิปปินส์ได้ เราจะไม่ง้อขอความช่วยเหลือจากจีนคอมมิวนิสต์เลย"

ที่น่าสนใจที่สุดก็คือคำตอบของ เขา เมื่อ ถูก ถามว่า อุปสรรคสำคัญที่สุด ที่ขัดขวางไม่ ให้คอมมิวนิสต์ใน ฟิลิปปินส์ก้าวหน้าคืออะไร เขาตอบอย่างไม่ริรอว่า "ความกว้างขวางของแม็กไซไซ"

การตัดสินคดีของศาลกับพรรคพวก ผู้พิพากษาคือคาสเตโล อ่านคำพิพากษาตอนหนึ่งว่าดังนี้ "ถ้าพวกคอมมิวนิสต์และพวกฮุคมีความจริงใจใน การที่จะปราบคอร์รัปชั่นในวงการรัฐบาล และเห็นว่าการใช้กำลังเท่านั้นที่จะกวาดล้างความชั่วร้ายต่าง ๆ ออกไปได้ ทำไมจึงไม่รวมพวกฮุค ที่กล้าหาญ มา ควบคุม การ เลือก ตั้ง ให้ เป็น ไปโดยสะอาดและให้ผู้มีสิทธิมาใช้เสียงได้โดยเสรี และปราศจากความกลัว ทำไมจึงไม่รวมกันตั้งเป็นสมัครพรรคพวกที่

พร้อมจะใช้กำลังเมื่อจำเป็น และทำการลงโทษข้าราชการทุจริตในรัฐบาล แทนที่จะไปข่มขู่ประชาชนพลเมืองผู้ไม่มีทางสู้ ถ้าเราจะได้ทำการเหล่านั้นด้วยความบริสุทธิ์ใจแล้ว บางทีก็คงจะไม่ต้องเสียเลือดเนื้อไปโดยเปล่าประโยชน์"

คำพิพากษานี้ฟังดูเหมือนเป็นการให้ท้ายให้พวกคอมมิวนิสต์ใช้กำลัง ถ้าสมควรและเหมาะสมในการปราบคอร์รัปชั่นและกวาดล้างรัฐบาล และบ่งชี้ว่าราษฎรคงจะให้ความเห็นใจแทนที่จะต้องมาขนศาลอย่างนี้ คาสเตโลถูกขอร้องให้อธิบายถ้อยคำของเขาให้แจ่มแจ้ง ว่ามีความมุ่งหมายประการใดหรือว่ามีเจตนาจะยุยง ส่งเสริม คอมมิวนิสต์ คาสเตโลรับปฏิเสธว่าเขามิได้มีเจตนาเป็นอย่างอื่น นอกจากจะชี้ให้เห็นว่าพวกฮัคและคอมมิวนิสต์ได้ปฏิบัติการต่างๆ ไปโดยไม่คำนึงถึงประโยชน์สุขของประชาชนเลย

อย่างไรก็ตาม ความจริงก็ได้เปิดเผยออกมาแล้วว่า ความเหลวแหลกในวงการบริหารของคิรีโนได้มาถึงจุด

สุดยอดเสียแล้ว แม้แต่ผู้พิพากษาในคณะรัฐบาลเองก็ยอมรับว่า ประเทศชาติกำลังเต็มไปด้วยข้าราชการกังฉิน และพฤติการณ์ทำลายชาติ ซึ่งไม่มีสิ่งใดจะทำลายล้างได้นอกจากการใช้กำลัง สิ่งเหล่านี้ล้วนแต่เน้นให้ถึงคำพูดของดาวาที่ย้ำอยู่เสมอว่า ศัตรูสำคัญของคอมมิวนิสต์ในฟิลิปปินส์ก็คือความกว้างขวางของแม็กไซไซ.

บทที่ ๗

รัฐมนตรีกลาโหมคนใหม่

การกวาดล้าง พวกโปลิทบูโรในชั่วระยะหนึ่งเดือนที่เข้ามารับตำแหน่งรัฐมนตรีกลาโหมของแม็กไซไซทำให้เขากลายเป็นจุดสนใจของวงการเมือง ต่างประเทศทั่วโลกไปในทันที ทั่วโลกต้อนรับข่าวการปราบคอมมิวนิสต์ของเขาด้วยความนิยมชมชื่น ในฟิลิปปินส์เองแม็กไซไซก็ได้กลายเป็นฮีโรของชาติไปชั่วเวลาข้ามคืน ทำให้อิทธิพลส่วนตัวของแม็กไซไซ เข้มแข็งขึ้น และทำให้เขาดำเนินตามแผนการไปได้โดยสะดวกยิ่งขึ้น

งานชิ้นสำคัญอีกชิ้นหนึ่งของแม็กไซไซ คือการรวบรวมอาวุธปืนตั้งแต่ครั้งสงครามเข้าคลังได้หมด เขาตั้งราง

วัดไว้แก่ผู้ทำอาวุธปืน ซึ่งยังใช้การได้อยู่มาคืนกระบอกละ ๗๕ เปโซ โดยไม่มีการสอบสวนใด ๆ ทั้งสิ้น

เขาออกคำสั่งให้นายทหารคนหนึ่งทำหนังสือบัญญัติลักษณะของอาวุธปืนที่ยังใช้การได้ไว้เป็นบันทึกฐาน เพื่อใช้ในการซื้อปืนคืน เมื่อนายทหารผู้นั้นทำหนังสือมาเสนอ แม็กไซไซเหลือบดูรายการอันยาวเหยียดนั้นพร้อม กับส่งคืน "คุณดอกเอาจากตำราทั้งดุ้นใช่ไหมนี่ ปืนที่คุณจะต้องไปซื้อมานั่นมีอายุตั้ง ๘ ปีแล้ว คุณจะไปอธิบายแก่เจ้าหน้าที่การเงินอย่างไรในการซื้อปืนเก่า ๆ เหล่านี้ ทำไมถึงไม่ใช้หัวคิด แทนที่จะเปิดตำราดู"

นายทหารผู้นั้นขอร้องให้แม็กไซไซ บัญญัติลักษณะของอาวุธปืนที่ยังใช้การได้ให้เขาฟังบ้าง

แม็กไซไซตอบห้วน ๆ ว่า "อาวุธปืนใด ๆ ที่ยังอยู่ในสภาพใช้การได้ คือ อาวุธปืนที่ใช้ยิงแล้วฆ่าคนได้ในระยะสิบหลาหรือกว่านั้น"

การรวบรวมอาวุธครั้งนั้น เจ้าหน้าที่ซื้อปืนได้ถึงหกหมื่นกว่ากระบอก ล้วนแต่ใช้การได้ตามสภาพที่แม็กไซไซบัญญัติไว้ ซึ่งหากจะยึดเอาลักษณะของปืนที่ใช้การตาม

ตำราตีกแต้ว ยังสงสัยอยู่ว่าจะซ้อมได้สักสิบกระบอกก็ทั้งยากกระมัง

วิธีการของแม็กไซไซยังคงนอกตำหรับตำรา และไร้กฎเกณฑ์ตามเคย เขาถือว่าพวกคอมมิวนิสต์ไม่มีกฎเกณฑ์ เขาต้องสู้ด้วยวิธีเดียวกัน และต้องพยายามทุกวิถีทางที่จะปราบพวกฮุคให้ราบลงให้ได้ แต่ก่อนอื่นเขาจะต้องหาทางสร้างศรัทธาของประชาชนเสียก่อน เพื่อตัดทางความก้าวหน้าของศัตรู

พวกแดงมีพันธมิตรที่เข้มแข็งอยู่สองพวกคือ หนึ่งประชาชนผู้หมดสิ้นความไว้วางใจในรัฐบาลแล้ว และสองความเสื่อมโทรมของกองทหาร ซึ่งทำให้ทหารเห็นประชาชนเป็นเหยื่อ ก่อนที่จะได้เป็นรัฐมนตรีแม็กไซไซได้บินไปเยี่ยมเยียนประชาชนตามแถบบ้านนอกมาแล้ว ได้รู้เห็นความเกลียดกลัวเครื่องแบบของราษฎร และไม่ยอมให้ความร่วมมือในการปราบพวกฮุค ทั้งนี้ด้วยเหตุผลหลายประการ หนึ่งในเหตุผลต่าง ๆ ก็คือ พวกทหารทำตัวเป็นเจ้านายเหนือราษฎร เรียกร้องเอาโน่นเอานี่จากราษฎรโดยไม่คำนึงถึงความเดือดร้อน ไม่ว่าจะยกกองไปที่ใดพวก

ราษฎรต้องจำใจต้อนรับด้วยความขมขื่น ขณะเดียวกัน พวกทหารก็ไม่ได้ทำสิ่งใด อันเป็นการแสดงว่าพวกเขากำลังมาปราบพวกฮุคเลย

พวกทหารเองกำลังเบื่อหน่ายบรรดาตัวนายทั้งหลายเป็นอย่างยิ่ง นายทหารส่วนมากสนใจแต่ประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวมและกินสินบนเล่นพวก เลื่อนยศให้กันและกันโดยเห็นแก่สินจ้างและแก่หน้า ขณะที่พลทหารกำลังผจญ กับ ความ ลำบาก ยาก ตรำ และ ออก ไปสู้ รบพวกฮุค พวกเขากลับเสวยสุขอยู่กับบ้านกับลูกเมีย พวกทหารจึงไม่เห็นเหตุว่า ทำไมพวกเขา จึงจะต้องออกไปสละชีวิตสังเวยพวกฮุคโดยไม่ได้อะไรตอบแทน พวกราษฎรก็ไม่เห็นว่าทำไมถึงจะต้องไปเสี่ยงกับความตาย เพื่อหยิบยื่นข้าวสารของพวกฮุคให้แก่กองทหาร ตกลงผู้ที่ได้ชัยชนะโดยไม่ต้องทำอะไรก็คือพวกฮุคนั่นเอง ซึ่งทั้งหมดนี้จะมาโทษทหารหรือราษฎรก็ไม่ได้ทั้งสิ้น

แม็กไซไซเริ่มงานของเขาโดยไม่หยุดยั้ง ความชำนิชำนาญที่ได้รับมา สอนให้เขารู้ว่าทหารและราษฎรจะต้องอยู่ฝ่ายเดียวกันจึงจะเป็นฝ่ายชนะได้ การที่จะได้ราษฎร

มาเป็นพวก เขาจะต้องทำความเข้าใจอันดีต่อกัน กับราษฎรเสียก่อน

หลังจากเหตุการณ์อันอัปยศอดสู ที่ไลออนส์คลับแล้ว คิริโนได้เรียกตัว "ดินโด" กอนซาเลซมาร่วมงานในกรมประชาสัมพันธ์ของพีดิปบีนส์ การตั้งกรมประชาสัมพันธ์ขึ้นเป็นความคิดดี เพราะรัฐบาลคิริโนต้องการปรับความเข้าใจกับราษฎรเป็นอย่างยิ่ง ความมุ่งหมายก็คือจะรวบรวมการกระทำต่าง ๆ ของรัฐบาลจากทุกกระทรวง และกรมกองมาเสนอต่อประชาชนรวมทั้งการโฆษณาโปรปะกันดาด้วย แต่ความมุ่งหมายอันดีนี้กลับล้มเหลวเช่นเดียวกับการกระทำอื่น ๆ ของคิริโน บรรดารัฐมนตรีผู้ยิ่งใหญ่ทั้งหลาย ไม่ยอมใช้กรมประชาสัมพันธ์ของรัฐบาล ต่างคนต่างมีเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ประจำกระทรวงของตัว เพื่อทำหน้าที่บังกันและปกปิดการกระทำของพวกเขาจากการรู้เห็นของประชาชน มีแต่เพียงรัฐมนตรีกลาโหมเท่านั้นที่ฉวยโอกาสใช้กรมประชาสัมพันธ์อย่างเต็มที่ นับแต่วาระแรกที่ได้เป็นรัฐมนตรีเขาก็จัดให้มีเปรสคอนเฟอเรนส์ขึ้นทีมนิลาโฮเต็ลทันที

กอนซาเดซได้เชิญนักหนังสือพิมพ์ ทั้งในประเทศ และต่างประเทศไปพบปะรัฐมนตรีกลาโหมคนใหม่ ความมุ่งหมายก็คือเพื่อสนทนาหารือกัน ถึงวิธีการที่จะปราบพวกฮุค และบรรดาหัวหน้าคอมมิวนิสต์ลงให้ราบคาบ ในการสัมภาษณ์นั้นเองแม็กไซไซ ได้มีโอกาส ขยาย แผนการ ที่จะช่วยเหลือพวกฮุคที่กลับใจสวามิภักดิ์ให้มีทุน และเครื่องใช้ทำกิน ให้แก่บรรดานักหนังสือพิมพ์พึง เปรสคอนเฟอเรนส์วันนั้นสนุกสนานด้วยผลสำเร็จน่าชื่นชม และต่อมาแม็กไซไซก็ได้จัดให้มีอีกบ่อย ๆ

ผู้ที่ช่วยเหลือ แม็กไซไซ เป็นอย่าง มาก ในเรื่องประชาสัมพันธ์คือพันเอก เอ็ดเวิด แลนด์สเดล ผู้ซึ่งส่งมาประจำกับหน่วยจัสแม็ก เพื่อเป็นผู้ช่วยเหลือบรรยายเรื่องสงครามจิตวิทยา แลนด์สเดลได้เห็นคุณลักษณะของรัฐมนตรีกลาโหมหน้าใหม่ทันที การที่เขาได้มีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ให้แก่แม็กไซไซ เป็นการแผ้วถางหนทางในทางการเมืองให้แก่แม็กไซไซในวันข้างหน้าอย่างยิ่ง จึงทำให้ศัตรูของแม็กไซไซและบรรดาผู้ที่ แอนติ อเมริกันนำมากล่าวโจมตีอยู่เสมอ ๆ

ความคิดที่จะให้ทิ้งเงิน และเครื่องใช้ในการทำมาหากินนั้น แม็กไซไซได้มาจากความขัดเจนตั้งแต่ครั้งเป็นกองโจรต่อต้านญี่ปุ่น ซึ่งญี่ปุ่นใช้วิธีเอาข้าวมาต่อแก่ผู้ที่ยอมวางอาวุธ แม็กไซไซจึงเอาเงินมาต่อแทนข้าวบ้าง เขาตั้งราคาค่าตัวพวกฮุคไว้คนละ ๕๐๐ เปโซ แก่ผู้ที่สามารถจับพวกฮุคชั้นผู้ใหญ่ได้คนหนึ่งและ ๕๐๐๐ เปโซ สำหรับพวกฮุคชั้นหัวหน้า เช่น หลุยส์ตารุค ดาวา และอเดจันดริโน เป็นต้น

วิธีการให้สินบนนี้เป็นส่วนหนึ่งของความพยายามที่จะชักจูงประชาชนให้หันหน้ากลับมาหารัฐบาล และเพราะศรัทธาในกองทัพชั้นใหม่ เพื่อประชาชนจะได้ให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ ในการปราบกบฏพวกฮุคเสียอยู่ อย่างเดียวที่เวลานั้น การร้องทุกข์ของประชาชนเนื่องด้วยความเดือดร้อนที่เกิดจากทหารผู้สวมเครื่องแบบยังคงมีอยู่อย่างมากมายทั้ง ๆ ที่แม็กไซไซพยายามอย่างยิ่งที่จะแก้ไขด้วยการรับฟังคำร้องทุกข์เหล่านั้นไม่ว่าจะเป็นเรื่องเล็กน้อยเพียงใด เขาได้ให้คำมั่นกับราษฎรว่า หากนายทหารหรือเจ้าหน้าที่คนใดก่อความเดือดร้อนให้ จะเป็นด้วยละเมิดวินัยหรือใช้อิทธิพลเครื่องแบบอย่างใดก็ดี ขอให้ประชาชนอย่ามัวดังเฉ

จงส่งเรื่องราวมาให้เขาโดยตรงทันที เขาจะสอบสวนภายในสองชั่วโมงและจัดการเอาผู้ผิดมาลงโทษโดยเร็ว

"ครั้งแรกประชาชนไม่กล้ามาร้องทุกข์ เพราะเกรงว่าจะไม่ได้รับผล แต่ต่อมาเมื่อเขาได้เห็นว่าทุกสิ่งที่เขาร้องเรียนมาได้รับผลสมหมาย ประชาชนก็เริ่มหายความขลาดกลัว" แม็กไซไซเล่า

ในเวลาเดียวกันแม็กไซไซก็ได้สะสางปฏิรูปกองทัพบกใหม่หมดด้วยการบัญญัติคำขวัญขึ้นว่า "นายทหารและพลทหารทุกคน คือทูตเชื่อมสัมพันธไมตรีกับราษฎร"

สมัยก่อนเมื่อทหารยกกองไปที่ใดก็ก่อให้เกิด แต่ความเกลียดกลัวและความท้อแท้ให้แก่ประชาชน แต่มาสมัยนี้ทหารเปลี่ยนวิธีการใหม่หมด ด้วยการพยายามเอาชนะใจประชาชน เป็นต้นว่าแต่ก่อนเคยไล่ราษฎรออกจากบ้านของเขาเองเพื่อให้นายทหารเข้าไปพัก กวาดต้อนเอาพืชผลในไร่และสัตว์เลี้ยงไปเป็นเสบียงอาหาร ใช้ให้พวกผู้หญิงซักผ้า ทำความสะอาดให้แก่นายทหาร พวกผู้ชายมีหน้าที่หาอาหารให้ มาบัดนี้พวกทหารจะยกกองเข้าไปพร้อมด้วยของกำนัลมาเผื่อแผ่ชาวบ้าน หาอาหารกินเอง

แลถ้าต้องการเข้าไปพักในบ้านของราษฎร ก็ยินยอมชำระค่าเสียหายให้ วิธีการเหล่านี้ได้ค่อย ๆ ชนะใจประชาชนทีละน้อย ขณะเดียวกันแม็กไซไซก็ไม่ได้ละเลยที่จะปรับปรุงศีลธรรมและระเบียบวินัยของทหารให้ดีขึ้นด้วย

แบบฉบับตรวจราชการ ของรัฐมนตรี กลาโหมผู้นี้ไม่ซ้ำแบบใคร เพราะไม่มีการเกณฑ์กองเกียรติยศ แตรวง ถูกเสือ หรือราษฎรมาตั้งแถวรับ ตรงกันข้ามไม่มีไม่เคยรู้ว่าเขาจะไปที่ใดบ้าง พวกทหารตามค่ายต่าง ๆ จะต้องระมัดระวังตัวอยู่เสมอ เพราะไม่แน่ว่าแม็กไซไซผู้ไม่เคยเหน็ดเหนื่อยจะโผล่เข้ามาตรวจค่ายเมื่อไร เมื่อโผล่เข้ามาแล้วเขาจะตรงเข้าตรวจการโดยละเอียด ติโน่นแนะนี่ เห็นสิ่งใดดีก็ชมและแนะสิ่งใดไม่ถูกต้องก็จะได้รับการเอ็ดตะโรกันชนิดทั้งนายและพลอกสั่นขวัญหายกันหมด เมื่อถึงคราวจะกลับเขาก็จะกลับอย่างเงียบเชียบและไม่มีพิธีรีตองเหมือนขามาเหมือนกัน วิธีการตรวจราชการแบบนี้เขายังคงใช้อยู่แม้ในขณะดำรงตำแหน่งประธานาธิบดี ผลที่ได้รับนั้นไม่ต้องพูดถึง เพราะเขาย่อมได้เห็นทุกสิ่งทุกอย่างกับหูกับตาของตัวเอง ไม่ใช่คอยรับแต่รายงานอันสวยงามเท่า

นั้น บรรดาเจ้าหน้าที่และข้าราชการทั้งหลายจึงต้องเตรียมตัวพร้อมที่จะคอยรับการตรวจตราอยู่ทุกขณะจิต มิใช่วิ่งวุ่นจัดงานเอาหน้ากันในวินาที สุดท้าย อย่างข้าราชการไทยเราชอบกระทำกัน

ทุกครั้งที่ไปเยี่ยมค่ายทหารต่าง ๆ แม็กไซไซไม่เคยเว้นที่จะกล่าวเน้นให้บรรดาทหาร ทั้งหลายสำนึกถึงหน้าที่และความรับผิดชอบที่มีอยู่ต่อ ประชาชนและประเทศชาติเสมอ

"กองทหารไม่ใช่ที่อยู่ของพวกอันธพาล" เป็นคำพูดของแม็กไซไซ "เครื่องแบบที่ท่านสวมอยู่เป็นสัญญลักษณ์ของประเทศชาติ ท่านจะต้องทำตัวให้สมเกียรติของเครื่องแบบนี้"

แม็กไซไซจะไม่ยอมปรานี ผู้ที่ละเมิดวินัยอันดีงาม ไม่ว่าผู้นั้นจะดำรงอยู่ในตำแหน่งใด จะไม่มีการถูบหน้าปะจมูกเป็นอันขาด ตัวเขาเองได้วางตัวไว้ในระเบียบวินัยเข้มงวดยิ่งกว่าผู้ใดทั้งสิ้น เพื่อเป็นตัวอย่างของคนอื่น ๆ พร้อมกันนั้น เขาก็หวังที่จะให้ผู้ ที่ปรารถนาจะได้เห็นความสะอาดบริสุทธิ์ในพีลิปปินส์โดยแท้จริงตามอย่างเขาด้วย

ครั้งหนึ่งที่แคมป์เมอร์พีย์ สมัยที่เริ่มปราบพวกฮุค

ใหม่ ๆ แม็กไซไซออกคำสั่งให้ยกกองจากค่ายไปปราบพวกฮุคโดยด่วน นายทหารคนหนึ่งซึ่งเคยชินกับวิธีการปฏิบัติงานอย่างยืดยาดอืดอาดสมัยก่อน พยายามอธิบายให้รัฐมนตรีกลาโหมฟังว่าการจะยกพลออกไปง่าย ๆ นั้นไม่สำเร็จดอก อย่างน้อยจะต้องเสียเวลาเตรียมการถึง ๓ อาทิตย์ จึงจะเคลื่อนพลออกไปได้

แม็กไซไซระเบิดกึกก้องออกมา "สามอาทิตย์!" เขาร้องทุบโต๊ะบังใหญ่ ทำเอานายทหารที่อยู่ใกล้ ๆ หน้าซีดลงไปทันที "กองทหารนี่จะเสียเวลาไปทำไมตั้งสามอาทิตย์ ต้องออกเดินทางภายในสามชั่วโมงนี่แหละ! ถ้าไม่สำเร็จผมจะเอาพวกนายทหารชั้นศาลทหารให้ได้"

สามชั่วโมงต่อมา กองทหารในค่ายเมอร์พีย์ก็ยาตราทัพออกมาได้

แม็กไซไซต้องการเห็นความพรักพร้อมของทหารทุกขณะไม่ว่าเวลาใด ผู้ใดส่อแสดงถึงความอืดอาดล่าช้าไม่ทันการ เป็นต้องถูกเรียกตัวไปสอบสวนทันที จนกระทั่งบรรดานายทหารบัญญัติศัพท์ใหม่ขึ้นสำหรับการถูกเรียกตัว

ไปซักโดยแม็กไซไซว่า "แชมพู" ใครก็ตามที่ถูก "แชมพู" เป็นต้องอกสั่นไปหลายวันทีเดียว

ครั้งหนึ่งขณะเดินตรวจการในค่ายแห่งหนึ่ง แม็กไซไซไปเจอะเอาทหารยามยืนหลับพิงเสาอยู่ เขาค่อย ๆ ย่องเข้าไปถอดหมวกทหารเคราะห์ร้ายผู้นั้นออก ปลดปืนที่ถือไว้ออกมาด้วย เมื่อทหารผู้นั้นลืมตาขึ้นเห็นแม็กไซไซยืนค้ำศีรษะอยู่ ไม่ต้องสงสัยเลยว่าเขาจะไม่ขวัญบินประหนึ่งเห็นพยายมทีเดียว วันรุ่งขึ้นนายทหารประจำค่ายและพลทหารผู้นั้นถูกปลดออกจากตำแหน่งทันที

นิสัยอีกอย่างหนึ่งของ แม็กไซไซคือเกลียดการพนันอย่างเข้ากระดูกดำ หลังจากเข้ารับตำแหน่งรัฐมนตรีกลาโหมได้ไม่นาน เขาก็ออกคำสั่งห้ามเล่นการพนันทุกชนิดในกองทหาร ผู้ใดฝ่าฝืนจะต้องได้รับโทษอย่างหนัก

เขาได้ข่าวว่านายพลอัลเบอรโต ราโมส ได้ฝ่าฝืนคำสั่งของเขา ด้วยการตั้งโต๊ะเล่นไพ่นกกะจอกขึ้นในบ้าน แม็กไซไซไม่รอช้ายกพลเข้าบุกจับในบ้าน ของ ราโมสคืนวันนั้นเอง วันรุ่งขึ้นรัฐมนตรีกลาโหมตรงดิ่งเข้าไปหาประธานาธิบดีคีรีโน ขอให้ปลดราโมสจากตำแหน่งผู้บัญชาการเสีย

แต่คริโนซิ่งไม่เคยตัดสินใจได้รวดเร็วและเด็ดขาดโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับลูกน้องที่อยู่วงในเช่นราโมส ได้พยายามหน่วงเหนี่ยวแม็กไซไซไว้จนสุดความสามารถ

"ยกให้ราโมสเสียสักครั้งเถอะ" เขาขอร้อง

แต่แม็กไซไซยังคงยืนยันคำพูดอยู่ตามเดิม "ถ้าท่านต้องการให้ผม ปรับปรุง วินัยใน กอง ทหารเสียใหม่แล้วจะให้ยกโทษให้ราโมสได้อย่างไรกัน กฎต่าง ๆ จะมีข้อยกเว้นไม่ได้ ไม่ว่าใครทั้งนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งนายทหารชั้นผู้ใหญ่ซึ่งรู้อยู่แล้วกลับมาเป็นเสียเองอย่างนี้ จะใช้ได้อย่างไรกัน"

ในที่สุดประธานาธิบดีคริโนก็ต้องยอมจำนนราโมสจึงถูกปลดจากตำแหน่งด้วยข้อหาเล่นการพนัน

ผู้ตกเป็นเป้าของ แม็กไซไซ ถัดมาคือผู้บัญชาการกองทัพบก นายพลเอก คาสตาเนดา ผู้ซึ่งไม่เคยมีผู้ใดอาจหาญไปแตะต้องมาก่อน รัฐมนตรีกลาโหมคนก่อน รูเปอร โต คังกริโอน (ปัจจุบันเป็นวุฒิสมาชิก) หลุดจากตำแหน่งไปก็เพราะอาจหาญไปผลักเก้าอี้ของคาสตาเนดาเข้า

แม็กไซไซไม่มีความ ปรารถนา ที่จะได้ คาสตาเนดา

ไว้ในกองทัพบกแต่ก็ไม่รู้จะให้ คิริโนปลด คาส์ตาเนดา เสียโดยเร็ว ทั้งคู่เถียงกันอยู่เป็นเวลาถึงห้าชั่วโมง คิริโน พยายามอธิบายถึงคุณ ความดีที่ คาส์ตาเนดาได้ ช่วยเหลือมา โดยเฉพาะในด้านการเลือกตั้ง "ครั้งที่ไม่เรียบร้อย" ในปี ๑๙๔๙ พรรคคิเบอร์ต้องอาศัยอิทธิพลของกองทัพหนุนอย่างหนักอย่างเข้มแข็งจึงได้ชนะการเลือกตั้งมาได้ แม็ก-ไซไซกลับย้อนว่าเพราะ "ความช่วยเหลือ" อย่างไม่ละอายใจของกองทัพบกภายใต้การนำของคาส์ตาเนดาครั้งนั้นแหละบวกกับเหตุการณ์อื่น ๆ อีกหลายอย่าง คาส์ตาเนดาจึงไม่เหมาะสมที่จะอยู่ในตำแหน่งต่อไป แม็กไซไซก็ไม่ยอมลดละ ในที่สุดก็ยื่นคำขาดว่า

"ท่านประธานาธิบดี เป็นที่เห็นกันอย่างชัดแจ้งแล้วว่าคาส์ตาเนดาไม่สามารถทำหน้าที่ของเขาได้อย่างเต็มที่ ขอให้ท่านเลือกเอา ถ้าคาส์ตาเนดาอยู่ผมก็จะลาออกไป"

คิริโนคิดงันพึงอย่างไม่เชื่อหู ผลที่สุดก็ต้องยอมจำนนต่อคำเรียกร้องของแม็กไซไซ แม้กระนั้นก็ยังไม่ยอมเซ็นชื่อในใบสั่งปลดคาส์ตาเนดา แต่ให้แม็กไซไซลงนามแทนในนามของประธานาธิบดี

แม้จะถูกปฏิเสธไปแล้วคาสตาเนดาก็ไม่ยอมแพ้ง่าย ๆ ต่อมาไม่นานนัก แม็กไซไซได้รับความประหลาดใจเป็นอย่างยิ่งเมื่อได้พบ คาสตาเนดา ในทำเนียบ มาลาคายัง อีกครั้ง หนึ่ง คิริโน ขอร้องให้บรรจุ คาสตาเนดา ในตำแหน่ง เดิม โดยอ้างเหตุผลว่าคาสตาเนดาได้รับโทษมาพอเพียงแล้ว คราวนี้คงจะกลับตัวเสียใหม่ได้

แม็กไซไซปฏิเสธอย่างมั่นคง "ถ้าท่านยอมให้คาสตาเนดากลับมาอีกครั้งหนึ่ง ก็หมายความว่าทุกสิ่งทุกอย่างที่ผมทำลงไปต้องล้มเหลวหมด" คิริโนจึงเรียกคาสตาเนดาเข้ามาในห้องเผชิญหน้ากับแม็กไซไซด้วยตัวเอง คิริโนกล่าวต่อหน้าคนทั้งสองว่า "ผมได้ขอให้ท่านรัฐมนตรีกลาโหมบรรจุท่านกลับเข้ามารับตำแหน่งเดิม แต่เป็นที่น่าเสียใจที่ท่านรัฐมนตรีไม่สามารถจะทำได้ ส่วนตัวผมเองขอสนับสนุนแม็กไซไซร้อยเปอร์เซ็นต์"

เมื่อพูดถึงเรื่องนี้ ต่อมาภายหลัง แม็กไซไซ กล่าวว่า "ผมต้องยอมนับถือ คิริโนในข้อที่ เรียกตัวคาสตาเนดา มาต่อ

หน้าผม และพูดตรง ๆ ว่าไม่อาจจะให้เขากลับมาดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการกองทัพบกได้อีก”

นับแต่เหตุการณ์นั้นเป็นต้นไป บรรดานายทหารต้องระวังตัวแจเพราะแม็กไซไซไม่ไว้หน้าใครทั้งสิ้น เขาได้รับรายงานว่า นายทหารชั้นนายพันผู้หนึ่งซึ่งมีความประพฤติไม่สู้ดีนัก ได้ถูกส่งตัวไปศึกษาต่อสหรัฐด้วยอาศัยบารมีผู้มีอิทธิพลผู้หนึ่ง ปรากฏว่านายทหารผู้นั้นเป็นญาติสนิทของฤๅ ภรรยาแม็กไซไซเอง แต่ความเป็นญาติไม่ได้ช่วยอะไรเขาเลย ตรงกันข้ามผู้ใดก็ตามที่เกี่ยวดองเป็นญาติหรือมิตรสหาย ของแม็กไซไซ กลับตกอยู่ฐานะหนักยิ่งกว่าใคร ๆ ถึงกับกล่าวว่า “เป็นศัตรูของแม็กไซไซเสียยังจะดีกว่าเป็นเพื่อนหรือญาติสนิทอีก” นายทหารผู้นั้นถูกเรียกตัวกลับจากสหรัฐโดยทันที บรรดานายทหารต่างร้อนตัวไปตาม ๆ กันเมื่อเห็นการกวาดล้างเป็นไปอย่างเด็ดขาด หลายคนอุทธรณ์กับแม็กไซไซว่าการทำเช่นนี้ทำให้จิตใจทหารเสื่อมหมด แม็กไซไซกลับย้อนว่า

“ถ้าการกวาดล้างนายทหารมือเน่า ๆ ออกไปจากกองทัพจะทำให้ทหารขวัญเสีย ผมจะยิ่งทำให้ขวัญเสียหนัก

เขาไปอีกด้วยซ้ำ"

ขณะเดียวกับที่กวาดล้างพวกมือเน่า แม็กไซไซก็ไม่ละลืมที่จะยกย่องผู้ที่ซื่อสัตย์ด้วย นายทหารผู้หนึ่งถูกคิดสินบนด้วยเงินก้อนมหึมา เขาไม่ปฏิเสธแต่กลับนำเงินจำนวนนั้น มามอบให้ แม็กไซไซ พร้อมกับเล่าพฤติการณ์ให้ฟังด้วย แม็กไซไซคว้าแขนนายทหารผู้นั้นขึ้นรถขับตรงไปยังทำเนียบมาลาคายังทันที ประธานาธิบดีคิรโนซึ่งกำลังรับประทาน อาหารอยู่ ภายในห้อง อาหาร อัน โอ่โถง หรูหรา ถึงกับชะงักผ้าเช็ดมือหลุดไปจากมือ เมื่อเห็นแม็กไซไซเดินยิ้มแต้เข้ามา มือหนึ่งจูงแขนนายทหารผู้น้อยคนนั้น อีกมือหนึ่งถือถุงเงินมาด้วย

แม็กไซไซ เล่าพฤติการณ์ทั้งหมด ให้ประธานาธิบดีและแขกฟัง พวกแขกต่างปรบมือเป็นเกียรติแก่นายทหารเป็นการใหญ่ คิรโนเองลุกขึ้นจับมือกับนายทหารและตั้งให้เป็นนายพันตรีโดยทันที

ผลของการกระทำ โดยเด็ดเดี่ยว และไม่ไว้ หน้าใคร คิเมื่อควรคิ และไม่รีรอ ที่จะชม เมื่อควรชม ทำให้พวก ทหารค่อยมีจิตใจดีขึ้น แม็กไซไซเองทำตัวเหมือนพลทหารคน

หนึ่ง ร่วมทำงานและลำบากตรากตรำทุกอย่างไม่ท้อถอย ครั้งหนึ่งในการไปตรวจฟอร์ทแม็คคินเลย์ ซึ่งเป็นค่ายเก่าของกองทัพอเมริกันอยู่นอกเมืองมนิลากลางดึกคืนวันหนึ่ง แม็กไซไซเข้าไปในค่ายขณะที่ทหารทั้งหลายกำลังหลับสนิทกันอยู่ เขาได้พบว่าบรรดาพลทหารต้องนอนกับพื้นกระดานไม่มีแม้แต่มุ้งจะกางนอนให้พ้นจากการรบกวนของบรรดาฝูงยุง อันกระหึ่มอยู่รอบข้าง

แม็กไซไซ พรวดพราดเข้าไป ในที่พักนายทหาร ตากแขนนายทหาร ซึ่งกำลังนอนหลับอย่างสุขารมณ์อยู่ บนที่นอนอันนุ่มนิ่ม มีมุ้งกางอย่างสบาย เขาออกคำสั่งให้นายทหารผู้นั้นไปเปิดห้อง เก็บของซึ่งมีที่นอนหมอนมุ้งเก็บไว้อย่างครบครัน เพื่อบรรดานายทหารผู้มียศทุกคน ครั้นแล้วรัฐมนตรีกลาโหมผู้กำลังเดือดจัด กับทหารสองสามคน ก็ช่วยกันขน ที่นอนหมอนมุ้งออก แจกจ่ายทหาร ด้วยมือของ ตนเอง ทำเอานายทหารซึ่งอยู่ในที่นั้นต้องอายหน้าม้านไปตาม ๆ กัน

พวกทหารค่อยมีชีวิตจิตใจและเลื่อมใสศรัทธาในกองทัพขึ้นมาบ้าง เมื่อก่อนนี้พวกเขาถูกละเลยไม่เคยมีใครมาเอาใจใส่ เหลียวแลนอกจากจะถูกเรียก ใช้รองมือ รองเท้าไป

วันหนึ่ง ๆ แต่บัดนี้เขาได้เห็นแสงของความยุติธรรมราง ๆ แล้วในตัวของรัฐมนตรีกลาโหมอารมณ์ร้อนคนใหม่ ดังนั้นระเบียบวินัยจึงค่อย ๆ กลับมาสู่วงการทหาร อีกครั้งหนึ่ง เพื่อที่จะได้ดำเนินงานในหน้าที่คือการปราบพวกฮิคให้ราบเป็นหน้ากลองต่อไป

แม็กไซไซ พยายามเอาชนะ พวกทหาร ด้วยการ เอาใจใส่ในสาระทุกข์สุขดิบเป็นรายตัว ทหารที่สามารถสังหารพวกฮิคได้จะได้เลื่อนยศขั้นหนึ่ง และได้รับจดหมายชมเชยเป็นส่วนตัว จาก แม็กไซไซ ซึ่ง ทำให้ทหาร เกิดความจงรักภักดีแทบว่า จะนำไปทางไหนก็ได้ทั้งสิ้น เพราะเขาเชื่อว่าแม็กไซไซย่อมจะนำเขาไปในทางที่ถูกต้องเท่านั้น

ในเวลาเดียวกัน กับที่กองทหาร เปลี่ยนแปลง ไปในทางที่ดีขึ้น ประชาชนพลเมืองก็เริ่มศรัทธาในกองทัพเพิ่มขึ้น ชาวนาหลายคนรายงานความเคลื่อนไหว ของตัว และตำแหน่งที่หลบซ่อนของพวกฮิคให้แก่ทหาร ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่มีใครกล้าทำมาก่อนเลย

คนแรกที่ได้รับเงินสินบน ในการนำจับ กบฏฮิค เป็นชายชราผู้หนึ่งในเขตตำบลบาตันกาส เขากำลังไถนาอยู่ เมื่อกองทหารยกผ่านมา ชายชราแกล้งเข้ามาขอ ต่อบุหรี่ จากนาย

ทหารแล้วก็แอบกระซิบบอกว่า "อย่ายกกองไปตามถนน สายนี้เป็นอันขาด พวกฮคกำลังซุ่มดักคอยอยู่ในข้างหน้า ผมจะพาท่านหลบไปอีกทางหนึ่ง"

โดยการนำของชาวนาผู้นี้ กองทหารจึงอ้อมไป ตลบหลังพวกฮคได้อย่างสบาย และพวกคอมมิวนิสต์ถูกฆ่าตายไป ๑๘ คน แม็กไซไซเชิญตัวชาวนาไปพบทันทีและให้เงินสินบนถึงห้าพันเปโซ ซึ่งทำให้ชายชรามือไม้สั่นไปหมดด้วยความตื่นเต้น และตั้งวาจาว่าต่อไปนี้เขาเห็นจะต้องพยายามเสาะหาตัวพวกฮคให้มาก ๆ อีกเพื่อรับเงินสินบน

วิธีการปราบพวกฮคด้วยการให้สินบนของแม็กไซไซได้ผลอย่างใหญ่หลวง พร้อมกันนั้นเขาก็ได้พยายามทุกวิถีทางที่จะรวบรวมกำลังจากหน่วยต่าง ๆ มารวมกันเพื่อต่อต้านพวกฮค ไม่เว้นแม้แต่กำลังของเผ่าชนแคระนิกริโต ด้วยบุคลิกลักษณะ และความสามารถอันน่าชมเชย ของแม็กไซไซ พวกนิกริโตจึงได้ยอมให้ความร่วมมือในการปราบพวกฮคด้วย ความช่วยเหลือของพวกแคระเหล่านี้ค่ามหาศาล เพราะพวกนี้ชำนาญดูทางในป่าเป็นอย่างดียิ่ง จึงสามารถชี้ตำแหน่งที่ซ่อนตัวของฮคได้อย่างถูกต้องแม่นยำ

เรื่องราวในการปราบคอมมิวนิสต์ของแม็กไซไซยังมีอีกมากมายนัก แต่เรื่องที่ประหลาดอย่างเหลือเชื่อและแหวกแนวอย่างถึงลูกเห็นจะไม่เกินเรื่องของ "คอมมานเดอร์ ฮิปานา" ไปได้เป็นแน่

เวลานั้นกำลังของพวกคอมมิวนิสต์ตริงอยู่ในป่าในอย่างหนาแน่น ในจำนวนหัวหน้าที่มชื่อเสียงที่สุดคนหนึ่งของพวกฮุคมีชายหนุ่มอายุยี่สิบห้าปีภายใต้ชื่อ "คอมมานเดอร์ ฮิปานา" อยู่ด้วยผู้หนึ่ง เขาเป็นชายหนุ่มที่มาจากตระกูลสูงและได้รับการศึกษาอย่างดีเยี่ยม กองทัพฟิลิปปินส์ตั้งค่าตัวเขาไว้สูงถึงที่เดียว

วันหนึ่ง ขณะที่ แม็กไซไซ กำลังนั่งก้มหน้าก้มตา ทำงานที่โต๊ะทำงานในออฟพีศที่มนิลา ชายหนุ่มคนหนึ่งเดินเนิบ ๆ ตรงเข้ามาที่โต๊ะทำงาน เอามือ เท้าโต๊ะ อย่าง สบายใจ แม็กไซไซเงยหน้าขึ้นดูผู้อุกอาจอย่างไม่พอใจ แต่ชายหนุ่มคงยืนเฉย

"ท่านรัฐมนตรี ผมได้ข่าวว่าท่านต้องการจับตัวคอมมานเดอร์ ฮิปานา ไม่ใช่หรือครับ" เขาถาม

แม็กไซไซรีบตอบด้วยความตื่นเต้น "คุณมีข่าวอะไรเกี่ยวกับที่ซ่อนของคน ๆ นั้น"

"ครับ" ชายหนุ่มตอบอย่างใจเย็น "ผมคือคอมมานเดอร์ ฮิปานา"

ครั้นแล้วเขาอธิบายต่อไปว่า "ผมเข้ามาพบท่านก็เพราะได้ทราบข่าวความเข้าใจดีของท่านที่มีต่อพวกฮุคที่ยอมวางอาวุธเข้ามาโดยดี เวลานี้บิดาของผมกำลังเจ็บหนัก ถ้าท่านสัญญาว่าจะช่วยพ่อของผม ผมก็จะยอมสวามิภักดิ์ละ"

แม็กไซไซรับคำโดยไม่รีรอ ฮิปานาจึงได้พูดต่อไปและเล่าให้ฟังว่าเหตุใดเขาจึงได้ไปเข้าพวกฮุค จากเรื่องที่เขาเล่าแม็กไซไซก็ได้รับฟังว่าไม่ผิดไปจากพวกฮุคคนอื่น ๆ เท่าใดนัก ชายหนุ่มผู้นี้เคยมีชีวิตอยู่ในสังคมที่ดีมาแล้วแต่แล้วก็ถูกหาเหตุจับกุมด้วยข้อหาอันร้ายแรงที่ตัวเขาไม่ได้กระทำ จึงต้องเตลิดเปิดเปิงไปเพื่อหนีอาญาแผ่นดิน อันมีโทษถึงต้องจำคุกตลอดชีวิต บัดนี้เมื่อบิดาของเขาป่วยหนักหมดที่พึ่งพิงเขาจึงต้องหันหน้าเข้ามาหาแม็กไซไซด้วยประการฉะนี้

แผนการ ของ แม็กไซไซ ในวิธี ซ้อนกล พวกฮค ลึก ซึ้งไม่ผิดของเบ้ง เขาเชื่อใจในบุคลิกลักษณะของชายหนุ่มผู้นี้จึงได้ตกลงวางแผนการต่อไป ขั้นแรกเขาให้คำมั่นสัญญาที่จะดูแลรักษาบิดาของฮิปานาอย่างดีที่สุด ขั้นต่อมาก็คือส่งตัวฮิปานากลับไปยังปาไน่ดังเดิม พร้อมกับพวกฮคที่กลับใจแล้ว ๒๐ คน อาวุธทันสมัยครบมือ พวกเหล่านี้ได้รับคำสั่งให้ไปหลบซ่อนอยู่บนภูเขา แล้วก็ให้ยกกองเข้าโจมตีกองทหาร ปล้นสะดมก่อชาวบ้าน และทำตัวให้เป็นที่หวั่นกลัวของประชาชนที่สุด เพื่อตบตาพวกฮคด้วยกัน ต่อจากนั้นแผนการขั้นที่สามจึงจะตามมา

ฮิปานากลับไปปาไน่พร้อมกับ อดีตของพวกฮคอีก ๒๐ คน ซึ่งทั้งหมด เป็นคน ที่ แม็กไซไซ เลือกสรร แล้ว ด้วยความไว้วางใจ เขาทำตามแผนการของแม็กไซไซได้อย่างดีเยี่ยม จนกระทั่งบรรดาหัวหน้าพวกฮคด้วยกันยอมรับนับถือในความเก่งกล้าของฮิปานา ในระหว่างนั้นเอง แม็กไซไซก็บินไปที่เกาะปาไน่ ตั้งกองบัญชาการชั่วคราวที่นั่น เพื่อคอยรับฟังรายงานจากสายลับซึ่งติดตามไปกับกลุ่มของพวกฮคของฮิปานา

คืนวันนั้นสายลับทั้งสามคนนำข่าวมาบอกว่าชายเผ่านาวาผู้หนึ่งถูกส่งตัวมายังค่ายของฮิปานา ด้วยจุดประสงค์ที่จะสังหารแม็กไซไซ ตามแผนการการของ โปลิทบูโร ใน ปาไน่ย์ แม็กไซไซ จึงสั่งให้สายลับ ทั้งสาม นำตัว นาวา ผู้นั้นมา ให้ได้ นาวาผู้นนคอสู้อย่างสุดฤทธิ์เมื่อรู้ว่าถูกทรยศ แต่พอสายลับบอกว่าจะพาตัวไปหาแม็กไซไซ เป็นที่น่าประหลาด ที่เขากลับให้พาไปโดยดี

เมื่อชายทั้งสองมาประจันหน้ากันอย่างเงียบๆ แม็กไซไซ เชิญ ให้ชาย ผู้มี หน้าที่ มาสังหาร เขา นั่งลง ตามสบาย พร้อมกับพูดว่า “ผมอยากขอให้คุณร่วมมือกับผม”

“ผมน่ะรึร่วมมือกับคุณ!” ชาวนาวาย้อนอย่างขมขื่น “ในเมื่อกองทหารทั้งกองกำลังตามล่าผมและพ่อของผมอยู่อย่างสุดเหวี่ยงเช่นนี้”

“ผมจะจัดการเอง” แม็กไซไซตอบ “รับรองว่าจะป้องกันชีวิตครอบครัวของคุณไว้ให้ปลอดภัย และจะแถมเงินให้อีกห้าหมื่นเหรียญ ถ้าคุณเต็มใจร่วมมือกับผม”

"ห้าหมื่นเหรียญ!" เขาร้องอย่างเหลือเชื่อ "ท่านจะให้ผมช่วยอย่างไร?"

"ไม่ต้องทำอะไรมาก นอกจากกลับไปที่ค่ายของฮิปานาแล้วทำตามคำสั่งของฮิปานาเท่านั้น" แม็กไซไซบอกชายเผ่านาวา ตกใจ แทบสิ้นสติ เมื่อรู้ว่า ฮิปานา หัวหน้าของพวกฮค ที่มีอิทธิพลที่สุดคนหนึ่ง เป็นสาย ให้แก่ แม็ก-ไซไซ ในเมื่อคนขนาดนั้นเป็นสายของแม็กไซไซเสียแล้ว พวกแดงยังจะมีหวังอะไรอยู่อีกเล่า

แม็กไซไซส่งตัวชาวนาวาผู้นั้นกลับไปที่ค่ายตามเดิม เกมส์ที่เขาเล่นเป็นการเสี่ยงอย่างหนักเหมือนนักเดิมพัน ที่ใช้วิธีบลัฟ* กันอย่างหมิ่นเหม่ แม็กไซไซรู้ดีว่าเขาไม่อาจจะวางใจใครได้ทั้งนั้น

ไม่ว่าฮิปานาหรือชายเผ่านาวา พวกแดงอาจจะย้อนรอยและหักหลังเขาได้อย่างง่ายดายที่สุด โดยเขาจะไม่มีทางรู้ได้เลย แต่ทั้งหมดนั้นต้องรอดูผลจากเวลาเท่านั้น

อีกเจ็ดวันต่อมาแม็กไซไซได้เข้าไปพบฮิปานาถึงในค่าย มันเป็นการเสี่ยงอย่างที่ไม่มีรัฐบุรุษคนใดสามารถ

---

* วิธีบลัฟ ทำกันในวงนักพนันไพ่ โดยหลอกหรือเสแสร้งว่าตนมีตัวดีอยู่ในมือเพื่อตบตาคู่ต่อสู้ให้จำนนทั้ง ๆ ที่ตนไม่มีอะไรดีอยู่เลย

กล้าเสี่ยงเช่นนั้นได้อีก ทุกย่างก้าวที่ผ่านเข้าไปไม่ผิดกับย่างเข้าไปสู่กรงเล็บเสือ จะเหลียวแลไปทางไหนก็เจอแต่ปาก กระบอกปืนจ้องตามไปทุกหนทุกแห่ง แม้ขณะที่นั่งร่วมวงรับประทานอาหารกับฮิปานา แม็กไซไซได้เห็นปืนกลตั้งจังก้าหันมาทางเขา

"ถ้าพวกนี้คิดจะหักหลังผมแล้วย่อมทำได้ง่ายที่สุด ทุกคำที่ผมกำลังกินขาไก่ย่าง ผมอดคิดไม่ได้ว่าเขาอาจจะปล่อยกระสุนทะลุหลังผมเมื่อไหร่ก็ได้"

แต่แล้วก็ไม่มีเหตุการณ์ใดเกิดขึ้น ทั้งหมดคงปรึกษาหารือไปอย่างเงียบ ๆ เป็นอันว่าฮิปานาและชายเผ่านาวาผู้นั้นเป็นถูกมือของแม็กไซไซอย่างซื่อสัตย์แล้ว

หลาย คน กล่าวว่า บุคลิก ลักษณะ อัน ทรง อำนาจ ของ แม็กไซไซ อันมีอิทธิพล ต่อพวก เหล่าร้าย เห็นปาน ฉะนี้ เป็นที่น่าคิดว่าถ้าหากเจ้าของนำไปใช้ผิดทางแล้ว ผลลัพธ์อันร้ายแรงย่อมจะเกิดขึ้นได้อย่างไม่มีปัญหา เดชะบุญที่แม็กไซไซอยู่ฝ่ายธรรมหาใช่อธรรมไม่

แผนการขั้นที่สามของแม็กไซไซคือ ให้ฮิปานา เชิญบรรดา หัวหน้าพวกฮค ทั้งหลาย มาร่วมวง กินเลี้ยงฉลองวันแล้วตัวเขาเองก็กลับไปมนิลาอย่างเงียบ ๆ

ฮิปานา ส่ง คำเชิญ ไปยัง หัวหน้า พวกฮค ทั้ง หลาย เชื้อเชิญให้มาบีคนิคที่ปาไน์ในวันอาทิตย์ถัดไป พวกนั้นตกหลุมคำเชิญของฮิปานาโดยปราศจากความระแวง หัวหน้าฮคทั้งหมดจำนวนสิบเก้าคนด้วยกัน มาบีคนิคด้วยความยินดี หารู้ไม่ว่าพญามัจจุราชกำลังคอยอยู่ที่วงบีคนิคนั้นแล้ว ฮิปานาประหารเสียหมดทั้งสิบเก้าคนด้วยปืนกล บางคนตายทั้งเนื้อตัวยังคาอยู่ในปากก็มี

คืนนั้น แม็กไซไซได้รับโทรเลขจาก ปาไน์ ใจความสั้น ๆ ว่า "สำเร็จแล้ว"

เป็นอันว่า คอมมิวนิสต์ในเกาะปาไน์ ถูกกวาดต้อนไม่เหลือหลอ โดยฝ่ายรัฐบาลได้เสียชีวิตนายสิบซึ่งถูกกระสุนหลงไปคนหนึ่งกับเงินอีกไม่กี่พันเปโซเท่านั้น หลังจากการตายหมู่ ของฮค ชั้นหัวหน้า แล้ว บรรดา พวกฮค ที่เหลือ ก็หลั่งไหลกันเข้ามามอบตัวแก่ทางการเป็นทิวแถว คิดเฉลี่ยวันละประมาณ ๕ พันคนด้วยวิธีการเหนือเมฆนี่แหละ ที่แม็กไซไซปราบฮคในปาไน์ราบเป็นหน้ากลอง และตั้งแต่นั้นมาประชาชนก็อยู่เย็นเป็นสุขกันต่อมา

แม้จะมุ่งมั่นที่จะปราบฮคให้ราบคาบแม็กไซไซก็ไม่เคยคิดว่าคนเหล่านี้เป็นฟิลิปปินส์เหมือนกัน แต่ถูกชักจูงไปในทางที่ผิด แม้จะเต็มไปด้วยพิษสงแต่ก็เป็นเลือดเนื้ออันเดียวกัน แผนกรับคำร้องทุกข์ของเขาเต็มไปด้วยจดหมายของพวกฮคที่โอดครวญมาเล่าถึงสาเหตุที่ทำให้ต้องไปเข้ากับคอมมิวนิสต์ ส่วนมากเปิดเผยให้เห็นความผิดพลาดของคณะรัฐบาลหลายอย่าง แม็กไซไซจึงยิ่งเห็นว่าพวกฮค ควรจะได้รับ โอกาส ให้กลับตัวมาเป็น พลเมืองดีมากกว่าที่จะถูกจับตาย

รัฐบาลผิดพลาดอย่างไม่มีปัญหา รัฐมนตรีกลาโหมผู้นี้จึงพยายาม ที่จะแก้ไขความผิดพลาดนั้นเท่าที่จะทำได้ แต่การกระทำของเขากลับก่อให้เกิดศัตรูขึ้น ศัตรูของเขาล้วนแต่ใหญ่โต มีอิทธิพลและล้วนแต่เป็นสมุนสนิทของคิริโนทั้งสิ้น

ระหว่างที่ แม็กไซไซ กำลังดำเนิน การปราบ พวกฮค พวกนี้พยายามจะยุแหย่คิริโนให้เกลียดชังแม็กไซไซ แต่ก็ไม่ได้ผล เพราะคิริโนเห็นว่าแม็กไซไซเป็นคนเดียวเท่านั้นที่จะช่วยกู้ฟิลิปปินส์จากเงื้อมมือคอมมิวนิสต์ได้ คิริโนจึง

ปกป้องแม็กไซไซจากพวกศัตรูที่มุ่งร้ายอย่างเต็มที่ ซึ่งข้อนี้ต้องยกให้เป็นความชอบของคิริโนส่วนหนึ่ง

ศัตรูของเขาบางคนไม่รีรอที่จะกล่าวหาว่าแม็กไซไซทรยศต่อประเทศชาติ เพราะไปไว้ชีวิตพวกฮุคซึ่งได้สังหารชีวิตของชาติมาจำนวนไม่น้อย แต่แม็กไซไซยังคงเชื่อมั่นว่าพวกฮุคไม่ใช่จะเลวร้ายไปเสียหมด หากสิ่งแวดล้อมและเหตุการณ์บังคับให้เขาต้องเป็นเช่นนั้น ถ้าพวกเขาได้โอกาสกลับตัวเสียใหม่ มีช่องทางที่จะทำมาหากินโดยสุจริตก็คงจะไม่ก่อความเดือดร้อนให้อีก มีฮุคอีกคนหนึ่งชื่ออามัท แม็กไซไซได้ช่วยเหลือให้มีงานทำโดยจัดสถานที่แห่งหนึ่งภายในค่ายทหาร หาเครื่องไม้เครื่องมือให้พร้อมสรรพ แล้วให้อามัททำงานไป ด้วยความมุ่งหวังที่จะแสดงให้พวกฮุคอื่น ๆ เห็นว่า รัฐบาลประชาธิปไตยจะช่วยเขาได้อย่างไรบ้าง แทนที่จะต้องไปหลบซ่อนอยู่ตามทุ่งนาป่าเขา พวกเขาควรจะได้กลับมาดำรงชีวิตอย่างสามัญชนเสียที

ตัวแม็กไซไซเองทั้ง ๆ ที่ไม่ใคร่พอมีพอกินก็ยังรับเอาเด็ก ๆ ฤกของพวกฮุคมาเลี้ยงดูหลายคน ด้วยความมุ่ง

หมายที่จะให้พวกนี้ได้ตั้งต้นชีวิตใหม่อย่างปกติชน รวมทั้งส่งเสียให้ได้เล่าเรียนด้วย

โครงการอีกอย่างหนึ่ง ของแม็กไซไซซึ่งสัมฤทธิผลขึ้นมาและเป็นงานชิ้นโบว์แดงของเขาก็คือ โครงการจัดสรรที่ดินที่เรียกว่า "EDCOR" อันเป็นความสำเร็จอันยิ่งใหญ่ของโครงการนี้ คิริโนถึงกับออกปากในการรณรงค์หาเสียงเป็นประธานาธิบดีว่าเป็นความคิดของแม็กไซไซ แต่แม็กไซไซเอาไปแอบอ้างว่าเป็นความคิดของแม็กไซไซ

เรื่องมีอยู่ว่า ครานั้นประธานาธิบดีโซกาโนแห่งอินโดเนเซียได้ไปเยือนฟิลิปปินส์ คิริโนได้พาแขกผู้มีเกียรติของเขาไปเที่ยวทางเรือเพื่อชมให้ดูภูมิประเทศอันมีชื่อเสียง ในประวัติศาสตร์ คือแถบคอร์จิดอร์ และบาตาอัน ระหว่างที่อยู่ในเรือนเองแม็กไซไซได้เสนอโครงการใหม่ของเขาให้ท่านประธานาธิบดีฟัง นั่นคือโครงการที่จะจัดสรรที่ดิน ให้พวกฮุคได้เข้าไปทำมาหากิน ด้วยความสงบสุข จัดตั้งขึ้นเป็นหมู่บ้านให้มีไฟฟ้า น้ำประปา โบสถ์วิหาร โรงเรียน โรงพยาบาล พร้อมเพรียง พวกฮุคจะได้สิทธิที่จนปลูกพืชผลตามใจชอบ และถ้าพิศูจน์ได้ว่าเป็นพลเมืองดี

ก็จะได้รับที่ดินเป็นสิทธิของตนเองโดยชอบธรรม ทั้งหมดนี้แม็กไซไซเห็นว่า ถ้าหากทำได้สำเร็จ ฟิลิปปินส์ก็จะได้พลเมืองดีเพิ่มขึ้นอีกจำนวนไม่ใช่น้อย

ตลอดเวลาที่ฟังโครงการของแม็กไซไซ คิริโนไม่ได้พูดออกความเห็นประการใดเลย จนกระทั่งซากัดบุรีซานาธิบดีโซกาโน บังเอิญกล่าวถึงวิธีการจัดสรรที่ดินให้แก่ชาวนาในอินโดนีเซีย อันเป็นวิธีการที่คล้ายคลึงกับโครงการของแม็กไซไซเป็นอย่างยิ่ง ขณะที่คิริโนนั่งฟังอยู่ด้วยความสนใจ แม็กไซไซเห็นได้โอกาสที่จะทำให้สัมฤทธิผลในโครงการของเขา จึงสรวมรอยกล่าวอ้างขึ้นว่า

"น่าประหลาดจริง ๆ ที่วันนี้ท่านประธานาธิบดีคิริโนช่างเราก็ได้เปิดเผย โครงการที่จะจัดสรรที่ดินแบบนี้ขึ้นในฟิลิปปินส์เหมือนกัน"

โซกาโนถึงกับเดินตรงไปหาคิริโน มองดูคิริโนด้วยความยกย่อง คิริโนจึงหันมายิ้มกับรัฐมนตรีกลาโหมหนุ่มของเขาด้วยความพึงพอใจ "ถูก แม็กไซไซ ขอให้ดำเนินงานตามโครงการที่ว่านี้โดยด่วนที่สุด"

นั่นแหละโครงการ "EDCOR" จึงได้เกิดขึ้นมาได้ แม็กไซไซไม่รอช้ารีบดำเนินการตาม แผนการ ทันที เขาตั้งต้นด้วยที่ดินจำนวนสิบเฮคตาร์ (หนึ่งพัดดาประมาณ ๖.๒๕ ไร่) ก่อน ขั้นแรกพวกฮุคไม่ใคร่เชื่อใจรัฐบาลนักว่าจะทำตามสัญญาได้สักเท่าใด แต่เมื่อได้เข้าไปอยู่ในนิคมแล้วได้นานทุกคนมีบ้านอยู่มีที่ทำมาหากินอย่างปกติสุข พวกฮุคก็หลั่งไหลเข้ามาเรื่อย ๆ ต่อไปนี้เขาสามารถแต่งกายดี ๆ เดินลอยชายเข้าเมืองได้อย่างเปิดเผย ไม่ต้องหลบซ่อนจากเงื้อมมือกฎหมายอีกต่อไปแล้ว แม็กไซไซยังได้ทำการถ่ายภาพยนตร์ความเป็นไปของพวกฮุค ในนิคมสร้างตนเองนำออกไปฉายโฆษณาตามที่ต่าง ๆ ให้เห็นประจักษ์อีกด้วย พวกฮุคที่เข้ามามอบตัวจึงเพิ่มจำนวนขึ้นอยู่เรื่อยจากร้อยเป็นพันและจากพันเป็นหมื่น โครงการ "EDCOR" จึงเป็นความสำเร็จอย่างใหญ่หลวงที่น่าพูมใจยิ่ง

บทที่ ๙

สงครามปราบคอรัปชั่น

ในระยะนี้ คิริโนมีความไว้วางใจในตัวรัฐมนตรีกลาโหมหน้าใหม่ผู้นี้เป็นอันมาก การปราบคอมมิวนิสต์ของแม็กไซไซ ทำให้เสถียรภาพของคณะรัฐบาลและตัวเขามั่นคงขึ้น คิริโนจึงปล่อยมือจากแม็กไซไซเต็มที่ ดังจะเห็นได้จากการที่คิริโนให้แม็กไซไซปลดนายพลเอกราโมส และคาสตาเนดาออกจากตำแหน่งซึ่งไม่เคยมีใครทำได้มาแต่ก่อน เพื่อความยุติธรรมแก่ทั้งสองฝ่าย คือ แก่คิริโนและแม็กไซไซ เราต้องยอมรับว่าคิริโนได้สนับสนุนแม็กไซไซอย่างแข็งขันตลอดระยะเวลาที่ แม็กไซไซ ทำการปราบปรามพวกฮุคอยู่ ซึ่งไม่ใช่เป็นของง่ายนักที่คิริโนทำได้เช่นนั้น

จริงอยู่แม็กไซไซเป็นคนของประชาชน แต่ชั้นเชิงทางการเมืองของเขายังอ่อนนัก เมื่อมีอำนาจมากขึ้น การปราบปรามความทุจริตคดโกงของแม็กไซไซ ยิ่งดำเนินไปอย่างรุนแรง ไม่มีการไว้หน้าใครทั้งสิ้น นักการเมืองสมัยนั้นมุ่งหวังแต่จะกอบโกยเงินทองเข้ากระเป๋า โดยไม่ละอายใจว่าเงินนั้นจะเป็นหยาดเหงื่อของประชาชน การปราบปรามคอรัปชั่นอย่างไม่ไว้หน้าใคร ๆ ของแม็กไซไซจึงก่อให้เกิดศัตรูชนิดตัวเป็ม ๆ ไม่ใช่น้อย

ตลอดระยะเวลาของการ ปราบปราม พวกฮค ไม่มีเว้นสักวันที่คิริโน จะไม่ได้รับฟังคำยุแหย่ให้เกลียดชังแม็กไซไซ เป็นต้นว่า "ท่านประธานาธิบดีท่านกำลังอุดหนุนคนผิดเสียแล้ว ดูสิ เขากล้าทำแม้แต่คาสตาเนดาเพื่อนสนิทของท่าน แล้วยังงยังจะวางใจได้อีกรึว่าสักวันหนึ่งจะไม่แว้งมาเล่นงานท่าน นายพลคาสตาเนดาน่ะช่วยเหลือท่านมาอย่างมากมายในการเลือกตั้งในปี ๑๙๔๙ ถ้าไม่ได้เขาท่านคงไม่ได้เป็นประธานาธิบดีด้วยซ้ำไป"

คิริโนจะได้รับคำเตือนให้ ระวัง แม็กไซไซ อยู่เสมอว่า ชายหนุ่มผู้นี้ใฝ่สูงในทางการเมือง ไม่ควรจะมอบ

อำนาจให้มากนัก แต่ตลอดเวลาเหล่านั้นคิริโนก็ไขหูเสีย เพราะตลอดเวลาแม็กไซไซยังไม่เคย ก้าวก่ายเข้ามายุ่งอยู่กับตัวเขา จะว่าไปคิริโนรักแม็กไซไซเหมือนถูกหลานด้วยซ้ำไป ไม่ว่าจะไปที่ไหนแม็กไซไซและนายทหารองครักษ์จะติดตามไปด้วยเสมอ แม็กไซไซเองต้องเข้าไปรายงานถึงผลงานและโครงการต่าง ๆ ณ ทำเนียบด้วยตนเองเสมอทุกวัน

สำหรับตัวแม็กไซไซเอง คงซื่อสัตย์และกตัญญูต่อคิริโนเสมอ ซึ่งก็เป็นของแปลกเพราะความชั่วร้ายต่าง ๆ ที่เขากำลังต่อสู้กำจัดอยู่นั้น มีคิริโนเป็นหัวหน้าอยู่ทั้งสิ้น แต่แม็กไซไซนับถือคิริโนในฐานที่ให้ตำแหน่ง รัฐมนตรีแก่เขา พร้อมทั้งได้ให้ความสนับสนุนทุกวิถีทางในการปราบปรามพวกฮุคด้วย ยิ่งกว่านั้นคิริโนยังทำให้ความใฝ่ฝันตั้งแต่ครั้งยังเด็กของแม็กไซไซเป็นจริงขึ้นมาได้ด้วย นั่นคือการแต่งตั้งให้ แม็กไซไซ ในฐานะรัฐมนตรีกลาโหมดำรงตำแหน่งประธานกรรมการ องค์การรถไฟแห่งมนิลา อยู่ชั่วระยะเวลาหนึ่ง

ศัตรูของแม็กไซไซยังคงไม่ ลดละที่จะ หาทางยุแหย่

คิริโนและคุ้ยเขี่ยหาความผิดของเขามาแฉโพย แต่ก็ไม่สำเร็จ ไม่ว่าแม็กไซไซจะพูดอะไรทำอะไรที่ไหน หรือขยายความเป็นเทินออกมาบ้าง พวกนี้จะฉวยโอกาสเอามาเยาะเย้ยทันที แต่แม็กไซไซก็ไม่สนใจ ถือเป็นเรื่องตลกขบขันเสียด้วยซ้ำไป เป็นต้นครั้งหนึ่งเขาได้ส่งบัตรเชิญไปยังบุคคลสำคัญผู้หนึ่ง คือ พลเอก เอยุรโด กัลดาซาร์ กัลดาซาร์หน้าตื่นถามคิริโนว่า ในพีลดิปบีนส์ที่เขาให้สัมภาษณ์กันเวลาสามโมงเช้าหรือ คิริโนหัวเราะก๊ากออกมาทันทีพร้อมกับอุทานว่า "รัฐมนตรีกลาโหมของผมแน่ ๆ เชียวไม่ใช่ใคร ภาษาสเปญของเขายังไม่ดีนัก ผมคิดว่าเขาหมายถึงบ่ายสามโมงมากกว่า"

พลเอก กัลดาซาร์ ถอนใจใหญ่ด้วยความโล่งอกใคร ๆ ถือเป็นเรื่องขบขันหัวเราะกันยกใหญ่ แม็กไซไซเองก็หัวเราะตามไปด้วยโดยไม่ถือสา แถมยังเก็บเอาไปเล่าให้คนอื่น ๆ ฟังอีกด้วย คนที่ได้ฟังก็ฟังอย่างเอ็นดูและเห็นใจ เพราะแม็กไซไซก็เป็นคนธรรมดานี่เองที่ย่อมทำอะไรต่ออะไรผิดพลาดเพราะไม่ใช่เทวดามาจากไหน

แม้จะได้ดำรงตำแหน่งใหญ่โตมีอิทธิพล แต่แม็ก-

ไซไซก็ยังคงจนกรอบอยู่อย่างเดิมไม่เปลี่ยนแปลง วันหนึ่ง เพื่อนคนหนึ่งที่ทำงานในธนาคาร ซึ่งแม็กไซไซเคยไปขอกู้เงินมาโดยได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อนคนนี้ เขามาเพื่อขอความช่วยเหลือจากแม็กไซไซ ในฐานะรัฐมนตรีกลาโหม เรื่องมีอยู่ว่า เรือดำน้ำของญี่ปุ่นลำหนึ่งจมอยู่ในน่านน้ำทางด้านใต้ ทางกองทัพเรือเห็นว่าเรือดำนี้เกะกะกีดขวางทางเดินเรือมาก มีใครกู้ขึ้นมาก็ดี เพื่อนหัวไวของแม็กไซไซคนนี้คำนวณดูแล้วเห็นว่า ถ้าเขากู้เรือดำนี้ขึ้นมาขายก็จะได้กำไรงามพอดูทีเดียว เขาไปติดต่อกองทัพเรือมาแล้วเรียบร้อย ยังขาดอยู่แต่ลายเซ็นของรัฐมนตรีกลาโหมเท่านั้น ซึ่งเขาก็คิดว่าแม็กไซไซคงไม่ขัดข้อง

ขณะที่แม็กไซไซ กำลังเอื้อม ไป หยิบ ปากกามาจะเซ็นชื่อนั้นเอง ด้วยความมีคติในตัว นักธุรกิจผู้นี้ก็พูดขึ้นว่า "นี่แน่ะราโมน ผมรู้ดีว่าคุณอยู่ในฐานะอย่างไรในทางการเงิน มันไม่ใคร่จะดีนักไม่ใช่หรือ เอาเถอะพอคุณเซ็นชื่อให้ผมเดี๋ยวนี้ปั๊บ ผมจะจ่ายให้คุณห้าหมื่นเหรียญทันที"

มันเป็นการตอบแทนด้วยน้ำใจอันกว้างขวางอย่างที่

มิตรควรจะพึงทำต่อมิตร ยิ่งในสมัยนั้นด้วยแล้ว การเสนอสนองแบบนั้นเป็นสิ่งที่ธรรมดาเสียเหลือเกินในวงการรัฐบาลทั่ว ๆ ไป

แม็กไซไซวางปากกาลง นั่งมองหน้าเพื่อนนิ่งอยู่ครู่หนึ่ง ในที่สุดก็ลุกขึ้นมาโอบไหล่เพื่อนแล้วพาเดินไปยังประตูอย่างช้า ๆ

"เราเป็นเพื่อนกันมานานแล้ว และผมขอบคุณเหลือเกินในข้อเสนอของคุณ ผมกำลังจะเซ็นอนุมัติให้คุณอยู่แล้ว เพราะไม่มีอะไรขัดข้องเลย แต่เดี๋ยวนี้การที่คุณเสนอให้เงินผมถึงห้าหมื่นเหรียญ ทำให้ผมไม่สามารถจะเซ็นอนุมัติให้คุณได้เสียแล้ว ผมเสียใจจริง ๆ แต่หวังว่าคุณคงจะเข้าใจ"

จนกระทั่งบัดนี้เรือดำน้ำลำนั้น ก็ยังคงจมอยู่ในน่านน้ำฟิลิปปินส์นั่นเอง

แม็กไซไซได้แสดงให้เห็นแล้วว่า ถ้าจะต้องเลือกเอาความยุติธรรมกับเพื่อนแล้ว เขายอมเสียเพื่อนมากกว่าการแตกแยกของคิริโนและแม็กไซไซก็มาจากเหตุผลเดียวกัน รอยร้าวระหว่างมิตรภาพของบุรุษเหล็กทั้งสองเริ่มขึ้น

ในปี ๑๙๕๙ ซึ่งเป็นปีเลือกตั้งสมาชิกสภา นับเป็นครั้งต่อมาจากการเลือกตั้งอันแสนจะโสมมในปี ๑๙๕๙ และนับเป็นการเลือกตั้งครั้งแรกในฐานะรัฐมนตรีกลาโหม แม็กไซไซต้องใช้ความเข้มแข็งเด็ดขาดอย่างที่สุด กองทัพบกมีหน้าที่คุมกัน และพิทักษ์การเลือกตั้งให้ดำเนินไปอย่างซาวสะอาด ป้องกันพลร่มไพ่ไฟและให้ความคุ้มครองแก่ประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียง แต่การณ์ที่ล่วงไปแล้วหาเป็นเช่นนั้นไม่ เพราะกองทัพบกก็เครื่องมือของพรรคลิเบอรัลของคิรโนนั่นเอง คราวนี้แม็กไซไซในฐานะรัฐมนตรีกลาโหม มุ่งมั่นที่จะเปลี่ยนแปลงทุกสิ่งทุกอย่างให้เป็นไปโดยซาวสะอาดให้ได้ คิรโนเองก็ไม่ขัดขวาง เป็นที่เข้าใจกันว่าชั้นแรกคิรโนก็คงปรารถนาที่จะเห็นการเลือกตั้งดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยเหมือนกัน ทั้งนี้เพราะความมั่นใจว่าพรรคของเขาคงจะควบคุมสถานะการณ์ไว้ได้อย่างดี ทุก ๆ คนในทำเนียบมาลาคายังเต็มไปด้วยความเชื่อมั่นในชัยชนะของพรรคลิเบอรัล ตั้งแต่ตัวประธานาธิบดีลงไปจนถึงเสมียนพิมพ์ดีด คิรโนมั่นใจถึงขนาดส่งคนของตนกระจายออกไปตามจังหวัดต่าง ๆ เป็นต้นน้องชายคนหนึ่ง

ซึ่งมีชื่อเสียงในทางกอบโกยจนร่ำรวย มหาศาลไปสมัครเป็นวุฒิสภา อีกคนหนึ่งสมัครเป็นผู้ว่าราชการในเขตมณฑลอันเป็นภูมิลำเนาของคิริโน ดูเหมือนว่าไม่มีอุปสรรคใด ๆ จะมายับยั้งชัยชนะของพรรคลิเบอรัลได้

ขณะเดียวกันแม็กไซไซ ก็มุ่งมั่นที่จะปรับปรุงกองทัพบกและกู้ชื่อเสียงอันฉาวโฉ่ตั้งแต่การเลือกตั้งครั้งปี ๑๙๔๙ ของกองทัพบกมาให้ได้ เขาเชื่อมั่นว่าหากใช้ให้ถูกทางแล้ว กองทัพบกจะเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะยึดมั่นวิถีทางตามระบอบประชาธิปไตยไว้ได้ แม็กไซไซจึงเริ่มดำเนินงานตามโครงการของเขาอย่างเงียบ ๆ เขาพบปะบรรดานายทหารน้อยใหญ่ทั้งหลายพร้อมทั้งให้คำเตือนใจไว้ดังนี้

"ในฐานะทหารพวกท่านได้สาบานตัวเข้ามารับใช้ประเทศชาติด้วยความซื่อสัตย์สุจริตแล้ว ข้าพเจ้าขอเน้นใช้พวกท่านเข้าใจโดยถ่องแท้ว่า ท่านมีหน้าที่พิทักษ์รัฐธรรมนูญของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ คำสั่งใดที่เป็นการขัดแย้งรัฐธรรมนูญและเป็นผลร้ายต่อระบอบประชาธิปไตย ไม่ว่าคำสั่งนั้นจะมาจากนายเหนือหัวของท่านผู้ใดก็ตาม จงอย่าปฏิบัติตาม ข้าพเจ้าในฐานะรัฐมนตรีกลาโหมขอรับ

ผิดชอบในการขัดคำสั่งของท่านทั้งหลายแทนทั้งสิ้น"

นอกจากการปลุกใจทหารแล้ว แม็กไซไซยังพยายามเข้าหาประชาชน ด้วยความมุ่งหมายที่จะให้ประชาชนเกิดศรัทธาในการเลือกตั้ง โดยการให้คำรับรองว่าประชาชนจะได้ใช้สิทธิใช้เสียงโดยสมบูรณ์ในครั้งนี้ ไม่ต้องเกรงกลัวอิทธิพลใด ๆ ทั้งสิ้น ผู้ที่ช่วยเหลือแม็กไซไซในการเกลี้ยกล่อมประชาชนครั้งนี้คือพันตรีโฮเซ คริโซล ผู้มีความสามารถในทางจิตวิทยาอย่างยอดเยี่ยม พันตรีคริโซลผู้นี้ต่อมาได้เป็นรัฐมนตรี ช่วยว่า การกลาโหมในสมัยของแม็กไซไซ โปสเตอร์ต่าง ๆ กระจายไปทั่วกรุง สถานีวิทยุแต่ละหนังสือพิมพ์ก็ให้ความร่วมมือในการกระตุ้นเตือนให้ราษฎรออกไปใช้สิทธิของตนอย่างพร้อมเพรียง

การกระทำของแม็กไซไซดำเนินไปอย่างได้ผล ทั้งนี้เห็นจะเป็นเพราะคิริโนไม่สนใจเลยว่า รัฐมนตรีกลาโหมของเขาได้ทำอะไรลงไปบ้าง เขาเชื่อมั่นในชัยชนะอย่างเต็มเปี่ยม แต่พอรายงานเลือกตั้งเริ่มทยอยเข้าสู่ทำเนียบ ความเชื่อมั่นนั้นก็เริ่มคลายลง กลายเป็นความประหลาดใจและงุนงง ขั้นแรกเป็นที่คาดหมายกันว่าพรรคลิเบอรัลคงจะชนะได้

นั่งในสภาไม่ต่ำกว่า ๖ ส่วนใน ๘ ส่วน แต่ยิ่งพึง ๆ ไปการณ์กลับหน้ามือเป็นหลังมือ เพราาพรรคเนชั่นแนลลิสต์ดูท่าจะกำตำแหน่งในสภาไว้ได้หมดสิ้น ไม่เหลือไว้ให้บรรดาพรรคลิเบอรัลแม้แต่ที่เดียว

บรรยากาศ ในทำเนียบ เต็ม ไปด้วยความ ประหวั่นพรั่นใจ สมุนของคิริโนเริ่มหาหนทางที่จะแก้ไขคะแนนเสียงเหล่านั้นเสียก่อนที่จะสายเกินไป เครื่องบินของกองทัพบกซึ่งบรรทุกหีบบัตร เลือก ตั้งเพียบ แประ ได้รับ คำสั่งให้ไปลงณ สถานที่แห่งหนึ่งอย่างลับ ๆ แม็กไซไซได้ทราบข่าวด้วยความโกรธเป็นอย่างยิ่ง ขณะนั้นเครื่องบินลำหนึ่งเริ่มออกบินไปยังสถานที่นัดหมายแล้ว ไม่มีทางใดนอกจากเรียกเครื่องบินลำนั้นกลับด้วยตัวเอง เขาขับรถบึ่งตรงไปยังสนามบินออกคำสั่งด่วนไปยังกัปตันให้นำเครื่องบินกลับมานิลา โดยอ้างว่าเครื่องยนต์ไม่เรียบร้อย ถ้าบินไปต่อไปจะเป็นอันตราย นักบินและผู้โดยสารตกหลุมยอมนำเครื่องบินกลับมาลงสนามมนิลาโดยดี รายอื่น ๆ ที่กำลังจะโยกย้ายหีบบัตรก็ถูกยึดไว้ได้ทันท่วงทีโดยแม็กไซไซ ผลการเลือกตั้งจึงดำเนินไปตามวิถีทางอันเที่ยงธรรมของมันเอง โดยมิคนเสีย

ชีวิตเพียงไม่กี่คน เทียบกับวิกฤตการณ์ในปี ๑๙๔๙ แล้วต่างกันลิบลับ ผลก็คือพรรคแนชั่นแนลลิสต์ได้ชัยชนะเข้ามาเต็มสภา โดยพรรคลิเบอรัลไม่ได้แม้แต่ที่นั่งเดียว

การเลือกตั้งครั้งนี้ เป็นหัวเลี้ยวหัวต่อสำคัญของพีลิปปีนส์และแก่อนาคตของคิริโนและแม็กไซไซด้วย คิริโนตกอยู่ในสภาพช็อคเอาทีเดียว ผลการเลือกตั้งครั้งนี้เบิกหูเบิกตาให้เขาตระหนักถึงสถานะการณ์อันแท้จริงของเขาว่าไม่สามารถดำรงฐานะอยู่ได้เลย หากการเลือกตั้งเป็นไปโดยขาวสะอาด พร้อมกันนั้น ประชาชนก็เริ่มหูตาสว่างและตระหนักในสิทธิเสรีภาพอันแท้จริงของพวกตน มันเป็นหลักชัยหลักหนึ่งในระบอบประชาธิปไตย ทางภาคพื้นอาเซียอาคเนย์

สำหรับแม็กไซไซความมุ่งหวังของเขาสัมฤทธิ์ผลแล้ว เขาเองก็ประหลาดใจในผลของการเลือกตั้งไม่แพ้คนอื่น ๆ เหมือนกัน เขาเป็นผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติของกองทัพบกแต่ผู้เดียวที่ขัดขวางความสกปรกต่าง ๆ ไว้ได้ ถ้าหากกองทัพบกยังคงทำตัวเช่นเดิมแล้ว น่ากลัวว่าคงจะเกิดการนองเลือดขึ้นเป็นแน่ เพราะประชาชนคงไม่สามารถอด

ทนดู การ ปฏิ ฏิทธิเสร็ ภาพ ของเขา ไปอีก ต่อหน้าต่อตาได้อย่างแน่นอน

เสร็จการเลือกตั้งแล้ว ทุกหนทุกแห่งเต็มไปด้วยคำสรรเสริญ แม็กไซไซ ที่สามารถควบคุมสถานะการณ์ไว้ได้ การเลือกตั้งดำเนินไปโดยชาวสะอาด ไดออนส์คลับแห่งมนิลาถึงกับจัดให้มีการเฉลิมฉลองเป็นเกียรติแก่แม็กไซไซ คิริโนพอทราบข่าวนี้ถึงกับ เรียก ประธานไดออนส์คลับไปตัดพ้อต่อว่า "แม็กไซไซไม่ใช่คน ๆ เดียวที่ทำให้การเลือกตั้งดำเนินไปอย่างเรียบร้อย" เขาค้าน "ผมอีกคนล่ะ"

ตามความเป็นจริงแล้ว คิริโน เองไม่ทราบเรื่องการขนย้ายหีบบัตรโดยทางเครื่องบินและการเรียก เครื่องบินกลับโดยแม็กไซไซเลย คิริโนยังคงยืนยันกับใคร ๆ ว่าพรรคดิเบอรัตของเขายังคงมีอิทธิพลอยู่เต็มที่ เหนือวงการบริหาร เพราะควบคุมบรรดาผู้ว่าราชการทั้งหลาย กับนายกเทศมนตรีไว้ในมือหมด น้องชายของเขาเองได้เป็นผู้ว่าราชการอิโลคาโน แต่กระนั้นก็ไม่มีใครยอมเชื่อตามคิริโนง่าย ๆ แม้แต่ตัวคิริโนเองก็รู้อยู่เต็มอกว่า พรรคดิเบอรัตและตัวเองเสื่อมอำนาจวาสนาเสียแล้ว ตกมาถึงตอนนี้ สันสกปรกทั้ง

หลายก็เริ่มกระดิกถ้อยคำต่าง ๆ เข้าหูคิริโนอีก แม็กไซไซไม่ใช่หรือที่เป็นต้นเหตุ เพราะคิริโนหลงมอบอำนาจให้มากเกินไปนั่นเอง

แม็กไซไซเองเมื่อได้พบคิริโนเป็นครั้งแรก หลังการเลือกตั้งครั้งที่เข้ามาพูดปลอบใจคิริโนว่า "ถึงแม้พรรคของเราจะแพ้การเลือกตั้ง แต่เราก็ได้พิสูจน์ให้โลกเห็นแล้วไม่ใช่หรือครับว่า สาธารณรัฐหน้าใหม่อย่างเราก็สามารถจัดการเลือกตั้งได้อย่างขาวสะอาดใช่ไหมครับท่านประธานาธิบดี"

คิริโนไม่ตอบแต่ชายตาดูแม็กไซไซอย่างไม่ไคร่ไว้ใจ ความสงสัยไม่ไว้ใจที่ยิ่งได้รับการยุยงอย่างแข็งขันจากเปเรซ ประธานพรรคลิเบอรัล ด้วยการกล่าวหาว่า "กองทัพบกทรยศ ไม่โหวตให้แก่พวกเรา"

คำกล่าวหานี้เป็นข้ออ้างอันดีที่คิริโนใช้ในการพยายามจะ "ตัดปีกตัดหาง" รัฐมนตรีกลาโหมของตนเอง เพราะรู้สึกว่า ชักจะมีปีกกล้าขาแข็งขึ้นมาอย่างน่ากลัวอันตราย คิริโนจึงพยายามทุกวิถีทางที่จะตัดอำนาจของแม็กไซไซลงให้สิ้น

การปลดแม็กไซไซออกจากตำแหน่ง ย่อมเป็นไปไม่

ได้ เพราะชื่อเสียงของแม็กไซไซโด่งดังเกินไป แต่ถ้าสมาชิกพรรคลิเบอรัลทั้งหลาย พรรคพร้อมอกพร้อมใจกันจริง ๆ แม็กไซไซอาจจะถูกโยกย้ายไปดำรงตำแหน่งที่ไม่ใคร่สำคัญนักก่อนการเลือกตั้งประธานาธิบดีในปี ๑๙๕๓ ให้ได้ เมื่อนั้นแหละพรรคลิเบอรัลจึงจะสามารถดึงเอาส่วนที่เสียหายไปกลับคืนมาอีกครั้งหนึ่ง

ในระยะนี้ครีโนเริ่มลังเลใจ ไม่สามารถตัดสินใจได้ ว่าจะเข้าแข่งขัน สมัครรับเลือกตั้ง เป็นประธานาธิบดีอีกหรือไม่ เขาไม่กล้าเสี่ยงกับการพ่ายแพ้ แต่พร้อมกันนั้นก็ไม่กล้าแสดงสิ่งใดออกไปเพราะเกรงจะเสื่อมอิทธิพล เขาเริ่มแย้ม ๆ ออกมาใน ปี ๑๙๕๑ ภายหลังการเลือกตั้งว่าชักจะเบื่อการเมืองเสียแล้ว อยากจะถ้างมือเลิกเล่นการเมืองเสียที ลูกสาวและบรรดาเพื่อนฝูงได้ยินก็สนับสนุน เห็นว่าเขาควรจะพักผ่อนเสียที ครีโนก็ยอมฟังเขาเหล่านั้นโดยกล่าวว่า จะไม่เข้าสมัครรับเลือกตั้งอีกในปี ๑๙๕๓

แต่พอไปพูดกับคนอื่น ๆ เขากลับเปลี่ยนคำพูดเสียหมดสิ้น เพราะเกรงว่าจะเสื่อมอำนาจเสียก่อนการเลือกตั้งมาถึง

ความรวนเรของคิริโนเพิ่มขึ้นอยู่เรื่อย ๆ พร้อมกันนั้นความแหนงใจในแม็กไซไซก็เพิ่มขึ้นเป็นเงาตามตัวพร้อมกันกับที่ความโด่งดังกว้างขวางของแม็กไซไซเพิ่มขึ้นทุกขณะ

เกลียวสุดท้ายระหว่างมิตรภาพของแม็กไซไซกับคิริโนขาดผึงลงเมื่อเกิดการฆาตกรรมปาดิลยาและการดำเนินคดีแก่ราฟาเอล ดัคซัน

ดัคซันดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการเกาะเนโกรส เขาปกครองเกาะอันอุดมสมบูรณ์นี้ด้วยอำนาจเด็ดขาดและโหดเหี้ยม ดัคซันและสมุนของเขาทำทุกสิ่งทุกอย่างได้ตามใจชอบไม่ว่าจะเป็นกรณีฆาตกรรมหรือข่มขืน ไม่เคยมีผู้ใดกำแหงประณามการกระทำของเขาเลย หากจะมีใครสักคนหนึ่งอวดกล้าท้าทายอิทธิพลของดัคซันเข้า เขาผู้นั้นจะต้องได้พบจุดจบน่าสยอง บนทางสายเปลี่ยวแห่งใดแห่งหนึ่งหรือไม่ก็อาจจะเป็นกลางวันแสก ๆ ต่อหน้าประชาชนนับพันเสียด้วยซ้ำไป กฎหมายไม่มีความหมายเพราะดัคซันและสมุนถือว่าตัวเขานั่นแหละคือกฎหมาย

แม็กไซไซเคยปรารภกับเพื่อนฝูงเสมอว่า ไม่ควรจะปล่อยปละละเลย ผู้ว่าราชการเกาะเนโกรส ให้มีอำนาจมากถึงขนาดนั้น แม้แต่ประธานาธิบดีก็ไม่กล้าทำอะไรลัคซันดูประหนึ่งเกาะเนโกรสเป็นรัฐอิสระไม่ขึ้นอยู่กับใครเสียเลย

แต่แม็กไซไซพูดไปโดยไร้ผล เพราะลัคซันเป็นบุคคลที่มีคุณค่าต่อพรรคลิเบอรัลเป็นอย่างยิ่ง ในฐานะผู้ทรงอิทธิพลในการหาเสียงให้แก่พรรคอย่างมหาศาล เมื่อสมัยการเลือกตั้งครั้งปี ๑๙๕๙ ที่ "แม้แต่คนตายก็มาออกเสียงได้" ลัคซันได้มีส่วนช่วยเหลือพรรคอย่างสำคัญ ดังนั้นรัฐบาลจึงหันหลัง ให้แก่คำกล่าวโทษ ลัคซัน อันเด็ดดอด มาจากเกาะเนโกรสโดยสิ้นเชิง ทิ้งให้ประชาชนผู้ไม่มีทางช่วยตนเอง ตกอยู่ ใต้อำนาจ อันทรราช ของ ลัคซัน ต่อไป แต่ลำพัง แม้ว่าจะตระหนักในอิทธิพลของลัคซันอันมีต่อพรรคลิเบอรัล แม็กไซไซก็ ไม่สามารถทน นิ่งเฉยต่อ สถานะการณ์อันชั่วร้าย ของเกาะ เนโกรส เพียงเพื่อ จะเป็น กำลัง สนับสนุนพรรคเท่านั้นได้ เขาจึงเตรียมการไว้เงียบ ๆ ด้วยการกะแผนการฝึกซ้อม กองเรือยุทธการ ไว้หน่วยหนึ่ง อย่างเข้มแข็ง

พร้อมที่จะเข้ายึดเกาะเนโกรสได้ทุกขณะ เพียงแต่คอยเวลาเท่านั้น

แต่แผนการฝึก กองเรือยุทธการ ของ แม็กไซไซ ยังไม่ทันดำเนินไปตามจุดหมาย เหตุการณ์อันไม่มีใครคาดฝันก็บังเกิดขึ้นเสียก่อน

บรรณาธิการ หัวเห็ดแสน จะยากจนผู้หนึ่ง ได้ตัดสินใจเข้าแข่งขันสมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรี เมืองเล็ก ๆ เมืองหนึ่งบนเกาะเนโกรส เขาคือมอยเซส ปาดิลยา แต่ปาดิลยามิใช่คนของลัคซัน เขาจึงได้รับคำปรึกเตือนให้ถอนตัวออกจากการเมืองเสีย แต่ปาดิลยาปฏิเสธคำเตือนนั้น สมุนของลัคซันจึงเข้า "ไปเยี่ยม" ปาดิลยา ลากตัวออกมากลางถนนแล้วก็ช่วยกันซ้อมเสียจนกระอักเลือด เท่านั้นยังไม่หนำใจ ปาดิลยาถูกลากตัวไปตามถนนในสภาพบอบช้ำสบักสบอม ร่างกายเต็มไปด้วยเลือด โดยเจตนาจะข่มขวัญ ประชาชน ที่ได้ พบเห็น ไม่ให้ เอา เยี่ยงอย่าง คนที่กำแหงต่อต้านอำนาจของลัคซัน ครั้นแล้วพวกมันก็ลากตัวปาดิลยากลับมาบ้านประหารเขาด้วยกระสุนปืน อย่างเลือดเย็น

แต่ก่อนที่จะสิ้นใจตาย ปาดิลยาได้กระซิบบอกมารดาเป็นคำสุดท้ายว่า “บอกแม็กไซไซด้วย”

ในวันที่เกิดเหตุนั้น แม็กไซไซ ซึ่งกำลังทำงาน อยู่ในออฟพีศที่มนิลาได้รับโทรเลขจากมารดาของปาดิลยา หญิงชราได้เล่าเรื่อง ที่เกิดขึ้น และคำพูด ครั้งสุดท้ายของปาดิลยาที่ให้บอกแม็กไซไซมาด้วย แม็กไซไซไม่รอช้าออกคำสั่งให้นายทหาร คนสนิท เตรียม เครื่องบิน ที่จะ เดินทาง ไป เกาะเนโกรสทันที

ที่สนามบินมนิลา เจ้าหน้าที่คอยอยู่เดือนแม็ก-ไซไซว่าอากาศไม่ใคร่ดีนัก ควรจะคอยจนถึงพรุ่งนี้เช้าดีกว่าจะเสี่ยงชีวิตไปเช่นนี้ แต่แม็กไซไซไม่ยอมเสียเวลาแม้จะต้องเสี่ยงอันตรายเขาก็ไม่เคยย่นย่อที่จะปฏิบัติ หน้าที่ ของเขาเคยมีหลายครั้งที่ใคร ๆ ก็คิดว่า เขาคงไปหลงหาย อยู่ที่ไหนเสียแล้ว แต่แม็กไซไซก็คงดิ้นดันไปถึงจุดหมายปลายทางจนได้ ความใจเย็นและมั่นคงของแม็กไซไซเมื่อตกอยู่ในสถานะการณ์ เช่นนั้น มักจะทำให้ ผู้ร่วมเดินทาง เกิด กำลังใจขึ้นมาได้ บางที่เมื่อลงจากเครื่องบิน ทั้ง ๆ ที่ผู้ร่วมทางของเขายังคงแข้งขาสั่นอยู่ แม็กไซไซกลับสามารถออกไป

กล่าวสุนทรพจน์ได้อย่างสงบเหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น

เสียงซุบซิบ ต่าง ๆ มักจะมีกล่าวขวัญถึง การเสี่ยงอันตรายอย่างบ้าบิ่นของแม็กไซไซเสมอ สำหรับคนที่ไม่รู้จักแม็กไซไซอาจจะรู้สึกเบื่นของประหลาด แต่แม็กไซไซมีความรู้สึก อันลึกซึ้งว่าเขามีหน้าที่สำคัญที่จะต้องกอบกู้ประเทศชาติจากเงื้อมมือคอมมิวนิสต์ และปรับปรุงการบริหารประเทศเสียใหม่ ให้เข้าแนวทางประชาธิปไตย เพื่อจะได้เป็นมรดกตกทอดไปยังชนรุ่นหลัง กำลังใจใด ๆ ที่เขามีอยู่มาจากความเชื่อมั่นในพระผู้เป็นเจ้าอย่างแน่นแฟ้นว่าพระผู้เป็นเจ้าจะทรงนำทาง และคุ้มครองเขาจากอันตราย ใด ๆ ระหว่างที่เขากำลังปฏิบัติหน้าที่อยู่เสมอ

ดังนั้นแม้ใครจะคัดค้านเพียงใด เครื่องบินลำนั้นก็บินไปลงที่สนามบินเกาะเนโกรสจนได้ สนามบินอยู่ห่างจากบ้านของปาดิลยาเกือบสิบไมล์ หนทางก็ไม่ดี มีหน่ำซ้ำยังเต็มไปด้วยคนร้ายที่ดักซุ่มซ่อนคอยดูคนตามทางอีก คนที่สนามบินขอให้เขาคอยจนกระทั่งรุ่งเช้า เพราะยังหาคนขับรถให้ไม่ได้

แม็กไซไซทำอย่างไรน่ะหรือ ออเขาขับรถไปเองโดยไม่ต้องง้อใคร

เมื่อเข้าไปใกล้บ้านปาดิลยา เขาก็ได้ยินเสียง ร้องไห้พิลาปร่ำดังมาจากในบ้าน แม็กไซไซจอดรถไว้หน้าประตูบ้านแล้วก็ขึ้นไปชั้นบนที่ศพของปาดิลยานอน เลือดอุ่น ๆ ยังคงไหลรินอยู่ บรรดาญาติพี่น้องกำลังห้อมล้อมศพอยู่อย่างโศกเศร้า เมื่อเขาเหลือบมาเห็นแม็กไซไซเข้าเสียงพิลาปร่ำพันก็เงียบเป็นปลิดทิ้ง ต่างคนต่างกระถดถอยซุกตัวเข้าไปในเงามืด พยายามกลั้นสะอื้นไว้อย่างสุดความสามารถด้วยความเกรงกลัวชายแปลกหน้าที่ขึ้นมายืนโดดเดี่ยวอยู่ในห้องนั้น ไม่กล้าแม้แต่จะร้องไห้ด้วยความกลัวจะถูกยิงทิ้ง

แม็กไซไซทำลายความเงียบอันเยียบเย็นนั้นขึ้นก่อน “คนไหนที่เป็นแม่ของปาดิลยา”

มือสั่น ๆ ชี้ไปยังหญิงชราอย่างเกรงกลัว แม็กไซไซเดินเข้าไปหานางพร้อมกับบอกว่า “ผมมาตามโทรเลขของท่านแล้ว ผมคือแม็กไซไซ”

หญิงชราตลึงจ้องดูเขาอย่างไม่เชื่อตา นางไม่เข้า

ใจว่า แม็กไซไซ ทำไมจึงปรากฏตัว ได้อย่างรวดเร็ว ราวปฏิ-หาริย์ นางไม่คิดว่าเขาจะมาเสียด้วยซ้ำไป ชาวบ้านส่วนมากได้เห็นประจักษ์มาแต้วว่า บรรดานักการเมืองทั้งหลายไม่เคยสนใจใยดีในความเป็นอยู่ของพวกเขาเลย ไม่ว่าจะเป็นความสุขหรือทุกข์ก็ตาม นักการเมืองก็แต่นั่งอยู่ในออฟ-พีศอันโอ่โถง สูบซิการ์ กินเงินเดือนแพง ๆ และใช้อำนาจบาทใหญ่เพื่อแสดงความมีอำนาจเท่านั้น ที่นางส่งโทรเลขไปยังแม็กไซไซ ก็เพราะเป็นคำขอ ครั้งสุดท้ายของ ฤกชายเท่านั้นเอง นางไม่เคยคาดฝันว่าแม็กไซไซจะมาจริง ๆ

เมื่อประจักษ์ว่าเป็นแม็กไซไซจริง หญิงชราโผเข้ามากอดเท้าเขาด้วยความตันตัน ร้องไห้รำพันเหมือนใจจะขาด แม็กไซไซก้มลงปลอบนางด้วยความเห็นใจ

"ผมขอสาบานว่า ความตายของ ฤกชาย ของท่าน จะต้องได้รับการตอบแทนอย่างสาสม เขาจะไม่ตายเปล่า ผมสัญญา" แม็กไซไซกล่าว เขาหันไปมองเตียงที่ศพนอนอยู่ "ผมขออนุญาตนำศพของปาดิลยาไปยังมนิลาด้วย"

มารดาของ ปาดิลยา ก้มศีรษะ อนุญาต โดย ดุษณีย์ แม็กไซไซจึงเข้าไปอุ้มศพไว้ในวงแขน พาลงไปใส่รถ ขับ

ไปยังสนามบินแล้วก็พาศพขึ้นเครื่องบินไปยังมนิลา

หากจะเปรียบ มนิลากับวอชิงตัน ก็ไม่ผิดอะไรกันนัก มนิลามีความคิดเห็นอย่างไร ประชาชนทั่วประเทศก็มีความคิดเห็นเช่นเดียวกัน การที่แม็กไซไซพาศพปาดิลยามายังมนิลาก็เพื่อจะให้ประชาชนได้รู้เห็นความเป็นจริง ของฆาตกรรมรายนี้ด้วยตนเอง เขารู้ดีว่าไม่มีหนังสือพิมพ์ฉบับใดในเกาะเนโกรส จะอาจหาญเขียนเรื่องนี้ตามความเป็นจริง เพราะตกอยู่ใต้อำนาจของดัคซันทงสัน

เมื่อมาถึงมนิลา แม็กไซไซก็ตัดสินใจเด็ดขาดว่าเหตุการณ์อันสลดใจนี้ได้นำเอาโอกาสงามที่เขาคอยมานานแล้ว นั่นคือโอกาสที่จะปราบดัคซันให้พ้นจากตำแหน่งไป

ศพอันบอบช้ำของปาดิลยาถูกนำไปยังที่เก็บศพของรัฐบาลและได้รับการชันสูตรโดยนายแพทย์ผู้มีชื่อเสียง นายแพทย์ลงความเห็นว่าปาดิลยาถูกทุบตีก่อนแล้วจึงถูกยิงจนปรุไปหมด มันเป็นฆาตกรรมอย่างไม่ต้องสงสัย พวกนักหนังสือพิมพ์ก็มาดูศพ พร้อมกับซักถามความเป็นไปด้วย ครั้นแล้วพวกนักกลับไปยังออฟฟิศเพื่อเขียนเรื่องราวของฆาตกรรมรายนี้มาให้ประชาชนจำนวนล้าน ๆ ได้รู้เห็น

มหาชนทั่วไป หันมาสนใจ กับฆาตกรรม รายใหญ่น
อย่างคริกโครม เป็นฆาตกรรมอิทธิพลที่ก่อขึ้นโดยผู้มี
ตำแหน่งสูง และมีบารมี ของทำเนียบ มาตาคายัง คุ้มครอง อยู่
ศพของปาดิลยาถูกนำไปยังที่เผาศพ ประชาชนไปเยี่ยมดู
ศพกันอย่างคับคั่ง ทุกคนที่ได้เห็นต่างบ่นพึมพำด้วยความ
สงสารและเคียดแค้น หนังสือพิมพ์ต่างลงข่าว กันอย่างละเอียด
โดยเฉพาะอย่างยิ่งหนังสือพิมพ์พีลิปปีนส์ฟรีเปรส มติ
มหาชนเกิดขึ้นอย่างรุนแรงทั่ว ๆ ไป แม็กไซไซจึงฉวย
โอกาส นั้นเอง เพื่อ กวาดล้าง นัก การ เมือง ทรราช แห่ง เกาะ
เนโกรส

เวลานั้น คิริโนกำลังพักผ่อน ตากอากาศอยู่ บนภูเขา
อันสวยงามแห่งหนึ่ง ห่างจากมนิลาประมาณ ๕ ชั่วโมง
ที่นั่นเขามีบ้านพักร้อนอันหรูหราโอ่โถงชื่อ “แมนชั่น เฮ้าส์”
แม็กไซไซขับรถไปยัง แมนชั่นเฮ้าส์ เพื่อเรียกร้องให้คิริโนสั่ง
พักราชการดัดซัน เขาพักอยู่กับคิริโนถึง ๖ วันเต็ม ๆ
พยายามที่จะให้ คิริโนเห็นว่า ดัดซันควร จะต้องถูก จับกุม ตัว
มาลงโทษเสียที

แต่คิริโนพยายามป้องกันดัดซันอย่างเต็มที่ สำหรับ

คิริโนนั้นเสถียรภาพของพรรคจะต้องมาก่อน กรณีของ
ดัคซัน ทำให้เขา เดือดร้อน บ้าง ก็เพราะมัน กระทบ กระเทือน
ความมั่นคงของพรรคดิเบอรัดเท่านั้นเอง หาใช่เพราะมัน
เป็นกรณีฆาตกรรมอย่างทารุณเย้ยกฎหมายไม่ คิริโน
รู้ดีว่า หากเขาตัดหาง ผู้ว่าราชการ เนโกรส ออกจาก สาระบบ
บรรดา นักการเมือง ในวงการบริหาร ของเขา จะต้อง คัดค้าน
ไม่พอใจเป็นอย่างยิ่ง ฉะนั้นสิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือเสถียรภาพ
ในทางการเมืองคิริโนและพวก รวรอบขอบชิดของวงการ
บริหารของคิริโน จะต้องทรงอำนาจ เข้มแข็ง ผู้ใดจะ หักหาญ
มิได้ ข้อเท็จจริงที่ว่าดัคซันได้ประกอบอาชญากรรมอันเลว
ร้ายนั้นไม่มีความสำคัญแต่ประการใดเลย ความที่เห็น
แก่อำนาจอย่างเดียวนั่นแหละเป็นจุดอ่อนของ คิริโน ที่พาเขาไป
สู่ความตกต่ำในบั้นปลาย

แม็กไซไซรู้ดีว่า คิริโนจะไม่ยอมเชือ เป็นอันขาด ว่า
ความอดทนของประชาชน ได้ขึ้นถึง ขีดสุดแล้ว ในกรณี ฆาต-
กรรมปาดิลยา แม็กไซไซจึงไม่ลดละ เพราะรู้ว่าคิริโน
ย่อมจะละเลยความเดือดดาล ของประชาชน และปล่อย ดัคซัน
ไปตามใจชอบเช่นเคย แม็กไซไซจึงพยายามชี้แจงให้

คิริโน เห็น อันตราย อันจะ เกิดขึ้น โดย การ ขัดขืน มติมหาชน เพื่อเห็นแก่นักการเมืองไม่กี่คนว่ามันใหญ่หลวงเพียงใด เขา บอกคิริโนตรง ๆ ว่า "ท่านประธานาธิบดี เวลานี้ประชาชน กำลังเคียดแค้นขนาดหนักเพราะการตายของปาดิลยา เขา อาจจะบุกเข้าไประดมขว้างทำเนียบมาลาคายังเมื่อไรก็ได้"

หลังจากเซ้าซี้อยู่ถึง ๖ วันเต็ม เสื่อเฒ่าจึงยอม จำนน แต่ก็พูดด้วยความไม่พอใจอย่างยิ่งว่า "ผมได้ตัด สะพานการเมืองของผมทิ้งเสียแล้ว"

เป็นอันว่าแม็กไซไซได้รับชัยชนะอย่างน่ามหัศจรรย์ อีกครั้งหนึ่ง

การกระทำครั้งนี้นับเป็นการกระทำที่ถูกต้อง อีกครั้ง หนึ่งในประวัติการเป็นนักการเมืองของ คิริโนอันมีอยู่เพียงไม่ กี่ครั้ง ที่เขาต้องตัดสินใจเลือกเอาข้างใดข้างหนึ่งระหว่าง ความถูกต้องกับผลประโยชน์นักการเมืองของเขา และคิริโน เลือกเอา ข้างความถูกต้อง สำหรับครั้งนี้ถ้าไม่เป็นเพราะการเซ้าซี้ ของ แม็กไซไซ แล้วคิริโน ก็คงจะ เลือกเอา ข้าง เอาใจ พรรค ลิเบอรัลมากกว่า หากแม็กไซไซไม่สามารถอธิบายให้เขา

เห็นว่า เขาจะต้อง เลือกเอา อย่างใด อย่างหนึ่ง ระหว่าง พรรค การเมืองกับมติมหาชน

ผลที่สุดลัคซัน และสมุนผู้กว้างขวางของเขาจึงถูกนำตัวมาขึ้นศาลด้วยข้อหาฆ่าปาดิลยาตาย ผู้พิพากษาตัดสินโทษประหารชีวิตทั้งหมด ผู้พิพากษาคนนี้เคยเป็นนักเรียนร่วมชั้นกันมากับลัคซัน ขณะที่อ่านคำพิพากษาประหารชีวิตเพื่อนนั้น ท่านผู้พิพากษาถึงกับร้องไห้ออกมาดัง ๆ ด้วยความสงสารเพื่อน เสมียนศาลต้องรับเอามาอ่านต่อไปจนจบ ต่อมาภายหลังลัคซันได้ยื่นอุทธรณ์อีกครั้งหนึ่ง และปัจจุบันนี้ยังคงรอคำพิพากษาศาลอุทธรณ์อยู่

คำสัญญาของแม็กไซไซ ที่ให้ไว้ต่อมารดาของ มอยเซส ปาดิลยาว่า ลูกชายของนางจะไม่ตายเปล่าได้สัมฤทธิผลแล้ว

กรณีฆาตกรรม ปาดิลยา ทำให้ประชาชน เริ่มสนใจแม็กไซไซมากยิ่งขึ้น ความกล้าเสี่ยงภัยเสี่ยงอิทธิพลของแม็กไซไซขนาดที่ออกบินไปยังเนโกรส พาศพปาดิลยามายังมนิลา และสามารถ ล้มคว่ำ ลัคซัน ลง จาก บัลลังก์ ของเขาได้ ทำให้แม็กไซไซกลายเป็นฮีโรของประชาชนไปทันที

ไม่ว่าจะ ย่างเท้าไป ทางไหน ประชาชน จะตามไป เป็นกลุ่ม ๆ พฤติการณ์ของเขา ตั้งแต่ครั้ง ต่อต้านญี่ปุ่น ในสงครามปราบกบฏฮคเป็นต้นมา ทำให้ประชาชนเห็นเขาเป็นพระศรีอาริย์ที่จะมาปลดปล่อยประชาชน ให้หลุดพ้นจาก ความกดขี่บีบคั้นทางการเมือง แม็กไซไซเป็นตัวแทนของมวลชน เป็นอัศวินใน เกราะขาว ที่จะนำ ความหวัง และ ความ ใฝ่ฝัน ของประชาชนที่ปรารถนา ชีวิตอันดีงาม รัฐบาลที่เทียงธรรม และสิทธิเสรีภาพที่จะแสวงหาความสงบสุขในชีวิต มาเป็นความจริงได้

ความรู้สึกของแม็กไซไซ ที่มีต่อความตาย ของปาดิตยานั้นได้มีผู้กล่าวถึงหลายทาง แต่ที่ลึกซึ้งจับใจที่สุดเห็นจะไม่มีอะไร เท่าสุนทรพจน์ของ แม็กไซไซ ที่กล่าว ที่ ปลาซามิรันดาในคืนก่อนการเลือกตั้งประธานาธิบดีในปี ๑๙๕๓ เป็นแน่ เวลานั้นบรรดาลูกน้องและสมุนของคิริโนกำลังประโคมข้อกล่าวหาว่าแม็กไซไซเป็นไอ้งั่ง ไร้ความสามารถที่จะพูดให้จับใจใคร ๆ ได้ ไม่เหมาะสมที่จะเป็นหัวหน้ารัฐบาลหรือเป็นตัวแทนของประชาชนได้

สุนทรพจน์ครั้งนี้เป็นข้อพิสูจน์ให้เห็นความสามารถ

ในการพูดของแม็กไซไซว่า สามารถตรึงใจผู้ฟังให้ โน้มน้อม ไปตามคำพูดของเขาได้เพียงใด แม็กไซไซกล่าวเป็นภาษา ตะกาล็อค เล่าเหตุการณ์ในคืนนั้นที่เขาบินไปยังเกาะเน-โกรส์และนำศพของปาดิลยากลับมา เขาเล่าอย่างจับใจ และเต็มไปด้วยความรู้สึก บรรยายให้เห็นน้ำตาอันหยด ย้อยอยู่บนใบหน้าของ มารดาปาดิลยา เมื่อได้เห็น แม็กไซไซ และรู้ว่าเขามาอย่างมิตร เมื่อเล่ามาถึงตรงนี้แม็กไซไซพา เอาอารมณ์ผู้ฟังพลุ่งขึ้นไปถึงขีดสุดด้วยการตะโกนถามว่า

"พวกท่านคิดว่า นางเห็นข้าพเจ้าเป็นไอ้งั่งที่ไม่ สามารถรับใช้ประชาชนได้เช่นนั้นหรือ?"

นับแต่ แม็กไซไซ กล่าวคำพูด นั้นมา ก็หลาย ปีแล้ว แต่ประชาชนยังคงจดจำไว้ไม่ลืมเลือน และนำมากล่าวกัน อีกเนือง ๆ และยังคงจะเป็นที่กล่าวขวัญถึงอยู่อีกต่อไปชั่ว กาลนาน.

บทที่ ๙

ลางแพ้ของคิริโน

หลังจากการตัดสินคดีฆาตกรรมปาดิลยาผ่านพ้นไป คิริโนเริ่มสำรวจสถานะการณ์รอบตัวเองอย่างไม่พึงพอใจนัก เขาเห็นว่าแม็กไซไซออกจะมีอิทธิพลมากเกินไปเสียแล้ว การตกบัลลังก์ของผู้ว่าราชการเกาะเนโกรสแสดงให้เห็นว่ารัฐมนตรีกลาโหมผู้นี้ นอกจากจะเป็นขวัญใจของประชาชนแล้ว ยังมีอิทธิพลพอที่จะปราบใครก็ได้ทั้งนั้น หากเขาเห็นความทุจริตของบุคคลผู้นั้น

บรรดาสมุนรอบกายของคิริโนตระหนักในความหวั่นระแวงของคิริโนเหมือนกัน ดังนั้นการใส่ไฟแม็กไซไซในทำเนียบมาดาคายังจึงเริ่มขึ้นอีกอย่างรุนแรง ครานี้

ด้วยข้อสันนิษฐานที่ออกจะตรงกับความจริงอยู่สักหน่อย นั่นคือความหวั่นเกรงว่าวันหนึ่งแม็กไซไซ คงจะได้ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดี

"เห็นไหมล่ะ ท่านประธานาธิบดี" สมุนคนหนึ่งเอ่ยขึ้นอย่างเยาะ ๆ "ผมบอกแล้วไม่เชื่อว่า แม็กไซไซน่ะใหญ่โตและกว้างขวางในหมู่ประชาชนขึ้นทุกวัน วันหนึ่งคงจะได้เป็นประธานาธิบดีหรอก"

คำพูดเหล่านี้ผลทำให้ครูโนไม่ไว้วางใจแม็กไซไซหนักยิ่งขึ้น เขาไม่เคยคาดฝันมาก่อนว่า "เพชรที่ยังไม่ได้เจียระไน" ที่เขาค้นพบจะบังเอิญสวมเข้าไปในเรือนแหวนทำเนียบมาดาคายังได้อย่างเหมาะเจาะ แต่บัดนี้ครูโนได้เห็นประจักษ์แล้วว่า ชายหนุ่มร่างใหญ่หน้าอ่อน ๆ ซื่อ ๆ นี้เป็นอันตรายต่อบัลลังก์ของเขาเป็นอย่างยิ่ง

ดังนั้นหลังจากคดีปาดิลยา ครูโนจึงเปลี่ยนจากที่ท่าของชายมีอายุ ใจดีไม่ผิดพ่อ และพร้อมที่จะอภัยถูกชายได้เสมอ เต็มไปด้วยความรักและความเข้าใจ มาเป็นชายที่มากด้วยความระแวง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในตัว

รัฐมนตรีกลาโหมของเขาเอง เมื่อก่อนนี้ไม่ว่าแม็กไซไซขออะไรเขาไม่เคยขัดข้องเลย แต่เดี๋ยวนี้เขาจะหุบปากเม้มสนิท และไม่ตอบคำขอของแม็กไซไซเสียเฉย ๆ ซึ่งทั้งนี้ทำให้แม็กไซไซท้อใจมากและไม่เข้าใจว่า ทำไมมิตรผู้ยิ่งใหญ่ของเขาจึงเปลี่ยนแปลงไป จนกระทั่งบัดนี้ แม็กไซไซเองไม่เคย คิดว่าจะมุ่งหวัง อะไรนอกจาก จะปราบ พวกฮค ให้ราบคาบเท่านั้นเอง พวกศัตรูของแม็กไซไซตามอย่างท่านผู้นำของเขา พรรคลิเบอรัลรวมหัวกันคิดว่า หากผู้แทนของซัมบาเลกำลังคิดหวังความ ก้าวหน้าในทาง การเมืองแล้ว พวกเขาจะต้องตัด ความ ทะเยอทะยานของ แม็กไซไซ เสียแต่บัดนี้

คิริโนยิ่งได้รับความเจ็บปวด จากการถากถาง ยิ่งขึ้น เมื่อหนังสือพิมพ์และข่าวทั่วโลก พากันสดุดียกย่องแม็กไซไซในฐานะชายหนุ่มผีดิบปีนโนที่กำลังมี อนาคตก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง ในขณะเดียวกันตัวเขาก็ถูกประณามว่านอกจากจะคอรัปชั่นแล้วยังไร้ความ สามารถในการ ปกครองอีกด้วย

คิริโนได้อ่านแถลงการณ์ของ นักการเมืองชั้นนำ ในอเมริกาที่กล่าวยกย่องแม็กไซไซ พร้อมกันนั้นก็ประณามคิริโนอย่างไม่ไว้หน้า แถลงการณ์อันหนึ่งถึงกับกล่าวว่าในฟิลลิปปินส์ มีสถาบันที่เชื่อถือได้อยู่แห่งเดียวในวงการรัฐบาลทั้งหมด นั่นคือ กระทรวงกลาโหม แถลงการณ์นี้เป็นเหมือนยาขมที่คิริโนยากจะกลืนกินได้ลงคอ

แม้ว่าการสั่งพักราชการของผู้ว่าราชการลัคซัน จะได้รับคำสรรเสริญจากประชาชนทั่วไปว่า เป็นการกระทำที่ถูกต้อง แต่คิริโนกลับเสียใจที่ได้กระทำลงไปเช่นนั้น ทั้งนี้เพราะเป็นที่ทราบกันทั่ว ๆ ไปว่า แม็กไซไซเป็นผู้หนุนให้เขากระทำ

บุคคลที่ใกล้ชิดหลายคนลงความเห็นว่า ทั้ง ๆ ที่ไม่ไว้ใจแม็กไซไซ แต่คิริโนก็ไม่กล้าทำสิ่งใดลงไปอย่างเปิดเผย เพราะวิคก็ถูกสาวคนเดียวของเขาเป็นผู้ที่พยายามเข้าโดมบิดาให้คลายความระแวงแม็กไซไซ แต่กระนั้นก็ยังถูกคิริโนย้อนเอาบ่อย ๆ ว่า “ถ้าอย่างนั้น ทำไมแม็กไซไซจึงพยายามทำตัวเด่นอยู่เสมอ ทำไมเขาจึงไม่สนับสนุน

นายพลดุ๊กเคหรือใครคนใดคนหนึ่ง ทำไมจึงทำตัวเป็นข่าวอยู่เสมอ”

คำตอบก็คือ แม็กไซไซเป็นคนซื่อตามธรรมชาติทั้งการพูดและการกระทำ บรรดานักหนังสือพิมพ์ชอบเขาทั้งนั้น เพราะเขาเป็นคนน่าคบตรงไปตรงมาและไม่มีพิธีรีตองตามแบบฉบับของเขาเอง บางครั้งอยากจะโมโหฉุนเฉียวบ้าง แต่ก็เป็นคนซื่อตรง ข้อสำคัญเป็นคนที่ “เป็นข่าว” อยู่เสมอ เรื่องราวต่าง ๆ ของแม็กไซไซล้นเต็มน่าสนใจ ทั้งคนเขียนและคนอ่าน ซึ่งข้อนี้คิริโนจะไม่มีวันเข้าใจได้เลย

ระยะแรก ๆ คิริโน พยายาม เก็บ ความ รู้สึกเกลียดหน้าแม็กไซไซไว้แต่ในครอบครัว ต่อหน้าประชาชนเขายังคงแกล้งทำเป็น “สนับสนุนแม็กไซไซร้อยเปอร์เซนต์” อยู่เสมอ ครั้งหนึ่งอดีตนายกเทศมนตรีแห่งซีบู โฮเซ โรดริเกซ กับกอนซาเลซไปเยี่ยมคิริโนที่บ้านพักส่วนตัว ใกล้ ๆ มนิลา ขณะที่กำลังนั่งสนทนากันอยู่ในสวน การสนทนาก็เบนไปหาแม็กไซไซ กอนซาเลซผู้มุ่งหวังที่จะหาหนทางหนุนหลังแม็กไซไซไปสู่ทำเนียบมาลาคายังให้ได้ กระซิบบอก

โรดริเกซให้ถามคิริโนว่า มีความคิดเห็นอย่างไรต่อข่าวเล่าลือที่แม็กไซไซอาจจะมีหวังได้เป็นประธานาธิบดี

โรดริเกซไม่ชักช้าถามคิริโนอย่างตรง ๆ ว่า "ท่านประธานาธิบดี เวลานี้ใคร ๆ ก็พูดกันว่า แม็กไซไซมีหวังได้เป็นประธานาธิบดี ท่านมีความเห็นอย่างไรบ้าง"

คิริโนตอบว่า "ถูกต้องทีเดียว บอกใคร ๆ เขาด้วยว่า ผมกำลังจะสร้างให้แม็กไซไซเป็นประธานาธิบดีให้ได้สักวันหนึ่ง"

กอนซาเลซ รับฟัง ด้วยความ ยินดี และนำ ไป เล่า ให้แม็กไซไซและคนอื่น ๆ ฟัง แต่แม็กไซไซไม่สนใจ แต่เมื่อเวลาล่วงเลยไป เหตุการณ์กลับพิสูจน์ให้เห็นว่าคิริโนไม่เคยมีความคิดที่จะสนับสนุน ผู้ใดผู้หนึ่ง เป็น ประธานาธิบดีนอกไปเสียจากตัวเขาเอง ตรงกันข้าม เขากลับพยายามทุกวิถีทางที่จะขจัดความทะเยอทะยานใด ๆ ของแม็กไซไซที่เขาคิดว่ามีอยู่ ตกมาถึงตอนนี้ เขาชักจะแน่ใจว่าแม็กไซไซกำลังวางแผนการอย่างเงียบ ๆ ที่จะเข้าชิงตำแหน่งประธานาธิบดีในปี ๑๙๕๓

หลังจากนี้ไม่นานนัก ประธานอินเตอร์แนชั่นแนล

ไลออนส์ คลับ เอ็ดการ์ เอลเบอร์ท ได้มาเยี่ยมมนิลา กอนซาเลซและพันเอก เอ็ดเวิร์ด แลนด์สเดล ผู้เชี่ยวชาญสงครามจิตวิทยาของกองทัพอเมริกัน มีความเห็นพ้องต้องกันว่า เอลเบอร์ท ควรจะเชิญแม็กไซไซไปเบี้นแชกผู้มีเกียรติและองค์ปาฐกในการประชุมไลออนส์ คลับ ระหว่างชาติ ณ เม็กซิโก ซิตี ในเดือนมิถุนายน ๑๙๕๒ แลนด์สเดลเป็นมิตรชาวอเมริกันที่สนิทสนมกับแม็กไซไซมาก ด้วยเหตุที่เคยทำหนังสือพิมพ์มาก่อน จึงรู้ถึงความสำคัญของการประชาสัมพันธ์เป็นอย่างดี และสามารถชักจูงให้บรรดาหนังสือพิมพ์ทั้งในฟิลิปปินส์และ ต่างประเทศสนับสนุนแม็ก-ไซไซ ฐานะของเขาที่เกี่ยวข้องกับองค์การจัสแม็ก ก็เป็นสิ่งหนึ่งที่มีประโยชน์ยิ่งต่อแม็กไซไซ

แลนด์สเดลอยากจะให้เรื่องราวของ แม็กไซไซแพร่หลายออกไปทั่วโลก เขาไม่มีความมุ่งหมายสิ่งใดเป็นส่วนตัวและไม่ ปรารถนา ที่จะ ก้าว ก่าย กับ เรื่องการเมือง ภายในประเทศเลย ความมุ่งหมายของแลนด์สเดลก็คืออยากจะให้ทั่วโลกได้ รู้จัก เห็นการ ต่อต้าน คอมมิวนิสต์ ของ แม็กไซไซโดยทั่วถึง เพราะเหตุที่ตัวของเขาเองประจำอยู่แผนก

สงครามจิตวิทยาเพื่อต่อต้านคอมมิวนิสต์ แถนด์สเตดประจักษ์ดีว่า ลัทธิคอมมิวนิสต์เป็นอันตรายที่คุกคามสันติสุขของโลกเพียงไร ดังนั้นจึงเห็นความสำคัญของแม็กไซไซในฐานะผู้นำที่เข้มแข็งในการปราบปรามคอมมิวนิสต์

เมื่อแถนด์สเตด และกอนซาเลซพดกับเอดเบอร์ทถึงเรื่องแม็กไซไซ เอดเบอร์ทก็เห็นด้วยทันทีว่าแม็กไซไซจะเป็นองค์ปาฐกที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่งในการประชุมที่เม็กซิโกซิตี้ เอดเบอร์ทตระหนักดีว่า ในขณะที่ทั่วโลกกำลังยุ่งยากอยู่กับปัญหาคอมมิวนิสต์เช่นนี้ แม็กไซไซย่อมจะเป็นผู้ไขปัญหาได้กระจ่างที่สุด เพราะได้ต่อสู้ปราบพวกฮุคมาด้วยตนเอง

ทั้งกอนซาเลซและแถนด์สเดต ต่นเต้นยินดี เป็นอย่างยิ่ง นี่เป็นบันไดขั้นแรกที่ทั้งสองพยายามจะให้แม็กไซไซได้คิดว่าเขาเหมาะสมที่จะ เข้าแข่งขันรับ ตำแหน่ง ประธานาธิบดีเพียงใด การได้ปรากฏตัวต่อหน้าประชุมชนในเม็กซิโกซิตี้จะทำให้แม็กไซไซยิ่งเด่นขึ้นในสายตาของชาวโลก แต่เคราะห์ร้าย ที่คิริโนเองก็ประจักษ์ในความหมายของการเชิญครั้งนี้เช่นเดียวกัน หากเขาปล่อยให้แม็กไซไซไปแน่

ตะก็จะยิ่ง เป็น การส่งเสริม ให้แม็กไซไซ ศัตรูตัวร้าย ของเขา เด่นค่อสายตาประชาชนยิ่งขึ้น คิริโนยังคงไม่ลืมเหตุการณ์อัปยศอดสูที่เกิดขึ้นแก่เขาที่มนิลาโฮเต็ล โดยการจัดงานของไลออนส์คลับเสียได้ คำเชิญของไลออนส์คลับจึงเสมือนเปิดแผลเก่าของคิริโนขึ้นมาอีก

คณะผู้แทนของไลออนส์คลับ นำโดย เอดเบอร์ท และมาริอาโนเดล โรซาริโอ ยกโขยงไปหาคิริโนเพื่อขอคำอนุญาตให้แม็กไซไซ เป็นแขก ของไลออนส์คลับ ที่แม็กซิโกซิตี้ เอดเบอร์ทล่วงรู้สถานการณ์ต่าง ๆ ดี จึงพยายามระมัดระวังคำพูดเป็นอย่างยิ่ง

เมื่อเอดเบอร์ทพูดจบลง คิริโนถามขึ้นช้า ๆ ว่า "ทำไมจึงเจาะจงเอาแม็กไซไซ" เอดเบอร์ทพยายามสาธยายการ ต่อต้าน คอมมิวนิสต์ ขึ้นมาตั้งแต่การ กำเนิดเสื่อมสานของคอมมิวนิสต์ จนกระทั่งการปราบปรามพวกฮุคอันจะเป็นหัวข้อปาฐกถาอย่างดีของแม็กไซไซ และจะนำชื่อเสียง อันดีงามมาสู่ คณะรัฐบาลของ คิริโน ด้วยใน ฐานะผู้พิชิตพวกคอมมิวนิสต์

แต่คิริโนไม่ยอมแพ้ง่าย ๆ เขาแย้งว่า "ถ้ากระนั้น

พวกท่านก็เห็นแล้วว่า การปราบพวกฮุคสำคัญเพียงใด ผมไม่เห็นด้วยว่าแม็กไซไซในฐานะรัฐมนตรีกลาโหมควรจะทิ้งงานอันสำคัญในระยะหัวเลี้ยวหัวต่อและการปราบปรามยังไม่สัมฤทธิ์ผลโดยสิ้นเชิงไปได้อย่างไร”

คณะผู้แทนไดออนส์คลับ เห็นด้วยกับคำพูดของประธานาธิบดี แต่ก็ยังคงอ้อนวอนขอให้ปล่อยตัวแม็กไซไซไป แต่คิริโนก็ปฏิเสธท่าเดียว เอดเบอร์ทและคณะจึงต้องลาไปด้วยความผิดหวังแต่ก็ยังไม่ละความพยายาม โดยคิดว่าคิริโนอาจจะเปลี่ยนใจในตอนหลัง เอดเบอร์ทจึงกลับอเมริกาโดยทิ้งคำเชิญไว้ด้วยความหวัง

สตรีมักจะเป็นผู้พลิกเหตุการณ์เสมอ ในประวัติศาสตร์โลก คราวนี้ก็เช่นเดียวกัน คณะไดออนส์คลับรู้ว่าวิลกผู้เดียวเท่านั้นที่สามารถเข้าถึงคิริโนได้ วิลกเป็นมิตรดีและพยายามออกรับแทนแม็กไซไซเสมอเวลาเกิดเรื่องขึ้นกับคิริโน ผู้รับหน้าที่มาเจรจากับวิลกก็คือกอนซาเลซพี่เขยของเขาเอง หลังจากขอร้องอยู่ไม่นานด้วยความเห็นแก่กอนซาเลซมากกว่าแม็กไซไซ วิลกก็ยอมรับที่จะเจรจากับคิริโน เขาต้องพยายามดำเนินการเปลี่ยนใจคิริโนอยู่ตั้ง

เดือนกว่า ขณะเดียวกันทุก ๆ คนที่เกี่ยวข้องก็ไม่เคยละเว้น ที่จะนำเอาเรื่องคำเชิญของไดออนส์คลับ ขึ้นมาเอ่ยทุกครั้งที่มีโอกาส พร้อมกับส่งเสริมว่ารัฐบาลฟีลิปปีนส์และตัวคิริโนเองจะได้รับเกียรติเป็นอย่างยิ่ง ถ้ารัฐมนตรีคนหนึ่งคนใดในคณะรัฐบาลได้ไปปรากฏตัวในฐานะแขกผู้มีเกียรติของไดออนส์คลับ

ผลที่สุดคิริโนก็ต้องยอมจำนนแต่โดยมีข้อแม้ว่าวิคกีและสามีจะต้องติดตามแม็กไซไซไปด้วย และรายงานความเคลื่อนไหวของแม็กไซไซมายังเขาทุกระยะ

ตกมาถึงตอนนี้ข่าวเล่าลือเริ่มหนาหูขึ้นทุกทีว่าแม็กไซไซปรารถนาตำแหน่งประธานาธิบดี

คณะของแม็กไซไซประกอบด้วยวิคกีกับสามี ของเธอ กอนซาเลซและแลนด์สเดลออกเดินทางไปเม็กซิโกซิตี ในกลางฤดูร้อนปี ๑๙๕๒ นั่นเอง คิริโนไปส่งเขาเหล่านี้ที่สนามบิน กอนซาเลซเป็นคนสุดท้ายที่ก้าวขึ้นสู่เครื่องบิน ขณะที่กำลังก้าวเท้าขึ้นบันไดนั้น คิริโนก็ฉุดตัวเขาไว้ กระซิบสั่งว่า "ดินโด ช่วยจับตาดูแลนด์สเดล

หน่อยเถอะ หมอนี่อาจจะยุยงแม็กไซไซให้เกิดความคิดแปลก ๆ ได้"

คิริโนเกรงว่าทางการสหรัฐอเมริกาจะให้การต้อนรับแม็กไซไซอย่างใหญ่โตเกินหน้าและบดบังรัศมีของประธานาธิบดีอย่างเขาไป แต่ความเกรงของเขาก็ไม่เท่ากึ่งหนึ่งของเหตุการณ์ที่เป็นจริง เพราะไม่ว่าจะย่างเท้าไปทางไหน แม็กไซไซได้รับการต้อนรับอย่างฮีโร พลเอกสวิง ผู้บังคับการทหารผู้หนึ่งที่ได้มีส่วนกวาดล้างญี่ปุ่นจากเกาะฟิลิปปินส์ ส่งเครื่องบินคอนสะเลเชั่นส่วนตัวของท่านมาให้แม็กไซไซใช้ตลอดเวลาที่อยู่ในอเมริกา

เมื่อมาถึงนิวยอร์ค แม็กไซไซได้รับการยิงสลุตสิบเก้านัด ได้เดินตรวจแถวทหารกองเกียรติยศ พร้อมกับพลตรีเลแลนด์ ฮอบส์ อดีตหัวหน้าจัสแม็กในมนิลา ซึ่งเป็นมิตรที่นิยมชมชื่นในแม็กไซไซเป็นอย่างยิ่ง หลังจากการตรวจแถวกองเกียรติยศแล้ว ฮอบส์และภรรยาได้เชิญแม็กไซไซไปในงานเลี้ยงรับรอง เมื่อได้แนะนำรัฐมนตรีกลาโหมแห่งฟิลิปปินส์อย่างยกย่องแล้ว ฮอบส์ได้เสนอให้ทุกคนดื่มให้แก่แม็กไซไซ ด้วยคำพูดที่ถ้าคิริโนได้ยินคง

ตัวสั่นไปหมดว่า "ดื่มให้แก่ชายชาตรีที่ยิ่งใหญ่ที่สุดจาก
ฟิลลิปปีนส์ คือ ราโมน แม็กไซไซ!"

แม็กไซไซ ได้ ใช้เวลาอยู่ ใน วอชิงตัน สัปดาห์ หนึ่ง
คิริโนยอมอนุญาตให้เขามาวอชิงตันได้หลังจากให้คำรับรอง
อย่างแข็งว่า เขาไม่มีจุดประสงค์อื่นใดนอกจากมาตรวจ
สุขภาพที่โรงพยาบาลวอลเตอร์รีดเท่านั้น ทั้งนเพราะคิริโน
ไม่ปรารถนาให้แม็กไซไซได้มี โอกาสได้ รับการ ต้อนรับเป็น
ทางการ คิริโนพยายามบ่ายวประกาศให้ใคร ๆ เข้าใจว่า
แม็กไซไซไปวอชิงตันในฐานะคนป่วย การเดินทางระยะนั้น
เป็นตอนเดียวที่คิริโนยอมอนุญาตอย่างเต็มใจ

แม้ว่าจะเป็นคนแข็งแรงสุขภาพดี แต่แม็กไซไซ
ก็มีโรคประจำตัวอย่างหนึ่ง นั่นคืออาการปวดศีรษะ
เสมอ ๆ นายแพทย์วอลเตอร์รีดลงความเห็นว่าเกิดขึ้น
เพราะอากาแพ้พิษ ดูซเองก็ ต้องเดินทางมารักษาโรค
ริดสีดวงที่โรงพยาบาลจอห์น ฮอบกินส์ หลังจากที่แม็กไซไซ
ได้ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีแล้ว

ขณะที่อยู่ในวอชิงตัน แม็กไซไซได้ไปประชุมลับ
ที่ตึกเพนตากอน กองทัพบกอเมริกันมีความห่วงโครงการ

พิชิตพวกฮคของแม็กไซไซไม่น้อย และได้ช่วยเหลือในทางการเงินโดยเสนอให้เงินจำนวนหนึ่งแก่แม็กไซไซ เพื่อไปใช้จ่ายในการดำเนินงานส่งเคราะห์พวกฮคโดยไม่จำกัดจำนวน

"ท่านต้องการใช้เงินในการนี้สักเท่าใด" เจ้าหน้าที่ถาม

คำตอบของแม็กไซไซ แสดงความมักน้อย ของเขาตามเคย "ผมคิดว่า ถ้าได้สักแสนเหรียญก็จะดี"

บรรดาเจ้าหน้าที่นั่งอยู่ในที่นั้น แทบตกเก้าอี้ด้วยความประหลาดใจ "อะไรกัน? พวกเราคิดว่าท่านจะต้องใช้สักห้าแสนเหรียญเสียด้วยซ้ำไป"

เงินจำนวนห้าแสนเหรียญดอลลาร์ถูกส่งไปยังหน่วยจัดแม็กทีมนิลา เพื่อให้แม็กไซไซใช้จ่ายได้โดยไม่ต้องมีบัญชี ทั้งนี้เพราะความเชื่อถือและไว้วางใจแม็กไซไซเป็นอย่างยิ่ง ระหว่างการโฆษณาหาเสียงในเลือกตั้ง พวกคู่ต่อสู้ของแม็กไซไซพยายามหาทางจับผิดเกี่ยวกับเงินจำนวนนี้ พรรคลิเบอรัลไม่ยอมเชื่อว่าจะมีใครซื่อสัตย์ตรงไปตรงมา ในเมื่อได้เงินจำนวนมหึมาจากถุงแซมมาแล้วจะไม่เอาใช้จ่ายไปในประโยชน์ส่วนตัวได้ แต่ผลที่ได้พบก็คือ เงิน

จำนวนนั้นยังอยู่ครบถ้วน แม็กไซไซไม่ได้ไปแตะต้องเลย ระหว่างอยู่ในวอชิงตัน กอนซาเลซเดินทางล่วงหน้าไปเตรียมการต้อนรับแม็กไซไซอยู่ในเม็กซิโกซิตี้ โดยทวีคูณเป็นสตรีผู้เดียว ในคณะจึงได้รับเกียรติเป็นสตรีหมายเลขหนึ่งจากฟิลิปปินส์ ทั้งหมดได้รับการต้อนรับจากรัฐบาลเม็กซิกันอย่างสมเกียรติ ผู้แทนของประธานาธิบดีไมเกิล อเลมันแห่งแม็กซิโก มาเยี่ยมวีคูณและแม็กไซไซพร้อมทั้งมอบตัวนายทหารชั้นนายพันตรีให้เป็นผู้ติดตามด้วยผู้หนึ่ง ต่อมาอีกสองสามวันวีคูณกับสามีบินไปเที่ยวเมืองชายทะเลแห่งหนึ่ง ระหว่างนั้นเองทางการเม็กซิโกก็เปลี่ยนท่าทีในการต้อนรับแม็กไซไซ ไม่ว่าจะย่างเท้าไปในแห่งใดเขาได้รับการต้อนรับเสียงดูประหนึ่งเจ้าต่างประเทศก็ไม่ปาน

สุนทรพจน์ของแม็กไซไซที่กล่าว ณ เม็กซิโกซิตี้ ส่วนใหญ่เป็นเรื่องของการปราบคอมมิวนิสต์ แม้จะเป็นสุนทรพจน์ครั้งแรกที่แม็กไซไซได้พูดในต่างประเทศ แต่ก็เป็นผลสำเร็จอย่างงดงาม ขณะที่พูดเขาได้รับการปรบมืออย่างกึกก้องจนต้องหยุดพูดเป็นหลายหน และเมื่อพูดจบแล้วก็ต้องยืนรับการปรบมือให้เกียรติอีกถึงห้านาทีเต็ม

กอนซาเลซ และแลนด์สเดล มีเรื่องให้แม็กไซไซ ได้รับความประหลาดใจ อีกครั้งหนึ่ง หลังจากการกล่าวสุนทรพจน์ได้สิ้นสุดลง ทั้งสองได้แอบไปจัดการให้ไลออนส์คลับในเนวาดาและแคลิฟอเนีย ช่วยกันเรี่ยไรเครื่องมือเครื่องใช้ในการกสิกรรม มามอบให้แก่แม็กไซไซเพื่อสนับสนุนแผนการให้พวกฮค ได้มีที่ทำมาหากิน แผนการนี้เรียกชื่อว่า "โอเปอเรชั่นพีลลิปบีนส์" เมื่อแม็กไซไซกล่าวจบ มอร์ส เปอลไคน์ ได้ลุกขึ้นกล่าวตอบในนามของเนวาดาและแคลิฟอเนีย ไลออนส์คลับ และกล่าวขอร้องให้แม็กไซไซออกไปนั่งรถในขบวน "โอเปอเรชั่นพีลลิป-บีนส์" เพื่อรวบรวมเครื่องใช้ในการกสิกรรม รวมทั้งเสื้อผ้า และเครื่องใช้อื่น ๆ ด้วยเท่าที่จะได้ เพื่อช่วยเหลือในการต่อต้านคอมมิวนิสต์ ปรากฏว่าสุนทรพจน์ของแม็ก-ไซไซและโอเปอเรชั่น พีลลิปบีนส์ได้รับความสนใจจากมหาชนอย่างใหญ่หลวง

ไลออนส์คลับ แห่งเนวาดา และแคลิฟอเนีย รวบรวมเครื่องใช้ในการกสิกรรมได้เป็นพัน ๆ ชิ้น เสื้อผ้า รองเท้า ยา และอื่น ๆ อีกนับไม่ถ้วน ยังแถมเงินสดอีกก้อนใหญ่

ดังนั้นเมื่อแม็กไซไซ เดินทางจากเม็กซิโกซิตี้เขาได้นำเกียรติ
และชัยชนะของผู้พิชิตสหรัฐและเม็กซิโกซิตี้ กลับไปยัง
บ้านเกิดเมืองนอนด้วย ทันที วันที่ ๔ กรกฎาคม ๑๙๕๒
เขาได้รับการต้อนรับประหนึ่งซีซาร์ผู้นำชัยกลับโรม

คิริโน ต้องเสียใจที่ได้กล่าวคำว่า "ได้" แก่
ไลออนส์คลับอีกเป็นคำรบสอง

แม็กไซไซยังไม่เคย คิดมุ่งหวังในตำแหน่ง ประธานา
ธิบดีแต่อย่างใด ในฐานะรัฐมนตรีกลาโหมเขามีงานยุ่งยาก
และภาระผูกพันอยู่ตลอดเวลา เขามีหน้าที่ปราบพวกฮุค
ก็มุ่งหมายที่จะปราบให้สิ้นสุดลงเสียโดยเร็ว แต่คนอื่น ๆ ที่
ได้เห็นคุณลักษณะ และความ สามารถ ของเขา พยายามผลัก
ดันได้ เขาก้าวไปสู่ตำแหน่งประธานาธิบดี แต่แม็กไซไซ
ไม่สนใจ ต่อข่าวลือ ที่ว่าเขา จะสมัครเข้ารับเลือกตั้งเป็นประ-
ธานาธิบดี เขากล่าวว่า

"ผมไม่อยากเป็นประธานาธิบดี เพียงแต่อยากจะ
ทำงานในหน้าที่ให้เสร็จ ๆ ไปเสีย แล้วจะได้กลับไป
ซัมบาเล หรือไม่ก็เข้าทำงานกับเอกชนแห่งใดแห่งหนึ่ง
-คนอื่น ๆ มีถนัดไปที่เหมาะสมจะเป็นประธานาธิบดียิ่งกว่าผม"

เมื่อมีคนนำคำพูดเหล่านี้ไป "ทูด" คิริโน คิริโนยิ่งเข้าใจในแน่นแฟ้นไปอีกว่าแม็กไซไซกล่าวเพื่ออำพรางความจริง

"อย่าไปเชื่อ" เขากล่าว "แม็กไซไซน่ะกำลังวางสีมที่จะก้าวขึ้นไปสู่จุดยอดให้ได้"

คนที่ไม่ได้ใกล้ชิดสนิทสนมกับแม็กไซไซ อาจจะคล้อยไปตามคิริโน เพราะไม่อาจจะเชื่อได้ว่า แม็กไซไซยังคงเป็นคนถ่อมตัวและขี้อายอย่างประหลาด แม็กไซไซไม่เคยรู้ตัวว่าเขาเป็นคนมีชื่อเสียงไปเสียแล้ว เมื่อไปที่ใดและมีฝูงชนโห่ร้องต้อนรับ เขาจะอดมองไปรอบ ๆ ตัวด้วยความประหลาดใจไม่ได้ ยิ่งเมื่อประชาชนแห่ห้อมกันเข้ารอบ ๆ พลางตะโกนเรียกว่า "เดอะกาย"* อันเป็นสมญาที่ประชาชนตั้งให้ด้วยความนิยมชมชื่น เขาจะยิ้มยิ้มพึงอย่างอาย ๆ และกระดาก ซึ่งทำให้ประชาชนยิ่งรักเขายิ่งขึ้น

ยิ่งนานคิริโนก็ยิ่งรู้สึกยากยิ่งที่จะแสร้งคิดหน้าว่าเขากำลังสนับสนุนหรือสร้างแม็กไซไซขึ้นมาครองตำแหน่งแทน

---

* The Guy เดอะกาย เป็นนามสมญาที่คนที่มีความสนิทสนมเรียกกัน คล้ายคำว่า "อ้ายเกลอแก้ว" ในภาษาไทย

ตัวเขาเอง ยังคงลังเลไม่แน่ใจว่าจะสมัครเข้ารับเลือกตั้งอีก หรือไม่ แต่ถึงจะสมัครหรือไม่สมัครก็ตามแม็กไซไซก็เป็นก้างที่ค้ำคออยู่อย่างกลืนไม่เข้าคายไม่ออกอยู่

ครั้งหนึ่ง แม็กไซไซ ไม่ได้เข้าร่วมประชุมคณะรัฐมนตรีด้วย เพราะออกไปตรวจการตั้งค่ายทหารเสียที่ชนบทแห่งหนึ่ง คิริโนไม่พอใจเป็นอย่างยิ่ง ถึงกับพลุ่งขึ้นมาต่อหน้าคนอื่น ๆ ว่า ต่อไปนี้แม็กไซไซจะขาดประชุมไม่ได้ ใคร ๆ ในมาลาคายังเห็นชัดว่า คิริโนไม่พอใจแม็กไซไซมากขึ้นทุกที ยิ่งได้รับรายงานยุแหย่ว่า การที่แม็กไซไซออกไปตรวจราชการตามหัวเมืองบ่อย ๆ นั้น ที่แท้ได้ผสมหาเสียงสำหรับการเลือกตั้งไปด้วย คิริโนยิ่งเดือดดาลใหญ่ ทั้ง ๆ ที่ได้ทราบอยู่ว่า แม็กไซไซชอบใช้ชีวิตในชนบทและกลางแจ้ง และนิสัยแหละที่ช่วยให้เขาปราบพวกฮุคได้สำเร็จ

คิริโนกลัวว่าการเดินทางออกไปตรวจราชการของแม็กไซไซจะต้องทำให้ประชาชนชอบพอเขามากขึ้นอันจะทำให้ฐานะของเขาเองตกต่ำลงไป ปัจจุบันนี้แทบกล่าวได้ว่า

คิริโน กลัว แม็กไซไซแย่ง ตำแหน่ง เสี่ยยิ่ง กว่า กลัวคอมมิว-นิสต์อีก

แต่ไม่ว่าจะอยู่ในสนามเพลาะ หรืออยู่ในที่ประชุมคณะรัฐมนตรี คิริโนก็ต้องยอมรับว่า แม็กไซไซเป็นเหมือนหนามยอกอกอยู่ตลอดเวลา

ขณะแม็กไซไซออกไปตรวจราชการ คิริโนก็เกรงไปว่า แม็กไซไซจะไปหาเสียง ครั้งบังคับให้เข้าที่ประชุม แม็กไซไซก็คัดค้าน และขัดขวางไม่ให้เขาและสมุนของเขาทำสิ่งใดตามใจชอบได้ง่าย ๆ เป็นต้น ครั้งหนึ่งในที่ประชุมรัฐมนตรี โฮเซ พิเกอรา จะมีอำนาจควบคุมกรรมกรทั้งหมดไว้ในอุ้งมือ และคมเสี่ยงกรรมกรไว้ด้วย แม็กไซไซคัดค้านข้อเสนออย่างแข็งขัน และกล่าวประณามว่ามันเป็นลัทธิเผด็จการทางสหพันธ์กรรมกรต้องขึ้นกับรัฐบาลเช่นนี้ ตราบใดที่เขาเป็น ร.ม.ค. กลาโหม เขาจะไม่ยอมเห็นด้วยเป็นอันขาด

สถานะการณ์ทั่ว ๆ ไปยิ่งคลี่คลายขึ้นเรื่อย ๆ ระหว่างนั้น แม็กไซไซยังคงดำเนินงานปราบพวกฮุคต่อไปตามหน้าที่ เขาจับคอมมิวนิสต์ขึ้นหัวหน้าได้อีกคน

หนึ่ง ซึ่งทำให้เขามีชื่อเสียงยิ่งขึ้น วิดเดียม พอมเมอรอย เป็นชาวอเมริกันคอมมิวนิสต์ที่มาแต่งงาน กับ ชาวฟิลิปปินส์ เขาเป็นคนเชียนโฆษณาโปรปะกันดาให้แก่พวกแดง เมื่อถูกจับมารดาของพอมเมอรอยมาอ้อนวอนขอร้องให้ แม็ก-ไซไซปล่อยตัวพอมเมอรอยไป แต่แม็กไซไซไม่ยอม เพราะไม่เห็นเหตุว่า ทำไมจึงจะต้องปล่อยพอมเมอรอย ในเมื่อพอมเมอรอยก็เป็นคอมมิวนิสต์เหมือนกัน แม้จะเป็นอเมริกัน หนังสือพิมพ์ได้เอาเรื่องไปลงเป็นข่าวใหญ่ มีรูปแม็กไซไซประกอบนับเป็นร้อย ๆ รูป คิริโนถึงกับบ่นว่า บรรดาหนังสือพิมพ์ทำให้แม็กไซไซเด่นเกินไป

แม้แม็กไซไซ ไม่ได้ตั้งใจจะทำเด่นเพื่อบดบังรัศมี คิริโน แต่เหตุการณ์ก็ช่วยให้เป็นไปเหมือนแกล้งเป็นต้น กรณีพวกโจรแห่งโฮโล เกาะซูลู แม็กไซไซไปตรวจดูสถานะการณ์และลงความเห็นว่าความไม่สงบสุขที่เกิดขึ้นนั้น หาใช่เป็นเพราะพวกโจรไม่ แต่เป็นเพราะความไม่เอาใจใส่ในการปกครอง และการดูแลทุกข์สุขของประชาชนของเจ้าหน้าที่บ้านเมือง บวกกับความเห็นแก่ได้ของนักการเมืองต่างหากพวกโจรแห่งโฮโลมีหัวหน้าชื่อแคมดอน แคมดอน

ผู้นิปราดเปรียวยิ่งนัก สามารถหนีรอดกรงเล็บกองทหารไปได้อย่างง่ายดายเหมือนเล่นกล ทำให้กองทหารต้องเสียหน้าบ่อย ๆ แม็กไซไซได้พยายามกอบกู้สถานะการณ์ด้วยการไปเยี่ยมตรวจตราดูในคุกขังพวกโจรที่ตกเป็นเชลย ได้แก้ไขความเป็นอยู่ในคุกให้ดีขึ้นเพื่อเอาใจพวกโฮโล และถึงกับลงทุนซื้อรองเท้าไม้ ออกแจก จ่ายแก่ พวก นักโทษด้วยเงินในกระเป๋าของตนเอง เมื่อเขาได้ประสบว่านักโทษส่วนมากมีแต่เท้าเปล่า ในที่สุด แคมดอนก็ส่งข่าวเข้ามาขอมอบตัว คิริโนจึงออกคำสั่งให้แม็กไซไซไปทำลายเสีย เพราะไม่ปรารถนาให้ แม็กไซไซ ได้รับความเด่นเป็นจุดสนใจของประชาชนอีก แต่แล้วคำสั่งของคิริโนกลับเป็นผลดีแก่แม็กไซไซ เพราะในที่สุด แคมดอนก็กลับใจไม่ยอมมามอบตัว ทำให้คิริโนต้องเก้อ ต่อมาเมื่อแม็กไซไซได้เป็นประธานาธิบดีแล้วนั่นแหละ แคมดอนจึงได้ยอมมอบตัวต่อทางการ เป็นที่น่าประหลาดใจที่ศัตรูตัวร้ายของแม็กไซไซคือพวกหัวหน้าคอมมิวนิสต์กลับมีความเชื่อถือ แม็กไซไซยิ่งกว่าใคร ๆ หลายคนไม่ยอมมอบตัวให้กับคนอื่น นอกจากแม็กไซไซแต่ผู้เดียว

บุคคลอันที่เชื่อถือไว้วางใจแม็กไซไซอีกพวกหนึ่งก็คือ พวกที่เคยตกเป็นอาชญากรสงครามโดยข้อหาให้ความร่วมมือกับญี่ปุ่นมาแล้ว บุคคลเหล่านี้ได้รับความช่วยเหลือจาก แม็กไซไซ ให้รอดพ้นจากการประหารชีวิตไปได้ พวกนี้ได้รับ ความช่วย เหลือจาก แม็กไซไซอย่างลับ ๆ อยู่เบื้องหลง

คนหนึ่งในพวกนี้ คือ โฮเซ พี. ลอเรล หัวหน้าพรรคชาตินิยม ผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีสมัยญี่ปุ่น ลอเรลได้รับความชมชื่นมาก แม้ว่าข้อหาเป็นอาชญากรสงครามฐานร่วมมือกับญี่ปุ่น จะไม่ถึงความมาถึงเขาก็ตาม เพราะระหว่างที่ตกเป็นรัฐบาลหุ่นให้ญี่ปุ่นเชิดลอเรลก็ได้พยายามพยุงฐานะของประเทศ และประชาชนไว้จากความแหลกลานอย่างสุดความสามารถ เมื่อการเลือกตั้งประธานาธิบดีใกล้เข้ามา ลอเรลก็เกรงว่า คิริโนและคณะรัฐบาลของเขาจะได้ครองอำนาจอีก เขาเห็นว่าพวกคอมมิวนิสต์จะถูกกวาดล้างออกไปจากเกาะฟิลิปปินส์ไม่ได้ ตราบใดที่รัฐบาลยังมีมือเน่า ๆ อยู่ ขณะเดียวกันเขาก็ได้เห็นแม็กไซไซพยายามกวาดล้างคอมมิวนิสต์อยู่แต่ผู้เดียว

ดอเรด เชื่อมั่นว่า เขาถูกโกงสิทธิในการเลือกตั้ง ปี ๑๙๔๙ เขามั่นใจว่าเขาจะต้องได้ตำแหน่งประธานาธิบดีอย่างแน่นอน ถ้าไม่เป็นเพราะการโกงอย่างซึ่งหน้า และอิทธิพลของกองทัพบกภายใต้อำนาจของ คณะพรรคลิเบอรัลของคีรีโน

แต่ในการเลือกตั้งอัน "ขาวสะอาด" ในปี ๑๙๕๑ ซึ่งแม็กไซไซได้เข้าควบคุมสถานะการณ์ด้วยตนเองนั้น ดอเรดก็ได้รับเลือกเป็น สมาชิกวุฒิสภา ด้วยคะแนนอันล้นหลาม ดังนั้นจึงไม่ต้องสงสัย ว่า ดอเรด จะไม่นึก ขอบคุณแม็กไซไซอยู่ในใจ

ในฐานะหัวหน้าพรรคชาตินิยม ใคร ๆ ก็คาดหมายว่าดอเรดจะต้องเข้าแข่งขัน สมัคร รับเลือก ตั้งเป็นประธานาธิบดีในปี ๑๙๕๓ แต่ดอเรดรู้ตัวดีว่าชื่อเสียงของเขาในอเมริกาในฐานะ "ประธานาธิบดีหุ่น" ในสมัยสงครามไม่ใคร่ดีนัก เพื่อนฝูงบางคนแนะนำให้ดอเรดบินไปสหรัฐอเมริกา เพื่ออธิบายถึงเหตุผลที่เขาต้องจำยอมเป็นหุ่นเชิดของญี่ปุ่น แต่ดอเรดเห็นว่าแทนที่จะช่วยให้ดีขึ้น บางที

กลับจะทำให้การแก้ตัวของเขาเป็นเหมือนการไปคุ้ยไฟที่มอดลงไปแล้วให้คุขึ้นมาอีก เขาจึงไม่ยอมไป

ดอเรด นักการเมืองมือเก่านอกจากจะฉลาดแล้วยังหวังดีต่อประเทศชาติอีกด้วย เขารู้ว่าจะต้องมีมือดีคนใดคนหนึ่ง กวาดล้างรัฐบาลของคิริโนออกไป แต่เขาก็รู้ตัวดีว่าเขาไม่อยู่ในฐานะที่จะทำเช่นนั้นได้ พีดิปบีนส์เป็นลูกหนี้บุญคุณอันใหญ่หลวงของอเมริกา ฉะนั้นบุคคลที่ประชาชนจะเลือกขึ้นมาเป็นประธานาธิบดีจะต้องได้รับความเชื่อถือจากรัฐบาลอเมริกันด้วย เมื่อศึกษาประวัติของชายหนุ่มหน้าใหม่ รัฐมนตรีกลาโหมแล้ว ดอเรดก็เห็นว่าแม็กไซไซมีประวัติขาวสะอาด ไม่มีด้างพร้อย เขาต่อสู้มาตั้งแต่ครั้งถูกยึดครองอย่างไร ก็ยังต่อสู้เพื่อประเทศชาติอยู่อย่างนั้น เขาเป็นคนซื่อตรง เป็นขวัญใจของชาวพีดิปบีนส์ และเป็นที่รู้จักกว้างขวางทั่วโลก เฉพาะอย่างยิ่ง ได้รับความเชื่อถือไว้วางใจอย่างยิ่งจากชาวอเมริกัน ฉะนั้นดอเรดจึงเห็นว่า รามอน แม็กไซไซผู้นี้แหละเป็นชายที่เหมาะสมอย่างยิ่ง ที่จะได้รับความไว้วางใจจากประชาชน ไม่เคยมีนักการเมืองคนใดได้รับชัยชนะเหนือจิตใจประชาชน

ถ้าเขาผู้นั้นแอนตีอเมริกา ทั้งนเพราะชาวฟีลิปปีโนส์ไม่เคยลืมบุญคุณ ที่อเมริกาได้ช่วยเหลือพวกเขาเมื่อสงครามที่แล้ว แม้กองทัพอเมริกันจะต้องพ่ายแพ้ถอยไป ทิ้งพวกเขาไว้แต่ลำพังชั่วระยะเวลาหนึ่ง แต่แล้วแม็คอาเธอร์ก็ได้กลับมา ฟีลิปปีนส์จึงเป็นอิสระอีกครั้งหนึ่ง มิตรภาพระหว่างชาวฟีลิปปีโนส์กับอเมริกา จึงเป็นมิตรภาพที่แท้จริง แม้ในระหว่างที่ ประเทศชาติของเขาต้องต่อสู้กับอุปสรรคนานาประการ เพราะเป็นสาธารณรัฐที่สร้างขึ้นมาได้ใหม่เหมือนเด็กอ่อนเพิ่งสอนเดิน แต่ชาวฟีลิปปีโนส์ก็ตระหนักในความหวังดีของอเมริกาว่า ปรารถนาที่ จะช่วย ให้พวกเขาได้มีรัฐบาลที่เข้มแข็งและช่วยตัวเองได้

ยิ่งกว่านั้นทั้ง สอง ประเทศ ยังมีจุดมุ่ง หมายเดียวกัน คือมีนโยบายต่อต้านคอมมิวนิสต์อย่างเข้มแข็ง แม้กระนั้นพวกที่เป็นกลางและพวกแดง ก็ยังพยายามฟันฝอยเอาเรื่องที่อเมริกาต้องถอยทัพไปจากฟีลิปปีนส์ บ้างว่าเหมือนเป็นการเบิดแผลเก่าของชาวฟีลิปปีนส์เสมอ ๆ การที่ประชาชนส่วนใหญ่นิยมอเมริกันทำ ให้พวกแดง และพวก ที่ตั้งตัวเป็นกลางยกมาเป็นข้อโจมตีเสมอว่า อเมริกาชอบก้าวก่าย

กิจการภายในของฟิลลิปปีนส์ บ้างว่ารัฐบาลหลับหูหลับตาตามอเมริกาจนเป็นเหมือนหุ่นเชิด แต่ประชาชนส่วนใหญ่ก็ยังเห็นว่าอเมริกาไม่ได้สอดแซกเรื่องภายในบ้าน แต่ได้พยายามยื่นมือเข้ามาช่วยเหลือ อเมริกาไม่ได้พยายามจูงจมูกรัฐบาล แต่เพราะรัฐบาลทั้งสองมีความคิดเห็นในเรื่องเสรีภาพเช่นเดียวกันต่างหาก พันธะที่เชื่อมโยงรัฐบาลสองประเทศนี้ต่อกันเป็นไปโดยเปิดเผย และด้วยมีจุดประสงค์เดียวกัน ซึ่งพันธะแบบนี้จะเกิดขึ้นไม่ได้ระหว่างประเทศคอมมิวนิสต์

การช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ และการทหารก็มีส่วนสำคัญในมิตรภาพของรัฐบาลฟิลลิปปีนส์–อเมริกัน ชาวฟิลลิปปีโนย่อมจะสนับสนุนรัฐบาล ที่เชื่อว่า จะได้รับความสนับสนุนและช่วยเหลือจากอเมริกาต่อไป ท่าทีของชาวฟิลลิปปีโนที่มีต่ออเมริกัน คนที่ไม่เข้าใจอาจจะแปลความหมายไปทางอื่นก็ได้ ความสำคัญของการช่วยเหลือจากสหรัฐอาจจะถูกบิดเบือนได้ ถ้าไม่ยอมมองดูสัมพันธภาพอันไม่อาจจะแยกกันได้ของฟิลลิปปีนส์ และอเมริกาเสียชาวฟิลลิปปีโนส์ไม่ได้โปรอเมริกัน เพราะเงิน เพราะคน

พีดิปบีโนส์จะไม่ยอมขายตัวเช่นนั้นเป็นอันขาด เหตุที่พีดิปบีนส์ไม่ยอมรับความช่วยเหลือจากรัสเซีย ก็เพราะไม่ไว้ใจรัสเซียและเกลียดคอมมิวนิสต์ ในขณะเดียวกันพีดิปบีนส์ก็ไว้วางใจสหรัฐและยอมสละชีวิตเพื่อประชาธิปไตย เหมือนอย่างที่ได้เคยสละมาแล้วในอดีต

สรุปแล้ว ชาวพีดิปบีโนส์จะไม่สนับสนุนนักการเมืองที่พยายามถอนตัวจากการผูกมิตรกับอเมริกา ดอเรดซึ่งมีประวัติไม่ดี ไม่ได้รับการสนับสนุนของอเมริกาจึงมีโอกาสน้อยมากที่จะได้เป็นประธานาธิบดี

ชาวพีดิปบีโนส์ ส่วนมาก ที่เกลียดชัง รัฐบาลคิริโนก็ไม่อยากสนับสนุนดอเรดเหมือนกัน การเลือกตั้งอันสกปรกโสมมในปี ๑๙๔๙ มีการนองเลือดเกิดขึ้น ส่วนการเลือกตั้งในปี ๑๙๕๑ แม้จะเรียบร้อยแต่ก็ไม่ใช่การเลือกตั้งประธานาธิบดี ดังนั้นถ้าดอเรดเข้าแข่งขันกับคิริโน ในปี ๑๙๕๓ ก็เป็นของแน่ ที่จะต้องเกิดการปั่นป่วนจลาจลขึ้น เพราะคนทั้งสองเป็นศัตรูคู่แข่งขันกันแต่ดั้งเดิม คิริโนย่อมจะพยายามทุกวิถีทางที่จะพิสูจน์ว่าเขาไม่ได้ โกงดอเรดเมื่อปี ๑๙๔๙ ซึ่งคิริโนจะทำได้ก็โดยใช้อำนาจไม่ให้การเลือกตั้ง

เป็นไปโดยเรียบร้อยชาวสะอาดเท่านั้น หรือจะพูดอีกอย่างหนึ่งก็คือ คิริโนจะต้องตัดอำนาจในกองทัพบกของแม็กไซไซเสีย เพื่อให้กองทัพบกวางเฉยเสียปล่อยให้เหล่าอันธพาลของพรรคออกไปชูชวัญ ประชาชน อย่าง ที่ได้ ทำมาแล้ว

ดอเรดได้ปรึกษากับบรรดามิตรสหาย และต่างก็ลงความเห็นว่าพวกเขาเข้าแข่งขันกับคิริโน แล้วไม่มีหวังที่การเลือกตั้งจะดำเนินเป็นไปโดยสะอาดและเที่ยงธรรมได้

เหตุผลส่วนตัวอีกประการหนึ่งของดอเรดก็คือ เขาเป็นห่วงสุขภาพของภรรยา ดอนาปาเซียงกาเป็นสุภาพสตรีที่เด่นคนหนึ่ง แต่สุขภาพของเธอทำให้ดอเรดอยากจะถ้างมือจากการเมืองเพื่อใช้เวลาอยู่กับภรรยาให้มากขึ้น แต่การถ้างมือไม่ใช่เป็นของทำได้ง่าย ๆ สำหรับนักการเมืองเจนสนามเช่นดอเรด อย่างไรก็ตาม ดอเรดถึงใจว่าตราบใดที่คิริโนยังดำรงตำแหน่งอยู่ เขาจะไม่ยอมหยุดเล่นการเมืองเป็นอันขาด

แต่เมื่อมีชายที่หนุ่มกว่าแข็งแรงกว่า มีประวัติอันปราศจากความด่างพร้อยไม่มีพันธะใด ๆ ที่มาฉุดรั้งเขาได้

ทั้งยังมีความห้าวหาญของนักสู้อยู่ในตัวพร้อมเช่นนี้ ปัญหาของดอเรดที่จะได้คน แทนตัว จึงดุ่ลวงไปทันทีไม่ว่าจะมองไปทางไหน ดอเรดเห็นแต่เพียงคนเดียวเท่านั้น คน ๆ นั้นคือราโมน แม็กไซไซ

ในปลายปี ๑๙๕๒ นั่นเอง ดอเรดก็ได้ขอให้แม็กไซไซมาพบปะอย่างลับ ๆ ที่บ้านของเรา เพื่อที่จะได้ขอบอกขอบใจแม็กไซไซเป็นส่วนตัว ที่จะให้การเลือกตั้งปี ๑๙๕๑ เป็นไปโดยเรียบร้อย

ดอเรดได้เปิดเผยต่อมิตรสหาย และบรรดาผู้สนับสนุนแม็กไซไซ รวมทั้งกอนซาเลซด้วยว่า แม้จะเป็นรัฐมนตรีในคณะรัฐบาลกิริโน แต่แม็กไซไซก็มีหวังที่จะเข้าแข่งขันรับเลือกตั้งในฐานะพรรคฝ่ายค้านก็ได้ นั่นหมายความว่าพรรคแนชันแนลลิสต์พร้อมที่จะรับแม็กไซไซ เข้ามาดำรงตำแหน่งหัวหน้าพรรคทุกขณะ

กอนซาเลซและคนอื่นคอยฟังข่าวของ บุคคลทั้งสองด้วยความสนใจ แต่กลับไม่มีข่าวใด ๆ เลย ทั้งนี้เพราะด้วยเหตุผลบางประการ แม็กไซไซ ได้ปฏิเสธ การนัดพบกับดอเรดเสีย

บทที่ ๑๐

แผนการหาเสียง

แม้บรรดาผู้สนับสนุนแม็กไซไซ จะได้รับความผิดหวังเพราะแม็กไซไซไม่ยอมพบปะกับดอเรด แต่พวกเขาก็ไม่ยอมอยู่เปล่า ๆ และไม่ยอมละความพยายามที่จะปลุกปั้นให้แม็กไซไซยอมรับเข้าแข่งขันเป็นประธานาธิบดีให้ได้

เพราะแม็กไซไซไม่ยอมให้ความร่วมมือ พวกเขาจึงต้องแอบดำเนินงานกันเงียบ ๆ แบบใต้ดินโดยมีกอนซาเลซและพรรคพวก เป็นผู้นำ ทั้งหมดได้ทำแคมเปญ เพื่อหนุนให้แม็กไซไซมีชื่อเสียงยิ่งขึ้น เพื่อแม็กไซไซจะได้ไม่ปฏิเสธในภายหลัง

โครงการหาเสียงของกอนซาเลซและพวก มีดังนี้

๑. เพื่อรวบรวมสมาคมต่าง ๆ ทั่วไปให้มีเข็มมุ่งมาสนับสนุนแม็กไซไซเป็นประธานาธิบดี

๒. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียน และนักศึกษาจัดตั้งวงดนตรีเพื่อแม็กไซไซขึ้น

๓. พยายามทุกวิถีทางให้หนังสือพิมพ์ต่างประเทศลงข่าวเกี่ยวกับแม็กไซไซมากที่สุด

๔. พยายามให้ประชาชนตามหัวเมือง และชนบทต่าง ๆ พูดถึงแม็กไซไซและการกระทำของเขามากขึ้น

๕. ส่งเสริมให้หนังสือพิมพ์ในประเทศ เขียนบทความเกี่ยวกับแม็กไซไซให้มาก ๆ

๖. ส่งเสริมให้นักหนังสือพิมพ์ เสนอชื่อของแม็ก-ไซไซในข่าวต่าง ๆ ให้บ่อยที่สุดที่จะทำได้

โครงการของพวกนี้ดำเนินไปอย่างรวดเร็ว และได้ผล เพราะไม่มีใครปฏิเสธที่จะสนับสนุนแม็กไซไซเพียงแต่เวลาไม่ถึงเดือน งานก็ดำเนินไปอย่างเข้มแข็ง จนคิริโน

ชักเอะใจว่าคงจะมีอิทธิพลจากที่ใดที่หนึ่งหนุนหลังให้รัฐมนตรีกลาโหมของเขาออกมายืนเด่นอยู่เป็นแน่

คิรโนถึงกับเรียกตัวกอนซาเลซมาถามว่า "แม็กไซไซทำยังไงนะ ถึงได้เป็นข่าวไปเสียทุกสิ่งทุกอย่าง ไม่ว่าจะพูดอะไรหรือทำอะไรจะช่วยจัดการให้ฉันบ้างได้ไหม"

แผนการทั้ง ๖ ขั้น ได้ผลเกินคาด แต่ก็ทำให้สถานะของแม็กไซไซกับคิรโนกระดากกระเดืองยิ่งขึ้น ทั้งๆ ที่ทำไปด้วยความหวังดี แต่บรรดาผู้สนับสนุนเขาดันพากันไปว่า มันทำให้แม็กไซไซต้องกะอักกะอ่วนใจเป็นอย่างยิ่ง คิรโนไม่ยอมเชื่อคำพูดของแม็กไซไซที่ว่า เขาไม่ปรารถนาตำแหน่งประธานาธิบดี เพราะเหตุการณ์ชี้ไปทางตรงกันข้าม ไม่ว่าแม็กไซไซจะเสนอสิ่งใดขึ้นมา คิรโนจะมองด้วยอย่างระแวงแคลงใจตลอดมา เมื่อปี ๑๙๕๑ หลังจากการเลือกตั้ง

คิรโนผู้ซึ่งพูดว่าจะไม่เข้ารับเลือกตั้งอีก กลับเปลี่ยนใจ แต่แล้วก็ไม่มีใครแน่ใจว่าเขาจะสมัครหรือไม่สมัคร ด้วยความยุ่งยากใจเพราะการยุแหย่และความระแวง คิรโนจึงไม่ยอมรับฟังคำแนะนำของผู้ใดทั้งสิ้น ในที่สุดก็

ระเบิดออกมาว่า “อย่าถามเลยกวนใจเปล่า ๆ ไว้ถึงเวลาแล้วจะบอกเอง”

พูดตามความจริงแล้ว น่าเห็นใจคิริโนเหมือนกัน เพราะเขาเป็นคนเจ็บเราดี ๆ นี่เอง เขาได้เห็นคนในครอบครัวถูกฆ่าตายอย่างทารุณโดยพวกญี่ปุ่น ตายไปทีละคนต่อหน้าต่อตา คิริโนจึงพยายามยึดเหนียวอยู่กับโลกในอดีตเท่าที่มีเหลืออยู่หลังจากสงคราม เศราะห์ร้ายที่โลกที่เขาพยายามเกาะเกี่ยวไว้ประกอบไปด้วยบุคคลที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวยิ่งกว่าประเทศชาติ

พวกที่สนับสนุนแม็กไซไซ ตระหนักในความเจ็บป่วยทางจิตใจของคิริโนได้ดี ประกอบกับแม็กไซไซไม่เต็มใจที่จะสมัครเป็นประธานาธิบดีด้วย จึงเปลี่ยนโครงการใหม่เป็นการเข้าหาคิริโนอย่างเปิดเผย เสนอให้คิริโนสมัครร่วมกับแม็กไซไซ ซึ่งถ้าคิริโนตกลง แม็กไซไซก็จะได้ก้าวเข้าสู่มาลาคายังในตำแหน่งรองประธานาธิบดี คิริโนไม่ตอบปฏิเสธข้อเสนอนี้ และแม็กไซไซก็เต็มใจที่จะสมัครร่วมกับหัวหน้าพรรคลิเบอรัล ใคร ๆ ก็คิดว่าแผนการนี้จะประสพความสำเร็จอย่างแน่นอน

แต่แล้วก็เสียงซุบซิบเล่าลือกันอีกว่า คิริโนไม่เต็มใจให้แม็กไซไซสมัครร่วมด้วยเลย ที่คิริโนรับปากกับผู้ที่สนับสนุนแม็กไซไซนั้นที่แท้เป็นกลลวงเพื่อถ่วงเวลาไม่ให้พวกของแม็กไซไซมีเวลาวางแผนการอื่น จนกว่าจะใกล้ถึงกำหนดซึ่งก็คงจะช้าเกินการไปเสียแล้ว เสียงลือนี้บังเอิญมาประสมประเส็กันเข้าว่า พรรคชาตินิยมยังอ้าแขนรับแม็กไซไซอยู่เสมอ แม้จะเป็นที่เข้าใจกันอยู่ทั่วไปว่าพรรคชาตินิยมจะส่งลอเรลเข้าสมัครก็ตาม

คิริโน จึงตกอยู่ ระหว่าง เสียงซุบซิบ นินทา กับเสียงยุแหย่อีก เขาปล่อยให้พวกพ้องในพรรคลิเบอรัลเข้าใจว่าเขาจะให้แม็กไซไซสมัครร่วมด้วย ในตำแหน่งรองประธานาธิบดี พรรคลิเบอรัลจึงได้อาศัยชื่อของแม็กไซไซไปหาเสียงอยู่ชั่วระยะหนึ่ง

แต่แล้วสมาชิกในพรรคของเขาเองบางคน ซึ่งเป็นต้นเหตุ ของความ เสื่อมโทรม และคอรัปชั่น ในวงการบริหารของคิริโน ก็มายุแหย่คิริโน ให้ปลดตัวเสียจากแม็กไซไซ โดยอ้างเหตุว่า ถ้าได้เป็นรองประธานาธิบดีแล้ว แม็กไซไซจะยิ่งมีอิทธิพลมากขึ้น และส่งรัศมีบดบัง

ตัวประธานาธิบดีคือ คิริโนเสียหมดสิ้น พวกนี้มีเหตุผลหลายประการที่ต้องเกลียดและกลัวแม็กไซไซ จึงไม่ปรารถนาจะเห็นแม็กไซไซได้ดำรงตำแหน่งใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นประธานาธิบดีหรือรอง

พวกนี้ใส่ไฟแม็กไซไซเสียจนในที่สุดคิริโนก็ประกาศออกมาว่า

"จะให้สมัครร่วมกับแม็กไซไซได้ยังไง แม็กไซไซไม่มีความรู้อะไรในเรื่องของการบริหารราชการแผ่นดินเลย ดีแต่ฆ่าพวกฮุคได้เท่านั้นเอง คน ๆ นี้ฉันสร้างขึ้นมาด้วยมือเอง แต่พวกแกกลับจะทำลายฉันด้วยคนของฉันเอง"

บางครั้งเขาจะพูดอย่างเกียดแค้นว่า "แม็กไซไซเป็นผลิตผลแฟรงเกนสไตน์ของฉัน*"

แม็กไซไซรับฟังถ้อยคำเหล่านี้อย่างเศร้าใจปราศจากความโกรธเคือง เขาเห็นว่าคิริโนพูดถูกที่ว่าได้สร้างเขาขึ้นมาด้วยน้ำมือ แม็กไซไซจึงปรารถนาที่จะตอบแทนคิริโนด้วยการรับใช้เป็นรองประธานาธิบดี แต่คิริโนไม่เล็งเห็นความตั้งใจดีของเขา

---

* หมายความว่า แม็กไซไซ อุบัติขึ้นได้เป็นใหญ่เป็นโตเพราะคิริโนสร้างขึ้น เช่นเดียวกับแฟรงเกนสไตน์ซึ่งนักวิทยาศาสตร์สร้างขึ้นมา

ตกมาถึงตอนนี้ พวกของแม็กไซไซก็แน่ใจแล้วว่า อย่างไร ๆ คิริโนก็ต้องสมัครแน่ โดยไม่รับแม็กไซไซ เข้าไปด้วย ทางออกก็มีอยู่ทางเดียวคือ พยายามให้แม็กไซไซรับปากสมัครในนามของพรรคชาตินิยม และปลีกออกมาจากคิริโนเสีย แต่การจะปลีกตัวมานั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเกียรติ วิธีการก็คือต้องได้รับความเห็นชอบและรับรองเป็นเอกฉันท์ ของพรรค ชาตินิยม ว่าจะ สนับสนุน แม็กไซไซ เป็นประธานาธิบดี ซึ่งถ้าสำเร็จ แม็กไซไซก็ไม่มีหนทางที่จะปฏิเสธข้อเสนอนี้ได้เลย

การที่จะ ให้พรรค ชาตินิยม รับรอง แม็กไซไซ เป็นเอกฉันท์นั้น เป็นภาระหนักไม่ใช่น้อย แต่ผู้ที่อยู่เบื้องหลังไม่ยอมท้อถอยมุ่งหวังอย่างเดียวที่จะให้แม็กไซไซ ก้าวขึ้นไปเป็นผู้นำให้ได้ การที่จะให้ที่ประชุมรับรองแม็กไซไซโดยพร้อมเพรียงนั้น หมายความว่า ดอเรด และ คดาโร เอ็ม. เร็คโต ซึ่งพรรคเตรียมจะส่งเข้าสมัครอยู่นั้นต้องยอมถอนตัวมาสนับสนุนแม็กไซไซทั้งคู่

ผลสำเร็จจะเกิดขึ้นได้ ก็ต้องอาศัย ข้อตกลงระหว่างสมาชิกชั้นหัวหน้าของพรรคเท่านั้น ถ้าดอเรด กับเรคโต

หรือ ผู้ใด ผู้หนึ่ง เสนอชนมา ก็จะต้อง แน่ใจ แล้วว่า จะ ได้รับความเห็นชอบด้วยอย่างสันเชิง นอกจากนั้นจะต้องรอจังหวะที่เหมาะสมด้วย นั่นคือ โอกาสอันเหมาะที่แม็กไซไซจะถอนตัวจากพรรคติเบอรัดได้อย่างนิ่มนวล โดยไม่ให้ประชาชนเข้าใจไปว่า เขาเป็นนักฉวยโอกาส ซึ่งทั้งนี้ต้องอาศัยความร่วมมืออย่างแท้จริงของพรรคชาตินิยมเท่านั้น

ความยุ่งยากอีกข้อหนึ่งก็คือ การกระตุ้นเตือนให้แม็กไซไซรับคำทุกสิ่งทุกอย่างที่พวกเขาทำไป โดยแม็กไซไซไม่รู้เห็นด้วย เขาทำไปโดยอาศัยความหวังว่าหากแม็กไซไซสมัครแล้วจะต้องได้รับเลือกอย่างแน่นอน เขากล้าเสี่ยงขนาดเข้าไปถึงในค่ายของ พรรคตรงกันข้าม และขอร้องนักการเมือง มือหนึ่ง ของพรรค ถอนตัว เปิดทาง ให้แก่ แม็กไซไซ

การที่แม็กไซไซปฏิเสธ ไม่ยอมไปพบปะหารือกับดอเรดทำให้พวกเขาผิดหวังมาก แต่ก็ไม่ละความพยายาม ในที่สุดก่อนซาเลซก็พาดอเรดเข้าไปเยี่ยมแม็กไซไซ ณ กองบัญชาการของเขาที่ค่ายเบอร์พี

ดอเรด เปิดทำการ สนทนา ด้วยการ ขอบคุณ แม็ก-

ไซไซที่สามารถควบคุมการเลือกตั้งสมาชิกสภาครั้งที่แล้ว ให้เป็นไปโดยเรียบร้อย เป็นเหตุให้เขาได้รับเลือกตั้งเข้าสู่สภาอีกครั้งหนึ่ง ครั้นแล้วก็มุ่งเข้าสู่จุดว่า

"ท่านรัฐมนตรี ผมอยากจะเสนอให้ทราบว่า พวกผมไม่รังเกียจที่จะเห็นท่านเข้าสมัครรับตำแหน่งประธานาธิบดี"

แม็กไซไซกล่าวขอบใจลอเรลอย่างจริงใจ แต่อธิบายว่า ลอเรลคงจะลืมไปว่า เขาเป็นสมาชิกพรรคลิเบอรัล และเป็นพรรคตรงกันข้ามกับพรรคชาตินิยมของลอเรล ตัวเขาเองก็ไม่ปรารถนาตำแหน่งประธานาธิบดีนัก

"ผมไม่อยู่ในฐานะที่จะรับข้อเสนอของคุณได้"

แม็กไซไซกล่าวต่อ

หัวหน้าพรรคชาตินิยมบอกว่า เขาเข้าใจฐานะของแม็กไซไซดี แต่แล้วก็กล่าวเสริมว่า "ส่วนตัวของผมเอง ไม่เชื่อถือในลัทธิมพรรคการเมืองเท่าใด แม้จะเห็นว่าจำเป็นต้องมี แต่ก็ไม่ใช่ว่าจะงมงายเชื่อระบบพรรคใดพรรคหนึ่ง ในเมื่อมีคนดี ๆ ในพรรคอื่นที่สมควรจะสนับสนุนอยู่อีก ไม่ว่าจะอยู่พรรคไหนเราก็เป็นฟิลิปปีโนด้วย

กันทั้งนั้น เราควรจะยอมรับนับถือความคิดเห็นของคนอื่น ๆ บ้าง แม้ว่าจะต่างพรรคกันก็ตาม”

กอนซาเลซ นำเอา ถ้อยคำ เหล่านั้น มาเล่า สู่ พวกที่สนับสนุนแม็กไซไซด้วยกันฟังด้วยความยินดี ต่อจากนั้นก็ไปหาดอนาปาเซียงกาภรรยาของดอเรด ผู้ซึ่งเต็มใจให้แม็กไซไซก้าวขึ้นมาแทนดอเรด เพราะเธอเองอยากจะให้ดอเรดวางมือจากการเมืองมาพักผ่อนเสียที

ตั้งแต่บัดนั้นมา ดอเรดยิ่งสนใจในการก้าวหน้าของแม็กไซไซเพิ่มขึ้นทุกวัน พร้อมกันก็เลิกสนใจกับตัวเองโดยสิ้นเชิง ดอเรดได้เห็นอย่างชัดแจ้งแล้วว่า ถ้าการเลือกตั้งในปี ๑๙๕๓ เป็นไปอย่างสุจริตแล้วแม็กไซไซจะต้องกวาดล้างเอา คิริโน กับคณะออก ไปจาก ทำเนียบ มาลาคายังได้อย่างแน่นอน ยิ่งกว่านั้นประเทศที่เกิดใหม่ เช่นสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ย่อมจะต้องการคนที่หนุ่ม เข้มแข็ง และมีทรรศนะใหม่ ๆ จึงจะเหมาะสม

ยังมีภาระอันต้องใช้ความสุขุมรอบคอบเป็นอย่างยิ่งจึงจะได้ผลเหลืออยู่อีกประการหนึ่ง นั่นคือความยินยอมพร้อมใจของซีเนเตอร์ คลาโร เร็คโต โดยที่ดอเรดใน

ฐานะหัวหน้าพรรคชาตินิยมได้เคยบอกไว้ว่า ถ้าตัวเขาเปลี่ยนใจไม่สมัครแล้ว เขาจะสนับสนุนเร็คโตให้สมัครแทน ดังนั้นถอเรถจึงต้องอธิบายให้พวกที่สนับสนุนฟังตามความเป็นจริงว่า "ผมยินดีที่จะสนับสนุนแม็กไซไซ แต่มีข้อแม้อยู่ประการหนึ่ง คือผมให้สัญญากับเร็คโตไว้ว่า ถ้าผมเปลี่ยนใจไม่สมัครแล้วจะโอนเสียงทั้งหมดให้เขา ดังนั้นถ้าพวกท่านสามารถทำให้ผมพ้นจากข้อผูกพันกับเร็คโตแล้ว ผมก็ยินดีสนับสนุนแม็กไซไซเต็มสติกำลัง"

ความพยายามของบุคคลเหล่านี้ดำเนินไปเป็นขั้น ๆ เพื่อที่จะเข้าถึงตัวคตาโร เร็คโต. เริ่มด้วยการหาเปเลซ. สมาชิกสภาของพรรคลิเบอรัลผู้หนึ่ง เปเลซผู้นี้แม้จะเป็นพรรคลิเบอรัล แต่ก็เป็นผู้หนึ่งที่นิยมชมชอบในตัวแม็กไซไซอย่างแท้จริง เปเลซผู้นี้ต่อมาได้เป็นผู้แทนคนหนึ่งของฟิลิปปินส์ในการประชุมอโฟร-เอเชียนที่บันดุง เขาได้แสดงความสามารถในการถกปัญหาระหว่างชาติ และปัญหาเศรษฐกิจได้อย่างปราชญ์เปรื่อง

เปเตซทำงานในสำนักงานทนายความ ร่วมกับทวาน ดา หัวหน้าพรรคประชาชน ผู้ซึ่งชื่อเสียงในทางการเมือง ของเขาเป็นที่รู้จักกันดี กับคดอดิโอ ทีฮังดิ มิตรสนิท ของเร็คโต ซึ่งก็บังเอิญเป็นผู้หนึ่งที่ยกย่องนับถือแม็กไซไซ เมื่อเปเตซนำความมาปรึกษา ทีฮังดิและทานาดา ทั้งสาม คนช่วยกันพิจารณาทุกแง่ทุกมุม และถึงกับออกความเห็น ให้ตั้งพรรคขึ้นมาอีกพรรคหนึ่ง เพื่อแม็กไซไซจะได้สมัคร ในนามของพรรคใหม่ ถ้าหมดหนทางจริง ๆ ในที่สุดก็ตก ลงกันให้ทีฮังดิไปหาเรคโตและซาวเสียงดู

แต่ทีฮังดิยังไม่ใคร่แน่ใจนักว่า ดอเรดจะไม่เปลี่ยน ใจในภายหลัง เพราะได้ฟังแต่คำพูดของกอนซาเลซข้าง เดียว ดังนั้น กอนซาเลซจึงพาเปเตซและโรซาริโอ ประ-ธานไลออนส์คลับไปเยี่ยมดอเรดในตอนค่ำวันหนึ่ง เพื่อให้ เปเตซได้ฟังจากปากของดอเรดเอง ดอเรดต้อนรับแขกที่ มาเยี่ยมด้วยความประหลาดใจและค่อนข้างขมขื่น ดังนั้น จึงเป็นของประหลาดที่วันนี้เปเตซมาเยี่ยมเขาถึงบ้าน

ดอเรดเอ่ยถามขึ้นว่า “มีธุระอะไรกับผมไม่ทราบ”

กอนซาเลซจึงกล่าวขึ้นตรง ๆ ว่า “พวกเราอยาก

จะทราบว่าท่าน จะเข้าสมัครรับเลือกตั้ง ชิงตำแหน่งประธานาธิบดีหรือไม่ ทั้งนี้เพราะพวกเราจะได้ทราบแน่นอนเพื่อเตรียมตัวได้โดยเหมาะสม แต่ถ้าท่านไม่สมัครพวกเราก็มีข้อเสนอท่านเหมือนกัน"

โดยเหตุที่เคยพูดกับกอนซาเลซถึงเรื่องนี้มาแล้ว ดอเรดจึงเดาสถานะการณ์ได้ทันที

"ผมจะไม่สมัครในปี ๑๙๕๓ นี้" เขาให้คำตอบอย่างหนักแน่น

ปาเลซและโรซาริโอบอกทันทีว่า "ผู้สมัครของเราคือแม็กไซไซ"

"ผมไม่ขัดข้องเลย และยินดีที่จะสนับสนุนแม็กไซไซถ้าพวกคุณสามารถทำให้เร็คโตถอนตัวได้" ดอเรดตอบ

เมื่อได้รับคำยืนยัน ออกจากปากของดอเรดเป็นการแน่นอนแล้ว ที่ยังดีก็ไปหาเร็คโตและเล่าความเป็นไปให้ฟัง

คำตอบของเร็คโตก็เป็นไปดังที่ใครๆ ก็คาดหวังไว้นั่นคือ คำปฏิเสธ "ผมไม่สามารถถอนตัวได้ เสียใจ"

แต่โชคยังเข้าข้างแม็กไซไซ อยู่ๆ ภายในเวลา

ไม่ถึงอาทิตย์ต่อมา เรคโตผู้ซึ่งปฏิเสธไม่ยอมถอนตัวเพื่อหลีกทางให้แม็กไซไซ เกิดไปโต้คารมกับสมาชิกสภาสังกัดพรรคลิเบอรัลเข้าอย่างรุนแรง พวกลิเบอรัลกล่าวโจมตีเรคโตในฐานะตัวแทนพรรคชาตินิยมที่จะสมัครเข้าแข่งขันกับคิริโน ทั้ง ๆ ที่เรคโตยังไม่ได้สมัครเป็นทางการพวกนั้นกล่าวหาและประณามเรคโตว่าเป็นนักฉวยโอกาสเพื่อหาเสียงให้แก่ตัวเอง

ด้วยความโกรธจัด เรคโตระเบิดออกมาว่า "ใครว่าผมจะสมัครเป็นประธานาธิบดี ผมไม่สมัครละ"

แน่ละ ย่อมมีเบื้องหลังของการระเบิดความโมโหออกมาเป็นเช่นนั้น เพียงแค่การโต้เถียงในสภาไม่อาจทำให้เรคโตเปลี่ยนใจได้ ผู้อยู่เบื้องหลังต้องการเปลี่ยนแปลงนั้นคือ คลาโรน้อย ซึ่งเป็นที่รักอย่างสุดสวาทของเรคโต ชายหนุ่มเป็นนักบินอยู่ในกองทัพอากาศ เคยเป็นนายทหารคนสนิทของแม็กไซไซมาก่อน คลาโร ได้ชี้แจงให้บิดาเข้าใจว่า กองทัพอากาศสนับสนุนแม็กไซไซกันทั้งนั้น เรคโตจึงควรจะสนับสนุนด้วย น่าเสียดายที่ต่อมาคลาโรน้อยต้องเสียชีวิตอย่างน่าเวทนาในอุบัติเหตุรถชนกันที่บากิโอ ในปี

๑๙๕๕ ทั้ง ๆ ที่เร็คโตเป็นนักการเมืองแอนติอเมริกัน แต่เมื่อเกิดอุบัติเหตุแก่คลาโรน้อย กองทัพอากาศอเมริกันก็ได้ส่งนายแพทย์ และเวชภัณฑ์ มาช่วยชีวิต บุตรของ เร็คโต โดยด่วน แต่ก็ไร้ผล

ตลอดเวลาเหล่านี้ แม็กไซไซยังคงอยู่หลังฉากอย่างเงียบ ๆ และไม่ได้มีส่วน ในการเคลื่อนไหว ใด ๆ เลย แม้ในขณะที่ใคร ๆ เรียกร้องให้เขาสมัครเลือกตั้ง แม็กไซไซก็ยังไม่กล้าปลีกตัวมาเสียจากคิริโนอย่างเปิดเผย

คิริโนได้รับรายงานมาอยู่เรื่อย ๆ ว่า แม็กไซไซจะต้องเข้าสมัครแข่งขันอย่างแน่ ๆ แต่คิริโนไม่เคยคิดที่จะหลีกทางให้แก่แม็กไซไซเหมือนอย่างลอเรลและเร็คโต แม้ว่าจะมีเหตุผลสมควรกว่าทุกประการก็ตาม

ตรงกันข้าม คิริโน กลับหันมาเข้มงวดกับแม็กไซไซยิ่งขึ้นและเอ่ยปากว่า "หน้าที่ของรัฐมนตรีกลาโหมก็คือ ออกไปปราบพวกฮุค ไม่สมควรจะยุ่งเกี่ยวกับวงการภายในของรัฐบาล"

ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลทั้งสอง ตึงเครียดอย่างน่ากลัว มีข่าวลือว่าหลังการขัดคอกันหลายครั้ง แม็กไซไซ

เกือบจะยื่นใบลาออกอยู่แล้ว ข่าวนี้ทำให้ประชาชนซึ่งไม่ล่วงรู้เบื้องหลัง ตีฆังฆังไป คิริโนเองเมื่อถูกถามถึงเรื่องนี้ ไม่ยอมอธิบายว่าจริงหรือไม่ แม้กระนั้นแม็กไซไซก็ยังรู้สึก ลำบากใจที่จะละทิ้งคิริโนไปเสียด้วยเหตุผลที่ไม่มีใครเดาได้

ต่อมาภายหลังเขา พยายามอธิบาย ให้ผู้ที่ข้องใจฟังว่า "ผมไม่อาจทิ้งคิริโนได้ เพราะท่านมีบุญคุณต่อผมมาก ที่ได้ตำแหน่งในคณะรัฐบาลเวลานี้ก็เพราะคิริโนแท้ ๆ"

หลายคนที่ พยายามชี้แจงให้ แม็กไซไซ เปลี่ยนใจรู้สึกว่า แม็กไซไซ ต้องได้รับความ รบกวน ทางใจ เป็นอันมาก เอ็กซเกล บิดาของเขาซึ่งเป็นคนเถรตรงก็ไม่ได้มีส่วนช่วยเลย ครั้งหนึ่งแม็กไซไซออกไปเยี่ยมบ้านด้วยความกลุ้มใจ และได้ลองปรึกษาบิดาดู เมื่อกลับไปมนิลา เขาก็ยิ่งมีอาการยุ่งหนักขึ้น จนคนอื่น ๆ อดอยู่ไม่ได้จึงถามดูว่ามีอะไรเกิดขึ้นหรือ

แม็กไซไซสั่นศีรษะช้า ๆ พลางตอบว่า "พ่อบอกว่า ผมไม่ควรจะปลีกตัวไปจากคิริโน เพราะพ่อเห็นว่าเป็นการกระทำที่ไม่สมควร"

ครั้นแล้วก็ซบหน้าลงกับฝ่ามือ ไม่ยอมพูดอะไรอีก

ปี ๑๙๕๓ เป็นปีที่ต้องเริ่มต้นหาเสียงแล้ว เวลาของการตัดสินใจหดสั้นเข้าทุกที ถ้าแม็กไซไซจะสมัครก็จะต้องตัดสินใจเสียทันที เพื่อจะได้วางโครงการหาเสียงทำแคมเปญต่อไป ทานาดาจึงปรึกษากับคนอื่น ๆ ที่สนับสนุนแม็กไซไซว่า

"ผมได้เห็นความผิดพลาดในวงการเมือง มามากแล้ว จึงไม่อยากจะเสี่ยงต่อไปอีก ก่อนที่เราจะดำเนินงานของเราต่อไป เราจะต้องได้รับลายเซ็นของบุคคลที่สนับสนุนแม็กไซไซเป็นหลักฐานเสียก่อน เพื่อป้องกัน การ ถอนตัว ในภายหลัง พร้อมกันนั้นเราต้องได้รับคำตกลงยินยอมของแม็กไซไซด้วย"

เมื่อคนอื่นเห็นด้วยแล้ว ทานาดาจึงได้ร่างข้อตกลงขึ้นเรียกร้องให้สมาชิกพรรคแนชั่นแนลลิสต์ที่สนับสนุนลงชื่อไว้เป็นหลักฐาน หลังจากนั้นก็จะได้ไปหาแม็กไซไซขอให้ลงนามรับรองที่จะลาออกจากพรรคลิเบอรัล และสมัครเข้ารับเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีในนามของพรรคแนชั่นแนลลิสต์

การประชุมอย่างลับ ๆ ระหว่างแม็กไซไซ, ทานาดา

เร็คโตและดอเรด จึงได้เกิดขึ้น ทานาดานำเอาเอกสารข้อตกลงดังกล่าวมาให้แม็กไซไซและผู้เกี่ยวข้องดู มันจึงเป็นชั่วโมงสุดท้ายที่แม็กไซไซจะต้องตัดสินใจโดยเด็ดขาดเสียที อันที่จริงมีทางออกอยู่ทางเดียวเท่านั้น สำหรับแม็กไซไซ สมาชิกพรรคลิเบอรัลไม่ชอบเขาก็เพราะแม็กไซไซพยายามที่จะ ปราบปราม และทำลาย คอรัปชั่น อันเป็นเหตุให้พวกแดงถือไปเป็นข้ออ้างในการโปรปะกันดา พวกนี้จึงพยายาม จะ ทำลาย แม็กไซไซ เสีย อีก ต่อหนึ่ง ด้วย การ ยุยง ดิริโน ให้กินแหนงระแวงใจในตัวแม็กไซไซจนกระทั่งบีดประตูทำเนียบ มาลาคายัง ใส่หน้าด้วย การปฏิเสธ ไม่ยอมรับแม็กไซไซเป็น รองประธานาธิบดี ดิริโนยังไม่ถึงกับไล่แม็กไซไซออกจากคณะรัฐมนตรี ก็เพราะ เกรงใจ ประชาชนเท่านั้น แม็กไซไซจึงไม่อาจหันหน้าไปพึ่งพรรคลิเบอรัลได้อีก

แต่ถ้าแม็กไซไซปฏิเสธข้อเสนอของพรรคชาตินิยม เขาก็มีเหลืออยู่ทางเดียว นั่นคือ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีกลาโหมต่อไปจนกว่าศัตรูของเขาจะทำลายเขาได้ โดยสิ้นเชิง ซึ่งก็หมายความว่าทุกสิ่งทุกอย่างที่เขาได้เสียสละ ทำมาก็ต้องสิ้นเหลว และพวกแดงก็จะเข้ามามีอำนาจได้อีกอย่าง

แน่นอน หรือถ้าเขาลาออกจากตำแหน่งรัฐมนตรีกลาโหม โดยไม่ไปเข้ากับพรรคแนชั่นแนลลิสต์ โอกาสที่จะได้ทำงานต่อต้าน คอมมิวนิสต์ และปราบ พวกฮค ก็ต้องหมดไป เช่นกัน ถ้าเขาไม่ปรารถนาที่จะ ละทิ้งอุดมการณ์ ที่เขายึดมั่นและต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งอุดมการณ์นั้นเสียกลางคัน เขาก็ต้องรับข้อเสนอและเกียรติที่พรรคแนชั่นแนลลิสต์หยิบยื่นให้

ในที่สุด แม็กไซไซก็ต้องยอมรับทราบสถานะการณ์อันแท้จริงที่ประจันหน้าอยู่ และมองเห็นความปรารถนาดีของพรรค แนชั่นแนลลิสต์ อันมี ดายเซ็น ของ หัวหน้า พรรค และสมาชิกรับรองเป็นประจักษ์พยานอยู่ แม็กไซไซจึงตัดสินเด็ดขาดที่จะยื่นใบลาออกจากพรรคลิเบอรัล เพื่อมาร่วมกับพรรคแนชั่นแนลลิสต์

เสียงหลายเสียงกล่าวหาว่า แม็กไซไซ สมัครเข้ามาอยู่กับพรรคแนชั่นแนลลิสต์ก่อนที่จะ ลาออกจากตำแหน่ง และจากพรรคลิเบอรัล ซึ่งเป็นการกล่าวหาว่าแม็กไซไซเป็นคนหลอกลวง และนักฉวยโอกาส มันเป็นข้อกล่าวหาที่ไร้หลักฐานของความจริง และยุติธรรม ต่อแม็กไซไซอย่างที่สุด เพราะตามความเป็นจริงแล้ว แม็กไซไซได้ตริกตรองชั่งใจ

อยู่นานกว่าจะตัดสินใจผละออกจากพรรคลิเบอรัล ทั้งนี้ เพราะยึดมั่นในความกตัญญูต่อคิริโนนั่นเอง เขาจึงได้รับความเห็นอกเห็นใจในความอดทนต่อความระแวงและเกรียวกราดของ คิริโน และ ใช้เวลา ตัดสินใจ เลือก ทางเดิน อยู่เป็นเวลานาน ข้อเสนอของทานาดาเป็นความจำเป็นที่เกิดขึ้นเพื่อนำอุดมการณ์ของพรรคไปสู่ความสำเร็จ การเมืองมิใช่เกมส์ที่เล่นกันบนพื้นฐานของความเชื่ออย่างเดียว แต่ต้องมีศรัทธาอันดีอยู่ด้วย ครั้งนับว่าเป็นครั้งแรกในชีวิตของแม็กไซไซ ที่ต้องผจญกับปัญหา ทางการเมือง อันยุ่งยากมันเป็นเกมส์ที่เขาไม่ชอบและยังไม่ชอบอยู่เสมอมา ทั้งนี้เพราะเขาไม่เห็นประโยชน์จากการเมืองอาชีพเลย

"นักการเมืองอาชีพเหล่านั้น แสวงหา ผลประโยชน์ใส่ตัวเท่านั้น" แม็กไซไซปรารภด้วยความรังเกียจ "พวกนี้ไม่สนใจต่อสวัสดิภาพของประชาชน ผมไม่เคยสามารถทำให้พวกนี้ศกดงยินยอมทำสิ่งใดโดยไม่มีการยกย่องผลประโยชน์กันเสียก่อนเลย"

การที่จะให้สมาชิก พรรคแนชั่นแนลลิสต์ เซ็นชื่อในข้อศกดงนั้นไม่ใช่ของยาก หลังจากได้ลายเซ็นของดอเรด

และเร็คโตแล้ว บรรดาสมาชิกอื่น ๆ ย่อมเห็นว่าแม็กไซไซ จะเป็นตัวแทนที่เหมาะสมที่สุด ของพรรค ในการชิงตำแหน่ง ประธานาธิบดีครั้งนี้

ในระยะนี้เองสมาชิกผู้หนึ่งได้เสนอร่างข้อตกลงฉบับหนึ่งซึ่งมีข้อใหญ่ใจความให้เตรียมการหาทางออกไว้อีกทางหนึ่ง ถ้าการเลือกตั้งครั้งนี้เป็นไปโดยสุจริต สมาชิกชั้นนำของพรรคแนชันแนลลิสต์เห็นว่า ถ้าการเลือกตั้งไม่เรียบร้อยแล้วก็จะเป็นหนทางให้พวกคอมมิวนิสต์กำเริบขึ้นอีก แม้แม็กไซไซจะมีชื่อในทางปราบฮุค แต่บ้านเมืองก็ยังอยู่ในระยะอันตราย ประชาชนทั่วไปไม่เชื่อว่าคิริโนและพวกจะปล่อยให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริต และเสรีในการเลือกตั้งที่จะถึงนี้ ดังนั้นพวกเขาจึงเห็นว่า ถ้าการไม่เป็นไปตามความเที่ยงธรรมแล้ว คิริโนและพวกจะต้องถูก กวาด ล้าง ออกจาก ทำเนียบ มาลาคา ยัง ด้วยกำลังเท่านั้น นี่เป็นข้อเสนอของสมาชิกผู้นั้นในการประชุมครั้งหนึ่งโดยยกอุทาหรณ์มาว่า “เมื่อไข้หนัก ยาที่รักษาก็ต้องแรง” แต่แม็กไซไซไม่เห็นด้วยกับการใช้อำนาจจึงคัดค้าน

ไว้ สมาชิกส่วนมากอันมีทั้งรัฐบุรุษสูงอายุและสมาชิกหนุ่ม ๆ ถึงกับขอร้องให้แม็กไซไซทำรัฐประหารทันที หากปรากฏว่าคิริโนเล่นสกปรก

แม็กไซไซในฐานะรัฐมนตรีกลาโหม ฮีโร่ขวัญใจของประชาชนย่อมจะทำ รัฐประหารได้อย่าง สำเร็จ งดงาม เพราะนอกจากทหารซึ่ง ยกย่องแม็กไซไซ ย่อม จะยินดี ทำทุกสิ่งทุกอย่างตามบัญชาของแม็กไซไซ แม้จะให้ตกหน้าผาตายก็คงยอม แม็กไซไซมีกองทัพบกและอาวุธพร้อมในมือที่จะออกคำสั่งให้เตรียมพร้อมเวลาใดก็ได้ ยิ่งกว่านั้น ประชาชนส่วนใหญ่ก็นิยมรักใคร่แม็กไซไซอยู่แล้ว ย่อมจะเห็นด้วยกับการกระทำของเขาอย่างไม่ต้องสงสัย

สำหรับทางด้านสหรัฐอเมริกานั้น พวกเขาเชื่อแน่ว่าคงไม่อยากยื่นมือเข้ามาก้าวก่าย กับกิจการภายในของฟิลิปปินส์ อีกประการหนึ่ง ความฉาวโฉ่ของรัฐบาลคิริโนก็เป็นที่รู้กันดีอยู่ทั่วไป ยิ่งกว่านั้นอเมริกาก็ยกย่องและชอบพอแม็กไซไซอยู่แล้ว จึงเป็นอันตัดปัญหาเรื่องสหรัฐอเมริกาออกไปได้

บรรดาผู้หวังดีเหล่านั้น ต่างชักชวน ให้แม็กไซไซ

รับคำที่จะใช้อำนาจก่อการรัฐประหาร โดยเห็นว่าไม่ควรเสี่ยงกับการเลือกตั้งที่เชื่อได้ว่าจะต้องสกปรกและน่องเน่าอย่างสิ้นดี ทุกคนปรารถนาให้แม็กไซไซลงมือทำการเสียแต่บัดนั้น

ถ้าจะเปรียบเปรียบฉากละครแล้ว ระยะเวลาแห่งการตัดสินใจของแม็กไซไซในชั่วโมงนั้นก็เปรียบเป็นฉากใหญ่ที่ตรึงให้ผู้ดูคิดกับเก้าอี้ด้วยใจเต้นระทึก คอยวินาทีอันสำคัญ บัดนี้เองจากท้องนาจน ๆ ราโมน แม็กไซไซ กำลังได้รับข้อเสนอให้เป็นผู้บงการนำของประเทศ ถ้าเพียงแต่เขาก้มศีรษะรับคำเท่านั้น ก็เท่ากับกำโลกไว้ในอุ้งมือแล้ว บุรุษใดที่ปราศจากความ นอบน้อม ถ่อมตัว และทะเยอทะยานและน้ำใจ อันเข้มแข็งแล้ว ก็ยากยิ่งที่จะปฏิเสธ ลาภยศอันอยู่แค่เอื้อมได้

หลายคนในห้องนั้นภาวนา ขอฟังคำตอบของแม็กไซไซ เมื่อเขาตอบ เขาตอบอย่างช้า ๆ หนักแน่นว่า

“ผมทราบดีว่า ทุกสิ่งที่พวกท่านพูดมาเป็นความจริง ไม่ต้องสงสัยเลยว่าถ้าผมต้องการจะยึดอำนาจรัฐบาลแล้วจะทำไม่สำเร็จ แต่อย่างไรก็ตามผมอยากจะชี้ให้เห็น

ว่า ถ้าเราจะทำเช่นนั้น เราก็ถอยหลังเข้าคลอง เราจะต้องเสี่ยงใจในการกระทำของเราภายหลัง สาธารณรัฐของเรายังอ่อนนัก ประชาธิปไตยของเราจะดำเนินไปได้อย่างไรบนวิถีทางอันเต็มไปด้วยอันตรายเช่นนั้น เราต้องยอมรับว่าประชาธิปไตยจะเจริญไม่ได้ด้วยการใช้กำลัง ตรงกันข้าม ขอให้พวกเราจงช่วยกันทำงานเพื่อการเลือกตั้งครั้งนี้จะดำเนินไปได้อย่างเสรีและบริสุทธิ์ ถ้าความพยายามของเราไม่สำเร็จ ขอให้เรามาปรึกษากันใหม่ คงจะมีช่องทางอื่นให้เราเลือกเดินอีก แต่เสียใจที่ผมต้องขอบอกว่าผมไม่เห็นด้วยกับการทำรัฐประหารเลย”

หลังจากการปฏิเสธการใช้กำลังเพื่อยึดอำนาจแล้ว แม็กไซไซจึงได้เพียรร่างจดหมายลาออกที่จะยื่นแก่คิริโน ด้วยความยากลำบาก เขาเขียนด้วยความพยายามอย่างเอกอุที่จะใช้ถ้อยคำให้เหมาะสมเพื่อไม่ให้กระทบกระเทือนไปถึงการเลือกตั้ง และพาดพิงไปพรรคแนชั่นแนลลิสต์ จึงต้องร่างแล้วร่างอีกเป็นหลายครั้งหลายหน และต้องตัดทอนแก้ไขอีกนับไม่ถ้วน

“ผมต้องการพูดด้วยความจริงใจ และพยายามไม่

ให้กระทบกระเทือนความรู้สึกของคิริโนเป็นที่สุด” เขาบอกแก่ที่ปรึกษาของเขา

เขายืนยันที่จะแสดงความกตัญญูต่อคิริโนที่ได้ให้ตำแหน่งรัฐมนตรีกลาโหมแก่เขาดังในจดหมายฉบับนั้นด้วย

ในที่สุดจดหมายประวัติศาสตร์ฉบับนั้นก็ได้ถูกส่งไปยังทำเนียบมาดาคายังเมื่อเวลา ๑๐.๒๕ น. คืนวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๑๙๕๓ โดยร้อยเอกปาไลย์ไปย์ ผู้ซึ่งได้ติดตามอารักขาแม็กไซไซไปพบกับ “ชายในเสื้อคลุมสีครีม” ในคืนวันหนึ่งอันเป็นการพบปะที่ทำให้วงล้อของโชคชะตาหมุนพาแม็กไซไซไปสู่ตำแหน่งประธานาธิบดีอยู่จนบัดนี้ เมื่อคืนวันพุธก่อนนั้น คณะพรรคลิเบอรัลได้เข้าพบคิริโน เพื่อยื่นเสนอเป็นทางการให้คิริโนสมัครในนามของพรรค และคิริโนก็ได้ประกาศรับข้อเสนอนั้นเรียบร้อยแล้ว

แม็กไซไซได้รอจังหวะนั้นเพื่อให้เหมาะสมกับแผนการของคิริโน

จดหมายของเขามีข้อความสั้น ๆ และถึงจุดไม่โยกโย้ดังต่อไปนี้

เรียน พณ ฯ ท่านประธานาธิบดี

กระผมขอประทานอนุญาต ลาออกจากตำแหน่งรัฐมนตรีกลาโหม และ จากตำแหน่งใด ๆ ก็ตาม ที่กระผมดำรงอยู่ในปัจจุบันนี้

แม้ว่ากระผมจะรู้สึกขอบพระคุณ อย่างสุดซึ้งในความเมตตาของท่านที่ได้ ให้โอกาสกระผมได้รับใช้ประเทศชาติก็ตาม แต่ความพยายามที่จะประกอบกิจตามหน้าที่ ของกระผมต้องประสบความยุ่งยากนานาประการ จึงทำให้กระผมเห็นว่าไม่มีทางอื่นที่จะทำได้ นอกจากว่าลาออกจากตำแหน่งอันมีเกียรตินี้ แม้ว่าจะต้องตัดสินใจด้วยความยากลำบาก และหนักใจเพียงใดก็ตาม แต่ก็เห็นว่าเป็นทางที่ดีที่สุดแล้ว

ในฐานะรัฐมนตรีกลาโหม พณ ฯ ท่านเห็นว่ากระผมมีหน้าที่อยู่อย่างเดียวคือ ปราบพวกฮค แต่พณ ฯ ท่านควรจะได้ตระหนักว่าเราไม่อาจขบและขจัดปัญหาต่าง ๆ ได้โดยอาศัยกำลังกองทัพบกเท่านั้น การประหัตประหารพวกฮคอย่างเดียว

ไม่อาจจะเกิดผลดีขึ้นได้ ตราบที่วงการบริหารของรัฐบาลยังละเลย ต่อปัญหาใหญ่ที่ประจันหน้า ประชาชนอยู่ทุกวันนี้

ความจำเป็นที่จะต้องแก้ไขสถานะการณ์และขจัดปัญหาเหล่านี้อย่างเข้มแข็ง กระผมได้นำเสนอ พณ ฯ ท่านอยู่เป็นหลายหน แต่ก็ไม่ได้รับผลประโยชน์ประการใด เป็นต้นว่า เมื่อแปดเดือนมาแล้ว กระผมได้เรียนพณ ฯ ท่านว่า บัดนี้กองทัพของเราได้ปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว กระผมอยากจะขอลาออกจากตำแหน่งรัฐมนตรี กลาโหม เพื่อหันมาปรับปรุงโครงการจัดสรรที่ดินของรัฐแทน ทั้งนี้ด้วยจุดมุ่งหมายที่จะต่อต้านคอมมิวนิสต์ให้ถึงรากฐานที่แท้จริง นั่นคือ ความกระหายที่จะได้เป็นเจ้าของที่ดิน ข้อนี้ แม้จะประจักษ์แจ้งในความจริง แต่วงการบริหารของรัฐบาลก็หาได้สนใจเหลียวมองไม่ คงปล่อยปละละเลยเหมือนกรณีอื่น ๆ ทั่วไป

ดูเหมือนว่า ผลรางวัลที่กระผม ได้รับจาก

การปฏิบัติหน้าที่อยู่อย่างเดียว คือ ความเชื่อถือและศรัทธาจากประชาชน ซึ่งกระผมเห็นว่าหากยินดำรงตำแหน่ง อยู่ ร่วมคณะ บริหาร ของท่านแล้ว ผมก็คงไม่สามารถดำรงศรัทธาของประชาชนไว้ได้อีกต่อไป

โดยความเคารพนับถืออย่างสูง

ราโมน แม็กไซไซ

ในคืนเดียวกันนั้นเอง พันตรี บอโรมิโอ เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ ได้ ให้ สัมภาษณ์ หนังสือพิมพ์ ใน เปรสคอนเฟอเรนส์ว่า "แม็กไซไซกล่าวว่า คิริโนได้ตัดเยื่อใยเส้นสุดท้ายจากเขาโดยการให้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์เมื่อวันศุกร์ก่อน ดังหนังสือพิมพ์มนิลาเดลี่ ได้นำมาลงไว้ว่า คิริโนต้องการให้แม็กไซไซปราบฮุคเท่านั้นเอง"

เมื่อข่าวการลาออก ของ แม็กไซไซ กระจายออกไป ทั่วโลกก็จับตามองดูละครสามเส้าอันมีพรรคลิเบอรัล คอมมิวนิสต์และแม็กไซไซเป็นตัวสำคัญด้วยความสนใจ รอย โฮเวิด นักหนังสือพิมพ์มือผู้ก่อตั้งยูไนเตดเปรส ส่งข่าวไปจากมนิลาว่า

"สถานะการณ์ การเมือง อันร้อนแรง ระหว่าง ซานฟรานซิสโกและสุเอซ ส่งผลให้พีลดิปบีนส์แทบจะลุกเป็นไฟ

"ในประเทศเล็ก ๆ ที่เกมการเมือง เป็น เครื่อง เล่น และนักการเมืองมีราคาเพียงโหลละไม่กี่เซ็นตาโว ได้มีบุรุษหนึ่งก้าวออกมา ยืนเด่นเป็นจุดสนใจของ คนทั่วประเทศ อย่างหาผู้ใดเทียมไม่ได้ นับตั้งแต่สมัยประธานาธิบดีมานูเอล เคซอน เป็นต้นมา"

"บุรุษผู้นั้นคือ ราโมน แม็กไซไซ" โฮเวิดเสนอต่อไป "ชายหนุ่มอายุเพียงสี่สิบปีผู้เคยเป็นหัวหน้ากองโจรต่อต้านญี่ปุ่นเมื่อสงคราม และได้ครองตำแหน่งรัฐมนตรีกลาโหมแห่งพรรคลิเบอรัลร่วมกับประธานาธิบดี แม้จะอยู่ตำแหน่งในชั่วระยะเวลาไม่นาน แต่ก็ได้สำแดงฝีมือไว้เป็นอันมาก บุรุษผู้นี้ได้สร้างความตื่นเต้นอย่างใหญ่หลวงขึ้นด้วยการยื่นใบลาออกจากตำแหน่งเสียแล้วเมื่อวันเสาร์นี้"

โฮเวิดได้วิจารณ์ต่อไปอีก "ขณะเดียวกัน เรื่องของแม็กไซไซแม้จะไม่มีแบบแผนมาก่อน ก็บังเอิญคล้ายคลึงกับเรื่องราวของชาวอเมริกันไปได้อย่างประหลาด แม้จะเป็นทางด้านข่าว หนังสือพิมพ์ มากกว่า ทางด้าน การเมืองก็

ตาม เท่าที่ทราบกันทางวอชิงตันและสถานทูตอเมริกันในมนิลาแสดงท่าทีวางเฉยต่อเหตุการณ์อย่างที่สุด แต่บรรดาหนังสือพิมพ์อเมริกันและนักข่าว พร้อมทั้งนักเขียนทั่วไปไม่มีท่าทีเช่นนั้นเลย”

ต่อมาอีก ๒–๓ วัน คิริโนได้จัดให้มีเปรสคอนเฟอร์เรนส์ขึ้นเพื่อโจมตีแม็กไซไซ ที่กล่าวว่ารัฐบาลอเมริกันหมดความเชื่อถือในรัฐบาลคิริโนแล้ว คิริโนกล่าวประชดอย่างเดือดดาลว่า “ไม่ทราบว่าแม็กไซไซไปทำหน้าที่โฆษกของอเมริกันเสียเมื่อไร ดูเหมือนว่าตั้งแต่กลับจากวอชิงตัน แม็กไซไซจะเชื่อมั่นว่าตัวเองจะได้เป็นผู้บัญชาการกองทัพบกอเมริกันเสียจริง ๆ”

คำพูดของคิริโนนี่เอง ที่เป็นเหตุให้เกิดการโจมตีในการหาเสียงอย่างขมขื่น

ก่อนที่จะจบเปรสคอนเฟอเรนส์ คิริโนพูดเบื่นเชิงบ่นว่า “เมื่อเขาอยู่ในคณะรัฐบาล แม็กไซไซเที่ยวได้ไปยุ่มย่ามก้าวก่ายคนนั้นคนนี้เขาอยู่เรื่อย ๆ เช่นกล่าวหารัฐมนตรียุติธรรมที่โฮโล (เมื่อแม็กไซไซไปตรวจพบว่า พวกโมโรต้องเสียชีวิตเพราะขาดอาหาร คุกอันแสนจะสกปรก)

ว่ากระทรวงยุติธรรมไม่ตรงไปตรงมาตามหน้าที่ นอกจาก
นั้นยังกล่าวร้ายรัฐมนตรีเกษตร เมื่อครั้งรัฐบาลออกคำสั่งให้
ไปปราบตั๊กแตนที่มาสมเทอ็ก เมื่อไม่นานมานี้ก็ไปแขวะเอา
รัฐมนตรีกระทรวงกรรมกรเข้าอีก หาว่าต้องการจะรวบ
สหพันธ์กรรมกรมาไว้ในอำนาจหมด มิน่าเล่า คราวนี้ถึง
ได้อวดดีเข้าไปทำหน้าที่เอกอัครราชทูตอเมริกันเสียเลย!"

ครั้นแล้ว ท่านประธานาธิบดีก็เปลี่ยนท่าทีมาเป็น
นุ่มนวลอ่อนโยน น่านับถือตามแบบของท่าน ที่รัฐมนตรี
กลาโหมของท่านหลงนับถือมาเป็นเวลานานแสนนาน คิริโน
กล่าวกับบรรดาหนังสือพิมพ์หนุ่ม ๆ เหล่านั้นว่า "เห็นไหม
ล่ะพ่อหนุ่ม จงอย่าหลงละเมอลืมประมาณตนเป็นอันขาดนะ"

แต่คิริโนนั่นแหละที่ลืมประมาณตน เขาลืมนึกไป
ว่า สิ่งต่าง ๆ ที่เขายกมาเป็นข้อโจมตีแม็กไซไซนั่นแหละ
ที่ทำให้แม็กไซไซเป็นที่สนใจของประชาชน

เมื่อข่าวลา ออก ของ แม็กไซไซ แพร่หลาย ออก ไป
พร้อมกับข่าวที่เขาตกลงใจจะสมัครเข้ารับเลือกตั้ง ทั่วทั้ง
ฟิลิปปินส์ก็มีการเคลื่อนไหวอย่างคึกคัก การทำแคมเปญ
เริ่มขึ้นอย่างเข้มแข็งและพร้อมเพรียง กันราว กับเป็น ภาระกิจ

ของศาสนา นายทหารหลายคนลาออกจากราชการเพื่อมาร่วมกับงาน เพื่ออุดมการณ์ของแม็กไซไซอีกไม่น้อยที่ละทิ้งงานอาชีพทางด้านธุรกิจ ตำแหน่งในราชการ และวิถีทางของคนเสียเอง เพียงเพื่อจะได้ร่วมในการเชิดชูแม็กไซไซ ในจำนวนบุคคลเหล่านี้ สตรีก็ได้มีบทบาทสำคัญร่วมอยู่ด้วยไม่น้อย

บรรยากาศใน พีลิปปีนส์ ก็คึกคัก มีชีวิตจิตใจ เมื่อประชาชนจำนวนล้านพร้อมใจกันยกธงให้แก่แม็กไซไซ และเปรียบเขาเป็นพระศรีอาร์ยแห่งสาธารณรัฐพีลิปปีนส์ ซึ่งไม่ใช่การกล่าวยกย่องที่เกินความจริงเลย ในเมื่อประชาชนทั่วไปเชื่อว่า แม็กไซไซ เท่านั้น ที่จะกู้ ประเทศ อันเป็นดินแดนศาสนาและประชาธิปไตย ให้พ้นจากความหายนะจากภัยทั้งภายนอกและภายในได้

ความ เข้มแข็ง ของ การ ทำ แคมเปญ เป็น ไป อย่าง เหลือจะพรรณนาได้ มิตรสนิทผู้หนึ่งซึ่งร่วมในขบวนการเมืองของแม็กไซไซกล่าวว่า

"เมื่อก่อนผมไม่เชื่อเลยว่า จะมีคนกล้าเสียสละบ้านช่องและครอบครัว ออกไป ต่อสู้ เพื่ออุดมการณ์ ของเขา

จริง ๆ แต่บัดนี้ผมเข้าใจแล้ว เมื่อได้เห็นประชาชนร่วมใจกันทำงานให้แก่แม็กไซไซในการทำแคมเปญครั้งนี้ ไม่มีใครที่สามารถจะเขียน หรือ พูดบรรยาย ความตื้นใจ ที่เราได้ประสบเห็นอยู่ทุกวันได้"

"คนทุกชั้น ไม่ว่ายากดีมีจน พระหรือฆราวาส หมอ ทนายความ พ่อค้า นักธุรกิจและประชาชนทุกชนิด ต่างละทิ้งทุกสิ่งทุกอย่าง เมื่อมาช่วยในการณรงค์เพื่อแม็กไซไซ ประเทศของเราควรพูมใจในบุคคลเหล่านี้อย่างยิ่ง เพราะบุคคลเหล่านี้ได้เสียทุกสิ่งที่เขามีอยู่แม้กระทั่งชีวิตในงานอันหนักและเสี่ยงอันตรายนี้ ไม่มีใครทราบแน่ชัดว่าผลลัพธ์ในขั้นปลายจะเป็นเช่นใด ไม่มีใครแน่ใจในสิ่งใดเลย ผมยังสงสัยอยู่ว่า ถ้าพวกเราแพ้แล้วอนาคตของพวกเราจะเป็นเช่นใด"

องค์การ "แม็กไซไซเพื่อตำแหน่งประธานาธิบดี" ได้ก่อตั้งขึ้นทั่วไป มีชื่อย่อว่า "MPM" (Magsaysay—for—President—Movement) ผู้ที่เริ่มก่อตั้งขึ้นคือ ร้อยเอก โฮเซ คริซอด ผู้ซึ่งลาออกจากราชการในกองทัพบกมาช่วยแม็กไซไซ นักเรียน นักศึกษาได้เริ่มขึ้นก่อน และ

เจริญขึ้นอย่างรวดเร็ว จนกระทั่งต้องขยายกันอย่างใหญ่โต เป็นองค์การหาเสียงให้แก่แม็กไซไซอย่างแข็งขัน

ทั่วทุกหนทุกแห่งในโลกที่พวกนี้ ได้ส่งโปรปะกันดาของเขาออกไป ปกติพวกคอมมิวนิสต์นิยมเข้าหาพวกนักศึกษาเพื่อชักจูงไปสู่ค่ายแดง ในการทำแคมเปญเพื่อแม็กไซไซนี้เอง พวกเราจึงได้เห็นว่า เยาวชนของเราได้ตัดสินใจเลือกเดินตามระบอบประชาธิปไตยมากกว่า ในเมื่อระบอบนี้มีผู้นำที่สามารถ เด็กหนุ่ม ๆ ย่อมนิยมยกย่องวีรบุรุษเสมอ และนักศึกษาย่อมหันเหไปหาของใหม่และแปลกในเมื่อของเก่าได้เสื่อมโทรมไป ดังนั้นเขาจึงแสวงหาโอกาสที่จะได้ร่วมในการทำแคมเปญอันเต็มไปด้วย ความตื่นเต้นนั้น

น่าเสียดายที่บรรดาผู้นำของโลก ส่วนมากมัก จะลืมไปว่า แม้ในเสรีภาพนั้นก็ยังต้องมีแชมเปียนอยู่เสมอไม่เช่นนั้นแล้ว เมื่อประชาธิปไตยอ่อนแอลงไปก็จะเกิดช่องโหว่ให้คอมมิวนิสต์แซกซึมเข้ามาได้ แม็กไซไซทราบดีว่าเสรีภาพนั้นหาได้มาเปล่า ๆ ไม่ เขาเองต้องต่อสู้เพื่อเสรีภาพมาแล้ว และกำลังต่อสู้คอรัปชั่นอยู่ เขาจึงเป็นเหมือนหนึ่งแรงดลใจเยาวชนในประเทศให้เห็นความมุ่งมั่น ในอุดม

การณ์ของเขา พลังความเข้มแข็งของแม็กไซไซอยู่ที่เยาวชน พีดิปบีนส์นั่นเอง อิทธิพลของแม็กไซไซที่มีเหนือเยาวชน เป็นเครื่องพิสูจน์ให้เห็นว่า บรรดานักการเมืองเก่า ๆ ไม่สามารถชักจูงใจเยาวชนได้ มิหนำยังประณามว่าเด็กเหล่านี้มีความโน้มเอียงไปทางเสื่อมอีกด้วย

พรรคประชาชนของทานาดา อันมีสมาชิกหนุ่มถึงกับควักกระเป๋าตนเองออกมา เรี่ยไรใช้ในการส่งวิทยุในวันประกาศผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นทางการ คนหนึ่งในพวกนี้ คือ ราอูล เอส. มังลาปุส * ทนายความหนุ่มผู้สามารถเป็นนักเขียนแถะนักดนตรีด้วย มังลาปุสเคยถูกจับไปทรมานที่ฟอร์ทซานติอาโก ในสมัยต่อต้านญี่ปุ่นมาแล้ว ต่อมาภายหลังมังลาปุสซึ่งมีอายุเพียงสามสิบกว่าปี ได้เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงต่างประเทศร่วมในรัฐบาลของแม็กไซไซ เพราะเหตุที่คณะของแม็กไซไซประกอบไปด้วยคนหนุ่ม ๆ ทั้งนั้น คิริโนจึงเรียกคนเหล่านั้นว่า “แม็กไซไซ รา–ราบอย” ด้วยเจตนาเยาะว่า พวกนี้เป็นไก่อ่อนที่ปราศจาชั้นเชิง

---

* ท่านผู้นี้ได้พบกับผู้เขียนที่สิงคโปร์ในวันเปิดประชุมยุวสมาคมภูมิภาคเอเชียครั้งที่ ๖ เดือนเมษายน ๒๔๘๘ และเป็นผู้ที่ทำให้ผู้เขียนดำเนินการเขียนหนังสือเล่มนี้ขึ้น

การทำแคมเปญเป็นไปอย่างมัธยัสถ์ที่สุด ตอนแรก ๆ กำลังของแม็กไซไซอาศัยเงินจากการเรี่ยไรเพียงครั้งละสองสามร้อยเปโซเท่านั้น ต่อมา ดานิเอล อกินัลโด นักธุรกิจผู้หนึ่งได้ รับการขอร้องให้ ช่วยหาเงิน มาใช้ในการประชุมผู้แทนของพรรค อกินัลโด รวบรวมเงินจำนวนหนึ่งได้ถึงแสนสองหมื่นเหรียญ เงินจำนวนนี้แหละที่ได้ใช้จ่ายในการประชุมลงมติของพรรค

นับเป็นครั้งแรก ในประวัติศาสตร์ ฟิลิปปินส์ ที่สตรีได้มีส่วนร่วมในการทำแคมเปญด้วย

เมื่อองค์การ MPM เริ่มก่อตั้งขึ้น ได้มีผู้เสนอให้ตั้งฝ่ายสตรีขึ้นด้วย กอนซาเลซจึงถาสาไปขอร้องมิสซิส-วอร์น เป็นผู้นำฝ่ายสตรี ปาซิต้า มาดริกัล วอร์น เป็นธิดาของ วุฒิสมาชิก พรรคลิเบอรัล ผู้มั่งคั่ง คนหนึ่ง และ ดำรงตำแหน่งเหรัญญิกของพรรคด้วย นอกจากนั้นยังเป็นนักอุตสาหกรรมของฟิลิปปินส์อีกด้วย ปาซิต้าแต่งงานกับชาวเยอรมันและมีโรงเรียนบัลเลต์ส่วนตัวของเธอเอง ขั้นแรกปาซิต้าปฏิเสธ เพราะเกรงว่าจะทำให้ บิดาของเธอ ต้องได้รับความหนักใจ แต่พอกอนซาเลซขอร้องเธอให้ตั้งคลับเพื่อ

การเลือกตั้งอันสุจริตชน เธอก็ตกลงทันที ปาซิต้ารวบรวมสุภาพสตรีมาพบกันในเรสตอรังทตก ไฮ-อไล อันเป็นศูกของบิดาเธอ คลับที่เธอตั้งขึ้นมาจุดประสงค์ที่จะให้การเลือกตั้งดำเนินไปโดยสุจริต มิได้มีจุดประสงค์สนับสนุนแม็กไซไซ ต่อมาภายหลังมิสซิสวอร์นจึงได้เปลี่ยนชื่อคลับเป็น "สมาคมสตรีต่อสู้เพื่อแม็กไซไซ" มีชื่อย่อว่า "WMPM"

มิสซิสวอร์น ซึ่งปฏิเสธอย่างแข็งแรงอยู่ตลอดเวลาว่า เธอไม่มีหัวเป็นนักการเมืองเลย กลับประสบความสำเร็จในทางการเมืองอย่างน่าประหลาดใจ ต่อมาเธอได้รับการแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีว่าการสังคมสงเคราะห์ในรัฐบาลของแม็กไซไซ และในปี ๑๙๕๕ ได้สมัครเป็นซีเนเตอร์และได้รับเลือกโดยคะแนนท่วมท้นเป็นประวัติการณ์

เธออธิบายว่า "ดิฉันไม่มีหัวทางการเมืองเลย เพียงแต่มีความเชื่อมั่นว่า จะได้รับใช้ชาติในการมีส่วนร่วมให้โครงการของท่านประธานาธิบดีบรรลุผลสำเร็จ ท่านเป็นคนดีจริง ๆ"

เมื่อสามีของเธอถึงแก่กรรมในปี ๑๙๕๕ เธอได้แต่งงานใหม่กับกอนซาโล กอนซาเลซ

นอกจากคนหนุ่มคนสาวแล้ว นักการเมืองรุ่นอาวุโสก็หันมาตามแม็กไซไซด้วย หลังจากการลาออกจากพรรคลิเบอรัลของแม็กไซไซแล้ว ลอเรลได้พยายามชักจูงนักการเมืองอาวุโสบางคน และอดีตประธานาธิบดีเซอจิโอ ออสเมยา ให้เข้ามาร่วมพรรคแนชั่นแนลลิสต์ เพื่อสนับสนุนแม็กไซไซ จดหมายฉบับหนึ่งที่ลอเรลเขียนมีข้อความดังต่อไปนี้

เรียน ท่านประธานาธิบดี ออสเมยา ที่นับถือ

ด้วยเหตุที่ผม ตระหนักแน่ ในความรักชาติและหน้าที่อันมีต่อบ้านเมืองของท่านดี ผมจึงได้เขียนจดหมายฉบับนี้มา

ผมต้อง ขอรับผิดเต็มตัว ที่ กล้ามา รบกวนท่าน แม้ว่าท่านจะได้ออกมาพักผ่อนแล้ว ทั้งนี้เพราะหวังที่จะขอพึ่ง สติปัญญา และเกียรติของท่าน

เพื่อช่วยพยุงฐานะของพรรคแนชั้นแนลลิสต์ ที่ท่านมีส่วนก่อตั้งขึ้นมา

ตลอดระยะเวลาเจ็ดปีที่ผ่านพ้นไป ประชาราษฎรต้องได้รับการกดขี่จนสิ้นหวัง เพราะคณะบริหารที่เต็มไปด้วยคอรัปชั่น ไม่สนใจต่อทุกข์สุขของราษฎร เจ็ดปีที่มีแต่ความเห็นแก่ตัว ความบัดซบต่าง ๆ เหล่านี้ได้กัดกร่อนความทะนงในสายเลือดของเราชาวฟิลิปปินส์ทีละน้อย ๆ หากเราต้องจำทนอยู่ใต้การปกครองแบบนี้อีกต่อไป ประชาราษฎรคงจะสิ้นความหวัง และน้ำใจที่จะกอบกู้สถานะของตัวเองให้หลุดพ้นจากความเป็นทาส หรือไม่ก็อาจจะถูกบีบคั้นจนกระทั่งต้องก่อการร้ายขึ้น ซึ่งอาจจะทำให้ต้องเกิดการนองเลือดขึ้นเป็นแน่

เคราะห์ดีที่โชคชาตายังเข้าข้างเราอยู่ จึงไม่สิ้นหวังเสียทีเดียว บุคคลคนหนึ่งได้นำชีวิตอันอยู่ในกรอบ ให้ประชาชนเริ่มมีความหวังที่จะต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งศีลธรรมอันดีงามและเต็มไปด้วย

โอกาส ดังที่ท่านเองก็ได้เคยต่อสู้มาแล้ว บุคคลผู้นั้นคือ ราโมน แม็กไซไซ ผู้ซึ่งมีความซื่อตรงหาที่เปรียบได้ยาก เต็มไปด้วยความรักประเทศชาติ และมีความตั้งใจอันเด็ดเดี่ยวที่จะนำประชาชนของเรากลับมาสู่ทางดำเนินชีวิตอันดีงามอีกครั้งหนึ่ง ผมได้พบปะกับเขาแล้ว และเห็นว่า แม็กไซไซ คือ มอนิฟาซิโอ มาเกิดใหม่

ผมได้ยอมเสี่ยงวาจา ละความทะเยอทะยานและความหวังดีของมิตรสหายหลายคน เพื่อหลีกทางให้แก่แม็กไซไซ ที่ผมทำดังไปนี้ก็เพราะเห็นแก่ประเทศชาติมากกว่าแม็กไซไซ ประเทศของเราต้องการการเปลี่ยนแปลง และผมเชื่อว่าแม็กไซไซ ย่อมจะสามารถ เปลี่ยนสถานะการณ์ ได้ดีกว่าผม

อย่างไรก็ตาม แม้ประชาชนส่วนใหญ่จะนิยมชมชอบแม็กไซไซเพียงใด ผมก็เกรงว่า ศัตรูของเขาจะไม่ยอมแพ้ง่าย ๆ คงจะใช้เล่ห์เพทุบายสารพัด เพื่อจะดำรงอำนาจอันชั่วร้ายของพวกเขา

ไว้จนถึงที่สุด เพื่อป้องกันเหตุดังกล่าว พวกเรา
จึงต้อง พยายาม รวบรวม กำลัง กันต่อสู้เพื่อ ชัยชนะ
ของเราให้ได้

ท่านเอง เป็นผู้ที่ ได้รับความ นับถือ ยกย่อง
จากประชาชนอยู่ตลอดเวลา และระยะเวลาหัว
เลี้ยวหัวต่อเช่นนี้ คำแนะนำของท่านย่อมจะเป็น
เหมือน แสงสว่าง ช่วยนำประชาชน ไปตาม ทางที่ถูก
ต้องตามทำนองคลองธรรม

ผมขอร้อง ให้ท่าน ช่วย สนับสนุน แนวทาง
ของเรา ผมมิได้ขอร้องในนามของแม็กไซไซ
หรือในนามของพรรค แต่ในนามของราษฎรของ
เรา การต่อสู้ครั้งนี้ มิใช่การต่อสู้ระหว่างบุคคล
หรือพรรคแต่เป็นการรณรงค์ระหว่างลัทธิอัตตานิยม
อันชั่วช้ากับสัจจธรรม

ขอโปรดได้รับการยกย่องนับถือด้วยความ
บริสุทธิ์ใจของผม

โดยความนับถือ

โฮเซ พี. ลอเรล.

ออสเมยา ได้ตอบรับจดหมายของฌอเรดด้วยความเต็มใจ

ภาวะการระหว่าง การ ทำ แคมเปญ และ เหตุแวดล้อมทำให้ชีวิตของ แม็กไซไซ และครอบครัว ต้องดำเนิน ไปอย่างทรหดอดทนอย่างที่สุด หากไม่เป็นเพราะความทิมอารมณ์ขันอยู่บ้าง และได้อาศัยน้ำใจของมิตรสหายช่วยพยุงอยู่แล้ว ชีวิตในครอบครัวคงจะลำบากอย่างยิ่ง

แม็กไซไซ ได้พาฌูซและฌูก ๆ ทั้งสามคน ได้อพยพไปอยู่บ้านเล็ก ๆ หลังหนึ่งอยู่ทมันญา อเวนิวในเคซอน ซิตี บ้านหลังนี้เป็นของชาวสวิส ชื่อ ฮันส์ เมนซี ผู้ซึ่งมาตั้งหลักแหล่งอยู่ในฟิลลิปปินส์ และได้โอนสัญชาติ เป็น ฟิลลิปปิโนส์ ทั้งได้ร่วมทำสงครามต่อต้านญี่ปุ่นจนได้ยศเป็น พันเอกมาแล้วด้วย ครอบครัวแม็กไซไซย้ายเข้าไปพร้อมกับสัตว์เลี้ยงนานาชนิดที่มีผู้ชอบพอมอบให้ แต่แทบจะไม่มีเฟอร์นิเจอร์ใด ๆ เลย

ในบ้านอันโล่งโถงนี้เอง ฌูซ ได้ทำหน้าที่แม่บ้านต้อนรับแขกได้อย่างน่าชมเชยที่สุด

ชีวิตทางด้านครอบครัวของแม็กไซไซนั้น เมื่อได้ตัดสินใจเข้าสมัครรับเลือกตั้งแล้ว แม็กไซไซและภรรยาทราบดีว่าชีวิตทางครอบครัวจะต้องเดือดร้อนบ้าง แต่เมื่อเทียบกับภาระที่ต่อบ้านเมืองแล้ว ครอบครัวก็ไม่มีความหมาย

คุณลักษณะทั้งหลายที่สร้างให้ แม็กไซไซ มีบุคลิกลักษณะ อันน่านิยม นับถือนั้น มีรากฐาน มาจาก ความรัก อันอบอุ่นในครอบครัว ความเชื่อมั่นในศาสนาอย่างลึกซึ้งหนักแน่น บวกกับความรักประเทศชาติและประชาชน ดังนั้นไม่ว่าครั้งใดที่เขาไปปรากฏกายในที่ชุมนุมชน จึงถูกประชาชนห้อมล้อมอย่างหนาแน่นเบียดเสียด จนกระทั่งต้องมีองครักษ์คอยล้อม กันไม่ให้ถูกประชาชนเบียดจนเกินไป แต่ต่อมา นอกจากเพื่อจะกันเขาออกจากการเบียดเสียดของประชาชนแล้ว องครักษ์เหล่านั้นต้องคอยป้องกันเขาจากศัตรูด้วย

ตลอดเวลาเหล่านั้น แม็กไซไซ ไม่เคย นึกถึง ตัวเอง เลยว่า เป็นบุคคลสำคัญเพียงใด ในสายตาประชาชน

ยอดปรารถนาอันเป็นที่ร้อนแรงของเขามีอยู่อย่างเดียว นั่น คือการ กอบกู้ ประชาธิปไตย ของ ฟิลลิปปีนส์ เพื่อ ประชาชน เพื่อที่จะ บรรลุ ยังจุดมุ่งหมายนี้ เขาจึง ต้อง เดินทาง ไป ตามที่ ต่าง ๆ ทั้งใกล้และไกลตลอดเวลา

เขาและภรรยารู้ดีว่าเขาทั้งสองจะต้องเสียสละความสุขในชีวิตครอบครัวชั่วขณะ เหมือนอย่างที่ได้ทำมาแล้วเมื่อครั้งทำสงครามต่อต้านญี่ปุ่น ดังนั้น ทุกครั้งที่แม็กไซไซกลับจากการทำแคมเปญ ทางครอบครัวจึงต้อนรับอย่างอบอุ่นประหนึ่ง เครือญาติของ ชายร่างใหญ่ ผู้แม้จะดู เป็นเด็ก ๆ แต่ก็เป็นหัวหน้าครอบครัวเต็มที่ ขณะเดียวกันก็เป็นสามีที่รักและบิดาที่ดีด้วย

ทุกคนที่เข้าไปในบ้านจะต้องถือเป็นกันเอง แม้แต่แขกใหญ่ ๆ โต ๆ ก็ไม่อาจจะได้รับเชิญให้นั่ง นอกจากจะนั่งกับพื้น เพราะไม่มีเฟอร์นิเจอร์ ดูซเองไม่มีอะไรต้อนรับแขก นอกจากเบียร์ แต่ส่วนมากแขกที่มาเยี่ยมมักจะมีอะไรติดไม้ติดมือมาเสมอ เช่น คุกกี้ทำเอง อาหารสักจานหรือไม่ก็ไข่, ไก่ และข้าวสาร ที่ส่งมาจากผู้หวังดีตามชนบท

การกินอยู่ในบ้านจึงมีบรรยากาศคล้ายบีคนิค แต่ว่าเป็นบีคนิคที่ทุกคนต้องทำงานหนักด้วย

บรรดาศัตรูของเขาโจมตีเขาว่าเป็นคนไม่มีระเบียบแบบแผน ชอบใส่เสื้อฮาวายลายฉูดฉาด ชอบเดินเท้าเปล่าแล้วก็มักจะกระดิกเท้าเวลาพูด แต่ข้อนี้ชาวฟิลิปปีโนส์เห็นเป็นของธรรมดา เพราะใคร ๆ ก็ชอบใส่เสื้อหลวม ๆ และถอดรองเท้าในเมื่ออากาศร้อนกันทั้งนั้น

ส่วนข้อที่พวกนั้นยกมากล่าวหาว่า แม็กไซไซไม่มีความรู้ ใน สถานะ การณ์ ของ โลก หรือ สถิติใด ๆ เลย ประชาชน ก็เห็นว่า การที่เขารู้จัก ฟิลิปปินส์ ก็เพียงพอแล้ว เขาเข้าใจราษฎรดีก็เพราะเขาเป็นราษฎรคนหนึ่ง เขารู้จักความลำบากยากเข็ญของราษฎร รู้จักความฝัน ความมุ่งหวังและความผิดหวังของราษฎร, ส่วนเรื่องของสถิติหรือสันธิสัญญาอะไรเทือกนั้น เมื่อถึงเวลาจำเป็นต้องใช้ แม็กไซไซก็คงจะเสาะแสวงหาความรู้เอาเอง เพราะเขาเป็นคนชอบถาม ช่างซัก และสนใจฟัง เขาไม่เคยวางท่าเป็น "อัจฉริยะ" ที่ล่วงรู้ทุกสิ่งทุกอย่างไปเสียหมด สรุปแล้ว

แม็กไซไซก็เป็นอย่างที่พรรคลิเบอรัลกล่าวหา นั่นคือ เขาเป็นคนธรรมดาสามัญเราดี ๆ นี่เอง หาใช่เทวดามาจุติไม่

ถ้าแม็กไซไซจะเป็น "ไอ้ขั้ง" ในสายตาของคนอื่น ๆ เด็ก ๆ ลูกของเขาไม่ยักรู้เช่นนั้น เทเรซิต้าเล่าว่าแม็กไซไซช่วยลูก ๆ ทำการบ้านเสมอ แต่เดี๋ยวนี้ไม่ใคร่มีเวลามากนัก ตั้งแต่ได้เป็นประธานาธิบดี "เห็นจะเป็นเพราะพ่อมีปัญหาของพ่อเองที่ต้องขบคิดก็เป็นได้" เทเรซิต้ากล่าว

แม็กไซไซสนใจในเรื่องการเล่าเรียนของลูก ๆ มาก เพราะตัวเขาเองต้องทำงานหนักเพื่อแลกกับการศึกษา ตลอดเวลา บัดนี้ เขาจึงไม่ละเลยที่จะให้เด็ก ๆ ได้รับการศึกษาอย่างดีที่สุด ขณะเดียวกันเขาก็เป็นพ่อที่รักลูกมาก ชอบเล่านิทานให้ลูกฟังเสมอ บางครั้งก็มีเรื่องผีคนเด้น น่ากลัวมาเล่าด้วย เด็ก ๆ จึงรักและสนิทสนมกับบิดา และอยู่ในระเบียบวินัยอันดีงาม เรื่องของการอบรม แม็กไซไซยกให้เป็นที่หนึ่งของลูซ แต่หากมีเรื่องใหญ่เกิดขึ้น แม็กไซไซก็ลงมือสอบสวนและลงโทษเอง เมื่อลงโทษแล้วก็แล้ว

กันไป ไม่มีการรื้อฟื้นความผิดนั้น ๆ มาซ้ำเติมอีก หากคนใดยอมรับผิดโดยชื่นตาผู้นั้นจะได้รับอภัยโดยเร็ว เพราะแม็กไซไซไม่ต้องการให้เด็ก ๆ เป็นคนอ่อนแอ

แม็กไซไซ ชอบพาครอบครัว ไปหย่อนอารมณ์ ในยามว่างเสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการไปดูภาพยนตร์และแวะไปหาอาหารว่าง รับประทาน หลังจากภาพยนตร์เลิกแล้ว บางทีก็พาไปดูเกมส์กีฬาต่าง ๆ เช่น บาสเก็ตบอลซึ่งเป็นกีฬาที่ชาวฟิลิปปินส์โปรดปรานมาก เมื่อถึงวันพระครอบครัวทั้งหมดก็จะไปคุกเข่าพังเทศน์ที่โบสถ์โดยพร้อมเพรียง

การดำเนินชีวิตของแม็กไซไซเป็นไปอย่างธรรมดาที่สุด ไม่ว่าจะเป็นเรื่องอาหารการกิน กายแต่งกาย หรือการเมือง ทุกสิ่งที่เขาพูดหรือทำมีรากฐานจากความจริงใจ ปราศจากการเสแสร้งใด ๆ ทั้งสิ้น ความพิสดาร หรูหรา ไม่ถูกรสนิยมของเขาเลย

เสน่ห์ของแม็กไซไซอยู่ที่ความเป็นคนธรรมดาสามัญ ชีวิตส่วนตัวของเขาเหมือนกับประชาชนทั่ว ๆ ไป ที่ใช้ชีวิตอยู่กับการงานและครอบครัวที่รัก คนที่ไม่มีอะไร

วิเศษวิโสไปกว่าคนอื่น ๆ บางครั้งเขาก็ทำอะไรผิดพลาด แต่ก็พยายามแก้ไขเสีย เขาเป็นคนอย่างที่ประชาชนตั้งสมญาให้ว่า "เดอะกาย" นั่นเอง

ในขณะที่ใช้ชีวิตอยู่ในบ้านเล็ก ๆ นั้นเอง แม็กไซ. ไซก็เฝ้าคอยการประชุมสงมติ ของพรรค แนชั่นแนลลิสต์ ที่จะตัดสินอนาคตของเขา บรรดามิตรสหายก็เฝ้าคอยฟังผลด้วยความหวังเช่นกัน

ตลอดระยะเวลาเหล่านั้น คิริโนและบริวารเฝ้าดูความเคลื่อนไหวของแม็กไซไซด้วยความขบขันนิด ๆ ขั้นแรก ในทำเนียบมาลาคายังไม่มีความกระวนกระวายใด ๆ คิริโนได้รับคำรับรองจากนักการเมืองเก่า ๆ พวกนั้นว่า ทุกสิ่งทุกอย่างอยู่ในความดูแลเรียบร้อยแล้ว คิริโนจะไม่มีทางแพ้เลย ทุกหนทุกแห่งในวงการรัฐบาลพรรคลิเบอรัลประกาศความแน่ใจออกมาว่า ตำแหน่งประธานาธิบดีจะต้องเป็นของคิริโนอย่างแน่นอนและไม่มีที่สงสัยใด ๆ ซึ่งเท่ากับนกอยู่ในมือแล้วทีเดียว

ความเชื่อมั่นเช่นนี้เกิดขึ้นเพราะความแน่ใจว่า หากกองทัพมาขัดขวางการ เลือกตั้ง ไม่ให้ดำเนิน ไปตามใจ ของ

พรรคดิเบอรัดแล้ว บรรดานายทหารที่เป็นคนของพรรค
ดิเบอรัดย่อมจะควบคุมสถานะการณ์ได้ พรรคดิเบอรัดได้
รับคำรับรองจากนายทหารเหล่านั้นแล้ว ส่วนทางด้านผู้ว่า
ราชการจังหวัด และนายกเทศมนตรีเล่าก็เป็นคนของพรรค
ดิเบอรัดทั้งนั้น สมุนของคิริโนเตรียมการไว้พร้อมทุกอย่าง
แม้กระทั่งยาดบหมึกที่จะใช้ในการเปลี่ยนบัตร อีกวิธีหนึ่ง
ที่เตรียมไว้ก็คือ กองพลอันธพาลที่จะคอยขัดขวางผู้มีสิทธิ
เลือกตั้งไม่ให้ไปใช้สิทธิได้โดยสะดวก กลโกงนานาประการ
ได้ถูกจัดเตรียมไว้โดยพรรคดิเบอรัด นอกจากนั้น ก็มี
การซื้อเสียงกันโดยเปิดเผย เพราะพรรคดิเบอรัดก็คือพรรค
อุดมสตางค์ของฟีลดิปบีนส์นั่นเอง พรรคแนชั่นแนลดิสต์ห้า
มีเงินและบริวารพร้อมพรั่งที่จะให้กลโกงของพรรคดำเนินไป
ได้สะดวก เหมือนพรรคดิเบอรัดไม่ ดังนั้นจึงไม่ต้องสงสัย
ว่าคิริโนและพวกจะไม่มั่นใจในชัยชนะของตนอย่างเต็มที่

แต่ทั้งนี้ พรรคดิเบอรัดลืมนึกถึงความสำคัญ อีกข้อ
หนึ่ง นั่นคือ อิทธิพลของแม็กไซไซที่มีอยู่เหนือจิตใจของ
ประชาชน และความนิยมชมชอบของประชาชนที่มีต่อแม็ก-
ไซไซไม่ บรรดาคนที่พรรคดิเบอรัดเข้าใจว่าจะช่วยเหลือ

เปลี่ยนแปลงแก้ไขคะแนนเสียงนั้นเอง กลับมาเยี่ยมเยียนแม็ก-ไซไซ และรายงาน แผนการโกง ของพรรค ลิเบอรัล โดยหมดสิ้น นายทหารที่ได้รับสั่งให้ทำไม่รู้ไม่เห็นกับการทุจริตใด ๆ ที่จะเกิดขึ้นในการเลือกตั้ง ต่างส่งข่าวและคำสัญญามายังแม็กไซไซว่าให้พวกเขาตายเสียดีกว่าจะเป็นเครื่องมือผันแปรมติของประชาชน

ก่อนการเลือกตั้งได้มีการ หยั่งเสียงประชาชนกันขึ้นครั้งหนึ่ง ซึ่งผลของมันควรจะได้เตือนให้คิริโนได้สำนึกในความผันแปรของเหตุการณ์บ้าง หนังสือพิมพ์นิตาอิเวนนิ่งนิวส์ได้เป็นผู้เสนอการซาวเสียงประชาชนคราวนี้ เพื่อป้องกันการกล่าวหาว่าเป็นการเด็งในแง่ดีเกินไป บรรดานายกเทศมนตรีตามจังหวัดต่าง ๆ ได้รับการขอร้องให้แบ่งเขตการซาวเสียงออกเป็นส่วน ๆ ตามที่ควรจะเป็นในการเลือกตั้ง เมื่อได้รับผลดัพธ์ปรากฏว่า แม้นายกเทศมนตรีเหล่านั้นจะเป็นคนของพรรคลิเบอรัล แต่ก็ปรากฏว่า เสียงข้างมากถึงเจ็ดสิบเปอร์เซนต์เป็นของแม็กไซไซ

เพราะเหตุว่า มาร์วิน เกรย์ บรรณาธิการ

หนังสือพิมพ์อีเวนนิ่งนิวส์เป็นคนอเมริกัน พรรคดิเบอรัดจึงหาว่า เป็นการก้าวก่ายของพวกอเมริกันอีกตามเคย ข้อกล่าวหานี้เป็นข้อกล่าวหาที่ถูกนำมาใช้เสมอ ๆ ในปี ๑๙๕๓ เพราะในระยะนี้ สัมพันธภาพระหว่างฟิลลิปปีนส์และอเมริกามักจะเป็นสาเหตุใหญ่เสมอ คิริโนเองกล่าวหาว่าแม็กไซไซเป็นหุ่นเชิดของอเมริกัน

พรรคดิเบอรัดไม่สนใจเลยว่า การหยั่งเสียงของหนังสือพิมพ์อีเวนนิ่งนิวส์ จะทำให้โอกาสของการเปลี่ยนแปลงแก้ไขคะแนนทำได้ยากขึ้น พวกเขาสนใจแต่เพียงว่าการคาดหมายชนะของแม็กไซไซเสียก่อนเช่นนี้ หนังสือพิมพ์ฉบับนี้จะต้องได้รับการคัดค้านอย่างหนักที่สุด ดังนั้นอีเวนนิ่งนิวส์ และเกรย์จึงถูกโจมตีจากพรรคดิเบอรัด โดยทางวิทยุ และโทรทัศน์ น้องชายของคิริโนคนหนึ่งใช้เวลาเป็นชั่วโมง ๆ ออกแถลงการณ์ คัดค้านและโจมตี ข้อหาของเกรย์ โดยกล่าวหาว่า อเมริกา กำลังปลุกปั่นประชาชนให้เลือก "หุ่น" ของอเมริกา นั่นคือ แม็กไซไซ ให้ได้

การรณรงค์ระหว่างคิริโนและแม็กไซไซเป็นจุดสนใจของประชาชนอเมริกันในสหรัฐมาก นักข่าวและนักหนังสือพิมพ์ไม่น้อยบินมามนิลา เพื่อรายงานความก้าวหน้าในการทำแคมเปญเป็นระยะ ๆ นักข่าวมีชื่อผู้หนึ่ง หลังจากมาถึงมนิลาเพียงไม่กี่วันก็ส่งข่าวออกไปว่า "เท่าที่ข้าพเจ้าเห็น แม็กไซไซจะต้องชนะอย่างแน่นอน มันเป็นการรณรงค์ ระหว่าง การเลือกตั้ง ที่สกปรก หรือ ขาว สะอาด เท่านั้น"

บรรดา นักหนังสือพิมพ์ อเมริกัน เหล่านี้ ตกเป็นเป้าของการโจมตีของพรรคลิเบอรัล ด้วยข้อกล่าวหาว่าก้าวก่ายและแซกแซงกิจการภายในของฟิลิปปินส์ ทั้ง ๆ ที่บุคคลเหล่านี้เพียงแต่ทำตามหน้าที่ของเขา ด้วยการรายงานสิ่งที่เขาได้รู้สึกได้เห็นตามความเป็นจริง แต่พรรคลิเบอรัลก็เกรียวกราด เพราะรายงาน อันแน่นอน ของนักข่าว เหล่านี้ ส่งแสดงชัยชนะของแม็กไซไซ พรรคลิเบอรัลจึงพยายามทุกวิถีทางที่จะป้องกันการตีพิมพ์ข่าวเหล่านี้

อันที่จริง นักหนังสือพิมพ์อเมริกันได้ทำหน้าที่ของเขาในการสื่อข่าวในฟิลิปปินส์ได้อย่างยอดเยี่ยม รายงานข่าวด้วยความซื่อสัตย์แม้จะต้องเสี่ยงอันตรายก็ตาม ผลของการรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์เหล่านี้แหละ ที่ช่วยบ้องกันการเปลี่ยนแปลงแก้ไขคะแนนและการทุจริตอื่น ๆ ไว้ได้ การที่พรรคลิเบอรัล ไม่ชอบหน้าพวกนี้ก็เพราะไม่ปรารถนาให้ความจริงไปปรากฏแก่ตาโลก พรรคลิเบอรัลไม่อาจเสี่ยงให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยเสรีได้ การรายงานข่าวและความสังเกตสังกาของพวกหนังสือพิมพ์ด้วยสายตาอันคมกริบจึงเป็นอุปสรรคขวากหนามสำคัญ แก่วิธีการณ์ของพวกลิเบอรัล

บริวารของคิโนจึงยุยงให้คิโนกล่าวหาว่า อเมริกาเป็นตัวการหนุนหลังองค์การ หรือองค์การ "แม็กไซไซ" เพื่อตำแหน่งประธานาธิบดี" และยุว่า ถ้าคิโนสามารถทำให้ใคร ๆ เข้าใจว่า แม็กไซไซเป็นหุ่นเชิดของอเมริกาแล้ว ตัวคิโนเองก็ย่อมจะกลายเป็นชาตินิยม ผู้จงรักต่อประเทศชาติหาผู้ใดเสมอเสมือนมิได้ ดังนั้นแล้วคิโนย่อมจะเป็น

เหมือนวีรบุรุษผู้กอบกู้ประเทศชาติจากเงื้อมมือของต่างชาติ อย่างแน่นอน ส่วนแม็กไซไซจะต้องเป็นคู่ต่อสู้ที่หากชนะเขาได้แล้ว ย่อมจะนำประเทศชาติไปมอบไว้ใต้ฝ่าเท้าของอเมริกา

คิริโนเห็นดีด้วยกับวิธีการโปรประกันดาแบบนี้ และยังทำยิ่งกว่านอก คือตั้งตัวเป็นปฏิปักษ์ของสหรัฐอเมริกาไปด้วย

บทที่ ๑๑

ชัยชนะของแม็กไชไช

เมื่อได้ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีใหม่ๆ ดวอชิงตัน มองดูคิวบาด้วยสายตาอันชื่นชม ตัวเขาเองได้รับการยกย่องไม่น้อยในวงการหนังสือพิมพ์ รัฐบาลของเขามีนโยบายโปรอเมริกาและได้ชัยชนะเหนือดอเรด ในการเลือกตั้งปี ๑๙๔๙ เพราะดอเรดเป็นประธานาธิบดีเมื่อสมัยสงครามประวัติของรัฐบาลคิวบาอยู่ในมือของเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญแห่งสหรัฐ ที่แนะนำรัฐบาลใหม่ และวางโครงการช่วยเหลือฟิลิปปินส์ คิวบาเองได้มาเยือนสหรัฐหลายหน ได้รับการต้อนรับอย่างสมเกียรติ์ดวอชิงตัน และโดยประธานาธิบดีทรูแมนเอง

แต่น่าเสียดายที่ยิ่งนานวันไป รายงานที่วอชิงตันได้รับจากเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญเหล่านั้น ทำให้เป็นที่วิตกกันเป็นอันมาก เพราะเป็นรายงานของการคอร์รัปชั่นอย่างเหลวแหลก ความไม่เอาเรื่องเอาราวของคิริโน ที่จะเปลี่ยนแปลงแก้ไขความชั่วร้ายเหล่านั้น และผลที่สุด คอมมิวนิสต์ก็ระบาดลุกลามขึ้นจนควบคุมไม่อยู่ เมื่อแม็กไซไซบรากฏตัวเด่นขึ้นมา เพราะความสามารถในการปราบคอมมิวนิสต์ และคุณลักษณะในตัวที่ชนะใจประชาชนฟิลิปปินส์ จึงทำให้อเมริกาเกิดความนับถือในตัวชายผู้นี้ขึ้น ขณะที่แม็กไซไซเริ่มมีชื่อเสียงโด่งดังขึ้นทุกวัน พรรคลิเบอรัลก็ยังคงมัวเมากับคอร์รัปชั่น หนังสือพิมพ์อเมริกันก็เริ่มยกย่องแม็กไซไซ และตำหนิคิริโน ดังนั้นเมื่อแม็กไซไซสมัครเข้ารับเลือกตั้งเป็นปฏิบัติการของเขานั้นจะไม่ก่อผลเสียหายให้แก่เขายิ่งไปกว่าที่เสียอยู่แล้วอีก

บรรดาบริวารของคิริโนยังคงรับรองชัยชนะของเขาอยู่ คิริโนเข้าใจว่าตัวเขาเป็นบุคคลที่ประเทศชาติจะขาดเขาเสียมิได้ เขาลืมนึกถึงสุขภาพของตัวเอง ทั้ง ๆ ที่เมื่อไปรักษาตัวที่โรงพยาบาลชอบกินส์ เมื่อปี ๑๙๕๓ ใคร ๆ

ก็คิดว่า เขาคงจะเสียชีวิตเสียแล้ว เขาไม่ยอมคิดว่าควรจะวางมือไปพักผ่อน เหมือนกับที่ไม่เคยคิดว่าตัวเขาจะต้องหลุดจากตำแหน่งประธานาธิบดี หรือจะพูดไปอีกทีก็คือ ครโนคิดว่าเขาจะต้องเป็นประธานาธิบดีตลอดกาลนั่นเอง

หลายครั้งหลายหน ที่ผู้หวังดีอย่างแท้จริงพยายามสะกิดเตือนไม่ให้เขาเข้าสมัครรับเลือกตั้ง ส่วนมากยกเอาสุขภาพของเขาขึ้นมาเป็นข้อใหญ่ ทั้งนี้เพื่อไม่ให้กระทบกระเทือนน้ำใจของเสือเฒ่า แม้จะรับฟัง แต่ครโนก็ไม่ยอมรับว่าเป็นความเห็นที่ถูกต้องน่าฟัง เพราะเขาได้ตัดสินใจเสียแล้ว จึงไม่ยอมเปลี่ยนอีก

"ถ้าผมวางมือเสียแล้ว ใครจะมาทำแทนได้เล่า"

ครโนมักจะถามผู้หวังดีเหล่านี้เสมอ ครั้นแล้วเขาก็จะเอ่ยชื่อคนนั้นคนนี้ที่เห็นว่าพอจะแทนตัวเขาได้ขึ้นมาพิจารณา แต่แล้วก็ปัดไปเสียโดยสิ้นเชิง

"เห็นไหมล่ะ" เขาจะสรุปด้วยความภูมิใจ "ไม่มีใครสักคนหนึ่งที่เหมาะสม นอกจากผมคนเดียว"

บางคนเสนอชื่อของ คาโลส พี. โรมูโล ผู้ซึ่งกำลังเดินทางกลับจากอเมริกา มาเยี่ยมบ้านเกิดเมืองนอน

ประธานาธิบดีจะหันหน้ามามองหน้าผู้พูด พร้อมกับถามว่า "นี่จะให้ผมเสนอตำแหน่ง ประธานาธิบดี ใส่จานเงินไปยื่นแก่โรมูโลยังงั้นรึ"

เกรย์ พยายามชี้ให้เห็นว่า สุขภาพของเขากำลังเสื่อมโทรม คงไม่สามารถไปกรากกรำกับการหาเสียงได้เป็นแน่

แต่คิริโนกัดฟันตอบว่า "แม้จะต้องตายก็ยังยอมยังไง ๆ ผมก็ต้องเข้าแข่งขันในการเลือกตั้งจนได้"

เป็นที่ประจักษ์กันแล้วว่า คิริโนจะต้องสมัครเลือกจนได้ และจะต้องชนะ เพื่อพิสูจน์ให้ใคร ๆ เห็นว่า เขายังได้รับความไว้วางใจจากประชาชนอยู่ทั่วประเทศ

เรื่องนี้ได้ถูกนำมาถกกัน โดยบุคคลทั้งสองทีมนิดาโฮเต็ล หลังจากที่โรมูโลมาถึงแล้ว

โรมูโล เปิดทำการสนทนาขึ้นก่อนว่า เขาคิดจะสมัครในนามของพรรคดิเบอรัล

เกรย์ เห็นว่าเป็นความคิดที่ไม่เลว แต่สงสัยว่าโรมูโล จะไม่มีวันได้รับความเห็นจากพรรค ในเมื่อคิริโนยังอยู่

โรมูโลบอกว่าจะลองดู

เกรย์ สั่นศีรษะเมื่อกล่าวว่า "คุณยังไม่รู้อะไรดีเวตานครโนถือเสียงพรรคลิเบอรัลไว้ในมือหมด เขาคงไม่ยอมให้มีการออกเสียงกันโดยเสรีเป็นอันขาด"

"อาจจะเป็นได้" โรมูโลยอมรับ "แต่ผมก็หวังว่าอิทธิพลของผมคงจะช่วยให้เล่นกันอย่างแฟร์เพลย์ได้"

เกรย์ บอกว่า มันออกจะเป็นความคิดที่ดีอยู่ดอก แต่โรมูโลยังไม่ล่วงรู้ถึงความสกปรกโสมมของวิถีการเมืองในประเทศ เพราะมัวไปอยู่เสียแต่ในสหรัฐ ด้วยการดำรงตำแหน่งเอกอัครราชทูตพิลิปปินส์ประจำสหรัฐ ผู้แทนพิลิปปินส์ในสหประชาชาติ และได้ดำรงตำแหน่งประธานคนแรกที่เป็นคนเอเซียของสหประชาชาติ โรมูโลผู้ซึ่งมองทุกอย่างในแง่ดี จึงไม่ยอมเชื่อว่า ความสกปรกโสมมเช่นนั้นจะมีอยู่ในประเทศของเขา

ณ ทำเนียบมาลาคายัง คิริโนเองรับกับโรมูโลว่าทุกสิ่งทุกอย่างจะเรียบร้อย เขาจะจัดให้มีการลงคะแนนลับในการประชุมลงมติของพรรคลิเบอรัลคราวหน้า และถึงกับให้ความหวังว่า ตัวเขาอาจจะถอนตัวหลีกทางให้แก่

โรมูโลก็ได้ ในเวลานั้นคิริโนอาจจะตั้งใจเช่นนั้นจริง ๆ ก็ได้ แต่เมื่อมานึกได้ว่า หากปล่อยให้ลงคะแนนลับสมาชิกของพรรคก็จะหมดความเกรงใจเขา และอาจจะหันไปลงคะแนนให้แก่โรมูโลก็เป็นได้ ดังนั้นเมื่อถึงวันประชุมลงมติของพรรคเข้าจริง คิริโนกลับประกาศให้มีการลงคะแนนโดยเปิดเผย

มันเป็นการกลับคำและหักหลังกันอย่างชิ้น ๆ หน้าโรมูโล และบรรดาคนที่เป็นฝ่ายสนับสนุนเขาถึงกับเดินออกจากที่ประชุมทันที

ต่อมาภาย หลังโรมูโลคิด จะตั้งพรรค ขึ้นใหม่ให้ชื่อว่าพรรคประชาธิปไตย แต่เมื่อได้ออกไปทำแคมเปญตามแถบภูมิลำเนาของเขา และพิจารณาสถานะการณ์โดยรอบคอบแล้ว โรมูโลก็ได้เห็นว่าตัวเขาและแม็กไซไซมีจุดมุ่งในอุดมการเดียวกัน หากเขาดึงดันจะสมัคร ก็ย่อมจะแบ่งคะแนนเสียงของแม็กไซไซไป ซึ่งผลลัพธ์ก็จะตกเป็นผลดีแก่คิริโนอย่างไม่มีปัญหา ดังนั้นโรมูโลจึงถอนตัวออกจากการสมัคร หันมาร่วมมือกับแม็กไซไซและพรรคแนชั่นแนลลิสต์ และได้ทำหน้าที่เป็นผู้จัดการหาเสียงให้แก่

แม็กไซไซ รายละเอียดในการทำแคมเปญให้แก่แม็กไซไซ ไปนี้ โรมูโลเขียนเล่าไว้ในหนังสือเรื่อง "ครูเซดในเอเชีย" จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์ จอห์น เดย์ เมือปี ๑๙๕๕

ก่อนหน้าวันประชุม ลงมติของ พรรคแนชั่นแนลลิสต์ ประมาณสิบวัน คริโนซึ่งทราบแน่แล้วว่า อย่างไร ๆ แม็กไซไซก็จะต้องได้รับเลือกเป็นตัวแทนของพรรคโดยเอกฉันท์ ก็เปิดฉากโจมตีสหรัฐอเมริกาอย่างดุเดือดอีกครั้งหนึ่ง แม้ต่อมาภายหลังการเลือกตั้งผ่านพ้นไปแล้วก็ยังโจมตีอยู่อีก ไม่หยุดยั้ง ดูเหมือนคริโนก็ชักจะเชื่อในข้อกล่าวหาของตนเอง และหลงไปว่าประชาชนส่วนใหญ่ก็คล้อยตามเขา

ผู้ที่ตกเป็นเป้าของคริโน จนกลายเป็น "ผู้กว้างขวาง" ไปก็คือ เอกอัครราชทูตอเมริกันประจำมนิลา เร็ย์มอนด์ เอ. สปรูนส์ และรองผู้อำนวยการ วิลเลี่ยม บี. เลซี่ ซึ่งต่อมาได้ไปดำรงตำแหน่งเอกอัครราชทูตประจำเกาหลี คริโนตั้งข้อกล่าวหาว่า บุคคลทั้งสองซึ่งเป็นข้าราชการชั้นเยี่ยมของสหรัฐ เข้ามาทำหน้าที่ในมนิลาเพื่อจะได้ก้าวก่ายแซกแซง ในกิจการภาย ในของฟิลิปปินส์เท่านั้น เลซี่ ซึ่งเป็นนักการเมืองที่สามารถยอดเยี่ยมผู้หนึ่ง

ถูกเจาะจงว่าเข้ามาเกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง และพยายาม จะให้ราษฎรเลือกแม็กไซไซ ทั้ง ๆ ที่ราษฎรไม่เต็มใจ

ท่ามกลางบรรยากาศของความ ระแวงแคลงใจนี้เอง ก็พอดี สตีเวนสัน ตัวแทนพรรคดีโมแครท ในการสมัครรับเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีครั้งก่อนได้แวะมาเยี่ยมฟิลิปปินส์ ในการเดินทางไปเยือน ประเทศทางภาค พื้นเอเชียของเขาตัว สตีเวนสันเองพึงจะได้รับความ เหน็ดเหนื่อย จาก การ หาเสียง ของเขาเองมาหยก ๆ บังเอิญมาถึงฟิลิปปินส์ในขณะที่ สถานะการณ์ในประเทศกำลังหวั่นไหว เพราะการเลือกตั้ง ที่จะมาถึงนี้ โดยที่สตีเวนสันไม่รู้อิโหน่อิเหน่กับเรื่องภายใน บ้านของฟิลิปปินส์เลย อารมณ์ขันของสตีเวนสันแท้ ๆ ที่ ช่วยให้ความยุ่งยากระหว่างที่พักอยู่ใน มนิลาชั่วระยะเวลาอัน สั้นนั้นผ่อนคลายความตึงเครียดลง

ครั้นวันที่สตีเวนสันมาถึง เอกอัครราชทูตสปรุนส์ จัดให้มีดินเนอร์ต้อนรับเป็นเกียรติยศที่สถานทูตอเมริกัน อีก สองสามวันต่อมา คิริโนก็เปิดการโจมตีสหรัฐอเมริกาทันที ก่อนหน้าที่จะถึงวันประชุมพรรคแนชั่นแนลลิสต์เพียงสิบวัน

ท่านประธานาธิบดีเปิดการโจมตี โดยการเรียก

ประชุมนักข่าวทั้งหลาย ที่บ้านพักร้อนบนภูเขาของท่าน ณ "แมนชั่นเฮ้าส์" ที่บากิโอ คิริโนบอกกับนักข่าวเหล่านั้นว่า เอกอัครราชทูตสปรูนส์ได้เชิญสมาชิกพรรคแนชั่นแนลลิสต์ไปร่วมในงานเลี้ยงต้อนรับสตีเวนสันเป็นหลายคน เช่น แม็กไซไซ ดอเรด เร็คโต และ ส.ส. กิลปูยาห์ แต่เชิญสมาชิกพรรคลิเบอรัลเพียงคนเดียวเท่านั้น คือรัฐมนตรีต่างประเทศ โอดิน เอ็ม เอลิซัลเด. "ทำไมสถานทูตอเมริกันจึงทำนอกลู่นอกทางเช่นนั้น เชิญแต่สมาชิกชั้นหัวหน้าของแนชั่นแนลลิสต์ไปพบปะสตีเวนสันเท่านั้น" คิริโนตั้งปัญหาถาม

ครั้นแล้วก็ สาธยาย ต่อไป ตามความ เชื่อมั่นของตนเองอย่างละเอียดถี่ถ้วน แม้กระทั่งว่าใครนั่งใกล้ใครตรงไหน

"ลองคิดดูสิคุณ การจัดที่นั่งก็เห็นได้ชัด ๆ ว่ามีเจตนาอยู่เบื้องหลัง" คิริโนเน้น "ไมล์ เอลิซาลเด พรรคลิเบอรัลคนเดียวที่ได้รับเชิญนั่งทางขวามือของสปรูนส์ ส่วนทางซ้ายคือปูยาห์ ตรงกันข้ามสปรูนส์ก็สตีเวนสัน ดอเรดนั่งขวามือสตีเวนสัน ทางซ้ายมือเบื้นเรคโต ถัดเรคโตไปก็แม็กไซไซ เห็นไหมล่ะคุณ ว่าทำไมเขาถึงจัดที่นั่งกัน

อย่างนั้น”

พวกนักข่าวก็ได้แต่ฟังด้วยความงงงวย ไม่เข้าใจและไม่สามารถจะตอบปัญหาของคิริโนได้ แต่ก็เป็นที่เห็นอย่างชัดแจ้งแล้วว่าจิตใจของคิริโน กำลังบ่วนปั่นไปด้วยความอิจฉาริษยาเต็มที่

ตั้งแต่วันงานเลี้ยงต้อนรับสตีเวนสันเป็นต้นมา คิริโนยิ่งโหมการโจมตีอเมริกันหนักข้อขึ้น เขาเข้าร่วมกับเปเรซประธานพรรคลิเบอรัล กล่าวเตือนสตีเวนสันให้ระวังตัวอย่าปล่อยให้ถูกจูงจมูกไปในทางที่ผิด ส่วนเอกอัครราชทูตสปรูนส์นั้นถูกกล่าวเตือนว่า “ให้ระวังตัว มิฉะนั้นความยุ่งยากก้าวก่ายในกิจการภายในของท่านจะก่อผลร้ายขึ้น” ซึ่งผลร้ายที่ว่าไม่มีใครเข้าใจว่าหมายถึงอะไร แต่เท่าที่พอจะเดากันได้ก็คือ คิริโนอาจจะยื่นคำขาดไปยังวอชิงตัน ให้เรียกตัวสปรูนส์และเลิกกับไป

ท่านทูตสปรูนส์ผู้ซึ่งเป็นคนหนักแน่นเข้มแข็ง และเงียบขรึม จนได้รับสมญาว่า “สฟิงส์” บัดนี้ถูกบีบคั้นจนสุดจะทนเงียบอยู่ได้ ดังนั้นเมื่อมีเปรซคอนเฟอเรนส์ที่สถานทูตวันหนึ่ง ท่านจึงแถลงความจริงว่า สมาชิกพรรค

แนชั่นแนลลิสต์และลิเบอรัลได้รับเชิญพรรคละสามคนเหมือนกันในวันงานเลี้ยงต้อนรับสัตว์เวนสัน แต่สมาชิกพรรคลิเบอรัลไม่สามารถมาได้เสียสองคน ส่วนเรดโต ทิครโนเอาไปกล่าวหาว่าได้นั่งใกล้ชิดสัตว์เวนสันนั้น ทั้งที่แท้ไม่ได้รับเชิญเลย จึงไม่ได้ไปร่วมในการเลี้ยงเสียด้วยซ้ำ

ส่วนในเรื่องเกี่ยวกับการเลือกตั้งนั้น สปรูนส์ได้แถลงเน้นว่า "ในระยะใกล้การเลือกตั้งนี้ได้มีการกล่าวหาให้ร้ายป้ายสีกันต่าง ๆ นานา ซึ่งบางข้อบางประการก็เกี่ยวพันมาถึงสถานทูตนี้ด้วย ข้าพเจ้าขอแถลงว่า สถานทูตอเมริกันย่อมจะทำตัวเป็นกลางอย่างเคร่งครัด และระมัดระวังตัวไม่เกี่ยวข้องกับการหาเสียงหรือการเลือกตั้งแต่อย่างใดเลย ด้วยเหตุนี้ ข้าพเจ้าจะไม่กล่าววิจารณ์ หรือรับหรือปฏิเสธข้อกล่าวหาใด ๆ ที่ปรากฏในหน้าหนังสือพิมพ์หรือต่อสาธารณชนทั้งสิ้น ทั้งนี้เพราะหากข้าพเจ้าทำเช่นนั้นก็ย่อมจะเป็นการก้าวก่ายหรือแซกแซงการเมืองของประเทศพิลิปปินส์ซึ่งไม่เป็นสิ่งที่พึงประสงค์ของข้าพเจ้า"

สัตว์เวนสันกลับไปยังสหรัฐอเมริกาแล้ว เรื่องราวของการเลี้ยงก็เป็นอดีตไป แต่ทิครโนยังคงมุ่งมั่นโจมตี

สหรัฐอยู่ต่อไป เป็นเหตุให้เจ้าหน้าที่สถานทูตอเมริกันตก
อยู่ในฐานะลำบาก เพราะการโจมตีอย่างไม่หยุดยั้งของ
พรรคลิเบอรัล เมื่อหาสาเหตุในการเลี่ยงสตีเวนสันไม่ได้
แล้ว พรรคลิเบอรัลก็หันไปหาเหตุอื่นต่อไป

"ลัคซันแห่งเกาะนิโกรส (ผู้ว่าราชการที่ถูก
แม็กไซไซพามาขึ้นศาลด้วยกรณีฆาตกรรม "ปาคิลยา"
และถูกตัดสินประหารชีวิต) เมื่อเปรียบกับลองส์แห่งหลุย
เซียนาหรือนักการเมืองตัวเบ้ม ๆ แห่งสหรัฐแล้ว ก็เป็น
เพียงสมุนชั้นเดวเท่านั้นเอง จงระวังพวกนักการเมืองตาม
แถวดิวอิบูลวาร์ด (คือทิ่งสถานทูตอเมริกัน) พวกนี้
ปรารถนาจะให้ชาวฟิลิปปีโนส์เลือกคนที่เขาพอใจเท่านั้น....
เราควรจะเบิดหมวกให้แก่พวกอเมริกันในฐาน ที่สามารถทำ
ลายพรรคแนชั่นแนลลิสต์เสียได้"

"เราขอยกเอาคำพูดขัน ๆ ของสตีเวนสันที่กล่าวขึ้น
เมื่อครั้งงานเลี้ยงต้อนรับทิสถานทูต และพรรคลิเบอรัลไม่
ได้รับเชิญเลยมากล่าวอ้างดังต่อไปนี้ ... ข้าพเจ้าเลือกเชิญแต่
คนที่เห็นว่าจะได้รับความปราชัยในทางการเมืองเหมือนๆกับ
ข้าพเจ้าเท่านั้น ข้าพเจ้าจึงไม่อยากให้สมาชิกพรรคลิเบอรัล

ต้องมารับเอาโชคร้ายไปจากข้าพเจ้าด้วย เพราะไม่เห็นจะน่าตื่นเต้นสักนิด..."

ครั้งหนึ่งพรรคดิเบอรัลไปพูดที่สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งหนึ่งว่า "ขอให้เราพิจารณาดูสิ่งแวดล้อมให้ดี จะเห็นว่าสถานะการณ์กำลังบีบบ่วน เนื่องจากความก้าวก่ายของสถานทูตอเมริกันที่พยายามจะให้แม็กไซไซชนะการเลือกตั้งให้ได้ ขณะนี้ประชาชนทั่ว ๆ ไปเริ่มสนใจดูการแซกแซงนี้แล้ว วิธีการสนับสนุนบุคคลที่เขาคิดว่าจะเป็นหุ่นให้เขาเชิดเล่นได้ตามใจชอบ มิใช่เป็นวิธีแปลกใหม่ ๆ ของสหรัฐอเมริกา แต่เป็นสิ่งที่ได้ทำลายคณะทูตต่างประเทศในประวัติศาสตร์การเมืองของสหรัฐมาแล้วนับครั้งไม่ถ้วน"

เดซีถึงกับกล่าวว่า ในระยะนั้นเขาไม่กล้าแม้แต่จะยื่นจมูกออกมาพ้นเขตสถานทูต เพราะเกรงว่าถ้าไปหายใจเอาอากาศข้างนอกสถานทูตแล้วไซร้ จะถูกหาว่า "แซกแซง" ทันที

ครั้งหนึ่งเดซีบังเอิญนั่งรถไปกับแม็กไซไซตามถนนดิวอิบูดวาร์ด พอดีไปเจอเอากองทหารพีดิปบีนส์เข้ากลาง

ทาง เดซีขยับจะลงจากรถ เพราะเห็นว่า หากมีใครเห็นเขานั่งรถมากับแม็กไซไซก็คงจะถูกหาว่า พยายามจะปลุกปั่นพวกทหารในการเลือกตั้งที่จะถึง แต่แม็กไซไซไม่ยอมให้เดซีลง กลับหยุดรถพาเดซีไปทักทายทหารเหล่านั้นเป็นรายตัว แถมแนะนำให้รู้จักเดซีเสียด้วย เดซีไม่สบายใจเลย แต่แม็กไซไซเชื่อใจตนเองว่า เขาทำสิ่งที่ถูกต้องแล้ว เขาทราบดีว่าทหารฟิลิปปินส์ไม่เคยคิดว่า อเมริกาเข้ามาแซกแซงกิจการภายใน ยิ่งกว่านั้นยังรู้สึกเป็นลูกหนี้บุญคุณในการช่วยเหลือต่าง ๆ ที่สหรัฐอเมริกากำลังช่วยอยู่ ตรงกันข้าม เขาเชื่อว่าอิทธิพลของอเมริกาจะช่วยให้การเลือกตั้งเป็นไปอย่างยุติธรรมและเป็นผลดีแก่วีรบุรุษของพวกเขาเสียด้วยซ้ำ

แม็กไซไซเข้า ใจอารมณ์ ความคิดของพวกทหารดี การกระทำอย่างจงใจของเขา ในการนำเดซีมาแนะนำอย่างเปิดเผย จึงเป็นการท้าทายให้ข้อกล่าวหาของคิริโนไร้ความหมายไปทันที บ่อยครั้งเมื่อกล่าวสุนทรพจน์ แม็กไซไซจะพูดอย่างเปิดเผยว่า

"คิริโนและพรรคลิเบอรัลกล่าวว่า ข้าพเจ้ามี

อเมริกันเป็นผู้แนะนำ จริง! ข้าพเจ้ายอมรับ และอยากจะขอแนะนำให้ท่านรู้จักบุคคลเหล่านั่งอยู่ข้าง ๆ ข้าพเจ้าเสียด้วยเลย"

เมื่อแนะนำให้รู้จัก แลนด์สเดล และคนอื่น ๆ ที่ไปด้วยแล้ว เขาจะจบคำพูดว่า "คนเหล่านี้เป็นมิตรที่ดีที่สุดของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าภูมิใจเหลือเกินที่ได้เป็นเพื่อนกับคนเหล่านี้"

บรรดาผู้ฟังนิ่งฟังคำพูดของเขาด้วยความเข้าอกเข้าใจ และพอพูดจบก็จะร้องเชียร์แม็กไซไซกับเพื่อนอเมริกันของเขาอย่างกึกก้อง . แต่พรรคคิเบอรัลยังคงงมเขลาต่อความเป็นจริง และโจมตีแม็กไซไซกับสหรัฐต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง

ท่ามกลางกลิ่นไอแห่งความเกลียดชัง อาฆาตแค้น และกินแหนงแคลงใจ พรรคแนชั่นแนลลิสต์ก็เปิดการประชุมสงมติพรรคในวันที่ ๑๒ เมษายน ๑๙๕๓ พรรคพวกของแม็กไซไซเรียกการประชุมครั้งนี้ว่า "โอเปอเรชันกระโดดสูง" ส่วนโครงการณ์ทั่วไปมีชื่อว่า "โอเปอเรชัน

โฮมรัน” แผนการทุกอย่างถูกวางไว้อย่างรอบคอบรัดกุม และละเอียดถี่ถ้วนทุกแง่ทุกมุม ทงนกเพื่อความสำเร็จของพรรค

สมุนของคิริโน ฉวยโอกาสนี้เยาะเย้ย แม็กไซไซอีก เมื่อใกล้วันประชุมพรรคเข้ามา พวกลิเบอรัลก็พิมพ์ใบปลิวออกแจกมีข้อความเยาะเย้ยดังต่อไปนี้ :—

เชิญร่วมประชุมพรรคแนชั่นแนลลิสต์

เชิญฟังสุนทรพจน์

ที่

ได้แรงดลใจ จาก ลอเรด

ร่าง โดย ดินโด กอนซาเลซ

แก้ไข โดย เรคโด

พิมพ์ โดย ราอูล มังลาปุส

หมายเหตุ : เราไม่ขอรับผิดชอบ หากแม็กไซไซไม่สามารถท่องจำสุนทรพจน์ได้ขึ้นใจ

โอเซีย ผู้เข้าแข่งขัน เป็นตัวแทน พรรคด้วย คนหนึ่ง กล่าวหาว่า การประชุมลงมติในวันนั้น มี “แผน” กันมา

ก่อนแล้ว ซึ่งจะว่าไปก็เป็นความจริง เพราะสมาชิกชั้นนำของพรรคสนับสนุนแม็กไซไซกันทั้งนั้น เนื่องจากทราบดีว่าเป็นความปรารถนาของฝูงชน ซึ่งพวกเขาก็ทำตามความปรารถนานั้น ดังนั้นเมื่อการลงมติเสร็จสิ้นลง และสมาชิกลงมติกันเป็นเอกฉันท์ เมื่อโอเซียคัดค้านจึงไม่มีผู้สนใจเพราะใคร ๆ ก็มัวแต่ตื่นเต้นกับแม็กไซไซเสีย

เมื่อแม็กไซไซปรากฏตัวออกมารับการต้อนรับ ทั่วทั้งที่ประชุมก็องอดไปด้วยเสียงเชียร์ "แม็กไซไซคือคนของเรา..!" ดังกึกก้องไปหมด ใคร ๆ ก็อยากเห็นอยากแตะต้อง "คนของเรา" "คนที่จะเป็นผู้นำเขาไปสู่วิถีทางประชาธิปไตยอันแท้จริง มันเป็นภาพประทับใจมาก และเป็นภาพที่ได้เห็นเสมอ ๆ ตลอดระยะเวลาของการหาเสียง

แม็กไซไซกล่าวคำตอบรับการลงมติอย่างสั้น ๆ ว่า "ผมไม่ใช่นักพูด เพราะผมไม่เชื่อและไม่เคยคิดจะเชื่อคำพูดของใคร แต่ผมเชื่อในการทำจริงเท่านั้น...!"

ตามปกติ สุนทรพจน์ใด ๆ ในฟิลิปปินส์มักจะตัดสินความดีกันด้วยถ้อยคำสำนวนอันสละสลวย และความยาวเหยียด นักการเมืองหลายคนก่อนจะไปพูด ณ ที่ใด มักจะ

ตรวจดูร่างสุนทรพจน์ของเขาเสียก่อน เพราะเกรงว่าจะไม่ยาวพอ นักพูดผู้ซึ่งมีชื่อเสียงของฟิลลิปปีนส์มักจะดึงผู้ฟังดึงเก้าอี้ไว้ไม่ต่ำสองชั่วโมง ในการพูด "สั้น ๆ หลังดินเนอร์" ของเขา

เมื่อแม็กไซไซกล่าวว่าเขาไม่ใช่นักพูด เขาหมายถึงว่า เขาไม่ใช่นักพูดชนิดที่พูดเป็นชั่วโมง ๆ แต่ตามความเป็นจริงแล้ว เมื่อออกไปพูดตามจังหวัดต่าง ๆ เขาได้แสดงความสามารถในการพูดด้วยภาษาพื้นเมืองของเขา เพราะเขาพูดอย่างตรงไปตรงมาไม่โยกโย้หรือยืดยาด แต่ก็เข้าถึงจิตใจผู้ฟังอย่างยอดเยี่ยม

สุนทรพจน์ในการกล่าวตอบรับมติของพรรค ชี้ให้เห็นอนาคตของการหาเสียงว่า แม็กไซไซมุ่งเข้าสู่สนามแข่งขันประธานาธิบดีอย่างนักสู้เต็มตัว ไม่ใช่นักพูด...

ตกมาถึงตอนนี้ เหตุการณ์ต่าง ๆ ชี้ให้เห็นชัดแจ้งแล้วว่า ประชาชนทั้งชาติหนุนอยู่เบื้องหลังแม็กไซไซทั้งสิ้น ปัญหาจึงมีแต่เพียงว่าประชาชน จะได้รับสิทธิให้ไปออกเสียงโดยเสรีหรือไม่ และเมื่อไปออกเสียงแล้วคะแนนของเขาจะได้รับการนับอย่างตรงไปตรงมาตามความเป็นจริงหรือไม่

คณะ "แม็กไซไซเพื่อตำแหน่งประธานาธิบดี" จึงเริ่มลงมือทำงานทันที การหาเสียงได้เริ่มขึ้นแล้ว โดยมีประชาชนภายนอกอีกนับจำนวนพัน ๆ ช่วยเรี่ยรายให้ โดยไม่ได้รับคำขอร้อง

ผู้ที่เสียสละเช่นนี้ มีตัวอย่างเช่น พนักงานโทรศัพท์สาวสองคน ซึ่งใคร ๆ รู้จักเธอแต่เพียงว่า ชื่อ นอร์มากับใบดา เท่านั้น ได้เสียสละหน้าที่การงานของเธอมาทำงานให้แก่คณะหาเสียงของแม็กไซไซ เธอทั้งสองทำงานหามรุ่งหามค่ำ คอยรับโทรศัพท์ที่มายังบ้าน ณ มันญา อเวนูว์ ไม่แคร์ว่าจะต้องทำงานหนักแต่ได้เงินเดือนน้อยเพียงใด ตอนแรก ๆ การหาเสียงขลุกขลักมาก เพราะขาดเงินทุน แม็กไซไซต้องออกตระเวนหาเสียง ด้วยต้นทุนจำกัดเหลือเกิน เมื่อเทียบกับเงินทุนมหาศาลของพรรคอุดมสตางค์แห่งฟิลลิปปีนส์ ผู้ซึ่งมีกระเป๋าวิเศษด้วงไม่รู้จักหมด แต่แม็กไซไซรู้ดีว่าเขาอาจจะชนะจิตใจประชาชนได้ด้วยการเข้าหาให้ถึงตัวประชาชนเอง ดังนั้น "แม็กไซไซสโตรก" จึงได้เริ่มขึ้นอีกครั้งหนึ่ง นั่นคือแผนการจับมือกับทุก ๆ คน ครานี้มิใช่ประชาชนในซัมบาเลเท่านั้น แต่เป็นประชาชนทั่วประเทศ

การที่จะทำให้สำเร็จตามแผนการนั้น จึงต้องใช้เงินเพิ่มขึ้นอีกหลายสิบเท่าตัว

ตัวอย่างจดหมายฉบับหนึ่ง ของพวกหาเสี่ยงที่ส่งมายังแม็กไซไซ

"เรียนท่านหัวหน้า

ผมต้องการเงินจำนวนหนึ่งโดยเร็ว เวลานี้โทรศัพท์กับประปาได้ถูกตัดสายและบีดท่อไปแล้ว เพราะไม่ได้ชำระเงินมาหลายงวด นี่ไฟฟ้าก็กำลังจะมาตัดในเร็ว ๆ นี้ เงินทั้งหมดร้อยยี่สิบเปโซครับ"

จดหมายฉบับนี้ยังอุตส่าห์ลงท้ายอย่างร่าเริงว่า

"แต่อย่างไรก็ตาม พวกเรายังคงทำงานกันอย่างแข็งแรงอยู่"

ต่อมา เมื่อการเรี่ยไรเงินสมทบทุนค่อยเพิ่มมากขึ้น สถานะการณ์ก็ค่อยยังชั่วขึ้น ถึงกระนั้นการหาเสี่ยงของแม็กไซไซก็ยังคงเข้มแข็งและมั่นคงอยู่นั่นเอง แต่แม้จะด้อยกำลังทรัพย์ พวกนักไม่ด้อยกำลังงาน แม็กไซไซดำเนิน

การหาเสียงด้วยการเข้าหาประชาชนจนถึงตัว กำถังของแม็กไซไซแยกย้ายกันออกไปถึงประชาชนทุกบ้านช่อง และทั่วทุกบาริโอ

เมื่อพลิกอ่านดูรายงานของพวก MPM ซึ่งเขียนโดย เทอรี่ อเดโวโซ (ต่อมาได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีกระทรวงกรรมกร) จะเห็นได้ว่า องค์การ MPM มีจุดมุ่งหมายที่จะต่อสู้เพื่อให้ได้มา ซึ่งการเลือกตั้งอันเสรี และสุจริต รายงานนี้ส่อให้เห็นสถานะการณ์ในเวลานั้น และความมุ่งมั่นอันสุจริตธรรมของแม็กไซไซ

รายงานฉบับวันที่ ๑๕ กรกฎาคม มีข้อความดังนี้...

"เราจะเห็นได้ว่า คณบไอเซนเฮาว์ – นิกสัน กับองค์การ MPM มีส่วนคล้ายคลึงกันมาก โดยเหตุที่ต่างก็ตั้งขึ้นมาด้วยอาศัยแรงดลใจจากบุรุษผู้นำทั้งสองคน ซึ่งองค์การแบบนี้ยังไม่เคยมีผู้ใดก่อตั้งขึ้นมาก่อนเลย นับเป็นของใหม่ในประวัติศาสตร์การเมือง"

"แต่เนื่องจากสภาพของสิ่งแวดล้อมในระหว่างคณบทั้งสองทำให้เกิดความแตกต่างกันขึ้นหลายประการ การเลือกตั้งในสหรัฐนั้น การโกงและการใช้กำถังเป็นสิ่งที่เป็น

ไปได้โดยยาก แต่ในประเทศของเรานั้นกลับเป็นของธรรมดา จนเป็นธรรมเนียมของการเล่นการเมืองเสียแล้ว ดังนั้นเราจึงต้องจัดตั้งหน่วยบัคิดโดและผู้ส่งข่าวขึ้น ซึ่งจะช่วยการควบคุมการเลือกตั้งในวันนั้นทุกหน่วย”

หน่วยบัคิดโดมีหน้าที่ไปสั่นกระดิ่งเรียกบรรดาผู้มีสิทธิลงคะแนนทุก ๆ บ้าน ทั้งนี้เพื่อเตือนไม่ให้นอนหลับทับสิทธิ ส่วนหน่วยผู้ส่งข่าวมีหน้าที่จดรายงานคะแนนเสียงทุกคะแนนที่ผู้มีสิทธิได้ไปใช้สิทธิ แล้วส่งรายงานตรงไปยัง MPM

“ทั้งนี้เพื่อป้องกันการบิดเบือนแก้ไข หรือเปลี่ยนแปลงคะแนนเสียง ในระหว่างที่ตกอยู่ในมือของเทศมนตรี นายอำเภอ หรือข้าราชการในมนิลา”

รายงานต่อไปกล่าวว่า “องค์การ MPM ของเขามุ่งหวังที่จะทำตัวให้เป็นอุปสรรคต่อแผนการที่จะกระทำทุจริต หรือใช้กำลังอำนาจโดยค่ายตรงกันข้าม เราหวังว่าวิธีการของเราจะทำให้การเลือกตั้งขาวสะอาด และเรียบร้อยไม่แพ้การเลือกตั้งในปี ๑๙๕๑!”

ต่อมาในวันที่ ๑๖ ตุลาคม MPM ได้ส่งคำเตือน

ด่วนออกแจกจ่ายทั่วไป มีข้อความว่า "บัดนี้ทางด้านบริหารของรัฐบาลตระหนักว่า ยิ่งมีจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงมากเพียงใด โอกาสชนะก็ย่อมจะเป็นของพรรคเรามากขึ้นเท่านั้น ดังนั้นการกระทำใด ๆ ที่จะทำให้จำนวนผู้มีสิทธิลงคะแนนลดน้อยลงไป ย่อมจะทำให้พรรคของเราประสบความพ่ายแพ้ได้ ฉะนั้นองค์การ MPM ของเราจะต้องพยายามทุกวิถีทางที่จะให้ประชาชนตระหนักในสิทธิของตนเอง และหาหนทางช่วยเหลือบุคคลที่ถูกตัดชื่อไปจากบัญชีเลือกตั้งให้จงได้" บรรทัดสุดท้ายในใบปลิวเขียนไว้ว่า "หากจำเป็นเราก็จะพ้องศาล"

ประโยคนี้เป็นประโยคที่เป็นจุดมุ่งหมายใหญ่ของแม็กไซไซ คือการปลุกให้ประชาชนสำนึกในสิทธิของตนเอง และให้ต่อสู้ตามวิถีทางของกฎหมาย

แม็กไซไซขอร้องให้ประชาชนฟิลิปปินส์แสดงให้เห็นว่า ในระบอบประชาธิปไตยโดยตรงนั้นจำต้องต่อสู้กันตามกฎและข้อบังคับ จึงจะเอาชนะได้

ขณะเดียวกัน การหาเสียงของคิริโนก็ดำเนินไปอย่างเข้มแข็งดุจกัน

การสาดโคลนเข้าหากันเริ่มขึ้นพร้อมกับการหาเสียง ในสมัยนั้นดูเหมือนว่า ไม่มีกฎหมายข้อใดบ้องกันการหมิ่นประมาท หรือการแต่งพยานเท็จแต่อย่างใด บรรดาผู้สมัครต่างก็ถูกประจานชื่อเสียงไปตาม ๆ กัน

พรรคพวกของคิริโนเริ่มเหยียดหยามแม็กไซไซด้วยข้อหาว่า เขาไม่ได้รับการศึกษาดี คำว่า "ไอ้ง่ั" ถูกนำมาใช้อีกคำรบหนึ่ง แถมยังขุดค้นเอารายงานการเรียนสมัยเป็นเด็ก ๆ ของแม็กไซไซมาแสดงเพื่อจะชี้ให้เห็นว่า เขาไม่เหมาะสมกับตำแหน่งอันสูงส่ง เช่นประธานาธิบดีเสียเลย พวกเหล่านี้เป็นคนให้ใคร ๆ เห็นว่า แม็กไซไซขาดความรู้ป่าเถื่อน ไม่น่านับถือ และไม่รู้จักตัดสินใจ นักการเมืองคนหนึ่งถึงกับตะโกนดัง ๆ ว่า "คนอย่างแม็กไซไซเหมาะสมสำหรับเก็บถังขยะเท่านั้น..!"

แม็กไซไซรับฟังคำกล่าวหานั้นด้วยยิ้มอย่างกว้างขวางพร้อมกับย้อนว่า "คนเก็บถังขยะนั่นแหละที่ประเทศของเราต้องการ เพื่อกวาดล้างความสกปรกโสมมและคอรัปชั่นออกไปเสียที"

เขาไม่เคยถือโทษ หรืออาฆาต ผู้ที่ได้โจมตี เยาะเย้ย

เขาเคย ตัวอย่างเช่น เอ็นริค คอร์ปุส ผู้ซึ่งเคยแข่งขันสมัครเป็นผู้แทนซัมบาเลพร้อมกับเขาเมื่อปี ๑๙๕๕ และเป็นคนตั้งฉายา "ไอ้ง่ัง" ให้แก่เขา บัดนี้กลับมาเข้าสมัครอีกในนามของพรรคแนชั่นแนลลิสต์ หรือจะพูดไปก็คือกลับมาอยู่พวกเดียวกับแม็กไซไซนั่นเอง

คู่แข่งขันของคอร์ปุสคือเซซาร์ ไมฟลอร์ ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งอัยการ สมัยที่แม็กไซไซเป็นผู้ว่าราชการฝ่ายทหารของซัมบาเล แม้ว่าจะเป็นสมาชิกพรรคลิเบอรัล แต่ไมลาฟลอร์ก็มีหวังไม่น้อย เพราะอาศัยที่เขาเคยทำงานร่วมกับแม็กไซไซมาแล้วเป็นที่อ้าง จึงทำให้ได้รับคะแนนนิยมไม่น้อย

คอร์ปุสเข้ามาหา แม็กไซไซ อย่างหมอบราบ กราบคลาน เพื่อขอให้แม็กไซไซสนับสนุนเขาด้วยการประกาศว่า ต้องการให้ประชาชนเลือกพรรคแนชั่นแนลลิสต์เป็นผู้แทนของเขา แต่ก่อนเขาถูกคอร์ปุสเหยียดหยามดูหมิ่นไว้มาก มาบัดนี้ตัวเขาเองกำลังจะได้ตำแหน่งสูงสุดในประเทศ และชายผู้เคยเป็นศัตรูของเขา ได้มาศิโรราบ อยู่แทบเท้า แล้วเพื่อขอความปรานีจากเขา แม็กไซไซบอกให้คอร์ปุสกลับ

ไปพร้อมกับคำรับรองที่จะช่วยเหลือ มีเหตุผลหลายประการที่แม็กไซไซต้องช่วยเหลือคอร์รัปชั่น ประการหนึ่ง ก็เพราะเขาเป็นสมาชิกพรรคแนชั่นแนลลิสต์ ซึ่งแน่ละ แม็กไซไซย่อมเห็นว่า ในฐานะที่เขาพึ่งเข้ามาเป็นสมาชิกพรรคแนชั่นแนลลิสต์ใหม่ เขาจึงไม่ควรอย่างยิ่งที่จะปฏิเสธการสนับสนุนสมาชิกพรรคเดียวกัน แต่ผู้ที่รู้จักแม็กไซไซดีย่อมจะทราบว่า เหตุผลที่แท้จริงนั้นอยู่ที่ใจของแม็กไซไซผู้ไม่เคยถืออาฆาตพยาบาทผู้ใด สิ่งใดแล้วก็ย่อมแล้วกันไป เฉพาะเมื่อสิ่งนั้นไม่ได้ก่อให้เกิดความเสียหายแก่สาธารณชนแล้ว แม็กไซไซมีความปรารถนาที่จะเอาชนะศัตรูให้กลับมาเป็นมิตร ดังจะเห็นได้จากวิธีการปราบฮุคของเขา และในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นต่อมาอีกหลายครั้ง ในวิถีชีวิตการเมืองของเขา แม็กไซไซได้ชัยชนะเหนือศัตรูของเขาอย่างเด็ดขาด แต่แล้วก็พยายาม ทุกวิถีทาง ที่จะทำให้ ศัตรู กลับมา เป็นมิตร และได้กลับมาทำงานรับใช้ชาติร่วมกันอีก

มิตรสหายของเขาหลายคนไม่สามารถเข้าใจได้เลยว่า ทำไมแม็กไซไซจึงอภัยให้แก่ศัตรูที่มุ่งมาตรทำลายชีวิตและชื่อเสียงของเขาได้โดยง่าย มิหนำซ้ำยังให้งานทำอีก

ด้วย แต่ในที่สุดพวกเขาก็ต้องยอมรับว่า แม็กไซไซทำถูกแล้ว เพราะผลที่เขาได้รับนั้นคุ้มค่า จะมีทยกเว้นจากการได้รับอภัยของแม็กไซไซก็คือ ประดาพวกที่ได้กล่าวหาเขาในการหาเสียงครั้งนั้นว่า เขาฉ้อฉลเอาเงินที่ได้รับจากสหรัฐอเมริกาเพื่อมาใช้ในการปราบฮค สมัยเมื่อดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีกลาโหม ทางฝ่ายสหรัฐไม่เคยเรียกร้องขอตรวจดูบัญชีเลย แต่พรรคลิเบอรัลของคิริโนเรียกร้องให้มีการตรวจบัญชีกันขึ้น แต่แล้วก็ได้พบว่า เงินจำนวนนั้นยังอยู่ครบถ้วน แม็กไซไซไม่ได้แตะต้องเลยแม้แต่เปโซเดียว

นอกจากนั้นพวกของคิริโนยังกล่าวหาว่าแม็กไซไซขูดรีดพวกจีนคอมมิวนิสต์ที่ถูกจับไปสอบสวนที่แคมป์เมอพีย์สมัยที่เขากำลังปราบฮค

ยิ่งนานวัน การให้ร้ายป้ายสีและเยาะหยามจากฝ่ายคิริโนก็ยิ่งรุนแรงขึ้นทุกที เมื่อเห็นลางแพ้ของพวกตน ในที่สุดเมื่อเห็นว่า วิธีการให้ร้ายป้ายสีและเยาะหยามไม่ได้ผลเสียแล้วก็หันมาใช้วิธีขู่คุกคาม มิตรสหายของแม็กไซไซต่างวิตก เพราะไม่ทราบว่าจะมีอะไรเกิดขึ้นแก่ชีวิตของตนและแม็กไซไซ เมื่อการคุกคามโจ่งแจ้งยิ่งขึ้น บรรดาผู้

สนับสนุนแม็กไซไซก็รวบรวมกันตั้ง เป็นองครักษ์ให้แก่แม็ก-ไซไซ คอยแวดล้อมตัวเขาไว้อย่างหนาแน่นทุกครั้งที่เขาไปปรากฏในที่ชุมนุมชน แต่แม็กไซไซและพรรคพวกไม่เคยคิดสักครั้งเดียวที่จะถอยหนีด้วย การถอนตัวออกจากการเลือกตั้ง ตราบใดที่ชีวิตยังไม่สิ้น เขาและมิตรสหายจะไม่ยอมแพ้เป็นอันขาด ไม่ว่าจะถูกเล่นสกปรกหรือกลโกงใด ๆ ก็ตาม แต่เขาจะต้องต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งการเลือกตั้งอันขาวสะอาดและยุติธรรมเท่านั้น

ปัญหาจึงอยู่ที่ การพยายามป้องกันชีวิตแม็กไซไซและครอบครัวจากภัยมืดอันคุกคามอยู่รอบข้าง แม็กไซไซไม่อาจเสี่ยงชีวิตอยู่ในบ้านเดิมต่อไปได้ เขามีที่ซ่อนอยู่ในมนิลาและเคซอนซิตี้ ซึ่งไม่มีผู้ใดรู้จักนอกจากคนที่ไว้ใจได้เพียงไม่กี่คน ที่นั่นจะมีองครักษ์ที่มีอาวุธพร้อมมือ คอยตรวจตราเป็นยามเสมอ ผู้ไปเยี่ยมจะได้รับคำขอร้องให้จอดรถไว้ห่าง ๆ และก่อนจะเข้าไปพบแม็กไซไซได้จะต้องได้รับการตรวจตราอย่างละเอียดรอบคอบเสียก่อน จึงจะผ่านเข้าไปได้

สิ่งเหล่านี้เป็นของแปลกที่ไม่น่าจะเกิดขึ้นแก่บุคคลผู้

สมัครเข้ารับเลือกเป็นประธานาธิบดี และเป็นคนของประชาชนด้วย แต่ความจริงนั้นอยู่ที่ว่า แม็กไซไซเป็นบุคคลที่จะขาดเสียมิได้ ขบวนการ MPM ทั้งหมดจะต้องล้มครืนลงทันทีเมื่อปราศจากเขา ดังนั้นจึงไม่ต้องสงสัยว่าชีวิตของแม็กไซไซ จะไม่เป็นที่ปรารถนา ของฝ่ายตรงกันข้ามเพียงใด

แม็กไซไซพบปะกับมิตรสนิทสองสามคน ณ ที่ซ่อนแห่งหนึ่งของเขา เนื่องในการปรึกษาหารือ หาวิธีป้องกันการลอบประทุษร้ายทุกวิถีทาง ดูๆ ก็เป็นของประหลาดน่าสังเวชใจ ที่บุคคลอันเป็นที่รักยิ่งของประชาชนจำนวนล้านกลับไร้ความปลอดภัย จากการมุ่งร้ายหมายชีวิต ของผู้ที่เป็นศัตรูของเขา

การป้องกันแม็กไซไซนั้น เป็นไปอย่างยากลำบากยิ่ง เพราะตัวของแม็กไซไซเอง ไม่เคยรู้ และไม่สนใจในอันตรายที่คุกคามอยู่ และมักจะเห็นเป็นเรื่องเล็กน้อยเสมอ ความยากลำบาก ของผู้ที่บำเพ็ญตนเป็นองครักษ์ให้แก่ แม็กไซไซ จึงอยู่ที่การระมัดระวัง ความประมาทของแม็กไซไซนั่นเอง ครั้งแรกแม็กไซไซไม่ยอมเชื่อ หรือสนใจในคำขู่เหล่านั้นเลย

เขาจะบอกแก่ผู้ทักเตือนด้วยความหวังดีว่า "ไม่ต้องเป็นห่วงผมหรอก ยังไง ๆ ผมก็ต้องมีชีวิตรอดไปได้แน่ จะไม่มีอะไรเกิดขึ้นกับตัวผมได้"

แต่ต่อมาเมื่อการเลือกตั้งใกล้เข้ามา และมติมหาชนเอนเอียงมาทางเขามากยิ่งขึ้น ความมุ่งมั่นที่จะขัดขวางมติมหาชนของพรรคเบอรลกรุนแรงขึ้น แผนการลอบทำลายชีวิตแม็กไซไซก็ถูกวาดขึ้น แต่มีผู้นำมาเสนอแก่พรรคแนชั่นแนลลิสต์เสียก่อน แม็กไซไซจึงได้ตระหนักว่า หากเกิดฆาตกรรมหมู่ขึ้น การปฏิวัติล้มล้างด้วยการใช้กำลังก็จะตามมา และแน่ละ...หากเขาเสียชีวิตลง คอมมิวนิสต์ก็จะย่างเท้าเข้ามาทันที เมื่อมองเห็นอันตรายดังนี้แล้ว แม็กไซไซจึงยอมรับเอาแผนการป้องกันชีวิตและให้ความร่วมมือ กับผู้ทำหน้าที่องครักษ์ด้วยความเต็มใจ ในระยะนั้น ที่พักนอนของเขาจะแปรสภาพเป็นกองทหารพร้อมด้วงอาวุธพร้อมสรรพไปทีเดียว

ข้อหนักใจที่สุด ของผู้ที่บำเพ็ญตนเป็น องครักษ์ให้แก่แม็กไซไซ คือการพยายามให้ความอารักขาอย่างดีที่สุดแก่แม็กไซไซในระยะระหว่างที่ออกไปหาเสียงและปรากฏตัว

ในที่ชุมนุมชน เพราะเหตุว่าประชาชนจะห้อมล้อมรอบตัวเขาอย่างหนาแน่น ไม่ว่าจะย่างเท้าไปแห่งใด จึงเป็นการง่ายอย่างยิ่งที่หากจะมีใครสักคนหนึ่ง แอบเข้าไป พร้อมกับมีดหรืออาวุธอื่นใด เพื่อประหารเขาเสีย หรือเมื่อแม็กไซไซขึ้นไปยืนเด่นบนเวทีปราศรัย มือปืนคนใดคนหนึ่งอาจจะส่องเขาเสียด้วยกระสุนอย่างง่ายดาย ที่ใดมีฝูงชนหนาแน่นที่นั่นความตายก็อาจจะแอบแฝงอยู่ด้วยได้

ดังนั้น โครงการ ต่าง ๆ ที่จะ ให้ ความ อารักขา แก่แม็กไซไซจึงถูกวาดขึ้นอย่างระมัดระวังรอบคอบ บุคคลที่ได้รับเลือกเฟ้นมาเป็นองครักษ์แม็กไซไซมีจำนวนถึง ๕๐ คน ทั้งหมดผ่านการรบมาแล้วอย่างโชกโชน และเป็นนักต่อสู้อย่างแท้จริง บุคคลเหล่านี้จะผลัดเปลี่ยนหน้าที่กันตลอด ๒๔ ชั่วโมง ไม่ว่าแม็กไซไซจะอยู่ที่ไหน พวกนี้จะตรวจตราอยู่รอบ ๆ พวกเขาต้องละทิ้งบ้านช่อง ลูกเมีย เพื่อมาทำหน้าที่นี้โดยมิได้บริบากบ่น ยอมเสียสละความสุขส่วนตัวโดยสิ้นเชิง แม้แต่สุขภาพของตัวเองก็ไม่สำคัญเท่าความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายมา

ทางฝ่ายพรรคลิเบอรัลก็ไม่เคยละความพยายามที่จะขัดขวางและคัดหนทางแม็กไซไซทุกวิถีทาง ไม่ว่าพวกของแม็กไซไซจะย่างเหยียบเข้าไปในเมืองใด ก็จะได้พบเห่าอันธพาลอันเป็นที่รู้จักของประชาชนดี ไปคอยดักอยู่เสมอ จนทำให้ประชาชนพลเมืองพลอยวิตกทุกข์ร้อน และเป็นห่วงความปลอดภัยของแม็กไซไซไปตาม ๆ กัน

นอกจากนั้นสงครามจิตวิทยาย่อย ๆ ก็บังเกิดขึ้นด้วย ประชาชนได้รับคำเตือนไม่ให้ไปลงคะแนน เพราะข่าวลือว่าพวกอันธพาลจะไปดักอยู่ที่หน่วยเลือกตั้ง ข่าวนี้เกิดขึ้นด้วยความมุ่งหมายที่จะชู้ขวัญประชาชนและผู้ที่ไปหาเสียง แต่แล้ว ผลกลับตรงกันข้าม เพราะมันทำให้ประชาชนมุ่งมั่นที่จะเอาชัยชนะเหนือพวกอันธพาลให้ได้

เมื่อสถานะการตึงเครียดยิ่งขึ้น องครักษ์ของแม็กไซไซเปลี่ยนวิธีใหม่ด้วยการข่มขวัญศัตรูบ้าง พวกเขาไปเยี่ยมสมาชิกพรรคลิเบอรัลตัวใหม่ ๆ เป็นรายตัวเลือกเฉพาะผู้ที่มุ่งมาตรทำลายและโจมตีแม็กไซไซ เขาจะเตือนบุคคลเหล่านั้นว่า “ระวังนะ หากมีสิ่งใดเกิดขึ้นแก่แม็กไซไซแล้ว พวกเราจะถือว่าท่านต้องรับผิดชอบ ไม่ว่าจะพิสูจน์ได้

หรือไม่ก็ตาม ฉะนั้นเพื่อความปลอดภัยของตัวท่านเอง ท่านจะต้องรับรองไม่ให้ลูกพรรคของท่านคนใดคนหนึ่งทำร้ายแม็กไซไซเป็นอันขาด ...!"

วิธีการข่มขวัญแบบนี้ ปรากฏว่าได้ผลดีมาก นอกจากหน้าที่องครักษ์แล้ว พวกนี้ยังทำหน้าที่นักสืบให้แก่แม็กไซไซด้วย เขาจะล่วงหน้าไปตามเมืองต่าง ๆ ก่อนพวกหาเสียงจะไปถึง เตรียมรายงานความเคลื่อนไหวและความโน้มเอียง ทางการเมืองของประชาชน ในเมืองนั้น ๆ มายังต่อพรรค รายละเอียดของรายงานนี้คือ รายชื่อผู้มีอิทธิพลในย่านนั้น อัตราส่วนจำนวนสมาชิกพรรคลิเบอรัลและแนชั่นแนลลิสต์ เหตุการณ์ที่กำลังเป็นจุดสนใจของประชาชนในปัจจุบัน ความโน้มเอียงทางการเมืองของนายกเทศมนตรีและผู้ว่าราชการ และความสนใจต่อการใช้สิทธิลงคะแนนของประชาชน รวมทั้งข่าวอื่น ๆ ทั่วไปที่จะเป็นประโยชน์ต่อการหาเสียง

ขณะเดียวกัน พวกเขาจะเตรียมการป้องกันชีวิตแม็กไซไซอย่างแข็งขัน มีอยู่สองสามครั้งที่ต้องเผชิญหน้ากับเหล่าอันธพาลของพรรคลิเบอรัล เป็นต้นที่ถนนแถบ

มณฑลฟังกาซินัน เหล่าอันธพาลกลุ่มหนึ่งอาวุธครบมือ บรรทุกกันมาเต็มรถจิป จอดคอยอยู่ ณ ที่ๆ แม็กไซไซ เตรียมจัดทำไว้สำหรับการปราศรัย พวกนี้อาจจะไม่ได้มีเจตนาที่จะเอาชีวิตแม็กไซไซ แต่ก็ทำประหลาดที่เตรียมมาคอยอยู่ก่อนแล้ว เมื่อพวกแม็กไซไซเห็น จึงดึงจากรถชักปืนออกมาด้วยท่าทางเอาจริงจังขึงขัง พวกมันจึงรีบขับรถบึ่งออกไป องครักษ์คนหนึ่งกล่าวว่าถ้าหัวหน้าของพวกเขา คือ วิคเตอร์ โนเวอร์ ไม่กล่าวห้ามเสียก่อน การปะทะกันอย่างนองเลือดจะต้องเกิดขึ้นอย่างแน่นอน เป็นที่น่าขบคิดว่า หากเป็นคนอื่น ที่ไม่มีความรู้สึกรับผิดชอบในตัวอย่าง แม็กไซไซ แล้ว เมื่อ มีสมุน กับ อาวุธ ครบมือ อยู่ในอำนาจเช่นนี้ คงจะต้องใช้กำลังกันอย่างพร่ำเพรื่อเป็นแน่

องครักษ์ของแม็กไซไซต้องทำงานหนักอย่างน่าเห็นใจ คนหนึ่งเล่าว่า น้ำหนักของเขาลดไปถึงสิบปอนด์ในระยะสิบวัน เขาเหล่านี้ต้องปะปนกับฝูงชน และเตรียมพร้อมเสมอที่จะรับเหตุการณ์ดับขัน บรรดาสมาชิกของพรรคเมื่อไปร่วมประชุมในห้องประชุมหรือในที่เปิดเผย ย่อมจะรู้สึกใจชื้นขึ้นเมื่อทราบว่า ท่ามกลางฝูงชนอันห้อมล้อม

กันอยู่อย่างแน่นขนัดนั้น มีบุคคลเหล่านี้ปะปนอยู่ พร้อมด้วยอาวุธในมือ พร้อมที่จะบ้องกัน อันตรายให้แก่ พวกเขาอยู่ทุกขณะ

ยังไม่ เคยมี ครั้งใด ใน ประวัติศาสตร์ พีลิปปินส์ ที่การหาเสียงเพื่อตำแหน่งประธานาธิบดี จะดำเนินไป อย่างเข้มแข็ง และทั่วถึงเหมือนคณะของแม็กไซไซ พวกเขาต้องเดินทางทุกชนิดไม่ว่าจะเป็นทางบก อากาศทางทะเล หรือรถไฟ รถยนต์และแม้แต่ทางเกวียน ได้แวะเยี่ยมเยือนตามบาริโอต่าง ๆ ถึงหนึ่งพัน หนึ่งร้อย แห่งไม่นับ จำนวน จังหวัดและตัวเมืองอีกต่างหาก

แม็กไซไซกล่าวปราศรัย ทั้งหมด เป็นเวลา กว่าสามพันชั่วโมง

นับแต่วินาที ที่ลืมตาขึ้นมา จนกระทั่ง หลับตาลงนอนอีกครั้งหนึ่ง เขาต้องจับมือ พบปะ สนทนา ปราศรัยกับประชาชนติดต่อกันไปเป็นลูกโซ่ จนกระทั่งดึกดื่นค่อนคืน กว่าจะได้รับประทานอาหารเช้าก็ตกเอาเที่ยงวัน อาหารกลางวันเลื่อนไป ๖ โมงเย็น และอาหารเย็นตกเอาดึกสองหรือดึกสามในตอนเช้ามืด แทบจะกล่าวได้ว่า ยังไม่เคยมีผู้

ใดแสดงความ ทรหด อดทน ใน การ หาเสี่ยง เช่นนี้ มาก่อนเลย นับได้ว่าการหาเสี่ยงของเขากินเวลานาน และลำบากกรากกรำที่สุด เท่าที่เคยมีในฟิลลิปปินส์

คนอื่น ๆ ที่คิดตาม มา ในการ หาเสี่ยง พยายาม ที่จะตามหัวหน้าของเขาให้ทัน แต่บางคนก็ไปไม่รอดเพราะสุขภาพของร่างกายทนต่อความลำบากกรากกรำไม่ไหว ตลกเอกผู้มีชื่อเสียงสองคน ทูกัค และ ปูกัค ร่วมทางไปในการหาเสี่ยงด้วย แต่พอจวน ๆ จะเสร็จสิ้นก็ล้มป่วยลงทั้งคู่ จึงต้องถอนตัวออกจากขบวน มีอยู่ครั้งหนึ่งที่คนในขบวนล้มป่วยกันหมดสิ้นนอกจากแม็กไซไซ ผู้ซึ่งดูเหมือนจะได้กำลังใจจากการทำงาน มากยิ่งขึ้น เขาต้องพูดนับเป็นชั่วโมง ๆ และต้องหาเวลางีบหลับเอาเล็ก ๆ น้อย ๆ ระหว่างที่คอยเวลาที่จะขึ้นไปกล่าวปราศรัย หรือไม่ก็ในรถเท่านั้น

อย่างไรก็ตาม ทุกคนพยายามคิดตามหัวหน้าของเขาด้วยความมุ่งมั่นไม่ยอมท้อถอย และได้อาศัยกำลังใจที่ได้จาก การ ต้อนรับ ของ ประชาชน ตาม หมู่บ้าน และ บาริโอ ต่าง ๆ อย่างอบอุ่นและดับดั้ง

"แม็กไซไซ สโตรีค" แผ่กระจายไปทั่วทุกหัวระแหง จากเกาะหนึ่งไปยังอีกเกาะหนึ่ง ไม่เว้นแม้แต่ในเขตภูเขา และดินแดนล้าลึก ซึ่งไม่เคยมีผู้สมัครคนใดเคยล่วงล้ำเข้าไปก่อนเลย

แม็กไซไซกล่าวว่า "ผมต้องการให้ประชาชนพลเมืองทุกคนไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนหรือเป็นกลุ่มใดเกิดความรู้สึกว่า เขาเป็นส่วนหนึ่งของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ เท่า ๆ กับเหล่าข้ารัฐการที่นั่งอยู่อย่างสบายในมนิลาเหมือนกัน ผมไม่ยอมให้มี "พลเมืองชั้นสอง" ในประเทศของเราเป็นอันขาด"

แม็กไซไซรักษาคำพูดของเขา ทั้ง ๆ ที่เป็นงานอันแสนหนัก เขาไม่เคยละเลยผู้ใด ไม่ว่าจะเป็นหญิง ชาย คนแก่ หรือ แม้แต่เด็ก ๆ เขาจะไปเยี่ยมเยือน ตามโรงเรียนต่าง ๆ และตามสมาคมหรือสโมสรของเด็ก ๆ ปล่อยให้เด็ก ๆ ห้อมล้อมและจับมือกับทุก ๆ คน บางครั้งเขาจะเปลี่ยนโปรแกรมไปเยี่ยมเยียนเด็ก ๆ แทนก็มี แม้จะมีผู้ค้านว่าเด็ก ๆ เหล่านี้ยังไม่มีสิทธิลงคะแนนก็ตาม ยิ่งกว่านั้น เขายังมีงานอีกมากรออยู่ข้างหน้า

แม็กไซไซ ย้อนว่า "ไม่มีสิทธิ์ดงคะแนนรี" เพื่อนรัก เด็ก ๆ เหล่านี้ คือ อนาคตของประเทศชาติละ เราจะลืมหรือละทิ้งพวกเขาได้อย่างไรกัน ที่เราทำงานหนักกันอยู่ทุกวันนี้ ถ้ามิใช่เพื่อพวกเขาซึ่งเป็นเด็กของเราและถูกหลานของเราแล้ว เราจะทำเพื่อใครกัน"

ครั้งหนึ่ง เมื่อเดินทางผ่านโรงพยาบาลโรคเรื้อนแห่งหนึ่ง แม็กไซไซยืนยันจะเข้าไปเยี่ยมและจับมือกับคนป่วยทุก ๆ คนให้ได้ เมื่อออกจากโรงพยาบาลแล้ว เพื่อนฝูงและนายทหาร คนสนิทที่ คิดตาม ไปด้วย หาแอลกอฮอล์มาให้เขาล้างมือ แต่แม็กไซไซปฏิเสธ เพราะเขาเชื่อตามหลักวิชาแพทย์ว่า โรคเรื้อนไม่อาจติดต่อได้โดยทางสัมผัสแต่อย่างเดียว

ไม่ว่าจะไปปราศรัย ณ ที่ใด ประชาชนนับจำนวนพันจะมาฟังคำพูดมานั่งดู และขอให้ได้แตะต้องตัวแม็กไซไซด้วยความรักใคร่บูชาอย่างที่ บรรดานักบุญในอดีตกาลเท่านั้นที่เคยได้รับมา แม้จะต้องคอยนับเป็นชั่วโมง ๆ และเมื่อแม็กไซไซมาถึง พวกเขาก็จะตั้งใจฟังคำพูดทุกคำอย่างซาบซึ้ง ลืมบ้านช่อง ลืมหน้าที่ ลืมความหิวกระหายใด ๆ ทั้งสิ้น

เมื่อมีข่าวว่า ขบวนหาเสียง ของเขาจะ ผ่านไปยังหมู่บ้านใด ชาวบ้านจะแต่งกายอย่างสวยงามมายืนเรียงรายสองข้างทาง เป็นชั่วโมง ๆ เพื่อคอยดูวีระบุรุษของเขาผ่านไป แม้จะได้เห็นเพียงชั่วแวบเดียวก็ตาม

ครั้งหนึ่ง ประชาชนเผ่าคอยอยู่ในปลาซาแห่งหนึ่งตั้งแต่บ่ายสองโมงจนยันค่ำของเช้าวันรุ่งขึ้น เพราะขบวนรถของแม็กไซไซไปเสียเวลาอยู่ เมื่อไปถึงและเห็นประชาชนยังคอยกันอยู่ แม็กไซไซสั่งให้หยุดรถ และลงไปปราศรัยกับประชาชน ทั้ง ๆ ที่ไม่ได้เตรียมตัวมาล่วงหน้าเลย เขาสนทนากับประชาชนถึงความหวังความปรารถนาและสาระทุกข์สุกดิบของประชาชนอย่างเป็นกันเอง จนกระทั่งเสียงระฆังโบสถ์เวลาเช้าดังขึ้น นั่นแหละจึงหยุดพูด ครั้นแล้วประชาชนและขบวนหาเสียงทั้งหมดก็เดินรวมกันไปยังโบสถ์เพื่อทำแมสเช้าด้วยกัน เป็นภาพที่น่าประทับใจยิ่งนัก

ความนิยม รักใคร่ ของ ประชาชนที่มีต่อ แม็กไซไซอย่างใหญ่หลวงเป็นสิ่งที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน บรรดานักหนังสือพิมพ์และนักสังเกตการที่ติดตามไป ได้ประจักษ์

ด้วยตาของตนเอง ในความจงรักภักดีของประชาชนด้วย ความอัศจรรย์ใจ สำหรับตัวแม็กไซไซเอง ความภักดีอันน่าปลื้มใจที่มีต่อเขานั้น เขาถือว่า เป็นการเชิดชูระบอบประชาธิปไตย อันมีเขา เป็นตัวแทน หาใช่ ตัว ของเขา เองไม่ เขายังคงเป็นคนออนนอมถ่อมตัวอยู่เช่นเดิม คำเรียกร้องของเขายังคงแจ๋วจันอยู่ เมื่อประชาชนส่งเสียงโห่ร้องเชียร์ดังกึกก้องว่า "มาบูฮาย * แม็กไซไซ ...!" เขาจะยืนนิ่งฟัง และมองอย่างฉงนใจ เหมือนไม่เชื่อว่า ประชาชนกำลังโห่ร้องให้แก่เขา

วันหนึ่ง เขากำลังเดินทางหาเสียงอยู่ทางตอนใต้ของเกาะมินดาเนา รถเกิดติดกันเป็นขบวนยาวขัน เพราะรถคันหนึ่งเครื่องเสียจอดขวางอยู่กลางสะพาน ซึ่งเป็นทางรถเดินทางเดียว ผู้เป็นเจ้าของรถกำลังพยายามแก้ไขรถอยู่อย่างสุดความสามารถ ก้มศีรษะมุดตัวอยู่ใต้กระโปรงรถ ขณะที่มัวยุ่งอยู่กับเครื่องยนต์ของตัว หูสองข้างไม่ได้ยินอะไร เพราะเสียงบ่นเสียงด่า เสียงกดแตรของบรรดารถ

---

* มาบูฮาย เป็นคำทักทายของชาวฟิลลิปปินส์คล้ายกับคำสวัสดีของไทย

ที่คิดอยู่ในแถวดังดั่นกลบไปหมด เจ้าของรถจึงไม่ทันเห็น ชายร่างใหญ่ผู้หนึ่ง ภายในเสื้อสปอร์ตลวดลายฉูดฉาด เดินเข้ามาตบไหล่เขาเบา ๆ ให้ถอยออกไป ครั้นแล้วชายร่างใหญ่ผู้นั้นก็มุดศีรษะเข้าไปในกระโปรงรถ อีก ๒–๓ นาทีต่อมาก็บอกให้ชายผู้เป็นเจ้าของขึ้นไปนั่งขับได้ ไม่มีอะไรเสียอีกแล้ว

เมื่อการจราจรที่คิดขัดเริ่มเคลื่อนที่ออกไป ชายร่างใหญ่จึงเดินกลับไปยังรถของคนทางท้ายแถว บังเอิญมีคนจำเขาได้ เสียงตะโกนร้องว่า "มาบูฮาย แม็กไซไซ ...!" จึงดังขึ้นกึกก้องขึ้นจากรถต่าง ๆ ชนิดกังวานขึ้นไปทั่วท้องฟ้า ชายร่างใหญ่ กำลังส่งยิ้ม อันกว้างขวาง และโบกมืออย่างร่าเริงอยู่นั้น ในขั้วขณะนี้มิใช่ผู้สมัครเป็นประธานาธิบดีหรือวีระบุรุษ เขาเป็นแค่เพียงหนุ่มบ้านนอกจากบาริโอผู้ชอบใช้เวลาอันแสนสุขในการถอดและแก้เครื่องยนต์รถคันแรกของเขา "เจ้าฟอร์ดคู่ยากที่ไม่มีวันถูกลืม" คันนั้นเท่านั้นเอง

ความรักใคร่บูชาอย่างบ้าคลั่งในตัวแม็กไซไซ หา

ได้มีแต่ในหมู่ชาวฟิลิปปีโนส์เท่านั้นไม่ ครั้งหนึ่งเขาไป
เยี่ยมตำบลแองเจลส์ บัมบังกา เมืองเล็ก ๆ ใกล้ที่ตั้งฐาน
ทัพทางอากาศที่คลาค ปรากฏว่า มีทหารอเมริกันหลาย
นายและพลมา ห้อมล้อมขอจับมือ และถ่ายรูปร่วมกับเขาเป็น
ที่ระดก แม้บรรดาทหารอเมริกันจะถูกห้ามเด็ดขาดไม่ให้
เข้าเกี่ยวข้องกับการหาเสียง แต่การจะห้ามไม่ให้แสดง
ความนิยมชมชื่นในบุคคลที่เขาศรัทธานั้น ห้ามกันหาได้ไม่
นักหนังสือพิมพ์อเมริกันที่ติดตามไปหาข่าว แสดงความ ประ-
หลาดใจเป็นอย่างยิ่ง ที่ได้เห็นความบูชารักใคร่ใหญ่หลวง
เช่นนั้น

คนหนึ่งถึงกับสั่นศีรษะกล่าวเน้นว่า “ผมเคยติด
ตามไปดูการหาเสียงของไอเซนเฮาวส์เมื่อปี ๑๙๕๒ แต่ก็
ยังไม่เคยเห็นอะไรยิ่งใหญ่ไปกว่านี้เลย”

ขณะเดียวกันก็มีเสียง จาก ทำเนียบมาดาคายัง ณ
มนิลา วิพากษ์วิจารณ์ชัยชนะของแม็กไซไซอย่างเจ็บแสบ
คิริโน ในระยะนี้สุขภาพเลวมาก ไม่อาจจะเปรียบเทียบได้
เลยกับแม็กไซไซผู้ไม่เคยเหน็ดเหนื่อยย่อท้อ พรรคลิเบอรัล
กำลังประหวั่นพรั่นใจต่อการหาเสียงแบบหมู่บ้านจด หมู่บ้าน

บาริโอ * จดบาริโอของแม็กไซไซ และเรียกมันว่า "แผนการสกปรกโสมม" ของ "เดอะกาย"

ขบวนการหาเสียงด้วยวิธีมุนละม่อมของแม็กไซไซนับเป็นสิ่งที่น่านับถือยิ่ง เมื่อคิดถึงว่าในเวลานั้นได้มีผู้สร้างสมุนแม็กไซไซทำ คูปเดตาห์ซึ่งถ้าจะทำได้อย่างง่ายดายเมื่อการเลือกตั้งใกล้เข้ามาความบีบคั้นและกดขี่ของพรรคลิเบอรัลต่อขบวนหาเสียงก็ยิ่งรุนแรงขึ้นทุกวัน พร้อมกันนั้นอิทธิพลของแม็กไซไซเหนือประชาชนก็ขยายตัวขึ้น ทั้ง ๆ ที่ไม่มีตำแหน่งหน้าที่ใด ๆ อยู่ในมือ เขาก็อาจจะเลือกยกขบวนเข้าไปยึดมาดาคายังเสียเมื่อไรก็ได้ แต่เขาก็ไม่ได้คิดที่จะทำเช่นนั้น เขาไม่เคยเห็นด้วยกับการใช้กำลัง ทั้ง ๆ ที่ความหวังที่จะได้เห็นการเลือกตั้งอย่างขาวสะอาดเริ่มมืดมัวลงไปทุกวัน ขณะที่พรรคพวกของเขาถูกโจมตี บุกรุกและถึงกับถูกฆ่าโดยมือ อันธพาลที่ได้รับการชุนอย่างดีของพรรคลิเบอรัลก็ม็ แต่กระนั้นแม็กไซไซก็ยังคงขอร้องให้ทำงานต่อไปตามปกติ ไม่ให้สู้รบตบมือด้วยนอกจากจำเป็นต้องป้องกันชีวิตตัวเองเท่านั้น เขาเชื่อว่า หากประชาชน

---

* บาริโอ คือตำบลของฟิลลิปปินส์

ทั้งชาติร่วมมือร่วมใจกันแล้ว เสียงส่วนใหญ่ของประชาชน
ก็ย่อมจะเอาชนะความละโมภอำนาจของรัฐบาลได้

แม็กไซไซ และ เพื่อน ร่วมงาน คอยเตือน ประชาชน
เสมอ ให้ไปลงคะแนน เพราะพวกเขาย่อมมีสิทธิที่จะเลือก
ผู้ใดก็ได้ ประชาชนจะต้องรักษาสิทธิและเสียงของเขาจากผู้
ที่คิดจะยอแยงทำลายสิทธของเขาเสีย

บรรดาผู้ มีอิทธิพล และ อุดมทรัพย์ กระตุ้น เตือนให้
สมุนของเขาทำการรุนแรงต่อพวกของแม็กไซไซยิ่งขึ้น นัก
คอรัปชั่นแห่งมาลาคายังทั้งหลายแสดง ความหวั่นวิตกออกมา
อย่างเปิดเผย สมาชิกสภาแห่งพรรคลิเบอรัลคนหนึ่งพูด
ออกมาอย่างตรง ๆ ก่อนการเลือกตั้งว่า "เราจะยอมให้
แม็กไซไซชนะไม่ได้อย่างเด็ดขาด ผมไม่อาจอยู่ได้โดย
อาศัยเงินเดือนผู้แทนอย่างเดียว"

เพื่อนฝูงเดือดร้อน หลายคนของแม็กไซไซแนะนำให้
ใช้กำลังตอบโต้ไปบ้าง แต่แม็กไซไซปฏิเสธตามเคย เขา
ต้องการต่อสู้เหมือนกัน ไม่ใช่ด้วยอาวุธ แต่ด้วยสัจจ.
ธรรม ...

เดือนคุลาคมมาถึง บัดนี้การเลือกตั้งอยู่ห่างออก
ไปเพียงชั่วระยะเดือนเดียวเท่านั้น เหล่าอันธพาลของพรรค
ลิเบอรัลพยายามชู่ขวัญ และคุกคามสวัสดิภาพ ของประชาชน
รุนแรงยิ่งขึ้น ทุกวัน เพื่อกันมิให้ประชาชนไปลงคะแนน
คณะหาเสียงถูกลอบทำร้ายบ่อยครั้งยิ่งขึ้น
ตกมาถึงระยะนี้ ทั่วประเทศฟิลิปปินส์ มีคลับ
MPM ตั้งขึ้นถึงหนึ่งหมื่นสี่พันแห่ง แผ่กระจายไปตามเมือง
ต่าง ๆ ประมาณ ๙๗ เปอร์เซ็นต์ และตามบาริโอต่าง ๆ
๗๙ เปอร์เซนต์ ที่น่าอัศจรรย์ใจก็คือ คลับเหล่านี้ต่างเลี้ยง
ตัวเองด้วยเงินของคลับทั้งนั้น ไม่ต้องอาศัยเงินอุดหนุนโดย
ตรงจากพรรคเลย

ขณะเดียวกันความเคลื่อนไหวทาง ฝ่ายสตรี ก็น่าชื่น
ชมอย่างยิ่ง องค์การ WMPM ภายใต้ความอำนวยการของ
มิสซิสวอห์น มีจำนวนคลับที่ขึ้นทะเบียนถึงเจ็ดพันแห่ง
พวกนักเรียนมีสมาชิกถึงห้าหมื่นคน รายงานความเคลื่อน
ไหวของ พรรคใน ตอน ใกล้ การ เลือก ตั้ง ตอน หนึ่ง กล่าวว่า
“ความสนับสนุนอย่างมหาศาลที่ได้รับจากสตรี และนักเรียน
ก่อให้เกิดผลอย่างประมาณไม่ได้ ดังความคาดหมาย

ผลทางด้านจิตใจที่ได้รับนั้น น่าปลาบปลื้มเป็นอย่างยิ่ง ทางพรรคลิเบอรัล ได้พยายาม ตอกเร็ยน แบบ องค์การ WMPM และ SMPM (Student's Magsaysay For-President Movement) บ้างแต่ก็ไม่ได้ผล เพราะองค์การเช่นนี้จะตั้งขึ้นได้สำเร็จก็ด้วยอาศัย กำลังใจ และ ศรัทธาของ ราษฎร ที่มีต่อตัวผู้สมัครเท่านั้น ต่อให้พรรคลิเบอรัลทุ่มเทเงินทองของพรรคทั้งหมดลงไปก็ไม่อาจจะซื้อศรัทธาของประชาชนได้

ประกาศ ฉบับสุดท้าย ของขบวนการ MPM ก่อนการเลือกตั้ง เร็ยกร้อง ให้ ประชาชน ผู้มีสิทธิ ออกเสียง ไปลงคะแนนให้ได้ ไม่ว่าจะมีอุปสรรคใด ๆ ก็ตาม ข้อความในประกาศมีดังนี้ ...

"การข่มเหงของ พรรคลิเบอรัล อย่างรุนแรง เมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคมนี้ ทำให้สมาชิกของเราได้รับบาดเจ็บไปถึง ๑๕ คน ทำให้หัวหน้าของเราเห็นความจำเป็นที่จะต้องป้องกันไม่ให้ประชาชนเกิดใจเสียไม่กล้าไปลงคะแนน ฉะนั้นจึงขอแนะนำว่าจงไปลงคะแนนเป็นหมู่ ๆ และขอให้หาอาวุธไปบ้างเพื่อป้องกันตัว หากเกิดความจำเป็น แต่อย่างไรก็

ตาม ขอให้พยายามหลีกเลี่ยงการใช้อาวุธหรือกำลังกายจนถึงที่สุด เว้นเสียแต่จะเลี่ยงไม่ได้จริง ๆ เท่านั้น"

แม็กไซไซยังคงยืนยันความเชื่อมั่นว่า มติมหาชนย่อมจะชนะอธรรมเสมอ แม้จะมีเหตุผลเพียงพอที่จะแสดงให้เห็นว่า ทางฝ่ายพรรคลิเบอรัลย่อมจะพยายามทุกวิถีทางที่จะไม่ ให้ ประชาชน ได้ใช้ มติของคน โดย เที่ยงธรรมก็ตาม แม็กไซไซออกคำสั่งไปว่า จะต้องพยายามทุกทางภายในเขตของกฎหมาย ที่จะเอาชนะการเลือกตั้งตามวิถีทางประชาธิปไตย

"ถ้าไม่สำเร็จเล่า" เพื่อนคนหนึ่งถาม

"ถ้าอย่างนั้น ผมจะพิจารณาสถานะการณ์ใหม่อีกครั้งหนึ่ง" แม็กไซไซตอบตัดบท

เราควรจะแถลงไว้ในที่นี้เสียด้วยว่า หากมีผู้ใดคิดใช้กำลังเปลี่ยนแปลงหรือผ่าฝืนมติมหาชนแล้ว แม็กไซไซจะต้องต่อสู้อย่างสุดกำลังอย่างแน่นอน เขาได้สาบานกับประชาชนว่าจะไม่ยอมให้ประชาชนถูกโกงสิทธิอีก แผนการ

ดับได้ถูกวางไว้อย่างละเอียดรอบคอบ พร้อมที่จะนำออกมาใช้ทันท่วงที หากปรากฏแน่ชัดว่าพรรคคิเบอรัลขัดขวางไม่ให้การเลือกตั้งดำเนินไปโดยเที่ยงธรรมและราบรื่น

แผนการนี้ถูกเปิดเผยขึ้นภายหลัง ปรากฏว่าระหว่างเลือกตั้ง หากประชาชนถูกขัดขวางไม่ให้ไปลงคะแนนแม็กไซไซและพวกจะก่อการปฏิวัติทันที

เมื่อคิริโนกล่าวหาสหรัฐอเมริกาว่า ส่งเรือรบมาไว้ที่ปากอ่าว เพื่อจะส่งพลขึ้นบก ขับเขาออกจากมาลาคายัง และส่งตัวแม็กไซไซขึ้นครองตำแหน่ง ประธานาธิบดีแทนเขานั้น คิริโนอาจจะทราบระแคะระคายแผนการปฏิวัติอยู่บ้างก็ได้ ซึ่งก็นับว่าเป็นความคาดคะเนที่ไม่ผิดนัก แต่หาใช่สหรัฐอเมริกาไม่ที่เป็นผู้วางแผนการนี้ แต่เป็นชนชาติฟิลิปปินส์ผู้รักชาติในตัวแม็กไซไซเองต่างหาก

แผนการรัฐประหารนี้ วางไว้เพื่อนำมาใช้ในวันเลือกตั้ง ทันทีมีพฤติการณ์ต่อไปในทางทุจริตไม่น่าไว้วางใจ

กองบัญชาการดับได้ถูกตั้งขึ้นที่ซัมบาเล อาวุธทุกชนิดเท่าที่จะทำได้ ถูกรวบรวมมาไว้ที่นั่น รวมทั้งยานยนต์

นานาชนิดแม้กระทั่งรถแท้ค์ ซึ่งเตรียมพร้อมอยู่ทุกขณะที่จะปฏิบัติการได้ทันท่วงที

แผนการของแม็กไซไซคือ เมื่อเกิดความจำเป็นขึ้น เขาจะตรงไปยังซัมบาเลทันที บัญชาการจากกองบัญชาการที่นั่นและประกาศให้ประชาชนทราบว่า เขาได้ตั้งรัฐบาลใหม่ขึ้น และพร้อมที่จะยาตราทัพเข้ายึดมาลาคายังและจับกุมตัวคิรีโนทันที

รายชื่อของผู้ที่มีหวังตกเป็นอันตราย หากเกิดการปฏิวัติขึ้นนั้น มีรายชื่อบุคคลในครอบครัวเกรย์และโรมูโลรวมอยู่ด้วย รถเกราะจะต้องรีบไปยังบ้านของเขาเหล่านั้นรับตัวครอบครัวไปไว้ในที่ปลอดภัย จนกว่าเหตุการณ์จะเรียบร้อยไป แม็กไซไซเป็นผู้ตรวจรายชื่อของบุคคลที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือโดยด่วนด้วยตัวเอง เพื่อมิให้เพื่อนฝูงมิตรสหายคนใดถูกละลืม ให้ตกอยู่ในอันตรายแต่ลำพัง

แม็กไซไซเล่าถึงแผนการอันนี้ว่า

“เราได้พยายามจนสุดความสามารถ ที่จะรักษาความสงบสุขและเรียบร้อย แต่เมื่อล้มเหลวและประชาชน

ไม่ได้ไปใช้สิทธิลงคะแนนตามปรารถนา ผมก็เห็นว่าผมได้สาบานไว้แล้วที่ผมจะต้องป้องกันสิทธิของราษฎรทุกทาง แม้จะต้องใช้กำลังหากจำเป็น บางครั้งเราก็ต้องต่อสู้เพื่อรักษาอิสระภาพของเรา เราชาวพีลิปปีโนส์ไม่เคยถังเลเลยในอดีต ปัจจุบันนี้เราก็จะไม่ยอมถังเลเหมือนกันถ้าจำเป็น"

"ถ้าคริโนชนะการเลือกตั้งนโดยสุจริต เราก็ยินดีด้วย และไม่ยกมือขัดขวางเลย เพราะเราได้สาบานที่จะต่อสู้เพื่อป้องกันรักษาสิทธิเสรีภาพของประชาชนไว้ เราจะยอมให้ประชาชนผิดหวังไม่ได้เด็ดขาด...!"

ประชาชนไม่ได้รับความผิดหวัง ชายผู้นำผู้ปฏิเสธการทำรัฐประหาร ได้พิสูจน์ให้เห็นว่า ที่เขาปฏิเสธนั้นถูกต้องแล้ว

ในวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๑๙๕๓ การเลือกตั้งดำเนินไปอย่างเสรี เป็นอันว่าระบอบประชาธิปไตยแห่งสาธารณรัฐพีลิปปีนส์ยังคงดำรงอยู่ และ ราโมน แม็ก-ไซไซ ก็ได้รับเลือกเป็นประธานาธิบดีแห่งสาธารณรัฐพีลิปปีนส์ด้วยคะแนนเสียงอันล้นหลาม อย่างที่ไม่เคยมีปรากฏมาก่อนเลยในประวัติศาสตร์การเมือง

ทั่วทุกหนทุกแห่งในฟิลิปปินส์ แซ่ซร้องไปด้วยเสียงทักทายยินดีในชัยชนะ ดังก้องสท้อนออกมาทั่วโลก มันมิใช่ชัยชนะของบุคคลผู้หนึ่ง ซึ่งมีบุคลิกลักษณะเด่นดึงดูดใจเท่านั้นไม่ แต่เป็นชัยชนะของวิญญาณแห่งเสรีภาพ ทั้งหนังสือพิมพ์ และเสียงประชาชนกล่าวขวัญถึงแต่ประธานาธิบดีคนใหม่ผู้ได้ต่อสู้จนได้ ชัยชนะเหนืออิทธิพล การเมืองอันเลวร้ายและคดโกงได้อย่างราบคาบ

มีคำพูดที่ไพเราะน่าฟังบรรยายถึงศรัทธาและชัยชนะแห่งเสรีภาพมากมาย แต่ที่สั้นและกินใจที่สุดเห็นจะได้แก่คำพูดของเฮซุส แม็กไซไซ น้องชายของแม็กไซไซที่กล่าวในคาสดิลเดโฮส หลังจากได้รับข่าวแน่นอนแล้วว่า แม็กไซไซชนะการเลือกตั้งแล้ว ครอบครัวแม็กไซไซเฝ้าสังเกตดูกะแนนเสียงที่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ด้วยความพูมใจอย่างเงียบ ๆ ไม่แตกต่างกับแม็กไซไซ ขณะที่ได้รับการห้อมล้อมแสดงความยินดีจากเพื่อนฝูง มิตรสหายในมนิลานัก ลักษณะเด่นของแม็กไซไซก็คือ ความเงียบขรึม แต่สง่าผ่าเผย เฮซุสได้รับหน้าที่เป็นผู้พูด และเขาก็พูดด้วยถ้อยคำธรรมดาแต่กินใจว่า

"ราโมน แม็กไซไซ จะเป็นคนเดิมไม่เปลี่ยนแปลง ความจริงที่ว่า บัดนี้ เขาดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีจะไม่ทำให้ความเป็นเพื่อนของเรา แต่อดีตที่เราเคยทำงานสารพัดชนิดร่วมกันภายใต้แสงแดดอันแผดจ้าในซัมบาเล เปลี่ยนแปลงไปเลย ราโมน จะต้องเป็นคนหนึ่งในครอบครัวของเราอยู่เสมอ เพราะเขาเป็นคนของประชาชน" เฮซุสกล่าวด้วยความเชื่อมั่นในใจ...!

บทที่ ๑๒

ประธานาธิบดี

ทันทีที่ได้รับเลือกเป็นประธานาธิบดี แม็กไซไซก์ออกจากมนิลา พร้อมกับเพื่อนสนิทสองสามคนไปยังคาสติลเดโฮสเพื่อใช้เวลาอันสงบสงัดที่นั่น วางแผนโครงการและเลือกตัวบุคคลที่จะเข้ามาร่วมงานด้วย ทั้งนี้เพื่อหลีกเลี่ยงการรบกวนจากมาดาคายัง

การไปคาสติลเดโฮสภายใต้ความอารักขาของมิตรและญาติ เขาย่อมจะเป็นอิสระเสรีพ้นจากการรบกวนหรืออิทธิพลใด ๆ ที่จะรังควานไม่ให้จิตใจสงบได้ ในมนิลาย่อมจะมีปัญหาร้อยแปดชนิดและคงไม่พ้นถูกรบกวนจากผู้ที่ปรารถนาตำแหน่งในรัฐบาลได้ แต่ที่คาสติลเดโฮสเขามีโอกาสที่จะเป็นตัวเองได้เต็มที่

บางคนอาจจะคิดว่า แม็กไซไซน่าจะหลีกเลี่ยงไปเสียจากคาสติลเดโฮส เพราะความหลังอันเต็มไปด้วยความทุกข์ยากลำบากขมขื่น อาจจะทำให้ไม่สบายใจ แต่ความเป็นจริง แม็กไซไซถือเมืองนี้เป็นที่สงบอารมณ์พักผ่อนเสมอมา ในเมืองเล็ก ๆ สงบสงัดนี้ เอกซเกล ผู้เฒ่ายังคงแข็งแรงเหมือนเดิม และยังคงเหลืออยู่ทุกวัน รถฟอร์ดโบราณคันนั้นจอดทิ้งอยู่ใกล้ ๆ ร้าน ผุกร่อนไปตามกาลเวลา ณ ที่นี่แหละ...เขา...คนของประชาชนย่อมจะใช้ความคิดได้อย่างแจ่มใส สงบและเชื่อมั่นในตนเองและวิถีทางดำเนินงานของตน

ที่คาสติลเดโฮส แม็กไซไซคัดเลือกบุคคลในคณะรัฐบาลของเขาอย่างรอบคอบถี่ถ้วน พิจารณาเป็นรายบุคคลไปตามความเป็นจริง ปราศจากอคติ ความเชื่อมั่นของแม็กไซไซว่าตำแหน่งในคณะรัฐบาลเป็นตำแหน่งที่ศักดิ์สิทธิ์และมีเกียรติ จะเห็นได้จากบุคคลที่ได้รับความไว้วางใจมอบหมายให้ดำรงตำแหน่ง ในคณะบริหารร่วมกับเขา แม้ว่าจะเลือกเฟ้นเป็นอย่างดีแล้ว บุคคลเหล่านั้นก็ยังต้องพิสูจน์ให้เห็นความเหมาะสมของตนเองอีก

"มันเป็นความยากลำบากอย่างที่สุด" แม็กไซไซกล่าว "ผมพยายามอย่างยิ่งที่จะไม่ให้ผิดพลาดในการเลือกตั้งบุคคลที่จะมาร่วมงานบริหารด้วย ผมไม่อยากให้ราษฎรต้องเสื่อมศรัทธาทันทีที่เราพึ่งจะเริ่มต้นดำเนินงานเท่านั้น"

เมื่อแม็กไซไซกลับไปยังมนิลาเพื่อเตรียมตัวรับตำแหน่ง โครงการทุกอย่างก็ได้วางไว้เรียบร้อยแล้ว

บัดนี้เขาเป็นบุรุษผู้มีอำนาจ และชื่อเสียงคนหนึ่งในโลกแล้ว ปัญหามีอยู่ว่า เมื่อมีอำนาจอยู่ในมือแล้วเขาจะเปลี่ยนแปลงไป หรือว่าเป็นคนเดิมผู้มุ่งมั่นต่อสู้เพื่อปราบคอรัปชั่น รอบตัวเขาเวลานี้มีแต่ความบีบคั้น เรียกร้องขอตำแหน่งหน้าที่และอภิสิทธินานาประการ คนที่ออกเสียงให้แก่เขาก็เรียกร้องขอสิ่งตอบแทน หรือไม่ก็เพราะถือสิทธิ์ว่า เป็นเพื่อนหรือเพื่อนของเพื่อน หรือเกี่ยวดองเป็นญาติกับเขาทางใดทางหนึ่ง ทั้งสิ้น

แต่ แม็กไซไซได้ แถลง อย่าง แจ่ม แจ้ง มาตั้งแต่ต้นแล้วว่า สายโลหิตหรือมิตรภาพไม่อาจจะช่วยให้บุคคลใด ๆ ที่ไม่สมควรจะได้รับได้ ญาติสนิทผู้หนึ่งขอร้องให้แม็กไซไซสนับสนุนเขา เข้ารับตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัด

หนึ่ง แต่แม็กไซไซปฏิเสธ ทำให้วงศาคณาญาติเดือดดาลกันเป็นอันมาก ญาติคนหนึ่งซึ่งเป็นนักการเมืองมีชื่อถึงกับขู่ว่าจะถอยออกจากตำแหน่งเพื่อต่อสู้กับแม็กไซไซ

"เชิญถอยออกสิ" แม็กไซไซบอก "ผมไม่ปรารถนาให้ใคร ๆ ในวงศ์ญาติของผมก่อตั้งอุตสาหกรรมครอบครัวขึ้นเหมือนอย่างใคร ๆ ที่ชอบทำกันในวงการรัฐบาล ผมรักครอบครัวของผม แต่จะไม่ยอมทำสิ่งใดที่ขัดแย้งกับอุดมคติของผม เพื่อที่จะสนองความต้องการของคนเหล่านั้นได้...!"

ครั้งหนึ่ง นายทหารชั้นผู้ใหญ่ในกองทัพอากาศบินจากต่างจังหวัดมายังมนิลา เพื่อพบปะกับประธานาธิบดี แต่พอแม็กไซไซทราบว่า นายทหารผู้นั้นใช้เครื่องบินของกองทัพอากาศในการเดินทางครั้งนี้ แม็กไซไซตำหนิติเตียนนายทหารผู้นั้นเป็นอันมาก เพราะเขาเห็นว่า คนที่จะมาพบปะเขาไม่ควรใช้พาหนะของรัฐ นอกจากจะได้รับการเรียกตัวมาเป็นทางการเท่านั้น และตัวเขาเองก็ยังไม่ได้รับมอบตำแหน่งเป็นทางการเสียด้วยซ้ำไป

"ผมไม่ปรารถนาให้ใคร ๆ พูดได้ว่า ยังไม่ทันไรก็

ถืออภิสิทธิ์ใช้ของ ของรัฐ ตั้งแต่ยังไม่ได้รับมอบหมาย
ตำแหน่ง" แม็กไซไซบ่น "เรา (องค์การ MPM) มีเครื่อง
มือเครื่องใช้เครื่องมือทุกอย่างแม้กระทั่ง เฮลิคอปเตอร์ ทำไม
จึงไม่ใช้พวกนั้นเล่า"

เขาหันมาทางเจ้าหน้าที่คนอื่น ๆ กล่าวดัง ๆ ว่า "ผม
ขอประกาศห้าม ไม่ให้พวกคุณคนหนึ่งคนใดใช้เงินของรัฐ
แม้แต่เซนต์เดียวทำธุระกิจใด ๆ ให้แก่ผม เพราะผมยังไม่
ได้เป็นประธานาธิบดี...ยังก่อน"

ก่อนจะเข้ารับตำแหน่ง แม็กไซไซได้ทำงานสำเร็จ
อีกหลายอย่าง ผลสำเร็จชิ้นหนึ่งที่ไม่ได้เปิดเผยจนกระทั่ง
หนังสือเล่มนี้มาเผยแพร่ก็คือ การเกลี้ยกล่อมหัวหน้า
กบฏฮุคผู้มีชื่อเสียงคนหนึ่ง คือคาสโตรอเลฮันดริโน

อเลฮันดริโนผู้นี้ เป็นฮุคชั้นหัวหน้าจะเป็นรองก็แต่
หลุยส์ ตารุค เท่านั้น เขาเป็นผู้บังคับบัญชาพวกฮุคใน
มณฑลตะกาลีวาตอนใต้ อันมีผู้คนพลเมืองหนาแน่น แม็ก
ไซไซได้ข่าวมาว่า เกิดการแตกแยกกันระหว่างคอมมิวนิสต์
สองคนนี้ คือ หลุยส์ ตารุค และอเลฮันดริโน ซึ่งเป็น
ธรรมดาของการแก่งแย่งอำนาจกันในค่ายคอมมิวนิสต์ แม็ก-

ไซไซจึงคิดจะทำให้คนทั้งสองแตกแยกกัน ซึ่งจะเป็นทางทำให้พวกฮุคอ่อนกำลังลงและทำให้การกวาดล้างง่ายยิ่งขึ้น

แม็กไซไซส่งคนไปขอพบปะกับ อเลฮันดริโน ซึ่งก็เป็นที่น่าประหลาดที่อเลฮันดริโนรับคำโดยดี จุดนัดพบระหว่างประธานาธิบดีและหัวหน้าฮุค คือ ที่สนามเพลาะของกองทัพบกที่นิโคลส์ใกล้กรุงมนิลา กระท่อมไม้ไผ่หยาบหลังหนึ่ง ถูกสร้างขึ้นที่ชายทุ่งเพื่อใช้เป็นที่พบปะ เฮลิคอปเตอร์ลำหนึ่งบินไปรับตัวหัวหน้าฮุคถึงบนภูเขา การพบปะครั้งนี้เป็นความลับอย่างยิ่ง ไม่มีใครแพร่งพรายเลย

ในกระท่อมไม้ไผ่หลังนั้น บุรุษชั้นผู้นำสองนายนั่งถกเถียงกันอยู่อย่างคร่ำเคร่งและยาวนาน คนหนึ่งเป็นผู้กำบังเหียนรัฐบาลผู้กุมโชคชะตาของประเทศไว้ในมือ พร้อมกันนั้นก็เป็นผู้เดียวที่รับผิดชอบต่อ การทำ ลายล้าง ความฝันที่จะเข้าครองพีลิปปินส์ของพวกฮุคให้พินาศไป อีกคนหนึ่งเป็นหัวหน้าคอมมิวนิสต์ ผู้ใช้กำลังต่อสู้ด้วยเจตนาจะล้มล้างรัฐบาล แม้จะต้องเสียสละชีวิตเป็นพลีก็ยอม

ทั้งสองคนเจรจากันถึงสองชั่วโมงกว่า แม็กไซไซพยายามที่จะชี้แจงให้ อเลฮันดริโน ยอมอ่อนน้อมมอบตัวให้

แก่รัฐบาลใหม่เสียโดยดี หัวหน้าคอมมิวนิสต์นิ่งฟังโดยดุษณีย์และตอบถ้อยคำกำกวม ซึ่งแม็กไซไซอธิบายว่า "ตามแบบฉบับของ คอมมิวนิสต์ที่เรียก ร้องข้อตกลงอันเบ็นไปไม่ได้นั่นแหละ"

ผลที่สุด แม็กไซไซเห็นว่าการเจรจานั้นไร้ประโยชน์เพราะอเลฮันดริโน แสดงให้เห็นแล้วว่า ไม่มีเจตนาจะยอมมอบตัวเลย ที่ยอมก็เพราะความอยากรู้อยากเห็น และกล้าเสี่ยงเพื่อที่จะได้มีโอกาสโต้เถียงกับผู้นำคนใหม่ของรัฐบาลเท่านั้นเอง แม็กไซไซรับสารภาพว่า ขณะที่นั่งสนทนากันอยู่นั้น เขาอยากจะเอื้อมมือไปบีบคออเลฮันดริโนตรึงคิดกับเก้าอี้และจับเบ็นเชดยเสียนี่กระไร

"ผมอดถามตัวเองต่อมาไม่ได้ว่า ทำไมผมถึงไม่จับเขาเสีย แต่ในที่สุดผมก็เห็นว่า ถ้าไม่ทำเห็นจะดีกว่า เพราะการรักษาคำพูดของผมที่ให้ไว้ว่า จะรับรองความปลอดภัยของเขาทุกอย่างย่อมสำคัญกว่าการจับด้วยวิธีนั้น"

หลังจากการเจรจาอันปราศจากผลแล้ว อเลฮันดริโนก็ถูกพาตัวขึ้น เฮลิคอปเตอร์ไปส่ง ยังถิ่นเดิมของเขาบนภูเขา และบัดนี้ยังคงนำคอมมิวนิสต์ต่อต้านการปกครอง

ตามระบอบประชาธิปไตยอยู่ดังเดิม

เมื่อแม็กไซไซเล่าถึงเรื่องนี้ เขาไม่เคยนึกถึงความน่าอัศจรรย์ใจในความเชื่อถือไว้วางใจที่ หัวหน้าคอมมิวนิสต์มีต่อเขาเลย เมื่อมีผู้ชี้ให้เห็นความจริงข้อนี้ และพร้อมกันก็แสดงให้เห็นการเสี่ยงอันตราย ด้วยการยอมไปพบปะกับศัตรู โดยอาศัยความเชื่อในคำพูดเป็นหลักประกันเท่านั้น แม็กไซไซแสดงความประหลาดใจเป็นอย่างยิ่ง ที่ตัวเขาเองคิดไม่ถึง

"ถูกของคุณแหละ มันน่าประหลาดอย่างว่าจริง ๆ" เขาอุทาน

สำหรับ บุคคลที่มีบุคลิกลักษณะเร้าใจน่าเลื่อมใสศรัทธานั้น บางครั้งเขากลับมีแต่ความซื่ออย่างเด็ก ๆ ในระยะห่างจากการเลือกตั้ง ขณะรอเขารับตำแหน่งนั้น รองประธานาธิบดี แห่งสหรัฐอเมริกา ริชาร์ด นิกสัน ได้มาเยี่ยมฟิลิปปินส์เนื่องในการเดินทางมาเชื่อมสัมพันธไมตรีกับประเทศต่าง ๆ ในเอเชีย ทางรัฐบาลได้จัดการต้อนรับอย่างใหญ่โตขึ้นที่ห้องประชุม ริซาล เมมโมเรียล ในกรุงมนิลา

นิกสัน ได้กล่าวสุนทรพจน์ยกย่องชมเชยแม็กไซไซเสียอย่างเพราะพริ้ง ครั้งใดที่นิกสันเอ่ยชื่อแม็กไซไซขึ้นประชาชนผู้ฟังก็จะปรบมือรับอย่างกึกก้อง แต่ตลอดเวลานั้น แม็กไซไซซึ่งนั่งอยู่ใกล้ ๆ เวทีไม่ได้ยินคำพูดของนิกสัน แม้แต่คำเดียวเพราะระบบการจัดวางเครื่องกระจายเสียงในห้องประชุมอันกว้างใหญ่นั้นไม่ได้ความเลย คนที่นั่งอยู่ใกล้เวทีซึ่งมีแม็กไซไซรวมอยู่ด้วยบังเอิญอยู่ตรงที่ ๆ เครื่องกระจายเสียงไม่ทำงาน จึงไม่อาจได้ยินคำพูดของนิกสันได้ แต่เมื่อเห็นผู้ฟังพากันปรบมือแม็กไซไซก็ปรบมือตาม เพื่อรักษามารยาท พร้อมกับยมไปด้วย

ในที่สุด ซีเนเตอร์ เฟอร์นานโด โดเปส อดทนอยู่ไม่ได้ จึงค่อย ๆ สะกิดแม็กไซไซ ชะโงกหน้าไปกระซิบบอกว่า ผู้ฟังปรบมือให้แก่ตัวแม็กไซไซเอง ฉะนั้นเขาจึงไม่ควรอย่างยิ่งที่จะปรบมือตามไปด้วย

ถ้าเป็นคนอื่น ได้ทราบว่า ตัวเองปล่อยเป็นออกมาอย่างน่าขายหน้าต่อประชาชนนับพัน รวมทั้งบุคคลในคณะรัฐบาลของเขา และรองประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา

ด้วยเช่นนั้น คงจะสะดุ้งตกใจเป็นแน่ แต่แม็กไซไซหัวเราะ
ออกมาดัง ๆ หันมาทางประชาชน ยกมือขึ้นบ้องหูและสั่น
ศีรษะบอกใบ้ให้ใคร ๆ รู้ว่า เขาไม่ได้ยินคำพูดสรรเสริญ
เยินยอของนิกสันเลยแม้แต่น้อย กิริยาท่าทางอันเบิดเผย
เป็นเด็ก ๆ ของเขาชนะใจผู้ฟัง เสียงปรบมือจึงดังกึกก้อง
แทบจะถล่มทลายหองประชุมอกครึ่งหนึ่ง

แต่ไม่ว่าเขาจะคิดอะไรหรือทำอะไร คิริโนผู้พ่าย
แพ้ไปแล้วก็ยังคงเยาะเย้ยถากถางอยู่เสมอ แม้จะต้อง
อพยพออกไปจากมาดาคายัง พรรคคิเบอรัลก็ยังฝากพิษ
ร้าย แห่งความระแวงแคลงใจไว้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

คิริโนผู้ล้มลงไปอย่างหมดท่า ด้วยคะแนนเสียงอัน
ท่วมท้นของแม็กไซไซ ก็ยังคงมีความรู้สึกขมขื่นต่ออเมริกา
อยู่ด้วยความเข้าใจว่า อเมริกาเป็นต้นเหตุของความพ่าย
แพ้ของเขา สำหรับคิริโน ความพ่ายแพ้ครั้งนี้ เขาถือเป็น
ข้อพิศูจน์ว่า ข้อกล่าวหาของเขาที่ว่าอเมริกาแซกแซงการ
เลือกตั้งนั้นถูกต้องจริง

หลังการเลือกตั้งแล้ว คิริโน ได้กลับไปยังภูมิ
ลำเนาเดิมที่โซลาลิด และในวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๑๙๕๓ .

ได้ประกาศว่า เขาจะยื่นคำคัดค้านไปยังวอชิงตัน ด้วยข้อหาว่า หน่วยจัสแม็ก ในอเมริกา ได้เข้ามาก้าวก่ายแซกแซงในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน

คิริโน อ้างว่า เขามีคำเนาบันทึกของ พลตรี โรเบิต เอ็ม. แคนนอนหัวหน้าจัสแม็ก ซึ่งมีไปถึงเจ้าหน้าที่จัสแม็กให้แยกย้ายกันออกไป ตามจุดต่าง ๆ ในวันเลือกตั้ง คิริโนกล่าวว่า ในบันทึกนั้นสั่งให้บรรดาเจ้าหน้าที่ยื่นมือเข้าไปบ้องกันการโกงคะแนนโดยตรงเลยทีเดียว แม้จะยอมรับว่า ไม่ได้มีเหตุการณ์ใดๆ เกิดขึ้นอันเป็นการแสดงว่า เจ้าหน้าที่จัสแม็กได้เข้าไปแซกแซงจริง แต่คิริโนก็ยืนยันว่า บันทึกฉบับนี้ออกมา เพื่ออนุญาตให้เจ้าหน้าที่จัสแม็กเข้าไปแซกแซงได้เต็มที่หากจำเป็น เขากล่าวว่า เขาอาจจะนำบันทึกนี้มาเปิดโปงก่อนการเลือกตั้งอย่างแน่นอน แต่บังเอิญนายพลเอก ดุกเค ได้รับคำเนาบันทึกเอาก่อนวันเลือกตั้งเพียงวันเดียวจึงนำเสนอต่อประธานาธิบดี

คิริโนกล่าวหาว่า นอกจากจะละเมิดกฎหมายเลือกตั้ง ของ ฟีดิปปีนส์ ด้วย การ ยื่นมือ เข้ามา ควบคุม การ

เลือกตั้งโดยไม่มีผู้ใดร้องขอแล้ว ยังถือสิทธิโดยพละการเข้ามาแซกแซง โดยไม่เหมาะสมอีกด้วย

ตามความเป็นจริงบันทึกของนายพลแคนนอนฉบับนั้น สั่งให้เจ้าหน้าที่จัสแม็ก "สังเกต" การเลือกตั้งซึ่งก็เป็นหน้าที่โดยธรรมดาเท่านั้นเอง ยิ่งกว่านั้น ตอนท้ายบันทึกยังมีข้อความสรุปไว้อีกว่า ดังนี้ "การถือปฏิบัติตามคำสั่งฉบับนี้เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องทุกคน จะต้องระมัดระวังตัว เคร่งครัด เพื่อป้องกันการกล่าวหาว่าแซกแซง ไม่ให้เกิดขึ้นได้ ขอเน้นว่า หน้าที่สำคัญของเจ้าหน้าที่ ก็คือ คอยควบคุมดูว่า กองทัพอากาศได้ปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาตามแบบแผนและวินัยทหารหรือไม่"

แต่ข้อสรุปท้ายบันทึกนั้น คิริโนไม่ยกขึ้นมาพูดเลย ในบันทึกฉบับนี้ มิได้มีข้อความใด ที่จะก่อกวนผู้ใดเลย แต่ความจริงได้ถูกบิดเบือนไปเสียสิ้นเชิง เพื่อเป็นประโยชน์แก่ข้อกล่าวหาของ คิริโน ทั้งสิ้น

นายพล ดุ๊ก เองเมื่อถูกซักถามว่า ได้สำเนาบันทึกนั้นมาจากที่ใดก็ไม่ยอมแถลง กลับบ่ายเบี่ยงไปรุน ๆ ว่า พบวางอยู่บนโต๊ะ

ต่อมาภายหลัง เมื่อซีเนเตอร์ เรคโต ได้เริ่มตั้งตัวโจมตีแม็กไซไซและสหรัฐอเมริกา คิริโนอุทานว่า "เห็นไหมว่าผมพูดผิดไปเสียเมื่อไหร่"

จะว่าไปบันทึกฉบับนั้นเป็นเรื่อง "พายุในพวยกา" แท้ ๆ แต่บังเอิญมามีส่วนเกี่ยวข้องกับแม็กไซไซไปได้ในเหตุการณ์ตอนหลัง ๆ เมื่อเข้าไปรับตำแหน่งที่มาลาคายังแล้ว ก่อนจะถึงวันประกอบพิธีรับตำแหน่ง แม็กไซไซได้ขอให้คนสนิทหารถฟอร์ดประทุนให้หนึ่งคัน เพราะเขาอยากจะนั่งไปเข้าพิธีด้วยรถเตย ๆ เปิดประทุนแทนการนั่งอยู่ในรถประจำตำแหน่ง อันเป็นรถไครส์เลอร์ อิมพีเรียล เพื่อน ๆ เข้าใจว่า ถ้าเจ้ารถฟอร์ด ท. คันนั้นยังวิ่งได้แม็กไซไซ น่ากลัวจะเอาไปใช้ในวันนั้นเป็นแน่

การเสาะหา รถฟอร์ด เปิดประทุน ตามที่ แม็กไซไซต้องการทั่วทั้งมนิลา ในที่สุดแจ็ค มันนิ่ง ผู้จัดการใหญ่เอเย่นต์ฟอร์ดในมนิลา วิ่งเต้นไปขอยืมมาได้จากเจ้าหน้าที่ผู้หนึ่งในกองการบริหารการช่วยเหลือต่างประเทศ ของสหรัฐ มาให้แม็กไซไซใช้ในวันสำคัญนั้น

ตอนเช้าวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๑๙๕๓ นั้นเอง แม็ก-ไซไซก็ขับรถไปยังทำเนียบมาดาคายังอันสง่าผ่าเผย เพื่อจะรับประธานาธิบดีคนเก่า ไปยังสถานที่ทำพิธี รับมอบ ตำแหน่งด้วยกัน

คิริโน ผู้ชอบความมีพิธีรีตองโอ่โถง ถึงกับชะงักด้วยความตกใจอยู่หน้าประตูทำเนียบ จ้องดูฟอร์ดเบีดประทุนคันนั้นอย่างไม่เชื่อตา เขานั่งร่วมไปในรถฟอร์ดเจ้ากรรมด้วยความจำใจเบื่อหน่ายยิ่ง ณ ปาร์คดูเนตา อันเป็นปาร์คใหญ่ที่สุดในมนิลา ประชาชนนับแสนคอยเฝ้าอยู่แล้วด้วยความตื่นเต้น เพื่อจะดูประธานาธิบดีคนเก่าและใหม่ปรากฏตัวด้วยกัน

ถนน ทั้งสองฟาก หนาแน่น ไปด้วย ผู้คน ที่ แต่ง กาย อย่างสวยงามก็มี ด้วยเสื้อผ้าเก่า ๆ ก็มี แต่ทุกคนมีจิตใจร่าเริงเบิกบาน เฝ้าคอยดูขบวนพิธีมอบตำแหน่ง ด้วยความชื่นระหว่างการรณรงค์ที่ยังฝังอยู่ในใจ ทำให้คิริโนไม่เต็มใจมาปรากฏตัวรับการต้อนรับของประชาชนเลย บริวารของเขาเกรงไปว่า ประชาชน จะส่งเสียงเยาะเย้ย ให้เขาได้รับความช้ำใจ ซึ่งไม่เป็นสิ่งที่น่าวิตกเลย เพราะประชาชน

พีดลิปบีนส์มีมารยาทดีพอที่จะไม่ทำเช่นนั้น อีกประการหนึ่ง แม็กไซไซ ได้ออกคำสั่ง ไม่ให้แสดง อาการใด ๆ อัน ไม่เป็นการเคารพต่ออดีตประธานาธิบดี แม้กระนั้น กระทั่งวินาทีสุดท้ายก็ยังไม่มีผู้ใดทราบแน่นอนว่า คิริโนจะมาร่วมพิธีหรือไม่ ความหวั่นวิตกของคิริโนจะเห็นได้ตั้งแต่ ความไม่เต็มใจนั่งรถฟอร์ดของแม็กไซไซ โดยอ้างว่า ไม่สมเกียรติเลย ที่จะนั่ง รถเล็ก ๆ ไปเข้าพิธีในเมื่อ รถประจำ ตำแหน่งโอ่อ่ากว่ามีอยู่ เพื่อเอาใจคิริโน แม็กไซไซก็ยอมเปลี่ยนรถ

บัดนี้ เมื่อการรณรงค์สิ้นสุดลง ดูเหมือนว่าความสัมพันธ์ระหว่างบุรุษทั้งสอง คือไมตรีจิตระหว่างชายสูงอายุผู้ได้อุปถัมภ์ชายหนุ่มให้ก่อร่างสร้างตัวขึ้นมา จนขึ้นมาแทนที่เขาได้ และความยกย่องนับถือที่แม็กไซไซเคยมีต่อคิริโนไม่ผิดกับความรู้สึกของบุตรชายที่มีต่อบิดา ชั่วขณะที่ทั้งสองสนทนากันสองสามคำ ขณะอยู่ในตำแหน่งมาดามาคา-ยังจะได้ฟื้นฟูขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง ที่ออฟพีส คิริโน เชิญให้แม็กไซไซลองนั่งเก้าอี้ที่โต๊ะทำงานของเขา บอกว่า “ลองตัวนี้ดูหน่อยสิ ใหญ่พอไหม”

ครั้นแล้ว ทั้งสองก็ออกมาขึ้นรถขับไปช้า ๆ ท่ามกลางเสียง ไชโยโห่ร้อง ของประชาชน ที่เรียงราย อยู่ สองข้างทางจนกระทั่งถึงฤเนต้าปาร์ค ความหวั่นวิตกของคิริโนที่เกรงไปว่าจะถูกเยาะเย้ยนั้นไม่มีมูลความจริงเลย ประชาชนต่างเชียร์ให้แก่รัฐบุรุษทั้งสองอย่างกึกก้อง ให้เกียรติแก่ทั้งผู้แพ้และผู้ชนะ

แม็กไซไซรับเสียงโห่ร้องนั้นด้วยยิ้มอย่างกว้างขวาง ชูมือขึ้นจับกันเหนือศีรษะเหมือนนักมวยที่ชนะแล้ว

การขับรถคันใหญ่ฝ่าไปท่ามกลางฝูงชนนับแสนเบียดไปด้วยความลำบากอย่างยิ่ง กว่าจะบุกไปถึงเวทีที่จัดไว้ในฤเนต้า แม็กไซไซเดินแหวกฝูงคนตรงไปยังเวทีถูกล้อมเสียจนแทบมองไม่เห็นตัว หลายคนพยายามจะอุ้มเขาขึ้นแบกใส่บ่าพาเดินไปยังเวที ประชาชนฝ่าวงล้อมของตำรวจวิ่งเข้ามาที่เวทีเพื่อจับมือกับเขา คิริโนผู้ยืนอยู่ข้างเคียงได้ร่วมทำพิธีชักธงขึ้นสู่ยอดเสา รับการเชียร์เป็นเกียรติของประชาชน แล้วก็กลับมาขึ้นรถ ตรงไปยัง คฤหาสน์ ของเขา ที่โนเวลด์. เป็นอันว่ายุคสมัยหนึ่งได้สิ้นสุดลงแล้ว

เวที ณ ฤเนต้าปาร์คห้อมล้อมไปในฝูงชนแน่นขนัด

จำนวนเป็นแสน ๆ ชายหนึ่งอายุประมาณสี่สิบหกปี แต่งกายด้วยเสื้อไหมสับปรสของพ่นเมือง (บารองตะกาด๊อค) กล่าวคำสัตย์ปฏิญาณรับหน้าที่ประธานาธิบดีแห่งสาธารณะรัฐฟิลิปปินส์อย่างเคร่งขรึม ชายผู้นี้เมื่อสมัยเป็นเด็กต้องตื่นแต่เช้ามืดไปเป็นกุลีร้างทางพร้อมกับบิดา ด้วยค่าจ้างเพียงวันละ ๓๐ เซ็นตาโว เขาต้องทำงานหนักเพื่อแลกกับการศึกษาด้วยตัวของตัวเองไม่มีผู้ใดส่งเสีย ชีวิตส่วนใหญ่ของเขาอยู่กับความจน เขารู้จักกับความหิวกระหายและงานหนักดี และผจญกับภัยสงครามอันโหดร้ายมาแล้ว

เมื่อเจ็ดปีก่อน เพื่อนฝูงต้องขอร้องเคี่ยวเข็ญให้เขาสมัครเป็นผู้แทนที่ซัมบาเล

เมื่อสามปีก่อน เขาเป็นบุคคลที่ไม่มีใครรู้จักหรือสนใจในคุณลักษณะของเขาเลย...!

บัดนี้ เขาเป็นประหนึ่ง เทพเจ้า ของประชาชน นับจำนวนแสน ที่กำลังโห่ร้อง และบ้างก็หลั่งน้ำตาด้วยความยินดีให้แก่เขา ชื่อเสียงของเขากำลังกระจายไปทั่วโลก ด้วยบุคลิกลักษณะอันดึงดูดใจ และด้วยความยึดมั่นในอุดมคติอันสูงส่งคือ ความซื่อสัตย์และความเสียสละเพื่อ ประชาชน

เขาก็ได้ถอนราก บัดดังก์ ของ คณะ บริหาร ที่ได้ ครอบครอง พีดลิปปีนส์อยู่ตั้งแต่ได้เอกราชมา วันนี้จึงนับเป็นวันแห่ง ความเที่ยงธรรม เป็นวันชัยชนะแห่งอิสระเสรีโดยแท้...!

แม็กไซไซตระหนักดีว่า ชัยชนะนี้ใช่เป็นชัยชนะ ของประชาชนและของประชาธิปไตย มันเป็นบทเรียนอัน แจ่มแจ้ง ที่จะต้องจดจำไปจนวันตายแก่บุคคลทั่วไป ไม่ว่า ไท หรือ ทาสที่กำลังจะเลื่อมศรัทธาในสัจจธรรม เนื่อง จากความผันแปรของโลกปัจจุบัน บุคคลอย่างแม็กไซไซ ผู้นี้แหละที่ก่อให้เกิดแรงดลใจแก่ผู้ที่ท้อแท้ ระแวงแคลงใจ ประชาชนจำนวนล้าน จึงได้ร่วมมือกับเขากำจัดนักการเมือง กระหายอำนาจ และหิวเงิน ผู้ซึ่งเกือบจะทำให้ประชาชน ซึ่งกำลังอ่อนใจและหมดหวังหันไปหาลัทธิคอมมิวนิสต์

พิธีมอบตำแหน่งและสาบานตัวของแม็กไซไซวันนั้น จึงเป็นพิธีที่จับใจและก่อให้เกิดศรัทธาขึ้น ในหมู่ประชาชนผู้มี โชคดีที่ได้เห็นพิธีนั้น

แม็กไซไซได้กล่าวแถลง นโยบายของคณะ บริหาร ของเขาอย่างสั้น ๆ แต่ถึงจุดไม่เยิ่นเย้อตามแบบฉบับวิธีพูด ของเขา ตอนหนึ่งเขากล่าวว่า...

"ความปรารถนาของท่าน เป็นคำสั่งอันแน่นอน ที่จะให้เรามี รัฐบาล ที่ตั้งอยู่ บน รากฐาน ของความ ซื่อสัตย์ แล ะเที่ยงธรรม ... ... เราต้องการบุคคลที่มีแผนการ และความเชื่อมั่น ...คนที่จะทำงานจริง ๆ และคนที่มีความรักชาติอย่างมั่นคง ... ... เราต้องการความร่วมมือ ความสามารถในการทำงาน ความเสียสละและความไม่เห็นแก่ตัว เพื่อที่จะช่วยกันสร้างประเทศชาติ ...!"

"ข้าพเจ้าต้องการคนชนิดนั้น ...!" เขาทุบกำปั้นลงบนโต๊ะตรงหน้าเพื่อเน้นคำพูด "นับแต่วันนี้เป็นต้นไป คณะบริหาร ของข้าพเจ้า และ ตัวข้าพเจ้าเอง จะ หลุดพ้น จาก พันธะของพรรค จากครอบครัวและแม้แต่ตัวของตัวเอง มาเป็นคนของประชาชนเท่านั้น ...!"

ข้อความสองวรรคนี้ เป็นข้อความที่แสดงถึงจิตใจของแม็กไซไซ ได้อย่าง แจ่มกระจ่าง ที่สุด แม้กระทั่ง ในปัจจุบันนี้

แม็กไซไซแถลงต่อไปอีกว่า "เราจะไม่ยอมให้คำว่า ความยุติธรรมในสังคมเป็นประโยคที่ไร้ความหมายในรัฐธรรมนูญของเรา" "เราจะต้องทำให้มันมีชีวิตจิตใจ

ชนมา เพื่อทุก ๆ คน ...!" เขากล่าวต่อไปว่า "คำว่า ประชาธิปไตย ย่อมจะไร้ความหมายไปทันที เมื่อไม่สามารถสนองความต้องการของคนส่วนใหญ่ได้" ส่วนในเรื่อง นโยบาย ต่างประเทศ เกี่ยวกับ ความ ร่วมมือ กับ สหรัฐอเมริกาและสหประชาชาติ แม็กไซไซอธิบายว่า "มันเป็นความปรารถนาของเราที่จะได้เห็นสาธารณรัฐแห่งนี้ อันเป็น อนุสาวรีย์ ของ ความ ใฝ่ดี และ การต่อสู้ ร่วมกัน ของเรา พิศูจน์ให้โลกเห็นกำลังของประชาธิปไตยที่เราดำรงอยู่"

"ข้าพเจ้าได้รับคำเตือนว่า" แม็กไซไซตะโกน "ประชาชนหวังจากรัฐบาลคณะนี้มากเกินไป หวังในสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ แต่ข้าพเจ้าว่า สำหรับประเทศที่เกิดใหม่และเข้มแข็งของเรา ไม่มีอะไรที่จะเป็นไปไม่ได้!"

ประโยคที่ได้ตะโกนก้องออกไปซ้ำซาก เช่นนี้แหละเป็นประหนึ่ง บรรทัดฐาน ที่คณะ รัฐบาล ของ แม็กไซไซ ถือปฏิบัติ มันเป็นประหนึ่งกระจกส่องให้ชาวฟิลิปปีโนส์มองเห็นอนาคตใหม่อันสดใสภายใต้การนำ ของเขาในวันข้างหน้า

ประชาชนยังคงเชียร์ให้แก่เขาและแก่ ดูซ ผู้ซึ่งบัดนี้เป็นสุภาพสตรีหมายเลขหนึ่ง ผู้งามสง่าเหมาะสมเป็นอย่างยิ่ง รวมทั้งเด็ก ๆ ด้วย วันนั้นประธานาธิบดี และครอบครัวได้เข้าไปรับประทานอาหารมื้อแรกในทำเนียบ มาดาคายัง ประชาชนยังคงติดตามเขาไปจนถึงทำเนียบ

ตลอดเวลาที่ออกไปหาเสียง แม็กไซไซพูดอยู่เสมอว่า วันใดที่ได้เข้าไปอยู่ในมาลาคายัง ประตูทุกบานจะถูกเปิดกว้างต้อนรับทุก ๆ คน บัดนี้เขาได้ทำตามคำพูดของเขาแล้ว มันเป็น "ปราสาทของราษฎร" ทุกคน แผ่นป้ายทองเหลืองจารึกคำว่า "ปราสาทของราษฎร" ได้ถูกนำไปติดไว้ที่ประตูทำเนียบ นอกจากนั้นแม็กไซไซยังได้เปลี่ยนชื่อทำเนียบมาเป็นสำเนียงตะกาล็อคว่า "มาลาคายัง" แทน

นับแต่วันทำพิธีรับตำแหน่งแล้ว มาลาคายังก็เป็นปราสาทของราษฎรจริง ๆ นักการทูตในหมวกทรงสูงที่เข้ามายินสาส์น อาจจะเดินกระทบไหล่กับชาวนาบ้านนอกที่เดินเท้าเปล่าเข้ามาในห้อง และติดชมความหรูหราของเฟอร์นิเจอร์ก็ได้

หลังจากการเข้ารับตำแหน่งไม่กี่วัน หนังสือพิมพ์มนิลาอีเวนนิ่ง นิวส์ ได้ลงบทความเล่าถึงเหตุการณ์วันแรกที่ประธานาธิบดีแอนดรู แจ็คสัน แห่งสหรัฐอเมริกาเข้ารับตำแหน่งในวันแรก เมื่อ ๑๒๕ ปีมาแล้ว ท่านผู้นั้นได้เชิญชวนราษฎรทั่วไป เช่นเดียวกันกับที่แม็กไซไซได้กระทำพฤติการณ์ที่เกิดขึ้นในวันนั้นมีส่วนคล้ายคลึงกันมาก จนกระทั่งบรรทัดสุดท้ายจึงได้เห็นว่า ผู้เขียนเล่าถึงประธานาธิบดี แอนดรู แจ็คสัน แห่งสหรัฐ

เพราะเหตุที่ได้ดิ้นรนต่อสู้มา ด้วยความ ยาก ลำบาก และความเป็นคนธรรมดาสามัญของเขา ประกอบกับการที่ยืนขึ้นมาได้ด้วยความซื่อสัตย์ของเขา หลายคนจึงชอบเปรียบแม็กไซไซกับ อับราฮัม ลินคอล์น นอกจากนั้นพฤติการณ์ของการต่อสู้เพื่อประชาธิปไตยของเขา ยังมีส่วนคล้ายคลึงกับแจ็คสันอย่างน่าประหลาดอีกด้วย

เมื่อแจ็คสันสมัครเข้าแข่งขันรับเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีแห่งสหรัฐอเมริกา ในปี ๑๘๒๘ มีใบปลิวของฝ่ายศัตรูคู่แข่งขันเยาะเย้ยถากถางเขาดังนี้...

"ท่านทราบดีว่า เขาไม่ใช่นักกฎหมาย ไม่ใช่รัฐบุรุษ ไม่ใช่นักการเมือง และปราศจากความรอบรู้ในประวัติศาสตร์การเมืองและความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ ภาษาพูดก็ใช้ไม่ได้ พูดกันตามตรงแล้ว เขามีกำลังกายและความดุร้ายของสัตว์เท่านั้น เขาไม่เหมาะสมทั้งทางด้านการศึกษานิสัย และ อารมณ์ที่จะดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีเลย"

ช่างน่าประหลาดที่ถ้อยคำต่าง ๆ เหล่านี้ บังเอิญมาตรงกับคำของฝ่ายตรงกันข้ามกับแม็กไซไซ ที่กล่าวหาแม็กไซไซ ในการ หาเสียง เลือกตั้ง คราวนี้ ไปได้อย่างน่าอัศจรรย์

แต่แล้ว แม็กไซไซก็ได้ประสบเหตุการณ์ เช่นเดียวกับแอนดรู แจ็คสันได้พบมาแล้ว นั่นคือการเปิดทำเนียบอย่างกว้างขวางต้อนรับทุก ๆ คนนั้น ทำให้เขาเกือบไม่มีเวลาทำงานเลย เนื่องจากมีผู้มาเยี่ยมทุกระยะตลอดเวลาจนในที่สุด เขาต้องย้ายออฟฟิศไปเสียอีกห้องหนึ่ง ในที่สุดแม้จะไม่ค่อยเต็มใจนัก แม็กไซไซก็จำเป็นต้องสั่งปิด ทำเนียบมาลาคายังสำหรับประชาชนในวันทำงาน ส่วนทูตต่างประเทศ หรือนักการทูต อื่น ๆ ยังคง ให้เข้า พบปะได้ ตามนัด

หมาย แต่ทงนมิใช่ว่า เขาจะละเลยประชาชนและราษฎร สามัญ วันหยุดราชการ คือวันที่เขาเปิดให้ประชาชนเข้าพบ อาทิตย์หนึ่งปรากฏว่าเขาต้องต้อนรับประชาชนนับจำนวนพันเสมอ หลายคนตำหนิว่า เขาใช้เวลาสุงสิงกับราษฎรมากเกินไปจนทำหน้าที่บริหารไม่ได้เต็มที่ แต่แม็กไซไซเห็นว่า ราษฎรจะต้อง มาก่อน เรื่อง ของการ บริหาร มาทีหลัง

เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีกลาโหม แม็กไซไซได้ตั้งหน่วยรับคำร้องทุกข์ของราษฎรขึ้น เขาได้รับฟังและพยายามช่วยเหลือ ให้ความ ยุติธรรม แก่ผู้ร้องทุกข์ อย่างเต็มความสามารถ บัดนเมื่อได้เป็นประธานาธิบดีเขาก็ยังคงสนใจในทุกข์สุขของประชาชนเป็นรายตัวดังเดิม เขาได้จัดตั้งหน่วย รับคำร้องทุกข์ และคณะกรรมการ ปฏิบัติงานขึ้น ภายใต้การนำของมานูเอล พี. มานาฮัน ผู้ซึ่งเคยทำงานหนังสือพิมพ์มาก่อน ราษฎรที่มีความเดือดร้อน ได้รับสิทธิ์ให้ส่งโทรเลขมายังมาลาคายังให้ฟรี - และจะได้รับตอบด้วยคำมั่นสัญญาที่จะใส่ส่วนเรื่องราวให้โดยเร็ว ปรากฏว่าราษฎรได้ส่งโทรเลขมาเป็นจำนวนพัน ๆ ฉบับ แม้ว่าจะ

เป็นการ อืดอาด ล่าช้า เพราะต้อง พิจารณา เรื่องราว เป็นราย บุคคล แต่ก็ได้ผลดีในการสร้างศรัทธาของประชาชนต่อ รัฐบาล ซึ่งพวกเขาคิดว่าได้ละเลยพวกเขาเสียแล้ว ให้ กลับฟื้นคืนมาได้อีก

ไม่มีสิ่งใดจะทำให้แม็กไซไซโกรธยิ่งกว่าการทำให้ ราษฎรเข้าใจว่าเขาอยู่สูงเกินกว่าจะเข้าหาได้ เลขานุการ และคนสนิทของเขาจะได้รับการดุว่าบ่อย ๆ เมื่อปรากฏว่า มีการกีดกันไม่ให้ราษฎรคนหนึ่งคนใดเข้าพบเขา บางครั้ง แม็กไซไซ จะออก คำสั่ง ให้ไปค้นหา ตัว ราษฎร ที่ได้รับ การ บอกปัดไม่ให้เข้าไปพบเขาให้ได้ หากไม่ได้ตัว เจ้าหน้าที่ เหล่านั้นจะต้องถูกออกจากงาน

สำหรับผู้ที่เกิดในกระท่อมไม้ไผ่หลังคามุงจาก ย่อม จะทราบถึง ความสนใจ อยากรู้ อยากเห็น ความโอ่อ่า ของทำ-เนียบมาลาคายังดี แม็กไซไซในฐานะราษฎรสามัญผู้หนึ่ง ก็มีความ พากพูมใจ ในความสง่างาม ของมาลาคายัง เหมือน กัน มีเรื่องเล่ากันขัน ๆ ว่า วันแรกที่เหยียบย่างเข้าสู่ ทำเนียบมาลาคายัง แม็กไซไซเดินเลียบไปตามขอบพรม สีแดงที่ปูลาดไว้ด้วยความเสียดาย ไม่อยากจะเหยียบย่ำ

ให้มันเก่าไป แต่บรรดาแขกผู้มาเยี่ยม ไม่มีความเสียดมเสียดาย ถนอมของเหมือนแม็กไซไซ ดังนั้น ชั่วระยะเวลา ๒ — ๓ สัปดาห์ที่เขาได้เป็นประธานาธิบดี จึงปรากฏว่าทำเนียบประวัติศาสตร์แห่งนี้เก่าลงไปถนัดใจ

ครั้งหนึ่ง เมื่อ เบีดประ ผลัวะออกไป อย่าง ริบร้อนตามเคย แม็กไซไซได้พบกับ จอห์น อิพิวริฟอย ผู้ซึ่งกำลังเดินทางไปรับตำแหน่ง เอกอัครราชทูตประจำกรุงเทพ ฯ (ต่อมาได้เสียชีวิตด้วยอุบัติเหตุรถยนต์บนเส้นทางหัวหิน ปี ๒๔๙๗) พิวริฟอย ไม่ได้มาในฐานะทูต แต่มาเยี่ยมชมมาดาคายังในฐานะนักท่องเที่ยว เมื่อบุคคลทั้งสองเดินสวนกัน ได้มีผู้แนะนำขึ้น บุรุษผู้มีชื่อเสียงในทางต่อสู้คอมมิวนิสต์ทั้งสองจึงได้รู้จักกันเป็นครั้งแรก แม็กไซไซจึงต้องทิ้งงานที่มุ่งหน้าไปทำเสีย หันมาจูงมือพิวริฟอย พาเดินชมมาดาคายังด้วยตนเอง พิวริฟอยจากทำเนียบมาดาคายังไปด้วยความนิยมชมชื่นเอ่ยปากว่า “แม็กไซไซเป็นคนเด่นและมีลักษณะดึงดูดใจมากแล้วก็ไม่ถือตัว ผมคิดใจจริง ๆ”

แต่บรรดาผู้ที่อยู่ใกล้ชิดแม็กไซไซนอกจากจะ “คิดใจ” แล้วยัง “คิดตาม” ท่านประธานาธิบดีไม่ใคร่ทันด้วย

ผู้ที่ได้ร่วมลำบากตรากตรำ ในการหาเสียงมากับแม็กไซไซ ย่อมตระหนักดีว่า ชัยชนะในการเลือกตั้งไม่ได้หมายความว่าการต่อสู้ได้สิ้นสุดลง หลายคนอาจจะหลับตาเห็นชีวิตอันแสนสุข และความเป็นอยู่อันสบายในมาตุภูมิยังคอยอยู่ข้างหน้า บางคนอาจจะหวังอนาคตอันสดใสและเงินทองที่หยิบง่ายใช้คล่อง หากผู้ที่เขาสนับสนุนได้เข้าครองทำเนียบมาตุภูมิ แต่บุคคลเหล่านี้ต้องตื่นจากความฝันอันสวยงามนั้น มาเผชิญกับความจริงอันตรงกันข้าม เพราะคนที่หวังจะได้สบายกลับพบว่า มีงานหนักอีกมากมายรอคอยอยู่ รางวัลที่จะได้รับก็หาใช่ลาภยศ เงินทองไม่ แต่เป็นความยุติธรรมและเสรีภาพ สำหรับฝ่ายทหารเล่า งานฟื้นฟูทางด้านทหารมีอีกมากมาย แทบไม่มีเวลาพักผ่อนเลย แม้จะพักก็ต้องมีทหารคนสนิทคอยอยู่ยามรับฟังเหตุการณ์อยู่เสมอ

บุคคลเหล่านี้ไม่มีวันรู้ว่า จะถูกตามตัวในนาทีใด หรือจะต้องไปที่ไหนบ้าง ภายใต้เครื่องแบบอันสง่างามน่าดู

นั้น พวกเขาต้องสวมวิญญาณของพนักงานดับเพลิงที่เตรียมพร้อมที่จะออกปฏิบัติงานได้เสมอ พวกนี้ต้องฝึกหัดเข้านอนทั้ง ๆ เครื่องแบบ พร้อมที่จะกระโดดลุกขึ้นเมื่อได้ยินเสียงฆ้องดัน พวกเขาต้องอาศัยวานคนรับใช้ส่วนตัวของแม็กไซไซแอบโทรศัพท์ถึงมาเตือน ก่อนเพื่อจะมีเวลาทันพอแม็กไซไซผลุนผลันก้าวยาว ๆ ถึงบันได พวกเขาก็เสร็จทันเวลา การที่คนใช้ประจำตัวมีเวลาโทรศัพท์ก็เพราะเวลาแต่งตัว แม็กไซไซไม่ชอบให้ใครมาช่วยเลย เขาเห็นไม่เป็นการจำเป็นอย่างยิ่ง

ชีวิตประจำวันของแม็กไซไซเริ่มตั้งแต่ตีสี่ ขณะที่แม็กไซไซกำลังสวมกางเกง และใส่เสื้อเชิ้ตแบบสปอร์ตอันเป็นเครื่องแต่งกายที่เขาโปรด คนรับใช้ก็แอบไปโทรศัพท์เตือนนายทหารคนสนิทที่มีห้องพักอยู่ข้างล่าง ภายใน ๕ นาที ท่านประธานาธิบดีก็โผล่พรวดพราดออกมาจากห้องนอน ทั้ง ๆ ที่มือยังกลัดกระดุมเสื้อเชิ้ตไปพลาง ถึงบันไดออกไปยังประตู พุ่งตัวเข้าไปในรถที่จอดคอยหน้าบันได มีนายทหารคนสนิทคนหนึ่งคนใด ที่แต่งตัวทันตามติดไปด้วย นายทหารคนสนิทต้องหัดเข้านอนโดยมีกระเป๋าเล็ก ๆ เตรียม

ไว้ข้างตัวเสมอ เพราะไม่สามารถจะทายได้ว่าจะต้องไป ไกลหรือพักค้างแรมที่ใดบ้าง ว่าอาจจะเป็นทางบกหรือ อากาศ มุ่งหน้าไปที่หมายใดที่หมายหนึ่ง ที่ไม่มีกับดัน นักบิน หรือผู้ติดตามคนใดล่วงรู้ นอกจากแม็กไซไซ เท่านั้น

นาน ๆ ที ที่ท่านประธานาธิบดีจึงจะมีเวลาพักผ่อน เสียที แต่คนสนิทของเขายังต้องเตรียมพร้อมอยู่เสมอ บาง ครั้งด้วยความเหนื่อยเต็มที แม็กไซไซจะนอนพักให้ คนนวด แต่กระนั้นระหว่างที่ให้คนนวดอยู่บนเตียง แม็ก-ไซไซก็ยังให้คนสนิทนำจดหมาย และรายงานกางแผ่ให้เขาดู ทีพนห้อง บ่อยครั้งที่ในเวลา "พักผ่อน" เช่นนี้ แม็กไซไซ ตรวจรายงานต่าง ๆ เสร็จไปถึงสองกระเป๋า เพราะเขายัง คงเจาะจงที่จะตรวจงานต่าง ๆ โดยละเอียดถี่ถ้วน มิใช่แต่ เพียงเผิน ๆ

บางคนอาจคิดว่า เป็นการบริหารที่ใช้ไม่ได้ เพราะ ในฐานะประธานาธิบดี แม็กไซไซไม่มีหน้าที่ต้องตรวจราย ละเอียดทุกสิ่งทุกอย่างเช่นนั้น หลายคนวิพากษ์วิจารณ์ว่า แม็กไซไซทำงานได้ช้า เพราะมัวไปสนใจกับรายละเอียด

ปล่อยย่อยเกินไป แทนที่จะสนใจแต่เฉพาะนโยบายใหญ่เท่านั้น แต่การที่ทำเช่นนั้น เพราะแม็กไซไซเกรงว่า คนของเขาจะทำผิดพลาดในหน้าที่การงาน และจะทำให้ราษฎรเสื่อมความเชื่อถือศรัทธาในรัฐบาล ราษฎรได้เสื่อมศรัทธาไปแล้วครั้งหนึ่ง ผลก็คือ คอมมิวนิสต์เกือบจะได้ครอบครองประเทศ แม็กไซไซตระหนักดีว่า รัฐบาลของเขาพึ่งตั้งขึ้นใหม่ ทุกคนในคณะบริหารของเขาใหม่ต่องาน ตรวจใดที่ยังไม่แน่ใจว่า ทุกคนจะดำเนินงานไปได้โดยปราศจากความผิดพลาด แม็กไซไซจึงต้องตรวจตราดูรายละเอียดเสมอ เพราะบ่อยครั้งที่เดียวเมื่อปล่อยมือให้ความเชื่อถือไปแล้ว แม็กไซไซต้องได้รับความผิดหวัง เป็นบทเรียน...!

สำหรับแม็กไซไซ ความเสื่อมใสศรัทธาของประชาชนเป็นรากฐานของโครงการทุกอย่างที่เขาวางไว้ เพื่อฟื้นฟูระบอบประชาธิปไตยในฟิลิปปินส์ ความยุ่งยากจึงอยู่ที่การหาตัวบุคคลที่มีความสามารถและเหมาะสมมาช่วยดำเนินงานตามโครงการของเขา โดยปราศจากความเห็นแก่ตัว หาใช่วิธีดำเนินงานของเขาไม่

ความมุมานะทำงานของแม็กไซไซ ทำให้ประชา-

นาธิบดีไอเซนเฮาว์ ซึ่งสนใจติดตามความเคลื่อนไหวของเขาอยู่เสมอ ส่งสาส์นแสดงความห่วงใยมาจากทำเนียบไวเฮาส์ แนะนำให้เขาพักผ่อนคลายประสาทด้วยการเล่นกอล์ฟเสียบ้าง

แม็กไซไซตอบคำแนะนำนั้นด้วยความขอบใจ แต่เป็นที่น่าเสียดายที่เขาไม่อาจทำเช่นนั้นได้ เขาชี้ให้เห็นว่าท่านประธานาธิบดีแห่งสหรัฐ มีผู้แนะนำช่วยเหลือมากมาย แต่ละคนล้วนแต่เป็นผู้เชี่ยวชาญ ผ่านงานใหญ่ ๆ มาแล้วทั้งสิ้น

"สำหรับท่านประธานาธิบดี ไอเซนเฮาว์ย่อมจะปลีกตัวไปพักผ่อนได้สิ" แม็กไซไซกล่าว "ท่านมีคนแทนหูแทนตาเยอะแยะ ที่ไว้วางใจทำแทนได้ทุกอย่าง แต่เราพึ่งจะตั้งตัวใหม่ ๆ ยังไม่ชำนาญงาน ผมเองไม่โชคดีเท่าไอเซนเฮาว์ที่มีคนแทนตัว ผมจึงไม่อาจทิ้งงานไปเล่นกอล์ฟได้"

ภายในห้องนอนของเขา มีโต๊ะทำงานพิเศษส่วนตัวอยู่ตัวหนึ่ง บ่อยครั้งที่ท่านประธานาธิบดีจะหมุนโทรศัพท์เอง ซึ่งบางทีต้องใช้เวลาเกือบชั่วโมงกว่าจะต่อได้ แต่ก็

ไม่ลดละความพยายาม ระหว่างนั้นก็สนทนากับแขกผู้มาเยี่ยม เซ็นชื่อในจดหมายหรือไม่ก็อ่านหนังสือ แต่ไม่ยอมละความพยายามที่จะต่อโทรศัพท์ไปยังที่นั้นให้ได้ จนใคร ๆ ต่างแปลกใจในความใจเย็นของเขาอย่างประหลาด หลายคนสงสัย ว่าทำไมเขาจึงยกหู สั่งให้พนักงาน โทรศัพท์ ประจำทำเนียบต่อให้เขาเอง เหมือนอย่างที่คนอื่น ๆ ทำกัน มาร์วินเกรย์ อดรนทนไม่ได้จึงถามขึ้นว่า

"ผมเห็นว่ามันจะเสียเวลาของท่านเปล่า ๆ ในการที่ต้องมาหมุนเลขโทรศัพท์เองเช่นนี้"

แม็กไซไซหัวเราะชอบใจ "ผมจะบอกให้ การที่ทำเช่นนี้ นอกจากจะสนุกแล้ว บางทีก็ได้งานด้วย บ่อยครั้งที่ผมโทรไปตามสถานที่ราชการ พนักงานโทรศัพท์จะตอบอย่างเกียจคร้าน ไม่เอาใจใส่ พอผมบอกว่า นี่ประธานาธิบดีพูดเท่านั้นแหละ คุณเอ๋ย เสียงผิดไปทันทีทีเดียว ผมต้องเทศนาให้ทำงานด้วยความเอาใจใส่ดีกว่านี้ และให้พูดกับผู้เรียกมาทุกคนด้วยความคารวะสม่ำเสมอกัน ไม่ว่าใครทั้งนั้น"

แม็กไซไซไม่เคยสนใจกับการนั่งรถประจำตำแหน่ง

ที่มีโชเฟอร์หรูหรา เขาชอบขับรถเบ็ดประทุนคันเก่าของเขาเองไปตามที่ต่าง ๆ ในเมืองโดยไม่บอกให้ใครทราบ วันหนึ่ง หลังจากการเปรสคอนเฟอเรนส์ประจำวันอาทิตย์ที่มาถึงยัง แม็กไซไซกระโดดขึ้นรถที่จอดคอยอยู่ตรงประตูพอดีไปเจอะเอานักข่าวกลุ่มหนึ่งเข้า แม็กไซไซจอดรถเรียกให้พวกนั้นขึ้น และขับพาไปส่งจนถึงที่ทำงานทุก ๆ คน พวกนักข่าวมักจะถามกันและกันว่า "คุณจะว่ายังไงล่ะสำหรับคนอย่างนี้" ความไม่ถือเนื้อถือตัวและเป็นกันเองของเขากลับทำให้หลายคนเห็นว่า เป็นการคุกคามเสรีภาพของหนังสือพิมพ์

ครั้งหนึ่ง เกรย์ ขับรถพาท่านประธานาธิบดีมาส่งยังที่ทำเนียบ ขณะที่กำลังขับมุ่งหน้าไปตามถนนอันเป็นทางรถเดินทางเดียว และทำให้จำเป็นต้องอ้อมไปอีกหลายบล็อคกว่าจะกลับมายังโรงพิมพ์ของเขาได้ แม็กไซไซจึงบอกให้เขาหยุดรถให้ตรงมุมถนน เพื่อจะเดินกลับไปยังที่ทำเนียบเอง เกรย์ไม่ยอม และยืนยันจะขับไปส่งเขาจนถึงที่ทำเนียบให้ได้ แต่แม็กไซไซเห็นว่าการที่เขาจะต้องเดินสักสอง-สามบล็อก เมื่อไม่ให้เกรย์เสียเวลาอ้อมไปอ้อมมานั้น

นอกจากจะถูกต้องแล้ว ยังไม่เห็นจะเสียหายประการใด ด้วย ในที่สุด เกร่ย์ก็ต้องยอมตาม

วันหนึ่งขณะที่ขับรถไปกับ พรรคพวกตามถนนดิวจ์บดูวาร์ด ถนนสายที่สวยที่สุดในมนิลาซึ่งแล่นเลียบไปตามอ่าวมนิลา มีรถเก๋งคันหนึ่งขับแซงขึ้นหน้าเขาไปอย่างรวดเร็ว

แม็กไซไซกดคันเร่งไล่ตามรถคันนั้นทันที พร้อมกับตะโกนบอกเพื่อน ๆ ว่า "ไล่ตามจับรถคันนั้นฐานขับรถเร็วให้ได้!"

แต่ไปได้ชั่วขณะ เขาก็กลับชลอรถลงตามเดิม

"อย่าเลยดีกว่า ผมเองลืมเอาใบขับขี่ตัวมาเสียด้วยซิ..." เขาบอกอย่างหน้าตาเฉย

ภาพที่จะได้เจตนาบ่อย ๆ ในมนิลา ก็คือ ฝูงชนกลุ่มหนึ่งห้อมล้อมอยู่หน้าร้านตัดผมเด็ก ๆ ร้านหนึ่ง ที่มีนายทหารคนสนิทของ ท่านประธานาธิบดียืน ระวังอยู่หน้าร้าน พวกเขากำลังส่องดูท่านประธานาธิบดี ผู้ซึ่งเกิดต้องการตัดผมขึ้นมาโดยปัจจุบันทันด่วน และไม่แคร์ว่าร้านนั้นจะเป็นร้านเด็ก ๆ เครื่องไม้เครื่องมือไม่ครบครัน หรือหรูหราแต่อย่างใด

เขาจะนั่งคุยกับช่างตัดผมอย่างสบายใจ เมื่อเสร็จแล้วก็โผล่ออกมาข้างนอก ประชาชนที่เฝ้าดูประธานาธิบดีของเขาอย่างชิบชันกึงเอ็นดูก็จะเปล่งเสียง "มานูฮาย...!" และคบมือกันชนอย่างกึกก้อง

เพราะเหตุที่เป็นคนชอบทำตามใจตัวและชอบทำเองจึงทำให้ เจ้าหน้าที่ฝ่ายพิธีประจำทำเนียบต้องลำบากใจเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสมัยที่เขาเข้ารับตำแหน่งใหม่ ๆ พิธีการแรกที่แม็กไซไซปฏิบัติก็คือ การที่ท่านประธานาธิบดีต้องยืนคอย อยู่หน้าประตูจนกว่ายาม ประตูหรือผู้ติดตามจะเปิดให้ ซึ่งเป็นพิธีที่มีมานานแล้ว แม้จะเดินเพียงชั่วระยะจากห้องหนึ่งไปยังอีกห้องหนึ่งก็ตาม แม็กไซไซชอบเดินเร็ว ๆ ไปยังประตู เปิดออกโดยแรงจนกระทั่งคนเฝ้าประตูที่ยืนคอยฟังเสียงเคาะอยู่อีกด้านหนึ่ง หัวคะมำ ตามออกมา บรรดาเจ้าหน้าที่ผู้ซึ่งคุ้นเคยกับครูโนผู้เจ้ายศเจ้าอย่างและรักพิธีรีตองดี พยายามอธิบายให้ท่านประธานาธิบดีเข้าใจว่า บุคคลในตำแหน่งหัวหน้าเช่นเขาไม่ควรจะทำให้มือเปรอะเปื้อนเปล่า ๆ ด้วยการหมุนลูกบิดประตู

แม็กไซไซ ผู้ซึ่งทำให้คนเฝ้าประตูหัวคะมำดังไป

หยก ๆ มองดูชายนั้นค่อย ๆ ยงโย่ยงหยกลุกขึ้นอย่างเห็นใจ พลางกล่าวว่า "แต่ผมคิดนิสัยเสียแล้ว เมื่อมาถึงประตูก็ต้องเบิดมันละ จะเสียเวลาคอยทำไม"

หลังจากนั้น แม็กไซไซจึงพยายามปฏิบัติตามระเบียบ แต่ตกมาถึงตอนค่ำคนเฝ้าประตูคุ้นกับการเบิดประตูเองของท่านประธานาธิบดีเสียแล้ว ผลก็คือ วันหนึ่งใคร ๆ ก็ได้ยินกำบันรัวทุบประตูซึ่งไม่ได้ใส่กลอนเลยดังสนั่นปรากฏว่า ประธานาธิบดีแทบจะทำประตูพัง เพราะการทุบประตูเรียกให้คนมาเบิดให้

เศราะห์ศัตวัฒนธรรมของเสปญ ประกอบกับบรรยากาศของโซนร้อน ทำให้ชาวฟิลิปปีโน่มีอารมณ์สดใสอยู่เสมอ ความเคร่งเครียดไม่ใคร่มี แม้ในวงงานธุรกิจและสังคมก็ดำเนินไปอย่างนุ่มนวลสุภาพ มิใช่รวดเร็วผาดโผน ความตรงต่อเวลาเป็นบุคลิกลักษณะประจำตัวของแม็กไซไซอย่างหนึ่งที่ทำให้เกิดประดักประเดิดขึ้นในมาดาคา ยังบ่อย ๆ และทำให้เปลี่ยนแปลงเวลาให้เหมาะสมกับความเป็นผู้ตรงต่อเวลาอย่างยิ่ง ของประธานาธิบดีคนใหม่ด้วย

ประธานาธิบดีคนก่อน คือ ศรีโน ก็เหมือนชาวฟิลิปปีโน้ทั่ว ๆ ไปที่ไม่ใคร่รักษาเวลานัก

บัตรเชิญใด ๆ ที่ระบุเวลาไว้ว่า ๘.๐๐ นาฬิกา ก็ย่อมหมายความว่า ๘ ๐๐ นาฬิกา มิใช่ ๘.๐๑ หรือ ๑๐.๐๐ นาฬิกา ดังนั้นแม็กไซไซจึงมักไปปรากฏตัวตามเวลา และเป็นแขกคนแรกที่มาถึงเสมอ ครั้งหนึ่งปรากฏว่า เขาไปถึงสถานที่ได้เชิญก่อนเจ้าภาพเสียอีก จึงไม่มีผู้ใดคอยรับรองแขกเลย หากเป็นคนใหญ่คนโตคนอื่น ๆ คงจะรู้สึกเดือดมาก แต่แม็กไซไซกลับเกรงไปว่าเจ้าภาพและผู้รับรองแขกอาจจะรู้สึกอับอายขายหน้า ที่เห็นประธานาธิบดีมาคอยอยู่ก่อนแล้ว แม็กไซไซจึงออกไปข้างนอก ขับรถวนไปวนมาช้า ๆ เสียสองรอบจึงกลับมาใหม่ ครานี้ปรากฏว่า เจ้าภาพคอยต้อนรับอยู่แล้ว

แม็กไซไซไม่เอ่ยถึงการมาครั้งแรกของเขาเลย เขารู้สึกว่า ในประเทศที่เคยชินกับความเฉื่อยชาของเขา และอยู่อย่างสบาย ตามใจของความมุ่งมั่นจะทำทุกสิ่งตรงตามเวลาของเขาย่อมจะก่อความยุ่งยากขึ้นบ้าง เขาจะต้องให้เวลาแก่คนเหล่านี้ ทำตัวเข้ากับระเบียบใหม่บ้าง ซึ่งใน

กรณีเช่นนี้แม็กไซไซมีความอดทนอย่างประหลาด

แม้กระทั่งบัดนี้ เมื่อมีการนัดหมายกันในพีดดิป-บีนส์ ใคร ๆ มักจะถามกันอย่างล้อ ๆ ว่า "คุณหมายถึงเวลาพีดดิปบีโนส์หรือเวลาของแม็กไซไซ...?"

ไม่นานนัก ท่านประธานาธิบดีและเจ้าหน้าที่ประจำทำเนียบก็ปรับปรุงตัวให้ไปกันได้ การจะเอ่หรือปะทะกันก็ลดน้อยลง แต่กระนั้นทุกคนที่ทำงานในทำเนียบก็ต้องเตรียมตัวพร้อมทุกขณะ

แม็กไซไซได้ทำให้เป็นที่เข้าใจ ตั้งแต่วันแรกที่เข้ามาอยู่ในทำเนียบแล้วว่า จะทำงานตามสบายไม่ได้ หลังจากวิธีการสาบานตัวรับตำแหน่ง รุ่งเช้าแต่ตีห้า ประธานาธิบดีคนใหม่ก็ออกจากบ้านใหม่ของเขา พร้อมกับคนสนิทสองสามคนตรงไปยัง "คาวิตซิตี"

คาวิตซิตี อยู่ติดกับมนิลา ใกล้ ๆ ฝั่งทะเลที่นายพลเรือ ดิวอี้ ได้จมกองทัพเรือสเปญ และที่ตั้งฐานทัพเรือของสหรัฐอเมริกาซึ่งถูกบอมบ์หลังจากอ่าวเพิล เมื่อมีชื่อเสียงในทางเป็นเมืองอันธพาลไร้ขื่อแปที่สุด ในพีดดิป-บีนส์เมืองหนึ่ง ภูมิประเทศแถบภูเขาเป็นที่ซ่องสุมของ

บุคคลนอกกฎหมายอย่างดี การแก่งแย่งชิงดีกันในเมืองก็มีอยู่เสมอ ขนาดตั้งบั๊ยมยิงกันกลางวันแสก ๆ จนต้องส่งกองทหารไปรักษาความสงบ

เมื่อวันเลือกตั้ง ใคร ๆ ก็คาดหมายกันว่า จะต้องมีการนองเลือดอย่างแน่นอนในคาวิตติ แต่น่าประหลาดที่เกิดการฆาตกรรมเพียง ๒—๓ รายเท่านั้น ถึงกระนั้นแม็กไซไซก็เห็นว่า เป็นการตั้งต้นที่ไม่ใคร่ดีนักสำหรับอนาคตอันสงบสันติของคาวิตติ

ดังนั้นวันแรกที่ได้เป็นประธานาธิบดี แม็กไซไซจึงเลือกเดินทางเยี่ยมเยียนเมืองนอกก่อน

เขาไปเยี่ยมครอบครัวของผู้เคราะห์ร้าย ที่ต้องเสียชีวิตไปสังเวยการเลือกตั้ง ครอบครัวท่านประธานาธิบดีไปเยี่ยมจนถึงบ้าน คือ ครอบครัว ซอยโด โมราเลซ และเดลพีน กาวาฮัน ถูกชายอายุ ๑๗ ปี ของโมราเลซและบิดาของกาวาฮัน ถูกยิงตายทั้งคู่ โดยเหล่าอันธพาลที่คอยขู่ขวัญไม่ให้ประชาชนไปลงคะแนน แม็กไซไซสัญญากับครอบครัวทั้งสองว่า จะใส่สวนเอาตัวคนร้ายมาลงโทษให้ได้

ต่อจากนั้น เขาได้ขับรถไปยังกองทหาร และออกคำสั่งให้ พ.ท. ดอเรโน มารานา ส่งคนไปให้ความอารักขาผู้เป็นพยานในการฆาตกรรมสองรายนั้น อย่างแข็งขันที่สุด นอกจากนั้นก็สั่งกวดขันเรื่องการขโมยวัวควายตามหมู่บ้านยิงขน

ข่าวเริ่มแพร่กระจายออกไปอย่างรวดเร็วในความคิดว่าท่านประธานาธิบดีกำลังอยู่ในเมือง ชาวบ้านต่างโผล่ออกมานอกบ้านเรือนกันสลอน เพื่อดูประธานาธิบดีคนใหม่ทุก ๆ คนต่างมองหารถยนต์คันใหญ่ยาวงามสง่า และคอยฟังเสียงไซเรนของรถติดตาม อย่างที่เคยเห็นและได้ยินมาในสมัยก่อนจนเคยชิน

เมื่อผิดหวังต่างคนก็คิดว่า ถูกหลอกเสียแล้ว เสียงถามกันว่า "ไหนล่ะ ท่านประธานาธิบดีอยู่ที่ไหน ไม่เห็นมีเลย"

ศีรษะของคน ๆ หนึ่งโผล่ออกมาจากรถเก่ง ๆ คันหนึ่ง แล้วแม็กไซไซก็ตะโกนบอกอย่างร่าเริงว่า "ผมอยู่นี่ครับ..."

เมื่อประชาชนห้อมล้อมเข้ามาได้จับมือ ได้วิสาสะ

กับท่านประธานาธิบดีคนใหม่แล้ว รถเก๋งคันเก่า ๆ นั้น จึงแล่นลับไปทางมนิลา ตรงไปยังทำเนียบ ที่แม็กไซไซจะได้ตั้งต้นทำงานในตำแหน่งประธานาธิบดีเป็นวันแรก

คนขายขนมปังคนหนึ่ง มองตามรถด็อดจ์คันนั้นไป พลางพึมพำว่า "ดูท่า "เดอะกาย" ของเราคงจะทำงานเพื่อประเทศของเราตลอด ๒๔ ชั่วโมงอย่างที่พูดไว้จริง ๆ"

การเดินทางโดยไม่มีหมายกำหนดการ และปราศจากพิธีรีตองเป็นนิสัยประจำตัวของแม็กไซไซ จนกระทั่งบัดนี้คนสนิทของเขาไม่อาจทราบได้ว่า เมื่อออกจากมาดาคายังแล้ว จะไปเยี่ยมราษฎรตามบาริโอต่าง ๆ หรือว่า ไปเยี่ยมพวกฮุคตามแถบภูเขา

แม็กไซไซ ทำให้วงการเจ้าหน้าที่ผู้รักความมีพิธีรีตอง และเจ้ายศเจ้าอย่างต้องหน้าม้วดควรขมวดด้วยความไม่พอใจเมื่อทราบว่า ในการเดินทางไปตรวจราชการตามชนบทบ้านนอกแห่งหนึ่ง เขาถอดรองเท้าลงจากเรือ และบุกทรายมายังชายฝั่ง ยิ่งกว่านั้นยังไม่พอ เขาเดินไปตามถนนในเมืองสวมหมวกฟางปีกกว้างอย่างที่พวกชาวนาใช้ เท้าก็ยังคงเปล่าอยู่อย่างไม่อินังขังขอบกับสิ่งใด ไม่รู้สึกเสียด้วย

ซ้ำว่า ได้ทำสิ่งใดผิดปกติธรรมดาไปบ้าง หญิงบ้านนอกคนหนึ่งเห็นเข้าได้วิ่งไปซื้อเกียะมาคู่หนึ่งให้ใส่ แม็กไซไซรับไว้ แต่ก็พยายามยัดเยียดเงินค่าเกียะให้แก่หญิงผู้นั้นไปจนได้

การเดินเท้าเปล่าไปตามถนนอันมีฝุ่น แล้วก็สรวมหมวกปีกกว้างในเมื่อแดดร้อนจ้าเช่นนั้น แม็กไซไซไม่เห็นว่าจะไม่เหมาะสมอย่างใด ไม่ว่าผู้นั้นจะเป็นชาวนา หรือประธานาธิบดี แม็กไซไซยังคงทำตัวตามธรรมชาติที่สุดเช่นเดิม

หลังจากรับตำแหน่งแล้ว ประมาณ ๒—๓ อาทิตย์ แม็กไซไซได้ไปเยี่ยมแถบมณฑลซามาร์ เกาะซึ่งมักจะโดนพายุใต้ฝุ่นอย่างหนักเสมอ เมื่อมาถึงเมืองเล็ก ๆ แห่งหนึ่ง แม็กไซไซได้รับคำบอกว่ามีหญิง คนหนึ่ง ต้องเสีย ชีวิตไปในการคลอด เพราะไม่ได้รับการรักษาพยาบาลเพียงพอ

"เอ๊ะ เมืองนี้ไม่มีนายแพทย์สาธารณะสุขประจำหรือ..." แม็กไซไซ ถามทันที

ประธานาธิบดีได้รับคำตอบว่า มีเหมือนกัน แต่คอนที่หญิงคนนั้นเสียชีวิตนั้น นายแพทย์ไม่อยู่

"เขาไปที่ไหน ไม่ทราบ..."

"ท่านประธานาธิบดี" คนที่ตอบอธิบาย "นายแพทย์ได้ไปมนิลา เพื่อร่วมงานเลี้ยงรับรองท่านครับ..."

นาทีต่อมา ท่านประธานาธิบดี ซึ่งกำลังโกรธเป็นฟืนเป็นไฟก็ออกคำสั่งไปยังเจ้าหน้าที่ประจำหน่วยราชการทุกแห่งให้ผลัดเปลี่ยนกันทำงานโดยไม่ให้มีการขาดตอน และห้ามทิ้งหน้าที่ประจำของตัว เพื่อไปร่วมประชุมในด้านอื่นโดยเด็ดขาด

"คำสั่งนี้ หมายรวมถึงตัวข้าพเจ้าด้วย...!" แม็กไซไซ ตะโกน

ในระหว่างที่ออกไปตรวจราชการ ตามส่วนภูมิภาคนั่นเอง ที่แม็กไซไซได้ประสบกับทารุณกรรมต่อความซึ่งทำให้เขาสลดใจอย่างที่สุด เขาเป็นคนรักสัตว์มาตั้งแต่เด็ก การทารุณกรรมต่อสัตว์เลี้ยงที่น่าสงสาร เพื่อแสดงหากำไรนี้จึงทำให้เขาแทบช็อคเอาทีเดียว

เมื่อหลังสงครามได้เกิดการขาดแคลนควาย สำหรับ

ใช้ในการทำไร่ไถนาขัน เนื่องจากถูกญี่ปุ่นนำไปฆ่าเป็นอาหารเลี้ยงกองทัพเสียมิใช่น้อย ดังนั้นรัฐบาลจึงออกกฎหมาย ห้ามฆ่าควาย ที่ยังมีสุขภาพดี ใช้งานได้ เป็นอาหาร พวกที่มีหัวคิดหลีกเลี่ยงกฎหมาย ได้ใช้วิธีตอกตะปูเข้าไปในกีบของควายเคราะห์ร้ายเหล่านั้น ทำให้เท้ามันเสีย และก็ได้รับอนุญาตนำไปฆ่าได้

เนื่องจากราคาสัตว์ตามโรงฆ่าสูงมาก การลักควายจึงเกิดขึ้นหนาตา อันที่จริงชาวนาผู้เป็นเจ้าของสัตว์และต้องพึ่งพาแรงงานมันในการทำนา หาใช่ผู้ทำให้มันเสียเท้าไม่ แต่เป็นพวกหัวขโมยที่ไม่คิดถึงบาปกรรมใด ๆ มุ่งสร้างแต่ความร่ำรวยใส่ตัวเท่านั้นต่างหาก การกระทำของพวกนี้ทำให้ราคาตัวควายสูงขึ้นเรื่อย ๆ แต่ขณะเดียวกันชาวนาก็ต้องเดือดร้อน

แม็กไซไซ ออก คำสั่ง ให้กองทัพเรือ ยึดเรือ บันทุกสัตว์เหล่านี้ไปยังโรงฆ่าที่มนิลา และให้ตรวจดูโดยละเอียด ก็ได้พบว่า ส่วนมากเป็นสัตว์ที่ใช้งานได้มีสุขภาพดี แต่ถูกทำให้เท้าเสีย ด้วยการ ตอกตะปู ฝัง เข้าไป ในกีบ แทบ ทั้งสิ้น

นอกจากนั้นจากรายงานที่ได้รับมา ปรากฏว่า การฉีกควายเป็นไปอย่างหนักยิ่งขึ้น บางตำบล สถิติที่ถูกฉีกไปขายยังโรงฆ่าสัตว์สูงถึง ๓,๐๐๐ ตัวก็มี

เมื่อได้รับรายงานอันละเอียด และทราบผลของความเสียหายดีแล้ว แม็กไซไซได้ออกคำสั่งห้ามการฆ่าควายทันที ไม่ว่าจะเป็นควายเจ็บ พิการ หรือแม้แต่กำลังจะตายก็ห้ามฆ่าทั้งสิ้น แม็กไซไซสั่งให้แพทย์เข้าไปตรวจในโรงฆ่าสัตว์ ซึ่งอาจจะตรวจพบตะปูที่ฝังอยู่ในกีบสัตว์โดยง่าย แต่ก็ได้รับการคัดค้านจากนายกเทศมนตรีและผู้มีผลประโยชน์จากการฆ่าสัตว์ เช่น พ่อค้าเนื้อ พ่อค้าหนัง ซึ่งมีส่วนร่วมในวงการอันชั่วร้ายนี้อย่างหนัก แม้แต่ชาวเมืองมนิลาก็พลอยเห็นตามไปด้วย และหาว่าเป็นการทำงานตามอารมณ์ของแม็กไซไซ

แต่แม็กไซไซคงทำตามความคิดเห็น อย่างเด็ดเดี่ยว ไม่ฟังเสียงคัดค้านของผู้ใดเลย เขาบอกแก่ผู้คัดค้านว่า “คนที่จะเดือดร้อน เพราะขาดเนื้อรับประทาน เพียงไม่กี่คน แต่คนที่จะได้ประโยชน์จากกฎหมายฉบับนี้มากมายนัก เทียบ

กันไม่ได้ พวกชาวเมืองไม่อาจจะเข้าใจได้เลยว่า กฎหมายฉบับนี้ เป็นประโยชน์ต่อชาวนาเพียงใด”

เป็นความจริง ตามที่แม็กไซไซพูด นักขโมยควายและพวกค้ากำไรขาดทุนยุบยับ ราคาควายเริ่มลดต่ำลง เมื่อไม่มีการซื้อขาย จนกระทั่งชาวนา แม้ที่ยากจนที่สุดก็พ้นจากความหายนะ ต่อมาเมื่อครบปี แม็กไซไซได้ยืดอายุกฎหมายฉบับนี้ต่อไปอีก

พวกผู้ดีที่อยู่ใกล้ชิดห้อมล้อมแม็กไซไซ เอ่ยปากพูดเปรย ๆ ว่า ไม่เห็นด้วยกับกฎหมายฉบับนี้ ที่เกี่ยวข้องกับชาวนาคนฆ่าสัตว์เท่านั้น แต่ผู้ที่จะเข้าใจได้ก็มีแต่คนอย่างแม็กไซไซและชาวนาเท่านั้น

แม็กไซไซยังคงเป็นชาวบ้านนอกอยู่ในหัวใจ และเป็นคนของประชาชนอยู่เช่นเดิม เขาได้เดินเท้าเปล่าปะปนกับชาวนา กินอาหารร่วมกัน รู้จักและเข้าใจถึงจิตใจอันซื่อของชาวนาดี การออกกฎหมายฉบับนี้ แม้ใคร ๆ จะว่าเป็นการทำงานตามอารมณ์แต่ก็เป็นผลประโยชน์ต่อคนส่วนมาก แม้จะมีผู้เสียประโยชน์ก็เพียงไม่กี่คน ความใช้

พระราชอำนาจ และเจ้าหน้าที่อย่าง เช่นการวิ่งไปเปิดประตูโดย ไม่ต้องคอยให้มีผู้ใดเปิดให้ การออกตรวจราชการโดย ไม่มีหมายกำหนดการ เหล่านี้ ทำให้หลายคนหาว่า แม็ก-ไซไซ ทำให้มาดามยังเสื่อมเกียรติ ซึ่งอันที่จริงเป็นการเชิดชูเกียรติของมาดามยัง ให้ขึ้นมาสูงเด่น อีกครั้งหนึ่งต่าง-หาก

สิ่งที่แม็กไซไซทำ คือการทำให้ตำแหน่งประธานาธิบดีเป็นตำแหน่งของมนุษย์สามัญ มิใช่เทวดาและทำให้ประชาชนจำนวนล้าน ที่เข้าใจว่ารัฐ-บาลของเขาได้ละเลยเขาเปลี่ยนความคิดเสียใหม่

แม็กไซไซได้กล่าวสรุป สุนทรพจน์แถลงการณ์ครั้งแรกที่ออกเมื่อวันที่ ๒ มกราคม ๑๙๕๔ ว่า

"บางทีพวกท่านอาจจะเหมาเอาว่าประชาชนปรารถ-นาสิ่งที่มหัศจรรย์ แต่ประชาชนนั้นแหละได้ทำสิ่งมหัศจรรย์มาแล้ว นั่นคือ การกล้าเสี่ยงอันตรายเพื่อรักษาสิทธิที่จะเลือกรัฐบาลของตนโดยชอบธรรม ดังนั้นประชาชนจึงได้พิศูจน์ให้โลก, มิตรและศัตรูได้เห็นว่า ประชาธิปไตย

ในประเทศของเราได้เคยโตแล้ว และได้เจริญขึ้นเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิตของเราชาวฟิลิปปีโนส์โดยตรง"

แม้จะเป็นประธานาธิบดีมาได้เพียงสองเดือน แต่ด้วยความเข้าใจในประชาชนและปัญหาของเขา และความมักน้อย อ่อนน้อม ถ่อมตัว ที่ลาภยศ ไม่ อาจ ทำให้เขา เปลี่ยนแปลงได้ แม้จะตกเป็นที่เยาะเย้ยของคนบางคน แต่ต่อชาวฟิลิปปีโนส์จำนวนล้าน ๆ ในดินแดนอื่น แม็กไซไซได้ปลุกให้ประชาธิปไตยมีชีวิตขึ้นแล้ว และได้ทำให้เป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินชีวิตของชาวฟิลิปปีโนส์.

บทที่ ๑๓

คนของประชาชน

"ความซื่อตรงต้องเหนือสิ่งอื่นใด" แม็ก-ไซไซกล่าว

เขาได้กล่าวย้ำทบทวนประโยคนี้อย่างเด็ดเดี่ยวหลายครั้งหลายหนระหว่างเป็นประธานาธิบดี ความมั่นคงต่ออุดมคติของเขาเริ่มแต่ส่วนปลีกย่อยเล็กน้อยที่สุด จนถึงงานใหญ่ที่สุด นั่นคือตำแหน่งประธานาธิบดีของเขา ท่านผู้นำคนใหม่ของ สาธารณรัฐ ฟิลิปปินส์ ก้มหน้าก้มตา ทำงานทั้งกลางวันกลางคืน เพื่อวางแผนการปราบความทุจริตคด-โกงและคอรัปชั่น ซึ่งเขาไม่อาจปราบให้ราบคาบได้เมื่อก่อนเพราะขาดอำนาจ ทุกสิ่งทุกอย่างที่เขาทำอาจจะสืบสาว

ร่องรอยจากประวัติชีวิตของเขาได้ทั้งสิ้น

สิ่งแรกที่เขาทำหลังจากเข้าไปอยู่ทำเนียบมาลาคายังแล้วก็คือ ประกาศไม่รับของขวัญทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็นเทศกาลคริสตมาส วันเกิด หรือโอกาสใด ๆ ก็ตาม

"ถ้าพวกท่านปรารถนาจะให้ข้าพเจ้ายินดีจริง ๆ แล้ว โปรดส่งเงินที่ท่านคิดจะซื้อของขวัญให้กับข้าพเจ้าไปให้คนยากจนเถิด"

เมื่อสมัยเป็นผู้แทน แม็กไซไซต้องต้มเหลวในการเสนอกฎหมายให้มีการสำรวจทรัพย์สินของข้าราชการ ทั้งนี้เพื่อป้องกันการคอรัปชั่น บัดนี้เมื่อได้เป็นประธานาธิบดีมีอำนาจอยู่ในมือ เขาจึงออกคำสั่งให้ข้าราชการทั้งหลายแจ้งรายการทรัพย์สินของตนเอง ตัวเขาเองก็กระทำด้วยเป็นแบบอย่างแก่ผู้อื่น จากรายการทรัพย์สินต่าง ๆ ที่แม็กไซไซแจ้งไว้เป็นที่น่าประหลาด ที่คนที่ได้ทำงานหนักมาเป็นเวลานานหลายสิบปีเช่นเขา มีทรัพย์สินประเมินราคาได้เพียงสองหมื่นดอลลาร์เท่านั้น ส่วนมากก็เป็นที่ดินซึ่งเป็นของครอบครัวมาแต่เดิม เมื่อเปรียบเทียบกับค่าครองชีพของมนิลาอันสูงลิ่วยิ่งกว่านิวยอร์คด้วยแล้ว จะเห็นได้ว่า

ทรัพย์สินสองหมื่นดอลลารน์มค่าน้อยนิดเหลือเกิน ตรงกัน
ข้ามกับคนอื่นซึ่งมั่งมีอย่างล้นเหลือด้วยการคอรัปชั่น

เมื่อสมัยเป็นเด็กเขาได้เห็นมารดาทำงานหนักในร้าน
ขายของชำ ซึ่งไม่มีทางจะต่อสู้กับร้านค้าของคนจีนได้เลย
เพราะคนจีนขายตัดราคาให้ถูกกว่า ร้านของชาวฟิลิปปินส์
จึงต้องแย่ ดังนั้นในปีแรกของการเป็นประธานาธิบดี
กฎหมายฉบับหนึ่งที่แม็กไซไซเซ็นอนุมัติ ให้นำออก ใช้ ก็คือ
กฎหมายว่าด้วยการเปลี่ยนสัญชาติเป็นรายบุคคล ทั้งนี้ด้วย
จุดมุ่งหมายที่จะ กำเอา การค้ามา ไว้ ในมือ ชาว ฟิลิปปีโนส์
ให้หมดสิ้น ก่อนที่กฎหมายฉบับนี้จะออกมา ได้มีคน
พยายามวิ่งเต้นคัดค้านเป็นอันมาก ชาวอเมริกันก็เกรงไปว่า
จะเป็นที่กระทบกระเทือนไปถึง การลงทุนโดยชาวต่างประเทศ
ที่แม็กไซไซเคยพูดไว้ว่า ยินดีให้มาลงทุนในฟิลิปปินส์ด้วย
ส่วนชาวจีนนั้นไม่ต้องสงสัย ต้องได้รับความเดือดร้อนจาก
พ.ร.บ. ฉบับนี้ยิ่งกว่าผู้ใด

“ผมอาจจะระงับ กฎหมายฉบับนี้ ได้อย่าง ง่ายดาย
เพราะประธานาธิบดี ๓ คนก่อนก็ได้ระงับมาแล้ว” แม็ก-
ไซไซกล่าว “แต่ผมเชื่อว่าสิ่งที่ผมทำลงไปย่อมจะต้องเป็น

ผลดีแก่ประเทศอย่างที่สุด เพราะผมทำไปด้วยความเชื่อมั่นในความปรารถนาของประชาชน" เมื่อแม็กไซไซเซ็นนามในกฎหมายฉบับนั้น ทุกหนทุกแห่งเต็มไปด้วยเสียงคัดค้านเอกอัครราชทูตจีน ถึงกับถูกเรียกตัวกลับ ฟอร์โมซา โดยด่วน แม้ว่ากฎหมายฉบับนี้ยังจะต้องพิจารณาแก้ไขกันอีกบ้าง แต่ก็เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่า เป็นผลเนื่องมาจากสิ่งแวดล้อมของแม็กไซไซในอดีตนั่นเอง

งานอีกชิ้นหนึ่งที่แม็กไซไซต่อสู้จนสำเร็จก็คือ การขุดบ่อ น้ำบาดาล ให้ราษฎร ได้มีใช้ จนทั่ว ทุก บาริโอ เมื่อออกไปหาเสียง แม็กไซไซได้สัญญา กับชาวบ้านว่าจะให้ทุกบ้านมีบ่อน้ำบริสุทธิ์ใช้ ฝ่ายตรงกันข้ามกับเขาพอได้ยินก็หัวเราะเยาะและถือเอาเป็นข้อล้อเลียนว่า ถ้าแม็กไซไซได้เป็นประธานาธิบดีคงจะตั้งบริษัทขุดน้ำบาดาลขึ้นเป็นแน่เพราะเหตุที่น้ำบริสุทธิ์เป็นสิ่งที่หายากในฟิลิปปินส์ คำสัญญาของแม็กไซไซจึงฟังดูเลื่อนลอย เหมือนกับคำสัญญาว่าจะให้ทุกบ้านอยู่ดีกินดีมีไก่กินทุกวัน หรือมีรถยนต์ใช้ทุกบ้านก็ไม่ผิดนัก

แต่สำหรับแม็กไซไซ ผู้ซึ่งเมื่อครั้งเป็นเด็กเล็ก ๆ

เกือบต้องเสียชีวิตไปเพราะน้ำดิบไม่บริสุทธิ์ คำสัญญานี้มิใช่คำพูดอันไร้ความหมาย ชาวชนบทนับล้าน ๆ ซึ่งน้ำบริสุทธิ์เป็นของหายาก ย่อมรู้ดีว่าน้ำบริสุทธิ์หมายถึงความเป็นความตายของชีวิตทีเดียว

พอได้เป็นประธานาธิบดี แม็กไซไซจึงวางแผนการเจาะบ่อน้ำบาดาลทันที ด้วยความร่วมมือจากราษฎรและความช่วยเหลือจากสหรัฐ ภายใน ๒ ปีแรกก็ได้ขุดบ่อน้ำบาดาลสำเร็จเป็นจำนวนหลายพันบ่อ ท่านประธานาธิบดีได้ออกไปสำรวจตรวจตรา ให้งานสำเร็จไปตามโครงการด้วยความเอาใจใส่ บางทีถึงกับออกไปดูแลควบคุมการขุดบ่อและฝังท่อประปาตามบาริโอด้วยตัวเองก็มี

ความมุ่งหมายคั่นต่อไปของแม็กไซไซ ก็คือจะสร้างโรงเรียนสำเร็จรูปจำนวนหนึ่งหมื่นหลัง ซึ่งอาจจะต้องใช้เวลาสร้างเป็นปี ๆ กว่าจะสำเร็จได้ แต่แผนการนี้ได้ตั้งต้นมาแล้ว ตั้งแต่ครั้งการบุกเข้าไปยึดเอาคอนเซ็ทฮัทเมื่อเป็นผู้แทนซัมบาเลสมัยแรก แม็กไซไซพยายามออกแบบโรงเรียนสำเร็จรูปที่จะทำให้การขนส่งง่าย และสะดวก และให้ชาวบ้านช่วยกันประกอบขึ้นเป็นโรงเรียนได้ง่าย ๆ

โรงเรียนแบบนี้นอกจากจะประหยัดราคาแล้ว ยังทำให้ชาวบ้านมีกำลังใจที่จะทำด้วยตนเองอีกด้วย

เขายังไม่ลืมรถไฟมนิลา ซึ่งเคยใฝ่ฝันที่จะได้เป็นผู้จัดการใหญ่มาครั้งหนึ่ง ดังนั้นเมื่อดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีได้เพียง ๒ วัน แม็กไซไซก็ประกาศโอนกิจการบริษัทรถไฟมนิลามาเป็นของรัฐทันที พร้อมกันนั้นก็ต้องกอบกู้กิจการของบริษัทให้พ้นจากการล้มละลายด้วย คำสั่งประการแรกของแม็กไซไซก็คือ ให้บริษัทชำระหนี้และคืนหุ้นให้แก่ชาวอังกฤษที่ถือหุ้นอยู่ให้หมด เนื่องจากบริษัทนี้ดำเนินงานโดยเอกชนมาตั้งแต่สงคราม สัญญาฉบับสุดท้ายเป็นสัญญาอายุห้าปี ซึ่งทำโดย เดลกาโด บราเดอรส์ และสิ้นอายุเมื่อวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๑๙๕๕ พอสิ้นอายุสัญญาแทนที่จะเปิดการประมูลทั่วไป แม็กไซไซกลับสั่งโอนกิจการให้แก่บริษัททันที ผลอันนี้ทำให้กิจการอันมีมูลค่าถึงสิบสามล้านเหรียญต้องเปลี่ยนมือ ได้มีคนวิ่งเต้นขอให้แม็กไซไซเปลี่ยนใจหลายคน แต่แม็กไซไซไม่หวั่นไหวแม้แต่น้อย ในปี ๑๙๕๖ นั้นเอง การโอนกิจการบริษัทก็เรียบร้อย

อีกสิ่งหนึ่งที่แม็กไซไซเกลียดที่สุดก็คือการพนัน พอได้เป็นประธานาธิบดีไม่กี่วัน เขาก็สั่งปิดรีเวียราทันที รีเวียราเป็นสถานที่เล่นการพนันอันหรูหรา ดำเนินงานโดยชาวอเมริกันชื่อ เท็ด เดวิน ตั้งอยู่ที่ถนนดิวอี บูลวาร์ด รีเวียราไม่ได้คัดบังหน้า แต่เบื้องหลังคือบ่อนการพนัน สารพัดชนิด หลังจากออกคำสั่งไปแล้ว แม็กไซไซก็ทราบว่ารีเวียรายังคงเปิดดำเนินงานอยู่ เขาเรียกหาตัวนายทหารคนสนิท นายพันเอก นโปเลียน วาเดริอาโน มาพบทันที และถามเหตุผล วาเดริอาโนอธิบายให้ท่านประธานาธิบดีฟังว่าเดวินใช้ประตูเหล็กหนาบีบไม่ได้ เจ้าหน้าที่กำลังคิดหาวิธีที่จะเข้าไปข้างในให้ได้อยู่

แม็กไซไซมองหน้า วาเดริอาโนนิ่งอยู่อึดใจหนึ่งจึงถามว่า “วาเดริอาโน ท่านอยู่กองไหนไม่ทราบ”

พ.อ. หนุ่มรูปหล่อ หน้าแดงตอบว่า “กองทัพบกครับ”

“ท่านเคยเห็นบีบีนใหญ่ขนาด ๗๕ มิลลิเมตรไหม”

“เห็นครับ”

ทันใดนั้นแม็กไซไซแผดสี่หน้าทดังลั่นว่า “ถ้าอย่าง

นั้นทำไมถึงไม่ไปเอามาใช้เล่า ตั้งบ๊อมท์ดิวอี้ บลูวาร์ด มันนั่นแหละ ดูที่หรือว่าประดู่เหล็กบ้า ๆ นั่นจะตั้งอยู่ได้ไหม”

วาเลริอาโนยืนตัวแข็งด้วยความตกใจ พอค่อยคลายโมโห แม็กไซไซจึงพูดเสียงอ่อนลง “เอาเถอะ คุณจะทำวิธีไหนก็แล้วแต่ ผมต้องการให้ไนท์คลับนั่นปิดตั้งแต่วันพรุ่งนี้เป็นต้นไป...!”

ตราบใดที่เวียราถูกปิดจริง ๆ ภายใน ๒—๓ ชั่วโมงต่อมานั่นเอง

แม้กระนั้นเลวินก็ยังไม่ท้อถอยความพยายาม แม้จะต้องออกไปจากพีดิปบีนส์ แต่พอคิดว่าใคร ๆ คงจะลืมเรื่องราวของเขาแล้ว เลวินก็พยายามกลับมาอีก แต่แม็กไซไซก็ทราบระแคะระคายล่วงหน้าเสียทุกครา เจ้าหน้าที่ศุลกากรที่ด่านตรวจคนเข้าเมือง ทุกแห่ง จึงได้รับคำสั่งไม่ให้อนุญาตเลวินเข้าเมืองเป็นอันขาด ในที่สุดเลวินก็ต้องยอมแพ้กลับไปยังสหรัฐดังเดิม

เมื่อดำรงตำแหน่งประธานาธิบดี แม็กไซไซยิ่งเข้มงวดกวดขันกับบรรดาญาติพี่น้องและมิตรสหาย ไม่ให้ถือโอกาส ใช้อภิสิทธิ ในฐานะเกี่ยวดองกับ หัวหน้า ผู้นำประเทศ

เป็นอันขาด แม้ธรรมดาจะเป็นคนที่รักครอบครัวญาติพี่น้องปานใดก็ตาม แต่แม็กไซไซก็ยอมรับว่า เขาต้องทำตัวเหมือนเป็นคนโหดร้ายต่อครอบครัว ในเมื่อมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องกับชาติบ้านเมือง เขาพยายามให้ทุก ๆ คนระมัดระวังตัวอย่างที่สุด

ครั้งหนึ่งฤงของแม็กไซไซ อัมโบรซิโอ แม็กไซไซประมูลได้งานชิ้นหนึ่งกับบริษัทปูนซีเมนต์ซีบูไอแลนด์ ซึ่งเกี่ยวข้องเป็นของรัฐ พอแม็กไซไซได้ทราบข่าวก็สั่งให้เลิกสัญญาทันที แม้ว่าอัมโบรซิโอจะได้ทำการค้ามาหลายปี และการที่ประมูลงานรายนี้ได้ก็โดยสุจริตก็ตาม คำสั่งของแม็กไซไซจึงไม่ถูกต้อง ทำให้ฤงของแม็กไซไซได้รับความเสียหาย และถึงกับฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายจากแม็กไซไซเป็นเงินห้าหมื่นเปโซ

น้องชายคนหนึ่งของแม็กไซไซเป็นทนายความ แต่ก็เกือบจะไม่ได้ว่าความ เพราะแม็กไซไซไม่ยอมให้ว่าความให้แก่ผู้ใดที่เกี่ยวข้องกับวงงานรัฐบาลเป็นอันขาด น้องชายของเขาถึงกับตัดพ้อด้วยความน้อยใจว่า "ถึงพี่จะเป็นประธานาธิบดี แต่ผมก็ยังต้องทำมาหากินอยู่นะครับราโมน.."

แม้กระนั้นแม็กไซไซไม่ยอมให้การประมูลใด ๆ ในวงงานรัฐบาลผ่านเข้าไป ในมือของญาติพี่น้อง คนใดเป็นอันขาด ดังที่ลุงของเขาได้ประสบมาแล้ว

ความดื้อดึงยึดมั่นในอุดมคติเช่นนี้ ทำให้ผู้อยู่ใกล้ชิดรู้สึกว่ามันออกจะเกินไปสักหน่อย แต่ตามความเป็นจริงแล้ว สถานะการณ์ในฟิลลิปปีนส์ต้องการความแข็งแกร่งเช่นนี้อยู่แล้ว เมื่อก่อนแม็กไซไซจะได้ขึ้นมาเป็นประธานาธิบดี รัฐบาลของคิริโนได้ทำให้ลัทธิประชาธิปไตยตกต่ำทรุดลงไปอย่างน่ากลัวด้วยความละเลยไม่เอาใจใส่ ความชั่วร้ายต่าง ๆ อันเนื่องมาจากญาติพี่น้องของบุคคลผู้มีอิทธิพลแผ่กระจายไปทั่วประเทศ และก้องออกไปถึงโลกภายนอกขณะที่คิริโนครองตำแหน่งอยู่ แม็กไซไซจึงเห็นว่า เขาจะต้องบ้องกันญาติพี่น้องของเขาไว้อย่างเข้มแข็ง ทั้งนเพื่อฟื้นฟูศรัทธาของประชาชนให้มีต่อรัฐบาลอีก

แม้จะทราบดีว่ามันก่อให้เกิดความรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจในหมู่วงศ์ญาติ แม็กไซไซก็ต้องทน ทั้ง ๆ ที่ไม่อยากทำให้พี่น้องเกลียดชัง แต่แม็กไซไซก็ได้ขอร้องบุคคลเหล่า

นั้นให้ตระหนัก ในความเสียสละของ ตระกูลแม็กไซไซทุก ๆ คน เพื่อผลดีแก่อนาคตของประชาชาติ และเพื่อจะได้รัฐบาลที่ดีต่อไปภายหน้า

หลายคนกล่าวด้วยความชมชื่นว่า "เป็นศัตรูของแม็กไซไซยังจะดีเสียกว่าเป็นมิตรอีก" แม็กไซไซจะยอมเสียทุกอย่างเพื่อเอาชนะศัตรู และให้หันกลับมาเป็นมิตร แต่พร้อมกันนั้นเขาก็พร้อมที่จะพิสูจน์ให้เห็นว่า เขาไม่ยอมเห็นแก่หน้าผู้ใดเป็นพิเศษเป็นอันขาด ข้อนี้ทำความลำบากยากใจให้แก่ทั้งญาติพี่น้อง และมิตรสหายของแม็กไซไซที่ต้องคอยระวังตัวไม่ทำสิ่งใดอันจะเป็นการขัดใจเขาได้

แม็กไซไซมีความเชื่อมั่นว่า เขาต้องต่อสู้เพื่อก่อตั้งรัฐบาลที่ดีในฟิลิปปินส์ ด้วยความกระตือรือร้นที่จะได้เห็นความเป็นปึกแผ่นในแผ่นดินก่อนที่จะมีใครหว่านพืชของความแตกแยกลงไป เขาเข้าใจว่าเป็นหน้าที่ของญาติพี่น้องและมิตรสหาย ที่จะต้องร่วมมือร่วมใจกันกับเขาทุกวิถีทาง หากผู้ใดทำผิดจะต้องได้รับการลงโทษอย่างเด็ดขาดและรวดเร็ว แต่กับศัตรูของเขา เขาไม่อาจทำเช่นนั้นได้ ดังนั้น

เขาจึงพยายามเอาชนะด้วยการชักจูงใจ ให้กลับมา สวามิภักดิ์ด้วย ซึ่งเขาถือว่าเป็นชัยชนะต่อหน้าที่ได้รับมอบหมายมาอย่างสูงส่ง

แม้จะต้องคอยต่อสู้กับการโจมตีและขัดขวางจากทั้งภายนอกและในวงการบริหารของเขาเองอยู่ตลอดเวลา แต่แม็กไซไซก็พยายามทำงานอย่างเต็มความสามารถ เขาใช้เวลาไม่ใช่น้อยเดินทาง สำรวจพีลิปปินส์แทบจะว่าสุดเหนือสุดใต้ทีเดียว ไม่ว่าเมืองนั้นจะอยู่ไกลหรือลึกเข้าไปในป่าดงพงเขาสักเพียงใด หากได้รับรายงานถึงความยุ่งยากแล้ว แม็กไซไซจะต้องดั้นด้นไปจนถึงจนได้ เพราะเขาถือว่าทุกหนทุกแห่งมีความสำคัญเสมอกัน

พรรคฝ่ายค้านของเขาส่งเสียงโวยวายคัดค้านเขาอย่างโขมงโฉงเฉงเมื่อเขาทิ้งทำเนียบมาดาคายังไปยังจังหวัดอื่น พวกนี้หาว่าประธานาธิบดีไม่มีหน้าที่ออกไปตรวจราชการด้วยตนเอง และละทิ้งการบริหารบ้านเมืองไว้ในมือของคนอื่นเช่นนี้ หลายคนที่คัดค้านเช่นนั้น มิใช่เพราะห่วงเกรงรัฐบาลจะไม่ก้าวหน้า แต่ที่แท้เพราะห่วงตัวเอง เนื่องจากไม่อาจรบกวนแม็กไซไซให้ทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดตามใจชอบ

ของพวกเขาได้อีก

ตามความเป็นจริงแล้ว แม็กไซไซรู้สึกว่าการเคลื่อนหนีไปจากมนิลาทำให้เขาสามารถทำงานได้ดีขึ้น เมื่ออยู่ในทำเนียบเขาได้รับการรบกวน ไม่หยุดหย่อน จาก บรรดานักการเมืองที่เข้า ๆ ออก ๆ ที่ออฟฟิศของเขาอยู่ตลอดทั้งวัน เพื่อเจรจาต่อรองบ้าง วางแผนการต่าง ๆ บ้าง บ้างก็รบกวนงานทุกสิ่งทุกอย่างที่เขากำลังพยายามทำให้สำเร็จอยู่

"ผมต้องหนีออกไปนอกเมือง" แม็กไซไซอธิบายอย่างไม่สบายใจ "ผมอยากจะนำรัฐไปหาประชาชน แต่ก็ไม่อาจจะคิดอะไรออก จนกว่าจะทิ้งมนิลาไปเสีย อยู่ที่นี่มีแต่คนคอยกวน จนผมอยากจะหนีออกไปหาอากาศบริสุทธิ์ในที่โล่งหายใจเสียบ้าง และพ้นจากการถูกกวน เพื่อจะได้ตัดสินใจด้วยตัวเอง"

แม็กไซไซต้องเรียนรู้วิถีทาง ของการเมือง ด้วยทางตรงจึงต้องประสบความขอกช้ำใจ และผิดหวังขนาดหนักเมื่อก่อนนี้ การต่อสู้ ช่วงชิงอำนาจ ทางการเมือง ถูกบีดบัง ไว้เสียสิ้นด้วยม่านแพรอันสวยงามของมาดาคายัง

แต่บัดนี้ ในฐานะประธานาธิบดี แม็กไซไซจึงถูก

ความจำเป็นบังคับให้เกี่ยวข้องกับการเมืองอย่างเต็มตัว เขาได้เรียนรู้ว่า เขาจำเป็นต้องอดุ้มอด่วยออมชอมกับนักการเมืองมือเน่าบางคนเพียงเพื่อจะซื้อการ สนับสนุน ของ คนเหล่านั้น หลายครั้งหลายหนที่เขาถูกวิพากย์วิจารณ์อย่างหนักที่ไปอดุ้มอด่วยกับนักการเมืองเหล่านั้นแทนที่จะใช้อำนาจเด็ดขาดลงไป แต่คำตอบของแม็กไซไซก็น่าเห็นใจเป็นอย่างยิ่ง

"สักวันหนึ่ง ผมจะไล่พวกนักการเมืองอาชีพเหล่านั้นไปนรกเสียให้หมด แล้วผมจะลืมอะไร ๆ ที่เกี่ยวกับนักการเมืองเสียให้หมดสิ้น แล้วก็ทำหน้าที่ประธานาธิบดีอย่างสบายใจเหมือนอย่างที่เคยทำหน้าที่ รัฐมนตรีกลาโหมมาแล้วโดยไม่เคยสนใจการเมืองเลย"

คนที่ได้ยินคำพูดเหล่านั้นกระซิบบอกกันว่า "นั่นแหละ ถึงจะเป็นแม็กไซไซที่ประชาชนเลือกมาล่ะ ...!

เป็นความ จริง ที่หาก พิจารณา จากชัยชนะ อันใหญ่หลวงที่เขาได้รับจากการเลือกตั้ง และอิทธิพลที่เขามีเหนือประชาชนแล้ว ยากที่นักการเมืองคนใดจะอาจหาญมาท้าทายแม็กไซไซได้ แต่เวลาที่เขาต้องถูกท้าทายโดยนักการเมืองนั่นก็มาถึงจนได้

แต่โอกาสที่เขาจะทำตามที่เอ่ยไว้คือ ได่พวกนักการเมืองอาชีพไปลงนรกให้หมดก็คงจะมาถึงเช่นกัน และเมื่อเวลานั้นมาถึง แม็กไซไซย่อมจะต้องยืนเด่นขึ้นมาอีกด้วยความเข้มแข็งและทรงอำนาจยิ่งกว่าเดิม

ขณะที่ประชาชนทั่วไป กำลัง ร้องเชียร์ สนับสนุนเขา บรรดานักการเมืองอาชีพก็คอยบั่นแข้งบั่นขา และหาช่องถากถางเขาอยู่ตลอดเวลาเช่นกัน

บัดนี้เขารู้แล้วว่า ศัตรูที่แท้จริงของเขานั้นคือผู้ใด หาใช่พวกฮค ที่ตราบใดหลุยส์ ตารุค หัวหน้าของพวกนั้นยังคงเป็นอิสระอยู่ย่อมจะต่อสู้ขัดขวางรัฐบาล อยู่ตลอดไปไม่ แต่ศัตรูของแม็กไซไซคือผู้มีตำแหน่งสูง ๆ ซ้ำร้ายบุคคลเหล่านี้ก็อยู่ในพรรคเดียวกันกับเขา และได้ดีมีอำนาจโดยอาศัยบารมีของเขานั่นเอง พวกนี้จะทำตัวเป็นนักวิพากย์วิจารณ์การกระทำของแม็กไซไซในทันที เมื่อไม่อาจทำให้แม็กไซไซทำตามใจพวกเขาได้

เพื่อที่จะรักษาคำมั่นสัญญาที่เขาให้ไว้ว่า จะกวาดล้างมลทินในคณะรัฐบาลและลงโทษผู้ผิดอย่างสาสม แม็ก-ไซไซจึงเริ่มทำการ สอบสวนโดยตั้ง คณะ กรรมการสอบสวน

ดำเนินงานตามความยุติธรรม มิใช่ด้วยเจตนามุ่งทำลายผู้ใด การสอบสวนนี้ทำให้แม็กไซไซได้ประโยชน์สองทาง ข้อแรกก็คือ ได้กวาดล้างความทุจริตโสมมในวงการรัฐบาลตามความตั้งใจ ข้อสองก็คือ ได้หยั่งท่าทีของสถานะการณ์จนกว่าจะแน่ใจในฐานะความมั่นคงของตัวเองเสียก่อน เพราะเหตุที่แม็กไซไซเปรียบเสมือนคนหัวเดียวกระเทียมลีบ ไม่มีพรรค เช่นเดียวกับไอเซนเฮาว์เหมือนกัน แม็กไซไซได้ขึ้นมาเป็นหัวหน้ารัฐบาล ก็เพราะผลของความกว้างขวางส่วนตัวของเขาเอง ซึ่งมีผลทำให้พรรคมิอิทธิพลกล้าแข็งขึ้น มากกว่าที่พรรคได้อำนวยประโยชน์ต่อตัวเขาเสียอีก ประธานาธิบดีแห่งสหรัฐก็เช่นกัน แม้จะไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคฝ่ายค้าน แต่ก็เป็นหัวหน้ารัฐบาลที่มีพรรคฝ่ายค้านมีเสียงส่วนใหญ่อยู่ ความคล้ายคลึงของการบริหารของแม็กไซไซกับไอเซนเฮาว์จึงน่าประหลาดอย่างยิ่ง ทั้งสองเป็นวีระบุรุษที่มีบุคลิกลักษณะกล้าแข็ง และมีจุดมุ่งหมายใหญ่อยู่ที่การปราบคอมมิวนิสต์เหมือนกัน ในฟิลิปปินส์ภัยของพวกแดงนั้นมีอยู่โดยเปิดเผยและโจ่งแจ้ง แต่ในสหรัฐมันแอบแฝงแซกซึมอยู่ในวงการรัฐบาลนั่นเอง

ชีวิตการต่อสู้ของรัฐบุรุษทั้งสองนั้น ทั้งแม็กไซไซ และไอเซนเฮาว์ต้องเผชิญกับวิกฤติกาลอย่างหนัก ผจญกับการขัดขวางจากบุคคลในพรรคเดียวกัน แต่ในบั้นปลายก็ประสบชัยชนะด้วยกันทั้งคู่ แต่กว่าจะเอาชนะได้ก็เกือบต้องพลาดพลั้งไปเพราะคำแนะนำของนักการเมืองอาชีพ ...!

ด้วยการกระแหนะกระแหนมิตรของ แม็กไซไซทั้งที่เป็นฟิลิปปินส์ และอเมริกัน พวกนักการเมืองที่มุ่งหวังจะให้แม็กไซไซเกิดความรู้สึกถึงเจไม่มั่นใจในตนเองขึ้น เพราะยิ่งแม็กไซไซอ่อนแอลงไปก็ยิ่งต้องหันหน้ามาพึ่งพาความคิดของพวกเขามากขึ้น เขาต้องการป้องกันไม่ให้แม็กไซไซรู้สึกตัวในอิทธิพลที่มีต่อประชาชน ความมุ่งหวังก็เพื่อกันไม่ให้แม็กไซไซใช้อิทธิพลนี้ต่อพวกเขา ซึ่งจะเป็นการแสดงว่าแม็กไซไซไม่จำเป็นต้องพึ่งพาพวกเขาเลย

ความเป็นไปของพรรคเวลานั้น ทำให้แม็กไซไซซึ่งเป็นคนถ่อมตัวอยู่แล้ว เข้าใจ อยู่ตลอดเวลา ว่าเขา ต้องพึ่งพวกนักการเมืองหน้าเก่า ๆ เหล่านั้นหนุนหลัง บุคคลที่พยายามแนะนำเขาให้ทำทุกสิ่งทุกอย่างด้วยตนเอง ไม่ต้องอาศัยหรือฟังคำแนะนำของพวกนั้น ย่อมเป็นศัตรูของพวกนั้น

โดยตรง ดังนั้นมิตรสหายของแม็กไซไซจึงถูกกล่าวหาว่า พยายามก้าวก่ายเข้าไปในวงการบริหาร ทั้ง ๆ ที่บุคคลเหล่านี้เพียงแต่เตือนให้แม็กไซไซใช้ความคิดเห็นของตนเอง ซึ่งพวกนี้เห็นว่าถูกต้องและยุติธรรมเป็นหลัก

ที่น่าประหลาดยิ่งก็คือ บุคคลในพรรคบางคนถึงกับกล่าวหาว่าแม็กไซไซเป็นเผด็จการ ข้อกล่าวหานี้มีเหตุมาจากความมุ่งหมายเดียวกันคือ ไม่ว่าแม็กไซไซจะออกความคิดเห็นที่จะทำสิ่งใด แม้จะเป็นเรื่องธรรมดาสามัญที่สุด พวกนี้ก็จะร้องกล่าวหาว่าเป็นเผด็จการ ทั้งนี้เพื่อให้แม็กไซไซต้อง หันมา ขอความสนับสนุน จากพวก เขา นั่นเอง แต่พวกนี้ลืมไปว่า ข้อกล่าวหาว่าแม็กไซไซเป็นเผด็จการ กับข้อกล่าวหาว่าเป็นหุ่นเชิดของอเมริกา นั้นมันค้านกันอยู่ในตัวอย่างน่าขันยิ่ง

หลังจากรับตำแหน่งเพียงไม่กี่สัปดาห์ แม็กไซไซกล่าวปรารภว่า "น้ำลึกเหลือเกิน ยิ่งเดินต่อไป เรายิ่งเดาไม่ได้ว่า จะลึกลงไปอีกสักเท่าใด" เขาหมายถึงว่า ยิ่งพยายามจะกวาดล้าง ความสกปรก และคอรัปชั่น เพื่อจะได้มาซึ่งรัฐบาลอันมีสมรรถภาพ เขาก็ยิ่งพบความโสมมและ

สร้างศัตรูมากขึ้นทุกที ความตั้งใจแลละความสำเร็จของเขา ทำให้ต้องปะทะกับคนสำคัญ ๆ หลายคน ความคิดเห็นของเขาไม่มีทางจะไปกันได้กับศัตรูเสียเลย ดังนั้นเมื่อเวลาล่วงเลยไป แม็กไซไซและมิตรสหายจึงตกเป็นเป้าของการโจมตี กล่าวหา และเป็นที่เกลียดชังของบรรดาผู้ที่ไม่ชอบวิธีปฏิบัติงานของเขา และไม่อยากเห็นความสำเร็จหรือชัยชนะของแม็กไซไซเลย

ได้มีการ พยายามทุกวิถี ทางที่จะ ขจัด มิตรภาพ ของบุคคลที่ใกล้ชิดสนิทสนมกับประธานาธิบดี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถ้าบุคคลผู้นั้นเป็นอเมริกัน น่าประหลาดที่การคบหากับคนอเมริกันทำความไม่พอใจให้แก่บุคคลเหล่านี้ ผู้ซึ่งไม่ปรารถนาให้เขาคบค้ากับคนต่างด้าวเลยเป็นอย่างยิ่ง เขาเข้าใจเสียว่าคนอเมริกันเหล่านั้นมิใช่มิตร แต่เป็น "ผู้ให้คำแนะนำ" เท่านั้น ฉะนั้นคนอเมริกันและมิตรสหายสนิทของเขาจึงตก เป็นเป้าของการกล่าวหา โจมตีอย่าง ปราศจากความปรานีและไร้ความยุติธรรม

เพื่อน ๆ ของแม็กไซไซที่เป็นมิตรกับอเมริกันจึงตกอยู่ในฐานะลำบาก แม้ว่าประชาชนส่วนใหญ่จะเห็นด้วยกับ

การผูกมิตรกับอเมริกันก็ตาม แม็กไซไซเองก็ลำบากใจเหมือนกัน เพราะศัตรูของเขาคอยบั่นทอนมิตรภาพของเขาอยู่เสมอ ด้วยความมุ่งหมายที่จะให้เขาอยู่แต่ลำพังตนเองเพื่อจะได้ตกเป็นเบี้ยล่างของพวกเขานั่นเอง

ขณะที่พยายามกล่าวหาโจมตีทุกวิถีทางนั้น พวกนี้อ้างเอาลัทธิชาตินิยมขึ้นมาบังหน้า แต่มูลเหตุที่แท้จริงก็คือต้องการตัดขาดแม็กไซไซจากมิตรสหายเสีย เพื่อพวกเขาจะได้เชิดแม็กไซไซและอาศัยมือปกครองประเทศได้ โดยไม่มีการรบกวนจากผู้ที่ยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตย อันเป็นลักษณะสำคัญของพรรคของแม็กไซไซ

ในระหว่างสถานะการณ์คับขันนี้ แม็กไซไซแสดงความใจเย็น และอดทนอย่างเหลือที่มนุษย์ธรรมดาจะทำได้ เขายังคงพยายามใช้วิธีเอาชนะใจศัตรูอย่างสุขุมเช่นเดียว ยิ่งถูกโจมตีมากเท่าใด ก็ยิ่งพยายามเอาชนะกลับใจศัตรูยิ่งขึ้น "ความมุ่งหมายของผม คือการรวบ รวมพวกเดียวกัน ให้เป็นปึกแผ่นยิ่งขึ้น ผมจะต้องพยายามทุกวิถีทางที่จะขจัดการแตกแยกกันในพรรคให้หมดสิ้นไป เพื่อให้หันมาร่วมกันดำเนินงานเพื่อประเทศชาติต่อไป"

หลายคนเข้าใจว่า แม็กไซไซได้กลายเป็นคนอ่อนแอยอมแพ้ศัตรูเสียแล้ว เพราะการพยายามออมชอม และความใจเย็นของเขา

วันหนึ่งหลังจาก ดินเนอร์ ในระหว่างมิตรสนิท และผู้สนับสนุนเขามาแต่เก่าก่อน แม็กไซไซได้กล่าวว่า "ผมทราบดีว่า ได้ทำให้พวกท่านหลายคนผิดหวัง พวกท่านอยากจะให้ผม จัดการกับ ศัตรูให้ เด็ดขาดรุนแรง ยิ่งกว่า ที่ทำมาแล้ว บางคนก็ว่าผมเอาใจและอ่อนข้อให้พวกนั้นเกินไป แต่พวกท่านยังไม่เข้าใจความแตกต่างของลัทธิประชาธิปไตย และอัตตานิยม ในระบอบประชาธิปไตยเราจะต้องใช้ความอดุมอด่วยในความคิดเห็นหลายประการ เพื่อที่จะบรรลุ ถึงจุดมุ่งหมาย ผมเองยอมอ่อนข้อให้ใคร ๆ ได้ทั้งนั้น ตราบใดที่ไม่ทำให้อุดมการของผมเสียไป แต่หากเกิดความจำเป็นต้องเลือกเอา ระหว่างอุดมการ และการ อดุมอด่วยขึ้น เมื่อใดนั่นแหละผมจะต้องสู้ละ"

ครั้งหนึ่งเมื่ออยู่ภายในห้องนอน ในมาลาคายัง แม็กไซไซระเบิดออกมาด้วยความหัวเสีย เพราะถูกบีบคั้น เขาด่านักการเมืองและบ่นอยากจะเลิกทำงาน "ผมเห็นจะ

ต้องตาออกเสียแล้ว" เขาว่า "ผมได้เสียสละทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อประชาชน ได้ต่อสู้อย่างสุดกำลังความคิดเพื่อเขา แต่พวกนักการเมืองกลับขัดขวางผมทุกทาง เขาต้องการให้ผมทำสิ่งที่ไม่อาจทำได้ คือ อดุ่มอด่วยกับพวกเขาในสิ่งที่จะทำให้ประชาชนเสียประโยชน์"

ความกังวลใจต่าง ๆ ที่ได้รับทำให้แม็กไซไซแก่ลงไปในเวลาอันรวดเร็ว เมื่อแรกเข้ามารับตำแหน่ง เขามีหน้าอ่อนเหมือนเด็กหนุ่ม และผมหงอกก็ไม่มีมากนักแทบไม่สังเกตเห็นได้ แต่สองปีในมาลาคายังทำให้ผมหงอกขึ้นทั่วศีรษะ ใบหน้ามีรอยย่นลึก ต่อแสดงความเหน็ดเหนื่อยอยู่เสมอ มันเป็นใบหน้าของนักสู้ที่ยืนหยัดสู้อยู่แต่ดำพังโดยไม่ยอมแพ้ นั่นคือ ความหนักของภาระความรับผิดชอบที่เขาแบกไว้ในฐานะหัวหน้ารัฐบาล

สงคราม อันยืดเยื้อ ระหว่าง คอมมิวนิสต์ กับรัฐบาลเกือบจะสิ้นสุดลงแล้ว ผลของความสำเร็จและชัยชนะมาจาก แม็กไซไซแทบทั้งสิ้น ระบอบประชาธิปไตยของฟิลิปปินส์ถูกลบเลือนไปในระหว่างสงครามและหลังสงครามแล้วก็ถูก ความโลภ โมโทสัน เข้ามา ครอบครอง แทน ชุนศึก

ซามูไรเสียอีก ดังนั้นจึงต้องใช้เวลาและความเพียรพยายามอย่างยิ่งที่จะแก้ไขคลายความ ผิดพลาด นานาประการ เหล่านั้น ซึ่งเป็นต้นเหตุแห่งการเปิดช่องให้แก่ลัทธิคอมมิวนิสต์

ความผิดพลาดบาง ประการเหล่านี้ มีรากฐาน มานมนานแล้ว นับแต่สมัยเจ้าที่ดินชาวสเปญผู้มั่งคั่งอย่างมหาศาล แต่ชาวชนบทยากจน และมีความเป็นอยู่ไม่ผิดทาส แม้กระทั่งบัดนี้ ก็ยังมีชาวนาที่กัมหน้ากัมตาทำงานอยู่ในที่ดินที่มิใช่ของเขา แต่เป็นของนายทุนผู้มั่งคั่ง ความชั่วร้ายที่มีอายุยืนนานเช่นนี้ มิใช่จะแก้ไขได้เพียงชั่วเวลาข้ามคืน สิ่งต่าง ๆ ที่แม็กไซไซได้ปฏิบัติ ในช่วระยะเวลาอันสั้นที่ได้ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีก็ดี การเดินทางท่องเที่ยวเข้าไปตามดินแดนลึกเข้าไปในแถบภูเขาก็ดี ทำให้เขาได้ประสบพบเห็นความจริงว่า ความอยุติธรรมต่าง ๆ ของสังคม มีส่วนช่วยเหลือให้ลัทธิคอมมิวนิสต์เจริญขึ้นอย่างรวดเร็ว

เขาได้เริ่มต้นแก้ไขความผิดพลาด และขจัดความชั่วร้ายตั้งแต่ครั้งเป็นรัฐมนตรีกลาโหม ด้วยการตั้งตู้รับจดหมายร้องทุกข์ของประชาชน เพื่อให้โอกาสประชาชน

ได้พูด และความคุ้มครองป้องกันอันตรายจากกองทหาร
ที่คอยรังควาญอยู่ด้านหนึ่ง และคอมมิวนิสต์อีกด้านหนึ่ง
พอได้ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดี แม็กไซไซจึงได้วางแผน
และโครงการที่จะต่อสู้เพื่อความยุติธรรมต่อไป

หลังจากการเลือกตั้งได้ ๒–๓ วัน แม็กไซไซได้
เดินทางไปยัง เมืองเล็ก ๆ เมืองหนึ่งที่ มาส์เบทนั้น มีชาวนา
ห้าสิบเอ็ดคนถูกจับขังด้วยข้อหาว่า ทำลายป่าไม้ของชาติ
เพื่อถากถางที่ดินทำไร่

แม็กไซไซเข้าไปสนทนากับชาวนาเหล่านั้น ถึงในคุก
และก็ได้พบว่า ชาวบ้านนอก เหล่านั้น ไม่มี ความรู้เรื่อง
กฎหมายเลย เขาไม่เห็นว่าการแผ้วถางที่ดินอันรกร้างอยู่
เพื่อทำไร่หาเลี้ยงชีพ ของตน และ ครอบครัวให้ พ้นจาก ความ
อดหยากจะเป็นความผิดไปได้อย่างใด เรื่องของมันก็เช่น
เดียวกับเรื่องเก่าแก่อื่น ๆ ในฟิลลิปปีนส์ คนที่ทำนาแต่มิใช่
เจ้าของนา คนจน ๆ ไม่เคยมีสิทธิได้เป็นเจ้าของที่ดิน ทำให้
ประชาชนส่วนใหญ่ต้องตกอยู่ในความยากจน ก่อให้เกิด
ความเสื่อมศรัทธา การกบฏ ปฏิวัติและความโน้มเอียงไป

ดัทธิแดง ซึ่ง ให้ความ หวัง อย่าง ดอย ๆ ถึงภราดรภาพ และเสมอภาค

แม็กไซไซ เข้าไป พูด กับ เจ้าหน้าที่ ใน มาสเบท ว่า "ถ้าพวกท่านจับชาวนามาขังคุกเช่นนี้บ่อย ๆ พวกนี้จะต้องไปเข้ากับพวกฮุคอย่างแน่นอน เขาไม่ทราบว่าเขาทำผิดอย่างไร ในการแผ้วถางป่ารกที่ไม่มีใครใช้ทำประโยชน์ เพื่อที่จะได้ทำไร่นาหาเลี้ยงครอบครัว แล้วรัฐบาลจะลงโทษพวกเขาได้อย่างไร เราจะต้องเปลี่ยนแปลงแก้ไขกฎหมายกันเสียแล้ว"

ครั้นแล้ว แม็กไซไซ ก็ละเมิดกฎหมายด้วยการสั่งปล่อยชาวนาทั้งห้าสิบเอ็ดคนทันที

ต่อจากนั้นทางรัฐบาล ได้ให้กรมประชาสงเคราะห์ซึ่งมีมิสซิสปาชิค้า กอนซาเลซ (ต่อมาได้เป็นสมาชิกวุฒิสภา) มอบที่ดินให้แก่ชาวนาเหล่านั้นคนละ ๖ เฮ็คตาร์ ควายหนึ่งตัวและ ข้าวสารสำหรับ ยังชีพ ในระหว่าง ที่ทำนายังไม่ได้ผล

เมื่อออกคำสั่งไปแล้ว แม็กไซไซก็มิได้ทิ้งเรื่องราวไว้แต่เพียงเท่านั้น อีกหลายเดือนต่อมาโดยที่ไม่มีใคร

ทราบล่วงหน้าเลย แม็กไซไซก็ออกจากทำเนียบขับรถเชฟโรเลตของเขาบึ่งไปยังสนามบินอันเครื่องบินไปมาสเบท โดยที่เจ้าหน้าที่นั้นไม่ทันรู้ตัวและไม่มีโอกาสเตรียมตัวทำผักชีโรยหน้าเลย เคราะห์ดีทุกสิ่งเรียบร้อยตามคำสั่งหมดสิ้นแล้วจึงเป็นอันรอดตัวกันไป คนที่ชอบวิพากวิจารณ์ แม็กไซไซ มักจะยิ่มเยาะ การเดิน ทางไป เยี่ยมราษฎรตามหัวบ้านหัวเมืองของเขา แต่สำหรับราษฎรทั่วไปรู้สึกตื้นเต้นในการกระทำของแม็กไซไซอย่างยิ่ง เขาเห็นว่า มันเป็นการกระทำของผู้ทรู้ว่า ราษฎรต้องการอะไร ตั้งแต่มีประธานาธิบดีมา ยังไม่เคยมีผู้ใดทำเนียบบุกบั่นเข้ามาเยี่ยมพวกเขาถึงในแถบถิ่น ๆ เช่นนี้เลย และก็ไม่เคยมีใครอาจหาญละเมิดกฎหมายเพื่อพวกเขาเลย การปล่อยตัวชาวนาผู้ต้องหาทั้ง ๕๑ คน เป็นการท้าทายอำนาจและอิทธิพลของพวกนายทุนเจ้าของที่ดินผู้คิดว่า เขาเป็นเจ้าของพีลิปปินส์อย่างเบ็ดเสร็จ บุคคลเหล่านี้ล้วนแต่มั่งมีอย่างล้นเหลือ แม็กไซไซคนที่พวกเขาไม่ปรารถนาจะได้เห็นเข้าดำรงตำแหน่งประธานาธิบดี ได้บังอาจมาตัดหนทางฮุบรีดของเขา พวกเขาจึงต้องคัดค้านเต็มที่ เพราะเขามีเสียง

หนุนหลังอย่างเข้มแข็ง เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ และนักการเมืองอาชีพผู้มีเสียงแข็งบางคน

แต่แม็กไซไซ มีแต่เพียงประชาชนเท่านั้นที่หนุนหลังอยู่ ส่วนประชาชนก็มีเครื่องมืออย่างเดียว คือ คะแนนเสียงในการโหวต

นี่คือระบอบประชาธิปไตยละ ชาวฟิลิปปีโน่ต่อสู้ด้วยความหวังใหม่ ๆ และเข้มแข็ง พวกเขาได้คิดตั้งคำขวัญประจำใจขึ้น มันเป็นคำขวัญที่ออกจากใจอันภักดิ์ทุกครั้ง หากมีนักการเมืองคนใดอาจหาญมาวิพากษ์วิจารณ์ประธานาธิบดีของเขา ประชาชนจะท่องคำขวัญขึ้นว่า "ผู้ใดเป็นศัตรูแม็กไซไซ ผู้นั้นก็เป็นศัตรูของเราด้วย...!"

พวกนายทุนเจ้าของที่ดิน ตั้งป้อมต่อสู้แม็กไซไซอย่างแข็งแรง เวลานั้นอาวุธสำหรับประหัตประหารผู้ที่เขาอยากจะทำลายมีอยู่สองอย่าง คือ ข้อกล่าวหาเป็นคอมมิวนิสต์ หรือไม่ก็โปร-อเมริกัน แต่เพราะเหตุที่แม็กไซไซได้แสดงให้โลกเห็นแล้วว่า เขาเป็นนักสู้คอมมิวนิสต์และยังคงต่อสู้อยู่ ข้อหาเป็นคอมมิวนิสต์จึงย่อมเหลวไหลใช้ไม่ได้

ดังนนกยังเหดออยู่เพียงอย่างเดียว ซึ่งมีน้ำหนักดีเสียด้วย แม็กไซไซชอบอเมริกาอย่างเปิดเผยและชอบการบำเพ็ญชีวิตอเมริกัน ดังนั้นจึงไม่มีอะไรเหมาะสมยิ่งไปกว่าข้อหา "โปร—อเมริกัน...!"

ข้อกล่าวหานี้ยังรุนแรงขึ้น เหมือนพิษร้ายของงูค่อย ๆ แซกซึมทีละน้อยไป เมื่อพวกเขาเห็นว่าแม็กไซไซต่อสู้และทำทุกอย่างเพื่อประชาชน แต่ไม่ยอมให้สิ่งใดแก่อภิสิทธิบุคคลเลย

เมื่อแม็กไซไซเสนอ พ.ร.บ. จัดสรรที่ดินเข้าสู่สภา เขาเตือนสมาชิกสภาว่า "ผมจะไม่ยอมหยุดยั้ง จนกว่ากฎหมายฉบับนี้จะคลอดออกมา"

พอกฎหมายฉบับนี้ ผ่านสภาออกมาได้เรียบร้อย แม็กไซไซก็หันมาจับเรื่องกบฏฮุคต่อไป ความจุดมุ่งของเขาคือ บาริโอแถบชันหลุยส์ ที่บัมบังกา ชันหลุยส์เป็นถิ่นที่ซ่อนของหลุยส์ ตารุค และเป็นจุดศูนย์กลางขององค์การคอมมิวนิสต์ การไปบัมบังกาของแม็กไซไซจึงเป็นการเสี่ยงอันตรายอย่างยิ่ง แต่ท่านประธานาธิบดีก็ไม่รู้สึกในอันตรายนั้น เพื่อที่จะก่อให้เกิดความบันบ่วนแก่พวกฮุค

อย่างไม่ทันรู้ตัว แม็กไซไซจึงต้องออกไปดำเนินงานเอง ความมุ่งหมายข้อใหญ่ของเขาก็คือ เพื่อเกลี้ยกล่อมให้ญาติพี่น้องของหลุยส์ ตารุคมาเป็นพวก บุคคลเหล่านี้มองดูแขกผู้มาเยือนอย่างสงสัยและไม่ไว้ใจ ท่านประธานาธิบดีมีจุดประสงค์อะไรได้เหยียบย่างเข้ามาถึงถิ่นบาริโออันต่ำต้อยของพวกเขา แม็กไซไซ ไม่ยอมให้เวลาล่วงเลยไปเปล่า ๆ โดยไร้ประโยชน์เขาเข้าใจพูดจากับพวกผู้เฒ่าผู้แก่ของ ซันหลุยส์ พยายามอธิบายอย่างกระตือรือร้น และหนักแน่น ครั้นแล้วก็เอาภาพยนตร์ออกมาฉายให้ดู ชาวบ้านจึงได้เห็นภาพอันน่าประทับใจของพวกฮุคที่กลับใจแล้วลงมาจากภูเขามอบตัวให้แก่ทางการ และได้รับการตอบแทนจากรัฐบาลด้วยที่ดินสำหรับทำมาหาเลี้ยงชีวิต และได้รับสิทธิเสรีภาพภายใต้กฎหมายเช่นเดียวกับราษฎรสามัญทุกประการ

ในภาพยนตร์นั้น ฉายให้เห็นพวกกบฏที่ร่างกายผ่ายผอม เสื้อผ้าเก่ากะรุ่งกะริ่ง เข้ามามอบอาวุธให้แก่เจ้าหน้าที่ ต่อมาก็ฉายให้เห็นชายคนเดียวกันนั้นกำลังไถนาอยู่ในนาของเขา มีบ้านอยู่รวมกับครอบครัวของตนเองอย่างผาสุข ไม่ต้องหลบหนีซุ่มซ่อนอีกต่อไป และในตอน

สุดท้ายก็ฉายให้เห็นชายคนเดิม ซึ่งบัดนี้อวนท้วนสมบูรณ์ดี แต่งกายด้วยเสื้อผ้าใหม่เอี่ยม สวมรองเท้าเรียบร้อย เข้าไปซื้อของในเมือง ด้วยเงินที่เขาหามาด้วยความสุจริต และน้ำพักน้ำแรงของตนเอง

ภาพยนตร์อันน่าดูนี้ นำความหมายอันแท้จริงของทางไปสู่ประชาธิปไตยมายังประชาชนทั้งหลายผู้ที่ได้เห็นย่อมจะต้องเข้าใจ เมื่อภาพยนตร์จบแล้ว พวกเขาต่างหันหน้าไปมองดูชายร่างใหญ่ ผู้นำภาพยนตร์มาฉาย ฟังคำขอร้องอันจริงใจของเขาให้กลับตัวกลับใจเสียใหม่ ทิ้งวิถีชีวิตเดิมอันอยู่นอกกฎหมาย หันมาตามเขาไปสู่ทางแห่งประชาธิปไตย

พวกเขาจึงได้รู้ว่า ชายผู้นี้เป็นราษฎรสามัญคนหนึ่งเหมือนกัน จึงมีความรัก ความเข้าใจอันดีพร้อมกันนั้นพวกเขาก็ได้ทราบถึงโครงการจัดสรรที่ดิน อันเป็นโครงการใหญ่ที่แม็กไซไซวางไว้ด้วย แม็กไซไซเล่าว่า จำนวนผืนแผ่นดินทั้งหมดที่ทางการกำลังแผ้วถางมีถึง แปดพันคารางเฮ็คตา ตั้งอยู่ทางเหนือภูเขาอาระยัทอันเป็นแหล่งชุมนุมของพวกฮุค เมื่อแผ้วถางแล้ว ที่ดินผืนนี้จะได้นำ

ออกจัดสรรแบ่งให้แก่ชาวนาโดยทั่วถึงกัน เนื่องด้วยเป็นโครงการอันมหึมา แม็กไซไซจึงไม่รีรอที่จะขอความช่วยเหลือจาก พล.อ. แคนนอน หัวหน้าหน่วยจัสแม็กประจำมนิลา พล.อ. แคนนอน ตระหนักถึงความสำคัญในโครงการของแม็กไซไซ จึงให้ความช่วยเหลือท่านประธานาธิบดีอย่างเต็มที่ ทำให้ฝ่ายศัตรูของแม็กไซไซ ถือเอาเป็นเหตุนำมาวิพากษ์วิจารณ์อีก

แม็กไซไซกล่าวว่า "วันใดที่ผมมอบหมายที่ดินให้แก่ผู้ไม่มีที่ดินในแถบภูเขา อาระยัท วันนั้นพวกฮุคก็จะปราศจากความช่วยเหลือ และกำลังหนุนที่เคยได้รับจากชาวบ้าน และถ้าพวกฮุคหันมาปล้นสดมภ์...ชาวบ้านซึ่งบัดนี้มีที่ดินทำมาหากินเป็นของตนเองแล้ว ชาวบ้านก็จะได้เห็นเสียที่ว่า พวกฮุคไม่ได้รักษาอุดมการณ์ของตนเลย"

แหล่งที่ประธานาธิบดีมุ่งมั่น เอาชนะมากที่สุดก็ คือ ซันหลุยส์ เขาทุ่มเทความเอาใจใส่ดูแล และความหวังไว้ที่นั่นจนหมดสิ้น ผู้ได้รับมอบหมายให้มาดำเนินงานล้วนแต่เป็นฟิลเรือนทั้งสิ้น โครงการนี้เป็นที่รู้จักกันในนามว่า "แผนการ ซันหลุยส์ของประธานาธิบดี"

"รัฐบาลไม่อาจจะเลี้ยงดูราษฎร หรือหาเสื้อผ้าให้สวมใส่ได้ทุกคน ทั้งไม่สามารถจะหางานให้ทำแลดูแลสุขภาพของราษฎรได้โดยทั่วหน้าเบ็ดเสร็จไป สิ่งเหล่านี้จะต้องมาจากประชาชนเอง และจากโภคทรัพย์ที่ประกอบกันขึ้นเป็นประเทศชาติของเรา มาจากความขยันขันแข็งและร่วมมือร่วมใจของพวกเราทุกคน ทั้งมาจากความอุดมสมบูรณ์ที่พระเจ้าได้ทรงประทานให้แก่เรา— มนุษยชนด้วย"

แม็กไซไซกล่าว

ด้วยความช่วยเหลือขององค์การปฏิรูปท้องถิ่น ซึ่งมี วาย. ซี เย็บ เป็นหัวหน้า และชาวอเมริกันหลายคน รวมทั้ง พอล ปาเร็ต นายกยุวสมาคมแห่งอเมริกา ซันหลุยส์ก็ได้กลายเป็นเมืองตัวอย่าง ที่เมืองอื่น ๆ ในท้องถิ่นบัมบังกาต้องถอกเถียนแบบ และเป็นประหนึ่งห้องทดลองสังคมวิทยาที่ใคร ๆ ต้องมาศึกษา ทั้งยังเป็นที่ผึกหัดงานของเยาวชนให้ได้เรียนรู้และปฏิบัติงานด้วยตนเองอีกด้วย

บทเรียนเบื้องต้นสำหรับราษฎรเหล่านี้คือ การช่วยตนเอง คาร์โลส ตารุค ญาติสนิทคนหนึ่งของหัวหน้าคอมมิวนิสต์เป็นตัวอย่างอันดีที่จะยกมาให้เห็นได้ คาร์โลส

ปลูกใบยาเวอยิเนีย แลละสามารถทำเงินได้ถึงพันสี่ร้อยเปโซ เซเวอริโน ตารุค ปลูกข้าวโพดได้เงินถึงหกร้อยเปโซ เป็นต้น เมื่อเปรียบกับรายได้เฉลี่ยของกสิกรทั่วประเทศซึ่งคกประมาณสามสี่ร้อยเปโซเท่านั้น เราก็จะเห็นความแตกต่างได้อย่างถนัดชัดเจนยิ่งขึ้น เมื่อถึงสนบี หลังจากการสำรวจแล้วปรากฏว่า ซันหลุยส์ ได้ถีบตัวขึ้นจากสถิติการขายถึง ๕๘๐ เปอร์เซนต์ ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าพากพูมใจมาก

วิลเลี่ยม โอ. ดักกลาส ผู้พิพากษาศาลฎีกา ผู้ชอบท่องเที่ยว เมื่อได้มาเห็นซันหลุยส์ ถึงกับออกปากว่า หากประเทศอื่น ๆ ในเอเชียตามอย่างซันหลุยส์แล้ว ภายใน ๒ ปีเท่านั้น คอมมิวนิสต์ก็จะถูกปราบสิ้น

ครั้งหนึ่ง ขณะที่นั่งรถไปตามถนน สองข้างทางเต็มไปด้วยราษฎรผู้ยืนเรียงรายอยู่ ต่างคนต่างชูป้ายเขียนคำร้องขอโรงเรียนบ้าง ถนนดี ๆ บ้าง และอื่น ๆ อีก แม็ก-ไซไซ หันมาพูดกับผู้นั่งไปข้าง ๆ ด้วยความตื้นตันใจว่า "ราษฎรของผมต้องการสิ่งต่าง ๆ มากเหลือเกิน แต่ผมเสียใจที่สามารถสนองความต้อง การของเขาได้เพียงเล็กน้อยเท่านั้น" สิ่งที่น่าชมอีกอย่างหนึ่ง ในซันหลุยส์ก็คือ เป็น

แผนการที่ใช้เงินเพียงจำนวนจำกัด แต่ได้อาศัยความร่วมมือร่วมใจของผู้ที่ปรารถนา จะช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นส่วนใหญ่ แม้จะขาดเงิน แต่ผลที่ได้รับนั้นมหาศาลคุ้มค่าแก่การศึกษา สำหรับผู้ที่ปรารถนาจะนำไปใช้ในการต่อต้านคอมมิวนิสต์

หนังสือราชการชื่อ SOME OPERATIONAL ASPECTS OF COMMUNITY DEVELOPEMENT IN THE PHILLIPPINES เขียนโดย โรเบิต ท. แม็คมิลลัน เจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญคนหนึ่งที่สหรัฐส่งมาช่วยเหลือ แม็คมิลลัน เขียนไว้ดังนี้ :— "แผนการชันหตุย์ของท่านประธานาธิบดี มักจะมีผู้นำเอาไปปนกับแผนการทางทหารที่เรียกกันว่า "โอเปอเรชั่น คาตุบูซัน" ซึ่งเป็นแผนการที่จะต้องใช้เงินจำนวนมหึมา และจะต้องใช้เจ้าหน้าที่ทางทหารจำนวนถึงสองพันคน ไม่นับพลเรือนอีกไม่จำกัดจำนวนโอเปอเรชั่น คาตุบูซัน มีโครงการที่จะแผ้วถางที่ดุ่มและบึงต่าง ๆ อันเป็นที่หลบซ่อนของพวกฮุค สร้างถนน ขุดบ่อน้ำบาดาล ซ่อมและสร้างโรงเรียน อพยพบ้านเรือนจากทางฟากแม่น้ำฝั่งโน้น สร้างสุขศาลา ทำการ

ชดประทาน แตะท้ายที่สุดแบ่งสรรที่ดิน"

"โอเปอเรชั่น คาตุบูซัน" นี้จะสิ้นเปลืองเงินของรัฐเป็นจำนวนเท่าไหร่นั้นยากที่จะประมาณได้ แต่ส่วนมากเดา ๆ กันว่าคงไม่น้อยกว่าครึ่งล้านเหรียญ ไม่นับการแบ่งสรรที่ดิน ซึ่งถ้านับว่าเป็นจำนวนที่ไม่มากมายเท่าใดนัก เมื่อเทียบกันกับผลที่จะได้จากการช่วยเหลือประชาชน

"แต่แผนการ ซันหลุยส์ ของท่านประธานาธิบดีใช้จ่ายเงินไปเพียง ๔๓,๒๔๖.๒๑ เปโซเท่านั้น ภายในหนึ่งปีผลงานที่สำเร็จครอบคลุมไปตลอดสิบแปดบาริโอ และยังรวมไปถึงตำบลนอกเขตเทศบาลของซันหลุยส์อีก ๓ ตำบล"

"แต่ในเวลาเดียวกัน รายได้เฉลี่ยจากพืชผลทางกสิกรรมและอุตสาหกรรมดูแล้ว (เทียบจากบาริโอเพียง ๕ แห่ง) ตกประมาณคนละ ๓๗.๕๒ เปโซ เมื่อสำรวจรายได้ของราษฎรทั้งหมดดู ปรากฏว่า ครอบครัวหนึ่งมีรายได้เฉลี่ยถึง ๑,๓๗๖ เปโซ ซึ่งเป็นจำนวนที่น่าดูมาก ในเมื่อกสิกรทั่วประเทศมีรายได้เพียง ๓—๕๐๐ เปโซเท่านั้น"

"สรุปรวมความแล้ว การบูรณะฟื้นฟูซันหลุยส์ก่อให้เกิดผลดีแก่ท้องถิ่นอื่น ๆ อย่างยิ่ง ทั้งยังทำให้ความมุ่ง

หมายและแผนการของสหรัฐที่ตั้งไว้สามประการสำเร็จลงได้อย่างงดงามอีกด้วย ความมุ่งหมาย ๓ ประการนั้นคือ

๑) กระจายบริการของรัฐบาล ไปสู่บาริโอต่าง ๆ โดยทั่วถึง

๒) สอนให้ชาวชนบทดำรงชีวิตอยู่ ตามฐานะอันควรด้วยการหัดให้ช่วยตัวเอง

๓) ช่วยแก้ปัญหาท้องถิ่น ซึ่งประชาชนไม่อาจจะแก้ไขด้วยตนเอง

โครงการเช่น EDCOR, NARRA และซันหลุยส์เป็นโครงการที่ใหญ่โต แต่เมื่อคิดถึงความถาวรแล้ว มีค่าทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมอย่างมหาศาล ข้อสำคัญก็คือการบูรณะ ซันหลุยส์ มิใช่มีจุดมุ่งหมายจะเอาอวดแขกแต่อย่างเดียว แต่เป็นแบบที่เหมาะสมแก่การดอกเตียนแบบและด้านเศรษฐกิจ ยิ่งกว่านั้น ซันหลุยส์ยังเป็นสัญญลักษณ์ของชัยชนะเหนือคอมมิวนิสต์ของรัฐบาลอีกด้วย ทั้งเป็นเครื่องพิศูจน์ ให้เห็นความสามารถของประธานาธิบดีแม็กไซไซว่าหากได้ความสนับสนุนและเงินเพียงพอแล้ว ท่านสามารถปฏิรูปและฟื้นฟูท้องถิ่นได้เพียงใด”

ที่ซันหลุยส์ ราษฎรคนหนึ่งได้เข้ามาหาแม็กไซไซ กล่าวว่า

"ท่านประธานาธิบดี ท่านได้ให้บทเรียนอันมีค่าแก่พวกเรา ท่านสอนให้เรารู้ว่า สิ่งที่เราปรารถนาจากการปฏิวัตินั้น เราอาจจะได้มาโดยชอบธรรมตามวิถีทางประชาธิปไตย

ความสำเร็จที่ซันหลุยส์ เป็นการแผ้วหาทางให้แก่ชัยชนะอันใหญ่หลวงที่แม็กไซไซได้รับ เหนือขบวนการคอมมิวนิสต์

ข่าวครั้งแรกจากหลุยส์ ตารุค แม็กไซไซได้รับหลังจากขึ้นครองตำแหน่งได้ ๒ สัปดาห์ หัวหน้าพวกแดงได้ส่งข่าวผ่าน อคิโน นักข่าวประจำมนิลาไทมส์ว่า เขายินดีจะให้สัมภาษณ์ได้ ความหวังที่ว่า หัวหน้าคอมมิวนิสต์คนนี้อาจจะยอมมอบตัวก็ได้ จึงมีขึ้นอีกครั้งหนึ่ง

เมื่อทางมาถึงยังทราบข่าว แม็กไซไซก็ออกคำสั่งให้ทางกองทัพบกให้ความสะดวกทุกอย่างแก่การพบปะกันครั้งนี้ อคิโน นักข่าวไทมส์เดินทางไปยังจุดนัดพบได้นำตัวมานายฮัก ผู้เคยเป็นเจ้าของหนังสือพิมพ์ภาษาตะกาล็อก

ติดตามไปด้วย (มานาฮัน ในปัจจุบันดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมศุลกากร และทำงานได้อย่างดีเยี่ยม)

หัวหน้าคอมมิวนิสต์นัมเบอร์หนึ่งย่อมรู้ดีว่า ถ้อยคำของเขาจะต้องได้รับการกระจายไปทั่วโลก จึงเป็นของแน่ที่เขาจะต้องเตรียมตัวและคำพูดมาอย่างรอบคอบ จึงไม่อาจจะหวังได้ว่าคำพูดของเขาจะมาจากใจจริง ครั้งหนึ่งเขาได้ต่อรองกับประธานาธิบดีคิริโน จนได้เงินไปจำนวนหนึ่ง แต่แล้วก็กลับไปนำพวกฮุคตาม เดิมอย่างเข้มแข็ง ยิ่งกว่าเก่า แถมยังได้เงินของรัฐบาลไปใช้ฟรีอีกด้วย เมื่อคิริโนและมานาฮันไปพบหลุยส์นั้น เขาได้พบว่า หัวหน้าคอมมิวนิสต์แต่งตัวอย่างโก้หร่าน ท่าทางพากพูม และเต็มไปด้วยความมั่นใจในตนเอง

การสัมภาษณ์ครั้งนี้ ตารุควางตัวอย่างน่าชมมาก เขารู้ดีว่า การพบกันครั้งแรกเป็นสำคัญที่จะก่อให้เกิดความรู้สึกประทับใจได้ จึงแต่งกายอย่างดี และวางท่าสง่าองอาจขวัญผ่ายตรงข้ามไว้ก่อน การพูดของเขาองอาจและเต็มไปด้วยสำบัดสำนวนเหมือนเล่นละคร

"ประชาชนได้แสดงประชามติออกมาแล้ว ด้วย

การเลือกท่านประธานาธิบดี แม็กไซไซ อย่างพร้อมเพรียง"

ดารุคกล่าว "เพราะฉะนั้นพวกเราจึงต้องยอมรับมติของประชาชน สงครามกลางเมืองจะต้องยุติลงและความยุติธรรมจะได้เป็นใหญ่"

เขาสรุปว่า "ประชาชนกำลังเรียกร้องทุกสิ่งทุกอย่างให้ดีขึ้นราวกับปาฏิหาริย์" แต่แล้วเขาก็แย้งคำพูดของตัวเองด้วยการพูดต่อไปว่า "ที่ผมก่อการจลาจลอยู่ทุกวันนี้ก็เพราะความชั่วร้ายในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในฐานะภาคกลาง ผมจะต้องต่อสู้ต่อไปจนกระทั่งคนสุดท้าย หากว่ารัฐบาลนี้ยังคงเฉยเมยต่อความชั่วร้ายเหล่านั้นแม้แต่เพียงสิ่งหนึ่งก็ตาม"

หากผู้ฟังพิจารณาให้ดีแล้วจะเห็นว่า ดารุคเองก็เห็นว่า ราษฎรหวังจากรัฐบาลมากเกินไป ภาระที่รัฐบาลแม็กไซไซต้องรับไว้จึงหนักมาก ยากที่จะแก้ไขสิ่งชั่วร้ายให้ดีขึ้นได้ในเวลาอันรวดเร็ว ฉะนั้นการที่เขากล่าวว่า เขาจะต้องต่อสู้ต่อไปจนคนสุดท้าย หากรัฐบาลยังคงปล่อยปละให้ความชั่วร้ายดำเนินต่อไป มันเป็นการพูดสองแง่แบบคอมมิวนิสต์ ซึ่งเชื่อถือไม่ได้ และไม่ก่อให้เกิดความ

หวังว่า เขาจะยอมมอบตัวเลย

ในระหว่างการให้สัมภาษณ์นี้เอง ทิ หลุยส์ ตารุค ได้ยอมรับว่า เขาได้ต่อต้านแม็กไซไซในระหว่างการเลือกตั้ง

"เพราะแม็กไซไซสนิทสนมกับพวกนายทุนอเมริกันเกินไป" เขาว่า

การยอมรับเช่นนี้ของ หัวหน้าคอมมิวนิสต์ก็เป็นอีกประการหนึ่งที่ช่วยให้เห็นความไม่จริงของฝ่ายแดง เพราะเขาย่อมรู้ดีว่า ระบบสังคมภายใต้การนำของรัฐบาลแม็กไซไซย่อมมีโอกาส ที่จะฟื้นฟูในด้านดีมากกว่าสมัยรัฐบาลคิริโนหลายร้อยเท่า เหตุผลที่แท้จริงของการขัดขวางของพวกคอมมิวนิสต์จึงมีอยู่ตรงที่ เฮซัส ดาวา หัวหน้าโปลิทบุโรคนหนึ่ง กล่าวว่าเป็นเพราะแม็กไซไซเป็นอุปสรรคสำคัญที่สุดที่กีดขวางทางของพวกแดงอยู่

เมื่อการสัมภาษณ์สิ้นสุดลง หลุยส์ ตารุค ได้กล่าวสรุปว่า "ผมต้องยอมรับว่า บัดนี้ประเทศชาติของเรากำลังอยู่ในขั้นก่อสร้างตัวแล้ว"

หากคำพูดเหล่านี้มาจากใจจริงแล้ว เขาก็ควรจะ

ยอมมอบตัวแต่โดยดี ถ้ามิใช่เพราะปรารถนาจะได้รับความสนใจจากคนทั่วโลก แต่ผลปรากฏว่า ตารุคได้รับความสนใจจากทั่วโลกดังหวัง คำพูดและการกระทำของเขาได้รับการแพร่กระจายไปอย่างกว้างขวาง แต่เขามิได้ยอมมอบตัว

ซันหลุยส์ยังคงก้าวหน้าต่อไป คนในครอบครัวของหลุยส์ รวมทั้งมารดาของเขาด้วยก็ได้รับผลดีจากโครงการนี้ มารดาของเขาเองก็มีความเชื่อมั่นในแม็กไซไซและอ้อนวอนให้เขายอมมอบตัวเสียแต่โดยดี สองสามอาทิตย์ต่อมา...หลุยส์ได้ส่งข่าวไปยังนักหนังสือพิมพ์หนุ่มให้มาพบปะกับเขา ณ ที่เดิมอีกครั้งหนึ่ง

คราวนี้ตารุคอธิบายว่า ที่ไม่ยอมมอบตัวก็เพราะต้องไปปรึกษา คอมเรด คัสโต อเลฮันดริโน หัวหน้าคนที่สอง ผู้ซึ่งแม็กไซไซเคยพบปะมาครั้งหนึ่งแล้วที่นิโคลส์ก่อนวันเข้ารับตำแหน่งประธานาธิบดี แต่การพบครั้งที่สองนี้ยังไม่เป็นเรื่องลงอีก ดูเหมือนว่า หัวหน้าคอมมิวนิสต์จะได้ปรึกษากันมาแล้วและตกลงที่จะต่อสู้ไปจนถึงที่สุด หลุยส์ตารุค กล่าวว่า “เราจะไม่ยอมแพ้การโจมตีของกอง

ทหารเบื้นอันขาด” ตอนหนึ่ง ตารุค ได้กล่าวข้อความฝากไปยังประชาชนว่า “เราต้องยอมรับความจริงว่า แม้รัฐบาลแม็กไซไซจะมีอุดมการณ์ดี และเข้มแข็งเพียงใด แต่ก็ไม่อาจควบคุมพวกที่มีจิตใจชั่วร้ายได้ โดยเฉพาะพวกที่ไม่ชอบพวกเรา ยอมตัวเบื้นเครื่องมือและรับสินจ้างของพวกนายทุนให้มาทำลายล้างเรา”

เมื่อฟังแล้วจะเห็นได้ว่า หลุยส์ ตารุค มีความหมายจะเน้นให้ประชาชนเข้าใจว่า ที่เขาไม่ยอมมอบตัวก็เพราะแม็กไซไซไม่สามารถแก้ไขสถานะการณ์ได้ แม้ว่าจะมีความตั้งใจดีเพียงใด

อย่างไรก็ตาม คำแถลงของตารุคเบื้นตัวอย่างอันดีของวิธีการพูดแบบปากกับใจไม่ตรงกันของคอมมิวนิสต์ แท้ที่จริง ตารุค กลัวว่า แม็กไซไซจะไม่สามารถป้องกันเขาให้พ้นจากประชาทัณฑ์ได้ หากเขายอมมอบตัว

เหตุการณ์สงบไปอีกพักหนึ่ง ระหว่างนั้นโครงการขันหลุยส์ก็ก้าวหน้าไปอยู่เรื่อย ๆ

สองเดือนต่อมา ในวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๑๙๕๔ นั้นเอง ข่าวน่าตื่นเต้นก็ระเบิดออกมาว่า หลุยส์ ตารุค

หัวหน้า คอมมิวนิสต์ นัมเบอร์หนึ่ง ของ ฟิลิปปินส์เดินเข้าหา อ้อมแขนของเจ้าหน้าที่ด้วยความเต็มใจแล้ว และถูกส่งตัวไปยังแคมป์ทันที ครอบครัวของเขาคืนเต้นยินดีมาก ทั่วประเทศและโลกเสรี ต่างแซ่ซ้องสรรเสริญ ชัยชนะของ แม็ก-ไซไซ ที่ได้มาภายใน ชั่วระยะเวลา เพียง ๖ เดือน ที่เข้ามา ทำหน้าที่บริหารเท่านั้น

จะเห็นได้ว่า ไม่ได้มีการใช้กำลังในการปราบเลยมาแต่ต้น แม็กไซไซได้สร้างความศรัทธาขึ้นในตัวหัวหน้าคอม มิวนิสต์ ผู้นี้ ที่ละน้อย ด้วย การ ยินยอม ให้มี การ พบปะสัมภาษณ์กับหนังสือพิมพ์โดยสะดวกและปลอดภัย และถ้าไม่ใช่ เพราะความ พยายาม อย่าง ยิ่งยวด และ ฝีมือ ในการดำเนินกลวิธีโดยสุขุมรอบคอบของแม็กไซไซ แล้วตารุดก็คงไม่เกิดความสำนึกว่า หากยืนสู้ต่อไปก็คงไร้ประโยชน์และแล้ว บ่านนี้เขาก็คงจะซุ่มซ่อนตัว ก่อการร้ายอยู่เรื่อย ๆ เหมือนอย่างพรรคพวกของเขาบางคนยังกระทำอยู่.....!

ความสำเร็จของโครงการ ซันหฤษ์ เป็นส่วนหนึ่ง

ที่ช่วยให้แม็กไซไซได้ชัยชนะเหนือคอมมิวนิสต์ครั้งนี้ นับเป็นชัยชนะอย่างเด็ดขาดที่โลกต้องปรบมือให้

เพื่อป้องกันมิให้พวกแดงฉวยโอกาสเอาไปโปรปะกันดา แม็กไซไซจึงห้ามการติดต่อกับบุคคลภายนอก ยกเว้นแต่ครอบครัวเท่านั้นที่ได้เข้าไปพบกับหลุย์

เมื่อได้สนทนากันเป็นส่วนตัวกับแม็กไซไซ วันหนึ่งหัวหน้าคอมมิวนิสต์ได้พูดกับประธานาธิบดีว่า "บัดนี้ เรามาอยู่ฝ่ายเดียวกันแล้ว ทำไมท่านจึงไม่ปล่อยตัวผมเป็นอิสระ เพื่อเราจะทำงานร่วมกัน เพื่อประเทศชาติของเราเถ่า"

"เรื่องนั้นค่อยเอาไว้พูดกันวันหลังดีกว่า" แม็กไซไซบอก

อย่างไรก็ตาม ประชาชนยังคงระวังตัวอยู่ เป็นที่เข้าใจกันว่า บัดนี้พวกแดงได้เปลี่ยนกลยุทธใหม่ เมื่อกลยุทธเก่า คือการ ใช้กำลัง ไม่ได้ผล ก็หันมา ใช้วิธี แซกซึมอย่างสงบ เพื่อโค่นรัฐบาล มีเหตุผลพอที่จะเชื่อได้ว่าผู้ที่ยังมิได้มามอบตัว กำลังจับตามองดูผลของการมอบตัวของตารุคว่าจะได้รับการพิจารณาเช่นใด บางทีตารุคอาจ

จะตกลง กับ แม็กไซไซ และ หาหนทาง ให้พรรค คอมมิวนิสต์กลับเข้ามาได้โดยสันติก็ได้

หากจะพิจารณา ถึงคำพิพากษา ที่ตารุค ได้รับ แล้ว คอมมิวนิสต์อื่น ๆ ที่ยังซุ่มซ่อนอยู่ น่าจะหลั่งไหลกัน เข้ามามอบตัว เพราะปรากฏว่า หลุยส์ ตารุค ได้ถูกพิพากษาให้จำคุกเพียงสิบสองปีฐานก่อการจลาจล ส่วนความผิดอื่น ๆ เช่น ฆาตกรรม ข่มขืน วางเพลิงและความผิดเล็ก ๆ น้อย ๆ อื่น ๆ ทางศาลจะต้องพิจารณาอีกเป็นราย ๆ ไป ขณะนั้น แม็กไซไซกำลังอยู่ในห้องนอน เมื่อได้รับฟังข่าวคำพิพากษาของศาล เขาร้องตะโกนขึ้นด้วยความเดือดดาลและเรียกรัฐมนตรียุติธรรมกับคณะไปพบทันที ท่านประธานาธิบดีทุบโต๊ะบัง ๆ ร้องถามว่า "คุณโทซัน ใครนะที่เป็นผู้พิพากษาของคุณ ?" ท่านรัฐมนตรีไม่ตอบ ซึ่งก็นับว่าเป็นการฉลาดอยู่

"คนอย่างนี้ควรจะถูกแขวนคอเสียดีกว่า" แม็กไซไซตะโกน (เขาหมายถึงผู้พิพากษาที่ควรจะถูกแขวนคอมิใช่ตารุค)

โทซัน ค่อย ๆ อธิบายว่า "ศาลพิพากษาไปตามตัวบทกฎหมายเท่านั้นครับ"

"กฎหมาย!" แม็กไซไซย้อนดังลั่น "ผมไม่เคยเรียนกฎหมาย แต่ผมรู้ว่า ตารุค ทำอะไรไว้บ้าง ศาลตัดสินไม่ยุติธรรมเลย ที่ปล่อยให้เขารอดไปได้เพียงสิบสองปีเท่านั้น ..." เขาหยุดชะงักไปชั่วขณะหนึ่ง จึงพูดต่อไปได้ "ยิ่งกว่านั้น คนบางคนอาจจะเข้าใจว่าผมไปตกลงเป็นพิเศษกับตารุค ก็ได้.....!"

"จริงครับ ท่านประธานาธิบดี" โทซันรับคำ "หนังสือพิมพ์ อิเวนิ่ง นิวส์ ฉบับบ่ายวันนี้ ก็กล่าวดังนั้น"

หลังจากคำพิพากษาของศาลปรากฏออกมา หนังสือพิมพ์ อิเวนิ่ง นิวส์ ก็พาดหัวตัวโป้ง ๆ ประณามการพิพากษาครั้งนี้ว่า เป็นการทรยศต่อประชาชน พร้อมกันนี้ก็ชี้ให้เห็นว่า อาจจะมีอะไรเป็นเบื้องหลังแอบแฝงอยู่ระหว่าง หฤษ์ ตารุค และทำเนียบมาลาคายัง มิเช่นนั้นคงไม่มีการมอบตัวและคำพิพากษาอันบ้าหลังเช่นนี้

เมื่อได้ยินข่าว ท่านประธานาธิบดีระเบิดโทสะปึงปังออกมาทันที เรียกหาหนังสือพิมพ์ฉบับนั้นมาดูโดยด่วน

เมื่อได้แล้ว แม็กไซไซรับมาอ่าน แต่เคราะห์ดีที่อ่านไปยังไม่ทันถึงวรรคสุดท้ายซึ่งมีข้อความว่า "หากแม็กไซไซสงสัยว่า แม็กไซไซกับตารุคคงจะได้มีการตกลงกันเป็นพิเศษแล้ว ย่อมเป็นสิ่งที่เป็นไปไม่ได้โดยเด็ดขาด" แม็กไซไซก็โยนหนังสือทิ้งเสียก่อนด้วยความโกรธจัด

"กล้าดีอย่างไร จึงมากล่าวหากันอย่างนี้?" พายุร้ายโหมกระหน่ำมาโดยแรง "พวกนี้ย่อมรู้ดีว่าผมจะไม่ทำเช่นนั้นอย่างแน่นอน คนอย่างผมไม่เคยตกลงเป็นพิเศษกับมนุษย์หน้าไหนทั้งสิ้น ...!"

เสียงสนั่นหวั่นไหวของ แม็กไซไซ ได้ยินกันแทบทุกห้องในมาดาคายัง ตลอดระยะเวลาเหล่านี้ ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาต้องคอยเดียงหลบไปเสียจาก ท่าน ประธานาธิบดี ไปตาม ๆ กัน

แม็กไซไซ สั่งให้ศาลพิจารณาพิพากษาโทษความผิดอื่น ๆ ของตารุคเป็นราย ๆ ไป

"เราจะหยุดพิจารณาคดีนี้ยังไม่ได้ จนกว่าศาลจะได้พิจารณาตามความยุติธรรมอย่างเด็ดขาดแล้ว ไม่มี

ใครรู้ดีไปกว่าผมว่า หลุยส์ ตารุค ควรจะถูกแขวนคอเสีย ด้วยซ้ำ”

สุดท้ายเขาก็กล่าวปลอบใจว่า “แต่อย่างน้อยเราก็ได้แสดงให้โลกเห็นแล้วว่า กฎหมายของเราไม่มีการอ่อนข้อให้แก่ คนที่ได้ก่อการกบฏ ต่อรัฐบาล มานาน นับเป็นปี ๆ และได้ทำลายประเทศชาติมามิใช่น้อย ๆ”

แม้เรื่องของหลุยส์ ตารุค หัวหน้ากบฏฮคจะสิ้นสุดลงไปแล้ว แต่ก็ยังมีพวกหัวแข็งที่ไม่ยอมอ่อนน้อมอยู่อีกหลายคนซึ่งยังคงซุ่มซ่อนอยู่ตามภูเขา แต่คราวนี้ ชาวบ้านที่เคยให้ความร่วมมือและช่วยเหลือให้ข้าวให้น้ำ ไม่นำพาพวกนี้เสียแล้ว ความเคลื่อนไหวขององค์การคอมมิวนิสต์ซึ่ง ครั้งหนึ่ง ทรงกำลัง อำนาจ แทบจะ ครอบครอง ฟิลิปปินส์ไว้ได้ทั้งประเทศ จึงต้องชะงักยับยั้งไป ด้วยความสามารถของแม็กไซไซ

มันเป็นชัยชนะของแม็กไซไซที่ยิ่งใหญ่ ไม่เคยมีที่ไหนเทียมเท่า นับแต่พวกแดงได้พยายามยื่นมือออกไปยึดครองโลก.....

บทที่ ๑๔

เริ่มต้นแห่งอวสานต์

ฝ่ายค้านของแม็กไซไซถ้าจะนับแล้วก็เป็น
ตัวแทนของบุคคลสองจำพวก คือ พวกหนึ่งฝ่ายคอมมิวนิสต์
หรือซ้ายจัด อีกพวกหนึ่ง คือ ตัวแทนของพวกที่หลงละเมอ
อยู่ในอำนาจและตาภยศ พูดตรง ๆ ก็คือ ระหว่างพวกแดง
และพวกคนมั่งมีนั่นเอง

หลุยส์ คารุค มิใช่คนเดียวที่กล่าวว่า "แม็กไซไซ
คบหากับนายทุนอเมริกันโดยใกล้ชิดเกินไป" บรรดาผู้ที่
สนับสนุนวุฒิสมาชิกสภา คลาโร เร็คโต ก็ออกความเห็น
เช่นเดียวกันด้วยการพูดและการเขียน

เราได้เคยพูดมาแล้วครั้งหนึ่งว่า เมื่อนึกถึงอิทธิพล
ของประชาชนที่หนุนอยู่เบื้องหลังแม็กไซไซแล้ว ไม่น่าจะ

มีนักการเมืองคนใดอาจหาญมาท้าทายเขาได้เลย แต่เขาก็ได้ถูกท้าทายมาแล้วตั้งแต่ต้น

เขาถูกโจมตีโดยบุคคลที่อยู่ในพรรคเดียวกับเขาและผู้ที่ได้สนับสนุนให้เขาได้ขึ้นมาเป็นประธานาธิบดี ทั้งเป็นผู้ที่ได้ประจักษ์กับตาแล้วว่า คนที่เขาเรียกว่า "ไอ้ลั่ง" นั้นจะใช้เป็นเครื่องมือทางการเมืองของพวกเขา อย่างที่พวกเขาต้องการนั้นไม่ได้ง่าย ๆ เลย

เมื่อครั้งหาเสียงอยู่ ข้อกล่าวหาใหญ่ที่ฝ่ายตรงกันข้ามใช้โจมตีเขาก็คือ ข้อหาโปรอเมริกา ซึ่งข้อหานี้จากผลของการเลือกตั้งก็ควรจะชี้ให้ประจักษ์แล้วว่า ความสนิทสนมของแม็กไซไซกับอเมริกานั้น มีผลดีต่อประเทศเพียงไร แต่เพียงชั่วระยะเวลาที่แม็กไซไซเข้าไปสู่ทำเนียบมาลาคายังได้ไม่กี่วัน ความสงบสันติหลังการเลือกตั้งก็ถูกทำลายไปอีกด้วย...ข้อกล่าวหาเดิมเกี่ยวกับ ความสัมพันธภาพระหว่างพีลิปปีนส์และสหรัฐหรือหมายถึงความสัมพันธ์ของแม็กไซไซกับอเมริกันนั่นเอง

แต่ครานี้ผู้ที่กล่าวหาเขาอยู่ในพรรคเดียวกัน และในทำเนียบมาลาคายังด้วยกัน...!

ผู้ที่ห้อมล้อม.....คลาโร เร็คโต อยู่คิดว่า เร็คโต เป็นผู้เชี่ยวชาญ ในด้านนโยบายต่างประเทศ ของพรรคแนชั่น-แนลลิสต์ และหวังที่จะได้เห็นเขาเป็นผู้นำในนโยบายนั้น เร็คโต เป็นคนแอนตี้ อเมริกัน อย่างเปิดเผยเพียงชั่วเวลา ๒—๓ สัปดาห์ หลังจากการเข้ารับตำแหน่ง ท่านประธานาธิบดีกับคณะของเร็คโตก็แตกแยกกัน

นักเขียนและมิตรสนิทคนหนึ่งของเร็คโต คือ ลีออง เอ็ม. เกอเรโร ได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงต่างประเทศ โดยไม่ได้รับอนุมัติหรือความเห็นชอบจากประธานาธิบดีแต่ประการใด เกอเรโร ได้ประกาศแถลงการณ์ว่า คณะรัฐบาลแม็กไซไซจะบริหารประเทศโดยยึดหลัก "เอเชียสำหรับคนเอเชีย" ทั้งเร็คโตและเกอเรโร คงจะคาดไม่ถึงในความยุ่งยากที่จะตามมาภายหลังจากออกแถลงการณ์เช่นนั้นไปแล้ว มิใช่เพียงแต่ในฟิลลิปปินส์เท่านั้น แต่ทั่วโลกเลยทีเดียว ด้วยความสนับสนุนของพรรคพวกของเร็คโต คำขวัญ "เอเชียสำหรับคนเอเชีย" จึงกลายเป็นหลักใหญ่ของนโยบายต่างประเทศของพรรคแนชั่นแนลลิสต์ไป

ผลที่เกิดขึ้นก็คือ ความยุ่งยากในวงการบริหารของแม็กไซไซตลอดสองปีแรกของเขา ทั้งนี้เพราะนโยบายต่างประเทศไม่ตรงกับนโยบายของคณะบริหาร

คำขวัญที่ความหมายน้อยกว่าคำว่า "เอเซียสำหรับคนเอเซีย" อาจจะไม่ก่อให้เกิดความยุ่งยากใด ๆ ขึ้น แต่เพราะเหตุที่คำนี้ฝังอยู่ในใจของประเทศอื่น ๆ ที่มีความหลังอันขมขื่นอยู่แล้ว และเป็นคำที่แม็กไซไซไม่เคยเห็นพ้องด้วย พวกญี่ปุ่นได้ใช้ประโยคนี้เป็นคำขวัญสมัยที่พยายามจะก่อตั้ง "วงศ์ไพบูลย์" ขึ้น ผลก็คือความเดือดร้อนแสนสาหัสทั่วเอเซีย ต่อมาพวกจีนคอมมิวนิสต์ก็นำมาใช้อีกด้วย ทั้งนี้เพราะเรื่องของผิวเป็นเรื่องที่จะนำมาใช้ในการแสวงหาอำนาจได้เสมอ ดังนั้น แม็กไซไซจึงเห็นว่า คำขวัญเช่นนั้นมิใช่อุดมการณ์ที่เหมาะสม ชาวฟิลิปปีโนส์ซึ่งใกล้ชิด สนิทสนม กับสหรัฐยิ่งกว่า ประเทศที่ ใกล้ชิด กับฟิลิปปีนส์โดยทางภูมิศาสตร์เท่านั้น

ผู้สนับสนุนลัทธิ "เอเซียสำหรับคนเอเซีย" มีน้อยคนแต่ก็มีอิทธิพลทั้งนั้น เขาแสดงความโกรธและเกลียดชังปฏิกิริยาของมหาอำนาจตะวันตกที่มีต่อคำขวัญนี้ ใครก็

ตามที่ตระหนกตกใจในการแปรพักตร์ของพวกเขาครั้งนั้น เป็นถูกหาว่า เป็นพวก "ศักดินา" หรือ "ไอ้ขั้ง" ที่โง่เง่ายิ่งกว่าเดิม และเป็น "หุ่นเชิดของอเมริกา" เราดี ๆ นี่เอง

ศักราชของการกล่าวร้าย เริ่มต้นขึ้นอีกอย่างไม่มีเค้ามาก่อน คราวนี้มุ่งตรงไปที่ตัวแม็กไซไซและอเมริกัน โดยเฉพาะ

การกล่าวร้ายป้ายสีคงดำเนินไปเรื่อย ๆ โดยไม่มีใครสนใจ เพราะพวกอเมริกันไม่อยากจะไปยุ่งด้วย แม็ก-ไซไซเองก็มีปัญหาอื่นที่สำคัญกว่า จะต้องพิจารณาอีกมากมาย ซึ่งปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ ถูกรบกวนหรือถ่วงให้ล่าช้าไปโดยผู้ที่เจตนาจะขัดขวางการกระทำทุกอย่างของเขา และวิพากษ์วิจารณ์อย่างเสีย ๆ หาย ๆ แต่เมื่อตระหนักว่า ไม่อาจจะโจมตีแม็กไซไซได้อย่างเปิดเผย ก็หันมาใช้วิธีใต้ดินดำเนินการทุกวิถีทางที่จะทำลายสัมพันธภาพกับอเมริกา

ตลอดระยะเวลาสองปีแรกของการบริหาร เร็คโตและพวกได้ขัดขวางและยับยั้ง พ.ร.บ. การค้าของแบด และการพิจารณาข้อตกลงเรื่องการสร้างฐานทัพเพิ่มเติม อีกนอกจากนั้นยังได้ต่อสู้กับการตกลงเซ็นสัญญาส่งบึกกับ

ญี่ปุ่น พยายามใช้เวลานับสัปดาห์คัดค้านการลงนามของประธานาธิบดีไอเซนเฮาว์ในสนธิสัญญา "บ้องกันฟอร์โซมา" โจมตี สนธิสัญญามนิลาที่ทำขึ้นเพื่อบ้องกันชาติต่าง ๆ ในเอเซีย คัดค้านการรับรองเวียตนามใต้ของแม็กไซไซ และคัดค้านหลักการดำเนินนโยบายต่างประเทศอื่น ๆ อีกอย่างดิ้งดัน

นอกจากทำตัวเป็น อุปสรรคขัดขวาง การดำเนินงานของแม็กไซไซแล้วยังไม่พอ พวกนี้ยังกล่าวดูหมิ่นเหยียดหยามท่านประธานาธิบดีและผู้ที่ใกล้ชิดสนิทสนมกับท่านอย่างไม่หยุดยั้ง มันเป็นการกระทำด้วยความเกลียดชังกันเป็นส่วนตัว แต่ถือเอาเหตุเรื่องชาตินิยมมาบังหน้า โดยอาศัยอิทธิพลของคนสองสามคนที่ไม่ชอบ แม็กไซไซ และสหรัฐอเมริกา

ข้อกล่าวหามีว่า มิตรภาพของอเมริกาที่มีต่อพีลิปปีนส์ เป็นแต่เพียง หน้ากาก ของ จักรวรรดิ นิยม เท่านั้น บริษัทอเมริกันที่มาดำเนินงานในมนิลาถูกกล่าวหาว่า สร้างกำไรขึ้นจากแรงงานทาสของชาวพีลิปปีโนส์ ชาวพีลิปปีโนส์ได้รับการยุยงว่า หากเกาะพีลิปปีนส์ถูกบุกพวก

อเมริกันจะต้องถอยหนีเหมือนเมื่อครั้งเพิดฮาเบอร์ ทั้งให้ชาวพีดติปบีโนส์ต้องช่วยตัวเองอีก

พวกของเร็ดโดยกเอาบทความ จากในหนังสือพิมพ์อเมริกัน และแม็กกาซีนบางฉบับ มาเป็นข้อพิศูจน์ข้อกล่าวหาว่า แม็กไซไซโปรอเมริกันของพวกเขา

ในสภาและในเปรสคอนเฟอเรนส์ หลายครั้งหลายหนที่เร็ดโตนำเอาข้อความในหนังสือพิมพ์ไทมส์ ซึ่งกล่าวถึงการหาเสียงและการเลือกครั้งที่แล้วมากล่าว

หนังสือไทมส์กล่าวว่า "ไม่เป็นความลับเลยที่ว่าแม็กไซไซเป็นคนของอเมริกา พ.อ. เอ็ดเวิด แลนด์สเดล แห่งกองทัพอากาศอเมริกันเอง เคยทำงาน ร่วมกับ แม็กไซไซในกระทรวงกลาโหมมาแล้ว วิลเลี่ยม เลซี่ ที่ปรึกษาประจำสถานทูตอเมริกัน ก็เป็นผู้ที่แม็กไซไซวิ่งไปปรึกษาหารือทุกวัน"

เร็ดโต นำเอาบทความประจำวันที่ ๔ เมษา ๑๙๕๖ ของไทมส์มาอ่านดัง ๆ อย่างจงใจ ดังนี้ "พ.อ. เอ็ดเวิด แลนด์ สเดล ผู้ซึ่งมีบทบาทสำคัญ ในการช่วย ให้ประธานาธิบดี ราโมน แม็กไซไซ พุ่งขึ้นมาสู่ความนิยมของประชาชน

ชาวพีดลิปปีนส์จึงตั้งสมญาให้เขาหลังการเลือกตั้งว่า "นาย พล แลนส์ไลด์" (หมายถึงการที่แม็กไซไซได้รับคะแนนเสียงอย่างท่วมท้น เช่นเดียวกับแผ่นดินถล่ม)

ทุกครั้งที่มีโอกาส พวกนี้จะต้องถากถางแลนด์สเดลด้วยการเรียกเขาว่า "นายพล แลนด์สไลด์" เร็คโตถึงกับกล่าวว่า เขาดีใจที่แม็กไซไซชนะการเลือกตั้งครั้งนี้ด้วย การ ช่วย เหลือ ของ แลนด์สเดล มิใช่ ชาว พีลดิปปีโนส์ แลนด์สเดลผู้เคราะห์ร้ายจึงตกเป็นหนังหน้าไฟ รับการโจมตีทุกด้าน โดยที่ไม่มีผู้ใดเห็นความดีความชอบที่เขาได้มีส่วนช่วยเหลือ ธำรงไว้ซึ่งระบอบประชาธิปไตยของพีลดิปปีนส์เลย

การโจมตี แม็กไซไซ ยังคงมีอย่างไม่รู้จักสิ้นสุด แต่แม็กไซไซไม่เคยตอบโต้เลย หากจะพูดบ้างก็กับเฉพาะเพื่อนสนิทสองสามคนในมาลาคายังเท่านั้น พรรคพวกของเร็คโตจึงถือเอาการนิ่งเฉยของแม็กไซไซ เป็นการแสดงความอ่อนแอและระดมการโจมตีกล่าวหาหนักขึ้น ทั้งทุ่มเทความพยายามที่จะบงการการดำเนินนโยบายต่างประเทศ ตามความคิดเห็นของตนยิ่งขึ้น ในเดือน มิถุนายน ๑๙๕๔ หลังจาก

คณะรัฐบาลชุดใหม่ขึ้นมาบริหารได้เพียง ๖ เดือน คณะของ เร็คโต ก็ได้ออก แถลงการณ์ ฉบับหนึ่ง ที่ เขา เรียกว่า "แถลงการณ์อันแท้จริง ของ ประวัติศาสตร์ การเมือง ที่ล่วงแล้วมา" ในแถลงการณ์นี้ มีอยู่ตอนหนึ่งที่กล่าวหาว่า แม็กไซไซถูกบังคับให้ร่วมมือกับโรมูโล (ในระหว่างการหาเสียงที่ผ่านไป) ทั้งนี้เพราะถ้าไม่ยอมร่วมมือด้วยแล้ว ความสามารถของ โรมูโล ย่อมจะ บดบัง รัศมีของ แม็กไซไซ และส่อแสดงให้เห็นความเป็นผู้ด้อยภูมิรู้ของเขา ออกมาอย่างเด่นชัด นอกจากข้อกล่าวหาไร้สาระนี้แล้ว ยังมีข้อสังเกตอื่น ๆ อีกหลายข้อซึ่งล้วนแต่เป็นเรื่องส่วนตัวที่ไม่สมควรขุดค้นเอามาประจานกันทั้งสิ้น

พรรคพวกของแม็กไซไซเริ่มเดือดดาลและไม่พอใจ เพราะหัวหน้าของเขา ผู้มีชื่อว่า เป็นคนเข้มแข็ง ทั้งยังได้รับเสียงสนับสนุนจากประชาชนทั่วประเทศ จนได้รับชัยชนะอย่างขาวสะอาดในการเลือกตั้งมาแล้ว กลับมาได้รับการกล่าวหาวิพากษ์วิจารณ์โดยเจตนาร้ายจากบุคคลเช่นนี้ ไม่น่าที่จะปล่อยให้ลอยนวลไปได้เลย พวกเขาจึงกระตุ้นเตือนแม็กไซไซให้ประกาศตัดญาติขาดมิตร กับบุคคลเหล่านั้นเสีย

แต่แม็กไซไซไม่เห็นด้วย เขาบอกกับมิตรสนิทว่า ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเพื่อชาติสำคัญกว่าอื่นใด เรื่องส่วนตัวจะต้องมาทีหลัง การแตกแยกของบุคคลในพรรคเดียวกันมีแต่จะทำให้การบริหารยุ่งยาก และจะทำให้การ เสนอโครงการณ์ต่าง ๆ ของเขาต่อสภาประสบความยากลำบากยิ่งขึ้น ข้อสำคัญก็คือ จะต้องรักษาหน้ามาดาคายังไว้ไม่ให้คนภายนอกรู้ถึงความร้าวฉานภายใน

สำหรับ เรื่องที่ถูก ถากถาง เยาะเย้ย เกี่ยวกับความรู้และการเรียนของเขาในสมัยเด็ก แม็กไซไซกล่าว “ผมไม่ได้ปกครองตามหนังสือ แต่ปกครองตามอุปนิสัยคน”

แม็กไซไซยังคงคิดหวังอยู่ว่า เขาจะเอาชนะใจบุคคลที่บำเพ็ญตัวเป็นศัตรูตัวฉกาจของเขาได้ เขาได้ไปเยี่ยมเยียนบุคคลเหล่านั้นจนถึงบ้าน ไปนั่งสนทนาปราศรัยร่วมรับประทานอาหารด้วย พูดจาด้วยดีขอร้องให้เห็นแก่ประเทศชาติ และพยายามทุกวิถีทางที่จะให้บุคคลเหล่านั้นที่พยายามจะทำลาย และขัดขวางการบริหารของเขา ให้เข้าใจว่า ตัวเขาและบุคคลเหล่านั้นไม่มีความสำคัญเลย และว่าคนเราจะสำคัญขึ้นมาได้ก็เมื่อมีจำนวนเป็นล้านเท่านั้น

แต่พวกนักวิพากษ์วิจารณ์ เมื่อได้ยินถึงการไปเยี่ยมเยียนของแม็กไซไซ กลับเห็นไปว่ามันเป็นการแสดงความอ่อนแออออกมาแล้ว พวกเขาเรียกการเยี่ยมเยียนเหล่านั้นว่า "กโลบายถ่วงเวลา" ต่อจากนั้นข่าวว่าแม็กไซไซกำลังเสื่อมอำนาจ ก็แพร่ออกไปตาม หน้า หนังสือพิมพ์ ทั้งในและต่างประเทศ

เมื่อมองแต่เพียงเผิน ๆ ก็ดูเหมือนว่าเรคโตเป็นฝ่ายกำชัยชนะไว้ในมือ ก็ท่านประธานาธิบดีไม่ได้ยอมตนไปหาเรคโตจนถึงบ้านอย่างนอบน้อมถ่อมตัวละหรือ ? ถ้าไม่นับว่าเป็นสัญญาณแห่งความกลัวแล้ว จะให้พวกเขาเข้าใจว่าเช่นใดเล่า ?

แต่แท้ที่จริง แม็กไซไซเพียงแต่พยายามให้โอกาสบุคคลเหล่านี้ได้มีส่วนร่วมในการก้าวหน้า ของประเทศเท่านั้น น่าเสียดายที่ความเพียรและความอดทนของท่านไร้ผล แม้ว่าคำขวัญ "เอเชียสำหรับคนเอเชีย" จะหมดสิ้นไปเอง แต่ผลของมันยังอยู่ ร่าง พ.ร.บ. หลายฉบับเกี่ยวกับชาตินิยมหลั่งไหลเข้าสู่สภาและก่อให้เกิดความหวั่นไหว ในวงการชาว

ต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวอเมริกัน ร่าง พ.ร.บ. ฉบับหนึ่งถึงกับเสนอให้สงวน การอุตสาหกรรม และอาชีพทุกชนิดให้แก่ชาวฟิลิปปีโนส์เท่านั้น ร่าง พ.ร.บ. ฉบับนี้ผ่านสภาผู้แทนราษฎรมา โดยผู้แทนคณะหนึ่งนำมาเสนอท่านประธานาธิบดีขอให้ลงนามโดยด่วน เมื่อแม็กไซไซอ่านดูแล้วก็โยนผลุงลงบนโต๊ะต่อหน้าผู้แทนเหล่านั้น เขาบอกว่าไม่อาจจะลงนามใน พ.ร.บ. นี้ได้ เพราะเป็นเรื่องนอกบัญหา

อย่างไรก็ตาม ท่านได้ลงนามใน พ.ร.บ. การโอนสัญชาติเป็นรายบุคคล ฝ่ายศัตรูของเขาจึงฉวยโอกาสโจมตีทันทีว่า ที่แม็กไซไซผ่าน พ.ร.บ. ฉบับนี้ออกมาก็เพราะไม่มีผลกระเทือนคนอเมริกันเลย

ในระหว่างที่การเรียกร้อง "เอเซียสำหรับคนเอเซีย" กำลังดำเนินไปถึงจุดสุดยอด ก็ได้มีการกล่าวขวัญถึงการส่งตัวโรมูโล ไปดำรงตำแหน่ง เอกอัคร ราชทูต ประจำวอชิงตัน โรมูโลถือว่าตัวเขาเป็นนักสู้เพื่อสิทธิของชาวเอเซียอย่างเข้มแข็งคนหนึ่ง ดังจะเห็นได้จากความสำเร็จในการต่อสู้เพื่อมผู้แทนเอเซียอาคเนย์ร่วมอยู่ในสภาความมั่นคงแห่งสหประชาชาติมาแล้ว

พวกเรคโตปรารถนาจะเห็นโรมูโลไปดำรงตำแหน่งทูต ก็เพราะการแต่งตั้งทูตจะต้องผ่านสภาเสียก่อน นั่นหมายความว่า ประธานาธิบดีแลโรมูโลจะต้องยอมให้พวกของเรคโตบงการ ให้ดำเนินนโยบายต่างประเทศ ตามแต่พวกเขาจะปรารถนา แลคำขวัญ "เอเซียสำหรับคนเอเซีย" ก็จะได้นำมายึดเป็นหลักอีกครั้งหนึ่ง

แม็กไซไซรู้ทันความคิดของพวกนี้ จึงตัดบัญหาด้วยการไม่แต่งตั้งผู้ใดไปดำรงตำแหน่งทูตเลย โรมูโลเองก็มิได้ปรารถนาตำแหน่งนั้นแต่อย่างใด เพราะแม้จะได้เป็นผู้จัดการ หาเสียงให้ แม็กไซไซ มาตลอด ระยะ เวลา ก่อนการเลือกตั้ง แต่เขาก็มิได้หวังลาภสการหรือตำแหน่งใดเป็นรางวัล แต่ต่อมาเมื่อแม็กไซไซต้องการผู้ที่เขาจะพึ่งได้เป็นตัวแทนในสหรัฐ โรมูโลก็ได้รับคำขอร้องให้เป็นตัวแทนแลทูตพิเศษของแม็กไซไซเอง

เพราะเหตุที่ แม็กไซไซยังคงนิ่งเฉย ไม่ตอบโต้ประการใด พวกของเรคโตก็เลยได้ใจคิดว่าเขาต้องยอมแพ้อย่างแน่นอน แต่เป็นความคาดผิดขนาดหนัก เพราะคราวนี้แม็กไซไซหันหน้าเข้าสู่ผู้ที่คอยบำเพ็ญตัว เป็นศัตรู ของเขา

ทันที เขากล่าวเตือนบุคคลเหล่านั้นด้วยเสียงอันดังและห้าวหาญว่า ประชาชนไม่นิยมลัทธิ "เอเชียสำหรับคนเอเชีย" และคำขวัญนี้ไม่ตรงกับอุดมการณ์ของพรรคแนชั่นแนลลิสต์ตามที่เขาได้รับเลือกตั้งมา น้ำเสียงของแม็กไซไซส่อให้เห็นว่า ต่อไปนี้จะไม่มีการออมชอมกันอีกละ...!"

"จงเลือกเอาอย่างใดอย่างหนึ่ง ระหว่างคำขวัญนี้กับตัวข้าพเจ้า !...!" เขาประกาศ

ปรากฏว่าคำขวัญนี้ถูกทิ้งไปอย่างรวดเร็ว แต่แม็กไซไซยังไม่ยอมหยุดยั้งอยู่เพียงแค่นั้น เพราะแม็กไซไซเป็นคนที่ลงได้สู้แล้วเป็นไม่ยอมแพ้ง่าย ๆ เขาบินไปยังคลาคพีลด์ฐานทัพของอเมริกา ซึ่งอยู่ห่างจากมนิลา ประมาณ ๕๐ ไมล์ ที่นั่นเขาได้พบปะกับชาวอเมริกันและได้กล่าวในวันงานที่ระลึกถึงวันเกิด จอร์จ วอชิงตัน ว่า "ในระยะนี้ได้มีการกล่าวขวัญถึงนโยบาดของคณะรัฐบาดปัจจุบันนี้ การกล่าวขวัญเช่นนี้ เป็นเรื่องธรรมดาในระบอบประชาธิปไตย แต่น่าเสียดายที่ได้มีการแปดนโยบายของเราออกมา ในรูปคำขวัญต่าง ๆ เมื่อปัดเอาคำขวัญเหล่านั้นไปเสียก็จะเห็นได้ว่า ประชาชนได้แสดงให้เห็นอย่างแจ่มแจ้งด้วยการออก

เสียงในการเลือกตั้งครั้งที่แล้วว่า เขาปรารถนานโยบายแบบใด เพราะในระบอบประชาธิปไตยประชาชนเท่านั้นที่เป็นผู้ชี้ขาดทางดำเนินนโยบายของรัฐบาล เมื่อออกไปหาเสียง ข้าพเจ้าก็ได้แถลงให้ประชาชนซึมทราบดีแล้วว่า ข้าพเจ้ามีจุดมุ่งหมายเช่นใด หากพวกเขาเลือกข้าพเจ้าเป็นผู้แทนของเขา"

"ข้าพเจ้าได้บอกเขาว่า" แม็กไซไซกล่าวต่อผู้ฟังชาวอเมริกันต่อไป "ข้าพเจ้าจะสมัครสมานสัมพันธไมตรีกับชาติเสรีในเอเชีย แสวงหาทางทำความเข้าใจอันดีระหว่างกันด้วยความร่วมมือร่วมใจอย่างใกล้ชิด ข้าพเจ้ากล่าวว่า เราจะขยายโครงการเศรษฐกิจของเรา ด้วยการเชื้อเชิญและให้ความสนับสนุนการค้ากับต่างประเทศให้กว้างขวางยิ่งขึ้น พร้อมกันนี้ก็เชื้อเชิญและต้อนรับการลงทุนจากต่างประเทศอย่างเต็มที่ เพื่อช่วยเร่งรัดให้โครงการเศรษฐกิจของเราพัฒนาไปสู่ความสำเร็จ และสามารถพึ่งตนเองได้ในเวลาอันรวดเร็ว"

"ประชาชนได้รับคำบอกเล่าว่า คณะบริหารของข้าพเจ้าจะนำประเทศของเราร่วมกับประเทศในกลุ่มเสรี ยืน

หยัดร่วมกันต่อต้านลัทธิจักรวรรดินิยมของฝ่ายแดงที่กำลังคุกคามอยู่ เราจะร่วมกันคนละไม้คนละมือเพื่อสร้างแนวบ้องกันขึ้น พวกท่านคงจำได้ว่า สัมพันธภาพระหว่างเรา... ฟิลิปปินส์และสหรัฐได้ถูกนำมาเป็นข้อกล่าวขวัญถึงในการเลือกตั้งครั้งที่แล้ว ข้าพเจ้าได้ขอร้องให้พวกเราร่วมกันกระชับสัมพันธภาพนั้นให้สนิทสนมกลมเกลียวยิ่งขึ้น เพื่อที่เราจะได้ร่วมมือกันอย่างแข็งขันยิ่งขึ้น เพื่ออุดมการณ์เดียวกับของเรา".

"ราษฎรได้แสดงความเห็นด้วยในนโยบายนั้น และสนับสนุนการออกเสียงลงคะแนนให้แก่ข้าพเจ้า" แม็กไซไซสรุป "ดังนั้นข้าพเจ้าจึงจะพยายามอย่างเต็มความสามารถที่จะดำเนินตามความปรารถนาของประชาชน"

ฝ่ายตรงกันข้ามยิ่งขมขื่นเพียงใด ก็ยิ่งหันมาโจมตีแม็กไซไซหนักขึ้น ครานี้ไม่ว่าท่านประธานาธิบดีจะพูดหรือทำสิ่งใดเป็นถูกโจมตีตะไปหมด ไม่ละเว้น

บุคคลเหล่านั้นเป็นนักการเมืองมือเก่า มีอิทธิพลและมีชื่อเสียงเด่นเหนือกว่าแม็กไซไซ ทั้งยังมีเงินอีกด้วย แม็กไซไซไม่ปรารถนาที่จะเป็นนักการเมืองชาญ

สนามเหล่านั้น ยิ่งกว่านั้นยังไม่รู้จักใส่หน้ากากอีกด้วย หากแม็กไซไซ จะทำก็ต้องคอย จนกว่าจะถึง โอกาส อันเหมาะสมเสียก่อนจึงจะลงมือ ทั้งยังไม่รู้จักป้องกันตัวจากการถูกโจมตีเสียเลย

ทำเนียบมาลาคายัง ยังคงส่งผ่าเผยอยู่เช่นเดิมในสายตาบุคคลภายนอก แม็กไซไซไม่เคยนำความเดือดร้อนยุ่งยาก ภายใน ออกมา ตีแผ่ แก่ราษฎร ผู้ได้ เลือก เขา มาเลย ประชาชนจึง ไม่มีโอกาส ทราบถึง ความอลเวง ภายหลัง ม่านแพรอันสวยงามนั้น แม็กไซไซไม่เคยกล่าวโต้หรือคัดค้านศัตรูของเขาอย่างเปิดเผยเลย หากมีอะไรข้องใจก็เรียกไปพูดกันเป็นการส่วนตัว ตรงกันข้ามกับฝ่ายศัตรูซึ่งฉวยโอกาสและวิธีการทุกชนิด พยายามโค่นล้มเขาด้วยการใช้หนังสือพิมพ์ วิทยุ และสถานที่สาธารณะทุกแห่งหนที่จะหาได้

ในกรณีฟอร์โมซา แม็กไซไซสนับสนุนประธานาธิบดีไอเซนเฮาว์อย่างมั่นคง สภาผู้แทนก็เข้าข้างแม็กไซไซทั้งหมด นอกจากเรคโตเท่านั้น

"นโยบายเป็นกลาง" คือคำที่นำมาใช้ต่อต้านกับ

การโปรอเมริกันของชาวฟิลิปปีโนส์ เรคโตกับพวก พยายามจะให้ประเทศดำเนินนโยบายเป็นกลาง หรือชาตินิยม พูดสั้น ๆ ก็คือให้เลิกผูกพันตัวเองกับชาติอื่น โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกา

แม็กไซไซมักจะย้อนเอากับพวกนักการเมืองผู้ชอบแนะนำให้เขาทำตัวเป็นกลางว่า "ทำไมพวกท่านไม่ใช้เวลาคิดถึงปัญหาภายในที่กำลังเผชิญหน้าพวกเราอยู่บัดนี้ และหาทางแก้ไขบ้างเล่า"

ครั้งหนึ่ง เรคโตเรียกร้องให้พิจารณาสัมพันธภาพระหว่างฟิลิปปินส์กับสหรัฐอเมริกาเสียใหม่ หากเป็นประธานาธิบดีคนอื่น ก็คงจะชักแม่น้ำทั้ง ๕ มาบรรยาย อย่างยืดยาวกว่าจะถึงจุด แต่แม็กไซไซตัดบทด้วยคำตอบสั้น ๆ ว่า "เมื่อเสาเอกที่ค้ำจุนบ้านเกิดผุลง เราต้องรอแต่เสาลงเท่านั้น มิใช่รอบ้านลงทั้งหลัง"

การโจมตีทางด้านหนังสือพิมพ์ยังคงมีอยู่อย่างไม่จบสิ้น ล้วนแต่วิพากษ์วิจารณ์และโจมตีการบริหารของแม็กไซไซทั้งสิ้น พ.ร.บ. การค้าของแบตและข้อเสนอขอตั้งฐานทัพของอเมริกาที่ฟิลิปปินส์เป็นข้อใหญ่ที่ถูกยกมาโจมตี

โดยที่คำวิพากษ์วิจารณ์เหล่านั้นด้วนแต่ทำไปในนามของเรคโตทั้งสิ้น แทนที่จะตอบโต้โดยวิธีอื่น แม็กไซไซกลับ "หันแก้มอีกข้างหนึ่งให้ตบ" ด้วยการแต่งตั้งให้เรคโตเป็นประธานคณะกรรมการฝ่ายฟิลิปปินส์ ซึ่งตั้งขึ้นเพื่อพิจารณาปัญหาการตั้งฐานทัพครั้งนั้น

อีกครั้งหนึ่ง เรคโตเรียกร้องให้เลิกล้มสัญญาการค้าตาม พ.ร.บ. ของแบดเล่ย สัญญาการค้าฉบับนี้เป็นประหนึ่ง เส้นชีวิต ของ การค้า ระหว่าง ฟิลิปปินส์ กับ สหรัฐ การโจมตีได้กระทำกันอย่างเปิดเผย แต่แม็กไซไซกลับเจรจากับพวกของเรคโตในมาตาคายังเป็นส่วนตัว

"พวกท่านไม่เคยทราบถึงความ อดอยากหรือ ความเดือดร้อนของประชาชนตามส่วนภูมิภาคเลย" ท่านประธานาธิบดีผู้เคยเป็นเด็กตามบาริโอมาแล้ว กล่าวอย่างเศร้า ๆ "ถ้าสัญญาการค้าของแบดเลิกล้มไป ประชาชนตามชนบทจะต้องอดอยากอย่างแน่นอน"

ครั้นแล้วเขาหันมาจ้องดูบุคคลเหล่านั้น พลางเน้นคำพูดจนพวกนั้นหน้าซีดถึงไปถนัดใจ

"เมื่อราษฎรต้องอดอยาก เขาก็ต้องมองหาว่า

ใครเป็นตัวการที่จะต้องรับผิดชอบ ถ้ารู้ว่าเป็นใครแล้ว ก็แทบจะฆ่าได้ทีเดียว...!"

สำหรับข้อกล่าวหาว่า หากฟิลิปปินส์ถูกโจมตี อเมริกาคงจะละทิ้ง ฟิลิปปินส์ ไปอีก เหมือนอย่าง คราวก่อน แม็กไซไซได้พูดในที่ประชุมมนิลา เมื่อวันที่ ๖ กันยายน ๑๙๕๔ ว่า "เป็นหน้าที่ของที่ประชุมนี้ ที่จะช่วยให้มีโครงการณ์ป้องกันตัว ที่เหมาะสมกับประเทศ ที่ตกอยู่ในสภาพต่อแหดมต่อภยันตายเช่นเรานี้ ความสำเร็จของการประชุมครั้งนี้จะก่อให้เกิดสันติภาพในเอเชียในระยะสิบปีต่อไป และอนาคตของเสรีภาพในโลกต่อไปอีกนับเป็นพัน ๆ ปี"

ผลที่สุด ก็ไม่มีการ เลิกล้ม สัญญา การค้า ของแบดและอเมริกาก็ลงมือก่อสร้างฐานทัพขึ้นในฟิลิปปินส์ เราจะปฏิเสธเสียมิได้ว่า เราชาวฟิลิปปีโนส์และอเมริกันมีความจำเป็นต้องใช้ฐานทัพเหล่านั้นร่วมกัน เพื่อก่อตั้งแนวแปซิฟิคต้านทานอันตรายจากภัยแดง

ตลอดระยะเวลาสองปีนี้ แม็กไซไซต้องยืนหยัดอยู่แต่ผู้เดียว ถูกโจมตีทุกด้าน และมักจะต้องเป็นผู้รับหน้าทุกครั้งที่เกี่ยวกับสัมพันธภาพกับอเมริกา มันเริ่มมาตั้งแต่

การหาเสียงในการเลือกตั้งในปี ๑๙๕๓ และคุกรุ่นขึ้นมาอีก เมื่อใกล้จะถึงการเลือกตั้งในเดือนพฤศจิกายน ๑๙๕๕ นักการเมืองหน้าเก่า ๆ และสมาชิกวุฒิสภาเริ่มจะลงสนามกันอีก การเลือกตั้งคราวนี้ จะเป็นการพิสูจน์ความกว้างขวางของแม็กไซไซอีกครั้งหนึ่ง นับแต่ได้ขึ้นครองตำแหน่งเป็นต้นมา ฝ่ายของเรคโต เตรียมตัวรับการเลือกตั้งด้วยการแอนตี้อเมริกาหนักยิ่งขึ้น พวกเขาเรียกร้องให้แถลงนโยบายต่างประเทศใหม่ให้รัดกุม และให้วางตัวเป็นกลางต่อสหรัฐอเมริกา เรคโตยืนยันว่าเอเชียควรจะมีสนธิสัญญาแบบนาโต้จึงจะเหมาะสม เมื่อริชาร์ด นิกสัน รองประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกามาเยี่ยมพีลิปปินส์ เรคโตก็ได้บ่นถึงการไม่มีสนธิสัญญาคุ้มครองประเทศ ในเอเชีย แบบนาโต้ แต่ครั้นรัฐมนตรีต่างประเทศของสหรัฐ ดีอยอห์นฟอสเตอร์ ดัลเลส แถลงที่มนิลาว่าจะมีการลงนามในสนธิสัญญาเช่นว่า ฝ่ายของเรคโตกลับปฏิเสธไม่ยอมให้ความสนับสนุน สนธิสัญญาดังกล่าว โดยอ้างว่าสายเกินไปเสียแล้ว

ในเดือนเมษายน ๑๙๕๕ เมื่อมีการเลือกผู้แทนพีลิปปินส์ส่งไปร่วมประชุมอโฟร—เอเชียนที่บันดุง โรมูโล

ได้เป็นหัวหน้าคณะ พวกเรดโตก็กล่าวหาว่าโรมูโลทำตัวเป็นนายหน้าของสหรัฐ ทั้งทคณะผู้แทนยังไม่ทันออกเดินทางก็ถูกโจมตีเสียก่อนแล้วด้วยการกล่าวหาว่า คณะผู้แทนพีลลิปปีนส์มิได้เป็นตัวของตัวเองในที่ประชุมชาวเอเชียครั้งนี้ และคงจะต้องอยู่แต่ลำพังผู้เดียวในบันดุง เพราะรับความช่วยเหลือจากประเทศกลุ่มตะวันตก

แต่การคาดคะเนสถานะการณ์เหล่านั้นผิดอย่างถนัด เพราะที่บันดุง ผู้แทนพีลลิปปีนส์ได้รับการสนับสนุนและเห็นอกเห็นใจ จากเพื่อนบ้าน ใกล้เรือนเคียง ที่เข้าประชุมอโฟร—เอเชียนด้วยกัน ผู้ไม่หวาดหวั่นที่จะประกาศสาบานว่า จะยืนหยัดต่อสู้ลัทธิจักรวรรดินิยมของคอมมิวนิสต์จนถึงที่สุด

กลางฤดูร้อนนั้น การแอนตีอเมริกันและวงการบริหารของแม็กไซไซด้วยข้อหาสนิทสนมกับอเมริกามากเกินไป ดำเนินไปอย่างสุดเหวี่ยง บรรยากาศทั่วไปรุ่มร้อนไปด้วยการแอนตีอเมริกัน และการเรียกร้องให้ดำเนินนโยบายเป็นกลาง ตามแบบอย่างของประเทศเพื่อนบ้านบางประเทศ และซึ่งพีลลิปปีนส์ได้ปฏิเสธไม่เห็นด้วยมาตลอดเวลา

ท่านประธานาธิบดี อาจจะ เพิกเฉย ต่อข้อ เรียกร้อง

เสียก็ได้ แต่ท่านกลับเลือกเอาทางประจันหน้ากับข้อเรียกร้องนั้นอย่างจัง แม็กไซไซเลือกเอาวันที่ ๔ กรกฎาคม ๑๙๕๕ อันเป็นวันประกาศอิสระภาพของอเมริกาแต่ะฟีลิปปินส์ เป็นวันประกาศความเห็นอันเด็ดเดี่ยวมั่นคงของเขา วันนั้นท่านประธานาธิบดีได้กล่าวปราศรัยทั่วกลับเอกชน แห่งหนึ่ง อันประกอบขึ้นด้วยชนชาติฟีลิปปินส์ทุกชั้นทุกสังคมดังนี้ :—

"ขอให้ข้าพเจ้าพูดเสียเลยว่า เราไม่อาจจะเฟลิตเล่นกับลัทธิคอมมิวนิสต์ได้ หากเราปรารถนาที่จะดำรงความมั่นคงของเสรีภาพและเอกราชของเราไว้ วิธีการตามที่ข้าพเจ้าได้นำมาเปิดเผยกับพวกท่าน เมื่อครั้งหาเสียงเป็นประธานาธิบดีเท่านั้น ที่จะช่วยให้เราสร้างและก่อรูปฟีลิปปินส์ตามที่เราปรารถนาเพื่อตัวเรา และลูกหลานของเราได้ พวกเรา... ต้องการเห็นฟีลิปปินส์เข้มแข็งและมั่นคงทั้งภายนอกและภายใน และสามารถรักษาเอกราชที่ได้มาโดยยากลำบาก ด้วยการต้องต่อสู้กับศัตรูภายนอกที่คุกคามอยู่ ทั้งนี้ด้วยอาศัยความช่วยเหลือจากมิตร ผู้ยิ่งใหญ่ของเรา...คือ... สหรัฐอเมริกา"

แม็กไซไซสรุปด้วยการทุบโต๊ะตรงหน้า เน้นคำว่า "ข้าพเจ้าตั้งใจอย่างแน่วแน่ ที่จะให้ประชาชนของเรา ได้สิ่งที่เขาปรารถนาตลอดไป..!"

แม็กไซไซได้ท้าทายตอบผู้ท้าเขาแล้ว...!

อีก ๒—๓ อาทิตย์ต่อมา ในเดือนกรกฎาคมเช่นเดียวกัน ความอดทนของท่านประธานาธิบดีก็สิ้นสุดลง

เมื่อการตกลง ที่เจนีวา เป็นผล ให้สงคราม อินโดจีน ระหว่างฝรั่งเศสและคอมมิวนิสต์ลง ชาวฟิลิปปีโนส์ทั้งหญิง และชายกลุ่มหนึ่งได้ร่วมมือกันจัดตั้งองค์การ Operation Brotherhood ขึ้น เพื่อรวบรวมเวชภัณฑ์และเสบียงส่งไปช่วยเหลือผู้ลภัยทางอินโดจีนและชาวจีนที่หลบลี้มาจากดินแดนที่ถูกส่งมอบให้แก่พวกแดง มันเป็นการกระทำที่แสดงถึงน้ำใจอันกว้างขวางห่วงใยในเพื่อนบ้าน จึงได้รับการสนับสนุนจากแม็กไซไซ และได้รับคำชมเชยจากโดกเสร์ แต่พวกของเรคโต กับกล่าว ประณาม รัฐบาล ที่ตั้งขึ้นใหม่ ของประธานาธิบดีโงดินเดียม และกล่าวว่า เวียตนามจะต้องเป็นคอมมิวนิสต์หมดภายในเวลาไม่นานนี้แหละ

ในตอนปลายเดือนกรกฎาคมนั้น เรคโตได้กล่าว

หาว่า ที่แม็กไซไซรับรองรัฐบาลของโงดินเดียมก็เพราะ พ.อ. แลนด์ สเตด ซึ่งประจำอยู่ที่ไซ่ง่อน และบังเอิญบินมา และพักที่มนิลาคืนหนึ่ง ออกคำสั่งให้แม็กไซไซรับรองโงดินเดียม

ตลอดระยะเวลาที่ล่วงแล้วมา แม็กไซไซได้อดทนปล่อยให้ใคร ๆ เข้าใจว่า เรคโตเป็นผู้วางนโยบายการเมืองของพรรคแนชั่นแนลลิสต์ แต่การก้าวก่ายและยุ่มย่ามเกี่ยวกับการรับรองเวียตนามออกจะมากไป แม็กไซไซจึงย้อนว่า เขาไม่อาจยืนดูประเทศเพื่อนบ้านถูกยกให้แก่คอมมิวนิสต์อย่างง่าย ๆ ได้ การที่เรคโตและพวกกล่าวถึงนโยบายต่างประเทศนั้น ช่างเหมือนนกแก้วนกขุนทองท่องจำมาจากตำราของคอมมิวนิสต์ไปเสียหมดทุกคำ

ครานี้แม็กไซไซตระหนักเสียแล้วว่า พวกที่ตั้งตัวเป็นศัตรูของเขานี้เป็นตัวการขัดขวางมิให้การบริหารของเขาดำเนินไปด้วยดีตามความมุ่งหมาย ความอดทนที่เขาเพียรพยายามสะสมมา ตลอดระยะเวลาสิบแปดเดือนที่ล่วงแล้วมาหมดสิ้นลงไปทันที แม็กไซไซถึงกับประกาศว่า จะไม่ยอมรับเรคโตเข้าร่วมคณะบริหารด้วยในการเลือกตั้งคราวต่อไป

โดยเด็ดขาด

พวกของเรคโต ผู้ซึ่งเมื่อไม่นานมานี้ได้สนับสนุนให้แม็กไซไซลาออกจากพรรคลิเบอรัล มาเข้ากับแนชั่นแนลิสต์ คราวนี้กลับหันมาเล่นงานเขา เรคโตกล่าวว่า

"อ่อ ขอให้แน่ใจเถอะว่า ผมจะไม่ทำอย่างที่ราโมน แม็กไซไซทำเมื่อปี ๑๙๕๓ เมื่อเห็นว่าบ้านเก่าจวนจะพัง แม็กไซไซก็รับหนีออกจากบ้าน พร้อมกับขนของมีค่าติดตัวไปอาศัยบ้านข้าง ๆ อยู่ โดยแอบอ้างคำสัญญาจอมปลอม และมิหนำซ้ำยังหาหนทางเข้าไปนั่งที่หัวโต๊ะของเจ้าของบ้านโดยมิข้อตกลงว่า จะยินดีรับคำแนะนำของผู้มีอาวุโสกว่า" เมื่อเปรียบเปรยแล้ว เรคโตก็สรุปว่า "แม็กไซไซจะอยู่ใน พรรคแนชั่นแนลิสต์ ได้เพียงชั่วครู่ชั่วยามเท่านั้นเอง"

แม็กไซไซตอบคำพูดของเรคโตอย่างสั้น ๆ แต่รุนแรงว่า "ผมรับฟังความเห็นและคำแนะนำของผู้อื่นเสมอ แต่ท่าน ส.ส. เรคโต ดูเหมือนจะไม่ทราบว่าคำแนะนำกับคำสั่งแตกต่างกันอย่างไร เพราะท่านไม่ต้องการให้ผมรับคำแนะนำของใคร แต่ให้คอยรับคำสั่งจากท่านเท่านั้น"

การแยกตัวออกจากกลุ่มของเรคโต แม็กไซไซต้องใช้กำลังใจอย่างใหญ่หลวง เพราะเหตุที่เป็นคนใหม่ในพรรคแนชั่นแนลลิสต์และใหม่ต่อการเมืองด้วย ว่าตามทฤษฎีแล้ว นักการเมืองรุ่นอาวุโสย่อมจะรวมหัวกันเขี่ยเขากระเด็นจากตำแหน่ง และปฏิเสธไม่ยอมรับเขาเป็นตัวแทนในการสมัครสมัยหน้า เหมือนอย่างที่แม็กไซไซปฏิเสธเรคโตมาแล้วได้อย่างง่ายดาย ยิ่งกว่านั้นแม็กไซไซกำลังตกอยู่ในระหว่างอันตราย เพราะอาจจะเสียคะแนนเสียงจากสภาสูงก็ได้ โดยเฉพาะเมื่อการเลือกตั้งกำลังใกล้จะมาถึงเช่นนี้

แม็กไซไซได้พิจารณาถึงอันตรายที่จะเกิด และเข้าใจถึงโอกาสที่เขาจะต้องเสี่ยงอย่างแจ่มแจ้ง แต่เมื่อนำเอาอุดมการณ์และนโยบายบริหารของเขา มาชั่งดูกับโอกาส ที่จะเสี่ยงแล้ว สองสิ่งนี้ต้องมีน้ำหนักกว่าอย่างแน่นอน

แม้แต่ในขั้นสุดท้าย ก็ยังไม่มีใคร จะกล้า คาดคิดว่าท่านประธานาธิบดีแม็กไซไซจะตัดสินใจอย่าง เด็ดขาดเช่นนั้น ทั้งนี้เพราะยังไม่มีใครรู้จักเขาว่าเป็นคนเช่นไร พวกเขายัง

คงเข้าใจว่า การที่แม็กไซไซเผ้าอดทนมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานนั้นเป็นเพราะความอ่อนแอ หาใช่ความเข้มแข็งไม่ ไม่มีใครคิดไปถึงว่า ผู้ที่อยู่ในฐานะเช่นนั้นจะมีความเด็ดเดี่ยวกล้าตัดขาดจากนักการเมืองผู้ทรงอิทธิพล เพื่อดำรงไว้ซึ่งอุดมการณ์ของเขา

เมื่อถึงวันลงมติของพรรค แม็กไซไซก็ได้ชัยชนะอย่างขาวสะอาด วุฒิสมาชิก โฮเซ พี. ดอเรด ได้เป็นผู้กล่าวเสนอชื่อของเรคโตสู่ที่ประชุม แต่ปรากฏว่าไม่มีผู้ใดสนับสนุนและรับรองชื่อของเรคโต จึงเป็นอันว่าตกไป

เหตุการณ์ครั้งนี้ จึงนับเป็นการแยกตัวจากอดีต และเป็นหัวเลี้ยวหัวต่อ ของชีวิตการเมือง ของแม็กไซไซเมื่อก่อนนี้ เขาจำเป็นต้องออมชอมกับนักการเมืองอาชีพ แม็กไซไซเคยพูดไว้ว่า สักวันหนึ่งเขาจะได้พวกนักการเมืองอาชีพไปนรกให้หมด

บัดนี้เขาได้ทำตามคำพูดแล้ว ปัญหาจึงมีอยู่ว่าเขาจะดำรงตำแหน่งอยู่ได้โดยปราศจากการสนับสนุน จากนักการเมืองเหล่านั้นได้หรือไม่ การเลือกตั้งที่กำลังย่างใกล้เข้ามาจะเป็นเครื่องพิสูจน์

ที่นั่งในสภากำลังว่างอยู่ ๘ ที่ และที่จะต้องเลือกซ่อมอีกหนึ่งที่ ผลของการเลือกตั้งครั้งนี้แหละจะแสดงให้เห็นว่า พรรคดิเบอรัดหรือแนชั่นแนลลิสต์จะมีอิทธิพลมากกว่ากัน มันมิใช่การแข่งขันระหว่างผู้สมัครเสียแล้ว แต่... มันเป็นการแข่งขันระหว่างฝ่ายโปรอเมริกัน หรือแอนติอเมริกัน ทางฝ่ายดิเบอรัดมีตัวผู้สมัครด้วนแต่เข้มแข็งและเป็นนักการเมืองชาญสนาม ในจำนวนผู้สมัครฝ่ายดิเบอรัดมีเรคโตร่วมอยู่ด้วยในฐานะ "แซก" ของพรรคดิเบอรัด ซึ่งนับว่าเป็นการจัดสรรด้วยความฉลาดสุขุม เพราะวิธีนี้เรคโตไม่จำเป็นต้องถาออกจากพรรคแนชั่นแนลลิสต์ แม้ว่าจะไปสมัครในนามของพรรคตรงกันข้ามก็ตาม

ตรงกันข้ามกับดิเบอรัด ผู้สมัครทางฝ่ายแนชั่นแนลลิสต์ซึ่งด้วนแต่หน้าใหม่ และอายุน้อยทั้งสิ้น ไร้ความชำนาญ แต่เป็นคนหนุ่มที่เข้มแข็งเอาจริงเอาจังแบบเดียวกับแม็กไซไซนั่นเอง

การหาเสียงเป็นไปอย่างอุตลุดอย่างยิ่ง พรรคดิเบอรัดหาเสียงให้แก่ "แซก" ของเขาคือเรคโตอย่างสุดเหวี่ยง ทานาดา หัวหน้าพรรคประชาชน (ผู้หนึ่งซึ่งไปร่วม

เชิญแม็กไซไซมาเข้าพรรคแนชั่นแนดดิสต์) เข้าร่วมกำลังกับเรคโตด้วย เรคโตเริ่มออกเดินทางหาเสียงด้วยตนเอง ประกาศว่าเขาจะไปพบราษฎรตามบาริโอทุกบาริโอ

เมื่อแม็กไซไซได้ยินก็ยิ้ม เมื่อนึกถึงวิธีการหาเสียงแบบจับมือกับทุก ๆ คนของเขาขึ้นมา "เรคโตยังไม่รู้รสของการเดินทางจากบาริโอหนึ่งไปยังอีกบาริโอหนึ่งน่ะเป็นอย่างไร"

พอเรคโตได้ฟังก็นำเอาไปบอกราษฎรตามชนบทว่า "แม็กไซไซกล่าวว่า ผมไม่สามารถ หาเสียง ทั่วทุกบาริโอได้แต่ดูสิ เวลานี้ผมยืนอยู่กับพวกท่านทีนี้ แล้วแม็กไซไซอยู่ที่ไหนล่ะ "อ๋อ...บ้านนี้เห็นจะกำลังนั่งอย่างสุขารมณ์อยู่ในห้องนอนอันมีเครื่องปรับอากาศที่มาดามายังเป็นแน่"

ที่น่าตกใจก็คือ มันเป็นความจริงตามที่เรคโตพูด แม็กไซไซย้อนคำของเรคโตอย่างคดกๆว่า "แต่บังเอิญเครื่องปรับอากาศในห้องของผมเสียด้วย"

แม็กไซไซปฏิเสธไม่ยอมออกหาเสียง แม้ผู้สนับสนุนเขาบางคนพยายามอ้อนวอนให้แม็กไซไซออกไปหาเสียงช่วยคนที่เขาเห็นว่าจะเข้ามาสนับสนุนเขาในสภาบ้าง หลาย

คนบอกว่า แม็กไซไซต้องมีคนหนุนหลังอีก ถ้าได้พวกเดียวกันเข้ามาสัก ๓ คน ในจำนวน ๙ คนก็นับว่าเป็นโชคดีแล้ว เวลานี้พวกศัตรูของเขากำลังออกไปหาเสียงให้แก่คนของเขากันทั่วทุกหนทุกแห่ง จึงไม่น่าที่แม็กไซไซจะนิ่งเฉยเสียไม่ออกไปหาเสียงช่วยคนของตัวบ้าง

แต่แม็กไซไซไม่ฟังคำพูดของใคร คงใช้เวลาทำงานอยู่ที่ทำเนียบ และไปออกอากาศสั้น ๆ เพียงสองครั้งเท่านั้น

"ผมมีงานต้องทำเยอะแยะ" เขากล่าว พลางชี้มือไปที่เอกสารบนโต๊ะอันกองอยู่พะเนินเทินทึก ทั้ง ๆ ที่เขาทำงานวันหนึ่ง ๆ ไม่ใช่น้อย ๆ แทบไม่มีเวลาพักผ่อนทั้งกลางวันกลางคืน

แม็กไซไซอธิบายกับผู้อยู่ใกล้ชิดว่า การที่เขาไม่ออกไปหาเสียงช่วยใคร ก็เพราะเขาเชื่อมั่นในศรัทธาของประชาชนในการเลือกตั้งครั้งนี้ แม้จะมีอิทธิพลและความบีบคั้นจากฝ่ายตรงกันข้าม เขาก็จะคอยดูว่าประชาชนจะหวั่นไหวไปหรือไม่

เขากล่าวกับเพื่อนสนิทบางคนว่า "ผมได้พยายาม

ทำทุกสิ่งทุกอย่างจนเต็มความสามารถเพื่อประชาชน ผมจึงอยากจะทราบว่าจะเป็นที่พอใจของประชาชนหรือไม่ และอยากจะเห็นว่าประชาชนจะสนับสนุนผมเพียงใด”

ผลของการเลือกตั้งในเดือนพฤศจิกายน ๑๙๕๕ นั้นเอง ก็ปรากฏว่าชัยชนะเป็นของฝ่ายแม็กไซไซอีกอย่างเด็ดขาด คนของแม็กไซไซชนะได้ทั่วถึง ๘ ที่ เหลือที่ไว้ให้เรคโตเพียงที่เดียว ซึ่งหากมิได้ความช่วยเหลืออย่างเต็มที่จากพรรคลิเบอรัลแล้ว สงสัยว่าจะผ่านเข้ามาได้หรือไม่

ครั้งนับว่าเป็นชัยชนะอันยิ่งใหญ่ที่สุดในประวัติชีวิตการเมืองของแม็กไซไซ การเลือกตั้งครั้งนับว่ายังทำลายสถิติการเลือกตั้ง เมื่อเขาได้รับเลือกเป็นประธานาธิบดีด้วยคะแนนเสียงท่วมท้นเสียอีก เพราะแสดงให้เห็นว่าแม็กไซไซเป็นบุคคลที่มีอำนาจมากที่สุดในประเทศแต่ผู้เดียว ทั้งๆ ที่ไม่ได้ออกไปรณรงค์หาเสียงเลย เขายังสามารถเอาชนะปรปักษ์ได้อย่างราบคาบ ทั้งเป็นปรปักษ์ที่ทรงอำนาจยิ่งในฟิลิปปินส์เสียด้วย

นักการเมืองฝ่ายตรงกันข้าม แลแม้ในพรรคเดียวกัน รวมทั้งหนังสือพิมพ์บางฉบับต่างตัวเป็นปรปักษ์ของเขา

แต่ประชาชนยังคงเป็นฝ่ายเขาอยู่ ประชาชนผู้ไม่มีเงินทอง หรืออิทธิพลแต่อย่างใด จึงนับว่าเป็นการปฏิบัติตามวิถีทางประชาธิปไตยได้ ทั้งยังนับว่าเป็นการปฏิวัติทางจิตใจตามความมุ่งหมายของแม็กไซไซอีกด้วย เมื่อประชาชนเริ่มมีความสนใจกับการไปใช้สิทธิออกเสียง เขาไม่สนใจแต่เพียงว่าจะได้ใช้สิทธิ แม้ว่าคะแนนเสียงของเขาจะเป็นการค้ำจุนระบอบประชาธิปไตยก็จริง แต่เขาสนใจในตัวระบอบประชาธิปไตยที่แท้จริง ทั้งปรารถนาที่จะปลีกตัวมาเสียจากระบบเก่าอันคร่ำครึของนักการเมืองให้ได้ และพยายามใส่ความหวัง ความมีชีวิต ทัศนะและศรัทธาให้แก่รัฐบาลเพื่อเป็นสะพานให้แก่สาธารณรัฐ ซึ่งพึงจะเกิดใหม่ก้าวหน้าต่อไปอย่างรวดเร็ว

ประชาชนมีความรู้สึกว่า เป็นโชคอันประเสริฐที่มีผู้นำที่สามารถแผ่คุณความดี และสัจจธรรมที่พวกเขาได้แสวงหามาเป็นเวลานาน หากจะมีผู้ใดคิดว่า ความนิยมชมชื่นและศรัทธาของประชาชนที่เป็นพลังส่งตัวแม็กไซไซไปสู่ตำแหน่งประธานาธิบดีนั้น เป็นแต่เพียงความคลั่งไคล้ชั่วขณะแล้วก็เป็นความเข้าใจผิดอย่างยิ่ง ประชาชนมิได้เลือก

แม็กไซไซขึ้นมาเพราะชอบหน้าของเขา ชอบยิ้มซื่อ ๆ เหมือนเด็ก ๆ วิธีพูดอย่างตรงไปตรงมา หรือเพราะเขาชอบเดินเท้าเปล่า แต่ความบูชาคลั่งไคล้ที่กระจายไปทั่วประเทศมาจากตัวของแม็กไซไซเอง เพราะแม็กไซไซ... สาธารณรัฐเกิดใหม่นี้จึงได้เป็นตัวของตัวเอง เขาเป็นตัวแทนของความสันสุดของลัทธิ กินเมืองของนักการเมืองรุ่นก่อน เป็นจุดจบของลัทธิคณาธิปไตยและเป็นรุ่งอรุณของลัทธิประชาธิปไตยที่แท้จริง

มีเสียงกล่าวด้วยความประหลาดใจว่า นักการเมืองอ่อนอาวุโสหน้าใหม่ โผล่ขึ้นมาในฉากการเมืองของฟิลิปปินส์อยู่เรื่อยๆ แทนที่นักการเมืองหน้าเก่าที่ตกกระป๋องไป เมื่อคิดดูแล้วก็ไม่ควรจะเป็นที่น่าประหลาดใจแต่อย่างใด ถ้าเราจะพยายามเข้าใจว่ามีอะไรในประวัติชีวิตของแม็กไซไซ ที่ทำให้ตัวเขาก้าวออกมายืนเด่นอยู่ในกลุ่มผู้นำของโลกคนหนึ่งเช่นนี้ ถูกละมันเป็นการปะทะกันระหว่างของใหม่และของเก่า และของใหม่ก็ได้ชัยชนะอย่างเด็ดขาด

บุคคลผู้มีแต่ความเห็นแก่ตัวบางคน อาจจะทำให้ความก้าวหน้าของประเทศต้องชะงักล่าช้าไปบ้าง แต่เมื่อ

กำลังปะทะทำลายทำนบลงไปเมื่อใดแล้ว ก็ยากที่จะมีอุปสรรคใด ๆ มาฉุดรั้งมันไว้ได้อีก

หลายคนกล่าวว่า แม็กไซไซไม่มีหัวทางการเมืองเลยเลย แต่อันที่จริงเขามีสัญชาติญาณของนักการเมืองติดตัวมาแต่กำเนิด เหมือนความสามารถในทางแก้เครื่องยนต์นั่นเอง มันเป็นสัญชาติญาณแบบมี "พลายกระซิบ" การคาดคะเนเหตุการณ์ทางการเมืองได้อย่างแม่นยำของเขา และการทำทุกสิ่งทุกอย่างเหมือนเป็นเรื่องธรรมดาที่สุด ทำให้ฝ่ายปรปักษ์ถึงกับงงงันไปตาม ๆ กัน เขาไม่เคยตามอย่างหรือลอกแบบของนักการเมืองใด ๆ ทั้งสิ้น แต่เล่นเกมตามแบบวิธีของเขาเองอันไม่มีใครตามทัน และทำเอานักการเมืองหน้าเก่า ๆ ไม่สามารถคาดคะเนได้ว่าเขาจะทำสิ่งใดต่อไป ร้ายยิ่งกว่านั้น บางคนทง ๆ ที่ตั้งใจจะคัดค้านเขาเต็มที่แต่ไป ๆ มา ๆ กลับปรากฏว่าไปเข้าข้างเขาได้อย่างประหลาดโดยที่เจ้าตัวก็นึกไม่ออกว่าทำไมถึงเป็นเช่นนั้นไปได้

เมื่อสมัยเป็นเด็ก เขาช่วยพ่อตีเหล็กอยู่ในโรงงาน แม็กไซไซพูมใจ ในความสามารถ คะเนเวลา ถงม้อนได้อย่างแม่นยำ การกะจังหวะอย่างชนิด "ผ่าเส้นยาแดง" นั่นแหละ

ที่ช่วยเขามามากเมื่อเป็นทหาร และในทางการเมืองก็คล้ายกับมีพลายกระซิบคอยบอกให้เขาว่า เมื่อไรและที่ไหน จึงควรจะลงมือ...!

มันเป็นความจริงที่ว่า แม็กไซไซมีความสามารถทายเหตุการณ์ล่วงหน้าทางการเมืองได้อย่างแม่นยำ น่าอัศจรรย์ สมัยเป็นทหารเขารอดตายอย่างหวุดหวิดหลายหนก็เพราะสัญชาติญาณที่ ๖ นั่นเอง พังดูออกจะเป็นสิ่งเหลือเชื่อแบบไสยศาสตร์ แต่ก็น่าประหลาดที่แม็กไซไซรอดจากอันตรายมาก็เพราะอำนาจประหลาดนั่นเอง

เพื่อนสนิทคนหนึ่ง กล่าววิจารณ์ความสำเร็จ ในทางการเมืองของแม็กไซไซว่า “หากจะสรุปความเป็นไปทางการเมืองของแม็กไซไซแล้วก็จะเห็นได้ว่า แม็กไซไซเป็นคนชอบผูกมิตรแม้แต่กับศัตรูของเขาเอง และใครก็ตามที่ดงได้เป็นมิตรกับแม็กไซไซเสียแล้ว ก็จะต้องเป็นมิตรกับเขาตลอดไป เขาเล่นการเมืองตามแบบแผนของเขาเองจริงอยู่ การสวมหน้ากากและการเสแสร้งอาจจะใช้ได้ผลดีในทางการเมือง แต่สำหรับแม็กไซไซเขาถือว่า ความเบิดเผยตรงไปตรงมา แม้จะทำให้บางคนต้องเสียน้ำใจบ้างก็ยัง

จะดีกว่า เขาจึงทำทุกอย่างตรงไปตรงมาและเปิดเผยที่สุด ไม่เคยแสวงหาความสำเร็จโดยการเล่นเล่ห์เหลี่ยมเลย"

นักการเมืองอาชีพผู้ชอบเล่นกับจิตใจของประชาชนโดยอาศัยผีมือและคำพูดอันเชี่ยวชาญ ควรจะพิจารณาดูตัวเองเสียบ้างว่า ได้ให้ความยุติธรรมแก่ประชาชนที่เลือกเขามาบ้างหรือเปล่า สำหรับประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงในพีลิปปีนส์ได้แสดงให้เห็นแล้วว่า เขาเลือกเอาความซื่อและความขยันขันแข็งทำงานตามหน้าที่มากกว่าคำพูดพล่อย ๆ

แม็กไซไซเองต้องได้รับผลจาก การกระทำให้ญาติพี่น้องมิตรสหายได้รับความเจ็บช้ำน้ำใจ เขาต้องเสียสละมิใช่น้อยเพื่อผลประโยชน์ของประชาชน ครั้งหนึ่งเขาต้องยอมรับใบลาออกของเพื่อนเก่าผู้หนึ่ง ทั้ง ๆ ที่ตัวเองต้องเสียใจอย่างหนัก แต่ก็ต้องยอม เมื่อเห็นว่าเพื่อนผู้นั้นไม่อาจจะปฏิบัติให้เป็นผลดีต่อหน้าที่และประเทศชาติได้

เขาอธิบายว่า "ความรู้สึกส่วนตัวของผมและเพื่อนต้องมาภายหลังผลประโยชน์ของประเทศชาติ เมื่อจำเป็นต้องเป็นคนเด็ดขาดเพื่อประโยชน์ของชาติ ผมก็ต้องยอม ไม่เช่นนั้นก็จะเกิดผลเสียหาย สวัสดิภาพของประเทศ

พีดลิปปีนส์สำคัญกว่าคนคนเดียว ไม่ว่าคนผู้นั้นจะเป็นผู้ใด"

แม็กไซไซได้ปฏิบัติตามคำพูดและคำสัญญาของเขาที่ให้ไว้แก่ประชาชน เมื่อวันปฏิญาณตนรับตำแหน่งในเดือนธันวาคม ๑๙๕๓ นั่นคือคำกล่าวว่า...

"นับแต่วันนี้เป็นต้นไป คณะบริหารของข้าพเจ้า นับแต่ตัวข้าพเจ้าไป ไม่มีพันธะผูกพันต่อพรรค ต่อครอบครัว หรือแม้แต่ตัวของเราเอง เราจะเป็นคนของประชาชนเท่านั้น"

ความบีบคั้น ความยุ่งยากของงานในออฟพีศทำให้ชีวิตส่วนตัว ของท่านประธานาธิบดี ต้องถูก ทำลายไป เขาถูกห้อมล้อมด้วยประชาชนเสมอไป แต่ก็ต้องประสบกับความเปล่าเปลี่ยวอย่างยิ่ง ครั้งใดที่กลับมาจากการเดินทางซึ่งต้องไปบ่อย ๆ และครั้งละนาน ๆ เขามักจะเรียกทุก ๆ คนในครอบครัวมาพบจนพร้อมหน้า ซักไซ้ไต่ถามทุกข์สุข การเล่าเรียน และสิ่งอื่น ๆ อย่างละเอียดรอบคอบและเต็มไปด้วยความห่วงใย และพยายามหาเวลาอยู่กับเด็ก ๆ เล่นด้วย คุยด้วยอย่างสนุกสนาน สิ่งที่เขาชอบทำก็คือ ทั้ง ๆ กำลังนั่งอยู่เขาจะกระโดดลุกขึ้นยืนโดยเร็ว

พร้อมกับตะโกนว่า จะไปดูภาพยนตร์ด่ะ...! แล้วก็วิ่งออกจากห้อง ลูกคนไหนวิ่งจากห้องก่อนคนอื่นก็จะได้ไปด้วย ตามธรรมดาที่มาดาคายังมีภาพยนตร์ฉาย เป็นประจำแทบทุกคืน ถึงเดียวนี้แม็กไซไซก็ยังชอบดู แต่โดยมากมักจะไม่ทนดูจนจบเรื่องได้

ลูกสาวของแม็กไซไซเป็นสาวแล้ว และมีนัดกับเพื่อนชายบ่อย ๆ แม็กไซไซเองไม่ชอบไปยุ่งกับเรื่องส่วนตัวของลูกนัก จึงตกเป็นหน้าที่ของลูซีที่จะพิจารณาเลือกคัดเพื่อนฝูงของลูกเอง และบอกให้ผู้เป็นบิดารับทราบเท่านั้น แม็กไซไซต้องการทราบเพียงแต่ว่า เด็กเหล่านั้นเป็นใคร และจะพากันไปเที่ยวที่ไหน นอกจากนั้นลูซีจะเป็นผู้จัดการเองทั้งสิ้น เขายังคงยึดหลักการสั่งสอนลูกให้ยึดมั่นอยู่ในความซื่อตรง ไม่เล่นการพนัน และไม่สุรุ่ยสุร่ายเท่านั้น

ลูกชายของเขา ราโมนน้อย เป็นเด็กเงียบขรึม มีมารยาทดี และมีสัมมัญญำนึก เช่นเดียวกับบิดา ซึ่งเขาบูชาเป็นวีระบุรุษ แม็กไซไซพยายามหาเวลาอยู่กับลูกชายให้มากที่สุด และถ้าเป็นได้ก็พาไปร่วมการเดินทางไป

ราชการด้วย แต่ไม่เคยตามใจหรือพนอตูกเลย

ราโมนน้อยอยากจะเป็นนักบิน แม็กไซไซก็เห็นใจตูก แต่ทั้งคู่จำต้องยอมล้มเลิกความคิดนี้ เมื่อตูซได้ยินเข้าและวิ่งเข้ามาห้ามปรามด้วยน้ำตานองหน้า "ครอบครัวหนึ่งมีวีรบุรุษเพียงคนเดียวก็พอแล้ว...!" เธอร้อง

เมื่อวันเกิดของมารดาในปี ๑๙๕๕ แม็กไซไซเรียกตัว เฮซุส น้องชายมาพบบอกว่า "เราออกไปหาของขวัญให้แม่สักอย่างเถอะ"

สองคนพี่น้อง ออกไป ตระเวน ตาม ห้างร้าน ต่าง ๆ หลายแห่ง มองหาของขวัญด้วยกัน แต่แม็กไซไซไม่ชอบใจสักอย่างเดียว

"เรายังไม่เคยให้อะไรเป็นชิ้นเป็นอันแก่แม่เลย ซื้อรถให้แม่สักคันเป็นไง..." แม็กไซไซถาม

"หมายความว่ายังไง..." เฮซุสถามด้วยความฉงน

"ก็รถน่ะสิ รถจริง ๆ ไม่ใช่ของเล่น" แม็กไซไซตอบ

ทั้งสองขับรถไปที่บริษัทเฟเบอร์ ซึ่งเป็นโรงงานประกอบรถสตูดเบเกอร์ในมนิลา เลือกได้รถสตูดใหม่เอี่ยม

คันหนึ่ง คนขายของกล่าวว่า “ท่านประธานาธิบดี ในเมื่อรถคันนี้จะเป็นของท่าน ทางบริษัทก็จะไม่ทำบิลล์ละครับ”

แม็กไซไซปฏิเสธอย่างนุ่มนวลว่า “รถคันนี้ไม่ใช่ของผมหรอก ของแม่ผมต่างหาก”

คนขายยิ้ม “ก็เหมือนกันครับ ไม่ว่าจะเป็นของท่านหรือมารดาของท่าน”

“อย่างนั้นไม่ถูกหรอก” แม็กไซไซตอบ “ผมขอบคุณในความมีน้ำใจดีของท่าน แต่จะยอมรับไว้เปล่า ๆ ไม่ได้” เขาหันไปดูพนักงานบัญชีผู้ก้มหน้าก้มตาเขียนบิลล์อย่างกระตือรือร้น “นั่นดูเหมือนคุณจะลืมบวกค่าภาษีไปแล้วละ”

เมื่อพนักงานบัญชีส่งบิลล์ให้อย่างนอบน้อม แม็กไซไซหันไปหาเฮซุสบอกว่า “เฮซุส ช่วยจ่ายเงินที”

เฮซุสค้านว่า “ผมไม่มีเงินหรอก”

“ไม่เป็นไร จ่ายเช็คก็ได้” ท่านประธานาธิบดีบอก

เฮซุสจึงเขียนเช็คจำนวนเกือบ ๘,๐๐๐ เปโซ ให้แก่บริษัท

เมื่อกลับมาถึงมาดาคายัง แม็กไซไซเรียกพี่น้องทุกคนมาพบเป็นการด่วน เมื่อพี่น้องมาพร้อมหน้ากันหมดแล้ว แม็กไซไซก็บอกว่า “เราทุกคนทราบดีแล้วว่า วันนี้เป็นวันเกิดของแม่ เรายังไม่เคยทำสิ่งใดเป็นการแสดงความกตัญญูตอบแทนท่านเลย ดังนั้นวันนี้พวกเราจึงได้ส่งซื้อรถคันหนึ่งมา เราจะแบ่งค่ารถคันนี้ออกเป็นสี่ส่วน และช่วยกันออกทุก ๆ คน”

เสียงร้องคัดค้านดังขึ้นเกือบจะพร้อมกันว่า “เราไม่มีเงินพอจะซื้อได้เลย...!”

“พอสิ ทำไมจะไม่พอ พี่ให้เวลาทุกคน ๔๘ ชั่วโมง ไปหาเงินจำนวนนี้มาให้ได้” แม็กไซไซตัดบท

ปรากฏว่าน้อง ๆ ทุกคนหาเงินมาทันเวลาจนได้ วันเดียวกันนั่นเอง พี่น้องทั้ง ๔ กรูกันพารถคันนั้นไปส่งมารดา หญิงชราน้ำตาร่วงด้วยความปลาบปลื้มเอ่ยปากว่ามันเป็นชั่วโมงที่ผาสุกที่สุดในชีวิตของนาง เรื่องนี้คงจะไม่มีใครรู้กัน ถ้าหากว่าน้องชายคนหนึ่งของแม็กไซไซจะไม่เอามาเล่าให้คนอื่นฟังอย่างเห็นขัน ทั้ง ๆ ที่วันนั้นเขาสุดแสนจะกลุ้มใจและไม่เห็นขันเลย จริงแหละ...!

แม็กไซไซนี้เป็นเผด็จการเหลือเกิน

แม้จะเคยผ่านชีวิตอันยากแค้นมาแต่สมัยเด็ก และสมัยเป็นนักเรียน แม็กไซไซก็ไม่เคยรู้จักค่าของเงินส่วนตัวเสียเลย ทั้ง ๆ ที่กับเงินของชาติ เขาตระหนี่เหนียวที่สุด แต่พอมาถึงเงินของตัวเขาใจกว้างอย่างที่สุด จนบางคนที่รู้จุดอ่อนของเขาดี เลยฉวยโอกาสแสวงหากำไรให้ตัวเอง เพื่อนที่หวังดีบางคนตกใจเมื่อทราบว่า เขาได้เสียสละเงินเดือนก้อนใหญ่ตลอด ๕ เดือนข้างหน้าไปในการกุศลเสียแล้ว ทั้ง ๆ ที่ครอบครัวยังขาดสิ่งจำเป็นอีกหลายอย่าง แต่แม็กไซไซไม่เคยรู้จักบีบปากกระเป๋า หรือบีบหัวใจอันกว้างขวางของเขาเสียเลย

ขณะใดที่รู้สึกความกดดัน และตึงเครียดในมาลาคายังบีบคั้นมากขึ้น แม็กไซไซจะลงเรือยอร์ชประจำตำแหน่ง หรือไม่ก็ขึ้นเครื่องบินกลับไปยังบ้านเกิดที่ซัมบาเล หลีกหนีความอึกกะทึกครึกโครมต่าง ๆ ไปหาเพื่อนฝูงและบิดามารดาที่คาสติลลาโฮส

เขาบอกเพื่อนเก่า ๆ เหล่านั้นว่า “พวกท่านเป็น

รากฐานของผม ถ้าพวกท่านตัดขาดจากผมหรือไม่สนับสนุน ผมแล้ว ผมจะไปอยู่ที่ไหนได้"

ดนตรีเป็นเครื่องผ่อนอารมณ์ชนิดหนึ่ง ในทำเนียบมาดาคายัง เขารักดนตรีมาตั้งแต่ยังเยาว์และยังรักอยู่จนกระทั่งบัดนี้ เขามีเครื่องเล่นจานเสียงไฮ – ไฟไว้ในห้องนอน แผ่นเสียงเพลงที่เขาโปรดปรานคือจำพวกเดี่ยวไวโอลิน ชุดที่ชอบที่สุดคือชุดซิมโฟนี่ของบีโธเฟน ซึ่งวาทยากรชื่อก้อง อาตูโร ตอสคานินี่ ได้เซ็นมอบให้แก่เขาไว้เป็นที่ระลึก ใครก็ตามที่เข้ามาในทำเนียบ หากได้ยินเสียงเพลงซิมโฟนี่หรือคอนเสิทแล้ว ก็เบาใจได้ว่า อารมณ์ของท่านประธานาธิบดีจะต้องดีอย่างแน่นอน

ผู้ที่กล่าวหาว่าแม็กไซไซไม่มีความรู้ และไม่มีวัฒนธรรมนับว่าผิดอย่างมาก เพราะแม็กไซไซเป็นคนรักศิลปอย่างยิ่งคนหนึ่ง น่าประหลาดที่ขณะใคร ๆ เหยียดหยามว่าแม็กไซไซด้อยภูมิรู้และคุณธรรม แม็กไซไซกลับเป็นผู้นำประเทศในเอเชียผู้เดียวที่ได้จัดให้มีรางวัลมอบให้แก่ผู้ที่เสียสละฟื้นฟูและส่งเสริมวัฒนธรรมระหว่างประเทศในตะวันออกไกลได้ผลที่สุด

ตามความเป็นจริง แม็กไซไซเป็นนักศิลปบริสุทธิ์โดยแท้ เขารักศิลปมิใช่เพราะอยากไปนั่งโก้อยู่ในโรงโอเปอราหรือพิพิธภัณฑภาพ แต่รักเพราะความงามของศิลปช่วยให้จิตใจเขาสงบสุข ความภาคภูมิอันเป็นบุคลิกลักษณะประจำตัวของเขาก็ดี ความรักมนุษยชาติ รักสัตว์และรักธรรมชาติก็ดี ล้วนแต่เป็นเครื่องแสดงถึงจิตใจอันสูงส่งไปด้วยคุณธรรมอยู่แล้ว

ความรอบรู้และถ่องแท้ ในสถานะการของ บ้านเมืองโดยแท้จริง และความปรารถนาอันแรงกล้าที่จะช่วยเหลือผู้อยู่ในฐานะอันต่ำต้อย อันมีอยู่ในตัวแม็กไซไซ เป็นสิ่งที่บรรดาผู้อวดตัวเป็นปราชญ์และชอบเหยียดหยามเขาไม่อาจจะแสวงหาได้จากการศึกษาเท่านั้น ในระหว่างนักปราชญ์ราชบัณฑิตและผู้ดีเหล่านั้น กับราษฎรสามัญจึงดูเหมือนมีกำแพงหนาทึบกั้นขวางอยู่ แต่ตรงกันข้าม แม็กไซไซกลับมีพันธไมตรีอันกระชับแน่นระหว่างเขากับ ประชาชนร่วมชาติ บรรดานักการเมืองสมองใสผู้ชอบโอ้อวด จึงมักผ่านการต่อสู้ กับแม็กไซไซ มาด้วยความ พ่ายแพ้ และ สบักสบอมทำให้หายเบ่งไปได้มากทีเดียว ทั้งนี้เพราะไร้ความสามารถ

ที่จะได้การสนับสนุนจากประชาชน ซึ่งเป็นพลังที่หนุนให้แม็กไซไซก้าวเด่นออกมาข้างหน้า และเป็นรากฐานแห่งความมีชื่อเสียงและความสำเร็จของเขา

เมื่อปี ๑๙๕๓ แม็กไซไซได้กล่าวเมื่อวันเข้ารับมอบตำแหน่งว่า "มันเป็นความประสงค์ของเราที่จะได้เห็นสาธารณรัฐแห่งนี้ ซึ่งเป็นประหนึ่งอนุสาวรีย์แห่งความมุ่งหวังอันดีและแรงงานอันสุจริต พิสูจน์ให้โลกเห็นพลังแห่งระบอบประชาธิปไตยของเรา"

และอีกครั้งหนึ่ง "ข้าพเจ้าได้รับคำเตือนว่า ราษฎรหวังจากคณะบริหารมากเกินไป เขาหวังสิ่งที่แทบจะเป็นไปไม่ได้ แต่ข้าพเจ้าว่า สำหรับประเทศที่ใหม่ เยาว์และแข็งแรงเช่นประเทศเรานี้ ไม่มีอะไรที่เราจะทำไม่ได้ ...!"

ต่อมาในปี ๑๙๕๖ แม็กไซไซได้พูดว่า "ข้าพเจ้าทำหน้าที่หัวหน้าคณะบริหารภายใต้รัฐธรรมนูญ ข้าพเจ้าจะไม่รับเอาลัทธิบริหารแบบเผด็จการเป็นอันขาด"

ครั้นแล้วแม็กไซไซก็สำรวจดูผลงานที่ถือเป็นความสำเร็จชั้นเยี่ยมภายในสองปีแรกของการบริหาร ปรากฏว่ามีรายการใหญ่ ๆ อยู่สิบประการด้วยกันคือ การเลือกตั้งอัน

เรียบร้อย ชาวสะอาด ความสงบสันติสุข การผ่าน พ.ร.บ. จัดสรรที่ดิน ซึ่งแม็กไซไซเรียกมันว่า "ความฝันอันรุ่งโรจน์ของข้าพเจ้า" การตั้งศาลพิเศษทำหน้าที่พิพากษากรณีพิพาทระหว่างเจ้าของที่ดินกับชาวนา การสร้างทางขุดบ่อน้ำบาดาล และโครงการชลประทาน การนำรัฐไปสู่ราษฎร การลงทุนเพิ่มเติมในต่างประเทศ การพิจารณาแก้ไข พ.ร.บ. การค้าของแบล บทบาทของผู้แทนฟิลิปปินส์ในการประชุมที่บันดุง และประการสุดท้ายคือ ความสำเร็จในเงื่อนไขที่ได้รับในที่ประชุมสภาความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ

การที่แม็กไซไซเสนอผลงานที่ได้ทำสำเร็จสู่ประชาชน มิใช่เพราะปรารถนาคำสรรเสริญ แต่เพื่อจะให้ประชาชนได้เข้าใจในตัวเองดีขึ้นว่า เขามีความมุ่งหวังประการใด โครงการใหญ่ ๆ ของชาติยังรอคอยอยู่ข้างหน้าอีก แต่ประเทศชาติยังคงจนและเต็มไปด้วยคนว่างงานอยู่ แม็กไซไซจึงกล่าวว่า "ชัยชนะของเราเพียงแต่จะเป็นการเพิ่มภาระความรับผิดชอบของคณะบริหารให้ตั้งหน้าตั้งตาทำงานหนักยิ่งขึ้นเพื่อประโยชน์ส่วนรวม"

แต่ขณะเดียวกัน ชัยชนะนั้นก็ได้เปิดทางให้แก่ชนรุ่นหลังซึ่งกำลังเยาว์ และจิตใจกว้างขวางสนใจต่องานของประชาชน ผู้ซึ่งเข้าร่วมทำงานในรัฐบาลและได้ประสบความสำเร็จด้วยคุณความดีในตัวของเขาเอง ความซื่อตรงและความเสียสละเพื่อประโยชน์สุขของส่วนรวม เป็นประหนึ่งใบเบิกทางให้เขาได้ก้าวเข้ามาร่วมในวงงานรัฐบาลด้วย ซึ่งแต่ก่อนต้องประสบอุปสรรคหลายประการ อันนักการเมืองอาชีพได้สร้างขึ้นไว้ สิ่งนับเป็นมรดกชิ้นสำคัญชิ้นหนึ่งที่แม็กไซไซทิ้งไว้ให้แก่ประชาชน แม้เขาจะไม่ได้นับมันไว้ในจำนวนความสำเร็จสิบประการที่กล่าวไว้ข้างต้น แต่ก็นับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่สุดอีกประการหนึ่งเหมือนกัน

แม้จะได้รับการสรรเสริญจากทั่วโลก เนื่องในชัยชนะเหนือคอมมิวนิสต์และองค์การซีโต้ได้รับเอาวิธีการปราบฮุคของเขามาเป็นแบบ แต่แม็กไซไซก็ยังแสดงว่า ภัยจากลัทธิคอมมิวนิสต์ในประเทศยังหาได้สิ้นสุดลงไม่ “เป็นความจริงที่บันเหตุการณ์สงบและเป็นปกติขึ้น และกองทหารของเขาได้ทำลายกำลังของพวกฮุคลงอย่างราบคาบ แต่เราไม่ควรจะตั้งอยู่ในความประมาทเกินไป จะทำให้พวก

คอมมิวนิสต์ได้ใจ ตราบใดที่รากแก้วของลัทธิคอมมิวนิสต์และพวกนักปฏิวัติยังคงมีอยู่ในโลกนี้ แล้ววันใดที่เราประมาทเผลอเดอ วันนั้นคอมมิวนิสต์ก็จะฟื้นตัวขึ้นมาดำเนินงานพร้อมกับแผนการอันโหดร้าย และทารุณทันที"

ด้วยพลังหนุน อันมหาศาล ของประชาชน ที่ได้เลือกเขาเข้ามาเป็นผู้นำประเทศ แม็กไซไซได้อธิบายว่า ฟิลลิปปินส์จะต้องพึ่งสหประชาชาติ "เพื่อปกป้องรักษาและป้องกันเราจากภัยภายนอก เราได้ดำเนินไปตามวิถีทางอันถูกต้องและเที่ยงธรรมอันเป็นคอยรับเราอยู่แล้ว นั่นคือ เข้าร่วมผูกพันกับมิตรเก่าที่เชื่อถือไว้วางใจได้ของเรา คือสหรัฐอเมริกา ผู้ซึ่งเราหวังว่าจะยื่นมืออันทรงพลังมหาศาลมาป้องกันเราจากศัตรูผู้จะมารุกรานเรา แต่ขณะเดียวกันเราก็ต้องเตรียมตัว เตรียมกำลังของเราไว้อย่างพร้อมเพรียงเช่นกัน เพื่อป้องกันตัวเราเอง"

ในโลกอันยุ่งเหยิงและสกปรกโสมมนี้ ชีวประวัติของแม็กไซไซย่อมจะฉายเด่นออกมาเป็นแรงดลใจแก่เสรีชนทุกหนทุกแห่ง ไม่ว่าจะมั่งมีหรือจน ไม่ว่าจะเป็นชาติใด เผ่าใด หรือผิวสีใด ขณะเดียวกันเขาก็ได้ให้บทเรียนแก่

ประชาชนจำนวนล้านที่ตกเป็นทาส อยู่ภายใต้ระบอบคอมมิว-นิสต์ว่า สิ่งที่พวกเขาปรารถนาจะได้มาโดยการปฏิวัติและนองเลือดนั้น อาจจะแสวงหาทางให้ได้มาโดยชอบธรรมตามวิถีทางประชาธิปไตยเช่นกัน และกำลังใจที่เป็นแรงหนุนให้แม็กไซไซ ต่อสู้ด้วยความ เสียสละ และความอุตสาหะ อาจจะช่วยให้พวกเราต่อสู้ปลดปล่อยตัว เป็นอิสระ จากพันธะที่ผูกพันตัวเราอยู่นั้นได้ ...!"

ผู้อ่านหนังสือเล่มนี้ คงจะ ตระหนักดี แล้วว่าหนังสือ เล่มนี้ มิได้ มีเจตนา จะ เชิดชู แม็กไซไซ ในฐานะผู้นำของประเทศอย่างเดียว เราไม่อาจจะเดาได้ว่า เหตุการณ์ข้างหน้าจะมีอะไรเปลี่ยนแปลงไปบ้าง แม็กไซไซเองก็ไม่อาจทราบได้ ...! แต่เราทราบแน่ละว่า สาธารณรัฐฟิลลิปปินส์ภายใต้การนำของแม็กไซไซแม้จะเพียงชั่วระยะเวลาไม่กี่ปี ก็ได้ผ่านพ้นวิกฤติการต่าง ๆ มาได้อย่างปลอดภัยและเข้มแข็ง พร้อมกับนำเอาความหมายอันสูงส่งของระบอบประชาธิปไตยมาประจักษ์แก่ตาโลกด้วย เราจึงหวังจะได้เห็นโลกเสรี ปรบมือ ให้แก่ เขา อย่างกึกก้องทั่วกัน ...!

บทที่ ๑๕

จุดจบที่ชิบู

โดยที่ไม่มีวี่แววหรือลางร้ายล่อสังหรณ์ใด ๆ มาก่อนเลย ทั่วโลกก็ต้องตะลึงงันกับข่าวร้ายที่กระจายไปอย่างรวดเร็วภายในคืนวันที่ ๑๗ มีนาคม นั่นคือ

"แม็กไซไซ ... ประธานาธิบดีแห่งสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ถึงแก่กรรมเสียแล้วด้วยอุบัติเหตุเครื่องบินชนภูเขา ... !"

อนิจจา ... ! ผู้ที่พระเจ้ารักมักจะเป็นคนดีที่โลกไม่ต้องการเสมอ อายุ ๔๙ ปี ยังนับว่าน้อยนักสำหรับผู้ที่ได้ทำประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติ บ้านเกิดเมืองมารดาของเขาอย่างใหญ่ยิ่งเช่นนั้น ทั้งยังเป็นประหนึ่งดวงชวาลาของระบอบ

ประชาธิปไตยที่แท้จริง ในขณะที่ทั่วโลกกำลังสับสนอลวน
อยู่เช่นนี้ เขาควรจะมีชีวิตอยู่ต่อไปอีกอย่างน้อย ๆ ก็ยังมี
เพื่อทำประโยชน์แก่ประเทศชาติต่อไป เมื่อข่าวเครื่องบินที่
เป็นพาหนะพาเขาและพรรคพวกออกไปหาเสียง เพื่อการเลือก
ตั้งซึ่งใกล้จะมาถึง หายไปไม่กลับมานิดามกำหนด
ประชาชนชาวฟิลิปปินส์ ทั่ว ประเทศ ได้พร้อมใจ กัน คุกเข่า
สวดมนต์อ้อนวอนขอให้พระคุ้มครองบุคคลที่เขารัก ทุกคน
ต่างคอยด้วยความหวังว่า แม็กไซไซ ... ประธานาธิบดีของ
เขาจะกลับคืนมาสู่ทำเนียบมาลาคายังโดยสวัสดิภาพ ดูซ
ภรรยาที่รักของเขา แม้จะตระหนกตกใจในข่าวร้าย แต่ก็
ยังมีกำลังใจกล้าแข็ง ไม่คิดโพยคิดพาย เพราะเธอฝากความ
หวังและศรัทธาไว้ในองค์พระผู้เป็นเจ้าแล้ว ทุกสิ่งย่อมเป็น
ไปตามน้ำพระทัยของพระองค์ทั้งสิ้น

โลกทั้งโลกเฝ้าคอยข่าว สุดท้าย ของ แม็กไซไซ ด้วย
ความตื่นเต้นและหวั่นไหว แต่แล้วในคืนวันที่ ๑๗ มีนาคม
นั้นเอง โฆษกประจำสถานีวิทยุมนิลาก็อ่านข่าวประกาศ
มรณกรรมของ ประธานาธิบดี แม็กไซไซ เป็นทางการ พร้อม
กับสะอึกสะอื้นร่ำ ไห้ด้วยสุดแสน จะอดกลั้นความเศร้าสลดไว้

ได้ แน่ละ ...! ขณะเดียวกัน ประชาชนชาวฟิลิปปีโน้ก็คงจะร่ำไห้ไปกับเขาด้วยเช่นกัน

เมื่อศพของแม็กไซไซถูกนำมายังทำเนียบมาลาคายัง ประชาชนได้แห่กันมา เยี่ยมศพ ไว้อาลัย กันอย่าง มืดฟ้ามัวดิน มาลาคายังเปิดประตูต้อนรับประชาชนที่ เข้ามาคำนับ ศพประธานาธิบดีของเขาอยู่ตลอดเวลาสองวัน สองคืนเต็ม ๆ ในวันทำพิธีฝังศพ มีประชาชนมาร่วมพิธีด้วยเกือบสองล้านคน ...! นอกจากนั้น ที่อยู่ตามบ้านก็ร่วมใจกัน สวดมนต์อุทิศส่วนกุศลให้แก่ "เดอะกาย" ชายที่พวกเขารักและบูชา ...!

เขาก้าวมาสู่โลกในฐานะเด็กบ้านนอกจน ๆ เกิดในกระท่อมเล็ก ๆ มุงหลังคาด้วยจาก

แต่เมื่อเขาจากโลกไป เขาไปอย่างผู้ยิ่งใหญ่ที่ประชาชนต้องหลั่งน้ำตาให้ นิวาสสถานก่อนจะจากไปโลกของเขา คือ ทำเนียบประธานาธิบดี ...!

มรณกรรมของแม็กไซไซโดยกระทันหัน และใกล้จะถึงกำหนดเวลาตั้งประธานาธิบดีใหม่อีกเช่นนี้ เป็นการสูญเสีย ทางการ เมือง อย่าง ใหญ่ หลวง ของ ฟิลิปปินส์ แทบจะกลับตัวรับเหตุการณ์ไม่ทัน รองประธานาธิบดี

คาโดส พี. การ์เซีย ผู้ซึ่งกำลังไปร่วมประชุมซีโต้ที่ออสเตรเลีย ต้องรีบกลับมนิลาด่วนเพื่อรับหน้าที่ประธานาธิบดีทันที ผู้เขียนได้สนทนากับ เพื่อนฝูงชาวฟิลิปปินส์ บางคนถึงเรื่องการเลือกตั้งที่จะถึงในเดือนพฤศจิกายน ๒๕๐๐ นี้ ว่าหากแม็กไซไซยังมีชีวิตอยู่เขาจะมีหวังได้เป็นประธานาธิบดีอีกหรือไม่, ก็ได้รับคำตอบด้วยความมั่นใจว่า เขาจะต้องชนะการเลือกตั้งอีกอย่างแน่นอน ไม่มีปัญหา เพราะคู่แข่งของเขา แม้แต่คลาโร เร็กโต ผู้มั่นใจในชัยชนะของตนเองอยู่เสมอ ก็ไม่มีทางจะชนะได้เลย ประชาชนยังนิยมรักใคร่แม็กไซไซอยู่อย่างไม่เสื่อมคลาย และดูเหมือนจะมากยิ่งกว่าเดิมเสียอีกด้วยซ้ำไป มรณกรรมโดยปัจจุบันทันด่วนของแม็กไซไซจึงทำให้ผู้ที่สนับสนุนเขากลับตัว ไม่ทัน และบันป่วนไปทีเดียว เพราะไม่ได้หาตัวคนสำรองไว้ คาร์โลส พี. โรมูโล ผู้แต่งชีวะประวัติของแม็กไซไซและเป็นผู้นิยมสนับสนุนแม็กไซไซอยู่ตลอดเวลาผู้หนึ่ง แม้จะมีชื่อเสียงดีเป็นที่รู้จักกันกว้างขวางทั่วโลก และอาจจะเป็นตัวแทนของพรรคแนชันแนลลิสต์ได้ดีผู้หนึ่งก็ตาม แต่ก็ได้ไปใช้ชีวิตส่วนใหญ่อยู่ในต่างประเทศ จนทำให้คะแนนนิยมในประเทศตกไป

หากจะพิจารณาดูจากชีวะประวัติของนักการเมืองในปัจจุบันแล้ว ผู้ที่กำลังเด่นและมีหวังมากกว่าเพื่อนเป็นนักการเมืองหน้าเก่า ๆ มาจากพรรคใหญ่ที่เป็นคู่แข่งกันอยู่เพียงสองพรรค คือ แนชั่นแนลลิสต์ และพรรคลิเบอรัล นักการเมืองรุ่นอาวุโสเหล่านี้มี.....

๑. โฮเซ พี. ลอเรล อายุ ๖๖ ปี สมาชิกพรรคแนชั่นแนลลิสต์อาวุโส เป็นสมาชิกรัฐสภาผู้มีชื่อเสียงโด่งดัง และดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีสมัยญี่ปุ่นยึดครองฟิลิปปินส์ ลอเรลเป็นผู้หนึ่งที่สนับสนุนให้แม็กไซไซลาออกจากพรรคลิเบอรัลมาเข้าร่วมกับพรรคแนชั่นแนลลิสต์ ตัวเขาเองถึงกับถอนตัวจากการสมัครรับเลือกตั้งประธานาธิบดีเมื่อปี ๑๙๕๓ เพื่อหลีกทางให้แก่ แม็กไซไซ

๒. คลาโร เร็ดโต อายุ ๖๗ ปี นักการเมืองชาญสนามปราศจากพรรค เข้มแข็ง และเปรื่องปราชญ์ เขาเป็นผู้เดียวที่ประกาศตัวอย่างเปิดเผยว่า จะสมัครเข้ารับเลือกตั้งในสมัยหน้า มติประจำใจของเขาคือ "เอเชียสำหรับคนเอเชีย"

๓. คาร์โลส พี. การ์เซีย อายุ ๖๑ ปี ผู้กำลัง

ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีอยู่ในปัจจุบัน และอาจจะมีหวังมากที่สุดคนหนึ่งด้วย เขาเป็นคนที่จงรักภักดีต่อพรรคเป็นอย่างยิ่ง การที่ดำรงตำแหน่งรองประธานาธิบดีร่วมมากับแม็กไซไซอาจจะเป็นผลดีช่วยคะแนนนิยมของเขาดีขึ้นได้

๔. โฮเซ ยูโด อายุ ๖๒ ปี สังกัดพรรคลิเบอรัล และเป็นคนสำคัญที่สุดของพรรคนี้ ยูโด เป็นทนายความที่สามารถและเป็นนักธุรกิจผู้มั่งคั่งด้วย แม้จะประสบความพ่ายแพ้ในการเลือกตั้งรองประธานาธิบดี เมื่อปี ๑๙๕๓ มาครั้งหนึ่งแล้วก็ตาม ปัจจุบันเขาเป็นเจ้าของโรงงานทำน้ำตาลใหญ่แห่งหนึ่ง

จะสังเกตเห็นได้ว่า บุคคลเหล่านี้ล้วนแต่มีอายุเกินหกสิบทั้งนั้น รวมทั้งคลาโร เร็คโต คู่แข่งคนสำคัญของแม็กไซไซ และเป็นที่ประกาศก้องว่า เขามีหวังมากที่สุดด้วย อย่างไรก็ตาม โรมูโล ให้ความหวังว่า พีลิปปีนส์อาจจะยังไม่สิ้นคนดี ใครจะรู้ได้เล่าว่า อาจจะมีชายหนุ่มสักคนหนึ่งก้าวออกมายืนเด่นอยู่ พร้อมด้วยปณิธาน และอุดม

การที่จะยืนหยัดต่อสู้เพื่อนำประเทศไป ตามวิถีทางประชาธิปไตย นั่นเป็นความหวังของชนชาติฟิลิปปินส์

แม็กไซไซสิ้นไปแล้ว แต่อนุสาวรีย์ของเขายังอยู่และพฤติการณ์ทั้งหลายที่เขาได้ทำไว้จะอยู่ในความทรงจำของเหล่าเสรีชนทั่วไปอีกเป็นเวลานาน.

อวสานค์

หอสมุดแห่งชาติรัชมังคลาภิเษก
จันทบุรี

□ พิมพ์ที่โรงพิมพ์อักษรสัมพันธ์ ๔๘ สี่กั๊กเสาชิงช้า พระนคร
□ นายประยูร พิศนาคะ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา พ.ศ. ๒๕๐๒

ข่าวผลิตรับที่
/ /